Bundel - Raadscommissie van 1 februari 2022

Agenda bijlagen

Korte weergave raadscommissie - 1 februari 2022

Vastgesteld verslag raadscommissie - 1 februari 2022

1 Opening

2 + Aankondiging In Memoriam Dries Veltkamp (op 16 februari 2022) +

De heer Uitdehaag staat kort stil bij het overlijden van Dries Veltkamp. Het In Memoriam vindt plaats bij aanvang van de raadsvergadering van 16 februari 2022.

3 Mededelingen en vaststelling agenda

concept-Agenda raadscommissie 1 februari 2022

4 Vaststelling verslag vorige raadscommissies op 30 november en 1 december 2021

Vastgesteld verslag raadscommissie 30 november 2021

Vastgesteld verslag raadscommissie 1 december 2021

5 Publieksrondvraag

6 Informatie vanuit het college over gemeenschappelijke regelingen (zoals HVC, GGD en Omgevingsdienst)

Portefeuillehouders kunnen op deze plaats de gemeenteraad informeren over wetenswaardigheden die zich hebben voorgedaan in organisaties waarmee de gemeente samenwerkt via verlengd bestuur, bijvoorbeeld.

7 Informatie vanuit de burgemeester over Openbare Orde, Veiligheid en Corona

Burgemeester Uitdehaag vertelt bij dit agendapunt over actuele zaken die de openbare orde betreffen en Corona.

8 Uitvoeringsprogramma Agenda Waddengebied 2050 (vanwege inspreker naar voren gehaald)

Het Concept Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021–2026 (verder: Uitvoeringsprogramma) is een uitwerking van de Agenda voor het Waddengebied 2050, waarvoor de Waddeneilanden op 3 februari 2021 een instemmings-verklaring hebben ondertekend.
De inzet voor de Waddenzee is: een duurzame bescherming en ontwikkeling als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap.
De doelstelling voor het Waddengebied: veilig, vitaal en veerkrachtig in 2050.
Door de afspraken tussen de diverse overheden en marktpartijen (vissers, agrariërs, recreatie etc.) is een uitvoeringsprogramma ontstaan waar Texel van kan profiteren, in geld, vernieuwing, pilots, ontwikkelingen en kennis. Zo biedt de betrokkenheid van twee ministeries kans op het deelnemen aan programma's waarvoor financiering beschikbaar komt, al dan niet via het Programma Waddeneilanden.
Het college stelt de raad voor een aantal wensen en bedenkingen te formuleren over o.a. de waddenbaai en het zoetwaterbeleid.
De heer Drijver spreekt in (Natuur en mens).

Dossier 902 voorblad

Advies - Uitvoeringsprogramma 2021 – 2026 Waddengebied

Bijlage 1 - Notitie Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026

Bijlage 2 - Brief Omgevingsberaad inzake advies over Uitvoeringsprogramma Waddengebied

Bijlage 3 - Concept Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026

Bijlage 4 - Concept werkdocument Doelendocument

Concept-raadsbesluit - 3103372 - Uitvoeringsprogramma 2021 – 2026 Waddengebied

9 Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024

Het college vraagt de gemeenteraad in te stemmen met de Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024 en hiervoor de benodigde middelen beschikbaar te stellen. De uitvoeringsagenda is een vervolg op het Toeristisch Toekomstplan Texel - Texel in balans (naar een authentiek, duurzaam en gastvrij eiland) dat op 22 september 2021 door de raad is vastgesteld. Deze eerste Uitvoeringsagenda bevat de belangrijkste activiteiten (met de hoogste prioriteit) die voortvloeien uit het Toeristisch Toekomstplan.
De Uitvoeringsagenda bevat de belangrijkste acties die allereerst moeten worden opgepakt. Daarbij is vooral gekeken wat de hoogste prioriteit heeft en wat ook specifiek benoemd is in het Toeristisch Toekomstplan en/of is opgenomen in het raadsbesluit. Voor de gemeente Texel betreft dit bijvoorbeeld het opstellen van een paraplu bestemmingsplan Toeristisch Toekomstplan waarin regelgeving wordt aangepast en aangescherpt, maar ook het invoeren van een registratieplicht voor alle woningen die een vorm van toeristische verhuur aanbieden (zie ook het volgende voorstel). Ook is gekeken naar trajecten die al lopen in de regio en waar voor gemeente Texel kansen liggen om op aan te haken voor onderdelen uit deze agenda. Stakeholders uit de klankbordgroep, intussen ook aangevuld met een afvaardiging uit de zorg en cultuur, hebben meegedacht in het proces van opstellen van de actiepunten en ook hun verdere medewerking aangeboden bij de uitvoering van een aantal punten.
Amendementen:
CDA: Nu geen vervolg geven aan de Havenvisie
CDA: Inwoners en ondernemers betrekken bij planvorming rond toerisme in het eigen dorp
GroenLinks en CDA: Toeristische activiteiten niet spreiden, maar juist de rust bewaken
GroenLinks: De Texelse kernwaarden in de 1e uitvoeringsagenda van het TTP

Dossier 882 voorblad

Amendement CDA - Nu geen vervolg geven aan de Havenvisie

Amendement CDA - Inwoners en ondernemers betrekken bij planvorming rond toerisme in het eigen dorp

Amendement GroenLinks en CDA - Toeristische activiteiten niet spreiden, maar juist de rust bewaken

Amendement GroenLinks - De Texelse kernwaarden in de 1e uitvoeringsagenda van het TTP

Concept raadsbesluit - 3109448 - Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024

Advies - Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie

Bijlage - Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024

10 1e wijziging Huisvestingsverordening 2020 voor invoering registratieplicht toeristische verhuur van woonruimte

De wet Toeristische verhuur van woonruimte is als wijziging opgenomen in de Huisvestingswet (hierna: wet) en geeft gemeenten meer middelen in handen om de toeristische verhuur in woningen in goede banen te leiden. Voor de verhuurders wordt het eenvoudiger en voor de handhavers wordt het gemakkelijker. Er is namelijk een registratie-, meld- en/of vergunningplicht in het leven geroepen. Deze instrumenten kunnen met het oog op het behoud of de samenstelling van de woonruimtevoorraad of het behoud van de leefbaarheid van de woonomgeving bij verordening door de gemeenteraad worden vastgesteld.
In de Huisvestingsverordening Texel 2020 zijn er nog geen bepalingen hiervan opgenomen. Gelet op de wijziging van de wet per 1 januari 2022 is het van belang hierop te anticiperen en het nieuw verkregen instrumentarium, en dan de eerste, meest lichte maatregel, namelijk de registratieplicht, op te nemen in de verordening. De wijziging van de verordening stelt de gemeente Texel in staat om de toeristische verhuur in woningen beter te reguleren. De invoering van de registratieplicht voor de toeristische verhuur van woonruimte vindt plaats per 1 april 2022. Vanaf die datum kan er per adres een registratienummer worden aangevraagd. Na een half jaar start een handhavingstraject. Er gelden dan bestuurlijke boetes. Bijvoorbeeld bij het verhuren zonder registratienummer of het niet informeren door een leverancier van een website dat dit nodig is kan dit oplopen tot € 9.000 per overtreding.

Dossier 889 voorblad

advies - 1e wijziging huisvestingsverordening - WIJZINGEN IN GEEL

Bijlage 1 - Wijzigingsbesluit 1e wijziging HVO Texel 2020 - WIJZIGINGEN IN GEEL

Bijlage 2 - Eerste wijziging HVO Texel 2020 toevoegingen en was-wordt - WIJZIGINGEN IN GEEL

Bijlage 3 - Geconsolideerde tekst HVO Texel 2020 - WIJZIGINGEN IN GEEL

Concept-raadsbesluit - 3110624 - 1e wijziging huisvestingsverordening 2020 - WIJZIGINGEN IN GEEL

OUD - Advies - 1e wijziging huisvestingsverordening

OUD - Bijlage 1 - Wijzigingsbesluit 1e wijziging HVO Texel 2020

OUD - Bijlage 2 - Eerste wijziging HVO Texel 2020 toevoegingen en was-wordt

OUD - Bijlage 3 - Geconsolideerde tekst HVO Texel 2020

OUD - Concept-raadsbesluit - 3110624 - 1e wijziging huisvestingsverordening 2020

11 Uitbreiding terrassen pilot 5 jaar

Door de coronamaatregelen verkeren veel horecabedrijven in financieel zwaar weer. Voor een aantal van hen maakt de terrasuitbreiding voor de komende jaren min of meer het verschil tussen voortbestaan of stoppen. Gelet hierop is het college voornemens om de uitbreiding voor een periode van 5 jaar toe te staan waarbij de benodigde vergunningprocedures gevoerd zullen worden.
Om overlast voor omwonenden te beperken worden er wel voorwaarden aan de uitbreiding gesteld.
Met dit besluit wordt overigens nog geen toestemming verleend voor het behouden van de uitbreidingen, per geval zal er maatwerk geleverd gaan worden. De benodigde procedures voor gewenste uitbreidingen van terrassen zal dan gevoerd en op dat moment heeft eenieder de mogelijkheid om in te spreken, waarna een belangenafweging plaats zal vinden.
Het college vraagt de gemeenteraad om zijn wensen en bedenkingen te formuleren tegen dit voorgenomen besluit van het college.

Dossier 898 voorblad

Advies - Uitbreiding terrassen pilot 5 jaar

Concept-raadsbesluit - 3094446 - Uitbreiding terrassen pilot 5 jaar

12 Onderhoud en renovatie diverse voorzieningen haven Oudeschild 2022

Het gemeentelijk sanitair gebouw Noorderhaven heeft zowel douche- als toiletvoorzieningen. Het voldoet echter niet meer aan de eisen van de tijd. Het is bovendien niet geschikt voor mindervaliden. In 2019 heeft de gemeenteraad via een motie het college opgeroepen om:
'het sanitair gebouw niet te slopen, maar in stand te houden, en de bouwkundige staat van het gebouw te inventariseren en op basis daarvan te komen met een
voorstel voor de toekomstige exploitatie van het sanitair gebouw.'
De douches worden sinds de openstelling van het nieuwe sanitair gebouw Waddenhaven slechts sporadisch gebruikt. De omliggende horecaondernemingen in de Noorder- en Zuiderhaven ondervinden veel hinder van de havenbezoekers die in hun ondernemingen van de toiletten gebruikmaken. Zij hebben aangegeven het gemeentelijk sanitair gebouw te willen beheren tegen kostprijs. Zij zullen dan ook zorgen voor permanent toezicht.
Witteveen & Bos (W&B) heeft in 2019 een uitvoerige studie gedaan naar de staat van de damwandconstructies, overige havenfaciliteiten, verlichting en wegen. Er zijn aanbevelingen gedaan over regulier onderhoud, vervangingsonderhoud en klein onderhoud. In dit Meerjaren Onderhoudsplan wordt het advies gegeven om in 2021 en 2022 groot onderhoud uit te voeren aan de wrijfgordingen, het plaatselijk herbestraten van de kades, het (gedeeltelijk) vervangen van meerpalen en het plaatsen van anodes op de damwanden van de zgn. 'nieuwe visserijkade' Hiermee wordt het corrosieproces van de damwanden vertraagd en wordt voorkomen dat de in sectie XIII en sectie XV op korte termijn aan het einde van hun levensduur zijn.
Om het noodzakelijke onderhoud uit te voeren, wordt vooruitlopend op het later vast te stellen beheer- en exploitatieplan, aan de raad gevraagd om akkoord te gaan met het instellen van een onderhoudsvoorziening voor de jaren 2022 tot en met 2026.
Tevens wordt de gemeenteraad verzocht om vanuit de reserves haven een bedrag ad € 5.943.595 ten gunste te brengen van deze voorziening onderhoud haven Oudeschild waarmee het onderhoud zoals omschreven in het MJOP de komende vijf jaar is gegarandeerd.
Voor 2022 wordt verzocht € 1.554.254 beschikbaar te stellen voor groot onderhoud zoals omschreven in het MJOP, het aanbrengen van anodes op de damwanden én renovatie sanitair gebouw Noorderhaven.

Dossier 899 voorblad

Advies - Onderhoud en renovatie diverse voorzieningen haven Oudeschild 2022

Bijlage 1. Toelichting beheerplan meerjaren onderhoud plan

Bijlage 2. Meer jaren onderhoudsplanning haven Oudeschild

Memo - Onderhoud en renovatie diverse voorzieningen haven Oudeschild 2022

Concept-raadsbesluit - 3115125 - Onderhoud en renovatie diverse voorzieningen haven Oudeschild 2022

13 Texelse aanpak voor burgerparticipatie

De Gemeente Texel wil de samenwerking (participatie) met inwoners en partners verbeteren en verduidelijken.
Participatie is niet nieuw binnen de gemeente Texel. Bijna bij elk onderwerp of project worden inwoners, ondernemers of andere relevante partijen betrokken. Dat is een logische ontwikkeling, want de samenleving wil, heeft en krijgt steeds meer invloed. Steeds vaker wordt de overheid ook verplicht om te participeren, kijk bijvoorbeeld naar de nieuwe Omgevingswet. Vanuit de samenleving, de gemeenteraad en de organisatie is behoefte aan meer duidelijkheid over de aanpak en keuzes van participatie: wanneer wel of niet participeren, wat zijn verschillende rollen, verantwoordelijkheden en verwachtingen van raadsleden, ambtenaren en inwoners. Vanuit een brede interne kwaliteitsgroep en verschillende sessies met raad en commissieleden is gekomen tot 'gezamenlijke aanpak'. Deze is uitgewerkt in de 'Texelse aanpak voor burgerparticipatie'. De Texelse aanpak voor burgerparticipatie biedt een werkwijze die ondersteunt bij het bepalen van de intensiteit van een participatieroute en biedt handvatten voor een vaste aanpak voor de opzet en uitvoering van een participatietraject.
Het is een praktisch document waarin een vaste werkwijze van participatie is vastgelegd. Voor alle partners wordt ieders eigen rol en betrokkenheid inzichtelijk. Per project, onderwerp of initiatief kan de Texelse participatie aanpak worden doorlopen. De uitkomst van de aanpak is openbaar. Hiermee biedt deze eenduidige aanpak zowel duidelijkheid aan inwoners, gemeenteraad, college en ambtenaren.
Voor de implementatie van deze aanpak en het uitvoeren van deze verbeterslag in de organisatie wordt voor een periode van twee jaar een coördinator Participatie aangesteld voor 24 uur per week.
Bij dit voorstel kondigt de PvdA pro Texel een motie aan met als titel: Texels Burgerberaad.
GroenLinks en D66 ondersteunen deze.

Dossier 906 voorblad

Concept-raadsbesluit - 3099282 - Texelse aanpak voor burgerparticipatie

Motie PvdA pro Texel - Texels Burgerberaad

Bijlage 1. Texelse aanpak voor burgerparticipatie

Advies - Texelse aanpak voor burgerparticipatie

14 Uitvoeringsprogramma Programma Waddeneilanden

Om de eilander samenwerking te verstevigen en uitdagingen die op de eilanden afkomen het hoofd te bieden, heeft het Dagelijks Bestuur (hierna: DB) van de GR de Waddeneilanden opdracht gegeven een Programma op te zetten: een plan voor een programma om de leefbaarheid op de Waddeneilanden te behouden en te werken aan een duurzaam en vitaal toekomstperspectief.
De voor het programma benoemde thema's zijn ondergebracht in vijf programmalijnen:
• Goed Wonen & Leven
• Toekomstbestendig Ondernemen en Ontwikkelen
• Optimaal Bereikbaar & Verbonden
• Duurzame Energie
• Circulaire Economie
De gemeenteraad kan wensen en bedenkingen formuleren tegen dit voorgenomen besluit van het college.

Dossier 864 voorblad

Advies - Uitvoeringsprogramma van het Programmaplan Waddeneilanden

Bijlage 1. Uitvoeringsprogramma V3.0 - nov 2021

Bijlage 2. Wensen en Bedenkingen - Antwoordnota

Bijlage 3. bij Uitvoeringsprogramma - Tijdlijn Inspanning

Bijlage 4. Programma Waddeneilanden definitief juni 2021

Bijlage 5. Memo Uitvoeringsprogramma Waddeneilanden en Uitvoeringsprogramma Agenda voor het Waddengebied 2050

Concept-raadsbesluit -3100199 -Uitvoeringsprogramma van Programma Waddeneilanden

15.a Behandeling brieven aan de raad en/of Raadsinformatiebrieven, indien gewenst door fracties en eventuele 'schoten voor de boeg'

Fracties kunnen brieven of Raadsinformatiebrieven agenderen voor bespreking in de raadscommissie. Zij kunnen ook 'Schoten voor de boeg' doen; dat zijn onderwerpen die een fractie kan agenderen om bijvoorbeeld af te tasten hoe andere fracties denken over een onderwerp.
Een actueel overzicht van alle ingekomen brievenen raadsinformatiebrieven zijn altijd te vinden via het Raadsinformatiesysteem (www.texel.nl/gemeenteraad), dan kiezen voor: Overzichten.
In de bijlage leest u wat gebeurt met post voor de gemeenteraad. Deze informatie is ook terug te vinden op de website van de gemeenteraad www.texel.nl/gemeenteraad.

Post-protocol - Wat gebeurt er met post voor de gemeenteraad

15.b Ter kennisname: de Lange Termijn Planning

LTP - versie planningscommissie13 januari 2022

16 Rondvraag

17 Sluiting

Korte weergave raadscommissie 1 februari 2022

1 **Opening**

2 **+ Aankondiging In Memoriam Dries Veltkamp +**

De heer Uitdehaag staat kort stil bij het overlijden van Dries Veltkamp. Het In Memoriam vindt plaats bij aanvang van de raadsvergadering van 16 februari 2022.

3 **Mededelingen en vaststelling agenda**

Wethouder Huisman vertelt over de belangrijkste punten die tijdens de ALV van de VNG aan de orde zijn gekomen:

- Duurzaamheid; problemen met stroomnetwerken; er is aangedrongen bij de regering op spoedige oplossing en vrijmaken middelen.
- Verdeelsleutel gemeentefonds: de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) heeft daar een zorgelijk advies over gegeven, namelijk: gemeenten die eigen middelen hebben (zoals toeristenbelasting) korten (klik hier voor dat rapport).

4 **Vaststelling verslag vorige raadscommissies op 30 november en 1 december 2021**

De verslagen worden unaniem en ongewijzigd vastgesteld.

5 **Publieksrondvraag**

Er wordt geen gebruik gemaakt van de Publieksrondvraag.

6 **Informatie vanuit het college over gemeenschappelijke regelingen (zoals HVC, GGD en Omgevingsdienst)**

Portefeuillehouders kunnen op deze plaats de gemeenteraad informeren over wetenswaardigheden die zich hebben voorgedaan in organisaties waarmee de gemeente samenwerkt via verlengd bestuur, bijvoorbeeld.

De heer Van de Belt meldt dat op het gebied van het Sociaal Domein samenwerking qua inkoop o.a. (slimmer, groter, kleiner, specifieker) op de agenda staat; hier wordt een projectplan voor geschreven (samen, maar met behoud van identiteit). *'Wordt vervolgd'*

7 **Informatie vanuit de burgemeester over Openbare Orde, Veiligheid en Corona**

Burgemeester Uitdehaag vertelt bij dit agendapunt over actuele zaken die de openbare orde betreffen en Corona. En deze keer ook over andere onderwerpen vanuit de portefeuille van de burgemeester.

Qua corona: nog geen meerderheid in de Tweed Kamer voor 2G; wordt overal spannend om de continuïteit te waarborgen. Bij de gemeente nog geen acute zorgen.
Qua Openbare Werken:

- Met name Paal 19,5 en 15 hebben het zwaar met de afslag; in april wordt een samenwerkingsovereenkomst opgesteld om meer integraal aan kustbescherming te werken (komt voor wensen en bedenkingen naar de gemeenteraad). Doel: zoveel mogelijk zand behouden en er zand bij laten komen.
- Postweg: In Zuid-Eierland wordt gezocht naar een verkeersveilige oplossing, daarbij kijkend naar alle belangen die spelen. En: de rotonde bij De Cocksdorp krijgt nu (nog) geen extra poot (t.b.v. andere ontsluiting van De Krim) – o.a. omdat er geen budget voor is en het tot uitloop (in tijd) zou kunnen leiden.

8 **Uitvoeringsprogramma Agenda Waddengebied 2050**

Het Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021–2026 heeft voor de **Waddenzee** het doel een duurzame bescherming en ontwikkeling als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap. Woorden die bij de doelstelling voor het **Waddengebied** gelden **zijn:** veilig, vitaal en veerkrachtig in 2050. Door de afspraken tussen de diverse overheden en marktpartijen (vissers, agrariërs, recreatie etc.) is een uitvoeringsprogramma ontstaan waar Texel van kan profiteren, in geld, vernieuwing, pilots, ontwikkelingen en kennis.

Het college stelt de raad voor een aantal wensen en bedenkingen te formuleren over o.a. de waddenbaai en het zoetwaterbeleid.

Inspreker: de heer Drijver (Natuur en mens). Essentie: Kleinschalig historisch medegebruik van alle delen van het Waddengebied moet worden toegestaan, op gepaste manier, zonder dat de natuur er onder lijdt.

Afspraken:

- Gezien het brede draagvlak: De griffier bereidt een amendement voor, in lijn met het amendement dat in Ameland is opgesteld, en zal dat terugleggen aan de fracties.
- Besluiten op de andere eilanden over dit onderwerp worden door de griffie gedeeld met de gemeenteraad.
- **Mevrouw Visser (PvdA)** kondigt amendementen aan over duurzame parkeervoorzieningen aan de vaste wal en: gebruik gasnetwerk voor o.a. waterstof.

RESULTAAT: Bespreekstuk raad 16 februari

9

Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024

De Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie bevat de belangrijkste acties die moeten worden opgepakt. Daarbij is vooral gekeken wat de hoogste prioriteit heeft en wat ook specifiek benoemd is in het Toeristisch Toekomstplan. Dit betreft bijvoorbeeld het opstellen van een ***paraplu bestemmingsplan Toeristisch Toekomstplan*** waarin regelgeving wordt aangepast en aangescherpt, maar ook het invoeren van een registratieplicht voor alle woningen die een vorm van toeristische verhuur aanbieden (zie ook het volgende voorstel).

Stakeholders uit de klankbordgroep, intussen ook aangevuld met een afvaardiging uit de zorg en cultuur, hebben meegedacht in het proces van opstellen van de actiepunten en ook hun verdere medewerking aangeboden bij de uitvoering van een aantal punten.

De gemeenteraad wordt verzocht in te stemmen met de Uitvoeringsagenda en de daarbij behorende kosten.

Amendementen die zijn aangekondigd:
CDA: Nu geen vervolg geven aan de Havenvisie;
CDA: Inwoners en ondernemers betrekken bij planvorming rond toerisme in het eigen dorp;
GroenLinks en CDA: Toeristische activiteiten niet spreiden, maar juist de rust bewaken;
GroenLinks: De Texelse kernwaarden in de 1e uitvoeringsagenda van het TTP.

Afspraken:

- N.a.v. een vraag van **de heer Ran (VVD)** bevestigt wethouder Huisman dat waar staat ‘Schapenboeten langdurig behouden’ ook wordt bedoeld: authentieke stolpen/stolpschuren.
- N.a.v. een vraag van de heer Kieft zal nog antwoord komen op de vraag hoe snel een boomsingel de 5 meter breedte moet bereiken.
- De heer Uitdehaag geeft (n.a.v. het debat over rommel-erven) aan dat er (op een later moment) een handhavingstrategie aan de gemeenteraad zal worden aangeboden.

RESULTAAT: Bespreekstuk raad 16 februari

10 **1e wijziging Huisvestingsverordening 2020 voor invoering registratieplicht toeristische verhuur van woonruimte**

De wet Toeristische verhuur van woonruimte geeft gemeenten meer middelen in handen om de toeristische verhuur in woningen in goede banen te leiden. Voor de verhuurders wordt het eenvoudiger en voor de handhavers wordt het gemakkelijker. Er is namelijk een registratie-, meld- en/of vergunningplicht in het leven geroepen.

Deze instrumenten kunnen met het oog op het behoud of de samenstelling van de woonruimtevoorraad of het behoud van de leefbaarheid van de woonomgeving bij verordening door de gemeenteraad worden vastgesteld.

Het college stelt de gemeenteraad voor de meeste *lichte* maatregel, de registratieplicht, op te nemen in de Huisvestingsverordening.

RESULTAAT: Bespreekstuk raad 16 februari

11 Uitbreiding terrassen pilot 5 jaar

Door de coronamaatregelen verkeren veel horecabedrijven in financieel zwaar weer. Voor een aantal van hen maakt de terrasuitbreiding voor de komende jaren min of meer het verschil tussen voortbestaan of stoppen. Gelet hierop is het college voornemens om de uitbreiding voor een periode van 5 jaar toe te staan, waarbij per bedrijf de benodigde vergunningprocedures gevoerd zullen worden. Om overlast voor omwonenden te beperken worden er wel voorwaarden aan de uitbreiding gesteld. Het college vraagt de gemeenteraad om zijn wensen en bedenkingen te formuleren tegen dit voorgenomen besluit van het college.

Toezegging:
N.a.v. een vraag van **de heer Oosterhof (Texels Belang)** zegt de heer Uitdehaag toe dat hij zal nagaan of er nog herinrichtingen gepland staan -de komende 5 jaar- op plaatsen waar nu terrasuitbreidingen staan.

RESULTAAT: Bespreekstuk raad 16 februari

12 Onderhoud en renovatie diverse voorzieningen haven Oudeschild 2022

Het college vraagt de gemeenteraad om akkoord te gaan met de volgende 3 voorstellen:

1. De renovatie van het sanitair gebouw Noorderhaven. De omliggende horecaondernemingen in de Noorder- en Zuiderhaven hebben aangegeven het gemeentelijk sanitair gebouw te willen beheren tegen kostprijs.
2. Instelling van een onderhoudsvoorziening voor de jaren 2022 tot en met 2026, en daar vanuit de reserves haven een bedrag van ongeveer € 5.9 miljoen naar toe over te hevelen.
3. Voor 2022 wordt verzocht € 1.5 miljoen beschikbaar te stellen voor noodzakelijk groot onderhoud én de renovatie sanitair gebouw Noorderhaven.

Toezegging:
De Auditcommissie zal nog voor 16 februari een advies formuleren t.a.v. dit voorstel (daarbij wordt de beantwoording van de vragen die namens de commissie waren gesteld ook betrokken).

RESULTAAT: Bespreekstuk raad 16 februari

13 Texelse aanpak voor burgerparticipatie

Participatie is niet nieuw binnen de gemeente Texel. Bijna bij elk onderwerp of project worden inwoners, ondernemers of andere relevante partijen betrokken. Vanuit de samenleving, de gemeenteraad en de organisatie is behoefte aan meer duidelijkheid over de aanpak en keuzes van participatie: wanneer wel of niet participeren, wat zijn verschillende rollen, verantwoordelijkheden en verwachtingen van raadsleden, ambtenaren en inwoners.

Het college vraagt de gemeenteraad de Texelse aanpak voor burgerparticipatie, een praktisch document waarin een vaste werkwijze van participatie is vastgelegd, vast te stellen.

Bij dit voorstel kondigt de **PvdA pro Texel** een motie aan met als titel: **Texels Burgerberaad**. **GroenLinks en D66** ondersteunen deze.

Aankondiging:
Mevrouw Visser (PvdA) kondigt een amendement aan dat voorstelt om de gemeenteraad in mei van elk jaar (bij de Perspectiefnota/LTP) aan te laten geven voor welke onderwerpen de hoogste categorie van burgerparticipatie moet worden toegepast.

RESULTAAT: Bespreekstuk raad 16 februari

14 Uitvoeringsprogramma Programma Waddeneilanden

Om de samenwerking tussen de eilanden te verstevigen en uitdagingen die op de eilanden afkomen het hoofd te bieden, is een programma opgesteld om de leefbaarheid op de Waddeneilanden te behouden en te werken aan een duurzaam en vitaal toekomstperspectief. Thema's zijn:
• Goed Wonen & Leven

- Toekomstbestendig Ondernemen en Ontwikkelen
- Optimaal Bereikbaar & Verbonden
- Duurzame Energie
- Circulaire Economie

De gemeenteraad kan wensen en bedenkingen formuleren tegen dit voorgenomen besluit van het college.

RESULTAAT: Behandeling is doorgeschoven naar 2 februari 2022.

15 Aankondiging moties en initiatiefvoorstellen

Er zijn geen moties of initiatiefvoorstellen aangekondigd.

16.a Behandeling brieven aan de raad en/of Raadsinformatiebrieven, indien gewenst door fracties en eventuele 'schoten voor de boeg'

Fracties kunnen brieven of Raadsinformatiebrieven agenderen voor bespreking in de raadscommissie.
Zij kunnen ook 'Schoten voor de boeg' doen; dat zijn onderwerpen die een fractie kan agenderen om bijvoorbeeld af te tasten hoe andere fracties denken over een onderwerp.

RESULTAAT: Behandeling is doorgeschoven naar 2 februari 2022.

16.b Ter kennisname: de Lange Termijn Planning

RESULTAAT: Behandeling is doorgeschoven naar 2 februari 2022.

18 Rondvraag

19 Sluiting

Verslag raadscommissie

Dinsdag 01-02-2022

Aanwezig

Voorzitter	de heer H.J.F.M. Soyer
Raadsleden	De heer C. Hoogerheide, de heer C.J. Hooijschuur (Texels Belang), de heer J.J. Schuiringa, de heer P.P. van Sijp, de heer N.C.B. Ran (VVD), de heer H. Kieft (GroenLinks), de heer N. Lely (PvdA), de heer N. Rutten, mevrouw V.C. Koot (CDA), mevrouw A.A.M. van de Wetering (D66), mevrouw J.M. Hin-Hin (Texel 2010)
Commissieleden	Mevrouw A. Visser-Veltkamp (PvdA), mevrouw Y. Legierse-Daalder (PvdA), mevrouw Th. Houwing (CDA), de heer M.H.M. van Troost (CDA), mevrouw M.E. v.d. Werf (Texels Belang), de heer F. Oosterhof (Texels Belang)
Raadsgriffier	Mevrouw M. de Porto
Verslag	Mevrouw H.D.M. Zandee-van Heerwaarden (externe locatie)
College	Burgemeester M.C. Uitdehaag, wethouders mevrouw H. Huisman en de heer R. van de Belt
Ambtelijk	--
Insprekers	De heer D. Drijver bij punt 8.

Afwezig met kennisgeving

--

1. Opening en mededelingen

De VOORZITTER opent de vergadering om 19.00 uur en heet allen welkom. Door de coronamaatregelen is er beperkt ruimte op de publieke tribune. Het maximum van 5 personen is aanwezig. Hij staat even stil bij het overlijden van PvdA-raadslid Dries Veltkamp en geeft de burgemeester hierover bij punt 2 het woord.

Mededelingen wethouder HUISMAN:
Op 13 januari jongstleden zijn bij de VNG diverse moties ingediend, vooral over de haalbaarheid van de duurzaamheidsambitie. De klimaatdoelen zijn voor gemeenten steeds minder goed haalbaar door de toenemende problemen met de *capaciteit van de elektriciteitsnetwerken*. Met de moties dringen zij bij het rijk aan op spoedige oplossing van deze problematiek en op het vrijmaken van middelen daarvoor.
Tweede belangrijke onderwerp gaat over het *Gemeentefonds*. Hierover is al eerder aan de raad bericht dat Texel van eerst nadeelgemeente ineens voordeelgemeente werd met een ton per jaar in de plus. Er is altijd wel een gemeente die niet tevreden is, dus nu is er opnieuw discussie over de verdeelsleutel. VNG heeft daarop advies gevraagd aan het ROB. Die adviseren om gemeenten die eigen middelen innen, daarop in de uitkering van het Gemeentefonds te korten. Neemt men dit advies over, dan zou dat dramatisch zijn voor gemeenten met inkomsten uit toeristenbelasting. Texel heeft contact gezocht met o.a. Valkenburg en Zandvoort om een gezamenlijke lobby te voeren. Het voorstel om het ROB- advies over te nemen is helaas door de VNG met 89% aangenomen. En al heeft VNG wel toegezegd dat heel zorgvuldig omgegaan zal worden met de toeristische gemeenten, toch zal het heel wat werk en overtuigingskracht vergen om hier goed uit te komen.

Raadslid HOOGERHEIDE vraagt welk standpunt de wethouder heeft ingenomen over de motie m.b.t. de netwerkcapaciteit, en wat de inhoud van die motie was. Wethouder HUISMAN verduidelijkt dat er verschillende moties over zijn ingediend, met de strekking dat het rijk dit moet oplossen. Zij heeft al die moties gesteund, want gemeenten zitten compleet vast. Het probleem speelt bij zowel TenneT als Liander. Raadslid HOOGERHEIDE vraagt vervolgens welke stappen het college hierin gaat nemen, en wat er

van de raad wordt verwacht. De VOORZITTER geeft aan: dit agendapunt is alleen voor mededelingen.
Raadslid KIEFT vraagt over het mogelijk korten van de inkomsten uit toeristenbelasting op de uitkering van het Gemeentefonds hoe het dan zit met de OZB-inkomsten van gemeenten. Tevens is hij benieuwd naar de verhoudingen. Wethouder HUISMAN antwoordt dat het tot nu toe alleen over inkomsten uit eigen middelen spreekt. VNG
Toezegging bekijkt het nog nader. Samen met andere toeristische gemeenten dringt Texel in ieder geval aan op schrappen van dit voorstel, zegt ze toe.
Raadslid HIN hoort ook graag of álle eigen inkomsten onder dit advies vallen. Ook vraagt
Toezegging ze of er gemeenten zijn met nog andere eigen inkomstenbronnen. Wethouder HUISMAN antwoordt dat er nog geen specificatie is. Zodra die er is zal ze dit bekend maken.

2. Aankondiging In Memoriam Dries Veltkamp

toezegging Burgemeester UITDEHAAG kondigt aan dat er op 16-2-2022 aan het begin van de raadsvergadering een gedenkbijeenkomst zal zijn.

3. Vaststelling agenda

Punt 13 wordt punt 8. Punt 8 wordt punt 9, enz. In I-babs staat het correct. Na deze aanpassing wordt de agenda vastgesteld.

4. Vaststelling verslag vorige raadscommissievergaderingen 30 november en 1 december 2021

4a. Verslag raadscommissie 30-11-2021

Er zijn geen voorstellen tot wijziging ontvangen. Verslag wordt vastgesteld.

4b. Verslag raadscommissie 1-12-2021

Er zijn geen voorstellen tot wijziging ontvangen. Verslag wordt vastgesteld.

5. Publieksrondvraag

-

6. Informatie vanuit het college over gemeenschappelijke regelingen (zoals HVC, GGD en Omgevingsdienst)

Wethouder VAN DE BELT koppelt terug wat er allemaal in de regio-SD is gebeurd. Veel overleggen gingen al over samenwerking; slimmer, intelligenter, groter, kleiner of specifieker. Gemeenten intensiveren dat ook al op onderwerpen als gezamenlijke inkoop en voorzieningen. Tegelijkertijd willen gemeenten dingen juist individueel en lokaal regelen. Dat werkt niet altijd even effectief. Ook het Rijk dringt aan op meer samenwerking, maar in de regio willen we het eigenlijk breder oppakken. De portefeuillehouders van de 4 gemeenten starten schrijven daarom nu een projectplan gericht op samenwerking, met behoud van eigen identiteit. Zodra er meer informatie
toezegging over is praten we u bij, zegt de wethouder toe.

7. Informatie vanuit de burgemeester over Openbare Orde, Veiligheid en Corona

Burgemeester UITDEHAAG vertelt dat er diverse RIB's onderweg zijn. Over corona merkt hij dat invoering van 2G nu toch weer nader onderzoek vraagt. Bij gebrek aan meerderheid in de Kamer blijft voorlopig 3G gehanteerd worden. Overal is aan de orde dat het spannend wordt de continuïteit te waarborgen door de hoge besmettingscijfers. Dat is hier niet anders dan elders. Bij de gemeente zijn hierover vooralsnog geen acute zorgen.
Over de kustbescherming, mede naar aanleiding van de recente kustafslag bij palen 15 en 19,5, is met de instanties afgesproken in april een samenwerkingsovereenkomst te

maken om er meer integraal aan te werken. Het gaat erom zoveel mogelijk zand te behouden en erbij te laten komen, ook i.v.m. verwachte zeespiegelstijging. Daarbij moet wel worden voorkomen dat de kluft alleen aan de buitenkant heel hoog wordt.

De herinrichting van de Postweg is moet als een enorme prestatie worden gezien. In Zuid-Eierland moet een verkeersveilige oplossing gevonden worden, maar daar spelen wel een aantal belangen van omwonenden. In De Cocksdorp gaan we de rotonde bij de Molenlaan aanleggen, maar is het advies om De Krim anders te ontsluiten via een extra poot, waar wel veel mensen voor zijn, maar ook veel uiteenlopende belangen bij omwonenden spelen, om het project daar nu niet mee te belasten. Die extra poot aan de rotonde staat ook nog niet in de begroting, dus dan zou het uitlopen.

8. Uitvoeringsprogramma Agenda Waddengebied 2050

inspreker

De heer DRIJVER beschrijft dat dit gebied de Waddenzee betreft, de Waddeneilanden, maar ook de Waddenkust van Noord-Holland, Friesland en Groningen. Op 11-11-2019 werd met verve deze conceptagenda gepresenteerd. Hijzelf sprak toen in namens Stichting Natuur en Mens Texel, die opkomt voor kleinschalig historisch gebruik van alle delen van het Waddengebied, op een gepaste manier, zonder dat de natuur eronder te lijden heeft. In de conceptagenda was daarover niets opgenomen. De opsteller, de heer Van Es, heeft goed naar de inspraak geluisterd, en ook naar het aanwezige publiek en de burgemeester. Hij nam het kleinschalig historisch medegebruik (khm) met glans op in de definitieve versie van de agenda. Het khm moet in stand blijven, want de inwoners hebben een belangrijke rol in het Waddengebied. Zij wonen en leven er, zijn er trots op, ontlenen er hun identiteit aan, en khm is er onlosmakelijk mee verbonden. De Stichting was blij met die tekst, maar nu is dat in het uitvoeringsprogramma weer niet terug te vinden. De heer Drijver doet dan ook een beroep op de raad om hier verandering in aan te brengen, door de samenstellers het verzoek over te brengen khm alsnog op te nemen. Bijgaand de brief van Vereniging van Amelander Cultuurhistorisch Medegebruik over hetzelfde onderwerp. Het verzoek is ook aan de andere gemeenteraden van de Wadden gestuurd. Samen maken we de meeste kans. Vraag is die brief erbij te betrekken en de conceptmotie te bekijken.

vragen

Raadslid HOOGERHEIDE vindt het een prima pleidooi. Hij leest dat Ameland refereert aan rijden met auto's op het strand. Op Texel mag dat niet, dus de tekst is niet integraal over te nemen, signaleert hij. De heer DRIJVER beaamt dat ieder eiland een eigen vorm heeft, maar dat daar goed een grote gemene deler in te vinden is. Raadslid HOOGERHEIDE geeft aan dat Texels Belang die mening deelt en het verzoek zal steunen. Raadslid SCHUIRINGA meent dat de heer Drijver ook weet dat bij het vaststellen van Nationaal Park Duinen van Texel en Nationaal Park Waddenzee alle activiteiten al zijn geïnventariseerd die onder khm vallen, ook van de andere eilanden. De heer DRIJVER bevestigt dat hij hiermee bekend is. Hij heeft zelf ook dingen in die lijst opgenomen.

inhoudelijk

Raadslid VAN DE WETERING wilde het ontbreken van khm ook aankaarten. In de brief van Ameland leest ze bijv. dat ze daar op bepaalde tijden niet meer mogen Wadlopen. Ze is nieuwsgierig waarom er geen zienswijze op dit punt is ingediend. Bij programma 'brede welvaart' gebeurde dat namelijk wel. Of moeten ze de brief van het Omgevingsberaad als advies zien? Burgemeester UITDEHAAG lijkt het goed te bespreken of khm wel helder genoeg in de uitvoeringsagenda zit. Het lijkt hem goed dit aan te scherpen. Enkele eilanden hebben dit al in hun commissie en raad besproken. Destijds kwam khm vooral voor in de beheerplannen, brengt hij in herinnering. En nu rijst de vraag in hoeverre deze uitvoeringsagenda daar gevaar voor kan opleveren. Hij denkt dat het meevalt, maar wil ook het zekere voor het onzekere nemen, en het hier nogmaals opschrijven. Bij de Nationaal Parken en ook voor Natura 2000 is khm al meegenomen, bevestigt hij. En om

het echt goed te borgen moeten we het misschien niet alleen in de uitvoeringsagenda, maar ook in alle andere documenten laten terugkomen, geeft hij mee.
In reactie op mevrouw Van de Wetering zegt hij dat we gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het gebied, maar er ook wel degelijk in investeren. En als het Rijk commitment wil in de vorm van geld, is onze reactie toch dat wij er niets aan kunnen doen dat we in het Waddengebied liggen. Het DB zegt niet dat we helemaal niet willen bijdragen aan een beheerautoriteit, en 'wie betaalt bepaalt', maar de Minister moet dan wel met een heel goed verhaal komen waarom we zouden moeten meebetalen.
Raadslid VAN DE WETERING zou graag concreet antwoord horen welke actie wordt ondernomen, en of een amendement nodig is om khm opgenomen te krijgen.
Toezegging Burgemeester UITDEHAAG zegt toe khm zeker te willen meenemen, maar raadt aan dan wel te proberen in een amendement aan te sluiten bij de inbreng van Ameland. De VOORZITTER concludeert dat de raad van Texel zich kan aansluiten, zodra de besluiten van de andere eilanden bekend zijn.

Raadslid VAN SIJP geeft aan dat de VVD de zorg over khm deelt en een amendement hierover zeker zal ondersteunen. Over wens A, m.b.t. Waddenbaai, bevaarbaarheid, vraagt hij of de andere fracties met hem eens zijn dat hier KNRM en andere hulpdiensten toegevoegd moeten worden. Het snel-varen zal voor hen, ook bij oefeningen, mogelijk moeten blijven. Burgemeester UITDEHAAG lijkt dit een terecht punt. Wel vraagt hij of de heer Van Sijp dan doelt op het totale Waddengebied of alleen op de Waddenbaai.
Raadslid VAN SIJP antwoordt dat dit uiteraard voor het hele Waddengebied geldt. Hij hoort graag of de portefeuillehouder hier iets mee gaat doen. Burgemeester UITDEHAAG denkt dan dat de volgende formulering beter is: in het gehele Waddengebied, waaronder de Waddenbaai, de zandplaten laten liggen, maar verder niet te ont-diepen. Raadslid KOOT denkt dat ze het over 2 verschillende dingen hebben. De heer Van Sijp heeft het vooral over de snelheid, en de burgemeester over de bevaarbaarheid. Raadslid VAN SIJP beaamt dat er een kleine discrepantie zit, maar ziet ook overlapping.
Raadscommissielid VISSER deelt mee dat de PvdA het amendement over khm zal steunen. Er missen in haar ogen nog wel 2 punten in de basistekst. 1. Bij de verbindingen, dat ook goede en duurzame parkeervoorzieningen aan de vaste wal nodig zijn, en 2. Op blz.23, dat er voor gasnetwerk en waterstofopslag voorzieningen moeten zijn.
Raadslid KIEFT spreekt op alle drie amendementen 'ja' uit.
Raadslid KOOT meldt dat CDA over khm positief is, en de andere 2 aanpassingen even in de fractie wil bespreken.
Raadslid HOOGERHEIDE meldt Texels Belang als mede-indiener van het khm-amendement. Over de andere 2 beraden ze zich nog.
Raadslid VAN SIJP reageert namens de VVD hetzelfde. Hij hoort ook graag reactie van de portefeuillehouder.
Raadslid VAN DE WETERING denkt dat ze beide wijzigingen over parkeer- en gas/waterstof voorzieningen ondersteunt. Ze ziet de tekst graag voor de raad.
Burgemeester UITDEHAAG legt voor dat het een politieke afweging is om in teksten voor 2050 dingen toe te voegen. Bij khm maakt u meer kans dat andere gemeenten meedoen dan bij de andere 2 punten, geeft hij mee. Aandacht vragen voor waterstof- en parkeren is niet verkeerd, maar het is raadzaam op te letten hoe het overkomt en wat belangrijker is. Er staat al heel veel in de tekst, en het zal er niet meer urgentie aan geven.
Raadslid KIEFT vindt dit antwoord wat vreemd, want als de raad deze 3 teksten wil toevoegen, vindt de raad dat belangrijk. Burgemeester UITDEHAAG legt uit: als u dit toevoegt gaan we het natuurlijk uitvoeren, maar het is een puur strategische afweging of het daadwerkelijk iets verandert. Misschien bereik je je doel beter als je de 4 dingen goed aangeeft.
Raadslid KIEFT vindt het een heel breed document, waarvan we wel zien wat ervan gaat komen. Samenwerken is belangrijk, en daar wordt intensief aan meegewerkt. In reactie

op de burgemeester zegt hij nog dat ze dan misschien het eerste punt wel willen vervangen door kleinschalig historisch medegebruik.

Bespreekpunt in de raad van 16-2-2022.

9. Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024

De VOORZITTER licht het agendapunt toe en vertelt dat de klankbordgroep is aangevuld met 'meedenkers' uit sectoren zorg en cultuur.

vragen

Raadslid RAN vraagt of het langdurig behouden van schapenboeten in de tekst ook gaat over authentieke stolpen. Wethouder HUISMAN antwoordt dat wat het college betreft
aandachtspunt stolpschuren erbij worden betrokken.
Raadslid RAN leest dat budget voor toezicht en handhaving dit jaar €75.000 is en volgend jaar €150.000. Hij vraagt of dat structureel wordt. Wethouder HUISMAN vindt de vraag onduidelijk, want in het besluit staat €30.000 structureel. Raadslid RAN wijst op de laatste pagina. Die flinke bedragen voor toezicht en handhaving missen uitleg. Hij wil weten wat ervoor gedaan wordt en wat er na 2023 gebeurt. Wethouder HUISMAN antwoordt dat ze meer grip willen krijgen op B&B's, via het moeten aanvragen van een registratienummer. Ze kijken dit 6 maanden aan, maar gaan er daarna echt op controleren, vandaar dat voor dit jaar de helft is opgenomen. Raadslid HIN wijst erop dat dit het volgende agendapunt betreft. Wethouder HUISMAN licht toe dat het hier wel over de financiën gaat die ze daar op in willen zetten. Volgend jaar wordt een volledig jaar.
Raadslid LELY vraagt of er voor de handhaving al zicht is op extra personeel. In de 2e alinea op blz.4 van het advies staat dat voor een aantal onderwerpen en reeds aangegane verplichtingen €30.000 wordt uitgetrokken. Hij denkt dat dit een raadsbesluit zou moeten zijn. Wethouder HUISMAN verheldert dat het raadsbesluit het totaalbedrag vraagt, waar de €30.000 onderdeel van is. Het college vraagt nu eerst akkoord van de raad met deze uitvoeringsagenda, en dan met de registratieplicht. Aan de hand van dat
Toezegging besluit gaan ze handhavers aantrekken.
Raadslid KOOT meldt dat het CDA nog wachtte op antwoorden op hun schriftelijke vragen af. Ze is blij dat die zo snel binnen zijn, want op een aantal punten komen ze wellicht met een amendement, kondigt ze aan.
Raadslid VAN DE WETERING zou op Hoofdstuk 6 'wees duurzaam' meer punten in willen zetten. Ze vindt de teksten 'duurzaam afval inzamelen op de parken, duurzaam bouwen op de parken' e.d. vrij smal. Ook hoort ze graag hoe het college de pm-posten bij de stakeholders ziet, want ze kan zich voorstellen dat daar ook bijdrage van de gemeente nodig is. D66 heeft schriftelijk vragen gesteld over het OV. In hun ogen zou dat beter moeten zijn, wil je serieus inzetten op minder autogebruik. Bij blz.6 vraagt ze wie gaat bepalen welke oude objecten uit het landschap verwijderd moeten worden. Wethouder HUISMAN antwoordt over de stakeholders dat ze het fijn zou vinden als die zelf de financiën bijeenbrengen. Haar dunkt dat we als gemeente ons aandeel wel nemen.
Raadslid VAN DE WETERING bedoelde te vragen of er nog gevolgen voor onze begroting aan zitten. Wethouder HUISMAN antwoordt dat dit niet de bedoeling is. Algemeen wil ze kwijt dat hier echt een agenda, een richting, voorligt, geen uitvoeringsplan. Die hele
toezegging uitwerking volgt nog. De punten die de commissie noemt nemen ze zoveel mogelijk mee. Duurzaam afval inzamelen hoort misschien meer thuis in afvalbeleid, beaamt ze.
Raadslid KOOT kan zich voorstellen dat de lijst niet onuitputtelijk is, maar gaat ervan uit dat het wel over prioritering gaat. Wethouder HUISMAN heeft het nog niet over prioritering, alleen een toelichting over de inhoud. Als de raad bepaalde dingen wil schrappen of toevoegen is dat nu wel het moment. Bij oude objecten zoals de pomp op de Stenenplaats, denkt ze dat het wel lastig is hoe te bepalen of er draagvlak is. Dit geval was namelijk in gesprek met dorpscommissie en omwonenden toch redelijk op een lijn.

Raadslid KIEFT verwacht van een uitvoeringsagenda toch, dat daarin de belangrijkste dingen op een rij zijn gezet. Hij heeft er dan wel vragen bij. 1. Aangezien hoofddoel van het toeristisch toekomstplan (TTP) is het gevoel van drukte bij de Texelaars, en de druk op de kernwaarden, in de vingers te krijgen, had hij in de uitvoeringsagenda voor beide zaken een nulmeting als referentiepunt verwacht: wat is op dit moment de opvatting van de Texelaar en ook wat is nu de conditie van de kernwaarden. Met een budget daarbij bepalen welke resultaten we willen. 2. Over windsingels bij kamperen bij de boer. In bestemmingsplan buitengebied heeft hij alleen gevonden dat er een boomsingel van 5 meter breed, opgaand en compact moet zijn, maar geen hoogtemaat en hoe snel de boomsingel die moet hebben (voorbeeld de kleine boompjes die terug geplant zijn bij de Driehoek). 3. Over 1.3 verbeteren kwaliteit buitenruimte, tegengaan van 'verrommeling'. Begint met de communicatie. Welke handhavingsmiddelen bestaan daarvoor? 4. Bij 1.4 stimuleren gebruik duurzame vervoersmiddelen, worden specifieke projecten pas later in de tijd in de agenda meegenomen. GroenLinks zou hierin toch flexibeler willen zijn: als het goede projecten zijn daar toch z.s.m. mee naar de raad komen. 5. Over communicatie: dorpscommissies worden geraadpleegd of er draagvlak is, maar wordt het niet tijd daar een andere strategie voor te bedenken? Het lijkt namelijk een heel kwetsbare route. Moet het niet breder dan dorpscommissies? Tijd om daarover na te denken. 7. Hoe ziet u de rol van de klankbordgroep? Ze zijn ook toezichthouders.
Wethouder HUISMAN vindt veel van deze vragen een kwestie van *uitvoering*. Het college legt prioriteit op een aantal dingen, zoals b&b-overlast (registratiesysteem, auto's), maar bijv. niet op de kwaliteit van kernwaarden. Daartoe kreeg ze van de raad geen opdracht. Het is aan de raad om daar iets anders over te zeggen.
De vraag over windsingels vindt ze wel heel technisch. Wat is de achtergrond van die vraag? Raadslid KIEFT probeert te begrijpen wat essentieel is in dit verhaal. Je wilt kamperen bij de boer uit het zicht houden, maar hoe? Wethouder HUISMAN ziet dit zelf

Toezegging

niet als een hoofdlijn, maar belooft wel antwoord. Raadslid VAN DE WETERING las in het stuk dat windsingel bij veel kampeerboeren niet meegenomen was. Gaat u dit nu nog meenemen? Wethouder HUISMAN zegt dat ze daarom juist opnemen hier beter op toe te zien. Over 'verrommeling' en communicatie vraagt u naar middelen en strategie. Dat ligt meer bij de burgemeester, en dat ligt ingewikkeld, maar achterliggende gedachte is mensen bewust te maken van hun leefomgeving en hen te dwingen daar zuinig op te zijn. Over de klankbordgroep zegt ze dat die adviseert, meedenkt en er op toeziet. Een aantal partijen zijn ook trekker van hun eigen pijlers en houden daar ook toezicht op. Iedereen in de klankbordgroep kan erover meepraten. Over burgerparticipatie en dorpscommissies, dat komt straks aan de orde. Over specifieke projecten, het klopt dat

toezegging

we daar later mee naar de raad komen. We hebben nu voor 2 jaar zaken om uit te werken, maar we hebben natuurlijk ook deze agenda, dus komen we later met die extra projecten naar u toe.
Raadslid HIN vraagt wie bepaalt of iets 'verrommeling' is. Wethouder HUISMAN geeft aan dat dit net zo lastig is als kernwaarden definiëren. Raadslid HOOGERHEIDE adviseert zijn boek 'Wat is fraai' met beelden van het buitengebied hierin als leidraad te nemen.
Raadslid HIN vindt over authentieke boeten en stolpen, dat we dan toch uit moeten gaan van de monumentenlijst.
Burgemeester UITDEHAAG reageert op de heer Kieft over handhaving windsingels. En voor wat betreft 'verrommeling' zegt hij al jaren bezig te zijn -in opdracht van de raad- met het aanpakken ervan. Dat was al prioriteit en staand beleid (bestemmingsplan). De budgetten voor handhaving die we hier vragen zijn vooral gericht op b&b.
Raadslid KIEFT zoekt naar de relatie tussen staand beleid en de uitvoeringsagenda.
Raadslid KOOT merkt op dat de burgemeester over rommelerven terecht stelt hier al 6 jaar mee bezig te zijn. Het staat echter wel in de uitvoeringsagenda. Vraag komt op: gelet op wat er al gebeurd is, zou je niet kunnen stellen dat zo'n erf niet een vorm van khm is. Burgemeester UITDEHAAG beseft dat er best Texelaars zullen zijn die er zo over denken. Maar hij wil de discussie nu terugvoeren naar de toeristische toekomstvisie en in

toezegging

dat kader de discussie te voeren. Er komt bovendien een nieuwe handhavingsstrategie aan. Dan is deze discussie beter te voeren.
Raadslid VAN DE WETERING denkt hierbij aan hele oude objecten die karakteristiek zijn, zoals de kleine schuurtjes bij Den Hoorn en Oosterend. Ook wordt ze nogal geprikkeld door het kappen van windsingels die er al heel lang stonden. Waarom? Dat soort dingen zouden volgens haar ook in de visie over ons eiland thuishoren.
Raadscommissielid V.D. WERF vraagt of in het streven naar voldoende toiletten die voor invaliden ook meegenomen worden. 2. Bij ontmoedigen gebruik auto's zou het zeker schelen als er goede bewegwijzering en matrixborden komen. Dat vermindert zoeken naar parkeerplekken, meent ze. Wethouder HUISMAN antwoordt op het eerste 'ja'. Op vraag 2 zegt ze dat het de bedoeling is met deze agenda te gaan onderzoeken wat nodig is.
Raadslid SCHUIRINGA meldt dat veel vragen vandaag al zijn beantwoord. Het lijkt hem verstandig die antwoorden eerst door te lezen.

amendement

Amendement CDA - nu geen gevolg geven aan de havenvisie.
Raadslid KOOT heeft de beantwoording nog niet kunnen lezen, maar licht het amendement toe. De uitvoeringsagenda zegt de havenvisie op te gaan pakken, maar nogal wat dingen uit die visie riepen discussie op, o.a. over slaapplaatsen. Het lijkt haar goed dat stukje eruit te halen, tot met de raad is besloten over (aanpassing van) de havenvisie. Het lijkt hen goed dit bij voorkeur in samenhang met het meer-jaren-onderhoud weer op te pakken.

Vragen/reacties

Raadslid HOOGERHEIDE snapt het amendement goed, maar realiseert zich dat er op de haven ook onderhoud, toiletvoorziening e.d. moeten gebeuren. Als je dit zou verwijderen uit de uitvoeringsagenda, gaan die activiteiten dan nog wel door? Raadslid KOOT antwoordt dat die gewoon doorgaan, want dit amendement gaat alleen om niet actief opnemen in de uitvoeringsagenda.
Raadslid LELY heeft min of meer dezelfde vraag. Er komt nu echt wel achterstallig onderhoud aan de haven. Het gaat wel om een half miljoen, waarschuwt hij, voor de in eerste instantie echt noodzakelijke dingen. Het lijkt hem dus beter die stap wel mee te gaan, en het amendement nog even aan te houden.
Raadslid RAN vindt de uitleg in de uitvoeringsagenda voldoende, want er staat dat de uitgangspunten van het TTP leidend zijn. Hij begrijpt niet wat daar onduidelijk aan is.
Raadslid KOOT legt uit dat de havenvisie van 2013/14 in werking blijft, maar dat daarin iets staat over ontwikkeling van toeristische slaapplaatsen. Met het vaststellen van het TTP zegt het college dat de havenvisie overeind blijft, terwijl de gedachte over toeristische slaapplaatsen in de loop der jaren toch anders is geworden.
Raadslid RAN denkt dat ze dit toch verschillend zien.
Raadslid KIEFT heeft het ook zo gelezen als de heer Ran. De toeristische aspecten van de havenvisie uitwerken staat er, maar vervolgens dat het TTP leidend is. Dan zou het amendement niet nodig zijn. Raadslid VAN DE WETERING leest het ook zo. Wethouder HUISMAN wil dit graag ophelderen. Door de havenvisie aan te halen bent u op het verkeerde been gezet. Ze is erin gedoken, en de 50 bedden die destijds als mogelijkheid genoemd zijn, zijn niet planologisch ingepland, dus die zijn er in werkelijkheid niet. Het college zou daarover dan toch eerst met een voorstel moeten komen. Ze hebben het dan trouwens over de haven aantrekkelijker maken voor toeristen, en bijv. onderzoek doen naar de ontvangst van cruiseschepen. Raadslid KOOT heeft dit antwoord vaker gehoord, maar ziet toch echt als speerpunt in de aangenomen visie dat ernaar gekeken gaat worden. Ze neemt aan dat daar dan toch altijd plannen voor kunnen komen. Het lijkt haar zeker zinnig, nu we in het TTP bepalen dat we geen dagtoerisme willen en geen

toezegging

uitbreiding van verblijfsrecreatie, helder te maken waar we staan. Raadslid RAN leest het toch anders. De havenvisie is van 2014. En we hebben intussen wel meer regels veranderd die besluiten uit het verleden teniet doen? Je gaat toch ook niet elke keer weer oude herzien? Raadslid HIN is heel blij dat de wethouder nu duidelijk antwoord gaf.

amendement **CDA Amendement - Inwoners en ondernemers betrekken bij planvorming rond toerisme in hun eigen dorp**

Raadslid RUTTEN licht toe dat het betrekken van inwoners nu vooral bij vroegtijdig overleg met de dorpscommissies wordt neergelegd. Ook bij het beperken van autoverkeer. Alleen informeren van de inwoners vindt het CDA dan niet voor voldoende begrip zorgen. Met dit amendement vragen ze méér, en zien ze dan ook de link met verbetering van communicatie met en participatie van burgers en ondernemers, zowel uit de kernen als uit de rand van dorpen. Die intentie in de Texelse burgerparticipatie zou in de uitvoeringsagenda moeten worden meegenomen. Toevoegen graag betrekken ook de bewoners zowel aan de rand als in de kern. Ook bij ontmoedigen van auto's in de kernen is het heel belangrijk ondernemers en bewoners serieus te nemen. Zoiets raakt veel mensen. Het CDA wil uit kunnen gaan van een écht gedragen plan.

Raadslid VAN DE WETERING vraagt waarom zo specifiek de ondernemers uit de *dorpskern* betrokken moeten worden, en niet van de randen. Raadslid RUTTEN antwoordt dat aanleiding hier was het verkeersluw maken van de dorpskernen. Hij vindt wel terecht dat dit bij het eerste punt niet zo specifiek genoemd hoeft te worden.
Raadslid LELY juicht veel contact met de burgers toe, maar vindt een probleem dat het amendement meteen al op details ingaat. Het lijkt hem verstandiger binnenkort om tafel te gaan en in veel breder verband te spreken over burgerparticipatie. Waarom zou je hier de grens trekken? Raadslid RUTTEN licht toe dat ze hier juist beogen, hoewel de uitvoering bij het college ligt, de mensen op een andere manier te betrekken en breder draagvlak te creëren.
Raadslid KIEFT vraagt welke rol de raad nog heeft als de heer Rutten over meebeslissen praat. Het lijkt hem beter hierover bij het agendapunt burgerparticipatie te spreken, dan geldt die participatie op veel breder terrein. Raadslid RUTTEN benadrukt dat de raad er altijd de finale klap op zal geven, maar hier vooral een controlerende taak heeft of het proces goed doorlopen is en of iedereen wel goed betrokken is.
Raadscommissielid V.D. WERF vraagt of de heer Rutten met haar eens is dat een dorpscommissie toch een bepaalde samenstelling heeft die een afspiegeling van het dorp vertegenwoordigt. Raadslid RUTTEN wijst erop dat dorpscommissies altijd zelf aangeven dat je niet van ze kunt vragen om namens het hele dorp te spreken. Mevrouw V.D. WERF is altijd verteld dat je als dorpscommissie toch aanspreekpunt bent voor het dorp.
Raadslid RAN geeft aan dat dit ook zijn idee van een dorpscommissie is. Hij hoort graag reactie van het college. Is er bijv. kans dat straten voor autoverkeer worden afgesloten zonder draagvlak bij de inwoners, volgend uit het aannemen van deze agenda, wil hij weten.
Raadslid HIN denkt ook dat het meebeslissen grote problemen kan geven, want de raad is toch eindverantwoordelijk voor het besluit.
Wethouder HUISMAN zegt tegen de heer Ran dat ze dit soort besluiten niet uit deze uitvoeringsagenda ziet komen. En burgerparticipatie zit in de portefeuille van wethouder Van de Belt. Wethouder VAN DE BELT is verheugd dat het nu gaat over betere participatie. Hij snapt het idee van dit amendement, want het lijkt hem inderdaad te kort door de bocht dat bij projecten in de dorpen alleen de dorpscommissie raadplegen voldoende is. Volgens de methode die de raad straks wellicht vaststelt, heeft u betere zicht op, wordt transparanter welke keuzes worden gemaakt, en waarom. Met dit amendement loopt het CDA eigenlijk nu al vooruit op het hele proces. Dit aannemen zou hij daarom afraden. Het gesprek over rollen en verantwoordelijkheden, contactpersonen en wederzijdse verwachtingen komt inmiddels goed op gang, kan hij meedelen. Wel merkt hij dat dit verschilt per dorp. Het ene dorp kan het beter aan dan het andere. Van

toezegging die gesprekken houdt hij de raad op de hoogte. Hij stelt voor in ieder geval het 'meebeslissen' uit het amendement te halen. En als de raad het participatievoorstel aanneemt, wordt in zijn ogen dit amendement overbodig.

Raadslid RUTTEN is best blij met de reactie van de wethouder, want dit deelt de zorg en wil er serieus mee aan de slag. Het is nu wel hét moment dat er vertrouwen in de burgers moet komen, dus het CDA gaat zeker dit amendement indienen, mogelijk iets aangepast.

amendement **Amendement GroenLinks en CDA- Toeristische activiteiten niet spreiden, maar juist de rust bewaken**

Raadslid KIEFT wil met dit amendement eigenlijk een ereschuld inlossen, omdat door hun toedoen het gelijknamige amendement in september bij het TTP niet was aangenomen. Ook GroenLinks wil geen prioriteit geven aan spreiding van toerisme richting Waddenkust, want juist daar zijn de kernwaarden belangrijk. Tekstueel stelt de heer Kieft daarom voor: bij pijler 2 ‘spreiding…’ schrappen, en bij pijler 3 schrappen ‘verleiden tot spreiding’. Verder toevoegen: “zonder dat dit leidt tot nieuwe iconen in het landschap”. Raadslid KOOT dankt hiervoor, want voor het CDA is heel belangrijk de spreiding van de drukte naar de oostkust tegen te houden.
Raadslid RAN vindt de uitleg verhelderend, want 4 maanden geleden was er een gelijksoortig amendement van de PvdA. De VVD was toen tegen en is dat nu ook. Raadslid LELY bevestigt dat het vorige keer van de PvdA kwam. Hij snapt hoe het proces gelopen is, maar had nog geen tijd gehad de vragen en antwoorden door te nemen. Wel is hoort hij graag de reactie van het college.
Raadslid VAN DE WETERING vraagt of al bekend is hoe de inwoners van de oostkant er zelf over denken. Ze weet dat bijv. in Oosterend ondernemers ooit ook wel een graantje mee wilden pikken van het toerisme. Raadslid HOOGERHEIDE vraagt of bedoeling van het amendement is de concentratiegedachte vast te houden. Raadslid KIEFT antwoordt bevestigend. Raadslid HIN herinnert eraan, waar mevrouw Van de Wetering het over heeft, ging over toeristische bedden. Ze zegt dat dit gewoon niet mogelijk is.
Wethouder HUISMAN wijst erop dat wat voorligt een gedragen verhaal is uit de klankbordgroep. Het gaat hier om onderzoek hoe de cultuurhistorische waarde aan de oostkant te benadrukken is. Raadslid KIEFT leest in 2.2 toch echt over bredere spreiding van bezoekers over het eiland, en ook 3.2 verwijst ernaar. Hun amendement is gericht tegen spreiding van die bezoekers. Raadslid VAN DE WETERING vraagt of hij dan doelt op overnachtende of alleen overdag bezoekende bezoekers. Raadslid KIEFT gaat het om de kernwaarden. Ze willen niet dat de drukte in dit stille gebied vergroot wordt. Aan de Waddenkant kun je de kernwaarden nog beleven en dat willen ze graag zo bewaren.

amendement **Amendement GroenLinks: De Texelse kernwaarden in de 1e uitvoeringsagenda van het TTP**

Raadslid KIEFT wijst op de vragenronde. Als we niet weten wat we verstaan onder de kernwaarden en waar we die in essentie aantreffen, hoe kunnen we die dan bewaren en borgen, legt hij voor. In de regelgeving en besluitvorming zijn het allemaal kwalitatieve en vaak subjectieve afwegingen die niet hard zijn. De opstellers zoeken hoe kernwaarden beter te verankeren zijn. Is er bijv. een kaart van gebieden waar de nachtelijke duisternis is, of waar de zichtlijnen zijn die we willen behouden. Zo kan je over alle kernwaarden iets vastleggen. Als een ondernemer iets wil gaat men daar tegenaan lopen, en moet er een goed verhaal komen, wil je de kernwaarden niet aantasten. Maar we weten nu niet hoe het goed gesteld is met de Texelse kernwaarden. GroenLinks roept daarom op een nulmeting te maken van de huidige conditie en hoe we dat vervolgens gaan monitoren.
Raadslid RAN heeft dit amendement nog niet in de fractie kunnen bespreken. Hij vraagt of de indieners, in het kader van participatie, contact hebben gehad met Stichting Kernwaarden Texel. Raadslid KIEFT antwoordt dat ze intensief contact hebben, niet precies op 1 lijn zitten qua accenten, maar wel dezelfde kant op bewegen. Raadslid RAN raadt aan elkaar op te zoeken, want ook SKT is bezig met een notitie. Hij is ook benieuwd waarom dit amendement hier bij het TTP komt, en niet in een aparte motie over kernwaarden in alle beleid. Raadslid KIEFT antwoordt dat het TTP over de

toeristische toekomst gaat. Je moet zorgen dat die kernwaarden op peil blijven, en weten waar de druk toe- of afneemt, want dan kan je daar beleid op maken.
Raadslid VAN DE WETERING ziet dat ook het beeldkwaliteitsplan (bkp) wordt genoemd. Daarin staat eigenlijk een soort wensenverhaal in welke gebieden welke kwaliteiten gewaarborgd moeten zijn. In de raad dachten we dat het gekoppeld zou zijn aan de toetsing van plannen, maar dat bleek niet zo te zijn. Het lijkt haar handig dat bkp meer status te geven in het kernwaardenverhaal. Raadslid KIEFT beaamt dat het bkp een goed begin is, maar geen juridische status heeft. Alleen bij uitzonderingsregels op het bestemmingsplan moet het gebruikt worden, maar er ligt niet vast hoe en door wie. Het zou veel duidelijker sturende waarde moeten hebben voor wat je op welke plek wel en niet wilt. Raadslid VAN DE WETERING gaat mee als GroenLinks dit in elkaar kan vlechten.
Raadslid HOOGERHEIDE vraagt hoeveel tijd hieraan besteed gaat worden en wat dit kost.
Raadslid KIEFT denkt dat met €30.000 in 2022 en in 2023 nog eens €20.000 een heel eind te komen is, als je een goed bureau inschakelt, en de betrokkenheid van SKT.

Wethouder VAN DE BELT beluistert interessante bespiegelingen over onze waarden. Hij wijst dat ze op weg zijn naar fase 2 van de Omgevingsvisie. Voor de zomer moeten we de contourennota (startnotitie) voorleggen. Het gaat dan niet alleen om ruimtelijke kernwaarden, maar ook om sociale en andere waarden. Ook het proces wordt erin meegenomen. Het lijkt hem logischer deze vragen in dat traject te voegen.

inhoudelijk

Raadslid RAN is blij met deze 1e uitwerking van het TTP, en ook met de snelheid waarmee het is opgepakt. Het is zaak nu eerst prioriteit aan de onderwerpen te geven die snel gerealiseerd kunnen worden.
Ook raadslid LELY is blij dat ze hier goed mee aan de gang kunnen. Vooral ook met de registratieplicht voor b&b. Over ‘verrommeling’ wil hij nog kwijt dat we dat elders rustiek vinden, misschien is dat ook een kernwaarde. Met andere prioritering krijgen we nog te maken, maar laten we nu eerst met dit mooie overzicht aan de gang gaan, roept hij op.
Raadslid KIEFT is toch wel voldoende tevreden met wat er nu ligt. Met name pijler 5 bevat belangrijke stappen (regelgeving en paraplubestemmingsplan). Wel is hij verbaasd over de beddentelling en registratie van bedden. Het college gaat de planologische ‘papieren tijger’ nog eens verversen, maar door ons is dat al benoemd als poging om geloofwaardig te zijn bij de bevolking. Vreemd is dan dat dit nu niet wordt opgelost.
Raadslid VAN DE WETERING meent dat het volgende punt daar juist meer over gaat.
Raadslid HOOGERHEIDE wacht de antwoorden af.
Raadslid KOOT heeft het uitvoerig bekeken; het gaat om balans brengen tussen druk van het toerisme en de leefbaarheid van het eiland. Op een aantal punten vindt het CDA de prioritering nog niet goed liggen. Daar zijn schriftelijke vragen over gesteld. Zo is o.a. verstening slechts summier genoemd. En ook vinden ze inzetten op spreiding tegen die balans in gaan. Hopelijk wordt dit nog rechtgezet.
Raadslid HIN vraagt zich af of de planning wel haalbaar is.

Bespreekpunt raad 16-2-2022.

Hierna volgt even pauze.

10. 1e wijziging Huisvestingsverordening 2020 voor invoering registratieplicht toeristische verhuur van woonruimte

De VOORZITTER licht het voorstel toe.
Raadslid VAN DE WETERING is heel blij, omdat hiermee woningen voor eigen bewoners worden behouden. Er is al een signaal afgegeven dat deze wijziging eraan komt, dus waarom is niet meteen alles meegenomen wil ze weten. Ze bedoelt ook meteen grootverhuurders een registratienummer geven. Wethouder HUISMAN antwoordt dat het niet zomaar mogelijk is dit breder te trekken. Dit mag alleen worden toegepast beperkt

tot woonruimte. Er gelden veel strikte regels. Raadslid VAN DE WETERING denkt dat ze als raad via de APV toch bredere regelgeving kunnen maken. Wethouder HUISMAN stelt dat onze bevoegdheid echt niet strekt tot het maken van wetten, en dat gemeenten dit niet in de APV kunnen regelen.
Raadslid LELY vraagt waarom de regeling voor terugkerende Texelaars tot 45 jaar gaat, want dat lijkt hem toch leeftijdsdiscriminatie. Wethouder HUISMAN beaamt dat dit wettelijk niet is toegestaan. Ze herhaalt dat gemeenten geen bevoegdheden hebben om dit soort dingen op te nemen. Dit is tevens antwoord op de vraag van Texels Belang.
Raadslid RUTTEN vindt jammer dat de zorgplicht van de aanbieder erin moet staan, want dit zou toch basaal aanwezig moeten zijn. Hij hoort wel graag concreter wat het betekent voor verhuurder of omwonende van een b&b. Wethouder HUISMAN antwoordt dat ze dit uit de regeling van de VNG hebben overgenomen, omdat dit handvatten geeft om handhavend op te kunnen treden.
Raadscommissielid V.D. WERF vraagt of de dubbele bestemming van 2e woningen ook registratie-plichtig wordt. Wethouder HUISMAN antwoordt bevestigend.

Inhoudelijk

Raadslid RAN is blij met de voortvarendheid. Ook zeer verheugd dat we aansluiten op het landelijk registratiesysteem, want dat is al getest.
Raadslid LELY denkt er ook zo over. Met dit systeem is ook duidelijk inzicht te geven hoeveel bedden in welke soorten er zijn. En eventuele overlast is gericht aan te pakken.
Raadslid RUTTEN is blij met de antwoorden. Het is goed dat mensen aangesproken kunnen worden. Laten we nu eerst maar eens met de lichtste vorm beginnen. We kunnen dan later kijken of verdere maatregelen nodig zijn.
Raadslid VAN DE WETERING wijst erop dat in de uitvoeringsagenda toerisme amendementen en moties zijn aangenomen. Er staat dat dingen wel degelijk via een aanpassing in de APV geregeld kunnen worden. Ze komt erop terug.

Bespreekpunt raad 16-2-2022.

11. Uitbreiding terrassen pilot 5 jaar

De VOORZITTER leidt het voorstel in. Verlengen van deze regeling maakt voor sommige ondernemers echt het verschil. Wel moet rekening worden gehouden met omwonenden.
Raadsleden VAN DE WETERING en SCHUIRINGA zijn blij met dit voorstel.
Raadscommissielid LEGIERSE meldt dat de PvdA ook positief is over de tegemoetkoming. Er zijn nog enkele vragen: 1. zijn de leges voor wijzigingen op blz.4 kostendekkend? 2. Wat wordt precies met eilandterrassen bedoeld? Die mogen niet meedoen met deze regeling. Is dat bijv. aan de andere kant van de straat? 3. als een café of restaurant een ruime eigen tuin heeft, mogen ze die ook als terras inrichten? 4. een overkapping mag niet, maar van die hele grote parasols dan wel? 5. komt er nog een tussentijdse evaluatie?
Burgemeester UITDEHAAG licht toe dat dit voorstel juist inspeelt op het verzoek om voor langere tijd duidelijkheid te bieden, zodat ondernemers investeringen kunnen doen. Antwoord over kostendekkend zijn durft hij niet zo te zeggen. Algemeen zijn leges kostendekkend, maar de tarieven waren al vastgesteld. Eilandterrassen zijn bijv. die in het park in Den Burg en het 1e jaar op Dorpsplein De Koog. Om meerdere redenen bleek dat toch niet zo'n goed idee. Terras in eigen tuinen zal APV-technisch wel kunnen, maar moet uiteraard wel vergund worden i.v.m. mogelijke overlast. Dit voorstel gaat alleen over terrassen op de openbare weg. Over de grote parasols kan hij niet hard 'nee' zeggen, maar heeft hij wel enig voorbehoud. Discussie m.b.t. overkappingen is nogal ingewikkeld. Bijv. in De Koog wil je wel op het aanzicht in de straat letten, en natuurlijk moeten hulpdiensten er goed door kunnen, geeft hij mee.
Raadslid KIEFT staat achter de motivatie voor de kleine groep in de dorpen, maar vraagt waarom je ook al die anderen zou faciliteren die het niet nodig hebben. Ook denkt hij dat er wellicht ook andere sectoren zijn die je óók een helpende hand zou moeten

bieden. Het lijkt hem goed na 2 jaar te evalueren, met de mogelijkheid het stop te zetten. Vraag is nog hoe terrasverwarming zich verhoudt tot duurzaamheid.
Burgemeester UITDEHAAG antwoordt dat evaluatie uitvoerbaar is, maar niet echt in de verwachting ligt. Toen corona uitbrak hebben we verschillende ondernemers op allerlei manieren proberen te helpen, geeft hij aan. Bijv. door bij groepsaccommodaties ook kampeermiddelen toe te staan. Uiteraard proberen ze die ruimte te bieden, altijd rekening houdend met publieke opinie en mening van de raad. Dat is een politieke discussie, stelt hij. Overweging die meespeelt is dat vooral de natte horeca door de 2 jaar heen het wel heel lastig heeft gehad, hoewel ook andere sectoren wel beperkingen hadden. Ten derde is goed met dorpscommissies en ondernemersverenigingen gekeken, en blijkt eigenlijk dat men de uitstraling wel gezellig vindt. Misschien is het achteraf meegevallen. De toezegging lag er al, als we overwegen het definitief te gaan maken, bij
toezegging de raad terug te komen. Die komen we nu na, want zouden we besluiten nu terug te gaan naar de situatie van 2019, dan zal een aantal ondernemers beslist aan de bel trekken.
Raadscommissielid HOUWING begrijpt uit deze woorden dat het nog bij de raad terug komt. Het CDA wil nog weten wat er wordt gedaan voor natte horeca die géén mogelijkheid voor (meer) terras heeft. Burgemeester UITDEHAAG benadrukt dat ze gelijke behandeling nastreven, maar dat er inderdaad bedrijven zijn waarvoor geen plek in de openbare ruimte is. Hij vindt lastig om voor de ondernemers te spreken, maar vraag is of daar eenvoudig iets aan te doen is, en op welke informatie je die keus dan moet baseren. Je komt dan al gauw op financiële compensatie, maar wat je als gemeente mag doen is behoorlijk weerbarstig. Raadslid HIN vindt dat inkomenspolitiek, dus rijksbeleid. Raadscommissielid HOUWING maakt uit de toelichting op dat die vraag er überhaupt niet is. Burgemeester UITDEHAAG verduidelijkt dat ze daar juist die eilandterrassen voor bedacht hadden, maar dat bij al die ondernemers na het eerste jaar gezamenlijk de conclusie is getrokken dat dit niet werkte. Bij hem is ook geen signaal gekomen dat die ondernemers zouden zeggen: ‘wij niet, dan zij ook niet’. Raadslid VAN DE WETERING geeft de suggestie mee, dat ondernemers dit misschien collegiaal kunnen oplossen.
Op de vraag van raadslid Kieft over terrasverwarming en duurzaam toerisme zegt burgemeester UITDEHAAG dat ze hier wel degelijk over nadenken. Groene stroom inkopen zou wat hem betreft niet voldoende zijn. Hij wijst erop dat het wel het beleid van de raad is. De ondernemers zijn ook wel bezig zijn er zo duurzaam mogelijk mee om te gaan. Hij vernam dat via STIFT verwarmde kussentjes werden aangeschaft.
Raadscommissielid OOSTERHOF meldt dat Texels Belang eveneens blij is met deze ondersteuning. Ook zij horen geluiden dat de terrassen de levendigheid bevorderen.
Vraag is of er nog straten worden heringericht. Burgemeester UITDEHAAG dacht dat dit
Toezegging niet acuut aan de orde is, maar zal het nagaan.
Raadscommissielid LEGIERSE zegt over evaluatie dat de PvdA zeker niet wil dat het na 2 jaar stopt, maar hooguit kijken naar verbeterpunten, en bedoelde eigenlijk meer na 3 of 4 jaar te kijken of het misschien langer doorgezet kan worden.
Raadscommissielid HOUWING is blij dat de raad op deze manier een helpende hand kan toesteken, en dat dit vroegtijdig aan de ondernemers kenbaar wordt gemaakt.

Bespreekpunt raad 16-2-2022.

12. Onderhoud en renovatie diverse voorzieningen haven Oudeschild 2022

De VOORZITTER licht toe dat dit om 3 voorstellen gaat: sanitair-gebouw, onderhoudsvoorziening 2022-2026 (reserves overhevelen), geld beschikbaar stellen.

Vragen

Raadslid HIN legt voor of de bijna €6 miljoen meteen vrijgegeven moet worden. En de €65.000 voor het sanitair-gebouw staat er tweemaal in; betalen we dat dubbel, wil ze weten. Wethouder HUISMAN kijkt dit laatste na; het beslispunt gaat in ieder geval over

instemmen met renovatie voor €65.000. Verderop is alleen de vraag of we daarvan €15.000 uit rationeel gebouwenbeheer mogen halen. Het bedrag zit er dus niet dubbel in.
De VOORZITTER geeft nu eerst de voorzitter van de Auditcommissie het woord. Raadslid HOOIJSCHUUR vertelt dat ze een aantal spoedvragen hadden gesteld. De antwoorden kwamen vanmiddag, maar hebben ze nog niet kunnen bespreken. De auditcommissie komt dus later nog met een advies aan de raad.
Raadslid SCHUIRINGA verzoekt in elk geval of de wethouder wil bevestigen dat het eigenlijk gaat om €6 miljoen, waarvan €5,9 miljoen als reserve is bedoeld, en daarvan dan €1,5 miljoen wordt opgenomen voor jaarlijks onderhoud. Wethouder HUISMAN bevestigt dit. Het onderhoud is nu echt nodig. Om boekhoudkundige redenen vraagt het college nu om het gehele bedrag beschikbaar te stellen (zie antwoord vandaag), maar dit voorstel gaat sec om het lopende jaar. Verder nemen ze het jaarlijks, voor volgende jaren mee in de begrotings-raad. Raadslid SCHUIRINGA wijst er ook op dat de raad bij de voorzieningen voor walstroom enz. al in januari 2021 informatie kreeg dat maar de helft gerealiseerd ging worden, terwijl wel het gehele bedrag is toegekend. Graag toelichting.
Raadslid VAN DE WETERING vindt het moeilijk nu te reageren, want de auditcommissie reageert nog.
Raadslid HOOGERHEIDE geeft een compliment voor het beantwoorden van de vragen van de auditcommissie. Hij is vindt net als de heer Schuiringa het zeer ernstig dat actieve informatieplicht achterwege bleef over de aanleg van de voorzieningen. Raad en commissie behoren volledig geïnformeerd te worden. Wethouder HUISMAN stelt dat dit los staat van het voorliggende voorstel. Vraag is nu alleen of u 1. akkoord wilt gaan met het onderhoud 2022. Dat is belangrijk, want vorig jaar ging het niet door. 2. met opknappen van het sanitair-gebouw, en 3. met de voorziening, waarop de accountant aandringt. Het college doet niets zonder toestemming van de raad, daarom vragen wij u deze drie dingen, verzekert ze.
Raadscommissielid VISSER vindt, ondanks het enorme bedrag, dat onderhoud niet langer uitgesteld mag worden. Vraag van de PvdA is wel hoe lang het noodzaak blijft de gehele visserijkade te onderhouden, nu de vissersvloot zo krimpt. Wethouder HUISMAN verzekert haar dat het nu echt alleen om het noodzakelijke onderhoud gaat.
Raadscommissielid VAN TROOST stelt: zonder onderhoud geen behoud. Een onderhouds-plan is voorwaarde voor de toekomst. Bijv. damwanden tijdig met nieuwe anodes versterken is dringend noodzakelijk, weet hij. Tegen mevrouw Visser zegt hij dat het niet zo'n verschil maakt of de kade voor visserij of voor andere schepen is.

Inhoudelijk

Raadslid VAN DE WETERING constateert dat ze allemaal bewust zijn dat de haven onderhoud nodig heeft, en ook geen probleem zal hebben met beschikbaar stellen van geld voor de korte termijn. Wel heeft ze er moeite mee of ze niet de grip uit handen geven als het gehele bedrag in een voorziening komt. Ze wacht het advies van de Audit-commissie af. De aanbesteding van de walstroomvoorziening was gepasseerd op basis van gewijzigde uitvoering. Dit hoort niet bij het besluit, maar kunnen we wel in de Auditcommissie bespreken, meent ze.
Raadslid SCHUIRINGA ziet ook dat het hier puur om het onderhoud gaat. Het andere onderwerp kan bijv. bij de jaarrekening 2021 ter sprake komen.
Raadscommissielid VISSER hoopt op advies van de Auditcommissie vóór de raad van 16-2-2022 over overheveling van reserves naar voorziening. In het antwoord staat dat de middelen vanuit de reserve kunnen worden verstrekt, maar dan zou het voorliggende besluit weer teruggedraaid moeten worden. Dat is vervelend, maar ook de voorziening heeft vervelende kanten, meent de PvdA.

13. Texelse aanpak voor burgerparticipatie

De VOORZITTER leest de inleiding voor. De PvdA kondigt een motie aan.

Raadslid SCHUIRINGA herinnert aan de RIA over in werking treden van de Omgevingswet per 1-7-2022. Daarin is participatie eigenlijk eis. Toen is gezegd het daar in mei over te hebben, dus hij begrijpt niet goed dat wethouder Van de Belt burgerparticipatie nu op de agenda zet.
Wethouder VAN DE BELT legt uit dat dit agendapunt gaat over *alles* wat ze met de bevolking willen bespreken. Dit vergt ook intern een verandering van kijken. Bij de Omgevingswet gaat de participatie meer richting verordeningen: waar moeten we ons aan houden, waar kunnen we de burger op beoordelen, enz.
Raadslid SCHUIRINGA begrijpt toch niet waarom het college nu apart dit traject ingaat, want het lijkt hem verwarrend als het straks in mei heel anders kan uitpakken.
Raadscommissielid VISSER leest dat dit advies 3 dingen voorstelt: Texelse aanpak, geld voor voorbereiding, en geld voor coördinator. Dit zijn logische besluiten, maar de PvdA wil als 4e beslispunt opnemen, dat de raad aan de hand van de lange termijnplanning aan
voorstel kan geven welke projecten de hoogste categorie van burgerparticipatie moeten krijgen.
Raadslid SCHUIRINGA vindt dat exact wat voor de Omgevingswet moet worden behandeld.
Raadslid VAN DE WETERING vindt het een goed idee van mevrouw Visser. Volgens haar ligt dat systeem nu juist voor ons.
Raadslid KIEFT heeft behoefte aan helder antwoord op de vraag van de heer Schuiringa. Is wat nu voorligt een element van het traject Omgevingsvisie dat we nu alvast vaststellen, wil hij weten. Of moet het straks opnieuw? Het gaat nu steeds over participatie ná ambtelijke probleemdefinitie, terwijl je dan volgens hem de fase van gezamenlijke definitie van het probleem overslaat. En er is ook nog zoiets als ‘right to challenge’, om bewonersgroepen uit te dagen zelf met initiatieven te komen.
Raadscommissielid VISSER gaat ervan uit dat de PvdA met een amendement komt.
Raadscommissielid VAN TROOST vindt dat een hele goede suggestie, maar moet het nog intern bespreken. Het gaat uiteindelijk om vertrouwen van de burgers om ze in allerlei ontwikkelingen te betrekken, betoogt hij.
Wethouder VAN DE BELT verduidelijkt dat participatie bij de Omgevingsvisie over zaken die buiten het bestemmingsplan vallen gaat, als het initiatieven van burger, ondernemer of gemeente betreft. Daarnaast, als we dingen willen uitrollen, dan moeten we daar de burger bij betrekken. Wat hier voorligt is echter veel breder, over van alles waar we de burger bij willen halen. Het is dus niet zo dat er straks nog een aparte aanpak komt m.b.t. de Omgevingswet. Dat is dan alleen nog een procedurele zaak. Over de stelling van de heer Kieft dat we probleemdefiniëring overslaan denkt hij dat wel de eerste vraag zou zijn: wat is dit voor probleem? Hij vindt die vraag terecht. ‘Right to challenge’ gaat wat de wethouder betreft niet zozeer over participatie.
Raadslid VAN TROOST vraagt of hij goed beluistert dat ook handhaving in het participatietraject zit, want hoe is dat dan als dingen wettelijk opgelegd zijn?
Wethouder VAN DE BELT antwoordt dat dit zeker het geval kan zijn, dat je bijv. met bewoners spreekt over waar je op gaat handhaven en hoe.
Raadslid VAN DE WETERING heeft de ervaring dat dingen soms niet goed gaan als er te weinig participatie is. Ze wil weten hoe het college de juiste ‘voelsprieten’ gaat borgen. En hoe gaat u om met verwachtingsmanagement? Er kan zo een totaal ander besluit uit komen. Over omgang met allerlei verschillende groepen, zoals jeugd, ondernemers, enz. heeft ze ook wat zorgen. Het stuk spreekt over 2 jaar een tijdelijke coördinator, maar het lijkt haar beter die kennis hier vast in huis te houden. Wethouder VAN DE BELT vindt dit terechte vragen. Hij legt nader uit waarom ze dit nodig vinden en beseft dat het best ingewikkeld is hoe bewoners te betrekken, wanneer wel en niet, en hoe maken we het transparant, enz. Dat is de essentie, en de voorliggende aanpak doet een poging tot helderheid, en een soort standaardisering van methodiek. Die leidt tot participatie-aanpak, maar zal per onderwerp verschillen. Er ontstaat ook lerend vermogen in de organisatie door deze aanpak, zegt hij in reactie op mevrouw Van de Wetering. Kwaliteitsborging wordt lastig, maar het wordt een lerende situatie om transparante keuzes te maken. Vooraf verwachtingsmanagement lijkt hem heel goed, en die krijgt

met deze aanpak meer ‘body’, door beter in beeld te brengen wat er verwacht wordt. Daar kun je over in discussie omdat je het op papier hebt gezet. We hebben inderdaad te maken met allerlei verschillende leeftijdsgroepen. Als we projectplannen openbaar maken, verwachten we ook meer reacties. De coördinator willen ze eerst maar eens 2 jaar proberen. Misschien kan de organisatie het daarna wel zelf, want het idee is dat de organisatie er in de 2 jaar zelf ook wijzer van is geworden.
Raadslid SCHUIRINGA begrijpt dit verhaal wel, maar dringt aan het begrip burgerparticipatie voor de Omgevingswet te bewaren. Het voorliggende voorstel vindt hij gewoon een sterke verbetering van de raadpleging van belanghebbenden.
Raadslid HOOGERHEIDE geeft aan dat je vanzelfsprekend de burger wilt betrekken. Hij wijst erop dat dit op veel momenten en onderwerpen al gebeurt. Zo is er bijv. bij het TTP de klankbordgroep, worden bij allerlei onderwerpen diverse stakeholders, dorpscommissies enz. benaderd, en is in elke commissie rondvraag publiek en mogelijkheid tot inspreken. Ze bespreken nog in de fractie of dit niet voldoende is.
Raadslid KIEFT vindt het een prima voorstel. Bij hem komt de vraag nog op, als we dit hadden gehad bij de start van het TTP, of het dan anders gegaan zou zijn.
Wethouder VAN DE BELT schat in van wel, maar denkt dat dit zo’n groot onderwerp was dat ze wel aan de raad hadden voorgelegd hoe de participatie zou moeten verlopen.
Raadscommissielid VAN TROOST denkt dat ze er nog wel flink over moeten praten, o.a. welke rol geef je de burger, en in hoeverre geef je vertrouwen in die inbreng?

motie **PvdA – instellen van Texels burgerberaad. Ondersteund door GroenLinks en D66.**
Raadscommissielid VISSER licht de motie toe. Het lijkt hen een krachtig middel voor het betrekken van de burger.
Raadslid KIEFT merkt dat op GroenLinks hiermee snel op hun wenken bediend wordt, onder verwijzing naar hun artikel in de Texelse Krant van 19-1-2022. Hierin staat duidelijk de aanleiding voor zo’n burgerberaad.
Raadslid VAN DE WETERING meldt dat D66 ook al ooit een poging deed. Toen kwam TIP-Texel via de krant. Ze vraagt of de groep burgers die zij raadplegen ook onafhankelijk is. Een onafhankelijk geloot systeem vindt ze heel goed. Raadscommissielid VISSER legt uit dat de motie van loting uitgaat, dus niet van mensen die zichzelf aanmelden.
Raadslid VAN SIJP leest dat de loting een goede afspiegeling van de samenleving oplevert, maar dat lijkt hem toch bij uitstek de gekozen gemeenteraad te zijn. De VOORZITTER merkt op dat de raad wel door de mensen gekozen is, maar qua leeftijdsopbouw e.d. geen afspiegeling van de bevolking is. Raadslid VAN SIJP denkt dat dan uiteindelijk niemand meer onafhankelijk is. Voor de VVD lijkt zo’n burgerberaad eigenlijk een extra bestuurslaag. Zoiets optuigen gaat hen veel te ver.
Raadslid VAN DE WETERING vraagt wat er zo moeilijk is aan het advies van een groep mensen tot ons te nemen. Dat gebeurt toch vaker, bijv. van de WMO-adviescommissie, SIGT, de auditcommissie. Raadslid VAN SIJP wijst erop dat we hier spreken over de Texelse aanpak van burgerparticipatie, omdat dit blijkbaar nooit genoeg is. Raadslid VAN DE WETERING is met hem eens dat ze als raadsleden gekozen zijn. Maar binnen een fractie heb je over het algemeen alleen gelijkgestemden, dus dan is het toch juist interessant om advies te krijgen van zo’n groep burgers, stelt ze.
Raadslid KIEFT denkt dat de heer Van Sijp kennelijk ontgaat dat er heel veel onvrede is over het functioneren van onze democratie. Er is sterke druk vanuit de samenleving, en met de G1000 is al een hoop ervaring opgedaan. De heer Kieft vraagt om een open mind voor dit voorstel. Raadslid VAN SIJP trekt de vergelijking met ‘rupsje nooit genoeg’.
Raadslid RUTTEN leest in veel stukken dat het niet over loting gaat, omdat dat best wel eens niet representatief kan uitvallen. Er staat dat veel te bereiken valt middels een volksraadpleging, zoals bijv. in Frankrijk of Ierland bij grote projecten gebeurt. Hij denkt dat wel tot een voorstel is te komen, waar niemand echt ontevreden over is, maar ziet nog veel haken en ogen. Ze gaan het nog intern bespreken.
Raadslid VAN DE WETERING hoort graag reactie van de wethouder.

Raadscommissielid VISSER zegt in reactie op de heer Van Sijp dat de raad inderdaad gekozen is, en daarom uiteindelijk de besluitvorming hier plaatsvindt. Burgers voelen zich met dit systeem echter niet voldoende betrokken, daarom zoeken ze een andere vorm. Zijn suggestie dat geen eerlijke en toereikende oplossingen zouden worden gevonden, wil ze ontkrachten. Het gaat hier over de grote issues op het eiland.
Wethouder VAN DE BELT begrijpt de koppeling van deze motie aan het voorstel voor burgerparticipatie wel, maar zegt dat dit eigenlijk iets anders is. Het voorstel gaat echt over het democratisch proces, en hoe je dat beter kunt laten verlopen. Dat is de uitdaging die voorligt. Burgerberaad is één van die vormen, maar wellicht zijn er ook andere mogelijkheden. Deze motie lijkt hem te kort door de bocht. Het college zou een breed gesprek over wat we met de democratie op het eiland willen interessanter vinden. De wethouder raadt af dit te koppelen aan de punten van de burgerparticipatie, maar zou het in breder perspectief willen zien. De motie uitvoeren lijkt hem ook wel heel ingewikkeld.
Raadslid RUTTEN dankt de wethouder voor deze uitleg. Bij het CDA beseffen ze ook wel heel goed dat het traject heel veel gaat vragen van de organisatie en van henzelf.

Bespreekpunt in de raad van 16-2-2022

Er is een meerderheid om, gezien het late tijdstip, de vergadering nu te sluiten en de resterende agendapunten in de commissievergadering morgen (2-2-2022) mee te nemen.

15. **15.a Behandeling brieven aan de raad en/of Raadsinformatiebrieven, indien gewenst door fracties en eventuele 'schoten voor de boeg'**
Naar 2-2-2022.
15.b Ter kennisname: de Lange Termijn Planning
Naar 2-2-2022.

16. **Rondvraag** *naar 2-2-2022*

17. **Sluiting**
De VOORZITTER dankt allen voor hun inbreng. Hij sluit de vergadering om 23.05 uur.

Afkortingen
B&B = bed and breakfast (logies en ontbijt), bkp = beeldkwaliteitsplan, khm = kleinschalig historisch medegebruik, rkc = rekenkamercommissie, ROB = raad voor openbaar bestuur, VNG = vereniging Nederlandse gemeenten

Ondertekening

Vastgesteld in de openbare raadscommissievergadering van 12-04-2022,

De griffier,

Agenda Raadscommissie

Datum	01-02-2022
Tijd	(Let op: vroege aanvangstijd) 19:00 - 23:00
Locatie	Raadszaal
Voorzitter	De heer H. Soyer
Toelichting	De vergadering vindt plaats in de raadzaal (wilt u aanwezig zijn? Meld u aan via griffie@texel.nl i.v.m.) en is ook te volgen via www.texel.nl/uitzendingraad.

1 **Opening**

2 **+ Aankondiging In Memoriam Dries Veltkamp +**

De heer Uitdehaag staat kort stil bij het overlijden van Dries Veltkamp. Het In Memoriam vindt plaats bij aanvang van de raadsvergadering van 16 februari 2022.

3 **Mededelingen en vaststelling agenda**

4 **Vaststelling verslag vorige raadscommissies op 30 november en 1 december 2021**

5 **Publieksrondvraag**

6 **Informatie vanuit het college over gemeenschappelijke regelingen (zoals HVC, GGD en Omgevingsdienst)**

Portefeuillehouders kunnen op deze plaats de gemeenteraad informeren over wetenswaardigheden die zich hebben voorgedaan in organisaties waarmee de gemeente samenwerkt via verlengd bestuur, bijvoorbeeld.

7 **Informatie vanuit de burgemeester over Openbare Orde, Veiligheid en Corona**

Burgemeester Uitdehaag vertelt bij dit agendapunt over actuele zaken die de openbare orde betreffen en Corona.

8 **Uitvoeringsprogramma Agenda Waddengebied 2050**

Het Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021–2026 heeft voor de **Waddenzee** het doel een duurzame bescherming en ontwikkeling als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap. Woorden die bij de doelstelling voor het **Waddengebied** gelden **zijn:** veilig, vitaal en veerkrachtig in 2050. Door de afspraken tussen de diverse overheden en marktpartijen (vissers, agrariërs, recreatie etc.) is een uitvoeringsprogramma ontstaan waar Texel van kan profiteren, in geld, vernieuwing, pilots, ontwikkelingen en kennis. Het college stelt de raad voor een aantal wensen en bedenkingen te formuleren over o.a. de waddenbaai en het zoetwaterbeleid.

Inspreker: de heer Drijver (Natuur en mens)

9 **Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024**

De Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie bevat de belangrijkste acties die moeten worden opgepakt. Daarbij is vooral gekeken wat de hoogste prioriteit heeft en wat ook specifiek benoemd is in het Toeristisch Toekomstplan. Dit betreft bijvoorbeeld het opstellen van een ***paraplu bestemmingsplan Toeristisch Toekomstplan*** waarin regelgeving wordt aangepast en aangescherpt, maar ook het invoeren van een registratieplicht voor alle woningen die een vorm van toeristische verhuur aanbieden (zie ook het volgende voorstel).

Stakeholders uit de klankbordgroep, intussen ook aangevuld met een afvaardiging uit de zorg en cultuur, hebben meegedacht in het proces van opstellen van de actiepunten en ook hun verdere medewerking aangeboden bij de uitvoering van een aantal punten.

De gemeenteraad wordt verzocht in te stemmen met de Uitvoeringsagenda en de daarbij behorende kosten.

Amendementen:
CDA: Nu geen vervolg geven aan de Havenvisie
CDA: Inwoners en ondernemers betrekken bij planvorming rond toerisme in het eigen dorp
GroenLinks en CDA: Toeristische activiteiten niet spreiden, maar juist de rust bewaken
GroenLinks: De Texelse kernwaarden in de 1e uitvoeringsagenda van het TTP

10 1e wijziging Huisvestingsverordening 2020 voor invoering registratieplicht toeristische verhuur van woonruimte

De wet Toeristische verhuur van woonruimte geeft gemeenten meer middelen in handen om de toeristische verhuur in woningen in goede banen te leiden. Voor de verhuurders wordt het eenvoudiger en voor de handhavers wordt het gemakkelijker. Er is namelijk een registratie-, meld- en/of vergunningplicht in het leven geroepen.

Deze instrumenten kunnen met het oog op het behoud of de samenstelling van de woonruimtevoorraad of het behoud van de leefbaarheid van de woonomgeving bij verordening door de gemeenteraad worden vastgesteld.

Het college stelt de gemeenteraad voor de meeste *lichte* maatregel, de registratieplicht, op te nemen in de Huisvestingsverordening.

11 Uitbreiding terrassen pilot 5 jaar

Door de coronamaatregelen verkeren veel horecabedrijven in financieel zwaar weer. Voor een aantal van hen maakt de terrasuitbreiding voor de komende jaren min of meer het verschil tussen voortbestaan of stoppen. Gelet hierop is het college voornemens om de uitbreiding voor een periode van 5 jaar toe te staan, waarbij per bedrijf de benodigde vergunningprocedures gevoerd zullen worden. Om overlast voor omwonenden te beperken worden er wel voorwaarden aan de uitbreiding gesteld. Het college vraagt de gemeenteraad om zijn wensen en bedenkingen te formuleren tegen dit voorgenomen besluit van het college.

12 Onderhoud en renovatie diverse voorzieningen haven Oudeschild 2022

Het college vraagt de gemeenteraad om akkoord te gaan met de volgende 3 voorstellen:

1. De renovatie van het sanitair gebouw Noorderhaven. De omliggende horecaondernemingen in de Noorder- en Zuiderhaven hebben aangegeven het gemeentelijk sanitair gebouw te willen beheren tegen kostprijs.
2. Instelling van een onderhoudsvoorziening voor de jaren 2022 tot en met 2026, en daar vanuit de reserves haven een bedrag van ongeveer € 5.9 miljoen naar toe over te hevelen.
3. Voor 2022 wordt verzocht € 1.5 miljoen beschikbaar te stellen voor noodzakelijk groot onderhoud én de renovatie sanitair gebouw Noorderhaven.

13 Texelse aanpak voor burgerparticipatie

Participatie is niet nieuw binnen de gemeente Texel. Bijna bij elk onderwerp of project worden inwoners, ondernemers of andere relevante partijen betrokken. Vanuit de samenleving, de gemeenteraad en de organisatie is behoefte aan meer duidelijkheid over de aanpak en keuzes van participatie: wanneer wel of niet participeren, wat zijn verschillende rollen, verantwoordelijkheden en verwachtingen van raadsleden, ambtenaren en inwoners.

Het college vraagt de gemeenteraad de Texelse aanpak voor burgerparticipatie, een praktisch document waarin een vaste werkwijze van participatie is vastgelegd, vast te stellen.

Bij dit voorstel kondigt de **PvdA pro Texel** een motie aan met als titel: **Texels Burgerberaad**. **GroenLinks en D66** ondersteunen deze.

14 Uitvoeringsprogramma Programma Waddeneilanden

Om de samenwerking tussen de eilanden te verstevigen en uitdagingen die op de eilanden afkomen het hoofd te bieden, is een programma opgesteld om de leefbaarheid op de Waddeneilanden te behouden en te werken aan een duurzaam en vitaal toekomstperspectief. Thema's zijn:
• Goed Wonen & Leven
• Toekomstbestendig Ondernemen en Ontwikkelen
• Optimaal Bereikbaar & Verbonden

• Duurzame Energie
• Circulaire Economie

De gemeenteraad kan wensen en bedenkingen formuleren tegen dit voorgenomen besluit van het college.

15 Aankondiging moties en initiatiefvoorstellen

Er zijn geen moties of initiatiefvoorstellen aangekondigd.

16.a Behandeling brieven aan de raad en/of Raadsinformatiebrieven, indien gewenst door fracties en eventuele 'schoten voor de boeg'

Fracties kunnen brieven of Raadsinformatiebrieven agenderen voor bespreking in de raadscommissie.
Zij kunnen ook 'Schoten voor de boeg' doen; dat zijn onderwerpen die een fractie kan agenderen om bijvoorbeeld af te tasten hoe andere fracties denken over een onderwerp.

Er zijn geen onderwerpen aangedragen door fracties.

16.b Ter kennisname: de Lange Termijn Planning

18 Rondvraag

19 Sluiting

Verslag raadscommissie

Dinsdag 30-11-2021

Aanwezig

Voorzitter	De heer B. Zegeren
Raadsleden	De heer C. Hoogerheide, de heer W.J. Witte (Texels Belang), de heer J.J. Schuiringa, de heer N.C.B. Ran (VVD), de heer H. Kieft, de heer H.J.F.M. Soyer (GroenLinks), de heer A.J. Veltkamp, de heer N. Lely (PvdA), de heer N. Rutten, mevrouw V.C. Koot (CDA), mevrouw A.A.M. van de Wetering (D66), mevrouw J.M. Hin-Hin (Texel 2010)
Commissieleden	De heer M.H.M. van Troost (CDA), mevrouw T. Houwing (CDA), mevrouw M.E. v.d. Werf (Texels Belang), mevrouw A. Visser-Veltkamp (PvdA)
Raadsgriffier	Mevrouw M. de Porto
Verslag	Mevrouw H.D.M. Zandee-van Heerwaarden (van externe locatie).
College	Burgemeester M.C. Uitdehaag, wethouders de heer E.P. Kooiman en de heer R. van de Belt
Ambtelijk	Bij punt 9 de heer T. de Greef
Insprekers	Bij punt 7 mevrouw I. Boekel (Fietsersbond-afd.Texel), mevrouw T. Klaassen (mede namens mevrouw P. Geurtz), bij punt 8 de heer A. van Gils (radio Texel)

Afwezig met kennisgeving

--

1. Opening en mededelingen

De VOORZITTER opent de vergadering om 19.00 uur en heet allen welkom.

Mededeling Wethouder KOOIMAN kan meedelen – n.a.v. vragen mevrouw Hin en de heer Hoogerheide over straatverlichting - dat de lantaarns bij Sporthal en Deuce inmiddels weer branden. Bij de kruising Waalderstraat/Georgiëweg zit waarschijnlijk een kabelbreuk. Herstel duurt daar iets langer, want de meetwagen die de breuk moet opzoeken wat niet op het eiland. Raadslid HOOGERHEIDE vraagt de meetwagen dan ook de Schilderweg mee te laten nemen, want ook daar is vaak storing. Raadslid HIN bevestigt dat de verlichting bij de Emmalaan nu weer brandt, maar die bij de Elemert en bushalte nog niet. De
Toezegging wethouder neemt beide opmerkingen mee.

Mededeling Raadslid HOOGERHEIDE vestigt de aandacht op de vandaag jarige griffier. Applaus klinkt.

verzoek Raadslid WITTE verzoekt bij agendapunt 9 alle commissieleden spreekrecht te geven, want er zijn misschien vragen n.a.v. de presentatie, waar de fracties zich niet op hebben kunnen voorbereiden. Het liefst zou hij bij alle agendapunten die mogelijkheid willen . PvdA en GroenLinks zien liever één spreker per partij, behalve bij punt 9. Voor de overige fracties –de meerderheid- vormt het spreekrecht voor meerdere leden per fractie, bij alle agendapunten, *geen probleem*. De VOORZITTER roept allen op elkaar dan niet te herhalen en het kort te houden.

2. Vaststelling agenda

De agenda wordt vastgesteld.

3. Vaststelling verslagen commissievergaderingen 27 oktober en 3 november 2021

Er zijn geen voorstellen tot wijziging ontvangen.
Beide verslagen worden vastgesteld.

4. **Publieksrondvraag**

Geen.

5. **Informatie vanuit het college over gemeenschappelijke regelingen (zoals HVC, GGD en Omgevingsdienst)**

Wethouder VAN DE BELT vertelt over het AB van de GGD vorige week. De agenda was met de raadsrapporteurs voor-besproken, en hun inbreng heeft hij meegenomen. Aan de orde waren o.a.: meningokokken, Veilig Thuis (open eind, besluit is gevallen), samenwerking met andere GGD's (i.v.m. tekort aan deskundigheid) en vermogensopbouw is weer opgepakt (alle gemeenten dragen €180.000 per jaar bij).

toezegging

Over burgerparticipatie kan hij zeggen dat ze dit gaan oppakken zoals toegezegd. Hij verwacht in februari 2022 met een voorstel te komen.

Commissielid VAN TROOST heeft de RRN bijgewoond als raadsrapporteur. Hij geeft mee dat er interessante, goede ontwikkelingen zijn besproken. Er is een terugkijk-link.

6. **Informatie vanuit de burgemeester over Openbare Orde, Veiligheid en Corona**

Over corona zegt burgemeester UITDEHAAG vooral de mensen in de ziekenhuizen en de zorg niet te benijden. Die situatie gaat hem echt aan het hart, dus laat dat vooral de boventoon vormen, bepleit hij. Toch hoopt hij echt dat de vooruitzichten in 2022 en 2023 beter zullen zijn. De nadruk ligt vooral op het handhaven van de basismaatregelen. Hij heeft zelf ervaren dat 1,5 meter afstand houden écht werkt. Het zou goed zijn als ook de andere groepen snel de boosterprik krijgen. En hopelijk is de nieuwe variant snel onder controle. Voorzichtige berichten zijn dat deze weliswaar besmettelijker is, maar mensen niet zieker maakt. Wellicht moet er een nieuw vaccin worden ontwikkeld. De VOORZITTER citeert filosoof Epictetus: "wat de mensen in verwarring brengt zijn niet de feiten, maar de dogmatische uitleg van die feiten".

7. **Onderzoek verkeersveiligheid Emmalaan**

De VOORZITTER leest de inleiding voor. Er zijn 2 insprekers, daarna een amendement, vervolgens krijgt de wethouder het woord, tot slot bespreken we het voorstel inhoudelijk.

Inspreker 1

Mevrouw BOEKEL spreekt in namens Fietsersbond afdeling Texel. Vanuit het oogpunt van veiligheid van alle weggebruikers dringen zij aan op vrij liggend fietspad langs de Emmalaan. Een fietsstraat kan hier nooit het geval zijn. Richtlijn is dat dit alleen past in een straat binnen verblijfsgebied, met veel opritten, en 2x zoveel fietsers als auto's. De Emmalaan vormt samen met Bernhardlaan en Beatrixlaan de ring van Den Burg. Dit zijn alle gebiedsontsluitingswegen, zoals ook benoemd in het verkeerscirculatieplan. De hier gekozen oplossing voldoet niet aan de richtlijn en is dus zeer onveilig. De Fietsersbond pleit voor inzetten op goede inrichting, en niet op levende en onberekenbare 'verkeers-remmers'. Er wordt gezegd dat het moeten wennen, maar laat dat nooit het geval zijn. Verder wijst mevrouw Boekel erop dat op het stukje Emmalaan vanaf het gemeentehuis tot rotonde Schilderend na het zebrapad nog 50 km/uur mag worden gereden. Voorstel is daar ook 30 km/uur van te maken. Het college zegt met de klankbordgroep steeds te overleggen. Het is belangrijk daarin alle expertises te betrekken om tot breed gedragen plannen te komen. De Fietsersbond beschikt over deskundigen en heeft ook steeds haar bevindingen over de ontwerpen gedeeld. Mevrouw Boekel vraagt deze bond, afdeling Texel, toe te voegen aan Verkeerscommissie gemeente Texel.

Vragen

Raadslid WITTE vraagt of mevrouw Boekel bedoelt de maximumsnelheid vanaf rotonde Schilderend gelijk te trekken met de 30 km/uur op de rest van de Emmalaan. Mevrouw BOEKEL bevestigt dat dit stuk (waar hotel Den Burg aan ligt) verblijfsgebied met veel uitritten is en dus juist maximaal 30 km/uur zou moeten hebben. De VOORZITTER

constateert dat ze dus eigenlijk vraagt het gehele stuk Emmalaan tussen de 2 rotondes 30 km/uur te maken .
Raadslid KIEFT juicht de recente oprichting van afdeling Texel van de Fietsersbond toe. Wel vraagt hij of ze voldoende continuïteit kunnen bieden. Mevrouw BOEKEL bevestigt dat ze pas weer op Texel functioneren. Gezien alle enthousiaste bestuursleden die zeg hebben gemeld, denken ze die continuïteit te kunnen waarborgen.

Inspreker 2

Mevrouw KLAASSEN spreekt mede namens mevrouw Geurts. De 'fietsgoot' Emmalaan geeft veel mensen een onveilig gevoel. Voor ons en velen met ons is het een voorbeeld van wanbestuur, voor zoveel geld omgetoverd tot fietsstraat die geen fietsstraat mag zijn, omdat het een rondweg is. Daarna is voor weer veel geld door een bureau onderzoek gedaan, dat samenwerkte met de ontwerpers. Vrachtwagens hebben het lef om fietsers in te halen. Een typisch voorbeeld is de val van mevrouw Geurts, met nare gevolgen als achterstallig onderhoud huis, kosten fysio, enz. Pas na een stukje in krant kwam er één telefoontje. Straks fietsen er 1300 scholieren. Een fietsstraat is het niet, en er wordt nog steeds ingehaald. Per direct wilen we dat fietsers worden omgeleid naar de achterkant van de school, en aanleg van 2 veilige fietspaden voordat De Skool in gebruik wordt genomen, met tevens een veilige oversteek. Verder 30 km/uur voor het hele stuk, flitspalen, en ook veilige voetgangersoversteekplaatsen richting Thijssepark/ijsbaan. De afgelopen jaren hebben beiden met volle overtuiging gestreden voor behoud ijsbaan en voor een veilige Emmalaan. Ze hopen voorlopig hun tijd aan andere zaken te kunnen besteden. Mevrouw Klaassen wenst de raad veel wijsheid.

vragen

Raadslid VELTKAMP hoort inspreker deze raad betitelen van wanbestuur, maar ze hebben in mei nog een motie aangenomen om de gewenste verbeteringen te realiseren: 'beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald'. Hij vraagt of ze dat ook wanbestuur vindt. Mevrouw KLAASSEN was wel blij met dat amendement, maar vindt het toch wanbestuur dat zoveel geld voor niets is uitgegeven. Uiteraard is het beter dat het wordt teruggedraaid, maar met een wat meer vooruitziende blik had je dat kunnen besparen.

amendement

Van alle fracties: 'Z.s.m. aan beide zijden van de Emmalaan een fietspad (duidelijke scheiding van elke gebruiksfunctie)'
Raadslid WITTE licht het amendement toe. Op 26-10-2021 zijn ze geïnformeerd over de uitkomsten van het belevingsonderzoek. Resultaat was dat het merendeel van de fietsers zich er niet veilig voelt. Hoewel er verkeerstechnisch niets aan mankeert, vindt de gehele raad beleving belangrijker. Voor hen is de oplossingsrichting duidelijk: er moet fysieke scheiding komen tussen auto's, fietsers en voetgangers. En er is geen tijd te verliezen. Er dient onmiddellijk te worden gestart met aanleg van een gescheiden fietspad aan beide zijden van de Emmalaan, met behoud van een apart voetpad. Dat is de enige acceptabele situatie. De raad gaat alleen tijdelijk akkoord met wat college het college nu voorlegt. Mevrouw Klaassen stelt voor nu iets anders voor: leid fietsers achter de school langs. Het is zaak snel aan de oplossing te werken i.v.m. realisatie van De Skool en het Gezondheidsplein. Met dit amendement stellen ze voor het besluit als volgt aan te passen: 1. Onderzoek voor kennisgeving aannemen; 2. Uiterlijk 1 juli 2022 2 aparte fietspaden realiseren; 3. tot die tijd, uiterlijk na de Kerstvakantie de Emmalaan daadwerkelijk inrichten als fietsstraat. Punten 4 en 5 schrappen. Vervolgens de raad informeren over de kosten voor al het uitgevoerde onderzoek, de kosten voor de tijdelijke maatregelen en de aanleg van de fietspaden, te dekken uit de Algemene Reserve.

Wethouder KOOIMAN geeft aan het amendement al in het college te hebben besproken. Ze kunnen het ondersteunen, bijna volledig, want de datum lijkt hen iets te optimistisch.

toezegging

Ze schatten in dat het uitzoeken, nieuw ontwerp maken, een aannemer vinden, enz. iets langer gaat duren. Het college neemt graag de raad vanaf het begin mee in het traject.

Vragen/reacties

Raadslid SCHUIRINGA dankt de Texelse Courant voor de beschrijving van de gelopen procedure. Ook dankt hij alle collega's voor dit unaniem amendement. Ze dragen het
toezegging college op het uit te voeren zoals het hier staat. Het moet voor de zomer klaar zijn.
Wethouder KOOIMAN benadrukt dat ze dit natuurlijk voorrang geven, maar met wettelijke termijnen te maken hebben voor aanbesteding, etc. Een projectbureau moet het uitwerken en we willen de raad in het hele proces meenemen, dus is het echt te krap om in juni alles klaar te hebben.
Raadslid VAN DE WETERING geeft aan dat er nog meer bij komt kijken. Ze verwachten
aandachtspunt tevens dat de 30 km/uur doortrekken, verkeersremmers, en veilige oversteek worden meegenomen. Wethouder KOOIMAN vindt de 30 km doortrekken een goede suggestie.
Raadslid VELTKAMP begrijpt best dat er 'beren op de weg zijn'. Hij signaleert dat de eerstvolgende raadsvergadering pas in februari is, en in maart de verkiezingen. Dan zou pas in april met de nieuwe raad het ontwerp vastgesteld kunnen worden. Het lijkt hem daarom beter op korte termijn nog een RIA te plannen. Het bureau kan al aan de slag, en het is duidelijk dat verkeersveiligheid voor alle weggebruikers voorop moet staan.
Toezegging Wethouder KOOIMAN wil de raad juist vanaf de start meteen meenemen, niet pas als het ontwerp er ligt. Raadslid VELTKAMP ziet dan een bijeenkomst vóór de Kerst tegemoet.
Raadslid KIEFT wil toch even de geschiedschrijving recht doen. Hij complimenteert de Texelse Courant voor het overzicht, maar niet voor de feiten. Op 12-5 heeft namelijk GroenLinks een motie ingediend voor gescheiden fietsstroken, naar aanleiding van de inbreng van een burger. Toen is een amendement op die motie ingediend door de huidige coalitie, en dat wordt steeds genoemd als de motie waar het om ging. Zo is de werkelijke gang van zaken. Over wanbestuur brengt hij in dat er wethouders om minder zijn afgetreden. Dit is een heel lang proces geweest, met veel interactie met de raad, maar er is volstrekt onvoldoende geluisterd naar de raad en naar de bevolking. Wat GroenLinks betreft is het echt tijd om schoonmaak te houden. Op 4-10 is nog de vraag gesteld of het wel zo verstandig is een bureau in te schakelen dat al eerder betrokken was bij het ontwerp. Daarop kwam nog steeds geen antwoord. Dit is een kwestie van integriteit, waar ook wel wethouders voor zijn gesneuveld. Wethouder KOOIMAN stelt dat ze zeker niet bewust die vraag hebben genegeerd. Alle vragen worden schriftelijk beantwoord, belooft hij, maar de betrokkenheid van dat bureau dateert al van de inrichtingsplannen voor Den Burg Zuid van 4 of 5 jaar geleden. In het totale project is de raad ook steeds meegenomen, dus u kunt niet zeggen dat u niet geïnformeerd bent.
Raadslid KIEFT zegt dat een antwoord op die vraag nu 'mosterd na de maaltijd' is. Hij benadrukt dat een wethouder de plicht heeft dergelijke bedenkingen en bezwaren vanuit raad en bevolking niet te negeren. Deze wethouder dient zijn consequenties te trekken, want er ligt nu een 'puinhoop'.
Raadslid HOOGERHEIDE vult de geschiedschrijving aan met de opmerking dat het niet om één burger ging, maar dat burgers massaal hun bedenkingen naar voren brachten.
Raadslid HIN wil nog meegeven, dat aan de kant van de ijsbaan al een voetpad ligt. Dat moet misschien verlegd worden, maar ook aan die kant verlangen ze dus een afzonderlijk voetpad en fietspad. Dan komen 2 aparte rijbanen voor auto's en weer een fietspad en voetpad. Aan raadslid Kieft vraagt ze of GroenLinks een motie van wantrouwen gaat indienen. Het zou zomaar kunnen dat Texel 2010 die gaat steunen.
Raadslid VAN DE WETERING wijst erop dat de basisscholen in de meivakantie al moeten verhuizen naar De Skool. Ze hoopt dat het college kan toezeggen dat dit wordt uitgesteld tot de zomervakantie. Wethouder KOOIMAN antwoordt dat hij daar niet over gaat, dat is een zaak van het onderwijs zelf. Raadslid VAN DE WETERING dringt aan dit toch in gang
toezegging te zetten. Wethouder KOOIMAN kan die vraag wel doorspelen, maar waarschuwt dat er meerdere instanties bij betrokken zijn.
Raadslid WITTE dankt mevrouw Hin voor de nadere toelichting van het amendement.

inhoudelijk Raadslid VAN DE WETERING vindt dit een dossier waarvoor ze als raad ook naar zichzelf moeten kijken. Aan de andere kant hebben ze als raadslid niet de taak zich teveel op detailniveau met plannen te bemoeien. Ze moeten de kaders aangeven, en dat is vooral

dat de weg veilig moet zijn. Dat is iets anders dan wat er nu ligt. D66 heeft de motie in het voorjaar ondersteund, maar constateert -in de spiegel kijkend- dat ze dit niet goed hebben aangepakt, zowel de wethouder als de raad zelf.
Raadscommissielid HOUWING vindt het een lastig dossier. We zitten hier niet als verkeersdeskundigen, en stelden ons vertrouwen in de wethouder om een veilig plan neer te leggen. Misschien moeten we onszelf aanrekenen dat er lange tijd niets is gebeurd met de protesten vanuit burgers. Vervolgens was er de situatie van een slager die eigen vlees onderzoekt. Ook wat het CDA betreft heeft het vertrouwen een flinke deuk gekregen, dus ze kunnen GroenLinks een hand geven.
Raadslid VELTKAMP is met vorige sprekers eens dat het beslist geen schoonheidsprijs verdient. Hij is blij dat nu unaniem en duidelijk is ingediend wat de raad wil. Laten we deze discussie beëindigen, roept hij op, dan kan het een hamerstuk worden.
Raadslid HIN stelt nogmaals dat veiligheid voor alles gaat. Ze zag genoeg voorbeelden hoe auto's er toeterend achter fietsers reden, en denkt dat die zich niet echt veilig voelden.
Raadslid KIEFT had gevraagd hoe het college de relatie zag tussen objectieve verkeers-veiligheid en de beleving van onveiligheid. Antwoord was dat objectieve veiligheid meetbaar is en gebaseerd op de cijfers. Essentie is precies dat hiervan is uitgegaan, en niet van het gevoel. Kennelijk moeten dus eerst mensen een ongeluk krijgen, voordat die beleving serieus wordt genomen, constateert hij. Misschien kan de Fietsersbond er ook alert op zijn dat in de toekomst de ervaring en beleving van de gebruikers minstens zo zwaar meetelt bij inrichting van wegen en fietspaden. Het gaat immers om onze burgers.
Raadslid WITTE stelt dat veiligheid geen issue is. Daarom is het amendement unaniem. In reactie op de heer Kieft brengt hij naar voren dat ze er wel met z'n allen bij zaten. Hij is met de heer Veltkamp eens dat er vanaf het begin het gevoel heerste dat het raadsbesluit niet goed was. Misschien hebben ze nu toch de weg gevonden naar de overtuiging dat het anders moet. Raadslid KIEFT wil niet op de insinuaties van de heer Witte ingaan. Raadslid WITTE denkt dat dit genoeg zegt. De VOORZITTER wijst op de verkiezingen van 16 maart.

Dit agendapunt gaat als bespreekstuk naar de raad van 15-12-2021.

8. Realiseren Cultuurhuis Texel

De VOORZITTER leidt het voorstel in. Er zijn 14 beslispunten.

inspreker

De heer Van Gils feliciteert mevrouw De Porto met haar verjaardag. Radio Texel heeft interesse om deel te nemen in het te bouwen Cultuurhuis. Doel is verbinden, en daar kan de lokale radio in hun ogen een goede rol in spelen. Hun huidige locatie ligt weliswaar in het centrum van Den Burg, maar toch wat achteraf, en de ruimte is te klein voor samenwerken aan meer culturele uitzendingen. Zij hebben daarom contact opgenomen om deel te nemen, naast Artex, bibliotheek en Young4Ever. Ze denken dat dit meer mogelijkheden biedt, en een wervend effect heeft voor alle partijen. Doel in hun strategisch plan is o.a. op korte termijn stappen zetten naar lokale televisie. Radio Texel hoopt dan ook dat de raad instemt met het voorstel, *inclusief onderbrengen Radio Texel*.

Vragen/reacties

Raadslid HOOGERHEIDE complimenteert spreker met de uitspraak 'communiceren is zenden en ontvangen'.
Raadslid HIN dankt de heer Van Gils voor zijn betoog en vraagt hem of hij al met de wethouder overleg had over hun wensen. De heer VAN GILS antwoordt met iedere te praten. Ze zijn begonnen met de directeur Artex, en ook met bibliotheek en Y4E. Vervolgens is het plan meegenomen in het programma. Daar is wel zijdelings met de wethouder over gesproken, maar niet in officiële vergaderingen met notulen, enz.

inhoudelijk

Raadslid VAN DE WETERING vraagt of er een exploitatiebegroting is gemaakt en of die geborgd is in het concept. Ze weet dat in Amsterdam iets dergelijks is gepoogd, en mislukt. D66 ondersteunt de vragen van de PvdA. Schriftelijk antwoord mag.
Wethouder VAN DE BELT kent dat initiatief niet. De financiële vragen heeft hij nu niet
toezegging scherp, maar kan hij schriftelijk beantwoorden. De exploitatie is in het stuk opgenomen, en dat ziet er wat het college betreft goed en beheersbaar uit.
Raadslid VAN DE WETERING doelt erop dat het daar mislukte, ondanks dat alles goed op papier stond, doordat de samenwerking niet meer werkte. Hoe is die hier geborgd?
Wethouder VAN DE BELT legt uit dat de 3 partijen hun uiterste vertrouwen hebben uitgesproken. Ze hebben ook geen reden om eruit te stappen. Ze hebben maar 1 belang en zijn op 1 manier aan de gemeente verbonden. We zijn er met z'n allen van overtuigd dat dit gaat lukken, benadrukt de wethouder. (De situatie van Amsterdam kent hij niet, misschien waren daar commerciële partijen bij betrokken met andere belangen?).
Raadslid KOOT ziet het ambitieuze plan als grote wens van de voltallige raad. Ze denkt dat er veel draagvlak is. Ze heeft nog wat vragen: 1. Er is een businessplan bijgevoegd, ze missen daarin uitwerking van de mogelijke synergie van de 3 partners. Ze willen toch graag weten of er concrete ideeën zijn over de voordelen van het samengaan. 2. Als raad vragen we om een Cultuurhuis, maar nu is sprake van verhuur aan derden om de exploitatie rond te krijgen. Ondanks dat de wethouder zegt dat het sluitend is, zijn er dus vanuit derden aanvullende financiën nodig. Was dit wel de bedoeling? 3. U geeft suggesties als café, kaaswinkel, likeurproeverij, maar het is toch niet de bedoeling dat het een commercieel winkelcentrum wordt? 4. En wordt het alcoholvrij, gezien het IJslandse model? Hopelijk zitten er wel de hele dag jongeren. 5. De brief van De Toegift uit ernstige zorgen over te verwachten hevige concurrentie, terwijl de bouw met gemeenschapsgeld gebeurt. Ze kan zich die zorgen voorstellen, want zij exploiteren een vergelijkbare theaterzaal. Is het mogelijk die concurrentie af te bakenen, door te stellen dat de theaterzaal van het Thijssehuis alleen voor eigen niet-commercieel gebruik is? Bij de Krim is immers ook al een theaterzaal, merkt ze ook nog op.
Wethouder VAN DE BELT licht bij dit laatste toe, dat wat in de krant staat niet is wat het college voorlegt. In het businessplan en het antwoord van vanmiddag staat dat er géén concurrentie met lokale (horeca)ondernemers zal zijn. Aanvullende programmering kan eventueel, maar alleen aanvullend, en alleen in samenwerking met lokale partijen. Die samenwerking wordt gezocht, en kan misschien ook van de overkant komen, maar het is absoluut niet de bedoeling om met grootschalige programmering concurrent te worden. Ook andere activiteiten zullen er altijd ondersteunend zijn, en er komen zeker geen winkels. De deelnemers waren terecht trots op hun businessplan, dat spat er ook vanaf. Hij ziet duidelijk de wil om samen te werken, en veel ideeën en suggesties die ver over de muren gaan. Ze hebben dus echt de intentie de plus te vinden in meerwaarde voor het eiland. De vraag over alcohol begrijpt hij goed, maar vindt hij interessant, omdat de
Toezegging raad er toch ook een dorpshuisfunctie hebben. Er komt nog nader antwoord, ook richting D66.
Raadslid SCHUIRINGA feliciteert de gebruikers met het mooie gebouw. Hij is blij met het goede antwoord over de commerciële activiteiten. Wel vraagt hij zich af 1. waarom het zicht via de grote glazen pui niet op de buitenactiviteiten en het park aan de andere kant van het gebouw is gericht, maar op fietsenstalling en Keesomlaan. Ook vraagt hij 2. of de bouwopdracht weer goed aangepakt wordt middels 'design and build'. En of 3. de aankoop
van de ondergrond in de €8,5 miljoen zit. Hij leest alleen over de aankoop van de Thijsse-school tegen boekwaarde ten laste van de algemene reserve. Hij dringt aan de
Toezegging ondergrond ook te kopen, anders voorziet hij dezelfde problemen als met het gemeentehuis.
Wethouder VAN DE BELT geeft de vraag over het uitzicht door, maar begreep dat je met de deuren open door het gebouw heen kijkt richting ijsbaan. Voor die kant is dus zeker
Toezegging aandacht. Er komt ook een vlonder naar het water. Dit project werkt niet via 'design and

build', want het is al ontworpen, maar er is goede begeleiding om het binnen budget te houden. Op de vraag over de ondergrond komt schriftelijk antwoord.
Raadslid LELY zegt tegen mevrouw Van de Wetering dat goed samengaan borgen net zo lastig is als bij een huwelijk lastig. Met mevrouw Koot is hij eens dat ze het alcoholgebruik onder jongeren willen terugbrengen, maar hij heeft juist niet het idee dat het Thijssehuis specifiek voor jongeren is. Misschien is het wel mogelijk het alcoholschaars te maken, denkt hij. Richting de wethouder geeft hij complimenten aan de ambtenaar en de toekomstige gebruikers voor het omvangrijke stuk dat met 4
Toezegging partijen is gemaakt. Wethouder VAN DE BELT zal die complimenten zeker doorgeven.
Raadslid KOOT reageert richting de heer Lely dat het er juist alcoholvrij zou moeten zijn. Young4Ever zit er immers in, en we willen een veilige plek voor de jeugd creëren, die er toch altijd rond zal lopen. Keihard gegeven is immers: 'zien drinken doet drinken'. Naar voorbeeld van IJsland: daar zijn ook alle sportevenementen drooggelegd. Ze is in afwach-
aandachtspunt ting wanneer het college dat ook op gaat pakken en raadt aan het verslag van het IJslandse model nog eens door te lezen. Wethouder VAN DE BELT erkent dat mevrouw Koot hier een punt heeft. Hij denkt dat het voor allen hier moeilijk zal zijn die stap te zetten, maar is met haar eens dat dit gesprek wel gevoerd moet worden. Raadslid LELY wijst erop dat er ook een zaal voor uitvoeringen komt. Misschien kun je op bepaalde momenten voor alcoholarm kiezen, maar helemaal alcoholvrij maken lijkt hem een utopie. Hij herinnert daarbij aan de slechte reputatie van eerdere zalen als De Koninghal.
Raadslid HIN wil duidelijk horen of 1. in het besluit straks wordt uitgegaan van 4 partijen, dus inclusief radio Texel. 2. Bent u al actief bezig subsidies binnen te halen? 3. Heeft u samenwerking met De Toegift overwogen? Dat lijkt meer voor de hand liggen, dan met De Kampanje. 4. Graag concreet noemen waar u aan denkt bij verhuur aan anderen. Zijn dat verenigingen e.d., zoals denksport-club? Wethouder VAN DE BELT antwoordt dat radio Texel er nu niet in staat, maar dat ze daar bij de overwegingen wel positief over zijn. Bij de alternatieven staat beschreven hoeveel dat kost, en is ook te zien hoeveel radio Texel de gemeente nu kost. De stichting is verantwoordelijk voor de exploitatie en dus ook voor het verwerven van fondsen. Daar zijn ze druk mee bezig, antwoordt hij op vraag 2. Raadslid HIN wijst erop dat sommige fondsen alleen willen bijdragen als de gemeente dat ook doet. Wethouder VAN DE BELT wijst erop dat we €8,5 miljoen inbrengen. Op vraag 4 zegt hij dat verhuur aan derden meerwaarde moet vormen voor het hele eiland. Denksport e.d. zijn dus zeker een optie.
Raadslid HIN is met de heer Lely eens dat geheel alcoholvrij maken niet zal lukken. Maar er in een restaurant kinderen bij zijn mag hen toch ook niet geschonken worden, geeft ze aan. Wethouder VAN DE BELT denkt dat dit ook de gedachte van de heer Lely is.
Van raadslid KIEFT zijn de meeste vragen beantwoord. Wel is hij benieuwd of de gemeente straks nog wel een vinger in de pap heeft over alcohol e.d., want na initiëren van de bouw wordt het op een gegeven moment overgedragen aan de stichting, en er komt ook een raad van toezicht. Graag krijgt hij helderheid over welke afspraken er
Toezegging gemaakt worden. Wethouder VAN DE BELT zegt schriftelijk antwoord toe. Dit raakt tevens de vraag van D66. De huidige contracten voor beleid-gestuurde contractfinanciering worden eenmalig een jaar verlengd, maar de gemeente blijft straks via die weg grip houden, verzekert hij.
Ook van raadslid HOOGERHEIDE zijn de meeste vragen beantwoord. Hij wijst erop dat in het bestuur van De Kampanje veel expertise zit. Het lijkt hem goed daar gebruik van te maken. En over alcohol zegt hij dat er o.a. in de bibliotheek vooral veel ouderen komen, die toch wel wat anders als alleen water lusten.
Raadslid WITTE reageert op vraag 3 van de heer Schuiringa. De boekwaarde van €280.000 voor het pand gaat ten laste van de algemene reserve, maar de grond moet volgens hem
Toezegging *niet* ten laste van de algemene reserve komen. De VOORZITTER verwijst naar het toegezegde schriftelijk antwoord.
Raadslid LELY haalt herinneringen op aan het in 1977 begonnen muziekschooltje waar je alleen blokfluit les kreeg. Sinds 1980 begonnen ze in de muziek-nis met bandjes, en ook

in allerlei ruimtes. Hij is blij dat er nu zoveel meer instrumenten en mogelijkheden zijn, voor een heel brede groep die er op een of andere manier actief of passief mee bezig is. Raadslid WITTE haakt in dat ze ooit samen in een bestuur voor popmuziek zaten. Discussies om iets nieuws voor elkaar te krijgen spelen al heel lang. Nu heerst eindelijk de gedachte dat het nu wel gaat lukken. Hij denkt namens gehele commissie en raad te spreken als hij zijn dank uitspreekt aan alle betrokkenen. Het wordt een heuglijk moment in de komende raad.
Raadscommissielid VISSER meldt dat de PvdA wel idee heeft om in een amendement voor te stellen Radio Texel als 4e partij mee te nemen. Ze steunen daarmee Texel 2010.
Raadslid HIN vraagt of daar wel een amendement voor nodig is. Wethouder VAN DE BELT antwoordt dat het wel om veel geld gaat. De tekst in het stuk kan eventueel voor zo'n amendement worden gebruikt. Raadslid WITTE heeft het gevoel dat niemand ertegen zal zijn. Een stichting gaat de exploitatie runnen, dus als er meer gegadigden zijn, laten die zich aanmelden en in overleg gaan met die stichting, roept hij op.
Raadslid KOOT vindt toch lastig binnen de constructie dat de raad er niet over gaat wie er in dat gebouw mogen. De stichting bepaalt aan wie ze het verhuren. Wethouder VAN DE BELT wil hier toch helderheid scheppen. Met toevoegen van een 4e partij gaat de prijs van het gebouw omhoog, want daar moeten extra vierkante meters voor komen. Dat is zo'n €240.000 extra, is wel als alternatief beschreven. De stuurgroep heeft Radio Texel niet meteen meegenomen, want dat lag buiten de opdracht van de raad. Het klopt dat het aan de stichting is aan wie ze verhuren.
Raadslid KOOT vindt dat toch wat vreemd, want de stichting moet toch zelf financiering zoeken. Wethouder VAN DE BELT geeft aan dat daar echt heel goed naar is gekeken, maar dat dit in dit stadium niet lukt. Raadslid WITTE stelt: 'je kan het maar 1x goed doen'. Met elkaar hierover in gesprek gaan is wat zij bedoelen, en lijkt hem toch verstandig.
Raadslid HOOGERHEIDE vindt dit echt een moment wat vreugde oproept. Hij hoopt van ganser harte dat alles doorgaat. De overleden heer Oskamp, grondlegger van zowel Muziekschool als Bibliotheek, zal beretrots zijn. Ook raadslid HIN is zeer positief, zeker nu er duidelijkheid is. Ze is blij dat het Cultuurhuis na zoveel jaren gerealiseerd gaat worden.
Raadslid KIEFT wil een amendement over Radio Texel opnemen zeker steunen.
Raadslid VAN DE WETERING vraagt of daar al tekeningen voor gemaakt zijn. En of het vertraging oplevert als ze zo'n amendement aannemen.

aandachtspunt 2e ronde

Wethouder VAN DE BELT zegt dat het géén vertraging oplevert.

Raadslid KOOT meldt dat het CDA positief is, maar vraagt toch aandacht voor de invloed van gebruik door derden en andere activiteiten die de 3 samenwerkende organisaties straks nodig achten voor de exploitatie. Die hebben namelijk zelf geen verdienmodel, maar straks bepaalt de stichting zelfstandig alles wat er gebeurt. Als raad hebben we dan geen invloed meer, vreest ze. Ook al zegt de wethouder dat het allemaal gerelateerd is aan onze uitgangspunten en kunnen we via bcf nog wel wat sturen, toch zitten we eraan vast dat de gemeente de komende jaren wel heel veel geld moet neertellen.
Raadslid WITTE constateert dat mevrouw Koot aan de ene kant zegt wel vertrouwen te hebben, maar het anderzijds niet vertrouwt. Texels Belang heeft wel degelijk vertrouwen. Het enige is dat ze serieus willen overwegen Radio Texel toe te voegen, zo nodig via een amendement. Raadslid HIN merkt op dat de raad dan wel dat extra geld beschikbaar moet stellen. Om de snelheid te bevorderen zullen dan toch eerst gesprekken nodig zijn en het bedrag bekend moeten zijn. Raadslid HIN wijst hem erop dat dit al in de stukken staat. Wethouder VAN DE BELT vat samen, al beslist de raad pas over 2 weken, dat ze met z'n allen terug kunnen kijken op een goed proces. Eenieder is eerlijk geweest wat we nu eigenlijk willen. Hij is blij, tevreden en trots dat we op dit eiland met z'n allen zo'n mooi Cultuurhuis neer kunnen zetten.

Dit agendapunt gaat als bespreekstuk naar de raad van 15-12-2021.

Hierna volgt even schorsing.

9. Beheer- en exploitatieplan haven Oudeschild incl. meer-jaren-onderhoud plan

De VOORZITTER leidt het agendapunt in, en vooraf geeft de heer DE GREEF toelichting. Dit plan is uitwerking van de havenvisie die in het verleden al is vastgesteld. De opdracht die het college toen gaf was (samengevat): maak en beheer- en exploitatieplan voor de haven van Oudeschild, met als voorwaarden dat het Texels dna behouden moet blijven, en dat het kostendekkend moet zijn. Samen met alle stakeholders en vertegenwoordigers zijn ze tot een plan gekomen wat dit alles waarborgt. Het ingenieursbureau heeft studie gedaan naar de kosten in het meer-jaren-onderhoudsplan. Per jaar zijn de kosten en inkomsten eigenlijk volledig uit verhouding. Dit kan dichter bij elkaar komen door de haven meer bedrijfsmatig en autonoom te gaan bestieren, en je best te doen andere doelgroepen aan te trekken, meer recreatief. Ook kunnen omliggende terreinen die nog braak liggen meer recreatief worden ingevuld, of anders ontwikkeld worden. De afkoop-som van het rijk kan in een voorziening gestopt worden, om uiteindelijk naar een kosten-dekkende situatie te komen. Het borgen van de visserij-uitstraling kost wel geld. Groeimarkten in de scheepvaart zitten in cruiseschepen en grotere passagiersvaart. Het is een kwestie van niet afwachten, maar actief sturen op wat je wel en niet wilt. Daarmee haal je de bezettingsgraad omhoog. Vanuit de planningscommissie kwam de vraag: betekent dat ook uitbreiding recreatieve slaapplaatsen? Vraag is of dat nodig is, want er zijn ook allerlei andere mogelijkheden denkbaar. In het nieuwe bedrijfsvoeringsmodel met alle stakeholders moet worden bekeken of er toch een hotel of iets dergelijks zou moeten komen, en of dat vanuit bestaande of nieuwe slaapplaatsen zou moeten. Zij geven er met elkaar richting aan, om uiteindelijk tot sluitende exploitatie te komen.

vragen

Raadslid VAN DE WETERING vraagt of de gebruikers al weten dat het maximumtarief voor havengelden wordt losgelaten. En in het stuk staat dat het noordelijk rondeel zo spoedig mogelijk moet worden vervangen, maar in het plan staat 2024. Graag toelichting. De heer DE GREEF legt uit dat het loslaten van maximumtarief ‘stoerder’ klinkt dan het is. Nu hoeft men na een bepaald aantal ligdagen niet meer te betalen. De vissers komen eigenlijk nooit aan dat maximum. Het gaat hier meer om rondvaartboten e.d., de vergunninghouders. Die kades kun je namelijk niet aan een ander verhuren, zolang zij daar liggen. Er is een groter belang dan hun individuele belangen, dus wat zij betalen moet in verhouding zijn. Ze zijn op de hoogte. Het noordelijk rondeel zien we eigenlijk minder hard achteruit gaan dan gedacht. We blijven het monitoren, maar denken nu dat vervanging in 2024,2025 of 2026 kan.
Raadslid RAN vindt dat het voorgestelde adviesorgaan een behoorlijke lijst is. Hij is benieuwd waarom de lijst geraadpleegde personen bij het stuk zoveel korter is. Voor zover de heer DE GREEF weet zijn alle doelgroepen geraadpleegd en worden ze allemaal vertegenwoordigd. Het varieert van gesprekken waarin ze vinden waar het naar toe moet met de haven, tot wie er in het adviesorgaan moeten zitten.
Raadscommissielid VISSER hoort graag waarom de haven autonoom zou moeten functioneren. De heer DE GREEF legt uit dat er een lange termijnvisie ontwikkeld moet worden. Je moet dan iets verder af staan van besluiten voor de korte termijn; wel verant-woording afleggen, maar niet gaan ‘zwabberen’. Wel controle en overzicht door de raad, maar het bedrijf moet nu besluiten kunnen nemen om over 8 jaar kostendekkend te zijn. De exploitatie kun je dan niet per jaar beoordelen. Er moet ook mogelijkheid zijn om actief acquisitie te kunnen doen ter verhoging van de bezettingsgraad.
Raadslid KOOT vraagt of de heer De Greef bekend is met wat in het Toeristisch Toekomst Plan (TTP) is vastgesteld. De heer DE GREEF is op de hoogte van de ontwikkelingen rond de recreatieve slaapplaatsen.

Raadslid KIEFT wil weten wat de bezettingsgraad nu is. Ook vraagt hij wat het bezwaar is tegen overslagactiviteiten. Ten derde neemt hij aan dat ze aan grote schepen die buiten de haven voor anker gaan geen liggeld kunnen vragen. Verder kan hij zich voorstellen dat het voor het overall exploitatieplan handig zou zijn als Stichting Waddenhaven –is nu stakeholder- onder het Havenbedrijf gaat vallen. De heer DE GREEF antwoordt dat de 2 kilometer kade voor 17% bezet is. In de weekenden is de haven veel voller. Op zoek gaan naar ophogen naar een bezettingsgraad van 55% is reëel. Bij de overslag, die aan de openbare kades gebeurt, ontstaan gevaarlijke situaties. Daarnaast is er veel overlast voor de andere gebruikers, zoals stuiven. Bovendien is er een ontwikkeling naar grotere schepen gaande, die niet in Oudeschild passen. En maak je de keus naar de meer toeristische markt, die ook meer oplevert, dan moet je die niet blokkeren. Tenderbootjes die met passagiers heen en weer varen van grote schepen betalen wel havengeld. Die bezoekers wil je er wel bij houden omdat het wat toevoegt, zoals gebruik van busjes, taxi's, enz. De Waddenhaven staat nu los en functioneert goed. Dat is zo in het verleden besloten. Ze zijn stakeholder vanuit gezamenlijk belang, maar eigenlijk is er geen noodzaak ze bij het Havenbedrijf te halen.
Raadslid HIN las over uitbreiding van de haven en vraagt hoe ze dat moet zien. Ook vraagt ze of al eens gedacht is aan zonnepanelen. De heer DE GREEF heeft uitbreiding even niet scherp. Ze doelen in ieder geval niet op verder uitgraven. De walstroomvoorziening draait al volledig duurzaam. CIV wil ook andere gebruikers aansluiten en is al op zoek naar locaties voor zonnepanelen. Natuurlijk kijken ze ook naar mogelijkheden op daken e.d. Raadslid HIN doelt voor zonnepanelen op het braakliggende terrein waar de asfaltfabriek heeft gestaan. Ze zag dat op een kaartje geel ingekleurd met zonnepanelen. De heer DE GREEF meent dat er andere terreinen meer geschikt zijn voor zonnepanelen, meer uit het zicht. Dit terrein past ook mooier in
toezegging de exploitatie. Over de kaart waar mevrouw Hin op doelt kan hij niet antwoorden.
Raadslid VAN DE WETERING ziet dat prijspeil 2018 is genoemd. Ze hoopt dat wel rekening is gehouden met stijging van de prijzen. De heer DE GREEF heeft daar juist bedoeld dat alles is omgerekend naar prijspeil 2021.

Wethouder KOOIMAN legt uit dat nu een nulmeting voorligt, en dat het eigenlijk aan de raad is te kiezen welke richting ze op willen naar goede exploitatie. Een richting is bijvoorbeeld die met zonnepanelen, oude werf, enz., een tweede is meer dagtoerisme, cruiseschepen e.d. en derde spoor is tarievenbeleid. Met dit laatste moeten we zeker iets, met name met het aantal ligdagen. Het college wil nu in de week leggen welke richting de raad uit wil, maar in ieder geval moet de authenticiteit gewaarborgd zijn.

Raadslid RAN leest 1. dat de terreinen voor op- en overslag recreatieve bestemming krijgen. De wethouder zegt dat de keus aan de raad is, maar in het TTP zijn daar toch al besluiten over genomen? En 2. zelfstandig financieel beleid met eigen begroting en jaarrekening ziet hij in het stuk niet terug. 3. Voorstel is om in 2022 het maximumtarief los te laten, maar de begroting is nu net vastgesteld. 4. Graag hoort hij hoeveel gebruikers nu al het maximum tarief betalen en wat het betekent als we die grens loslaten. 5. Ook wordt geen woord gesproken over verlagen van kosten, dus hij hoort graag wat daaraan gebeurt.
Wethouder KOOIMAN wijst erop dat ook in de havenvisie al werd gesproken over eventuele recreatieve slaapplaatsen. Het college wil niet meteen zeggen dat we dit gaan doen, maar wel in de raad bespreken of we daarmee verder moeten gaan. In het TTP staat juist helemaal geen recreatieve ontwikkeling aan die kant van het eiland ontwikkelen, dus daarom horen we graag welke richting de raad uit wil. Er komt inderdaad autonoom financieel beleid, met eigen begroting en jaarrekening. Over de maximering van het tarief loslaten, en de vraag of er meer bezuinigd kan worden, komt
toezegging hij nog nader schriftelijk terug, maar ze willen in ieder geval niet bezuinigen op zaken waar we in investeren.

Raadscommissielid VISSER wil weten waarom in dit stuk heel veel verschillende zaken gegoten zijn, en niet eerst alleen het exploitatieplan wordt voorgelegd. Wethouder KOOIMAN antwoordt dat ze het tijd om dit nu met de nulmeting in totaal aan te bieden, zodat u overzicht krijgt, ook voor het meer-jaren-onderhoudsplan.
Raadslid VAN DE WETERING zegt in reactie op de heer Ran over recreatieve ontwikkeling, dat dit wel in punt 1 staat. Ze wil 1. wel heel duidelijk hebben hoe ver dat zou gaan. Is het alleen aantrekkelijker maken van het gebied, of ga je daadwerkelijk mogelijkheden voor bijv. een hotel geven? 2. Ze vindt €352.000 aan personeelskosten nogal veel, en ook €197.000 aan huisvestingskosten voor het havenkantoor lijkt haar onevenredig hoog. Ze meent dat bijv. CIV veel goedkopere mogelijkheid biedt. Vervolgens wil ze weten 3. hoe er op dit moment achterstand in onderhoud kan zijn, terwijl er zoveel geld in reserve is. 4. Mevrouw Van de Wetering heeft moeite met een voorziening vooraf bij de eigen begroting en jaarrekening, want afspraak is toch om geen potjes te maken? Net als bij groen en wegen kunnen we volgens haar jaarlijks afspreken wat we eraan besteden. 5. In gesprek over de walstroomvoorziening is een RIB toegezegd. Die ontvangen ze graag voor de raad van 15 december, anders komen raadslid Ran en zijzelf met een nader voorstel hoe we dit naar voren gaan brengen.
Wethouder KOOIMAN antwoordt dat de RIB over de elektrische faciliteiten vandaag in het
Toezegging college is behandeld en naar de raad toekomt. Waarom een voorziening nodig is staat uitgebreid in het stuk. Eigenlijk willen ze alle kosten en reserves gelijk afboeken. Zo kunnen ze vooraf sparen en hoef je niet steeds alle kapitaalslasten met je mee te slepen en steeds te moeten bijpassen. Het gaat dus om een echte voorziening. De technische vraag over achterstand in onderhoud beantwoordt de heer DE GREEF: dit is heel kapitaal-intensief, want op het moment dat je dit onderhoud goed wilt aanpakken, moet er eigenlijk een plan zijn, wat je nu écht met de haven wilt doen. En zolang je blijft monitoren dat het niet in elkaar stort is dat wel even vol te houden, al is er nu echt wel de noodzaak met het exploitatieplan te komen.
Raadslid VAN DE WETERING verzoekt de wethouder echt na te denken over onderbrengen
Toezegging van het havenkantoor bij CIV. Wethouder KOOIMAN weet niet of dat zo eenvoudig is, maar zegt toe ernaar te kijken. Over de wens meer recreatieve ontwikkelingen te ontplooien zegt hij dat het zeker niet de bedoeling is daar volgend jaar een hoteltoren te maken. Wel willen ze al met de stakeholders kijken welke richting het uit kan gaan, in de breedste zin van het woord. Komen daar voorstellen uit, dan komt hij daar altijd eerst mee naar de raad, verzekert hij. Raadslid VAN DE WETERING beluistert dat heel breed kijken dus ook over een hotel kan gaan. Ze kondigt hierover een amendement aan. Wethouder KOOIMAN zegt dat de havenvisie wel over 50 bedden spreekt, maar niet of die er ook echt komen.
Raadslid KIEFT vraagt 1. of die 50 slaapplaatsen al in de beddentelling zitten, want anders moeten ze van elders van het eiland komen. In het TTP is immers duidelijk kader dat we geen verdere groei willen. 2. De wethouder doet voorkomen of we kunnen kiezen uit 3 richtingen, maar de vraag ligt eigenlijk voor alle drie te ontwikkelen, zonder indicatie welk van de 3 het meest renderend kan zijn voor oplossen van het exploitatietekort.
3. Bij het plan om de overslag er weg te halen wentelt het college de vervoersbewegingen en eventuele overlast op een andere plek. Hij vraagt of dat is overlegd met de stakeholders van die producten. 4. Hij denkt ook dat je voor de toerist hierover best een interessant verhaal kan maken. De overslag past volgens hem ook in het profiel van de haven. 5. De constructie van het havenbedrijf begrijpt hij heel goed, maar hij ziet wel dat het ‘een schip van bijleggen’ blijft de komende 30/40 jaar. In feite praten we over een collectieve voorziening, want dichtgooien van de haven is geen optie. Hij stelt voor het dan ook als zodanig behandelen, want er gaat veel gemeenschapsgeld in zitten. Het moet namelijk niet zo zijn dat de winsten naar private ondernemers gaan en de lasten collectief moeten worden opgebracht. Je wilt ondernemers voldoende prikkelen om er een goede boterham te verdienen, maar niet zo
Toezegging dat de gemeenschap alle lasten draagt.

Wethouder KOOIMAN merkt op dat de 50 bedden uit de havenvisie komen. Hij zal nagaan of die al gereserveerd zijn in de beddentelling en komt er schriftelijk op terug. Het 3-sporenbeleid staat allemaal in het plan, maar de raad kan bijv. ook kiezen de recreatieve ontwikkeling niet te doen. Op de andere 2 sporen moeten dan meer inkomsten worden gegenereerd. De keus voor 1, 2 of 3 sporen heeft dus wel financiële consequenties. Over de overslag zegt hij dat dit misschien wel interessant is voor toeristen, maar gevaarlijk i.v.m. met grote vrachtwagens, en per saldo weinig oplevert terwijl het ruimtebeslag groot is. Naar de NIOZ-haven moeten vrachtwagens wel een langere afstand afleggen, beaamt hij. Dat zal weerstand geven, maar het is dan ook een voorstel. Welk spoor het meeste oplevert kan hij nog niet inschatten. Over de winst die naar de ondernemers zou gaan, zegt hij dat het daarom juist de bedoeling is nog eens goed te kijken naar de tarieven die zij er betalen. Die vindt het college op dit moment niet in verhouding.

Toezegging

Of er al overlegd is met de agrarische sector over verplaatsen van de overslag weet hij niet. Ze zullen dat op korte termijn doen. Als de raad echter besluit de overslag in Oudeschild te houden is dat gesprek overbodig, geeft hij aan.

Raadslid HOOGERHEIDE wijst erop dat het voorheen in Oudeschild, zonder de haven, ook goed wonen was. Hij herinnert eraan dat de NIOZ-haven destijds in pacht is overgedragen, en dat toen uitgebreid is gesproken met de bewoners van 't Horntje en de mensen van het NIOZ. In die overeenkomst stond duidelijk dat er géén overslagactiviteiten zouden komen. Wethouder KOOIMAN meent dat toen het bezwaar meer was tegen de toegankelijkheid van de haven, en niet zozeer tegen de overslag. Raadslid HOOGERHEIDE raadt hem aan de verslagen na te lezen.

Het frappeert raadslid KOOT deze ze 2 agendapunten achter elkaar met veel parallellen: grote ambities en grote bedragen, en beide projecten kunnen zichzelf niet bedruipen. Bij het Thijssehuis zijn recreatieve slaapplaatsen 'not done', maar op de haven denkt het college aan een makkelijk verdienmodel. Wethouder KOOIMAN ziet dat niet zo. Hij weet nog niet hoe enthousiast de stakeholders hierover zijn, en de raad kan dit gewoon schrappen via amendement.

Raadslid RAN vraagt of het havenbeheerder een fulltime- of parttimefunctie is. Wethouder KOOIMAN dacht fulltime.

Raadscommissielid VISSER denkt dat het bij de NIOZ-haven wellicht alleen om ontsluiting gaat. Is er wel een goede alternatieve route van het bieten-konvooi, of moet alles over de Pontweg, vraagt ze. Wethouder KOOIMAN denkt dat Pontweg het alternatief *is*.

Raadslid HIN vraagt of de tarieven concurrerend met andere havens zijn. Ze benadrukt dat de havenvisie met die 50 bedden jaren geleden gemaakt is, terwijl ze daar nu in het TTP een stop op hebben gezet. Wethouder KOOIMAN antwoordt dat de liggelden concurrerend zijn, en soms iets onder het gemiddelde. Over de toeristische bedden geeft hij aan: als u zegt dat moeten we echt niet doen, dan doen we dat niet. Raadslid HIN dacht dit al besloten te hebben, maar ze wil met alle liefde een amendement indienen.

De VOORZITTER wijst erop dat onder de 3 keuzerichtingen nog 14 beslispunten hangen.

Raadslid VAN DE WETERING weet nog niet wat ervan te denken. Jarenlang zitten ze op een exploitatieplan te wachten, en nu ligt er een plan voor met pittige bedragen, achterstallig onderhoud terwijl we er al zoveel in stoppen, en geen zicht of en hoe je er toeristische bedden kunt exploiteren. Het is nog steeds afwachten of dit allemaal haalbaar zal zijn.

Raadscommissielid VAN TROOST dankt de andere fracties voor alle vragen. Het CDA had schriftelijk veel (dezelfde) technische vragen, en heeft begrip dat beantwoorden even tijd kost. Hij vraagt zich af hoe ze nu een beeld kunnen vormen. Het CDA juicht het idee van oude werf als praktijkleerschool en combinatie met Kaap Skil toe, hoewel oude motoren niet helemaal binnen het milieubeleid passen. Over de overslag geeft hij mee dat graan weliswaar veel stuift, maar dat ze het genoemde gevaar niet helemaal zien. Het is toeristisch aantrekkelijk, en als er bijv. garnalenkotters gelost worden, is er ook verkeer.

Raadslid RAN vindt fijn inzichtelijk te hebben wat er voor kosten in deze haven zitten. Het is nu al ieder jaar €900.000. Hij schrikt dat het in de toekomst niet minder wordt. Over afkoop kunnen we het nu niet hebben, maar verder vindt de VVD zich eigenlijk wel in de 14 beslispunten. Ze hadden op zich gehoopt dat uit het stuk zou blijken hoe het verdienmodel ontwikkeld gaat worden. Het is echter nog steeds wachten op de echte oplossing. Dat wringt een beetje en is erg lastig te beoordelen, dus hopelijk stellen de antwoorden ons straks gerust, spreekt hij uit.

toezegging Wethouder KOOIMAN belooft de antwoorden na bespreking in het college toe te sturen. Hij beseft dat er veel zaken bij komen kijken. Ze willen nu een eerste stap maken, en vragen in punt 1 de mogelijkheid om aan de slag te gaan, samen met de havengebruikers. Als er enige vormen bekend zijn nemen we de raad doorlopend mee,

Toezegging van a tot z. Hij vraagt nu alleen instemming met het plan en richting welke sporen. Bij tariefsverhoging denken ze aan 2% per jaar, geeft hij nog mee.

Dit agendapunt gaat als bespreekstuk naar de raad van 15-12-2021.

10. Uitvoeringsprogramma's Sociaal Domein

De VOORZITTER licht toe dat er 4 programma's worden voorgelegd.
Raadslid RAN vraagt of dit voorstel 2 weken geleden, toen de begroting werd vastgesteld, niet bekend was. Het bevreemdt hem dat het op deze manier wordt voorgelegd, terwijl het college bij de begroting van de Omgevingsdienst voorstelt *niet* in te stemmen omdat het eerder bekend had moeten zijn.
Bij het voorstel voor corona vrijetijdsbesteding vraagt hij of het college ook heeft overwogen die €100.000 in de algemene reserve te laten zitten en gewoon verder te gaan met wat er al gebeurt in kader van het IJslandse model. Wethouder VAN DE BELT antwoordt dat ze bij de begroting wel hebben gecommuniceerd dat de uitvoerings-programma's eraan zitten te komen, maar dat het hen niet lukte om die programma's op tijd klaar te hebben. De gelden in het Eilandse model worden ingezet om daarin grote

Toezegging slagen te maken, en het bedrag wat resteert hevelen we over naar 2022, legt hij uit.
Raadslid VAN DE WETERING ziet in de schets van scenario 'huis van ontwikkeling' voor De Bolder allerlei nieuwe trajecten, terwijl het uitvoerende werk met kostbare machines wordt afgebouwd. Die productielijnen waren voorheen toch kostendekkend, dus waarom zou je die niet in stand houden met nieuw personeel? Wethouder VAN DE BELT merkt op dat De Bolder een sociaal werkbedrijf is. Personeel inhuren is daar niet de bedoeling. Het belangrijkste is de bescherming van de beschutte werkplek. De financiering droogt op omdat de wetten zijn gewijzigd. We krijgen het daardoor op korte termijn al niet meer rendabel om die kapitaalintensieve werkzaamheden voor ons kleine eiland gefinancierd te krijgen, vandaar die ombouw. Raadslid VAN DE WETERING kan zich toch indenken dat een combinatie mogelijk zou zijn, want je gaat toch ook mensen omscholen. Wethouder VAN DE BELT zegt dat ze daar zeker naar hebben gekeken, maar zien dat het wringt als je die twee culturen naast elkaar zou laten. Er is nu een andere kijk op het werk, meer gericht op participatie. Raadslid HIN heeft vernomen dat die wetten alweer teruggedraaid gaan worden. Bijv. in de thuishulp hoort ze klachten dat mensen niet voldoende zorg kunnen krijgen. Kan het college daar niet op inspelen? Wethouder VAN DE BELT hoort wel signalen dat die doelgroep groter gemaakt gaat worden, maar geen signalen over tekorten op dat terrein. Hij hoopt dat mevrouw Hin dergelijke berichten wil doorgeven. Raadslid HIN zegt toe te melden als ze ervan hoort, maar misschien is het inmiddels opgelost.
Raadslid KIEFT merkt op dat ze de visie Sociaal Domein pas begin dit jaar vaststelden. De snelheid waarmee de uitvoeringsprogramma's er zijn is een compliment waard, zeker omdat de werkafspraken met de partners samen gemaakt moeten worden. Het getuigt van veel ambities, maar vraag is hoe we er beleidsindicatoren aan hangen, om de vinger aan de pols te houden of we op de goede weg zijn, hoe lastig ook. Hij neemt aan dat daar nog vervolgstukken op komen. Het is geen structureel geld, en we halen nu minder terug uit de algemene reserve dan er afgelopen 5 jaar naar toe is gevloeid, dus het

advies is prima. Wel graag toelichting over beschouwen als dorpshuizenbeleid op blz.8.
Wethouder VAN DE BELT legt uit dat dit deel gaat over naar de dorpen toe brengen van de voorzieningen. We willen met één dorp aankijken hoe we dat kunnen doen. Dat gaat dus niet over het gehele dorpshuizenbeleid, maar betreft puur het sociaal beleid in het dorpshuis. Wel is hij met alle dorpen in gesprek, en niet alleen via de contactpersoon bij Gemeentewerken, maar dus ook via de connectie met beleid. Ze praten dan ook over hoe met de panden om te gaan. Ieder dorp is daar op de eigen manier mee bezig, dus het is een soort maatwerk. Raadslid VAN DE WETERING vraagt hierop wanneer het echte dorpshuizenbeleid komt. Wethouder VAN DE BELT weet nog niet of het als geheel onder
aandachtspunt één beleidskapstok komt. Binnenkort zijn daar wellicht wel aanknopingspunten voor, verwacht hij.
Raadscommissielid V.D. WERF noemt de programma's eveneens ambitieus, voor een gezond en gelukkig leven voor alle Texelaars. Veel van haar vragen zijn al gesteld. Ze meent wel dat Texels Welzijn ook al bezig is met dat maatschappelijk belang. Wethouder VAN DE BELT bevestigt dat die ook wekelijks in de dorpshuizen zitten. De voorliggende uitvoeringsprogramma's gaan echter meer over hoe je het organiseert om gemeentelijk beleid er meer heen te brengen. Daar is dit geld voor. Commissielid V.D. WERF denkt dat dit per dorp zal verschillen. In het stuk leest ze dat extra inzet gevraagd zal worden van betrokken partijen, zowel extern als intern. Ze vraagt of dit betekent dat er werk blijft liggen, want er is toch al sprake van hoge werkdruk op het Sociaal Domein. Wethouder VAN DE BELT antwoordt dat ze daarom incidenteel geld vragen. De 4 of 5 huidige beleidsmedewerkers hebben inderdaad genoeg aan de bestaande taken.
Commissielid V.D. WERF vraagt verder of er al enthousiast is gereageerd om hierin mee te gaan. Wethouder VAN DE BELT antwoordt dat Oosterend zich al heeft laten horen. Hij sluit niet uit dat ook een ander dorp mee wil doen aan de pilot. Bij deze de uitnodiging.
Raadslid RAN reageert op de heer Kieft met de opmerking dat bij decentralisatie van de zorg juist besloten is extra geld in reserve te houden. Pas als blijkt dat dit niet nodig is kan de rest naar de algemene reserve. Raadslid KIEFT had het over ná de tijd dat die reserve is opgeheven.
Raadslid LELY heeft weinig vragen meer over. Het ziet er goed uit, al is het veel geld. Hij trekt de vergelijking met zorg: dat kost ook geld, maar levert op langere termijn ook geld op, want voorkomen is beter dan genezen. Datzelfde geldt bij jeugd en maatschappelijke ondersteuning, waardoor het op langere termijn toch goedkoper is.
Raadscommissielid VAN TROOST geeft aan dat het CDA het er erg goed uit vindt zien.

Dit agendapunt kan als hamerstuk naar de raad van 15-12-2021.

11. Instemmen bestuurlijke fusie Schooltij en Kopwerk

De VOORZITTER leidt het agendapunt in.
Raadslid RUTTEN spreekt uit dat dit eigenlijk formaliseren van bestaande praktijk is, dus wat het CDA betreft een hamerstuk kan zijn.
Raadscommissielid VISSER geeft complimenten aan beide besturen. Al in 2013 gingen ze samenwerken, en zijn ze over de eigen schaduw gestapt. De PvdA wenst het nieuwe bestuur ook goede samenwerking met SARKON (Jozefschool).
Raadslid VAN DE WETERING ontvangt graag de bijlagen bij de brief vóór de raad van 15 december. Ze heeft nog de vraag, omdat niet alle besturen gefuseerd zijn, of de scholen wel een gezamenlijke toekomstvisie hebben.
Toezegging Wethouder VAN DE BELT belooft de bijlagen toe te sturen. Jozefschool en Kompas (Stichting Samenwerkingscholen) zijn inderdaad niet aangesloten. Aanstaande donderdag
Toezegging zit hij met de besturen om tafel om een klap te geven op de toekomstige samenwerking.
Raadslid SOYER vindt dat de particuliere Timótheüs school ook genoemd moet worden, ook al doet die niet mee aan de samenwerking. Wethouder VAN DE BELT neemt dit mee.
Verder wijst hij op de vragen en antwoorden in bijlage B.

Dit agendapunt gaat als hamerstuk naar de raad van 15-12-2021.

12. **Aankondiging moties en initiatiefvoorstellen**

Geen.

13.a **Behandeling brieven aan de raad en/of Raadsinformatiebrieven, indien gewenst door fracties, en eventuele 'schoten voor de boeg'**

Verzoek van Texels Belang om de brief over tarief gehandicaptenparkeerkaart te bespreken. Raadslid HOOGERHEIDE merkt op dat dit al vaker aan de verantwoordelijk wethouder is voorgelegd, echter zonder reactie. De brief van 28-11-2021 van SIGT gaat over opbouw parkeergeld. Is het mogelijk inzage in de kosten-opbouw te krijgen? Het lijkt hem hier toch een ander kostenplaatje dan in een stad als Amsterdam. Wethouder VAN DE BELT bevestigt dat dit besproken is. Er is in het verleden door diverse fracties inderdaad aandacht voor gevraagd, maar het kwam nooit tot een raadsbesluit. De discussie speelt in heel Nederland; er is geen lijn in te trekken. De raad heeft het tarief in de legesverorde-ning zelf vastgesteld. Die stukken waren in september al klaar. Medische keuring is in ieder geval nodig. Aan SIGT heeft hij uitgelegd dat het vreemd zou zijn nu al een wijziging aan te brengen. De koninklijke route is om dat in begroting 2023 te doen. Wil de raad het tarief sneller verlagen, kan dat bijv. ook in april, maar dat betekent wel loslaten van kostendekkendheid, waarschuwt hij. Medische keuring is overigens wel nodig.
Raadslid VAN DE WETERING heeft vanmorgen een mail gestuurd. Briefschrijver zegt dat Texel op plek 2 staat met dit tarief. Destijds was steeds argument dat de houders van zo'n kaart gratis kunnen parkeren. Ze hoort graag hoeveel er gebruik van wordt gemaakt.
Wethouder VAN DE BELT zegt dat Texel landelijk in die rangorde niet de op één na hoogste is, maar misschien wel van Noord-Holland. Het is een principieel vraagstuk. Hij
Toezegging kan desgewenst de relevante informatie over kosten, aantallen, enz. toesturen.
Raadslid HIN is ook benieuwd naar de opbouw van het bedrag. En ze denkt dat de raad eventueel in februari 2022 een begrotingswijziging kan toepassen.
Raadscommissielid VISSER vraagt hoe zo'n kaart werkt. Geldt die voor heel Nederland? Raadslid HIN vraagt of de kaart elk jaar vernieuwd moet worden. Wethouder VAN DE BELT antwoordt dat die voor heel Europa geldt, en 5 jaar geldig is. Raadslid KIEFT merkt op dat de houders vrijgesteld worden van parkeertarief. Het is dus de vraag of de gemeente er wel over gaat. Raadslid HOOGERHEIDE wacht de informatie van de
Toezegging wethouder af. Wethouder VAN DE BELT gaat de opmerking van de heer Kieft na.

13.b **Ter kennisname: de Lange Termijn Planning.**

Voor kennisgeving aangenomen.

14. **Rondvraag**

14.1 Raadscommissielid VAN TROOST vraagt of SBB bij hun onderhoudswerk ook bomen
toezegging bijplant i.v.m. de CO_2-reductie. De VOORZITTER denkt dat hier schriftelijk antwoord op komt.

14.2 Raadslid KIEFT vraagt of er een natuurbegraafplaats op Texel is. Hij hoort graag de stand
toezegging van zaken. De VOORZITTER constateert dat hier schriftelijk antwoord op komt.

14.3 Raadslid RAN wijst op de gisteren van TOP ontvangen brief met het verzoek om de extra mogelijkheden voor groepsaccommodaties i.v.m. corona met een jaar te verlengen. Hij
toezegging vraagt om een kopie van de reactie van het college. Dit wordt toegezegd.

14.4 Raadscommissielid V.D. WERF signaleert dat het wegdek van de Redoute tussen Ceres en Pontweg slechter lijkt te worden. Ze vraagt of dat bekend is, of actie wordt
toezegging ondernomen, en zo nee, waarom niet. Antwoord wordt toegezegd.

14.5 Raadslid HOOIJSCHUUR brengt naar voren dat het nieuwe fietspad Zanddijk tijdens het werk aan de Postweg door iedereen op fiets of brommer (tijdelijk) gebruikt moet worden, maar dat er nu ook (politie)auto's vanaf De Koog inrijden. Hij vraagt waarom de palen niet teruggezet zijn, en dringt aan dit fietspad binnen een dag voor autoverkeer af te sluiten, want het levert gevaarlijke situaties op. Wethouder KOOIMAN gaat z.s.m.
toezegging afsluiting regelen, maar moet wel zeggen dat die auto's met name van eilanders zelf zijn.

14.6 Raadslid HOOIJSCHUUR wijst erop dat alle lampjes in de Nieuwlanderweg, bij de kruispun-ten, verdwenen zijn. Men ziet zo de afslagen niet, dus gaarne terugplaatsen of nog liever lantaarns neerzetten. Het is er bovendien glad van de modder, dus erg
toezegging gevaarlijk. Wethouder KOOIMAN pakt dit op en zegt antwoord toe. De VOORZITTER geeft mee dat de heer Hoogerheide aangaf dat dit ook bij de Schilderweg aan de orde is.

15. Sluiting

De VOORZITTER dankt allen voor hun inbreng. Hij sluit de vergadering om 22.53 uur.

Afkortingen

Bcf = beleid-gestuurde contract financiering, rkc = rekenkamercommissie, TTP = toeristisch toekomstplan

Ondertekening

Vastgesteld in de openbare raadscommissievergadering van 1-2-2022,

De griffier,

Verslag raadscommissie

Woensdag 01-12-2021

Aanwezig

Voorzitter	De heer C.J. Hooijschuur
Raadsleden	De heer C. Hoogerheide, de heer W.J. Witte (Texels Belang), de heer J.J. Schuiringa, de heer N.C.B. Ran (VVD), de heer H. Kieft, de heer H.J.F.M. Soyer (GroenLinks), de heer A.J. Veltkamp, de heer N. Lely (PvdA), de heer N. Rutten, mevrouw V.C. Koot (CDA), mevrouw A.A.M. van de Wetering (D66), mevrouw J.M. Hin-Hin (Texel 2010)
Commissieleden	De heer F. Oosterhof (Texels Belang), de heer M.H.M. van Troost, de heer P. Hoogerheide (CDA), mevrouw A. Visser-Veltkamp (PvdA)
Raadsgriffier	Mevrouw M. de Porto
Verslag	Mevrouw H.D.M. Zandee-van Heerwaarden (externe locatie)
College	Wethouders de heer E.P. Kooiman, mevrouw H. Huisman
Ambtelijk	--
Insprekers	Bij punt 3 de heer N. Zijm, de heer A. Lap (Ons Belang), de heer Vermeulen (100+).

Afwezig met kennisgeving

--

1. Opening en mededelingen

De VOORZITTER opent de vergadering om 19.00 uur en heet allen welkom.

2. Vaststelling agenda

De agenda wordt vastgesteld.

3. Vaststellen bestemmingsplan 2e reparatieplan Den Hoorn

De VOORZITTER leidt dit punt in. Hij noemt de aangenomen motie beschermd dorpsgezicht. De nota van zienswijzen vormt geen aanleiding tot aanpassing.

Inspreker 1 De heer ZIJM doet een beroep op redelijkheid en billijkheid. De reacties doorlezende viel hem op dat geen rekening is gehouden met de maatschappelijk benadeelden. De groep 100+ hanteert een totalitair standpunt, onbekend in wiens belang. Er is door college en raad niet op ingegaan. Het is opmerkelijk dat na 100 handtekeningen een besluit plots herroepen wordt, en de zienswijzen die het bij het oude willen laten worden genegeerd, vindt de heer Zijm. Dit soort acties werken polariserend en verlagen de vitaliteit van het dorp. Die zou men niet onnodig moeten bevorderen. Redelijkheid en billijkheid zijn uit het oog verloren, ondanks dat het een grondrecht is. Vraag is dan ook het raadsbesluit te heroverwegen. Het lijkt ook in andere situaties dat 'niet meewerken' het devies is. Dieptepunt is bijv. het verbieden van ijskarretje, waarbij je ook de mensen van Heidehof niet dwars moet zitten. Zonder dorpsbinding in Den Hoorn zullen de woningen verworden tot forensenwoningen. Hoe meer u aan de wortels van de ziel hakt, hoe meer tweedeling er ontstaat. De heer Zijm roept op: geef het dorp meer ruimte om te leven.

Inspreker 2 De heer A. LAP: extensief en recreatief medegebruik is er zonder meer toegestaan, alleen voor agrarische en educatieve activiteiten worden de rechten van de grondgebruikers verregaand beperkt. Via een vergunningensysteem kan de gemeente dat prima reguleren. Vraag is of u kunt aangeven wat voor invloed dat gebruik eigenlijk heeft op beschermd dorpsgezicht. Verder staat in de erfgoednota staat dat verdere uitbreiding van welstandsgebied nodig is, maar verbieden van medegebruik wordt niet in de welstandsnota genoemd. Inspreker roept de raad op deze bestemmingsplanwijziging in te trekken.

Inspreker 3 De heer VAN EL is verhinderd en heeft zijn inbreng per brief gestuurd.

Inspreker 4 De heer VERMEULEN spreekt namens de100+ bewoners die voor betere bescherming van het dorpsgezicht pleiten. Grondeigenaren ageerden, toen het nieuwe bestemmingplan er kwam, tegen het niet meer mogen scheuren van grond. Wisselteelt bleef er vervolgens mogelijk. En de aanwijzing tot rijksmonument in 1968 leidde tot blijvend zwarte grond. De ondertekenaars betreuren het verdwijnen van de schapenweide. De moestuin van Bij Jef kunnen ze niet tegenhouden, maar daar hebben ze ook nooit voor gepleit. Dat heeft in hun ogen ook niets met medegebruik te maken. Een petitie om die moestuin te behouden is dan ook volkomen overbodig, want die is legaal. Als 3 burgers van Den Hoorn zagen ze hierin echter wel aanleiding om aan te kaarten of het dorpsgezicht niet beter beschermd moet worden. De opmerking in een persbericht dat Bij Jef er ook een terras zou maken en hapjes en drankjes zou serveren bleek vergissing. Ze vragen dus alleen aan de gemeente om alles in het werk te stellen om de schapenweide te behouden, door art.5.2 te schrappen. Verheugd zijn ze dat de raad dit heeft overgenomen, dat de illegale bestrating is verwijderd, en dat handhaving is toegezegd. Ze hebben ook wel begrepen dat recreatief medegebruik –wat ooit voor boerengolf bedoeld was- iedere keer leidde tot discussies en tweedeling. Dat is dan tevens reden waarom ze vragen dat hier te schrappen.

Vragen

Raadslid VELTKAMP vraagt of het staand beleid voor het tijdelijk plaatsen van boogkassen op agrarische gronden ook voor deze bijzondere gronden bij Den Hoorn geldt, of dat daar extra maatregelen voor nodig zijn. Wethouder KOOIMAN meent dat die mogelijkheid er nu wel is, en er zijn ook kleinere boogkassen tot een halve meter. Voor grotere denkt hij dat

Toezegging er wel vergunning nodig is, maar hij komt er schriftelijk op terug.

Raadslid HIN vraagt of het niet teveel is dat voor evenementen als Hoornder Donderdag, Landbouwdag, e.d. evenementenvergunning én omgevingsvergunning nodig zijn. Wethouder KOOIMAN antwoordt dat dit in het verleden ook zo ging. Het gaat om een omgevingsvergunning voor tijdelijk afwijkend gebruik. Raadslid HIN wil dan weten hoeveel tijd zo'n omgevingsvergunning vergt. Wethouder KOOIMAN benadrukt dat het college met dit voorstel de aangenomen motie uitvoert. De doorlooptijd voor een omgevingsvergunning is

Toezegging 8 weken, maar hij komt nog schriftelijk terug hoe dat exact zit.

Raadslid KOOT vermoedt dat sprake is van miscommunicatie. De wethouder beweert dat die vergunningen altijd al nodig waren, en dat in die procedure dus niets verandert, terwijl mevrouw Hin denkt dat het moeilijker gaat worden. Wethouder KOOIMAN heeft verduidelijking al toegezegd.

Raadslid SOYER wil graag aanvullend op de vraag over de boogkassen weten wat er moet gebeuren op het moment dat je die zou willen voorkomen. Wethouder KOOIMAN neemt dit

Toezegging inhoudelijk mee in de beantwoording.

Raadslid VELTKAMP dankt het college voor het snelle voorstel, na de unaniem aangenomen motie. De reacties kunnen ze billijken, maar ze betreuren de ontstane scheuring in het dorp. Achteraf had het een hoop ophef gescheeld als we het een en ander nooit in het bestemmingsplan hadden opgenomen denkt hij. De PvdA wacht de antwoorden af, maar kan al zeggen positief te zijn over het voorstel.

Raadslid VAN DE WETERING oppert dat het een hamerstuk zou kunnen zijn, als de te beantwoorden vraag alleen over de boogkassen gaat. Raadslid VELTKAMP denkt dat er misschien toch een amendement voor moet komen.

Dit agendapunt gaat dus als bespreekstuk naar de raad van 15-12-2021.

4. Transitievisie Warmte Gemeente Texel 2021

De VOORZITTER leest de inleiding voor. In het landelijk klimaatakkoord zijn afspraken gemaakt, en nu wordt met deze visie de 1e stap gezet om in 2050 aardgasvrij te zijn. Het wordt iedere 5 jaar herzien. Voorlopig is het vooral inzetten op transitie-klaar maken van

gebouwen door o.a. isolatie.

vragen

Raadslid SCHUIRINGA zegt dat de VVD al steeds praat over isoleren als hoofdthema. Energie die je niet hoeft op te wekken is nu eenmaal het meest duurzaam. Er zijn warmteregisseur en projectleider bij de gemeente, en de provincie wil meewerken. Hij wijst ook op de verdere inrichting van het 'groene plan' van de heer Timmermans, want de komende jaren komen er pakken subsidie aan voor isoleren van 6000 woningen en 5000 vakantiewoningen, weet hij. Hij hoopt dat het college daarop wil inzetten met dit stuk.
Wethouder HUISMAN bevestigt dat één van de taken van die regisseur is om subsidies binnen te halen.
Raadslid VAN DE WETERING wijst op de brief die ze allemaal van TOP en TexelEnergie kregen. Ze vindt toch vrij stevig dat 1 van de hoofddoelen participatie met alle betrokken partijen op het eiland. Dat is in de ogen van briefschrijvers vrijwel nihil tot niet gebeurd. Ze krijgt daardoor het gevoel dat er een stap is overgeslagen, terwijl vaststelling van de visie half december al moet gebeuren.
Wethouder HUISMAN heeft dat gevoel niet. In het voorwoord heeft ze degenen die hebben meegedacht bedankt. Ze hebben wel degelijk hun best gedaan en ook met mensen gesproken. Wel vindt ze teleurstellend dat het nog zo weinig leeft, en dat weinigen zich aanmeldden. Via de warmteregisseur denken ze het ook meer onder de aandacht te kunnen brengen.
Raadslid VAN DE WETERING zegt hierop dat de uitnodigingen aan ondernemers midden in het hoogseizoen vielen, als die geen tijd hebben. Ook is er pas haal laat mee begonnen, waardoor er toch kansen gemist zijn, meent ze.
Wethouder HUISMAN bevestigt dat ze wat laat begonnen zijn. Vorig jaar is de toenmalige ambtenaar vrij plotseling vertrokken, en de opvolger had tijd nodig om in te werken. Toen zijn ze wel degelijk z.s.m. met de ondernemers aan de gang gegaan, en hebben ze geprobeerd in september nog meer gesprekken te voeren.
Raadslid VAN DE WETERING begrijpt ook niet waarom niet is ingegaan op het aanbod van TexelEnergie om energietafels te organiseren. Waarom is niet gebruik gemaakt van de reeds aanwezige expertise, en zijn wel partijen van de overkant ingehuurd? Je had dan alvast een groter platform gehad.
Wethouder HUISMAN zegt dat ze dit niet moeten verwarren met het ervaren bureau dat hen begeleidt. Ze waarderen de expertise van TexelEnergie en anderen juist heel erg, en proberen die ook zeker te benutten, stelt ze.
Raadslid KOOT is zeer enthousiast over de gekozen koers. Het CDA omarmt dat stevig, maar ziet het wel als inzetten op isolatie, bij gebrek aan alternatieven. Als raad en commissie hebben ze een presentatie gehad over de mogelijkheden en stand van zaken m.b.t. de huizen op Texel. Heel interessant, maar vooral viel op dat er wel een knelpunt ligt bij het behoorlijk grote aantal verouderde, niet monumentale woningen in de oude dorpskernen. Zou het zo kunnen zijn dat de vraag is of deze woningen het nog wel waard zijn, legt ze voor, of kun je zelfs tot de conclusie komen dat het beter is om deze woningen te vervangen? Ze hoort graag of hiernaar is gekeken, en of dat een zinnige gedachte is. Kan daar onderzoek naar gedaan worden, of moeten we deze insteek links laten liggen, wil ze weten.
Wethouder HUISMAN waardeert dat meegedacht wordt. Op Texel is het inderdaad niet eenvoudig, want we hebben geen restwarmte, geen wijken waar je dingen kunt delen, en de huidige warmtepompen geven nogal wat overlast. Het klopt ook dat oudere woningen slecht te isoleren zijn, terwijl dat juist voorwaarde is voor warmtepompen. Er wordt wel gewerkt aan betere oplossingen, maar tot die tijd is dat zeker aandachtspunt. Ze denkt zelf dat vervanging van woningen echt te ver gaat. Dat zal desinvestering zijn. Ook zijn ze meestal eigendom van particulieren die dat zelf voor rekening zouden moeten nemen. De gemeente kan dat niet op zich nemen, dus dat ziet ze niet als haalbare kaart.
Raadslid HIN vindt net als de heer Schuiringa isoleren een goed idee. Ze ziet het hier niet zozeer op bedrijven gericht, maar neemt aan dat dat wel de bedoeling is. Graag hoort ze of er al een plan is wanneer met welke woningen (van welke jaargangen) begonnen wordt,

of dat het college wacht op een meer natuurlijk gang van zaken, bij verbouwing of vervanging. Ze betwijfelt of dat haalbaar is, maar denkt wel dat er van alles mogelijk is.
Wethouder HUISMAN antwoordt over de jaargroepen dat ze met het duurzaam bouwloket al zijn gestart met organiseren van webinars. Via dat loket krijgen inwoners advies welke aanpak voor hun woningen mogelijk is. Zeker met de stijgende energierekeningen, wordt het toch steeds interessanter iets aan je woning te doen. Met bedrijven gaan ze ook – samen met de regisseur - gesprekken voeren over de mogelijkheden.
Raadslid KIEFT noemt het een aardig plan. De conclusie dat een warmtenet niet gaat renderen vindt hij niet verrassend. Zijn vragen zijn: 1. De doelstellingen van het klimaatakkoord Nederland en de afspraken over CO_2 reductie in Brussel, voor welk deel draagt isolatie daaraan bij? 2. Waarop baseert u dat warmtepompen nog teveel geluid produceren? Die techniek staat niet stil, en op dit moment verleent de gemeente toch al vergunningen daarvoor? 3. In navolging van mevrouw Van de Wetering heeft hij een heel ander beeld over de betrokkenheid van TexelEnergie. Hij weet zeker dat die zich absoluut niet kunnen vinden in wat de wethouder zegt. 4. In het Sociaal Domein zag hij een zeer goede poging om partijen in te schakelen bij de totstandkoming van visie en programma's. Op het thema klimaattransitie heeft de heer Timmers van TexelEnergie zelfs hier in de zaal aangeboden die gesprekken te organiseren. De heer Kieft snapt niet waarom die kans niet is benut, en waarom juist toen de ambtenaar vertrok niet om hulp is gevraagd.
Wethouder HUISMAN verwijst naar o.a. blz.25. Ze kijken nu steeds naar de technische analyse en aan de hand daarvan zijn de uitgangspunten en visie benoemd. Die zijn dus niet 'uit de duim gezogen'. Ze zeggen nadrukkelijk dat ze actief partijen en betrokkenen erbij betrekken en benoemen dat wel degelijk, stelt ze. Het moet haar van het hart dat ze van diegenen niets gehoord heeft. Ze begrijpt dan ook niet waarom ze haar niet bellen als ze zich niet gehoord voelen, en wel de wethouder participatie. Het spijt haar dat dit zo is gegaan en dat ze dat nu van enkele raadsleden moet horen. Raadslid VAN DE WETERING geeft aan dat ze allemaal die brief gehad hebben. Raadslid SCHUIRINGA vindt jammer dat niet goed is gecommuniceerd, maar weet dat TOP er straks beslist bij komt.
Over warmtepompen herhaalde wethouder HUISMAN alleen wat het bureau zei tijdens de RIA. Het zijn allemaal dingen die heel nauw luisteren en per situatie verschillen, dus daarom roept ze eenieder dringend op om vrijblijvend advies in te winnen. Wat isolatie oplevert hangt ook van veel factoren af, dus dat is niet zomaar te berekenen. Men zal zelf aan de gang moeten met isoleren, en als college proberen ze dat zoveel mogelijk te ondersteunen en er geldstromen voor te vinden.
Raadslid KIEFT constateert dat er een bureau komt om te adviseren. Hij wijst op Urgenda, dat uitgaat van pragmatische benadering. Het gaat dan echt niet alleen om isoleren, zoals de VVD wil doen denken. En hier bij ligt de toezegging van de wethouder vast om bij de uitvoering TexelEnergie en lokale bedrijven nauw te betrekken.
Raadslid WITTE noemt dit een mooi vertrekpunt om mee aan de slag te gaan. In reactie op mevrouw Koot geeft hij mee dat studenten inderdaad schreven of renoveren soms niet beter is dan opnieuw bouwen. Hij raadt aan eens meer in dat soort rapporten te duiken, hoe het karakter van de bebouwing is te behouden. Heel blij wordt hij van het noemen van doelen. En hij begrijpt uit de woorden van de wethouder dat ze iedereen aan tafel gaat halen. Rest hem alleen het college op te roepen hier gauw mee door te gaan.
Raadslid LELY trekt de conclusie, de transitie lezende en de situatie op Texel bekijkende, dat 'all electric' onze enige oplossing is. Blijft over hoe we dan van het gas af kunnen. Er is weinig participatie geweest, en als het een verplichting wordt, zal dat vrij lastig zijn, verwacht hij. Met goed isoleren is hij het ook eens. Wat hem nog opvalt is of de spelregels van participatie wel helemaal duidelijk zijn. Het zal toch altijd zo zijn dat in dit huis het besluit wordt genomen. De PvdA wil graag meewerken aan deze transitie, met vooral veel participatie in toepassing en uitvoering.
Raadslid SCHUIRINGA ziet dat velen denken dat een warmtenet een alternatief is. Hij ziet voorbeelden die bepaald geen succes zijn, zoals de levering van HVC aan Purmerend, biomassacentrale voor Amsterdam-west, biomassacentrale in Diemen die nu niet door gaat. Gezien die ervaringen, denkt hij dat het voor Texel beter is te starten met isoleren.

Raadslid WITTE beaamt dat we natuurlijk moeten inzetten op isoleren, maar er daarmee nog niet zijn. Raadslid SCHUIRINGA wijst op de woorden in het advies "…maatregelen waar je geen spijt van krijgt". Dat zijn woorden naar zijn hart.
Raadslid KIEFT denkt dat de heer Schuiringa dan doelt op de portemonnee van de individu. Hij wil dan toch graag weten waar het collectief betalen blijft als we hier overal achteraan hobbelen en niet voldoen aan de klimaatdoelstellingen.
Ook voor raadslid VAN DE WETERING is dit nog geen hamerstuk.

Dit agendapunt gaat als bespreekstuk naar de raad van 15-12-2021.

5. Verordening Regeling Reductie energiegebruik Woningen gemeente Texel

De VOORZITTER licht toe dat deze eenmalige subsidieregeling ad €90 per huishouden (huurders en eigenaars), is verkregen voor lager energieverbruik van woningen.
Raadslid LELY leest in de samenvatting dat het gaat om 2408 huishoudens. Hij vraagt of er extra gelden geregeld kunnen worden, indien er méér huizen aanspraak willen maken. Ook stelt hij voor een indeling te maken naar energie-label, en met de laagste te starten. Tevens vindt hij dat ze moeten kijken naar de mensen die dit het eerst nodig hebben.
Wethouder HUISMAN heeft het voornemen, als deze pot uitgeput dreigt te raken, naar de raad terug te komen met een aanvullend voorstel. Bij de laagste energie-labels is
toezegging inderdaad het meeste winst te behalen. Die suggestie neemt ze mee. Om minima voor te laten is lastig. Ze hoopt echt dat zoveel mogelijk mensen gebruik gaan maken van de regeling.
Raadslid RUTTEN legt voor: als we meer eisen stellen, maken we het dan nóg ingewikkelder, en moet er dan nog meer dan €10 per huishouden naar de uitvoering? En hij krijgt graag uitleg wat men kan met die €90. Wethouder HUISMAN wijst op de opsomming in het stuk. Men kan een energie-bespaar-box krijgen bij het bouwloket, men kan energiezuinig de ventilatie inregelen, en andere radiatorkranen, folie, enz. plaatsen. Met advies van iemand aan huis kan men bekijken wat het beste is. Ze denkt dat de heer Lely bedoelde of er extra promotie kan komen voor die specifieke doelgroepen.
Raadslid KIEFT wijst op het feit dat mensen met de laagste inkomens veelal in de slechtst geïsoleerde woningen zitten. Hij vraagt of er geen regelingen via bijzonder bijstand of via Woontij zijn om juist voor deze groep nog iets extra's te doen. Ook vraagt hij wat de raad zou vinden van verdubbeling naar €200. Dat kost ons €250.000. En anders wil hij voorstellen de €10 administratiekosten per huishouden voor rekening van de gemeente te nemen.
Wethouder HUISMAN antwoordt dat daar wel aan gedacht is, zeker gezien de energie-armoede, maar dat ze niet echt mogelijkheden ziet om die huishoudens te helpen, want als gemeente mogen ze niet aan inkomenspolitiek doen.
Raadslid WITTE vraagt of de heer Kieft met verdubbeling doelt op meer huishoudens. Hij ziet ook niet wat met verdubbeling van het bedrag dan gedaan kan worden. Het lijkt hem beter eerst maar eens te kijken hoeveel interesse er is. Als het storm loopt, kan de
Toezegging wethouder altijd nog bij de raad komen om meer geld. En over een norm dat de helft t.b.v. huurders moet zijn neemt hij aan dat het toch gewoon clustering is tot het maximum is bereikt. Raadslid KIEFT bedoelt verdubbeling naar €200 per aanvraag. Daar kun je echt iets meer mee dan met de €90.
Wethouder HUISMAN weet niet zeker of dat is toegestaan. Bij een vorige regeling werden
Toezegging door het rijk voorwaarden gesteld. Ze kan dit voor de raadsvergadering laten uitzoeken, maar vermoedt dat het dan een aparte subsidieregeling zou moeten worden. Tegen raadslid Witte zegt ze dat ze inderdaad proberen juist de huurders te ondersteunen, en als daar meer voor nodig is proberen ze zeker daar meer geld voor te krijgen.
Raadslid HIN leest dat de regeling loopt tot 31 juli 2022. Ze vraagt of het dan gerealiseerd moet zijn, want ze vreest dat de bedrijven geen tijd hebben om op duizenden adressen
toezegging isolatiewerk te verrichten. Wethouder HUISMAN zal dit nagaan.
Raadslid RAN denkt ook dat het beter is eerst eens aan de gang te gaan. Het voorstel van de heer Kieft lijkt hem meer iets voor de begroting. Wel voelt hij ervoor, als het heel snel gaat, om te kijken hoe ze nog meer huishoudens kunnen bereiken. De VVD zal het voorstel

zeker ondersteunen. Het bouwloket heeft veel ervaring, en veel huishoudens kunnen er deze winter al van profiteren. Tegen mevrouw Hin zegt hij dat er niet overal bedrijven voor nodig zullen zijn. Wel vraagt hij op te letten dat de brieven niet pas verstuurd worden als het budget al op is, zoals in een andere gemeente gebeurde.
Raadslid VAN DE WETERING leest wel dat samen met energieloket Texel wordt gedaan, maar het duurzaam bouwloket zit in Heerhugowaard. Ze begrijpt nog steeds niet waarom niet naar TexelEnergie is gekeken.
Wethouder HUISMAN antwoordt dat het duurzaam bouwloket door de gemeenten samen is opgericht, om als onafhankelijk bureau te kunnen inhuren. Ze gaat er als wethouder ook niet over wie of wat wordt ingehuurd. Raadslid VAN DE WETERING pleit toch echt voor gebruik maken van de plaatselijke expertise, want je moet het hier met z'n allen doen.
Raadslid LELY is zeer blij met deze verordening. Hoe klein ook, het is toch weer een stapje in de goede richting. Hij hoopt zelfs dat er geld bij moet, want dan is het een succes. Isolatie levert naast besparing ook meer comfort, dus dit z.s.m. aanpakken.
Raadslid KIEFT reageert op de heer Ran met de opmerking dat voorstellen op het moment zelf beoordelen niet alleen bij de begroting kan. Het lijkt hem toch een argument dat men voor €90 weinig kan doen, dus stelt hij voor de 'verdubbelaar in te zetten'. Zijn andere voorstel is de €10 kosten voor onze rekening te nemen, zodat men de volle €100 krijgt.
Raadslid WITTE dacht dat de wethouder al toezegde dat ze schriftelijk beantwoordt of de regels dat wel toelaten. Mensen op deze manier bewust maken van energiezuinigheid is in ieder geval een mooi gebaar, vindt hij. Raadslid KIEFT merkt op dat de €10 zelf bijleggen een reële optie is in het collegestuk zelf.
Raadslid RUTTEN vindt mooi dat we dit bij het rijk los hebben gekregen. €100 is geen enorm bedrag, maar toch een mooie stimulans. Over de suggestie van GroenLinks om de €10 bij te leggen zal het CDA voor de raad alvast nadenken.

Dit agendapunt gaat als bespreekstuk naar de raad van 15-12-2021.

6. Vaststelling verordeningen 2022: Forensenbelasting, OZB, Parkeerbelastingen en Reclamebelasting

De VOORZITTER licht dit punt toe. De waardestijgingen per 1-1-2021 zijn meegenomen.
Raadslid KOOT leest bij de WOZ de constatering dat vastgoed 9% in waarde is toegenomen. We halen dan toch al een hoger bedrag aan OZB op, dus waarom zou je het dan toch verhogen, hoort ze graag. Wethouder HUISMAN legt uit dat ze de waarde van de huizen elk jaar opnieuw bepalen. Het bedrag wat ze willen ophalen vertalen ze vervolgens in een percentage. Daarbij komt natuurlijk wel indexering voor de inflatie. De waardestijging bepaalt dus niet het bedrag aan OZB.
Raadslid WITTE vindt dat ze best trots kunnen zijn dat dit een hamerstuk wordt, maar dat ze met elkaar kunnen besluiten wel gewoon netjes te indexeren.

Dit agendapunt gaat als hamerstuk naar de raad van 15-12-2021.

7. Ter inzage leggen ontwerp bestemmingsplan Postweg 145

De VOORZITTER licht toe dat dit ontwerp na instemming van de raad ter inzage wordt gelegd. Het principeverzoek gaat erom dat het bedrijf meer ruimte nodig heeft, en tegelijkertijd het blok naar agrarisch wil omzetten, zonder bouwmogelijkheid (er stond een vervallen stolp.
Raadslid RUTTEN begrijpt dat de stolp om veiligheidsredenen gesloopt moest worden. Maar met dit voorstel schrappen we wel een woning, terwijl de nood zo hoog is. Was er geen andere oplossing, wil hij weten. Wethouder KOOIMAN antwoordt dat de vorige eigenaar die mogelijkheid tot een bepaalde datum had, maar er geen gebruik van maakte. Daarom is besloten deze bouwmogelijkheid te schrappen.
Raadslid VELTKAMP leest dat perceel 147 bedrijfsbestemming zonder bouwmogelijkheid heeft. Dat het bedrijf ruimte tekort heeft kan in zijn ogen niet de enige reden zijn om die bestemming te wijzigen. Zijn er niet meer argumenten, vraagt hij. Wethouder KOOIMAN

licht toe dat het een jong bedrijf is dat uit z'n jasje groeit. Op andere locaties is niet tot een oplossing gekomen, dus toen is het naastliggende perceel verworven met het verzoek om dit groeiende bedrijf verder te kunnen ontplooien.
Raadslid VELTKAMP vraagt of andere soorten bedrijven in het buitengebied, bijv. een recreatiebedrijf, met ruimtetekort dan ook mogen uitbreiden op een agrarisch perceel.
Wethouder KOOIMAN antwoordt dat ieder bedrijf een aanvraag of principeverzoek kan indienen, en dat soms sprake is van maatwerk.
Raadslid SCHUIRINGA vult in reactie op de heer Rutten aan dat de vervallen stolp al onbewoonbaar verklaard was, dus aan de woningvoorraad onttrokken.
Raadslid VAN DE WETERING merkt op dat het blok erachter gewoon een woonbestemming had, geen bedrijfsbestemming. In haar ogen verdwijnt er dus toch een woonmogelijkheid. Dat is in haar ogen ernstig genoeg om toch voor terugbouwen van een woning te pleiten. Ook zij vreest dat dit besluit precedent oplevert. Het college zou toch volmondig 'nee' moeten kunnen zeggen op zo'n vraag over uitbreiding van een recreatief bedrijf.
Wethouder KOOIMAN zegt dat dit een specifiek geval is, wat geen precedent schept. Ieder bedrijf kan zo'n aanvraag indienen, maar uitbreiding recreatieve bedden is natuurlijk niet aan de orde. Bij de vaststelling van bestemmingsplan buitengebied is nog een termijn geboden voor herbouw van de stolp tot woning. Daar is geen gebruik van gemaakt, herhaalt hij, en toen is de stolp inderdaad onbewoonbaar verklaard.
Raadslid VELTKAMP brengt nog in dat ruimtetekort bij een recreatief bedrijf niet hoeft te betekenen dat er meer bedden komen.
Raadslid HOOGERHEIDE benadrukt de woorden van de wethouder dat bij bestemmingsplan buitengebied deze stolp uitvoerig is besproken, en uiteindelijk is geamoveerd. Bovendien kan een woning bouwen daar niet, want er zit een bedrijf categorie 3 naast, vult hij aan.
Raadslid VELTKAMP heeft toch behoorlijk moeite met dit voorstel. Hij is op zoek naar zwaardere argumenten, want hij is niet voor ontwikkeling van bedrijventerreinen in buitengebied. Die ziet hij liever grenzend aan een dorp. De PvdA zal erover nadenken.
Raadslid RUTTEN snapt ondernemer en college, maar ook wat de heer Veltkamp en mevrouw Van de Wetering zeggen: waar ligt de grens tussen willekeur en maatwerk? Ook het CDA beraadt zich nog.

Dit agendapunt gaat als bespreekstuk naar de raad van 15-12-2021.

8. Uitkomsten septembercirculaire 2021 - ter kennisname

De VOORZITTER leest de inleiding voor. Het komt erop neer dat het €1,5 miljoen hoger uitkomt dan de meicirculaire.
Raadslid RAN constateert dat de gemeente iedere keer na mei met tegenvallers te maken krijgt, maar dat het steeds in september weer goed komt. Hij geeft complimenten aan het college en hoop dat dit zo doorgaat.

9. Eerste begrotingswijziging Omgevingsdienst NHN 2022

Raadslid SCHUIRINGA memoreerde dit voorstel gisteren al. Bij deze begrotingswijziging zegt het college dat dit bij de begroting had gemoeten, terwijl het met zo'n zelfde begrotingswijziging in het Sociaal Domein wél instemt.
Als raadsrapporteur meldt raadslid SOYER heel blij te zijn dat ons college niet akkoord gaat. Bij de begroting zijn afspraken gemaakt: wijziging doe je wanneer het noodzakelijk is, en niet voorzienbaar. Nu worden er ineens €200.000 voor trainees en nog eens 2 ton voor nieuwe data-analisten gevraagd. Hij neemt toch aan dat dit binnen de begroting van €20 miljoen opgevangen kan worden. Ook noemt de strategische personeelsplanning niets van frictie, of dat meer mensen nodig zouden zijn. Alleen Hollands Kroon vindt de gegeven verklaring voldoende.
Raadslid SCHUIRINGA bedoelde dat gisteren over het Sociaal Domein net zo. Ook daar lag de visie er al ¾ jaar terug. De VOORZITTER merkt op dat dit nu niet aan de orde is.
Raadscommissielid VISSER kijkt terug op 7 juli 2021 de begroting OHD voor 2022 is

vastgesteld. Wethouder Kooiman en burgemeester Uitdehaag waren daarbij aanwezig, en toen is een eerste begrotingswijziging al aangekondigd. In iedere raadscommissie kan het college de raad melding doen van dergelijke zaken, maar heeft nooit de aankomende begrotingswijziging genoemd. Vanaf 20 september was er 8 weken om een zienswijze in te dienen, tot 15 november. Dat is door geen enkel raadslid op de agenda gezet, dus hoe kan het dan dat 3 gemeenten nu tóch een zienswijze presenteren, wil ze weten.
De FUGR (Financiële Uitgangspunten Gemeenschappelijke Regelingen) is in 2019 voor het laatst herzien, dus we mogen aannemen dat die regeling bekend was. Maar kennelijk is het voor de commissie begroting van 27-10-2021 niet besproken, en is het nu niet op tijd voor de gemeentelijke begrotingen. Was er voor die datum aandacht voor geweest, dan had de raad de bijdragen nog kunnen aanpassen. Het lijkt haar dat we als gemeenten nu een modderfiguur slaan als we zeggen de stukken te laat te hebben ontvangen.
Wethouder KOOIMAN raadt aan dit soort vragen voortaan schriftelijk te stellen, dan kunnen ze zich er beter op voorbereiden. Hij kan wel zeggen: op het moment dat de OD op tijd om dit geld had gevraagd, het op tijd voor onze begroting was geweest. Dat is de reden van deze zienswijze. Het zou niet zo moeten zijn dat de colleges altijd voor dit soort zaken bij de raden terug moeten komen. Ook als gemeente maken we kosten i.v.m. het uitstel van de Omgevingswet, maar die vangen we zelf op, benadrukt hij. De
toezegging wethouder zegt toe hier voor de raad nog schriftelijk op terug te komen.
Raadscommissielid VISSER vond lastig te bepalen of dit vraagstuk politiek of technisch is, vandaar dat ze het nu hier naar voren bracht. Ze benadrukt dat toch meer dan 8 weken vóór de begrotingscommissie bekend was dat dit eraan zat te komen. Dat we als raad die brief niet gezien of behandeld hebben, komt in haar ogen meer doordat het college er nooit iets over gezegd heeft, en dat betreurt ze.
Raadsgriffier DE PORTO licht toe dat dit soort brieven rechtstreeks naar de raad komen, maar dat de raad daar niet actief actie van het college op hoeft te vragen.
Raadscommissielid VISSER herhaalt dat ze als raad toch mogen verwachten, als er een termijn van 8 weken voor staat, al voor die tijd betrokken te worden bij een eventuele zienswijze. Raadslid SOYER noemt dit een uitstekende procedurele analyse.
Raadscommissielid VISSER tipt nog dat de RRN van 18-11-2021, waar weinig Texelaars aan mee deden, terug is te kijken. Daar werd door de wethouder van Hollands Kroon stellig bepleit hierin mee te gaan. Kennelijk was het daar wel direct opgepakt. Opmerkelijk is ook dat juist Schagen en Texel voortrekker zijn van deze begrotingswijziging. De OD kan niet goed functioneren zonder deze bijdrage, en al dragen we er al veel aan bij, toch adviseert de PvdA met Hollands Kroon mee te gaan. Ze zullen met een amendement komen om punt 3 te schrappen, kondigt mevrouw Visser aan.

Dit komt terug in de raad van 15-12-2021. Hierna volgt pauze.

10. Aankondiging moties en initiatiefvoorstellen

10a. Motie CDA: Veilig fietsen is de norm

Raadslid KOOT ziet dat de gemeente fors inzet op het renoveren van fietspaden. Er was al wat discussie, en er is nog een paar jaar te gaan, dus het CDA denkt dat dit een goed moment is om de plek van de fietser duidelijk in beeld te krijgen. Texel fietseiland wil immers autoverkeer ontmoedigen. Ieder moet met een veilig gevoel kunnen fietsen. Na de overname van fietspaden van SBB, is het belangrijk die veiligheid en beleving zorgvuldig mee te nemen, en daarbij het advies en expertise van organisaties zoals Fietsersbond afd. Texel te betrekken. Met deze motie roepen ze dan ook het college op om altijd eerst gebruik te maken van deze expertise. Ze raden ook aan de plannen voor herinrichting Randweg alsnog daar voor te leggen. De Fietsersbond is hier nog niet heel lang actief, maar er kan nu dus wel van die diensten gebruik gemaakt worden. De motie past volgens mevrouw Koot ook uitstekend in de participatie van de Omgevingswet. Gemeenten worden dan altijd verplicht de belangrijkste participanten te horen.
Raadslid SOYER is blij dat geëngageerde inwoners zich willen inzetten voor de fietsers.

GroenLinks is het zeker eens dat deze organisatie moet worden betrokken, maar altijd éérst deze specifieke organisatie uitnodigen voordat het werk mag beginnen gaat hen toch te ver. Eigenlijk geldt het benutten van lokale expertise toch voor álle besluiten, benadrukt hij. Misschien wil het CDA de motie nog iets aanpassen, of beperken tot de werkwijze van de verkeerscommissie. Daar lijkt het hen heel goed bij passen.
Raadslid KOOT kan wel akkoord gaan als GroenLinks het zo wil zien, maar wil dan wel zeker weten dat de Fietserbond in de verkeerscommissie wordt opgenomen. Het gaat hier namelijk wel om de inrichting van een fietspad. Wethouder KOOIMAN kreeg deze oproep gisteren ook. Volgens hem is dat verzoek wel gedaan, maar de vraag staat uit, en hij
toezegging belooft erop terug te komen. Inmiddels is er al wel contact met de Fietsersbond afd. Texel, en hebben ze daar nu een vaste afspraak mee. Raadslid KOOT vindt dat fijn om te horen. Ze wil wel zeker weten dat dit dan ook voor punt 1 van de motie geldt, dat die betrokkenheid vanaf nu automatisch wordt meegenomen. Wethouder KOOIMAN wil wel voorkomen dat ze er *altijd* gebruik van moeten maken en op een groen vinkje moeten wachten voor ze kunnen beginnen. De betrokkenheid van de Fietsersbond mag geen vertraging betekenen. In geval van de Randweg zijn ze bijv. al een half jaar aan het voorbereiden. Raadslid KOOT ziet de motie als voorschot op de participatie die volgend jaar toch verplicht wordt. Het lijkt haar dat dan de Fietsersbond als vaste participant moet worden gezien als er iets ingrijpends aan een weg en/of fietspad gebeurt, en er net zoals bij alle andere projecten een lijst van participanten moet zijn.
Raadslid VAN DE WETERING denkt dat mevrouw Koot een soort borging wil in de werken, zodat het eigenlijk gewoonte gaat worden contact te hebben o.a. met de Texelse Fietsersbond bij grootschalige renovatie van een fietspad. Ze is het overigens ook altijd eens met inschakelen van Texelse expertise.
Raadslid SCHUIRINGA merkt op dat voor de Randweg een jaar geleden al een omgevingsaanvraag is gedaan. Toen was er voor iedere burger inbreng mogelijk, maar nu is die al vergund, dus daar komt dit voorstel te laat voor. Hij is blij dat de Fietsersbond hier nu actief is en bij iedere aanvraag meteen kan reageren.
Raadslid HOOGERHEIDE vraagt of hij kan concluderen dat het college de motie ontraadt.
Wethouder KOOIMAN wil het niet echt ontraden, maar wel zoals hier letterlijk staat dat ze *altijd* eerst die organisatie moeten raadplegen, want hij wil voorkomen dat ze een uitgebreid traject met hen moeten doorlopen. Maar als mevrouw Koot bedoelt: betrek de bond bij alle nieuwe projecten, dan is het voor het college geen probleem. Bij aanpassing op dit punt omarmt hij dus de motie, zegt hij tegen de heer Hoogerheide.
Raadslid WITTE vraagt of hij goed begrijpt dat de Omgevingswet per 1 juli 2022 sowieso verplicht die organisaties te betrekken. Dan zou de motie per die datum overbodig zijn.
Wethouder KOOIMAN bevestigt dat dit inderdaad ingaat met de nieuwe wet, maar hoe het
toezegging er precies staat moet hij nalezen. Raadslid SOYER ervaart dat nog niemand kan vertellen wat de participatie bij de Omgevingswet precies gaat inhouden.
Raadslid VELTKAMP is blij met participatie, maar ziet dat het nog lang niet klaar is. Hij wil het dus nog niet dwingend voorschrijven, en zal met de motie in deze vorm niet meegaan.
Raadslid HIN zegt ook tegen mevrouw Koot dat ze met de Randweg al bezig zijn. Punt 1 van de motie vindt ze ook wel erg strak geformuleerd. Als de Fietsersbond in de verkeers-commissie zit, loopt de betrokkenheid al automatisch, meent ze. Wethouder KOOIMAN
toezegging weet niet zeker of dat al het geval is. Hij probeert het antwoord voor de raad te geven.
Raadslid WITTE geeft aan dat ook Texels Belang die uitleg afwacht.

10b. **Initiatiefvoorstel D66 en GroenLinks: Ook met 16 of 17 jaar heb je recht van spreken**
Raadslid VAN DE WETERING denkt dat het voorstel voor zich spreekt. Motivering is dat de verordening restricties voor commissieleden bevat, maar dat de wetgever die ons niet oplegt. Partijen mogen in principe zelf bepalen wie ze als commissielid willen inzetten. Waarom zou dat wel iemand van 80 en niet iemand van 17 kunnen zijn? Er worden in de raadscommissie trouwens geen besluiten genomen. Een aantal malen is al geprobeerd een Jeugdraad in te stellen, maar dat werkte teveel achteraf, te weinig actueel. D66 en GroenLinks willen eigenlijk dat gat dichten en *met* de jeugd in plaats van *over* hen te

praten.
Raadslid KIEFT zegt dat GroenLinks dit onderstreept. Ze zouden het ontzettend fijn vinden als jongeren die belangstelling hebben kunnen toetsen of ze er werkelijk iets mee kunnen. En je wilt talent toch stimuleren, dus waarom niet in de raadscommissie, legt hij voor.
Raadslid HIN vindt het aardig klinken, maar denkt dat ze het beter eerst in de denkgroep Werkwijze Raad kunnen bespreken. Raadslid VAN DE WETERING geeft aan dat die al een tijdje loopt. Ze zou het eigenlijk voor de verkiezingen geregeld willen hebben. Raadslid HIN weet dat men op de kieslijst wel 18 jaar moet zijn. Raadslid VAN DE WETERING corrigeert: als raadslid moet je 18 jaar zijn, maar voor commissieleden heeft de wetgever geen leeftijdsgrens gesteld. Dat is aan de partijen zelf. Raadslid HIN blijft erbij dat ze het toch eerst in de denkgroep wil bespreken.
Raadslid WITTE neemt aan dat de indieners er een reden voor hebben, en er misschien helemaal geen leeftijd aan willen binden, maar vraagt waarom ze dan in het voorstel niet over bijv. iemand van 15 jaar spreken. Raadslid VAN DE WETERING zegt dat 16/17 jaar er van haar uit mag en vraagt of de heer Witte zich er dan in kan vinden. Raadslid WITTE moet dat eerst in de fractie bespreken.
Raadslid RAN leest in de toelichting dat in maart 2022 de nieuwe commissieleden al benoemd kunnen zijn. Hij hoort graag of dat wel juist is.
Raadslid KIEFT zegt tegen de heer Witte dat zij 16 of 17 jaar al een heel mooie uitbreiding vinden. Laten we eerst maar eens kijken wat het oplevert, stelt hij voor.
Raadslid VAN DE WETERING heeft al eerder lopen lobbyen om de commissie als kweekvijver tussentijds te kunnen vullen, anders moet je weer een jaar wachten.
Raadslid RUTTEN had dezelfde vraag als de heer Witte.
Raadslid VELTKAMP merkt op dat in deze periode het aantal commissieleden al uitgebreid is, ook vanwege de grote hoeveelheid stukken. Hij denkt dat er al genoeg mogelijkheden voor jongeren zijn om zich te kunnen uiten. Zij doen dat ook als het iets is wat hen raakt, ervaart hij. Ze kunnen bij elke steunfractie aankloppen, en in elke commissie iets aan de orde stellen. En straks ook nog via het participatieplan. Tevens kunnen we als politiek naar de scholieren gaan, om uit te leggen dat ze welkom zijn. Oftewel, we kunnen zelf meer zaaien en uitleggen, meent hij. Het initiatiefvoorstel vindt hij sympathiek, maar hij is niet overtuigd dat dit het raadswerk versterkt.
Raadslid VAN DE WETERING beaamt dat jongeren net als iedereen kunnen inspreken, aankloppen, enz. maar zij hebben toch de beperking om niet zelf mee te doen aan het debat. En nu de jeugdraad al 2x niet gelukt is snapt ze eigenlijk waarom de raad niet wil toelaten dat jongeren in de raadscommissie zitting nemen.
Raadslid RAN voelt die kloof toch iets minder, jongeren weten hem in ieder geval goed te vinden. De Nederlandse vereniging voor raadsleden gaf opdracht tot onderzoek naar de rechtspositie van burgerraadsleden, resp. commissieleden. Als VVD onderschrijven ze de aanbeveling dat de gemeenteraad gelijke voorwaarden stelt. Dat lijkt hen niet onlogisch.
Raadslid VAN DE WETERING wil ze echt een stem geven, en dat kan wel. Ze denkt dat de VVD de jongeren tekort doet door deze houding. Volgens haar kan het juist een ongelooflijke toevoeging zijn, en ze denkt dat er zeker interesse is. Raadslid KIEFT voegt toe of de andere fracties jongeren die graag willen deelnemen dan wil weren uit de raadscommissie. GroenLinks wil aan die kant niet staan, en jongeren wél die gelegenheid bieden.
Raadslid RUTTEN vindt de leeftijdsgrens ook wat willekeurig. En ook kan hij zich vinden in de kritiek dat de stukken behoorlijk saai voor ze kunnen zijn. Verder stelt hij dat zij het eigen verantwoordelijkheid van partijen vinden wie ze in de commissie zetten.

11. Rondvraag

11.1 Raadscommissielid OOSTERHOF signaleert dat op parkeerterrein Botterstraat al weken kabelhaspels liggen, terwijl er geen werkzaamheden meer gebeuren. Hij vraagt of die
toezegging opgeruimd kunnen worden. Wethouder KOOIMAN zegt toe er achteraan te gaan.

11.2 Raadslid WITTE vraagt of eraan gedacht is bij de TXL Sporthal een fietsenstalling te plaatsen. Wethouder KOOIMAN heeft onlangs met de Sportstichting gesproken. Dit verzoek
toezegging heeft hij nog niet gehad, maar als dat er komt, dan bekijken we dat.

11.3 Raadslid VAN DE WETERING hoorde dat de werkzaamheden aan de waterleiding in de De Ruyterstraat niet afgemaakt kunnen worden omdat het waterpeil te hoog is. Kan dat omlaag om het werk af te maken, is haar vraag. Wethouder KOOIMAN weet niet wie
toezegging hiervoor verantwoordelijk is, maar gaat het na.

11.4 Raadslid HIN heeft een vraag voor wethouder Van de Belt. Ze zal hem morgen bellen.

11.5 Raadslid KOOT ziet dat SBB bomen aan het kappen is langs fietspaden. Ze vraagt of daar vergunning voor nodig is. De VOORZITTER denkt dat dit onderhoud is.

12. Sluiting

De VOORZITTER dankt allen voor hun inbreng. Hij sluit de vergadering om 21.44 uur.

Afkortingen

FUGR = financiële uitgangspunten gemeenschappelijke regelingen, OD NHN = omgevingsdienst Noord-Holland Noord, rkc = rekenkamercommissie

Ondertekening

Vastgesteld in de openbare raadscommissievergadering van 1-2-2022,

De griffier,

Raadscommissie

Dossiernummer	902
Extern Zaak ID	3114875
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	1 februari 2022
Agendapunt	8
Titel	Uitvoeringsprogramma Agenda Waddengebied 2050 (vanwege inspreker naar voren gehaald)
Organisatieonderdeel	Beleid & Vergunningen (VTH)
Portefeuillehouder	Burgemeester
Aanleiding	Overig

Bijlagen
Advies - Uitvoeringsprogramma 2021 - 2026 Waddengebied
Bijlage 1 - Notitie Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026
Bijlage 2 - Brief Omgevingsberaad inzake advies over Uitvoeringsprogramma Waddengebied
Bijlage 3 - Concept Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026
Bijlage 4 - Concept werkdocument Doelendocument
Concept-raadsbesluit - 3103372 - Uitvoeringsprogramma 2021 - 2026 Waddengebied

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Planningscommisie	18 januari 2022
Raadscommissie	**1 februari 2022**
Raadsvergadering	16 februari 2022

Toelichting

Het Concept Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026 (Uitvoeringsprogramma) is een uitwerking van de Agenda voor het Waddengebied 2050, waarvoor de Waddeneilanden op 3 februari 2021 een instemmings-verklaring hebben ondertekend.
Het Programma Waddeneilanden is integraal opgenomen in zowel het Uitvoeringsprogramma als het Doelen-document. Dat betekent dat door de afspraken tussen en de betrokkenheid van de diverse overheden en marktpartijen (vissers, agrariërs, recreatie etc.) een uitvoeringsprogramma voorligt waar Texel van kan profiteren, in geld, vernieuwing, pilots, ontwikkelingen en kennis. Zo biedt de betrokkenheid van twee ministeries kans op het deelnemen aan programma's waarvoor financiering beschikbaar komt, al dan niet via het Programma Waddeneilanden.
De behandeling van de stukken heeft op diverse momenten plaatsgevonden in het Dagelijks Bestuur van het Samenwerkingsverband De Waddeneilanden, het Omgevingsberaad

Waddengebied en het Bestuurlijk Overleg Waddengebied. De gemeenteraden zijn ook geïnformeerd over het Uitvoeringsprogramma tijdens een digitale raadsbijeenkomst op 14 december 2021.

Gemeente Texel

.txl

Advies

Uitvoeringsprogramma 2021-2026 Waddengebied

Doelenboom

Programma	**1**	**Voor en door bewoners**
Maatschappelijk doel	1.1.	Dienstverlening optimaliseren
Beleidsdoel	1.1.3	Op taakvelden met andere instellingen samenwerken
Operationeel doel	1.1.3.2	In regioverband samenwerken

Raadsvoorstel

Voorgesteld wordt:

De volgende wensen namens de gemeente Texel in te brengen ten behoeve van het Concept Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026:

a. Inzake de ontwikkeling van de Waddenbaai aandacht voor de bevaarbaarheid van het gebied voor veerboten, visserijschepen en recreatievaart.
b. Op het gebied van samenwerking op zoetwaterbeleid een duidelijke versnelling aangezien Texel te maken heeft met grote verdroging en met waterschap en agrariërs al druk doende is met zoetwaterbeleid.
c. De wens om de kosten van de 0,6 fte die de recreatie in het waddengebied moet gaan versterken, wordt betaald door de aan dit project deelnemende waddenkustgemeenten.
d. Het integraal beoordelen van de 11 deelprogramma's in alle situaties, zodat kansen om zaken te koppelen worden benut en eventuele negatieve effecten worden voorkomen.

Toelichting

Het Concept Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026 (Uitvoeringsprogramma) is een uitwerking van de Agenda voor het Waddengebied 2050, waarvoor de Waddeneilanden op 3 februari 2021 een instemmingsverklaring hebben ondertekend.

Het Programma Waddeneilanden is integraal opgenomen in zowel het Uitvoeringsprogramma als het Doelendocument. Dat betekent dat door de afspraken tussen en de betrokkenheid van de diverse overheden en marktpartijen (vissers, agrariërs, recreatie etc.) een uitvoeringsprogramma voorligt waar Texel van kan profiteren, in geld, vernieuwing, pilots, ontwikkelingen en kennis. Zo biedt de betrokkenheid van twee ministeries kans op het deelnemen aan programma's waarvoor financiering beschikbaar komt, al dan niet via het Programma Waddeneilanden.

De behandeling van de stukken heeft op diverse momenten plaatsgevonden in het Dagelijks Bestuur van het Samenwerkingsverband De Waddeneilanden, het Omgevingsberaad Waddengebied en het Bestuurlijk Overleg Waddengebied. De gemeenteraden zijn ook geïnformeerd over het Uitvoeringsprogramma tijdens een digitale raadsbijeenkomst op 14 december 2021.

Consequenties

Financieel	☑ Ja	☐ Nee	Majeure risico's	☐ Ja	☑ Nee
Personeel/Organisatie	☑ Ja	☐ Nee	Beheer	☐ Ja	☑ Nee
Juridisch	☐ Ja	☑ Nee	Belanghebbenden	☐ Ja	☑ Nee
Beleid	☑ Ja	☐ Nee	Structuurvisie	☐ Ja	☑ Nee
Inkoop/Aanbesteding	☐ Ja	☑ Nee	Regie		
Deregulering	☐ Ja	☑ Nee	**Zaaknummer**		3103372

Bijlagen

1. Notitie Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026
2. Brief Omgevingsberaad inzake advies Uitvoeringsprogramma
3. Concept Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026
4. Concept werkdocument Doelendocument

Uitvoeringsprogramma 2021 – 2026 Waddengebied

Samenvatting

Het college legt het Concept Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021 – 2026 (Uitvoeringsprogramma) voor wensen en bedenkingen voor aan de gemeenteraad. Het Uitvoeringsprogramma is een uitwerking van de Agenda voor het Waddengebied 2050, waarvoor de Waddeneilanden op 3 februari 2021 een instemmingsverklaring hebben ondertekend.

Het Programma Waddeneilanden (over de samenwerking tussen de eilanden) is integraal opgenomen in zowel het Uitvoeringsprogramma als het Doelendocument. Dat betekent dat door de afspraken tussen en de betrokkenheid van de diverse overheden en marktpartijen (vissers, agrariërs, recreatie etc.) een uitvoeringsprogramma voorligt waar Texel van kan profiteren, in geld, vernieuwing, pilots, ontwikkelingen en kennis. Zo biedt de betrokkenheid van twee ministeries kans op het deelnemen aan programma's waarvoor financiering beschikbaar komt, al dan niet via het Programma Waddeneilanden.

De behandeling van de stukken heeft op diverse momenten plaatsgevonden in het Dagelijks Bestuur van het Samenwerkingsverband De Waddeneilanden, het Omgevingsberaad Waddengebied en het Bestuurlijk Overleg Waddengebied. De gemeenteraden zijn ook geïnformeerd over het Uitvoeringsprogramma tijdens een digitale raadsbijeenkomst op 14 december 2021.

Het college stelt voor de volgende wensen namens de gemeente Texel in te brengen ten behoeve van het Concept Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021–2026:

a. Inzake de ontwikkeling van de Waddenbaai aandacht voor de bevaarbaarheid van het gebied voor veerboten, visserijschepen en recreatievaart.
b. Op het gebied van samenwerking op zoetwaterbeleid een duidelijke versnelling aangezien Texel te maken heeft met grote verdroging en met waterschap en agrariërs al druk doende is met zoetwaterbeleid.
c. De wens om de kosten van de 0,6 fte die de recreatie in het waddengebied moet gaan versterken, wordt betaald door de aan dit project deelnemende waddenkustgemeenten.
d. Het integraal beoordelen van de 11 deelprogramma's in alle situaties, zodat kansen om zaken te koppelen worden benut en eventuele negatieve effecten worden voorkomen.

Uitvoeringsprogramma 2021 – 2026 Waddengebied

Argumenten tot advies

Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026

Het Uitvoeringsprogramma bevat een bundeling van initiatieven die (mede) bijdragen aan het behalen van de doelstellingen voor de Waddenzee en het Waddengebied en waar partijen in de periode 2021-2026 mee aan de slag willen. De in de Agenda voor het Waddengebied 2050 (Agenda) beschreven uitvoeringstrategieën vormen de basis voor het Uitvoeringsprogramma. De doelen, principes en vertrekpunten uit de Agenda zijn hierbij leidend.

Opzet Uitvoeringsprogramma

Het Uitvoeringsprogramma is opgezet aan de hand van 11 deelprogramma's. Per deelprogramma wordt inzichtelijk gemaakt hoe vanuit het desbetreffende deelprogramma wordt bijgedragen aan het realiseren van de hoofddoelstellingen voor de Waddenzee en het Waddengebied.

Hoofddoelstelling voor de Waddenzee: 'een duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap', Doelstelling voor het Waddengebied**:** 'veilig, vitaal en veerkrachtig in 2050'.

De uitvoeringsstrategieën zijn de afgelopen periode per deelprogramma vertaald in zogeheten verander-doelen (ER-doelen) en SMART doelen. Vervolgens is gekeken welke nieuwe dan wel lopende initiatieven bijdragen aan het behalen van deze doelen. De doelen zijn neergelegd in een separaat Doelendocument. Het Uitvoeringsprogramma, met daarin de initiatieven voor de programmaperiode 2021-2026, is daarop gebaseerd. De onderwerpen of dilemma's waar partijen verder over in gesprek gaan zijn eveneens opgenomen in het Uitvoeringsprogramma.

De afgelopen periode zijn ook de meer overkoepelend aspecten van het Uitvoeringsprogramma uitgewerkt. Het gaat hierbij om de organisatie van het Uitvoeringsprogramma, kennisontwikkeling, monitoring en evaluatie, de programma-risico's, communicatie en de financiering van de organisatie van het Uitvoerings-programma.

Initiatieven

Het Uitvoeringsprogramma bundelt diverse (lopende en te starten) initiatieven waar de betrokken partijen op korte termijn (2021-2026) mee aan de slag willen dan wel al mee aan de slag zijn. Vertrekpunt voor de in het Uitvoeringsprogramma opgenomen initiatieven vormen de initiatieven zoals opgenomen in de 'Doorkijk naar het Uitvoeringsprogramma' uit de Agenda.

De betrokken partijen zijn sinds de vaststelling van de Agenda (verder) aan de slag gegaan met deze initiatieven. In sommige gevallen betekent dit dat de opzet van het initiatief is aangescherpt dan wel dat het initiatief is afgerond. Daarnaast zijn er naar aanleiding van de consultatie op de ontwerp-Agenda en het concretiseren van de hierboven genoemde veranderdoelen aanvullende initiatieven opgenomen. De initiatieven zijn gekoppeld aan één of meerdere deelprogramma's.

In hoofdstuk 4 van het Uitvoeringsprogramma wordt per initiatief beschreven wat het doel is van het initiatief, op welke wijze het initiatief bijdraagt aan het behalen van de doelen, wie verantwoordelijk is, de planning, de kosten en wat is er qua inzet van partijen nodig om het desbetreffende initiatief uit te voeren. Dit is nog niet voor alle initiatieven volledig uitgewerkt, omdat het desbetreffende initiatief nog (nader) moet worden uitgewerkt, nog (verder) moet worden besproken met (beoogde) betrokken partijen, dan wel dat er op onderdelen nog discussie is, bijvoorbeeld over de financiering. Er is voor gekozen om wel alle initiatieven op te nemen in het concept Uitvoeringsprogramma omdat hiermee inzicht wordt gegeven welke initiatieven de partijen de lopende periode 2022-2026 (willen) oppakken.

Doelendocument

Zoals hiervoor aangegeven zijn de afgelopen periode de uitvoeringsstrategieën uit de Agenda per deel-programma vertaald in zogeheten veranderdoelen (ER-doelen) en SMART doelen. Er is voor gekozen om de uitwerking van de doelen als bijlage toe te voegen aan het concept Uitvoeringsprogramma.

De omzetting van de doelen in concrete initiatieven voor individuele partijen en de consequenties daarvan zijn op dit moment nog onvoldoende in beeld. Dit betekent dat het doelendocument de ambitie beschrijft

die de partijen wensen te bereiken, maar nog niet overal de manier waarop. Dit betekent dat geen van de betrokken partijen op dit moment aanspreekbaar is op hun –financiële en/of personele - inzet om de doelen daadwerkelijk te bereiken.

De vraag is of Texel voor deze lokaal relevante programma's (zoals leefbaarheid, landbouw, visserij, recreatie & toerisme, klimaatverandering, energietransitie, landschap en erfgoed), andere kaders zou willen hanteren. Met dit Uitvoeringsprogramma staan de neuzen van alle partners in en rondom de Waddenzee, de Noordzeekust en de Waddeneilanden, dezelfde kant op. Afspraken zijn ook gemaakt om elkaar als partners te consulteren voor activiteiten in de wateren rondom Texel (zoals mijnbouw of windmolens). Ook in de overige deelprogramma's zitten er voor Texel geen echt schurende zaken.

Integraal beoordelen

Bij het aanbieden van de stukken aan de raad is ten behoeve van de definitieve vaststelling van het Uitvoeringsprogramma gevraagd om eventuele wensen en/of bedenkingen kenbaar te maken. In eerdere fases is vanuit de gemeente al gereageerd op concepten van het Uitvoeringsprogramma. Dit heeft al tot meerdere aanpassingen geleid. Er ligt nu een stuk waartegen wij in beginsel geen bedenkingen hebben.

Wel wordt voorgesteld nog een aantal wensen mee te geven. De Agenda voor het Waddengebied 2050 vloeit voort uit de Nationale Omgevingsvisie die weer is gebaseerd op de Omgevingswet. Toverwoord in de Omgevingswet is het integraal bij elkaar brengen van alle facetten van de fysieke leefomgeving. In de principes van de Agenda is dat verwoord en samengebracht.

In het Uitvoeringsprogramma worden nu elementen van de fysieke leefomgeving uit elkaar gehaald en in 11 deelprogramma's ondergebracht. Die deelprogramma's worden los van elkaar uitgevoerd. Ondanks dat gesteld wordt dat er aandacht is voor de integraliteit, houdt deze afscheiding toch het gevaar in dat sectoraal elementen worden aangelopen. Juist de integrale benadering biedt kansen om zaken aan elkaar te koppelen en de wederzijdse belangen en bedreigingen goed in beeld te hebben.

Texelse aandachtspunten

Aandachtspunten vanuit Texels perspectief betreffen:

- Inzake de ontwikkeling van de Waddenbaai vraagt Texel aandacht over de bevaarbaarheid van het gebied voor veerboten, visserijschepen en recreatievaart.
- Samenwerking op zoetwaterbeleid met andere partijen moet wel tot een duidelijke versnelling leiden. Texel heeft te maken met grote verdroging en is al druk doende met zoetwaterbeleid, onder meer met waterschap en agrariërs.
- De waddenkustgemeenten werken aan verstevigen van recreatie. Concreet staat benoemd dat zij 0,6 fte leveren. Texel gaat er vanuit dat die gemeenten de genoemde en benodigde €170.000 financieren.
- Het integraal beoordelen van de 11 deelprogramma's in alle situaties, zodat kansen om zaken te koppelen worden benut en eventuele negatieve effecten worden voorkomen.

Ondanks dat we e.e.a. al eerder hebben ingebracht, willen wij voorstellen om vanuit de gemeente Texel deze vier wensen te uiten en het signaal af te geven dat niet te gemakkelijk over de uitvoering moet worden gedacht.

Alternatieven

Al is het Programma Waddeneilanden integraal opgenomen in het Uitvoeringsprogramma 2021-2026, al is het programma Leefbaarheid op verzoek van de Waddeneilanden opgenomen en al is het tijd om tot uitvoering over te gaan, van belang zijnde thema's kunnen onvoldoende of onjuist zijn beschreven. Het staat de raad daarom vrij om over te gaan tot het opstellen en indienen van 'wensen en bedenkingen'.

Consequenties van het advies

Financieel

Omdat de financiële en/of personele consequenties nog niet op alle onderdelen voldoende zijn uitgewerkt en/of besproken, zijn de bij het Uitvoeringsprogramma betrokken partijen op dit moment niet aanspreekbaar voor de inzet om de doelen daadwerkelijk te bereiken. Daar waar mogelijk en aan de orde wordt dit opgepakt als onderdeel van het traject om te komen tot het definitieve Uitvoeringsprogramma. De raad zal daarvoor een apart projectvoorstel ontvangen.

Personele/Organisatorische consequenties

Voor de Texelse proces- en projectbegeleiding van de uitvoering zal naar verwachting 0,8 fte nodig zijn gedurende de periode 2022-2026. Zodra meer duidelijkheid over deze rol en financiering ervan bestaat, zal een voorstel aan de raad worden voorgelegd.

Beleidsmatige consequenties

Het betreft vooral het door de samenwerking op Waddengebied niveau versterken van al gemaakte keuzes en ingezette trajecten. Bundeling van krachten zal tot een passender, effectievere, en/of efficiëntere uitvoering leiden.

Aanleiding / Voorgeschiedenis / Eerdere besluiten

Instemmingsverklaring op 3 Feb. 2021 tijdens de Toogdag over de ambities van de Agenda Waddengebied 2050.
Met de ondertekening geven de partijen aan de doelen en ambities van de Agenda te onderschrijven en mee te willen werken aan een verdere uitwerking en doorwerking in de eigen visies en plannen. De partijen dragen vanuit eigen kracht en mogelijkheden bij aan de uitvoering van de Agenda en de doorwerking daarvan binnen het eigen beleid. Hiermee wordt uiting gegeven aan het ‘zelfbindend karakter’ van de Agenda.

Gemeente Texel

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

Uitvoeringsprogramma 2021 – 2026 Waddengebied

Doelenboom

Programma	**1**	**Voor en door bewoners**
Maatschappelijk doel	1.1.	Dienstverlening optimaliseren
Beleidsdoel	1.1.3	Op taakvelden met andere instellingen samenwerken
Operationeel doel	1.1.3.2	In regioverband samenwerken

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;
gehoord de raadscommissie;

Overwegende

- In het Concept Uitvoeringsprogramma het Programma Waddeneilanden integraal is overgenomen (zie Deelprogramma 3.6. Leefbaar Waddengebied)
- De andere belangrijk thema's voor de Waddeneilanden, zoals Bereikbaarheid, Klimaatverandering, Energietransitie, Recreatie en toerisme etc. goed zijn beschreven in het Uitvoeringsprogramma
- Ook anderszins er geen direct schurende zaken voor de Waddeneilanden zijn opgenomen in het Uitvoeringsprogramma of daar waar nodig het gesprek hier nader over wordt voortgezet (procesafspraak).

Besluit

De volgende wensen namens de gemeente Texel in te brengen ten behoeve van het Concept Uitvoerings-programma Waddengebied 2021–2026:

a. Inzake de ontwikkeling van de Waddenbaai aandacht voor de bevaarbaarheid van het gebied voor veerboten, visserijschepen en recreatievaart.
b. Op het gebied van samenwerking op zoetwaterbeleid een duidelijke versnelling aangezien Texel te maken heeft met grote verdroging en met waterschap en agrariërs al druk doende is met zoetwater-beleid.
c. De wens om de kosten van de 0,6 fte die de recreatie in het waddengebied moet gaan versterken, wordt betaald door de aan dit project deelnemende waddenkustgemeenten.
d. Het integraal beoordelen van de 11 deelprogramma's in alle situaties, zodat kansen om zaken te koppelen worden benut en eventuele negatieve effecten worden voorkomen.

Ondertekening

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van ,

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer 3103372

Bijlagen

1. Notitie Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026
2. Brief Omgevingsberaad inzake advies Uitvoeringsprogramma
3. Concept Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026
4. Concept werkdocument Doelendocument

Onderwerp	Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026
Bespreking	Bijeenkomsten/overleggen van de achterbannen van de bij het Uitvoeringsprogramma betrokken partijen
Datum	9 december 2021

Aanleiding

Tijdens de Toogdag Wadden op 3 februari jl. hebben – tijdens een feestelijk moment - ruim 50 partijen de instemmingsverklaring Agenda voor het Waddengebied 2050 (Agenda) ondertekend. De ondertekenende partijen zijn vervolgens aan de slag gegaan om de in de Agenda opgenomen uitvoeringsstrategieën te vertalen in een Uitvoeringsprogramma.

Het is een intensief traject geweest om te komen waar we nu zijn, sinds de oplevering van de Agenda in december 2020. Dat komt omdat alle bij het Uitvoeringsprogramma betrokken partijen de verschillende doelen uit Agenda ten opzichte van elkaar hebben gewogen teneinde tot een meer coherent Uitvoeringsprogramma te komen. Waar dat bij de Agenda nog niet het geval was, zijn de landbouworganisaties en de Waddenvereniging aangehaakt bij het opstellen van het Uitvoeringsprogramma en nemen zij deel aan het Regieteam Uitvoeringsprogramma (Regieteam).

Met het opleveren van het concept Uitvoeringsprogramma en het conceptwerkdocument Doelendocument is door de bij het Uitvoeringsprogramma betrokken partijen een belangrijke – gezamenlijke - stap gezet om te komen tot een gedeelde aanpak gericht op het behalen van de hoofddoelstelling Waddenzee en de doelstelling Waddengebied[1].

Opzet Uitvoeringsprogramma

Het Uitvoeringsprogramma is opgezet aan de hand van 11 deelprogramma's. De deelprogramma's zijn een uitwerking van de acht thema's uit de Agenda, waarbij het thema 'Duurzame Wadden-economie' is opgedeeld in 4 aparte deelprogramma's (recreatie & toerisme, havens, landbouw, visserij).

De in de Agenda opgenomen uitvoeringsstrategieën zijn per deelprogramma vertaald in zogeheten veranderdoelen (ER-doelen[2]) en SMART[3] doelen. Deze zijn neergelegd in een separaat conceptwerkdocument Doelendocument dat samenhang beoogt aan te brengen in het gemeenschappelijk streven van de aangesloten organisaties. Dit is nog niet op alle onderdelen volledig gelukt en vergt daarom nog nadere uitwerking (dilemma's slechten en doelen consistent(er) maken).

Bij het maken van het Uitvoeringsprogramma is gekeken welke nieuwe dan wel lopende initiatieven kunnen bijdragen aan het behalen van deze concept doelen in de programmaperiode 2021-2026.

Uitvoeringsinitiatieven

Er zijn nu circa 25 Uitvoeringsinitiatieven (waren er 19), die vooral succesvol zijn als ze met meerdere partners op het niveau van het Waddengebied worden opgepakt. Natuurlijk is het niet zo dat met het uitvoeren van deze initiatieven alleen alle doelen voor het Waddengebied en de Waddenzee gerealiseerd worden. Dat zal een kwestie van lange adem zijn, en ook van nog meer te nemen initiatieven en te tonen ambitie.

Naast de in het concept Uitvoeringsprogramma opgenomen initiatieven zijn er immers ook nog veel meer andere initiatieven, projecten, programma's en acties die in het Waddengebied en de Waddenzee uitgevoerd worden. Dat is niet vreemd, want het gaat om een gebied met een oppervlak van 10% van NL, verspreid over 3 provincies.

Het gaat bijvoorbeeld om het vormgeven van het beheer van de Waddenzee (Integraal Beheerplan). Ook gaat het om acties die in een beperkter gebied en/of met minder partners worden uitgevoerd. Daarbij past uiteraard de kanttekening dat ook deze initiatieven ook aan de

[1] Hoofddoelstelling voor de Waddenzee, "een duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap", doelstelling voor het Waddengebied, "veilig, vitaal en veerkrachtig in 2050".

[2] Het gaat dan om betER, meER, mindER, duurzamER etc.

[3] **S**pecifiek - **M**eetbaar - **A**cceptabel - **R**ealistisch - **T**ijdsgebonden

doelen moeten bijdragen (of op zijn minst neutraal zijn). In die zin is het belangrijk dat er bij de partijen die instemmen met het Uitvoeringsprogramma ook zelfbinding is om daar voor te staan en daarop aanspreekbaar te zijn. Hiervoor kan bijvoorbeeld de governance voor het Waddengebied voor worden benut zoals dat ook met de Agenda is afgesproken.

De betrokken partijen zijn sinds de vaststelling van de Agenda (deels al) aan de slag gegaan met deze initiatieven. In sommige gevallen betekent dit dat de opzet van het initiatief is aangescherpt of soms al in uitvoering is. Daarnaast zijn er naar aanleiding van de eerdere consultatie op de ontwerp-Agenda en het concretiseren van de hierboven genoemde doelen ook aanvullende initiatieven ontstaan.
In het concept Uitvoeringsprogramma wordt beschreven wat het doel is van het initiatief, op welke wijze het initiatief bijdraagt aan het behalen van de doelen, wie verantwoordelijk is, de planning, de kosten en wat er qua inzet van partijen nodig is om het desbetreffende initiatief uit te voeren. Dit is nog niet voor alle initiatieven volledig duidelijk, omdat het desbetreffende initiatief nog (nader) moet worden uitgewerkt, nog (verder) moet worden besproken met (beoogde) betrokken partijen, dan wel dat er op onderdelen nog discussie is, bijvoorbeeld over de financiering.

BO Waddengebied en advisering Omgevingsberaad Waddengebied
In het BO Waddengebied van juni 2021 zijn de uitgangspunten voor het Uitvoeringsprogramma besproken. De doelen, principes voor handelen en ruimtelijke vertrekpunten uit de Agenda zijn leidend voor het Uitvoeringsprogramma. Het Uitvoeringsprogramma is adaptief en wordt elke twee tot drie jaar bijgesteld.

Conform de governance van het Waddengebied is het Omgevingsberaad Waddengebied (Omgevingsberaad) – ter voorbereiding op het BO Waddengebied van juni - gevraagd te adviseren over de uitgangspunten van het Uitvoeringsprogramma. Het Omgevingsberaad heeft positief geadviseerd over de uitgangspunten met enkele vragen die de komende maanden moeten worden beantwoord. Het gaat dan onder andere om de vraag hoe we ervoor zorgen dat het Uitvoeringsprogramma toewerkt naar het bereiken van de hoofddoelstelling en hoe de voortgang wordt gemeten. Ook vraagt het Omgevingsberaad zich af hoe een integrale afweging wordt gemaakt.

Conform de governance van het Waddengebied is het Omgevingsberaad – ter voorbereiding op het BO Waddengebied van december 2021 - gevraagd te adviseren over de uitgangspunten van het Uitvoeringsprogramma. Bijgevoegd treft u het advies van het Omgevingsberaad aan.
In het BO Waddengebied van december 2021 is afgesproken om in het voorjaar een extra verkennend BO Waddengebied te houden om de (inhoudelijke) dilemma's te bespreken.

Verzoek om reactie
Het verzoek is om uiterlijk 1 maart 2022 uw – bij voorkeur gezamenlijke - reactie te mailen naar Angelique Nielen, secretaris BO Waddengebied en voorzitter Regieteam Waddengebied (angelique.nielen@minienw.nl). De ontvangen reacties worden betrokken bij het opstellen van de definitieve versie van het Uitvoeringsprogramma. Het is de bedoeling om in het BO Waddengebied juni/juli te besluiten over de definitieve versie van het Uitvoeringsprogramma.

Bijlagen
- Concept Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2027 – versie 1.0
- Omgevingsberaad inzake advies over Uitvoeringsprogramma Waddengebied – 2 december 2021

OMGEVINGSBERAAD
Waddengebied

Aan de voorzitter van het Bestuurlijk Overleg Waddengebied
Mw. B. Visser
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Betreft: advies over Uitvoeringsprogramma Waddengebied

Leeuwarden, 2 december 2021

Geachte mevrouw Visser, Beste Barbara!

Hierbij breng ik advies uit namens de leden van het Omgevingsberaad Waddengebied (hierna Omgevingsberaad) over de onderwerpen die aan de orde komen in het Bestuurlijk Overleg Waddengebied van 8 december 2021. Het advies is gebaseerd op de bespreking van het Omgevingsberaad van 29 november 2021.

Het Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026 staat centraal in ons advies. Daarnaast is er nog een aantal onderwerpen in uw vergadering aan de orde waarover het volgende:

- Over de *impactanalyse* heb ik voor uw vergadering van 24 juni jl. al eerder advies gegeven. Het Omgevingsberaad heeft in zijn advies over het *Programma Noordzee* aangegeven te hechten aan een impactanalyse van dit Programma op het Waddengebied.
- Voor de *duurzame kennishuishouding* heeft het Bestuurlijk Overleg Waddengebied op 24 juni van dit jaar de Waddenacademie op basis van een voorgesteld eindbeeld de opdracht gegeven hieraan invulling te geven. Daarover heeft het Omgevingsberaad positief geadviseerd met de kanttekening dat het van belang is dat alle aspecten aan de orde komen en dat sectoren zich kunnen herkennen en zich betrokken voelen. Tevens heeft het Omgevingsberaad de ministeries gevraagd hun sturingsmechanismen voor de betreffende onderzoeksinstellingen, zoals Deltares, WUR, TNO en dergelijke in te zetten om het onderzoek te financieren.
- In onze vergadering van 3 november heeft het Omgevingsberaad zich positief uitgesproken over het *werkplan van de Waddenacademie* voor het jaar 2022 in het besef dat de Waddenacademie in transitie is. In uw vergadering van 8 december komt daarnaast de aanpak en de stand van zaken ten aanzien van de opdracht die de Waddenacademie van het BOW heeft gekregen, aan de orde. Het Omgevingsberaad verwacht dat u onze adviezen betrekt bij uw beoordeling over het werkplan, de voortgang en de stand van zaken op het dossier kennishuishouding.
- Over de stand van zaken en *voortgang van de MSC Zoë* en de kamerbrief hierover heeft het Omgevingsberaad zich nog niet kunnen buigen. Het Omgevingsberaad zal hier nog over adviseren mede omdat het Omgevingsberaad verwacht dat het incident bij de trilaterale Regeringsconferentie Waddenzee (2022) aanleiding is om de effectiviteit van de Waddenzee als PSSA gebied te agenderen.

Advies over het Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026

In uw vergadering van december 2020 heeft u de Agenda voor het Waddengebied vastgesteld en opdracht gegeven binnen een jaar een uitvoeringsprogramma op te stellen. Dit Uitvoeringsprogramma ligt nu voor. Veel partijen binnen het Omgevingsberaad zijn betrokken bij de opstelling daarvan.

De leden van het Omgevingsberaad vinden het waardevol wat er nu ter bespreking op tafel ligt. De doelen zijn helder, alle betrokken partijen hebben ten opzichte van de Agenda hun doelen ook nog aangescherpt tijdens het werken aan het Uitvoeringsprogramma. Alle uitvoeringsacties moeten bijdragen aan de doelen.

Er zijn nu ongeveer 25 uitvoeringsinitiatieven beschreven, waar een breed commitment op is. Lang niet alle initiatieven in het Waddengebied zijn in het Uitvoeringsprogramma genoemd, maar de doelen van de Agenda worden alleen bereikt als ook deze initiatieven bijdragen aan de uitgewerkte doelen uit het werkdocument.

Tegelijk constateert het Omgevingsberaad dat met hetgeen nu voorligt, we er zeker nog niet zijn. U constateert dit ook zelf waar wordt gevraagd een halfjaar te nemen voor het afronden van het Uitvoeringsprogramma. Het Omgevingsberaad kan zich daarin vinden. Het wil voor de afronding daarvan wel een aantal voor het Omgevingsberaad belangrijke noties meegeven.

Middelen en menskracht

Er is geen uitvoeringsprogramma als er geen mensen en middelen zijn om het uit te voeren. Dit geldt in dit geval met name voor de initiatieven. Deze vergen van alle partijen – zowel van overheden als maatschappelijke organisaties - inspanning. Het is van belang dat het komende halfjaar alle partijen middelen en mensen beschikbaar stellen op de acties en initiatieven die zij zelf inbrengen. Dit hoeft niet meteen worden uitgewerkt tot het niveau van het totaal aan geplande kosten maar kan opgebouwd worden in drie fases:

Fase 1 Budget om te starten: Bedoeld om een verkenning of onderzoek te doen, de organisatie op te starten en een plan te maken.

Fase 2 Budget om uit te werken: Bedoeld om acties verder vorm en inhoud te geven, de organisatie te financieren en afspraken te maken over tijd, budget en kwaliteit.

Fase 3 Budget voor het uitvoeren: Bedoeld voor de realisatie.

Wij adviseren u in het Uitvoeringsprogramma aan te geven dat alle initiatieven over een halfjaar voorzien zouden moeten zijn van minimaal een fase 1 budget plus de benodigde menskracht voor deze fase. Een goed voorbeeld in deze is het Programma Brede Welvaart op de Waddeneilanden waar een Fase 1 budget van € 300.000 beschikbaar wordt gesteld door de Waddeneilanden.

Het lijkt voor de hand te liggen dat ook de rijksoverheid en provincies bijdragen aan de acties en initiatieven. Voor bekostiging van uitvoeringsinitiatieven zou het goed zijn om aan te sluiten bij de Europese *sustainable management goals* en daarmee een ingang te hebben voor het benutten van Europese fondsen.

Doelrealisatie

Het Omgevingsberaad merkt op dat er nog niet een goed systeem is om te constateren of inhoudelijk de doelen in 2026 zullen worden gehaald zoals ze in het Doelendocument zijn beschreven. Naast de initiatieven uit het Uitvoeringsprogramma zijn er nog tal van andere lopende of in ontwikkeling zijnde projecten die niet in het Uitvoeringsprogramma zijn omschreven, maar wel effect op de doelrealisatie hebben. Daarom is het van belang dat de aan het Uitvoeringprogramma verbonden stakeholders en overheden zich inzetten om ook deze projecten dienstig te laten zijn aan de uitgewerkte doelen van de Agenda.

Een methodiek waarin te zien is hoever we zijn, hoever we kunnen komen, acties elkaar versterken of tegenwerken, mist. Sturing op doelrealisatie wordt dan ingewikkeld zo niet onmogelijk.

Het Omgevingsberaad adviseert op de kortst mogelijke termijn een dergelijke methodiek te ontwikkelen. Tevens adviseert het Omgevingsberaad de Waddenacademie bij de ontwikkeling van deze methodiek te betrekken en te onderzoeken of het mogelijk is dat zij een analyse plegen in hoeverre doelen gehaald kunnen worden.

Dit is ook passend in het eindbeeld van de rol van de Waddenacademie als kennisregisseur, en overeenkomstig het eerdere voorstel van het OBW (14 juni 2021) om van het aanbod van de Waddenacademie (om mee te denken over een systematiek hoe te komen tot een integrale afweging van de doelen binnen het uitvoeringprogramma) gebruik te maken.

Het Omgevingsberaad beseft terdege dat het advies op dit punt niet eenvoudig te realiseren is maar het is wel noodzakelijk voor de borging van het Uitvoeringsprogramma.

Draagvlak

In het afgelopen jaar is het draagvlak voor de samenwerking in het Waddengebied versterkt. Zo doen de landbouworganisaties en de Waddenvereniging nu actief mee aan het Uitvoeringsprogramma. Dat maakt de discussies niet altijd makkelijker maar deze deelname is in de ogen van het Omgevingsberaad van groot belang om tot gedragen beleid te komen.

In het Uitvoeringsprogramma zijn diverse gespreksonderwerpen (dilemma's) aangegeven waarover de meningen nog verschillen. Dat hoeft geen zwakte van het Uitvoeringsprogramma te zijn mits er een manier gevonden wordt om deze gesprekken zodanig te voeren dat ze de komende jaren tot afspraken leiden. Het Omgevingsberaad adviseert dat de coördinerend minister voor het Waddenzeebeleid in overleg met de andere overheden hierop regie voert.

Het investeren in draagvlak, het faciliteren van de gesprekken en het uitdragen van gemaakte afspraken blijft de komende jaren noodzakelijk. Het huidige commitment van de belanghebbenden en alle betrokken overheden dient gekoesterd te worden.

Inhoudelijke punten van zorg

1. *Initiatieven voor het realiseren van een natuurrijke Waddenzee*

In het doelendocument zijn de natuurdoelen explicieter gemaakt, zoals het herstellen van natuurwaarden. Deze zijn o.a. gekoppeld aan dynamiek (trekvissen, pioniervegetaties), zeegrasvelden, voedselbeschikbaarheid voor vogels en het verminderen van effecten van menselijk medegebruik. De onlangs voor de 5de maal verschenen publicatie 'Wadden in beeld 2020' laat zien dat er voor verschillende van deze doelen nog negatieve trends zijn.

Het Omgevingsberaad ziet dat de initiatieven voor natuur in het Uitvoeringsprogramma nog onvoldoende stevigheid hebben qua organisatie en inzet om er vertrouwen in te hebben dat deze trends ten goede worden omgebogen.

Het Omgevingsberaad adviseert dat het Bestuurlijk Overleg en met name de minister van LNV hierop meer regie gaat voeren en dat het ministerie van LNV mogelijkerwijs trekker wordt van deze initiatieven. Het Omgevingsberaad adviseert om het bestaande Programma naar een Rijke Waddenzee hierin te betrekken.

2. *Klimaat*

De aanpak van de gevolgen van klimaatverandering is niet alleen een thema op zich maar ook een thema dat de invulling van alle initiatieven raakt. Dit is een besef dat in het Uitvoeringsprogramma nog niet helemaal tot uiting komt. Klimaatverandering kan zó urgent en dominerend worden dat veel andere initiatieven daardoor sterk beïnvloed worden. Zo kan het zijn dat oplossingen die onder de huidige omstandigheden optimaal lijken, dit niet zijn bij toekomstige klimaatscenario's.

Bemoedigend hierbij is al wel dat de provincies hebben aangegeven het voortouw te nemen in enkele initiatieven rondom de aanpak van de gevolgen van klimaatverandering.

Wij adviseren u daarom na te gaan of en hoe de klimaatverandering een steviger plaats kan krijgen in het Uitvoeringsprogramma.

3. *Visserij*

Voor de visserij gelden momenteel veel onzekerheden. Bij het samenstellen van het Uitvoeringsprogramma is dat ook gebleken, waar een aantal 'bespreekpunten' resteert die grote implicaties voor de visserij kunnen hebben, zoals het beperken van de bodemberoering, het bijdragen aan het tegengaan van de klimaatverandering en de sluiting van gebieden voor de visserij. In het Uitvoeringsprogramma Waddengebied is afgesproken dat de visserij voor 2040 een CO2-vrije voorstuwing ontwikkelt. Daarnaast moet de visserij voor hun komende vergunningaanvraag de stikstofuitstoot fors beperken. De stakeholders willen vóór het volgende Bestuurlijk Overleg een plan van aanpak opstellen voor stikstofreductie op korte termijn en CO2 reductie op lange termijn. Daarin is ook ruimte voor uitkoop van vissers. Voor 1 januari 2023 zal de garnalenvisserij een nieuwe vergunning onder de Wet Natuurbescherming moeten aanvragen. Het Omgevingsberaad adviseert u resp. de minister van LNV in gesprek te gaan met de visserij hoe hun plan van aanpak en maatregelen een rol kunnen spelen bij hun vergunningverlening.

4. *Overige adviezen en suggesties*

Kleinschalige bedrijven

In het Waddengebied zijn grote aantallen kleinschalige en traditionele bedrijven actief, zoals sommige vissers, agrariërs, pierenstekers, bruine zeilvaart. Deze bedrijven hebben ook een belangrijke educatieve en toeristische functie. Behalve bij de visserij komt hun rol in het Uitvoeringsprogramma niet echt aan de orde. De sector stelt voor dat zij zelf met een voorstel komen om deze bedrijven verder te versterken richting ontwikkeling, behoud en duurzaamheid. Het Omgevingsberaad adviseert dit initiatief te omarmen.

Afzender en eigenaar

In het Uitvoeringsprogramma is nu niet opgenomen welke organisaties en personen hebben bijgedragen aan de totstandkoming en hoe de opstellers en trekkers aanspreekbaar en bereikbaar zijn. Het Omgevingsberaad adviseert dat zeker wel te doen, ook omdat daarmee de zelfbinding meer vorm krijgt.

Betrokkenheid

De afgelopen maanden is door partijen grote betrokkenheid en inzet getoond. Bij veel van de initiatieven is te verwachten dat betrokkenen zich ook blijvend in zullen zetten. Dat acht ik van belang voor het recht doen aan de hoofddoelstelling voor het Waddengebied en de hoofddoelstelling voor de Waddenzee.

Ik adviseer u te overwegen na vaststelling van het Uitvoeringsprogramma ook een 'verklaring van meedoen' te laten ondertekenen opdat de betrokkenheid van partijen ook zichtbaar wordt.

Tot nader overleg gaarne bereid,

Hoogachtend,

drs A.A.M. Brok
Voorzitter Omgevingsberaad Waddengebied

UITVOERINGSPROGRAMMA 2021-2026

BIJ DE AGENDA VOOR HET WADDENGEBIED 2050

Koersen naar een veilig, vitaal en veerkrachtig Waddengebied in 2050

d.d. 2 december 2021

CONCEPT 1.0

Disclaimer

In december 2020 heeft het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BO Waddengebied) de Agenda voor het Waddengebied 2050 vastgesteld, na advies van het Omgevingsberaad Waddengebied In het voorliggende Uitvoeringsprogramma hebben de partijen in het Waddengebied nu gezamenlijk een vertaling gemaakt van de Agenda en het separate Doelendocument in initiatieven voor de periode 2021-2026.

Het Uitvoeringsprogramma is opgesteld door het Regieteam Uitvoeringsprogramma. Hierin werken de Waddenprovincies, het Rijk, de vastewalgemeenten, de eilandgemeenten, de waterschappen, de Coalitie Wadden Natuurlijk, de Waddenvereniging, de samenwerkende havens, de visserijorganisaties, de landbouworganisaties, Rijkswaterstaat, het Omgevingsberaad en de Beheerautoriteit Waddenzee samen aan een toekomstbestendige koers voor het Waddengebied.

Dit concept 1.0 van het Uitvoeringsprogramma (UP) is de eerste volledige 100% versie. Op 29 november 2021 wordt deze versie voorgelegd aan het Omgevingsberaad ter advisering aan het Bestuurlijk Overleg Wadden op 8 december 2021. De inzet is dat het BO Waddengebied eind 2021 het voorlopig Uitvoeringsprogramma 1.0 kan vaststellen. Daarmee gaan de partijen verder in gesprek met de achterbannen. In de zomer van 2022 wordt het eerste Uitvoeringsprogramma definitief vastgesteld.

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3

1.1. Agenda voor het Waddengebied 2050 3

1.2. Uitvoeringsprogramma als stap naar uitvoering 3

1.3. Aan de basis: ruimtelijke vertrekpunten en leidende principes 3

1.4. De reikwijdte en scope van het Uitvoeringsprogramma 5

1.5. Het Uitvoeringsprogramma in de Waddengovernance 5

1.6. Verbinden met andere initiatieven 5

1.7. Separaat Doelendocument 6

1.8. Leeswijzer 6

2 Deelprogramma's en veranderdoelen 7

2.1. Via (hoofd)doelen en deelprogramma's naar UP-initiatieven 7

2.2. Natuur van Wereldklasse 7

2.3. Landschap en cultureel erfgoed 7

2.4. Bereikbaarheid 7

2.5. Klimaatverandering 7

2.6. Energietransitie 8

2.7. Leefbaar Waddengebied 8

2.8. Recreatie en Toerisme 8

2.9. Havens 8

2.10. Landbouw 8

2.11. Visserij 9

2.12. Overige activiteiten 9

3 Programma-initiatieven in 2021-2026 10

3.1. Natuur van Wereldklasse 10

3.2. Landschap en cultureel erfgoed 11

3.3. Bereikbaarheid 12

3.4. Klimaatverandering 12

3.5. Energietransitie 13

3.6. Leefbaar Waddengebied 14

3.7. Recreatie en toerisme 15

3.8. Havens 16

3.9. Landbouw 17

3.10. Visserij 17

3.11. Overige activiteiten 18

4. De UP-initiatieven uitgewerkt 20

5 Kennis als basis 46
5.1. Kennis in de agenda 46
5.2. Kennisregisseur 46
5.3. Uitwerking Kennisagenda 46
5.5 Hier gaan we mee aan de slag 47
6 Monitoring en voortgang 48
6.1. Drie niveaus van monitoring 48
6.2. Monitoring doelen 48
6.3. Monitoring voortgang initiatieven 48
6.4. Monitoring leidende principes voor handelen 49
6.5. Impactanalyse 49
6.6. Initiatieven 50
7 De organisatie 51
7.1. Sturing op basis van coördinatie 51
7.2. Klein flexibel programmabureau 51
7.3. Het Regieteam 51
7.4. Accounthouders 52
7.5. Aansluiten bij de governance van het Waddengebied 52
7.6. Opdrachtgeverschap 52
8 Communicatie 53
8.1. Communicatie door programma en partijen 53
8.2. Communicatieaanpak 53
8.3. Initiatieven 54
9 Financiering 55
9.1. De UP-initiatieven 55
9.2. Programmabureau 55
9.3. Regieteamleden en accounthouders 55
9.4. Programmakosten 55
9.5. Bronnen voor investeringen in het Waddengebied 55
10 Planning 57
11 Tot slot 58
Samenvattend: de UP-initiatieven 2021-2026 59
Verklarende woordenlijst 62

1 Inleiding

1.1. Agenda voor het Waddengebied 2050

In 2009 is de Waddenzee aangewezen als Werelderfgoed. Daarmee veranderde de kijk op de Waddenzee. De benoeming gaf gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de instandhouding van de Waddenzee en bood tegelijk inspiratie om de kwaliteiten van het Waddengebied veilig, vitaal en veerkrachtig te benutten.

De afgelopen jaren is hard gewerkt om vanuit die verantwoordelijkheid en inspiratie een gezamenlijke koers vast te stellen in de Agenda voor het Waddengebied 2050 (december 2020). Deze agenda bundelt bestaande ambities, doelen en strategieën van Rijk en regio, bevat ook aanscherpingen en benoemt de belangrijkste opgaven en dilemma's. De Agenda vormt het vertrekpunt voor beleid en beheer van het Waddengebied en voor de gesprekken over de realisatie en financiering.

Het Rijk, de Waddenprovincies, vastewal- en eilandgemeenten, waterschappen, natuurorganisaties, visserij, havens, recreatiesector en landbouw hebben de Agenda voor het Waddengebied 2050 (kortweg Agenda) opgesteld. De landbouworganisaties, de gemeente Noardeast-Fryslân en de Waddenvereniging hebben de Agenda uiteindelijk niet ondertekend.

1.2. Uitvoeringsprogramma als stap naar uitvoering

Met het Uitvoeringsprogramma (UP) werken de gezamenlijke partijen in het Waddengebied aan de uitvoering van de Agenda. Het Uitvoeringsprogramma is in 2021 opgesteld door het Regieteam Uitvoeringsprogramma. Het geeft de uitwerking van de Agenda voor de periode 2021-2026. De insteek is meteen aan de slag te gaan met haalbare, behapbare acties en verder in gesprek te gaan over de zaken die lastiger lijken. Ook de landbouworganisaties en de Waddenvereniging hebben aan het UP meegewerkt.

1.3. Aan de basis: ruimtelijke vertrekpunten en leidende principes

Bij de uitvoering van de Agenda gelden de ruimtelijke vertrekpunten en leidende principes uit de Agenda. De leidende principes geven richting aan het handelen en de samenwerking in het Waddengebied ("zo doen we dat hier"). De ruimtelijke vertrekpunten bieden een handreiking om toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen goed in te passen in het Waddengebied.

Ruimtelijke vertrekpunten

- Zet in op één samenhangend internationaal Waddengebied met het landschap als drager.
- Respecteer de natuurlijk dynamiek van de Waddenzee en geef ruimte om die dynamiek teversterken waar dat kan.
- Koester de unieke kwaliteiten van de eilanden.
- Respecteer open ruimte, rust en duisternis van de Waddenzee. Cluster grote economische opgaven enenergieopgaven.
- Zet in op versterking van de verschillende (ruimtelijke) identiteiten in het Waddengebied.
- Benader de kusten van het Waddengebied als robuustezones en als onderdeel van één samenhangende kuststrook.
- Neem bij ontwikkelingen de bestaande kwaliteiten als vertrekpunt.

Leidende principes voor handelen

1. **Ruimte voor bewoners**: we betrekken inwoners vroegtijdig bij ontwikkelingen in het gebied. We geven inwoners ruimte voor eigen initiatieven enondersteunen die waar mogelijk en nodig.

2. **Natuurlijke ontwikkeling Waddenzee**: bij ingrepen of handelingen gaan we uit van een duurzame bescherming en zo natuurlijk mogelijke ontwikkelingvan de Waddenzee.

3. **Ecologie en economie versterken elkaar**: we investeren in robuuste en veerkrachtige natuur. In eerste instantie voor de natuur zelf, maar ook om ruimte te houden voor economische ontwikkeling. Economie en ecologie versterken elkaar en dragen samen bij aan een vitaal en veerkrachtig Waddengebied. Nieuwsgierigheid en begrip voor elkaars belangen vormen onze drijvende kracht omtot oplossingen te komen.

4. **Regionaal en internationaal verbonden**: bij het zoeken naar oplossingen en kansen letten we altijdop de samenhang binnen het Waddengebied, de samenhang met de Noordzee en het IJsselmeer, binnen de trilaterale Waddenzee en op internationaal niveau.

5. **Oplossingen zijn altijd integraal**: we benaderen opgaven in het gebied integraal. Opgaven en programma's voor waterveiligheid, energie, klimaat,leefbaarheid, landbouw, beleving van het Werelderfgoed en natuurherstel en -ontwikkeling koppelen we aan elkaar en pakken we aan met integrale gebiedsontwikkeling.

6. **Werelderfgoed als verantwoordelijkheid en inspiratiebron**: we zijn samen verantwoordelijk voorde instandhouding van het Werelderfgoed en we benutten de Werelderfgoedstatus en de kwaliteitenvan het gebied als inspiratiebron voor maatschappelijk ondernemen. We blijven het Werelderfgoed goed beschermen met de bestaandeinstrumenten: de status leidt niet tot extra regelgeving.

7. **Rekening houden met specifieke omstandigheden**: bij beleidsvoorbereiding door het Rijk en de Waddenprovincies wordt rekening gehouden met despecifieke situatie van de Waddeneilanden en vastewalgemeenten.

8. **Adaptief werken in een dynamische omgeving**: we volgen een adaptieve werkwijze: we kiezen een aanpak die we kunnen aanpassen als omstandigheden veranderen. Adaptief werken vraagt om intensief samenwerken: vroegtijdig met elkaar in gesprek gaan over vergunningsaanvragen en activiteiten, samen oplossingen zoeken, ruimte geven voor pilots en experimenten, monitoren, samen evalueren en samen het beleid durven aanpassen.

9. **We zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het behoud van de kernwaarden van het Waddengebied**: daarbinnen heeft iedere partij een eigen verantwoordelijkheid. We zorgen ervoor dat beleid en beheer van de afzonderlijke partijen samen eenduidig en consistent zijn en met betrokkenheid van de omgeving tot stand komen.

1.4. De reikwijdte en scope van het Uitvoeringsprogramma

Het Uitvoeringsprogramma richt zich - overeenkomstig de Agenda - op het Waddengebied: de Waddenzee, inclusief de Eems-Dollard, de Waddeneilanden, de Noordzeekustzone boven de eilanden en de vaste wal langs de Waddenzeekust van de provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen. Afhankelijk van de opgave strekt de beleidsmatige invloedssfeer van het Uitvoeringsprogramma zich meer of minder ver uit.

De Agenda geeft twee gemeenschappelijke hoofddoelen voor het Waddengebied:

- De hoofddoelstelling voor de Waddenzee is 'duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap'.
- Het hoofddoel voor het Waddengebied is dat het in 2050 veilig, vitaal en veerkrachtig is. Veilig doordat we tijdig anticiperen op de gevolgen van klimaatverandering en zeespiegelstijging. Vitaal doordat wonen, werken, onderwijs en zorg mogelijk blijven, op de eilanden en langs de kust, en doordat economische sectoren excelleren in de context van het Werelderfgoed Waddenzee. Veerkrachtig doordat robuuste natuur en het landschap van wereldklasse de effecten van klimaatverandering, duurzaam gebruik en nieuwe ontwikkelingen kunnen opvangen.

Het Uitvoeringsprogramma is de logische vervolgstap in de samenwerking tussen alle Waddenpartijen en beslaat de volle breedte van de Agenda. Dit eerste Uitvoeringsprogramma betreft de planperiode 2021-2026. Het borduurt voort op de hoofddoelen en de strategieën van de Agenda. Het is een levend document dat we periodiek tegen het licht houden en waar nodig bijsturen. De partijen werken zo stapsgewijs toe naar de doelen voor de langere termijn, inspelend op nieuwe ontwikkelingen.

Het Uitvoeringsprogramma geeft de initiatieven voor elf thema's die aansluiten bij de Agenda (zie hoofdstuk 2, 3 en 4). Ook bundelt het Uitvoeringsprogramma initiatieven voor monitoring, onderzoek, financiën en communicatie.

1.5. Het Uitvoeringsprogramma in de Waddengovernance

Met dit Uitvoeringsprogramma houden de organisaties die actief zijn in de Waddenzee en het Waddengebied hun eigen formele verantwoordelijkheid voor het beheer en het uitvoeren van initiatieven. De nadruk van het Uitvoeringsprogramma ligt op bundeling van krachten, afstemming en een gezamenlijke koers. Het Regieteam vervult daarbij een coördinerende en initiërende rol.

De organisaties en instanties die betrokken zijn bij het Uitvoeringsprogramma, binden zichzelf. Ook verbinden ze het Uitvoeringsprogramma waar dat handig is met andere vormen van sturing in de Waddenzee of in het Waddengebied.

Na vaststelling van het Uitvoeringsprogramma door het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BO Waddengebied), bespreken de betrokken partijen periodiek de voortgang van de uitvoering. Partijen kunnen elkaar aanspreken op de overeengekomen koers.

Voor het Uitvoeringsprogramma vindt geen aparte inspraakprocedure plaats, omdat in het programma veelal bestaande initiatieven staan die soms al lopen en deels een eigen inspraakprocedures kennen. Wel vinden informatiebijeenkomsten over het UP plaats voor de achterbannen van de betrokken partijen. Alle partijen spannen zich in om draagvlak te creëren onder de betrokkenen bij de Agenda en bij de bewoners, ondernemers en bezoekers in het gebied.

1.6. Verbinden met andere initiatieven

Het Uitvoeringsprogramma leidt niet tot 'dubbele' acties. Bij de uitwerking van de doelen en initiatieven is verbinding gelegd met lopende programma's en initiatieven in het Waddengebied. Wat al via andere initiatieven de goede kant op gaat, moet vooral doorgaan. De Agenda en het Uitvoeringsprogramma zijn bedoeld om krachten te bundelen, bijvoorbeeld met deze bestaande programma's en initiatieven (niet volledig):

- Programmatische aanpak Grote Wateren (PAGW)
- Programma naar een Rijke Waddenzee (PRW)
- Kennisprogramma Zeespiegelstijging
- Klimaatakkoord
- Nationaal Programma Regionale Energie strategieën
- Programma Infrastructuur Duurzame Industrie
- Programma Energie Hoofdstructuur
- Ontwerp Programma Noordzee
- Investeringskader Waddengebied (IKW)
- Klimaatakkoord
- Nationale programma Regionale Energie strategieën
- Deltaprogramma
- Pact van Marrum
- Integraal beheerplan Waddenzee
- Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw, Noordelijke kleischil
- Initiatieven van de Waddenacademie
- Provinciale programma's en gebiedsprocessen

Bij het opstellen van het Uitvoeringsprogramma is bekeken of - gezien de doelen en strategieën van de Agenda en de verdere concretisering van de doelen - aanvullende initiatieven nodig zijn om de doelen van de Agenda te bereiken.

1.7. Separaat Doelendocument

Als voorbereiding op dit Uitvoeringsprogramma zijn de hoofddoelen en strategieën van de Agenda verder geconcretiseerd in zgn. 'veranderdoelen' en SMART-doelen voor de periode 2021-2026. Over een belangrijk deel van deze concretere doelen hebben de partijen overeenstemming bereikt. Over een deel gaan de partijen verder met elkaar in gesprek.

Deze concrete uitwerking van de doelen staat in een separaat Doelendocument. Het Uitvoeringsprogramma zelf bevat de initiatieven die nodig zijn om deze doelen te realiseren en benoemt ook de onderwerpen waar partijen de komende tijd verder met elkaar het gesprek over voeren.

Disclaimer Doelendocument september 2021

De omzetting van de doelen in concrete maatregelen en acties voor alle individuele partijen en de consequenties daarvan zijn op dit moment nog niet volledig in beeld. Het Doelendocument beschrijft de ambitie die de partijen wensen te bereiken, maar nog niet de manier waarop. Dat komt nog. We benadrukken daarom dat de betrokken partijen op dit moment niet aanspreekbaar zijn op hun - eventueel ook financiële - inzet om de doelen daadwerkelijk te bereiken.

1.8. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staat hoe de initiatieven uit dit Uitvoeringsprogramma tot stand zijn gekomen. Ook geeft dit hoofdstuk de veranderdoelen voor elf deelprogramma's die aansluiten aan bij de thematische opgaven uit de Agenda.

Hoofdstuk 3 geeft per deelprogramma een overzicht van de initiatieven en de onderwerpen waarover de partijen in deze programmaperiode verder in gesprek gaan.

Hoofdstuk 4 geeft een nadere toelichting op de initiatieven: wie is verantwoordelijk, wat is de gewenste voortgang en planning en welke inzet van partijen is nodig om de initiatieven uit te voeren?

In hoofdstuk 5 tot en met 7 staan overkoepelende onderwerpen centraal: kennisontwikkeling, monitoring en evaluatie en communicatie. De hoofdstukken 8 en 9 gaan in op de organisatie en de financiering van het Uitvoeringsprogramma 2021-2026. Hoofdstuk 10 geeft (in een later stadium) de planning van de initiatieven. Hoofdstuk 11 tenslotte vat samen, en gaat over het borgen van de Agenda en het Uitvoeringsprogramma. Ook is in dit hoofdstuk een lijst met gebruikte afkortingen te vinden.

2 Deelprogramma's en veranderdoelen

2.1. Via (hoofd)doelen en deelprogramma's naar UP-initiatieven

In de Agenda staan de hoofddoelen en de strategieën voor de Waddenzee en Waddengebied. Het Doelendocument geeft een uitwerking van deze hoofddoelen en strategieën in zogenaamde 'veranderdoelen' voor de periode tot 2026. Daarbij is een indeling gemaakt in elf deelprogramma's die samenhangen met de thema's uit de Agenda.

Het schema aan het eind van dit hoofdstuk laat zien hoe de doelenconcretisering tot stand is gekomen.

Hieronder staan de veranderdoelen per deelprogramma. Het separate Doelendocument geeft een uitgebreidere beschrijving van deze doelen.

2.2. Natuur van Wereldklasse

Het deelprogramma Natuur van Wereldklasse richt zich op het realiseren van een rijke Waddenzee waarin het voedselweb en de belangrijke functies van de Waddenzee voor de flyway en swimway zich kunnen herstellen. Ook biobouwers en vis- en vogelpopulaties kunnen zich herstellen. Daarbij werken we vanuit zes veranderdoelen:

1. De natuurlijke dynamiek vergroten.
2. De omstandigheden voor biobouwers en andere onderwaterhabitats verbeteren.
3. De ecologische samenhang in het Waddengebied verbeteren.
4. Slimmer omgaan met sediment en de impact van andere menselijke ingrepen in het systeem verminderen.
5. De kennis over het Waddenecosysteem vergroten.
6. De internationale samenhang versterken.

2.3. Landschap en cultureel erfgoed

De inzet van het deelprogramma Landschap en cultureel erfgoed is de kernkwaliteiten van het Waddenlandschap te behouden en verstevigen. Daarbij werken we vanuit vier veranderdoelen:

1. Het landschap in het Waddengebied gerichter behouden en versterken.
2. De zichtbaarheid en robuustheid van historische verbindingen, landschappelijke kwaliteiten en cultureel erfgoed gerichter vergroten.
3. Waarden als openheid, duisternis, stilte en rust effectiever beschermen.
4. De maritieme archeologie beter beschermen en het maritiem erfgoed benutten.

2.4. Bereikbaarheid

Het deelprogramma Bereikbaarheid richt zich op het duurzaam bereikbaar houden en maken van Waddengebied. Daarbij werken we vanuit vier veranderdoelen:

1. Bereikbaarheid garanderen.
2. Mobiliteit verduurzamen.
3. Vaargeulonderhoud optimaliseren.
4. Nieuwe mobiliteitsoplossingen voor de lange termijn ontwikkelen: emissieloos, impactarm en adaptief.

2.5. Klimaatverandering

Het deelprogramma Klimaat is gericht op het verminderen van de effecten van klimaatverandering op het Waddengebied. Daarbij werken we vanuit vijf veranderdoelen:

1. De effecten van klimaatverandering op het Waddengebied beter in beeld brengen.
2. De klimaatadaptieve kustzone integraal versterken.
3. Zoetwater langs de kust en op de eilanden beter vasthouden.
4. De natuur (en andere functies) robuuster maken voor klimaatverandering.
5. Het zandvolume in de kust op orde houden en laten meegroeien met de zeespiegelstijging.

2.6. Energietransitie

Het deelprogramma Energietransitie richt zich op het goed begeleiden van de energietransitie in het Waddengebied. Daarbij werken we vanuit twee veranderdoelen:

1. De energietransitie (en de kansen die deze transitie biedt) zo vormgeven dat de impact op de natuurkwaliteit en de ruimtelijke kwaliteit neutraal of positief is.
2. De ontwikkeling en toepassing van innovatieve energieoplossingen stimuleren, gericht op energieneutraliteit en zelfvoorzienendheid van de Waddeneilanden en andere delen van het Waddengebied (incl. bijbehorende energie-infrastructuur).

2.7. Leefbaar Waddengebied

Het vraagstuk van leefbaarheid is op de Waddeneilanden anders dan in de kustzone. Initiatieven die (mede) gericht zijn op het versterken van de leefbaarheid langs de vastewal kust zijn vooral gericht op Recreatie en toerisme, en staan beschreven bij dit deelprogramma (2.8).

Voor de Waddeneilanden sluiten de doelen voor leefbaarheid aan bij het programma Brede Welvaart Eilanden. In dit programma hebben de vijf Waddeneilanden hun krachten gebundeld. (zie paragraaf 4.13)

2.8. Recreatie en Toerisme

Het deelprogramma Recreatie en Toerisme is gebiedsgericht ingestoken, omdat de situatie en doelgroepen voor recreatie en toerisme per gebied sterk verschillen. Daarbij werken we - verdeeld over de vier deelgebieden - vanuit 12 veranderdoelen:

Waddenkust

1. Meer recreatieve toeristische voorzieningen langs de Waddenkust bieden, passend bij de lokale doelen en ruimtelijke principes.
2. De kustzone integraler benaderen.
3. De recreatieve verbindingen langs en naar de kust verbeteren.
4. Beleving van de havens en havenplaatsen verbeteren.

Waddeneilanden

1. Een duurzamere balans op de eilanden creëren tussen ontwikkeling van recreatie en toerisme en de effecten op leefbaarheid, landschap, natuur, cultuur, drinkwater- en energievoorziening.
2. Het recreatieaanbod op de Waddeneilanden versterken met als uitgangspunt kwaliteit voor kwantiteit.
3. Inzetten op verduurzaming van het recreatieve aanbod en het vervoer.
4. Een bredere economische basis op de eilanden realiseren, aanvullend op recreatie en toerisme.

Waddenzee

1. Vaarrecreatie op de Waddenzee en het tegengaan van verstoring beter met elkaar in balans brengen.

Waddenkust, Waddenzee en Waddeneilanden

1. Bewustwording van de natuurwaarden van het Werelderfgoed vergroten.
2. Natuurbeleving duurzamer en verantwoorder maken met beter gastheerschap.
3. De ervaring van bezoekers van het Waddengebied beter laten aansluiten bij de verwachtingen.

2.9. Havens

Het deelprogramma Havens richt zich op het verder ontwikkelen van de Waddenhavens als duurzame economische dragers van het gebied. Daarbij werken we vanuit vijf veranderdoelen:

1. Transitie naar duurzamere havens realiseren, met het Werelderfgoed als inspiratie.
2. Transitie naar specialisatie versnellen.
3. Economische toegevoegde waarde vergroten door betere logistieke verbindingen, meer werkgelegenheid en verduurzaming van het transport.
4. Ruimte voor transitie bieden.
5. Het vestigingsklimaat versterken.

2.10. Landbouw

Het deelprogramma Landbouw richt zich op een excellerende landbouwsector in het Waddengebied die tegelijkertijd optimaal anticipeert op de natuur- en landschapsdoelen. Daarbij werken we vanuit zeven veranderdoelen:

1. De excellente (export)positie van de landbouw als producent van hoogwaardig voedsel versterken.
2. Klimaatbestendige landbouw versterken.
3. De landbouw verder verduurzamen.
4. De landbouw verbreden met agrarisch natuurbeheer.
5. Aanvullende verdienmodellen voor een toekomstbestendige landbouw zoeken.
6. De band tussen landbouw en burgers versterken.
7. De bijdrage vanuit de landbouw aan de energietransitie en biobased economie vergroten.

2.11. Visserij

Het deelprogramma Visserij richt zich op het versterken van de positie van de beroepsmatige visserij in het Waddengebied, anticiperend op de natuurdoelen in het Werelderfgoed. Daarbij werken we vanuit drie veranderdoelen:

1. De toekomst van de visserij in het Waddengebied zeker stellen
2. Beter samenwerken met natuurorganisaties en natuurbeheerders
3. Meebewegen met de natuur, de seizoenen en de oogstmogelijkheden in de Waddenzee.

2.12. Overige activiteiten

Het deelprogramma Overige activiteiten richt zich op de overige thema's die in het Waddengebied spelen. Daarbij werken vanuit vijf veranderdoelen:

1. De negatieve impact van defensieactiviteiten op het Waddengebied verminderen.
2. De negatieve impact van diepe delfstoffenwinning in het Waddengebied verminderen.
3. De negatieve impact van calamiteiten op het Waddengebied verminderen.
4. De negatieve impact van grondstoffenwinning in de Waddenzee verminderen.
5. De negatieve impact van luchtvaartactiviteiten op het Waddengebied verminderen.



3 Programma-initiatieven in 2021-2026

Dit hoofdstuk geeft per deelprogramma een overzicht van de UP-initiatieven voor de programmaperiode 2021-2026. De basis hiervoor hebben de partijen in het Agendadocument van februari 2021 gelegd. Bij de uitwerking van de 'veranderdoelen' in het Doelendocument zijn echter meer initiatieven ontstaan en zijn initiatieven nader toegespitst.

De initiatieven waar de partijen zeker mee aan de slag gaan, staan in de blauwe kaders (UP1, UP2 etc.). Daaronder staan andere initiatieven binnen en buiten dit Uitvoeringsprogramma die ook aan het betreffende deelprogramma bijdragen. Tot slot volgt een overzicht van de initiatieven waarover de partijen verder met elkaar in gesprek gaan.

Een uitgebreidere uitwerking van de initiatieven staat in hoofdstuk 4. Daar staat ook aangegeven hoe de initiatieven van een deelprogramma bijdragen aan veranderdoelen van andere deelprogramma's.

3.1. Natuur van Wereldklasse

De hoofddoelstelling voor de Waddenzee is 'een duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap'. De inzet is daarmee een rijke Waddenzee waarbij het voedselweb en de belangrijke functie van de Waddenzee binnen de flyway en swimway zich kunnen herstellen. Dan zullen ook biobouwers, vis- en vogelpopulaties zich herstellen en wordt de aantrekkingskracht van het gebied voor duurzaam gebruik en recreatie nog verder versterkt.

In het verlengde van de strategieën uit de Agenda werken we in dit deelprogramma Natuur van Wereldklasse vanuit zes veranderdoelen:

1. De natuurlijke dynamiek vergroten.
2. De omstandigheden voor biobouwers en andere onderwaterhabitats verbeteren.
3. De ecologische samenhang in het Waddengebied verbeteren.
4. Slimmer omgaan met sediment en de impact van andere menselijke ingrepen in het systeem verminderen.
5. De kennis over het Waddenecosysteem vergroten.
6. De internationale samenhang versterken.

Hier gaan we mee aan de slag

In dit deelprogramma werken de partijen in de periode 2021-2026 aan de volgende initiatieven:

UP1. Handelen vanuit ecologische principes

De partijen geven verder uitwerking aan het principe dat Economie en Ecologie elkaar versterken, passend binnen de hoofddoelstelling voor de Waddenzee en de ecologische principes van de Agenda. De partijen gaan bij nieuwe initiatieven in een zo vroeg mogelijke fase met elkaar in gesprek - liefst dicht bij de vertaling van ideeën in initiatieven en liefst ver voordat formele procedures beginnen - over de manier waarop de hoofddoelstelling het beste invulling kan krijgen, om de balans tussen ecologie en economie optimaal te faciliteren.

UP2. Natuurbeheer, -herstel en -ontwikkeling

In programma's als PRW, KRW, PAGW, Natura 2000 en het IKW/Waddenfonds werken partijen gezamenlijk aan actief natuurherstel. De aandacht richt zich de komen periode specifiek op versterking van:

- onderwaternatuur;
- bovenwaternatuur.

De Beheerautoriteit Waddenzee werkt met beheerders aan een gezamenlijk Integraal Beheerplan (IBP) Waddenzee met als doel bij te dragen aan de verbetering van de natuurkwaliteit door samenhang tussen het natuur-, vis- en waterbeheer te bevorderen en de samenwerkingtussen beheerders te verbeteren.

UP3. Programma ED2050, 2e tranche 2021-2026

In het Programma Eems-Dollard 2050 (ED2050) werken overheden, natuur- en milieuorganisaties en bedrijven aan herstel van het Eems-estuarium. Ze werken aan het verminderen van de vertroebeling door slib te onttrekken en nuttig toe te passen en de sedimentatie binnen- en buitendijks te versterken. Langs de randen van het estuarium vindt natuurherstel plaats in combinatie met slibinvang, recreatie en waterveiligheid.

Andere initiatieven in dit Uitvoeringsprogramma die bijdragen aan de veranderdoelen van dit deelprogramma zijn onder meer:
- Organisatie kennishouding en opstellen Kennisagenda (UP22), met onder meer kennisontwikkeling over cumulatieve effecten van handelen.
- Onderzoek naar ecologische effecten van klimaatverandering (UP8).
- Integrale aanpak kustzone (UP9).
- Ontwikkeling zoetwaterstrategie (UP18).

Deze zijn beschreven bij de andere deelprogramma's.

Andere relevante initiatieven en programma's buiten dit Uitvoerings- programma waar we de verbinding mee zoeken zijn (niet volledig):
- Investeringskader Waddengebied en Waddenfonds.
- Programma naar een Rijke Waddenzee.
- Programmatische Aanpak Grote Wateren.
- Integraal Beheerplan Waddenzee.
- Trilaterale samenwerking voor de Waddenzee.

En hier zetten we het gesprek over voort
- Tegengaan van en omgaan met verzilting van landbouwgrond in relatie tot binnendijkse en buitendijkse (natuur)initiatieven.
- Omgaan met het terugdringen van bodemberoering en het herstel van onderwaternatuur en biobouwers.
- Omgaan met sluiting van gebieden voor herstel van onderwaternatuur en het streven naar een duurzame toekomstbestendige visserij.

3.2. Landschap en cultureel erfgoed

Het Waddengebied heeft een bijzonder landschap en een rijke, bewogen historie. Nergens anders in Nederland zijn rust, ruimte en nachtelijke duisternis zo goed beleefbaar als in het Waddengebied. Behoud en ontwikkeling van de unieke waarden van het landschap is dan ook een hoofddoelstelling voor het Waddengebied. Daarnaast heeft het Waddengebied krachtige lokale identiteiten, die zichtbaar zijn in de gebruiken, bebouwing, cultuurlandschappen en archeologie. Dit cultureel erfgoed geeft de toekomst een verleden.

In het verlengde van de strategieën van de Agenda werken we in het deelprogramma Landschap en cultureel erfgoed vanuit vier veranderdoelen.
1. Het landschap in het Waddengebied gerichter behouden en versterken.
2. De zichtbaarheid en robuustheid van historische verbindingen, landschappelijke kwaliteiten en cultureel erfgoed gerichter vergroten.
3. Waarden als openheid, duisternis, stilte en rust effectiever beschermen.
4. De maritieme archeologie beter beschermen en het maritiem erfgoed benutten.

Hier gaan we mee aan de slag

In dit deelprogramma werken de partijen in de periode 2021-2026 aan de volgende initiatieven:

UP4. Inrichting Waddenatelier

In dit atelier verkennen partijen samen met ontwerpend onderzoek hoe ontwikkelingen in het Waddengebied zijn in te passen: hoe kan een plan de ruimtelijke kwaliteit van het Waddengebied versterken, passend bij de bestaande kwaliteiten van de Basiskaart Landschap en Erfgoed en de ruimtelijk vertrekpunten?

UP5. Uitwerking kernwaarden Waddengebied

Rust, ruimte en stilte zijn belangrijke landschappelijke kernwaarden van de Waddenzee binnen het Waddenbied. In reactie op de motie-Dik-Faber en De Groot (TK 2020/21, 35-570 XII, nr. 82) werken de partijen de kernwaarden uit in criteria en afwegingskaders. In aanvulling op de kernwaarden doen ze dit ook voor duisternis (of donkerte).

Andere initiatieven in dit Uitvoeringsprogramma die bijdragen aan de veranderdoelen van dit deelprogramma zijn onder meer:
- Mogelijkheid energietransitie Waddengebied (UP11).
- Organisatie kennishouding en opstellen Kennisagenda (UP22), met onder meer kennisontwikkeling over cumulatieve effecten van handelen.

Andere relevante initiatieven buiten dit Uitvoeringsprogramma waar we de verbinding mee zoeken zijn (niet volledig):
- Investeringskader Waddengebied en Waddenfonds.
- Omgevingsagenda Noord.

En hier zetten we het gesprek over voort
- De wens om de kenmerkende openheid van het Waddengebied te waarborgen en de noodzaak om de energietransitie te accommoderen, met input van het Waddenatelier en de uitwerking van de kernwaarden.
- De wens om kernwaarden als rust, stilte en donkerte te behouden en het waarborgen van een vitaal landelijk gebied en bijbehorende activiteiten.

3.3. Bereikbaarheid

Goede en betrouwbare bereikbaarheid in het Waddengebied is een basisvoorziening voor bewoners en bezoekers, op de eilanden en langs de kust. Het is een voorwaarde voor een goed vestigingsklimaat voor bedrijven en voor recreatie en toerisme.

In het verlengde van de strategieën uit de Agenda werken we in het deelprogramma Bereikbaarheid vanuit vier veranderdoelen:

1. Bereikbaarheid garanderen.
2. Mobiliteit verduurzamen.
3. Vaargeulonderhoud optimaliseren.
4. Nieuwe mobiliteitsoplossingen voor de lange termijn ontwikkelen: emissieloos, impactarm en adaptief.

Hier gaan we mee aan de slag

In dit deelprogramma werken de partijen in de periode 2021-2026 aan de volgende initiatieven:

UP6. Duurzame mobiliteit Waddengebied

Vanaf 2022 wordt met betrokken partijen bekeken of en op welke wijze uitvoering gegeven kan worden aan de eind 2021 te verschijnen Transitieschets Duurzame Mobiliteit Waddengebied. Te denken valt aan:

- Mobiliteitsplannen voor vervoer naar de haven, naar/van de eilanden en op de eilanden met aandacht voor o.a. (het scheiden van) vervoersstromen, de aard van het vervoer, voor- en na-vervoer.
- (Bijdragen aan) technologische ontwikkelingen voor (veer)boten, zoals emissieloze, ondiepe, impactarme en innovatieve vlootconcepten.

UP7. Vervolgonderzoek bereikbaarheid Ameland 2030

Najaar 2021 start het vervolgonderzoek bereikbaarheid Ameland 2030. Het vervolgonderzoek heeft als doel te komen tot een duurzame en betrouwbare oplossingsrichting voor de vaarverbinding tussen Holwerd en Ameland dat inspeelt of stuurt op toekomstige modaliteiten en rekening houdt met een dynamisch morfologisch en ecologisch systeem en de diverse belangen. Het streven is het onderzoek in 2023 af te ronden. Daarna vindt besluitvorming plaats over de implementatie van de uitkomsten in de planperiode.

Andere initiatieven in dit Uitvoeringsprogramma die bijdragen aan de veranderdoelen van dit deelprogramma zijn onder meer:

- Green shipping (UP17).

Andere initiatieven buiten dit Uitvoeringsprogramma waar we de verbinding mee zoeken zijn (niet volledig):

- Concessieverlening vaarverbindingen 2029.
- Concessieverlening ov-vervoer op de eilanden en de vaste wal 2026.
- Convenant ‘Zero emissie Mobiliteit Waddeneilanden’.
- Project vergroting aandacht reders voor duurzame vervoersmiddelen.
- Vervoersvisie Ameland en andere eilanden.
- Diverse projecten in het kader van Investeringskader Waddengebied en Waddenfonds.

En hier zetten we het gesprek over voort

- Omgaan met het terugdringen van bodemberoering en het herstel van onderwaternatuur en biobouwers.
- Mogelijkheden voor slimmer baggeren en het verspreiden van sediment met minder impact op natuur of een bijdrage aan natuurherstel.
- Bevorderen van duurzame mobiliteit in het Waddengebied.

3.4. Klimaatverandering

Klimaatverandering en zeespiegelstijging hebben gevolgen voor het Waddengebied en zijn bewoners, op korte, middellange en lange termijn. Zo zullen er effecten zijn op de dynamiek van droogvallende wadplaten in de Waddenzee, het open landschap, het ecosysteem en de landbouw. Klimaatverandering leidt ook tot een grotere kans op wateroverlast door veranderende neerslagpatronen, overstromingsrisico’s vanuit zee en de boezem, versterkte zoutindringing, langere perioden van droogte en temperatuurstijging.

In het verlengde van de strategieën uit de Agenda werken we in dit deelprogramma vanuit vijf veranderdoelen:

1. De effecten van klimaatverandering op het Waddengebied beter in beeld brengen.
2. De klimaatadaptieve kustzone integraal versterken.
3. Zoetwater langs de kust en op de eilanden beter vasthouden.
4. De natuur (en andere functies) robuuster maken voor klimaatverandering.
5. Het zandvolume in de kust op orde houden en laten meegroeien met de zeespiegelstijging.

Het tegengaan van klimaatverandering (mitigatie) is onderdeel van de deelprogramma’s Energietransitie,

Landbouw en Overige activiteiten.

Hier gaan we mee aan de slag
In dit deelprogramma werken de partijen in de periode 2021-2026 aan de volgende initiatieven:

UP8. Onderzoek ecologische effecten klimaatverandering
De ministeries van LNV, IenW en EZK, de provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen (via het Waddenfonds) en de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) investeren meteen speciaal onderzoeksprogramma de komende vijfjaar vier miljoen euro in kennisontwikkeling voor het Waddengebied, met de focus op de effecten van klimaatverandering op het Waddengebied.

UP9. Integrale aanpak kustzone
Binnen het HWBP werken waterschappen aan het versterken van de Waddenzeedijken om de waterveiligheid van het Waddengebied te waarborgen. Met Rijkswaterstaat, de provincies en andere partijen zoeken de waterschappen actief naarmogelijkheden om andere opgaven langs de kust meete nemen in een integrale gebiedsontwikkeling.

UP10. Ontwikkeling Kop van Noord-Holland
Voor het gebied rond het Amstelmeer in de Kop van Noord-Holland zijn verschillende denkrichtingen in beeld voor de toekomstige ontwikkeling (Scenariostudie Amstelmeer Waterrijk). In deze programmaperiode vindt aan de hand van deze denkrichtingen de dialoog met de partijen in het gebied plaats, om te komen tot een gezamenlijk (uitvoerings)perspectief.

Andere initiatieven in dit Uitvoeringsprogramma die bijdragen aan de veranderdoelen van dit deelprogramma zijn onder meer:
- Ontwikkeling zoetwaterstrategie voor de landbouw (UP18).

Andere relevante initiatieven buiten het Uitvoeringsprogramma waar we de verbinding mee zoeken zijn:
- Deltaplan Zoetwater.
- diverse MIRT-trajecten voor dijkversterking in het Waddengebied.
- Regionale klimaatadaptatiestrategieën (RAS), waaronder de Friese Klimaatatlas.
- Deltaplan Ruimtelijke adaptatie.

En hier zetten we het gesprek over voort
- Wenselijkheid voor het ontwikkelen van langetermijnscenario's voor de effecten van klimaatverandering op de natuur, morfologie, buitendijkse gebieden en het gebruik van het Waddengebied.
- Mogelijkheid om de Waddenzee meer ruimte te geven voor het opvangen van de effecten van klimaatverandering in overleg met landbouw en de kust- en eilandengemeenten.

3.5. Energietransitie

De energietransitie staat nationaal en internationaal vol op de agenda. Het kabinet wil in 2030 de uitstoot van CO2 met minimaal 49 procent hebben verminderd. In 2021 hebben de regio's de eerste versies van de RES'en (RES1.0) en bijhorende zoekgebieden vastgesteld, als bod voor de productie van duurzame energie. De regio's werken nu aan de verdere besluitvorming. De grote uitdaging voor het Waddengebied is om de energietransitie vorm te geven in een kwetsbaar gebied. Hoe verhouden de ambities van de regio om "zelfvoorzienend" te zijn en "koploper in de energietransitie" zich tot de natuurwaarden en de doelen voor een open landschap?

Het deelprogramma Energietransitie richt zich op het goed begeleiden van de energietransitie in het Waddengebied. Daarbij werken we vanuit twee veranderdoelen:
1. De energietransitie (en de kansen die deze transitie biedt) zo vormgeven dat de impact op de natuurkwaliteit en de ruimtelijke kwaliteit neutraal of positief is.
2. De ontwikkeling en toepassing van innovatieve energieoplossingen stimuleren, gericht op energieneutraliteit en zelfvoorzienendheid van de Waddeneilanden en andere delen van het Waddengebied (incl. een goede energie-infrastructuur).

Hier gaan we mee aan de slag
In dit deelprogramma werken de partijen in de periode 2021-2026 aan de volgende initiatieven:

UP11. Mogelijkheid energietransitie Waddengebied
Het instrument 'Mogelijkheden energietransitie Waddengebied' moet een beeld geven van de manier waarop de energietransitie vorm kan krijgen in het Waddengebied met een neutrale of positieve impact op de hoofddoelstelling voor de Waddenzee en de kansen die de energietransitie biedt.
Eindresultaat in 2022 is een instrument (inclusief kaartbeelden en afwegingskader) dat ondersteuning en inspiratie biedt bij beleidskeuzes. Onderdeel hiervan is een verdieping en verbreding van de cluster-vensterbenadering.
Het instrument vormt input voor de relevante landelijke, regionale en lokale planprocessen. De partijen passen het toe voor de 2.0-versies van de Regionale Energiestrategieën voor de regio's Noord-Holland Noord, Fryslân en Groningen, het NWP (en Programma Noordzee), de Verkenningen aanlanding op zee (VAWOZ) en de Transitievisies Warmte van de eiland- en kustgemeenten.

Andere relevante initiatieven in het Uitvoeringsprogramma die bijdragen aan de veranderdoelen van dit deelprogramma zijn onder meer:
- Inrichting Waddenatelier (UP4).
- Uitwerking kernwaarden Waddengebied(UP5).
- Programma Brede Welvaart Waddeneilanden (UP12).

Andere relevante initiatieven buiten het Uitvoeringsprogramma waar we de verbinding mee zoeken zijn (niet volledig):
- RES2.0 Noord-Holland Noord, Groningen en Fryslân.
- Verkenning aanlanding windenergie op zee (VAWOZ).
- Transitievisies warme eiland- en kustgemeenten.

En hier zetten we het gesprek over voort
- De wens om de kenmerkende openheid van het Waddengebied te behouden en de noodzaak om de energietransitie te accommoderen, met de uitwerking van de kernwaarden als input.
- De tracékeuze voor de aanlanding van windenergie die is opgewekt op de Noordzee.
- De uitwerking van voorwaarden voor de opschaling van experimenten met nieuwe vormen van energieopwekking in het Waddengebied. Dit mede in relatie tot de ambitie van de Waddeneilanden om zelfvoorzienend te zijn op het gebied van energie.

3.6. Leefbaar Waddengebied

De leefbaarheid van het Waddengebied staat onder druk, onder meer door ontgroening en vergrijzing, zorgen over de bereikbaarheid van voorzieningen en een disbalans op de arbeidsmarkt. De ligging aan zee en de daarmee samenhangende beperkingen voor de bereikbaarheid en soms eenzijdige economie versterken de leefbaarheidsproblematiek. Tegelijk biedt de ligging aan het Werelderfgoed Waddenzee kansen voor het versterken van recreatie en toerisme en daarmee voor het versterken van de leefbaarheid van het gebied.

Hier gaan we mee aan de slag
Het vraagstuk van leefbaarheid op de Waddeneilanden is anders dan in de kustzone. Daarmee verschillen ook de oplossingsrichtingen. In dit deelprogramma werken de partijen in de periode 2021-2026 aan de volgende initiatieven:

UP12. Programma Brede Welvaart Waddeneilanden
Het Programma Brede Welvaart Waddeneilanden heeft als doel het perspectief voor leefbaarheid op de Waddeneilanden te vergroten. De eilanden hebben daarvoor een eigen programma uitgewerkt met 15 actielijnen, verdeeld over 5 programmalijnen:
1. Goed wonen en leven
2. Toekomstbestendig ondernemen en ontwikkelen
3. Optimaal Bereikbaar & Verbonden
4. Duurzame Energie
5. Circulaire Economie

De initiatieven voor de leefbaarheid langs de vastewalkust staan bij het deelprogramma Recreatie en toerisme.

Andere initiatieven in dit Uitvoeringsprogramma die bijdrage aan de veranderdoelen van dit deelprogramma zijn onder meer:
- Duurzame mobiliteit Waddengebied (UP6).
- Mogelijkheid energietransitie Waddengebied (UP11).
- Programma versterking Recreatie en toerisme Waddenkust (UP13).

Andere initiatieven buiten dit Uitvoeringsprogramma waar we de verbinding mee zoeken zijn (niet volledig):
- Investeringskader Waddengebied (IKW).

En hier zetten we het gesprek over voort
- Het versterken van de samenwerking tussen eilandgemeenten onderling en met de vaste wal gemeenten.

3.7. Recreatie en toerisme

Recreatie en toerisme zijn de belangrijkste economische sectoren op de Waddeneilanden. Recreatie en toerisme dragen ook belangrijk bij aan het draagvlak voor de bescherming van het gebied. Langs de Waddenkust is het aandeel van recreatie in de totale werkgelegenheid nog steeds bescheiden, hoewel er wel sprake is van groei. De kustgemeenten willen recreatie en toerisme (beleving van het Waddengebied) stimuleren ten behoeve van de leefbaarheid en behoud van voorzieningen.

In het verlengde van de strategieën uit de Agenda werkt het deelprogramma Recreatie en toerisme - verdeeld over vier deelgebieden - vanuit twaalf veranderdoelen:

Waddenkust

1. Meer recreatieve toeristische voorzieningen langs de Waddenkust bieden, passend bij de lokale doelen en ruimtelijke principes.
2. De kustzone integraler benaderen.
3. De recreatieve verbindingen langs en naar de kust verbeteren.
4. Beleving van de havens en havenplaatsen verbeteren.

Waddeneilanden

5. Een duurzamere balans op de eilanden creëren tussen ontwikkeling van recreatie en toerisme en de effecten op leefbaarheid, landschap, natuur, cultuur, drinkwater- en energievoorziening.
6. Het recreatieaanbod op de Waddeneilanden versterken met als uitgangspunt kwaliteit voor kwantiteit.
7. Inzetten op verduurzaming van het recreatieve aanbod en het vervoer.
8. Een bredere economische basis op de eilanden realiseren, aanvullend op recreatie en toerisme.

Waddenzee

9. Vaarrecreatie op de Waddenzee en het tegengaan van verstoring beter met elkaar in balans brengen

Waddenkust, Waddenzee en Waddeneilanden

10. Bewustwording van de natuurwaarden van het Werelderfgoed vergroten.
11. Natuurbeleving duurzamer en verantwoorder maken met beter gastheerschap
12. De ervaring van bezoekers van het Waddengebied beter laten aansluiten bij de verwachtingen

Hier gaan we mee aan de slag

In dit deelprogramma werken de partijen in de periode 2021-2026 aan de volgende initiatieven:

UP13. Programma versterking recreatie en toerisme langs de Waddenkust

Met het programma ‘Grenzeloos gebied, begrensd genieten’ willen partijen een impuls geven aan duurzame regionale recreatie en toerisme langs de Waddenkust en de noordelijke IJsselmeerkust. Doelen zijn: de Waddenkust promoten als green destination, bewustwording natuur, landschap en culturele waarden stimuleren, beleving en toerisme als economische drager versterken. Dit gebeurt door de initiatieven van private partijen, gemeenten, regionale marketingorganisaties en provincies te bundelen. Onder meer de Landschapstriënnale 2023 dient hierbij als springplank.

Andere initiatieven in dit Uitvoeringsprogramma die bijdragen aan de veranderdoelen van dit deelprogramma zijn onder meer:

- Integrale aanpak kustzone (UP9).
- Programma Brede Welvaart eilanden (UP12).

Andere relevante initiatieven buiten het Uitvoeringsprogramma waar we de verbinding mee zoeken zijn (niet volledig):

- IKW Programma vermarkting Werelderfgoed/ VisitWadden.nl.
- IKW Programma versterking Werelderfgoed.
- Marconi.
- Holwerd aan Zee.
- Werelderfgoedcentrum Lauwersoog
- Coalitie Duurzame haven Lauwersoog en manifest Lauwersmeerkust.
- Diverse initiatieven voor verbindingen langs/naar het wad, zoals Kiek over diek en Op pad lâns it waad.
- Diverse dijkversterkingsprojecten.
- De Nieuwe Afsluitdijk.
- Prowad Link.
- IBP Waddenzee.

En hier zetten we het gesprek over voort

De ontwikkeling van recreatie en toerisme in het Waddengebied in relatie tot het behoud van de karakteristieke waarden in het Waddengebied en de bescherming van rustgebieden voor kwetsbare soorten

3.8. Havens

Verspreid langs de Waddenkust liggen grotere industrie-, veer- en visserijhavens, met daaromheen verschillende bedrijven. Deze clusters zijn belangrijk voor de economische ontwikkeling en een bron van werkgelegenheid.

In het verlengde van de strategieën uit de Agenda richt het deelprogramma Havens zich op het verder ontwikkelen van de Waddenhavens als duurzame economische dragers van het gebied. Daarbij werken we vanuit vijf veranderdoelen:

1. Transitie naar duurzamere havens realiseren, met het Werelderfgoed als inspiratie.
2. Transitie naar specialisatie versnellen.
3. Economische toegevoegde waarde vergroten door betere logistieke verbindingen, meer werkgelegenheid en verduurzaming van het transport.
4. Ruimte voor transitie bieden.
5. Het vestigingsklimaat versterken.

Hier gaan we mee aan de slag

In dit deelprogramma werken de partijen in de periode 2021-2026 aan de volgende initiatieven:

UP14. Maritieme ontwikkeling havenplaatsen

Met Marconi Delfzijl wordt dit jaar een integrale gebiedsontwikkeling afgerond, waarbij Delfzijl weer een sterkere verbinding krijgt met de Waddenzee. Ook in andere visserijhavens, havensteden en veerterminals lopen initiatieven om de maritieme wereld en de Waddenzee beter beleefbaar te maken. De kustgemeenten onderzoeken hoe integrale maritieme ontwikkeling, als onderdeel van het brede Programma Recreatie en toerisme langs de Waddenkust vorm kan krijgen.

UP15. Ecoport innovatieprogramma verduurzaming havens

Voor de reductie van de CO2-uitstoot, het realiseren van de circulaire economie, vermindering van bedreigingen voor de natuur en het stimuleren van natuur in en om de havens, wordt het EcoPort innovatieprogramma verduurzaming havens opgezet.

UP16. Green shipping

De scheepvaart in het Waddengebied vaart nu bijna volledig op fossiele brandstof (diesel). Vanwege de prijs zal de sector niet snel overstappen op fossielvrije brandstof. In het programma Green Shipping wordt gewerkt aan de ontwikkeling en het testen van pilotsschepen die emissie- en fossielvrij kunnen varen.

UP17. Tijdelijke parkeerfaciliteit offshore installaties

De haven van Den Helder faciliteert de ombouw van offshore installaties om de offshoresector te verduurzamen. De haven biedt slechts ruimte voor één offshore platform. Doel van dit initiatief is te komen tot een faciliteit voor het tijdelijk parkeren offshore installaties in de buurt van de haven van Den

Andere initiatieven in dit Uitvoeringsprogramma die bijdragen aan de veranderdoelen van dit deelprogramma zijn onder meer:

- Maritieme ontwikkeling havenplaatsen (UP14).
- Ontwikkeling Kop van Noord-Holland (UP10).
- Verbeteren synergie tussen monitoring bij vergunningverlening en Basismonitoring (UP24).
- Duurzame mobiliteit Waddengebied (UP6).
- Organisatie kennishouding en opstellen Kennisagenda (UP22).

Andere relevante initiatieven buiten het Uitvoeringsprogramma waar we de verbinding mee zoeken zijn (niet volledig):

- Lloyds EcoPort certificering.
- Afstemming onderwijs en vraag naar arbeid.
- Programma Waddenzeehavens.
- Evaluatie Pact van Marrum.
- Verkenning slimmer baggeren en verspreiden van slib (ED2050).
- Diverse initiatieven uit de havenvisies, zoals:

- Oplossen fileproblematiek Den Helder en Lauwersoog
- Vestiging BioLNG-fabriek en verbeteren scheepvaartveiligheid in toegang naar Port of Harlingen
- Update ROBAMCI-analyse zeesluis Delfzijl.

En hier zetten we het gesprek over voort

- Havens en bereikbaarheid over land, zoals via sluizen, wegen, energie, etc.

3.9. Landbouw

Het agrarische landschap is onderdeel van de identiteit van het Waddengebied. Het kustgebied behoort bovendien tot de beste landbouwgebieden van Europa. De beschikbaarheid van zoetwater is van groot belang voor de landbouw. Om ook in de toekomst perspectief te houden is het belangrijk zoetwater vast te houden, zuinig om te gaan met zoetwater en kennis te ontwikkelen over het omgaan met verzilting. Ook andere ontwikkelingen stellen de landbouw voor opgaven.

In het verlengde van de strategieën uit de Agenda werken we in het deelprogramma Landbouw vanuit zeven veranderdoelen:

1. De excellente (export)positie van de landbouw als producent van hoogwaardig voedsel versterken.
2. Klimaatbestendige landbouw versterken.
3. De landbouw verder verduurzamen.
4. De landbouw verbreden met agrarisch natuurbeheer.
5. Aanvullende verdienmodellen voor een toekomstbestendige landbouw zoeken.
6. De band tussen landbouw en burgers versterken.
7. De bijdrage vanuit de landbouw aan de energietransitie en biobased economie vergroten.

Hier gaan we mee aan de slag

In dit deelprogramma werken de partijen in de periode 2021-2026 aan de volgende initiatieven:

UP18. Ontwikkeling zoetwaterstrategie landbouw

De partijen ontwikkelen een solide zoetwaterstrategie voor het noordelijk kustgebied om op korte en langere termijn te kunnen beschikken over voldoende en kwalitatief goed zoetwater voor de landbouw en andere gebruikers. De strategie gaat over het aanvoeren, vasthouden, verdelen en afvoeren van zoetwater én een efficiënt en effectief gebruik van zoetwater door de landbouw.

Andere initiatieven in dit Uitvoeringsprogramma die bijdragen aan de veranderdoelen van dit deelprogramma zijn onder meer:

- Ontwikkeling kop van Noord-Holland (“Waddenbaai”)(UP10).
- Integrale aanpak kustzone (UP9).
- Mogelijkheid energietransitie Waddengebied (UP11).
- Organisatie kennishuishouding en opstellen Kennisagenda (UP22).

Andere relevante initiatieven buiten dit Uitvoeringsprogramma waar we de verbinding mee zoeken zijn (niet volledig):

- Actieplan plantgezondheid van de brancheorganisatie Akkerbouw.
- Klimaatdoelen landbouw
- Biodiversiteitsdoelen BO akkerbouw
- Regiodeal Noordoost Fryslân.
- Programma zoet op zout.
- Kenniscentrum verzilting.

En hier zetten we het gesprek over voort

- Tegengaan van en omgaan met verzilting van landbouwgrond in relatie tot binnen- en buitendijkse (natuur)ontwikkelingen.
- Impact van binnendijkse en buitendijkse ontwikkelingen op een toekomstbestendige landbouw, onder meer met het instrument Impactanalyse.

3.10. Visserij

Visserij is een belangrijke inkomensbron voor bewoners van het Waddengebied en daarbuiten. De visserij is ingebed in de gemeenschappen en heeft naast een economische waarde ook een maatschappelijke en culturele waarde.

Het deelprogramma Visserij richt zich op het versterken van de positie van de beroepsmatige visserij in het Waddengebied waarbij volop ruimte blijft voor natuur. In het verlengde van de strategieën uit de Agenda werken

we in het deelprogramma Visserij vanuit drie veranderdoelen:

1. De toekomst van de visserij in het Waddengebied zeker stellen
2. Beter samenwerken met natuurorganisaties en natuurbeheerders
3. Meebewegen met de natuur, de seizoenen en de oogstmogelijkheden in de Waddenzee

Hier gaan we mee aan de slag

In dit deelprogramma werken de partijen in de periode 2021-2026 aan de volgende initiatieven:

UP19. Waddenzee Visserij Platform

De sector heeft in 2020 het initiatief genomen om het Waddenzee Visserij Platform op te richten waarin de sector samen met de natuurorganisaties aan een gezamenlijke toekomstvisie voor de gehele Waddenzeevisserij werkt.

Andere initiatieven in dit Uitvoeringsprogramma die bijdragen aan de veranderdoelen van dit deelprogramma zijn onder meer:

- Green shipping (UP16).
- Maritieme ontwikkeling havenplaatsen (UP14).
- Handelen vanuit ecologische principes (UP1).
- Natuurbeheer, -herstel en -ontwikkeling (UP2).
- Onderzoek ecologische effecten klimaatverandering (UP8).
- Organisatie kennishuishouding en opstellen Kennisagenda (UP22).

Andere relevante initiatieven buiten dit Uitvoeringsprogramma waar we de verbinding mee zoeken zijn (niet volledig):

- Convenant mosseltransitie en natuurherstel.
- Afspraken Viswad.
- Meerjarenafspraken handkokkelvisserij.
- Meerjarenafspraken oesterrapen.

En hier zetten we het gesprek over voort

- Sluiting van gebieden voor herstel van onderwaternatuur en streven naar een duurzame toekomstbestendige visserij.
- Streven naar een geïntegreerde visserij die (ook in de vergunningverlening) kan meewegen met de natuur en de seizoenen.
- Wenselijkheid van het ontwikkelen van langetermijnscenario's voor de effecten van klimaatverandering op natuur, morfologie en het gebruik van het Waddengebied.

3.11. Overige activiteiten

Naast visserij, scheepvaart, recreatie en toerisme en landbouw vinden in het Waddengebied andere activiteiten plaats, zoals (diepe) delfstofwinning en defensieactiviteiten. Ook vinden activiteiten voor calamiteitenbestrijding plaats.

Het deelprogramma Overige activiteiten richt zich op deze overige activiteiten in het Waddengebied spelen. Daarbij werken we vanuit vijf veranderdoelen:

1. De negatieve impact van defensieactiviteiten op het Waddengebied verminderen.
2. De negatieve impact van diepe delfstoffenwinning in het Waddengebied verminderen.
3. De negatieve impact van calamiteiten op het Waddengebied verminderen.
4. De negatieve impact van grondstoffenwinning in de Waddenzee verminderen.
5. De negatieve impact van luchtvaartactiviteiten op het Waddengebied verminderen.

Hier gaan we mee aan de slag

In dit deelprogramma werken de partijen in de periode 2021-2026 aan de volgende initiatieven:

UP20. Beleidsregels voor drones in het Waddengebied

Het doel van dit initiatief is duidelijkheid te krijgen over regelgeving voor het vliegen met drones in het Waddengebied. De partijen gaan na of aanvullende regels nodig zijn voor drones boven de Waddenzee en de Noordzeekust als onderdeel van het nieuwe nationale beleid, om in te kunnen spelen op nieuwe mogelijkheden en tegelijk de rust en de ruimte van de Waddenzee en Noordzeekustzone te beschermen.

UP21. Beperking risico's grote containerschepen boven de Waddeneilanden

In opdracht van het ministere van IenW is onderzoek uitgevoerd naar de risico's van grote containerschepen boven de Waddeneilanden in verschillende weersomstandigheden. Naar aanleiding van dit onderzoek zijn in het kader van de Internationale Maritieme Organisatie (IMO) gesprekken gevoerd met de buurlanden. De landen werken nu in IMO-verband aan een niet-dwingend voorstel voor aanpassing van de bestaande routeringsmaatregelen boven de Wadden.

Andere initiatieven in dit Uitvoeringsprogramma die bijdragen aan de veranderdoelen van dit deelprogramma zijn onder meer:

- Onderzoek ecologische effecten klimaatverandering (UP10).
- Organisatie kennishuishouding en opstellen Kennisagenda (UP23).

Hier zetten we het gesprek over voort

- De tracékeuze voor de aanlanding van windenergie die is opgewekt op de Noordzee.
- Gaswinning onder de Waddenzee in de context van de nationale klimaatdoelen, het bevorderen van een betrouwbare en betaalbare energievoorziening in Nederland en het voorkomen van schade aan de natuur van de Waddenzee.
- De kansen voor het beperken van de effecten van bestaande en nieuwe defensieactiviteiten op de kernwaarden van het Waddengebied.
- Het benutten van slib voor klimaatadaptatie (ook buiten het Eems-Dollardgebied.
- Het verkennen van de wenselijkheid en mogelijkheid voor afbouw van schelpenwinning.

4. De UP-initiatieven uitgewerkt

Dit hoofdstuk geeft een toelichting op de 21 initiatieven uit hoofdstuk 3, waar de partijen in deze programmaperiode mee aan de slag gaan. De toelichtingen gaan in op de trekker van het initiatief en de betrokken partijen, het beoogde eindresultaat in 2026 is, de bijdrage aan de doelen van de Agenda, de voortgang tot nu toe en de vervolgplanning en tot slot de benodigde inzet van de partijen om de initiatieven uit te voeren, uitgedrukt in geld en capaciteit.

De uitwerking is nog niet compleet. De planning en vervolgstappen zijn nog niet altijd scherp. De komende maanden vullen we dit overzicht samen met de initiatieftrekker en betrokken partijen aan. We zullen de voortgang periodiek actualiseren.

UP1. Handelen vanuit ecologische principes

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekker is de Coalitie Wadden Natuurlijk. Berokken is onder meer het Omgevingsberaad Wadden

Korte toelichting

Menselijk medegebruik en ecologie moeten beter in balans komen om de Waddennatuur te kunnen behouden en ontwikkelen. Dit initiatief draagt daaraan bij doordat partijen in een zo vroeg mogelijke fase - liefst dicht bij de stap van ideevorming naar initiatieven en liefst ver voor de stap van formele procedures - met elkaar in gesprek gaan over de passendheid van het initiatief binnen de doelstelling van het Waddengebied. Dat gebeurt in het Omgevingsberaad Waddengebied.

De inzet is dat partijen voorgenomen initiatieven aanmelden bij het Omgevingsberaad voor een zogenaamde maatschappelijke toetsing, voorafgaand aan de formele vergunningverlening. Op basis van een nog te ontwikkelen kader stelt het Omgevingsberaad een preadvies voor de vergunningverlener op. Het advies gaat ook in op de cumulatieve effecten op de ecologische milieugebruiksruimte. De initiatiefnemer kan het preadvies benutten om het voorgenomen initiatief te optimaliseren. Vergunningverleners kunnen het kader en het preadvies benutten om tot een goede afweging te komen over de vergunningverlening.

Beoogd resultaat

De inzet is dat een loket ontstaat dat initiatiefnemers weten te vinden voor een preadvies en dat de vergunningverlener het kader en de preadviezen goed kan hanteren en het ook daadwerkelijk benut.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Dit initiatief draagt bij aan de doelen van alle deelprogramma's.

Voortgang

Nog niet gestart.

Planning en vervolg

Het initiatief start in 2022 en in 2023 vindt een pilot plaats. De eerste stap zijn een of meer gezamenlijke sessie(s) met betrokken partijen – stakeholders, vergunningsverleners en natuurbescherming – om te komen tot een werkwijze en een kader.

Kosten en capaciteit

PM

UP2. Natuurbeheer, -herstel en ontwikkeling

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekkers zijn de Coalitie Wadden Natuurlijk en het ministerie van LNV. Ze werken samen met de Beheerautoriteit Wadden en de beheerders in het Waddengebied.

Korte toelichting

In verschillende programma's werken de partijen gezamenlijk aan actief natuurherstel: onder meer in het Programma naar een Rijke Waddenzee (PRW), het Beheerplan Natura 2000, de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW), het Programma Eems-Dollard 2050 (ED2050), het Investeringskader Waddengebied (IKW) en het Waddenfonds.

Voor natuurbehoud en -ontwikkeling is het nodig meer rust te creëren en het menselijk medegebruik en de bodemberoering te verminderen. Daardoor verbeteren de omstandigheden voor biobouwers en onderwaterhabitats. Ook is het nodig de natuurlijke dynamiek en de ecologische samenhang te vergroten. Hiervoor zijn in het Doelendocument verschillende veranderdoelen geformuleerd. Het behalen van deze veranderdoelen is leidend voor dit initiatief, waarbij de nadruk ligt op natuurontwikkeling door rust aan de kust en op de bodem te creëren en de natuurlijke dynamiek te vergroten.

Beoogd resultaat

Het resultaat is een stappenplan om de habitats in 2030 minimaal in een matige staat van instandhouding te brengen en in 2035 in een goede staat van instandhouding. De staat van het voedselweb wordt leidend voor het leveren van ecosysteemdiensten en de integrale aanpak van de kustzone is daar dienend aan.

Bijdrage aan doelen van de Agenda
Het initiatief draagt bij aan de doelen voor:

- Natuur van Wereldklasse, veranderdoelen 1 t/m 4.

Voortgang

Nog niet gestart.

Planning

In 2023 ligt er een plan van aanpak gekoppeld aan het stappenplan om de eerste drie veranderdoelen vorm te geven.

Vervolg

PM

Kosten en capaciteit

PM

UP 3. Programma ED2050, 2e tranche

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekker is de provincie Groningen. De provincie werkt hierbij samen met de andere opdrachtgevers van het programma ED2050: de ministeries van IenW en LNV en Rijkswaterstaat. Andere betrokken partijen zijn Groningen Seaports, de gemeenten Het Hogeland, Eemsdelta en Oldambt, de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest en Het Groninger Landschap.

Korte toelichting

De Eems-Dollard is het enig overgebleven estuarium van de Waddenzee. Het is een van de laatste plekken in Nederland waar zoet en zout water samen komen en waar de bijbehorende estuariene habitats en soorten te vinden zijn. Deze natuur staat wel onder druk. In de Eems-Dollard ondervindt de natuur invloed van industriële bedrijvigheid langs de randen van het estuarium. Door inpoldering en vaargeulverdieping is sprake van onnatuurlijk hoge concentraties slib in het water, waardoor de voedselproductie van het systeem is afgenomen en het aantal vissen, vogels en planten achteruitgaat. Daarnaast zijn er te weinig geschikte leefgebieden voor vogels, vissen en kleine bodemdieren die passen bij een estuarium.

In het Programma Eems-Dollard 2050 werken overheden, natuur- en milieuorganisaties en bedrijven samen om de natuur te herstellen en economische ontwikkelingen mogelijk te maken. De komende jaren wordt gewerkt aan het terugdringen van de vertroebeling door jaarlijks 1 mln./ton slib (droge stof) uit het systeem te onttrekken. Het onttrokken slib wordt benut voor bodemverbetering, het ophogen van landbouwgronden, dijkversterking en bouwblokken voor diverse toepassingen. Langs de randen van het estuarium vindt natuurherstel plaats door nieuwe leefgebieden en zachtere overgangen tussen land en water en zoet en zout water te creëren, in combinatie met slibinvang, recreatie en waterveiligheid.

Belangrijke projecten in de 2e tranche (vanaf 2021) zijn de pilot Ophogen landbouwgrond, IBP-VLOED, MIRT-verkenning Eemszijlen, de inrichting en exploitatie van het tussengebied van de Dubbele Dijk voor slibinvang, natuurherstel en zouttolerante en natte teelt, de monitoring van de Kleirijperij, de aanleg van de Brede Groene Dijk en de inrichting van de Kleine en Groote Polder.

Beoogd resultaat

Het programma ED2050 heeft twee hoofddoelen (Programmaplan 2021-2026): de vertroebeling verminderen en de natuurlijke leefgebieden langs de randen van de Eems-Dollard versterken. Daarbij is omgaan met klimaatverandering en inspelen op andere opgaven in het gebied - onder meer voor landbouw en waterveiligheid - een belangrijke randvoorwaarde.

Met het programma werken de partijen via zeven inhoudelijke strategieën aan de ecologische doelstellingen:

- Het onttrekken van slib en het nuttig toepassen daarvan in onder meer dijkversterking en verbetering van landbouwgronden.
- Het versterken van de buitendijks sedimentatie gecombineerd met natuurverbetering.
- Het creëren van nieuwe natuurgebieden binnendijks, in combinatie met slibinvang en versterking van de beleving van het gebied.
- Het verkennen van kansen om baggeren en verspreiden van zand en slib te combineren met natuurherstel of het verminderen van de impact op natuur.
- Het creëren van voldoende broedgebieden en hoogwatervluchtplaatsen.
- Het verkennen van de kansen voor versterking van onderwaterleven en biobouwers.
- Het verbeteren en borgen van goed natuurbeheer binnen- en buitendijks.

Cruciaal in dit grensoverschrijdend gebied zijn ook de twee overkoepelde strategieën: het benutten en versterken van de samenwerking met Duitsland en een goed ondersteunend kennisprogramma.

De beoogde resultaten per strategie in 2026 staan in het Programmaplan 2021-2026.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Het initiatief draagt bij aan de volgende doelen:

- Natuur van Wereldklasse, veranderdoel 6.
- Havens, veranderdoelen 4 en 5.

Voortgang en planning

Ieder kwartaal ontvangt de Stuurgroep Economie en Ecologie in Balans een rapportage over de voortgang van de strategieën en projecten. Ieder jaar wordt een monitoringrapportage opgesteld.

De beoogde (tussen)resultaten in de periode 2021-2026 staan in het programmaplan. De programmahorizon is het ecologische streefbeeld in 2050.

Kosten en capaciteit

De programmakosten bedragen circa € 150.000,- (exclusief € 100.000,- voor het kennisprogramma) en de inzet van 7 fte door de opdrachtgevende partijen.

De uitvoeringskosten van de projecten worden bekostigd uit onder meer het Waddenfonds, de PAGW, het HWBP, LIFE-IP en cofinanciering door de verschillende partners van het programma.

UP4. Inrichting Waddenatelier

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekker is de provincie Groningen. Andere betrokken organisaties zijn de Waddenprovincies, kustgemeenten, Waddeneilanden en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

Korte toelichting

De landschappelijke en cultuurhistorische waarden zijn belangrijke en unieke kwaliteiten van het Waddengebied. Naar verwachting zal de druk op deze waarden de komende jaren sterk toenemen door een toenemende vraag naar ruimte voor duurzame energie en bedrijvigheid. Dat vraagt om zorgvuldigheid bij toekomstige inpassingsvraagstukken. Het Waddenatelier kan hierbij helpen.

In het Waddenatelier willen we bestaande kennis en kunde samenbrengen en optimaal benutten voor toekomstige ruimtelijke vragen in het Waddengebied. De gedachte is te komen tot versterkte samenwerking in een netwerkorganisatie. Het Waddenatelier is geen nieuw instituut, en ook geen eenmalige activiteit of evenement.

In het Waddenatelier verkennen partijen samen hoe ontwikkelingen zijn in te passen door middel van ontwerpend onderzoek: hoe kan een plan de ruimtelijke kwaliteit van het Waddengebied versterken, passend bij de bestaande kwaliteiten. De Basiskaart Landschap en Erfgoed en de ruimtelijke vertrekpunten uit de Agenda voor het Waddengebied 2050 vormen hiervoor de basis.

Beoogd resultaat

De beoogde resultaten van het Waddenatelier zijn:

1. Betere kwaliteit van advisering over Waddenbrede landschappelijke en cultuurhistorische vraagstukken, door:
    - Het samenbrengen van partijen met kennis over landschap, cultureel en maritiem erfgoed en ruimtelijke kwaliteit.
    - Het ontwikkelen van een kennis-samenwerkingsverband dat op basis van de ruimtelijke vertrekpunten kan adviseren (expertoordeel) over toekomstige inpassingsvraagstukken in het Waddengebied.
    - Het verbeteren van de kwaliteit van besluitvorming over de ruimtelijke vraagstukken.
2. Zorgvuldige ruimtelijke vertaling van toekomstige ontwikkelingen in het Waddengebied, rekening houdend met de bestaande landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het gebied.

Concreet resultaat is een operationeel Waddenatelier in 2022.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Het initiatief draagt bij aan de volgende doelen:

- Landschap en cultureel erfgoed, veranderdoel 1.
- Energietransitie, veranderdoel 1.

Voortgang

De provincies, kustgemeenten, eilanden, RCE en waterschappen hebben al verschillende gesprekken gevoerd. De samenwerking wordt nu verder uitgebouwd.

Planning en vervolg

Eind 2022 is de inrichting van het Waddenatelier voltooid. Het Waddenatelier is dan ingebed in de organisatie van de Agenda voor het Waddengebied en het Uitvoeringsprogramma.

Het Waddenatelier heeft raakvlakken met de Landschapstriënnale. De samenhang wordt nog nader uitgewerkt. Uitgangspunt is dat het Waddenatelier en de Landschapstriënnale elkaar aanvullen.

Kosten en capaciteit

Voor het Waddenatelier gaan we uit van de inzet van kennis en kunde van de bestaande kwaliteitsteams van de Waddenprovincies en RCE. Onduidelijk is nog welke aanvullende middelen en capaciteit nodig zijn om het Waddenatelier operationeel te krijgen. Dit wordt de komende periode uitgewerkt.

UP5. Uitwerking kernwaarden Waddengebied

Initiatieftrekker en betrokkenen

De initiatieftrekker, het ministerie van IenW, voert dit initiatief uit in samenwerking met de Waddenprovincies.

Korte toelichting

Rust, ruimte en stilte zijn belangrijke landschappelijke kernwaarden van de Waddenzee binnen het Waddengebied. Als reactie op de motie van de Kamerleden Dik-Faber en De Groot vindt een verdere uitwerking van deze kernwaarden plaats in criteria en afwegingskaders. Dat gebeurt ook voor 'duisternis' (of donkerte), omdat dit ook als belangrijke kernwaarde van de Waddenzee te beschouwen is. Voor de uitwerking van de kernwaarde ruimte sluiten we aan bij de omschrijving van ‘weidsheid/open horizon’ in de Structuurvisie Waddenzee.

Beoogd resultaat

Dit initiatief levert criteria op voor de kernwaarden rust, ruimte, stilte en donkerte. Hiermee ontstaat een duidelijk afwegingskader voor het beoordelen van initiatieven dat een vertaling krijgt in beleid en regelgeving.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Dit initiatief draagt bij het volgende doel:

- Landschap en cultuurhistorie, veranderdoel 3.

Voortgang

In 2021 heeft een eerste inventarisatie plaatsgevonden van de doorwerking van de kernwaarden van het Waddengebied in beleid. Conclusie is dat er te weinig heldere (regionale) beleidskaders zijn om de kernwaarden rust, ruimte (openheid), stilte en duisternis uit te werken in criteria en een duidelijk afwegingskader. De afgelopen jaren zijn wel aanzetten en pogingen gedaan om tot verdere invulling te komen van enkele van deze kernwaarden. De Waddenprovincies geven hier op dit moment verschillend invulling aan.

Planning en vervolg

De volgende stappen zijn voorzien:

1. Opstellen Plan van Aanpak: 2022.
2. Uitvoeren verkenning van de landschappelijke kernwaarden per Waddenprovincie door of met behulp van de Stichting Landschapstriënnale: 2022/2023.
3. Opstellen van criteria en afwegingskaders in samenwerking met de provinciale kwaliteitsteams en Waddenatelier i.o.: 2024;
4. Verankering van de criteria en afwegingskaders in beleid en regelgeving: 2025.

Kosten en capaciteit

Onderdeel van het Plan van Aanpak (stap 1) is een raming van de kosten en de benodigde capaciteit.

UP 6. Duurzame mobiliteit Waddeneilanden

Initiatieftrekker en betrokkenen

Provincie Fryslân, het ministerie van IenW en Rijkswaterstaat zijn de initiatieftrekkers, vanwege hun verantwoordelijkheid voor de regionale bereikbaarheid, mobiliteit en de concessieverlening Waddenveren. Betrokken partijen zijn in ieder geval de eiland- en vastewalgemeenten, havens, rederijen en beheerders.

Korte toelichting

De afgelopen jaren heeft het Programma naar een Rijke Waddenzee, in samenwerking met Rijkswaterstaat en andere partijen, gewerkt aan de Transitieschets Duurzame mobiliteit Waddeneilanden. Deze wordt binnenkort opgeleverd. De Transitieschets biedt handvatten om duurzame mobiliteit in het Waddengebied verder vorm te geven. Waar nuttig en mogelijk leggen de partijen daarbij een relatie met andere initiatieven en onderwerpen zoals green shipping, certificering en een reserveringssysteem voor de havens van de eilanden. Onderdeel van het initiatief zijn de acties en activiteiten voor slimmer baggeren en structureel meten en monitoren (deelprogramma Bereikbaarheid, veranderdoel 3).

Beoogd resultaat

In 2026 zijn de eerste stappen naar duurzame mobiliteit gezet, met aandacht voor onder meer verduurzaming van het vervoer van en naar de eilanden (inclusief voor- en natraject) en verduurzaming van het vaargeulonderhoud. Dit levert waardevolle inzichten op die een plaats krijgen bij de aanbesteding van de concessie Waddenveren voor de periode vanaf 2029 en in het Nationaal Waterprogramma (NWP) voor de periode vanaf 2027.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Het initiatief draagt bij aan de volgende doelen:

- Bereikbaarheid, veranderdoelen 1, 3 en 4.

Voortgang

De Transitieschets is in 2021 klaar. Op basis daarvan bepalen de partijen de vervolgstappen.

Planning en vervolg

De nieuwe concessie voor de Waddenveren voor de periode vanaf 2029 is een kans om een flinke slag te maken met verdere verduurzaming van de mobiliteit. Het streven is in de aanloop naar de aanbesteding (rond 2026) de juiste input te geven. Het initiatief is dan niet klaar en loopt daarna door.

Kosten en capaciteit

De partijen bekijken op basis van de Transitieschets wat de vervolgstappen zijn en bepalen vervolgens de kosten en capaciteit.

UP 7. Vervolgonderzoek bereikbaarheid Ameland 2030

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekker en opdrachtgever voor het Vervolgonderzoek Bereikbaarheid Ameland 2030 (VBA2030) is het ministerie van IenW. Opdrachtnemer is Rijkswaterstaat Noord-Nederland, die daarbij samenwerkt met de gemeenten Ameland en Noordoost Fryslân, de provincie Fryslân, Wagenborgen en andere stakeholders.

Korte toelichting

De betrouwbaarheid van de vaarverbinding tussen Holwerd en Ameland staat onder druk. Geulen worden kleiner en langer door drempelvorming, uitbochting en het omhoog komen van de waterbodem. Dit zijn natuurlijke processen. Hierdoor is over een steeds grotere lengte baggerwerk nodig om. Als gevolg hiervan neemt de druk op het ecosysteem toe en neemt de garantie voor een bevaarbare geul af. Een oplossing voor de bereikbaarheid van Ameland op de lange termijn is daarom nodig.

Het traject Lange Termijn Oplossingsrichtingen bereikbaarheid Ameland na 2030 (LTOA) heeft twee oplossingsrichtingen opgeleverd die in het Vervolgonderzoek Bereikbaarheid Ameland 2030 (VBA 2030) een verdere uitwerking krijgen: optimalisatie van de bestaande situatie en verplaatsen van de vertrek- en aankomstlocatie. Een keuze over de voorkeursvariant vindt naar verwachting in 2023 plaats.

Beoogd resultaat

Het onderzoek levert in twee fasen resultaten op:

- Fase 1: maximaal drie kansrijke alternatieven per oplossingsrichting.
- Fase 2: uitwerking van de kansrijke alternatieven, de trechtering naar een voorkeursalternatief en geen-spijtmaatregelen.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Dit initiatief draagt bij aan het volgende doel:

- Bereikbaarheid, veranderdoel 4.

Voortgang

Het onderzoek is eind 2021 gestart na de formele aanbesteding.

Planning en vervolg

Het lange termijn onderzoek komt in twee fasen tot stand:

- Fase 1 uitwerking oplossingsrichtingen naar varianten: gereed medio 2021.
- Fase 2 uitwerking varianten en voorkeursalternatief: eind 2022.

Bestuurlijke besluitvorming is voorzien in het voorjaar van 2023.

Kosten en capaciteit

De kosten voor het onderzoek zijn gedekt.
Het onderzoek brengt de kosten van de oplossingsrichtingen en varianten in beeld.

UP8. Onderzoek ecologische effecten klimaatverandering

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekker is het ministerie van LNV. Een programmateam van de Nationale Wetenschapsagenda (NWA) voert het initiatief uit. Het programmateam heeft een voorzitter van de NWA en bestaat verder uit vertegenwoordigers van de ministeries van LNV en I&W, het Waddenfonds, het IKW-opgaveteam Waddenzee (namens de Waddenprovincies), de Waddenacademie en de Beheerautoriteit Waddenzee (vanwege de verantwoordelijkheid voor toegepaste kennis in beheer).

Korte toelichting

De ministeries van LNV, IenW en EZK, de provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen (via het Waddenfonds) en de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (via de Nationale Wetenschapsagenda) investeren de komende vijf jaar € 4 miljoen in kennisontwikkeling voor het Waddengebied. Het onderzoeksprogramma focust op de ecologische effecten van klimaatverandering in het Waddengebied. Het programma levert kennis op voor de kennisvragen uit de Agenda voor het Waddengebied en de Trilaterale onderzoeksagenda voor de Waddenzee. Ook komt met dit programma kennis beschikbaar over cumulatie van effecten van alle menselijke activiteiten op de waddennatuur.

Het NWA-programmateam werkt de vorm van het programma en de inschrijvingsprocedure uit en stelt een stappenplan en planning op. De ambitie is het programma samen met Duitsland en Denemarken verder te ontwikkelen. Als er overeenstemming is over het plan van aanpak stellen de partijen de *call for proposals* op. Die komt uiteindelijk op de NWO-website te staan. Consortia kunnen vervolgens projectvoorstellen indienen.

Beoogd resultaat

Het initiatief levert kennis op over klimaatverandering in het Waddengebied (deelprogramma 4). Het onderzoeksprogramma vindt plaats onder begeleiding van het Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek.

Bijdrage aan de doelen van de Agenda

Het initiatief draagt bij aan het volgende doel:

- Klimaatverandering, veranderdoel 1.

Voortgang

Het NWA-programmateam werkt een onderzoeksprogramma uit. Vervolgens wordt een onderzoekscall uitgezet, zo mogelijk met deelname van Duitsland en Denemarken.

Planning en vervolg

- Uitwerken onderzoeksprogramma: november 2021-april 2022.
- Uitzetten onderzoekscall: voorjaar 2022.
- Verwachte start: medio 2022.

De eerste resultaten komen naar verwachting vanaf 2023 beschikbaar.

Kosten en capaciteit

De financiering is geregeld.

UP9. Integrale aanpak kustzone

Initiatieftrekker en betrokkenen

De Waddenprovincies zijn de initiatieftrekker. Ze werken samen met waterschappen, gemeenten, Rijkswaterstaat, natuurbeheerders, landbouw, ondernemers en bewoners.

Korte toelichting

In de kustzone komen verschillende grote opgaven samen. Het tempo van de klimaatverandering stelt het gebied in de periode tot 2050 (en daarna) voor grote uitdagingen op het gebied van waterveiligheid en waterbeheer. Daarnaast spelen er uitdagingen op het gebied van leefbaarheid, landbouw, natuur, recreatie en toerisme en havenontwikkeling. Deze uitdagingen hangen vaak met elkaar samen en vragen om integrale, toekomstbestendige keuzes op gebiedsniveau: een integrale aanpak van de kustzone.

Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten hebben hun een eigen verantwoordelijkheid binnen een integrale gebiedsontwikkeling. Waterschappen werken binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) aan het versterken van de Waddenzeedijken. Het Rijk investeert via de Programmatische aanpak Grote Wateren (PAGW) in herstel en ontwikkeling van natuur. Provincies investeren via het Waddenfonds en het Investeringskader Waddengebied in kustontwikkeling en het beter beleefbaar maken van de Waddenkust, evenals gemeenten. Vanuit deze verantwoordelijkheden werken partijen vanuit een gezamenlijk beeld van de opgave en visie aan integrale oplossingen voor de kustzone.

De Waddenprovincies kunnen in hun positie als middenbestuur het proces om tot een gezamenlijke integrale aanpak te komen, faciliteren en aanjagen. Essentieel is daarbij dat de andere betrokken overheden hun vaak sectorale budgetten (zoals HWBP en PAGW) inzetten op basis van een integrerende benadering. Het vraagt de bereidheid om investeringen op elkaar af te stemmen en waar mogelijk aan elkaar te koppelen. Onmisbaar is daarbij het organiseren van voldoende regionale uitvoeringskracht. Hierbij is de betrokkenheid van vertegenwoordigers van de gebruiksfuncties (wonen, landbouw, natuur, industrie en havens) noodzakelijk. Dit vraagt niet alleen budgetten voor projecten, maar ook voor de procesregie.

Beoogd resultaat

Dit initiatief bestaat uit drie onderdelen:

1. Ontwikkeling van een kansenkaart die in beeld brengt waar in de kustzone voor welke functies de grote kansen liggen (en waar niet). Het Waddenatelier kan hierin een belangrijke rol spelen. Ambitie is dat de kansenkaart de basis vormt voor toekomstige integrale gebiedsprocessen en - voor zover er nog ruimte voor is - ook in lopende processen.
2. Procesregie integrale gebiedsontwikkeling: de Waddenprovincies wordt gevraagd de procesregie te voeren gericht op een integrale Waddenbrede ontwikkeling van de kustzone. De komende jaren is een deel van het Investeringskader/Waddenfonds beschikbaar om de integrale opgave voor de korte termijn te faciliteren. In het HWBP en de PAGW zijn middelen gereserveerd om dijkversterkingen te koppelen met andere opgaven langs de kust. Afstemming vindt plaats met de huidige inspanningen en programma's langs de kust zoals Kop van Noord-Holland ("Waddenbaai"), het Friese programma Waddenkust, Werkplaats Waddenkust Omgevingsagenda Noord en ED2050.
3. Ontwikkeling Kustzone Wadden: het Omgevingsberaad bereidt een voorstel voor een Kustfonds Wadden voor. Dit fonds biedt de basis voor het financieren van meekoppelkansen bij maatregelen voor waterbeheer en waterveiligheid, zoals het opvangen van de effecten van klimaatverandering in de kustzone, het versterken van de biodiversiteit, het bevorderen en het versnellen van de energietransitie en het versterken van de zoetwaterhuishouding, de leefbaarheid en duurzaamheid in de kustzones. Het Kustfonds heeft een (eerste) indicatieve omvang van € 1 à 2 miljard. Basisidee is dat de regionale overheden het Kustfonds deels vullen en dat de rijksoverheid aanvult.

Beoogd resultaat is daarmee:

- Een gezamenlijke integrale kansenkaart die laat zien waar in de kustzone voor de verschillende functies de grote kansen liggen (en waar niet).
- Integrale gebiedsgerichte oplossingen voor de opgaven in de kustzone in de planperiode t/m 2026 en steun bij de uitvoering daarvan (onder meer via HWBP, PAGW, IKW/Waddenfonds).
- Voorstel voor een Kustfonds Wadden met steun van verschillende partijen.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Dit initiatief draagt bij aan de volgende doelen:

- Klimaatverandering, veranderdoel 2.
- Natuur van Wereldklasse, veranderdoel 1 en 3.
- Landbouw, veranderdoel 2.
- Recreatie en toerisme, veranderdoel 2 en 3.
- Landschap en cultuurhistorie, veranderdoel 2.

Planning en voortgang

1. Provincies nemen in 2022 het initiatief om samen met andere overheden en gebiedspartijen te komen tot een gezamenlijke kansenkaart, binnen de planperiode t/m 2026 en in de periode tot 2050.
2. Rijk, waterschappen en provincies bekijken in 2022 hoe ze bestaande budgetten, zoals voor het HWBP, de PAGW en het IKW/Waddenfonds, in samenhang kunnen inzetten voor integrale kustontwikkeling en de bijbehorende procesregie.
3. Het Kustfonds Wadden wordt ontwikkeld door een breed samengestelde werkgroep (provincies, gemeenten, bedrijven e.d.) en een onafhankelijk projectleider (uit IKW en Omgevingsberaad). Begin 2022 is het Plan van Aanpak gereed. Het Kustfonds wordt verder ontwikkeld en geprogrammeerd in de periode 2021-medio 2022.

Kosten en capaciteit

1. Kosten voor externe begeleiding bij het opstellen van de kansenkaart bedragen € 50.000,-. De verschillende overheden maken hierover nadere afspraken (of financiering uit centraal budget Uitvoeringsprogramma).
2. Voor deze programmaperiode zijn budgetten beschikbaar vanuit HWBP, PAGW, IKW en evt. aanvullende budgetten. Personele inzet te dekken door Rijk, waterschappen en provincies.
3. De kosten voor het opstellen van het Plan van Aanpak worden gedekt door het Omgevingsberaad Waddengebied en eigen bijdragen van partners. Kosten tot maart 2022 zijn gedekt door het IKW. Eigen bijdrage partners betreft vooralsnog alleen uren. Later is voor vulling van het Kustfonds aanzienlijke inzet nodig van ondernemers, regionale partijen en rijksoverheid.

UP10. Ontwikkeling Kop van Noord Holland ("Waddenbaai")

Initiatieftrekker en betrokkenen

Het proces rond Waddenbaai wordt getrokken door de provincie Noord-Holland. Het initiatief wordt uitgevoerd in nauwe samenwerking met de vier Kopgemeenten, Landschap Noord-Holland, SBB, LTO en het Hoogheemraadschap Hollands-Noorderkwartier.

Korte toelichting

Waddenbaai is eind 2018 gestart als een van de 'frames' uit het ambitiedocument van 'De Kop Werkt!', dat als doel versterking van landschaps- en natuurkwaliteit en beleving (recreatie en toerisme) heeft. Alle partijen herkennen en erkennen dat klimaatverandering en de bijbehorende watergave enerzijds en ruimtebehoefte anderzijds voor een groeiend aantal knelpunten in het gebied zorgen, met name in de agrarische sector en de natuur. De stuurgroep Waddenbaai heeft daarom het doel van Waddenbaai aangepast: van landschapsplan naar een toekomstbestendig landschap. Daarbij zijn twee concrete doelen geformuleerd:

1. Rondje Waddenbaai: er komt een nieuwe fietsroute Den Oever-Den Helder met veerverbinding Den Oever-Oudeschild (2e verbinding met Texel) en beleefpunten die wad en achterland beter met elkaar verbinden;
2. Toekomstbestendige Waddenbaai: binnen specifiek te benoemen deelgebieden werken alle betrokken belanghebbenden samen aan een toekomstbestendige regio, waarin economie, ecologie en landschap in balans zijn.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Het initiatief draagt bij aan de volgende doelen:

- Klimaat, veranderdoelen 2, 3, 4.
- Recreatie en Toerisme, veranderdoelen 1, 2 en 3.

Beoogd resultaat

- Het rondje Waddenbaai is gerealiseerd.
- PM (afhankelijk van besluitvorming begin 2022)

Voortgang

Het Rondje Waddenbaai wordt nu uitgewerkt.

Voor het gebied rond het Amstelmeer in de Kop van Noord-Holland zijn verschillende scenario's in beeld als denkrichtingen voor de toekomstige ontwikkeling van het gebied langs de assen van water, natuur en landbouw. De denkrichtingen dienen als inspiratie om samen met partijen in het gebied te komen tot een toekomstperspectief. De dialoog daarover wordt door middel van verbindend onderhandelen gevoerd. Met de partijen in de stuurgroep zijn gebiedsanalyses uitgevoerd om met gebiedsprocessen te starten. Dat heeft eind 2021 nog niet tot een keuze voor een gebied geleid. Een belangrijke reden is dat in de Kop van Noord-Holland al veel projecten, processen en onderzoeken lopen om tot oplossingen te komen voor de gebiedsurgenties klimaat, water en ruimte. De partijen bespreken begin 2022 in regioverband hoe ze tot samenhang en overzicht kunnen komen en welke 'stoel' de coördinatie voort.

Planning en vervolg

Het streven is in 2022 een subsidieaanvraag bij het IKW in te dienen voor het Rondje Waddenbaai.
Begin 2022 vindt besluitvorming plaats over het vervolg van Toekomstbestendige Waddenbaai.

Capaciteit en kosten

Na het uitwerken van het Rondje en het formuleren van een nieuwe opdracht voor een Toekomstbestendige Waddenbaai zijn de benodigde capaciteit en kosten nader te specificeren (inclusief de inzet van deelnemende overheden en andere partijen). Uitgangspunt is een onafhankelijk projectleider waarmee de gebiedspartijen samen komen tot een uitvoeringsprogramma voor het Rondje en een uitvoeringsperspectief voor een Toekomstbestendige Waddenbaai (voor afzonderlijke deelgebieden en in samenhang met andere ontwikkelingen in het Waddengebied).

UP11. Mogelijkheid energietransitie Waddengebied

Initiatieftrekkers en betrokkenen

De provincies Noord-Holland, Groningen en Fryslân zijn de initiatiefnemers. Ze werken in nauwe samenwerking met de ministeries van LNV, IenW en EZK en het Omgevingsberaad Waddengebied.

Korte toelichting

Ambitie van het initiatief 'Mogelijkheid energietransitie Waddengebied' is een beeld te schetsen van de manier waarop de energietransitie in het Waddengebied vorm kan krijgen met een neutrale of positieve impact op de hoofddoelstelling voor de Waddenzee. De Agenda voor het Waddengebied, het Klimaatakkoord en andere bestaande beleidskaders (zoals de Nationale Omgevingsvisie en provinciale omgevingsvisies en regionale en lokale energieprogramma's) vormen het vertrekpunt. De schets brengt in beeld wat wel kan, en ook wat niet kan. Dit levert in 2022 een instrument op (inclusief kaartbeelden en afwegingskader) dat ondersteuning biedt bij en richting geeft aan toekomstige beleidskeuzes. Op deze manier vindt een verdieping en verbreding plaats van de cluster-vensterbenadering.

Het instrument is toepasbaar in landelijke, regionale en lokale planprocessen, bijvoorbeeld voor de 2.0-versies van de Regionale Energiestrategieën van de regio's Noord-Holland Noord, Fryslân en Groningen, het Nationaal Waterprogramma (en Programma Noordzee), de Verkenningen aanlanding op zee (VAWOZ) en de Transitievisies Warmte van de eiland- en kustgemeenten.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Het initiatief draagt bij aan de volgende doelen:

- Energietransitie, veranderdoel 1.
- Omgaan met klimaatverandering.
- Landschap en cultuurhistorie, veranderdoel 1.

Beoogd resultaat

Het initiatief levert twee resultaten op:

- Een door overheden én stakeholders gedeelde beschrijving van bestaande en toekomstige energieopgaven en de wijze waarop die opgaven in het Waddengebied invulling kunnen krijgen (wat kan waar wel, wat kan waar niet?), rekening houdend met de kernwaarden van het Waddengebied.
- Een voorstel voor het omgaan met de kernwaarden in het Waddengebied bij toekomstige besluitvorming over de energietransitie.

Voortgang

Het initiatief loopt. De projectgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de drie Waddenprovincies en het Omgevingsberaad Waddengebied. Ook de ministeries van EZK, IenW en LNV zijn betrokken. In de uitvoering worden ook alle andere partners van het Uitvoeringsprogramma nadrukkelijk betrokken. Er is nog geen plan van aanpak. Op dit moment wordt geschreven aan een opdrachtformulering voor een extern bureau dat de feitelijke verkenning uitvoert.

Planning

Het eindresultaat is gereed in 2022. Afhankelijk van het resultaat krijgt het initiatief al dan niet een vervolg.

Vervolg

Na bespreking van het resultaat in het BO Waddengebied is een vervolgtraject denkbaar in de periode vanaf 2023. Dit zal zich naar verwachting vooral richten op procesafspraken over de vertaling van de energieverkenning in besluitvorming over de energietransitie, bijvoorbeeld bij volgende versies van de Regionale Energiestrategieën.

Kosten en capaciteit

De verwachte kosten van het initiatief bedragen vooralsnog naar schatting maximaal € 30.000,-, exclusief de kosten van een eventueel vervolg. Deze kosten zijn nog niet gedekt. De personele inzet van betrokken organisaties (provincies, ministeries, Omgevingsberaad) vindt plaats vanuit bestaande formatie.

UP12. Programma Brede welvaart Waddeneilanden

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekkers zijn de Eilandgemeenten. Ze werken samen met het Rijk en de Waddenprovincies op basis van het 'Convenant Samenwerking Waddeneilanden'. Per actielijn zijn de samenwerkingspartners benoemd.

Korte toelichting

Het Programma Brede Welvaart Waddeneilanden richt zich op behoud en versterking van de leefbaarheid op de Waddeneilanden. Naast het thema leefbaarheid staan daarbij ook de thema's duurzame energie en circulaire economie centraal. Alle drie vallen ze onder 'brede welvaart'.

Het programma bestaat uit 15 actielijnen, verdeeld over 5 programmalijnen:

1. Goed wonen en leven
2. Toekomstbestendig ondernemen en ontwikkelen
3. Optimaal Bereikbaar & Verbonden
4. Duurzame Energie
5. Circulaire Economie

Beoogd resultaat

Per actielijn zijn de beoogde resultaten beschreven. Het overkoepelende doel is dat de eilanden een aantrekkelijk woon-, werk- en leefgebied blijven voor de inwoners, waar het voorzieningenniveau op peil is en iedereen een leven lang kan wonen.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Het initiatief draagt bij aan de volgende doelen:

- Leefbaarheid, alle veranderdoelen.
- Energietransitie, veranderdoel 2.
- Recreatie en toerisme, veranderdoel 6, 7 en 8.
- Klimaatverandering, veranderdoel 3.

Voortgang

Het Algemeen Bestuur van het Samenwerkingsverband heeft het Programma Waddeneilanden op 24 juni 2021 vastgesteld. Er is een stuurgroep ingericht met de volgende leden: voorzitter (lid van het dagelijks bestuur, als bestuurlijk opdrachtgever), vijf wethouders (elk bestuurlijk trekker van één programmalijn), de secretaris-directeur van het Samenwerkingsverband (ambtelijk opdrachtgever), een gemeentesecretaris (namens de Directieraad) en de programmamanager. Uitbreiding is mogelijk met vertegenwoordigers van de provincies en het ministerie van BZK.

Planning en vervolg

Het programma gaat in 2022 van start en heeft een looptijd van vijf jaar (2021 -2026).

Veel projecten zijn nog niet concreet en nog niet volledig gefinancierd. In 2022 krijgen de projecten een verdere uitwerking (in inzet en potentiële financiering) en worden ze gekoppeld aan de diverse eilanden. Daarnaast vindt afstemming plaats met de programmalijnen van het Waddenfonds/IKW die vallen onder het thema Eilanden op Eigen Kracht (gelijke doelen voor duurzaamheid, circulariteit en duurzame brede welvaart/toerisme).

In 2022 start een aantal 'quick wins'-projecten van de programmalijn Goed wonen en Leven. Hiervoor heeft het Rijk onlangs een bedrag van € 4,5 miljoen beschikbaar gesteld (Kamerbrief over de invulling van '10*€ 100 mln voor additionele woningbouw').

Kosten en capaciteit

De geschatte totale investering voor uitvoering van het gehele programma bedraagt € 36 miljoen. Prioriteit ligt nu bij het opzetten van een adequate organisatie en financiering. De Waddeneilanden hebben voor het opstartjaar 2022 € 300.000,- beschikbaar gesteld. Daarmee kan een compacte programmaorganisatie aan de slag. In 2022 moet zicht komen op de financiering van het totale programma. Naast een substantiële investering van de eilanden zelf, lopen hierover ook gesprekken met de convenantpartners en andere partijen. Voor het realiseren van het totale programma is een robuustere programmaorganisatie noodzakelijk. De kosten hiervan worden geschat op circa € 600.000,- per jaar.

UP13. Programma Versterking recreatie en toerisme langs de Waddenkust

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekkers zijn de Waddengemeenten die voor dit initiatief samenwerken met de Waddenprovincies, private partijen en regionale organisaties (Merk Fryslân, Marketing Groningen, Holland Boven Amsterdam) en het IKW Opgaveteam Vermarkten en Versterken Werelderfgoed.

Korte toelichting

De Vereniging van Waddenzeegemeenten werkt aan het programma 'Grenzeloos gebied, begrensd genieten'. Met dit programma willen partijen een impuls geven aan duurzame regionale recreatie en toerisme langs de Waddenkust en de noordelijke IJsselmeerkust. Achterliggende doelen zijn: ontwikkeling van de Waddenkust als *Green destination*, sterkere bewustwording van natuur, landschap en culturele waarden en versterking van beleving en toerisme als economische drager.

Uitvoering van dit programma gebeurt door de initiatieven van private partijen, gemeenten, regionale organisaties (zoals Merk Fryslân, Marketing Groningen, Holland Boven Amsterdam) en provincies te bundelen. De partijen benutten de Landschapstriënnale 2023 als belangrijk moment voor de beoogde toeristische ontwikkeling.

Beoogde resultaat

Het beoogde resultaat is een samenwerkingsstructuur die de regionale en lokale overheidsbelangen verbindt met initiatieven en ontwikkelingen op het gebied van recreatie en toerisme. Deze structuur biedt houvast aan betrokken overheden, private partijen en gebruikers; hiermee kunnen ze projecten beter tot uitvoering brengen.

Specifiek is het programma gericht op:

- Groter en diverser aanbod van overnachtingen, horeca en voorzieningen en betere bestemmingen.
- Betere bereikbaarheid, vooral parallel aan de kust, meer toeristische overstapplaatsen en vervoerwijzen (zoals een kustbus) en doorverwijzende bestemmingen.
- Samenwerking in netwerken van kustgemeenten, aanbieders, natuur- en landschapsbeheerders, musea en bezoekerscentra. Daarbij wordt aangesloten bij het platform 'Team de Kust'.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Het initiatief draagt bij aan de volgende doelen:

- Recreatie en toerisme, veranderdoel 1, 2 en 3.

Voortgang

De Vereniging van Waddenzeegemeenten heeft het plan van aanpak (programmaplan) inhoudelijk geaccordeerd.

Planning en vervolg

Belangrijke vervolgstappen zijn:

- Akkoord voor de financiering en bemensing: december 2021.
- Indiening van het IKW-programma Recreatie en toerisme langs de kust en akkoord van het Waddenfondsbestuur: 2022-2026.
- Toeristische Landschapstriënnale: 2023 (en daarna bestendiging van de impuls die daarvan uitgaat).

Kosten en capaciteit

De programmafinanciering is nog niet geregeld. Na vaststelling van het Plan van Aanpak wordt een beroep gedaan op de betrokken partijen voor inzet van capaciteit. Daarbij wordt ook gekeken naar de samenwerking met het IKW-Opgaveteam en de mogelijkheden die de Landschapstriënnale 2023 biedt.

De geschatte inzet voor het opzetten en aanjagen van het programma (vanaf accordering in de Vereniging) bedraagt circa 0,6 fte en enig procesgeld.

UP14. Maritieme ontwikkeling havenplaatsen

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekker namens de kustgemeenten is de gemeente Harlingen. De andere havengemeenten leveren een substantiële bijdrage aan dit initiatief, in nauwe samenwerking met de havens, provincies, waterschappen en stakeholders.

Korte toelichting

Met de uitvoering van *'Marconi Buitendijks'* heeft Delfzijl weer een verbinding met de Waddenzee gekregen. Toch zijn hier nog enkele belangrijke uitdagingen, zoals het omleiden van het spui, vergroting van de zeesluis en herstel van de oude zeesluis voor de recreatievaart. *'Marconi'* is een inspiratiebron voor andere havensteden (Harlingen en Den Helder) en visserijhavens (Lauwersoog en Den Oever). Ook daar zijn initiatieven om de maritieme wereld en de Waddenzee beter beleefbaar maken en een wervender vestigingsklimaat te creëren. Daarbij leggen we steeds de koppeling met opgaven op het gebied van de natuur, toerisme en recreatie, leefbaarheid, economische havenontwikkeling, energietransitie en de slibhuishouding. Een voorbeeld is het Programma Harlingen dat inzet op ontwikkeling van Harlingen tot maritiem centrum met een moderne industriehaven, behoud van het historisch karakter, versterking van recreatie en toerisme, natuur en havenontwikkeling, passend bij het Werelderfgoed en inspelend op de effecten van klimaatverandering. Ook in de andere havenplaatsen spelen grote opgaven die samenhangen met transities in de visserij of de ontwikkeling van het maritiem cluster in Den Helder.

De gemeenten van de havenkustplaatsen ontwikkelen een programma om, van elkaar lerend, sterker in te zetten op de relatie met de Waddenzee, de beleving van de Waddenzee in visserijhavens en havensteden en doorwerking van de verschillende havenvisies. Daarbij brengen ze de gezamenlijke dilemma's in beeld om tot een gezamenlijke aanpak te komen, te leren van elkaars ervaringen en deze lessen in praktijk te brengen. Het programma bestaat uit projecten voor de periode tot 2026 en geeft zicht op projecten voor de (middel)lange termijn.

Beoogd resultaat

Het beoogde resultaat is een door bestuurders en stakeholders gedragen programma voor de havenkustplaatsen. De gezamenlijke opgaven voor havenontwikkelingen zijn in beeld en oplossingen zijn uitgevoerd of in plannen geborgd mét mogelijke financieringsbronnen (onder meer IKW/Waddenfonds). Het programma heeft een looptijd tot 2026 en biedt een doorkijk naar de (middel)lange termijn. Daarmee levert het programma ook bouwstenen voor het Kustfonds Wadden. De resultaten passen binnen de doelen en ambities van de Agenda voor het Waddengebied 2050.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Het initiatief draagt bij aan de volgende doelen:

- Natuur van Wereldklasse, veranderdoel 1a, 2c en 4;
- Bereikbaarheid, veranderdoel 1;
- Klimaat, veranderdoel 2;
- Energietransitie, veranderdoel 2 en 3;
- Recreatie en toerisme, veranderdoel 1, 2, 4 en 11;
- Havens, veranderdoel 5;
- Landschap en cultuur erfgoed, veranderdoel 4.

Voortgang

Bestuurders van de betrokken gemeenten hebben op 20 september 2021 hun medewerking toegezegd aan het verder vormgeven van dit programma. Een Plan van Aanpak is in voorbereiding. De gemeente Harlingen heeft het initiatief genomen om samen met de gemeenten Het Hogeland, Eemsdelta, Hollands Kroon en Den Helder de opzet vorm te geven en het draagvlak te peilen. Op 11 november 2021 heeft een startbijeenkomst plaatsgevonden met gemeenten en havens om de gezamenlijke ambitie, de hoofdlijnen van het programma en de scope te bepalen.

Planning en vervolg

- Akkoord op de hoofdlijnen van het Plan van Aanpak en de financiering in het dagelijks bestuur van de Vereniging van Waddenzeegemeenten. ;
- Plan van aanpak gereed: februari 2022.
- Bestuurlijk vastgesteld programma naar Stuurgroep Waddenprovincies en het Waddenfonds in 2022.
- Start uitvoering programma: 2023.
- Korte termijn doelen gereed en uitvoeringsplan met financiering voor de middellange en lange termijn: eind 2026.

Kosten en capaciteit

Onderdeel van het Plan van Aanpak is een begroting, inclusief een raming van de proceskosten. De partijen gaan voor de planfase uit van een externe projectleider en inzet van de betrokken gemeenten. Ze zetten in op een tijdelijk samenwerkingsvorm tussen de betrokken gemeenten. Harlingen investeert op dit moment in de initiatieffase om een solide basis te leggen voor het Plan van aanpak. Voor de plan- en uitvoeringsfase zijn middelen gereserveerd bij de grote opgave Havens en natuurontwikkeling in het Investeringskader Waddengebied.

UP 15. Ecoport Innovatieprogramma verduurzaming havens

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekker is de Raad van Advies Waddenzeehavens. Uitvoering vindt plaats onder leiding van iTanks.

Korte toelichting

De Waddenzeehavens willen met hun directe omgeving en in samenwerking met het bedrijfsleven continu innoveren om te blijven verduurzamen. In 2020 is proefgedraaid met een EcoPort innovatieprogramma, onder meer met recycling van visnetten en de aanpak van oilspills in havens. Een meting van de samenstelling van baggerslib ter plaatse ('in-situmeting') staat op de planning, evenals de opzet van een netwerk voor uitwisseling van 'best practices'. Financiers waren de Waddenprovincies, RWS en Waddenzeehavens.

Voor het vervolg van het programma staan de volgende onderdelen op de agenda:

- De uitstoot van CO_2 en stikstof verder reduceren in en rond de Waddenzeehavens.
- De circulaire economie in en rond de Waddenzeehavens versterken.
- Meer biodiversiteit realiseren in en rond de Waddenzeehavens.
- De energietransitie in en rond de Waddenzeehavens versnellen.
- Een duurzaam ecosysteem ontwikkelen in en rond de Waddenzeehavens.
- Beschikbaarheid en productie van industrieel proceswater vergroten.
- Boortechnieken voor kabels en leidingen verduurzamen.

Beoogd resultaat

In 2022 is een uitvoeringsprogramma voor de periode 2022-2026 gereed.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Het initiatief draag bij aan de volgende doelen:

- Natuur van Wereldklasse, veranderdoel 4.
- Bereikbaarheid, veranderdoel 2 en 3.
- Energietransitie, veranderdoel 1.
- Havens, veranderdoel 1 en 2.
- Overige activiteiten, veranderdoel 3.

Voortgang

De Raad van Advies heeft haar steun uitgesproken voor de opzet van het programma, op basis van de ervaringen tot nu toe en de gepresenteerde nieuwe innovatiemogelijkheden.

De uitvoering van het EcoPort innovatieprogramma is met het IKW-Opgaveteam Havens besproken en de uitwerking van het programma is gestart. iTanks treedt op als penvoerder van het programma in samenwerking met de Waddenzeehavens.

Kosten en capaciteit

Capaciteit en kosten voor de opzet van het programma zijn gedekt.

UP16. Green shipping

Initiatieftrekkers en betrokkenen

Initiatieftrekker binnen het Uitvoeringsprogramma is het programma Waddenzeehavens. Het programma Green shipping wordt getrokken door FME, de gezamenlijke ondernemersorganisatie voor de technologische industrie. In het programma werken de Waddenzeehavens samen met verschillende bedrijven en met de Rijksrederij.

Korte toelichting

Het havenbedrijfsleven wil internationaal vooroplopen en een voorbeeldrol vervullen voor schone en fossielvrije scheepvaart in het Waddengebied. De ambitie is dat in 2030 60% van de 'Waddenvloot' CO_2-vrij en zonder schadelijke emissies vaart (onder meer geluidsarm en stikstofvrij). Voor 2040 is dit aandeel op 100% gesteld. De scheepvaart in het Waddengebied vaart nu nog bijna volledig op fossiele brandstof (diesel). Prijstechnisch zal de sector niet snel overstappen op fossielvrije brandstof. Vanwege de lange afschrijvingstermijn van schepen is nieuwbouw niet de (enige) oplossing; ombouw is cruciaal om deze transitie van de grond te krijgen.

Beoogd resultaat

Het programma ontwikkelt en test pilotsschepen die het Waddengebied als thuishaven hebben en laten zien hoe de scheepvaart emissie- en fossielvrij kan varen. Ook het realiseren van de bijbehorende havenfaciliteiten is onderdeel van de pilots. Het initiatief omvat circa tien pilots.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Het initiatief draagt bij aan de volgende doelen:

- Havens, veranderdoel 1.
- Bereikbaarheid, veranderdoel 2.
- Visserij, veranderdoel 1.

Voortgang

Het programma is gestart in juli 2020 en heeft een looptijd van vier jaar. Het eerste schip, de 'Ecolution', is omgebouwd om op waterstof te varen en voert nu proefvaarten uit. Het is een testschip en dient ook als vlaggenschip voor het programma Green shipping. Het Waddenfonds heeft ook vier andere pilots gehonoreerd. De oprichting van het Kennisdisseminatie Board wordt naar voren gehaald (2021). De eerstvolgende mijlpaal is een 'green shipping werkbezoek' van de nieuwe minister van IenW aan Lauwersoog.

Planning en vervolg

Het programma Waddenzeehavens werkt aan het Plan van Aanpak Green Shipping voor het Waddengebied t/m 2030, passend binnen de doelen uit de Agenda. Dit initiatief is aanvullend op het lopende programma onder leiding van FME. Aandachtspunt is hoe na afronding van het programma (2024) om te gaan met een eventuele onrendabele top van pilotprojecten die nu door het programma wordt gefinancierd. Hoe dit gaat lopen ligt (op dit moment) buiten de invloedsfeer van Green shipping, maar moet wel geregeld worden.

Kosten en capaciteit

Het IKW-programma Green shipping is financieel gedekt (€ 8 miljoen uit het Waddenfonds en € 2 miljoen van de Waddenprovincies). De totale kosten van het programma bedragen circa € 26 miljoen. Hiermee zijn de pilots voor een deel van de Waddenvloot gedekt. Voor de pilots voor het overige deel van de Waddenvloot - met name voor de grotere schepen en de veerboten - is nog geen financiële dekking; daarover vinden gesprekken plaats met het bedrijfsleven.

De capaciteit voor het maken van het Plan van Aanpak is geregeld via de Raad van Advies Waddenzeehavens. Het Plan van Aanpak zal ook ingaan op de benodigde middelen van onder meer het IKW/Waddenfonds en mogelijk RVO/EU.

UP17. Tijdelijke parkeerfaciliteit offshore-installaties

Initiatieftrekker en betrokkenen

De gemeente Den Helder is initiatieftrekker en werkt hierbij nauw samen met Port of Den Helder, gemeente Texel, de Waddenzeehavens en het ministerie van IenW.

Korte toelichting

In de voormalige PKB Waddenzee staat dat “Het kabinet zal zorgdragen voor een alternatief buiten de Waddenzee voor het parkeren van booreilanden en andere offshore-installaties.” De bijbehorende Nota van Toelichting geeft aan: “Als alternatieven zullen onder meer de mogelijkheden in de haven van Den Helder, de Noordzeekustzone ten noorden van Noorderhaaks en de Noordzeekustzone ten zuiden van de onveilige zones bij de Kop van Noord-Holland worden onderzocht. Indien op basis van dit onderzoek geen redelijk alternatief gevonden kan worden, dan is het kabinet bereid de structuurvisie op dit punt partieel te herzien.”

Tot nu toe is geen alternatief gebied aangewezen. In de Agenda hebben we daarom als strategie opgenomen: “Modernisering en/of ombouw van boorplatforms faciliteren door met alle partijen samen een oplossing te zoeken voor een tijdelijke parkeerfaciliteit in de buurt van de haven van Den Helder.”

De Port of Den Helder faciliteert onder meer modernisering en ombouw van offshore installaties in het kader van de verduurzaming van de offshoresector. In de bedrijfsvoering maken offshore installaties gebruik van gas. In de haven worden ze omgebouwd voor het gebruik van zonne-energie, om CO_2-uitstoot te voorkomen. De haven biedt nu ruimte voor één offshore platform. Als zich een volgende offshore installatie aandient voor ombouw, moet deze wachten voor binnenkomst. De energietransitie zal leiden tot een toenemende vraag naar (om)bouw van offshore installaties (ombouw naar productie en doorvoer van waterstof door de bestaande infrastructuur).

Beoogd resultaat

Het beoogde resultaat van dit initiatief is een faciliteit voor het tijdelijk parkeren van offshore installaties in de buurt van de haven van Den Helder, zoals toegezegd door kabinet in 2007.

Bijdrage aan de doelen van de Agenda

Dit initiatief draagt bij aan het volgende doel:

- Havens, veranderdoel 2.

Voortgang

Op dit moment wordt een Plan van Aanpak opgesteld. Dit is naar verwachting uiterlijk begin 2022 gereed.

Planning en vervolg

De vervolgplanning is onderdeel van het Plan van Aanpak.

Kosten en capaciteit

Kosten betreffen de inzet van een onafhankelijk procesbegeleider. Vanwege de voorgeschiedenis heeft het ministerie van IenW toegezegd voor een oplossing zorgen.

UP18. Ontwikkeling zoetwaterstrategie voor de landbouw in het Waddengebied

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekker is de landbouwsector, die aan dit initiatief samenwerkt met de provincies, waterschappen en gemeenten. Ook overige partijen worden betrokken.

Korte toelichting

De beschikbaarheid van zoetwater in het Waddengebied staat steeds meer onder druk door het vaker optreden van weerextremen en zeespiegelstijging. In de kustzone werken de overheid en de landbouwsector samen aan oplossingen in het Deltaprogramma Zoetwater (DPZW) en het Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer (DAW). Op provinciaal niveau werken de waterschappen en provincies aan plannen voor integraal zoetwaterbeheer. Landbouwpartijen in de noordelijke kleischil gaan op zoek naar mogelijkheden om slim om te gaan met zoetwater voor de landbouw in het Waddengebied. Ze zoeken daarbij naar manieren om hoogwaardig voedsel te verbouwen met respect voor de waarden van het Waddengebied bij toename van extremen in het weer, verzilting en wisselende zoetwaterbeschikbaarheid.

Het initiatief bestaat uit twee lijnen:

1. ontwikkelen van een zoetwaterstrategie;
2. ontwikkelen van het Kenniscentrum Verzilting.

De te ontwikkelen zoetwaterstrategie voor het noordelijk kustgebied heeft als doel op korte en langere termijn te kunnen beschikken over voldoende en kwalitatief goed zoetwater voor de landbouw. De partijen houden daarbij rekening met veranderende klimaatomstandigheden en de waterbehoefte voor functies als natuur, industrie en drinkwater. De strategie gaat in op aanvoer, vasthouden, verdelen en afvoer van zoet water (door waterschappen) en efficiënt en effectief gebruik van zoet water (door de landbouw).

Belangrijke pijlers en bijbehorende projecten van de zoetwaterstrategie zijn:

- Monitoring verzilting (Boeren Meten Water).
- Ontwikkeling toekomstbestendig regionaal watersysteem (waterschappen).
- Toepassen nieuwe technieken voor het behouden van de zoetwaterlens en (ondergrondse) opslag van zoet water (spaarwatertechnieken).
- Ontwikkelen van een zouttolerant bouwplan (proefboerderijen).
- Kennis borging en kennisdeling.
- Ontwikkelen van een economisch perspectief voor de toepassingen.
- Onderdelen van de strategie krijgen invulling in projecten van het programma Zoet op Zout (Boeren meten Water, Zouttolerant bouwplan).

Het Kenniscentrum Verzilting is een nationaal kenniscluster gericht op voedselproductie in verziltende delta's in de wereld. Het doel is projecten te initiëren, noodzakelijke innovaties te onderzoeken, de toepassing van innovaties op praktijkschaal te bevorderen en verdere opschaling voor te bereiden. De provincie Fryslân heeft een consortium van HVHL, WUR, RUG, Academie van Franeker, Deltares en Potato Valley gevraagd het Kenniscentrum Verzilting te ontwikkelen. Het zoet-zoutknooppunt zorgt voor verbinding tussen de verschillende initiatieven op het gebied van verzilting in de Nederlandse kustgebieden en is nauw betrokken bij het kenniscentrum.

Beoogd resultaat

De beoogde resultaten van dit initiatief zijn:

- Een zoetwaterstrategie voor het noordelijk kustgebied.
- Doorontwikkeling van het nationaal Kenniscentrum Verzilting gericht op voedselproductie in verziltende delta's.
- Uitvoering van projecten binnen het Programma Zoet op Zout.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Het initiatief draagt bij aan de volgende doelen:

- Natuur van Wereldklasse, veranderdoel 1c en 3c.
- Omgaan met klimaatverandering, veranderdoel 2 en 3.
- Leefbaar Waddengebied, veranderdoel 4a.
- Landbouw, veranderdoel 2.

Het initiatief wordt afgestemd met de andere initiatieven van de Agenda en het Uitvoeringsprogramma. Per Waddeneiland een integraal water-/klimaatplan opgesteld, met een integrale benadering van de waterbeschikbaarheid voor alle functies, waaronder landbouw, drinkwatervoorziening en leefbaarheid. De beschikbaarheid van proceswater is onderdeel van het initiatief Ecoport Innovatieprogramma verduurzaming havens (UP15). De zoetwaterstrategie levert bouwstenen op voor het initiatief Integrale aanpak kustzone (UP9).

Voortgang

Het Programma Zoet op Zout is gestart in 2021. De organisatie wordt nu verder ingericht. Sommige programmaonderdelen zijn al gestart (Boeren Meten water en Zouttolerant bouwplan).

Planning en vervolg

Het Programma Zoet op Zout wordt verder ontwikkeld in 2022 en verder.
Het Kenniscentrum Verzilting start vanaf 2022. De governance is eind 2021 gereed.

Kosten en capaciteit

Programma Zoet op Zout: financiering is rond.
Kenniscentrum Verzilting: financiering moet voor een groot deel nog gevonden worden.

UP19. Waddenzee Visserij Platform

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekker is de visserijsector die voor dit initiatief samenwerkt met Programma naar een Rijke Waddenzee (PRW), Coalitie Wadden Natuurlijk (CWN) en de Beheerautoriteit Waddenzee.

Korte toelichting

Het bundelen van de ervaring en kennis binnen de visserijsector kan bijdragen aan zorgvuldig beheer van de Waddenzee en het versterken van de visserijsector. Daarom heeft de sector in 2020 het initiatief genomen om samen met de PRW het Waddenzee Visserij Platform op te richten en daarin te werken aan een gezamenlijke toekomstvisie voor de gehele Waddenzeevisserij. Onderdeel van deze toekomstvisie is ook de bijdrage die de visserij kan leveren aan het verzamelen en ontsluiten van kennis over visbestanden en schelpdieren en het op tijd signaleren van veranderingen in de natuurkwaliteit en morfologische ontwikkelingen, als bijdrage aan het natuur- en visserijbeheer in de Waddenzee.

Beoogd resultaat

De beoogde resultaten van dit initiatief zijn:

- De robuuste samenwerking in het Waddenzee Visserij Platform continueren in 2022 en de jaren daarna voor de gehele Waddenzeegebonden visserij.
- De gezamenlijke vertegenwoordiging van de visserij in het Omgevingsberaad Waddengebied continueren.
- Uiterlijk in 2026 een gezamenlijke vertegenwoordiging van de visserij inzetten in het Beheerderscollectief, als verzamelpunt voor monitoring en onderzoek vanuit de visserij.
- Uiterlijk in 2026 in samenspraak met de Beheerautoriteit Waddenzee de monitoring vormgeven.
- In 2022 de verkenning starten om samen met CWN tot een gezamenlijk toekomstbeeld te komen.
- Vanaf 2026 een tweejaarlijks visplan opstellen.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Dit initiatief draagt bij aan de volgende doelen:

- Visserij, veranderdoel 2.
- Natuur van Wereldklasse, veranderdoel 4c.

Voortgang

Het Waddenzee Visserij Platform is in 2020 van start gegaan. Het platform draagt bij aan de uitwerking van de Agenda voor het Waddengebied. Het platform neemt deel aan het Omgevingsberaad Waddengebied namens de verschillende visserijorganisaties.

Planning en vervolg

Het Waddenzee Visserij Platform start in 2022 samen met de CWN aan de verkenning om te komen tot een gezamenlijk toekomstbeeld. Daarnaast is het Waddenzee Visserij Platform met de Beheerautoriteit Waddenzee in gesprek over een plaats in het beheerderscollectief, als kennishouder en leverancier van gegevens over visbestanden. Het Waddenzee Visserij Platform zal werken met een werkplan dat richting geeft aan de planning en de te behalen resultaten. De geplande resultaten bepalen mede de plannen van het Waddenzee Visserij Platform voor de lange termijn. In 2025-2026 wordt daar de focus op gelegd.

Kosten en capaciteit

De capaciteit en financiering voor de activiteiten van het Waddenzee Visserij Platform zijn gedekt. Voor het opstellen van een gezamenlijke toekomstvisie van het Platform en de CWN zijn aanvullende middelen nodig. De kosten hiervoor bedragen circa € 40.000,- (€ 20.000,- voor het Platform, € 20.000,- voor de CWN). Hiervoor wordt in 2022 aansluiting gezocht met lopende programma's.

UP20. Beleidsregels voor drones in het Waddengebied

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekker is het ministerie van IenW. Betrokken partij is het Omgevingsberaad Waddengebied.

Korte toelichting

Dit initiatief is gericht op het goed reguleren van vliegen met drones in het Waddengebied. Het doel is in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen en tegelijk de rust en ruimte van de Waddenzee en de Noordzeekustzone te beschermen. Op dit moment zijn vluchten met de drones formeel verboden boven de Waddenzee. Voor maatschappelijke doeleinden (zoals het vervoer van medicijnen) en beheer (onderzoek en monitoring) is het wenselijk (bepaalde vormen van) dronevluchten mogelijk te maken. Regels voor dronegebruik moeten uitvoerbaar en handhaafbaar zijn.

De partijen gaan na wat nodig is in aanvulling op het bestaande beleid. Uitgangspunt is de rust, stilte en ruimte voor de natuur in de Waddenzee en de Noordzeekustzone te respecteren. Een logische stap lijkt aanpassing van het Besluit beperkingen burgerluchtverkeer door drones daarvan uit te zonderen en tegelijkertijd na te gaan of de bescherming van de natuur (rust, stilte en ruimte) op een andere manier is veilig te stellen, bijvoorbeeld via zonering.

Beoogd resultaat

Het beoogde resultaat van dit initiatief is duidelijke regelgeving voor het vliegen met drones in het Waddengebied vanaf 2022.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Dit initiatief draagt bij aan het volgende doel:

- Overige activiteiten, veranderdoel 5.

Voortgang

Het Omgevingsberaad Waddengebied heeft een advies uitgebracht aan de minister van IenW. In overleg met het Omgevingsberaad en stakeholders werkt het ministerie van IenW aan een reactie die ook ingaat op de opties om beperkte dronevluchten toe te laten (welke, wanneer, onder welke voorwaarden) en de manier waarop in de tussentijd met de situatie wordt omgegaan. De reactie is naar verwachting nog in 2021 klaar.

Planning en vervolg

De reactie wordt begin 2022 in het Omgevingsberaad besproken.

Kosten en capaciteit

Aanpassing van de regelgeving zal plaatsvinden met bestaand budget en bestaande capaciteit.

UP21. Beperking risico's grote containerschepen boven de Waddeneilanden

Van dit initiatief moet nog bepaald worden of het opgenomen wordt in het UP, en vervolgens met welk doel en aanpak. Daarbij spelen een aantal argumenten een rol:

- Het belang en urgentie van een veilige containervaart.
- De (al dan niet) meerwaarde van het initiatief tegen de achtergrond van de huidige inzet van IenW, BZK en Kustwacht om de OVV aanbevelingen op te pakken. De implementatie kan gevolg worden via het Omgevingsberaad.
- De wens vanuit het trilateraal Waddenseaforum om samen met het Omgevingsberaad hierin op te trekken met het oog op de trilaterale Regeringsconferentie in 2022

Initiatieftrekker en betrokkenen

De initiatieftrekker is mede afhankelijk van besluitvorming over opname van dit initiatief in het Uitvoeringsprogramma.

Korte toelichting

Naar aanleiding van de ramp met de MSC ZOE heeft de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) op verzoek van de minister van IenW de risico's van grote containerschepen boven de Waddeneilanden onder verschillende weersomstandigheden onderzocht. Dit onderzoek en het besluit van de minister van IenW over de zuidelijke vaarroute boven de Waddeneilanden hebben verschillende vervolgstappen in gang gezet, onder meer verdere gesprekken in het kader van de IMO en mogelijk vervolgonderzoek.

Recentelijk heeft de OVV een update gegeven van de aanbevelingen uit het rapport "Veilig containertransport ten noorden van de Waddeneilanden. Lessen na het containerverlies van de MSC ZOE". Daarin constateert het OVV dat de minister voor de meeste onderdelen de aanbevelingen opvolgt of heeft opgevolgd. Tegelijk constateert OVV dat de internationale aanpak die nodig is om de risico's van containerverlies beter te beheersen, zeker nog een aantal jaren zal vergen: de meeste acties en initiatieven die in internationaal verband zijn afgesproken, krijgen pas in 2022 of 2023 hun beslag.

Voor een bredere analyse van de mate waarin internationale regelgeving mogelijk is achtergebleven bij de schaalvergroting in de containervaart is hoogstwaarschijnlijk nog meer tijd nodig. De OVV vindt dat de PSSA-status van het Waddengebied voor beschermende maatregelen in IMO-verband nog beperkt is benut.

Beoogd resultaat

Mede afhankelijk van besluitvorming over opname van het initiatief in het Uitvoeringsprogramma

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Het initiatief draagt bij aan het volgende doel:

- Overige activiteiten, veranderdoel 3.

Voortgang

De voortgang van de implementatie van de maatregelen staat in de volgende documenten:

- Kabinetsreactie aan de Tweede Kamer over het OVV-rapport (26 november 2020).
- Voortgangsbrief aan de Tweede Kamer over de implementatie van de aanbevelingen van de OVV (26 mei 2021).
- Voortgangsbrief aan de Tweede Kamer met de stand van zaken als voorbereiding op het Commissiedebat Maritiem van 24 november 2021.

Planning en vervolg

Mede afhankelijk van besluitvorming over opname van het initiatief in het Uitvoeringsprogramma

Kosten en capaciteit

Mede afhankelijk van besluitvorming over opname van het initiatief in het Uitvoeringsprogramma.

5 Kennis als basis

De Agenda stipt het al nadrukkelijk aan: we hebben kennis en monitoring hard nodig in het Waddengebied. Dit hoofdstuk gaat over kennis; monitoring komt in hoofdstuk 6 aanbod.

Onafhankelijke en objectieve kennis is nodig om goede discussies te kunnen voeren over de natuurwaarden, de gevolgen van klimaatverandering en zeespiegelstijging op de morfologie, de effecten van gebruik van de Waddenzee op het ecosysteem en de sociaaleconomische ontwikkeling van het Waddengebied. Er is behoefte aan kennis over de manier waarop het Waddengebied zich ontwikkelt en kennis om doeltreffend beleid te formuleren en het doelbereik en de effecten van uitvoering, beheer en gebruik te kunnen evalueren. Ook om de spanning tussen de ecologische ontwikkeling van het Waddengebied en het menselijk medegebruik op te lossen is nieuwe kennis nodig.

5.1. Kennis in de agenda

In het verlengde van de strategieën uit de Agenda werkten we op basis van vier veranderdoelen:

1. Een gezamenlijke kennisagenda opzetten voor beleid, beheer en gebruik.
2. Onderzoek en monitoring gerichter aansturen op basis van de gezamenlijke Kennisagenda.
3. Kennis vergroten om de spanning tussen ecologie en economie te kunnen verlagen.
4. De internationale kennisdeling verbeteren.

In de afgelopen periode hebben de Waddenacademie, de Beheerautoriteit en de betrokken opdrachtgevers van Rijk en provincies al verschillende stappen gezet voor deze doelen. In het verlengde van de verkenning van de kennishuishouding zijn afspraken gemaakt over de positie van de Waddenacademie als kennisregisseur en is een start gemaakt met het opstellen van een integrale Kennisagenda. Het Uitvoeringsprogramma borduurt hierop voort.

5.2. Kennisregisseur

Het BO Waddengebied is opdrachtgever voor een duurzame kennishuishouding. De Waddenacademie is gevraagd om met de betrokken partijen in gezamenlijkheid te komen tot een voorstel omtrent een duurzame inrichting van de kennishuishouding voor het Waddengebied en om zich om te vormen tot een onafhankelijk kennisregisseur (Waddenacademie 2.0). Die rol zal de Waddenacademie met alle betrokken partijen van beleid, beheer en gebruik verder uitwerken (learning by doing). De bestaande wettelijke taken en verantwoordelijkheden blijven ongewijzigd.

5.3. Uitwerking Kennisagenda

De Waddenacademie zal in de rol van kennisregisseur een meerjarige Kennisagenda opstellen met de partijen, zoals aangekondigd in de Agenda. De Agenda, het Uitvoeringsprogramma, het bijbehorende Doelendocument en de trilaterale onderzoeksagenda bieden hier een goede basis voor.

Dit Uitvoeringsprogramma en de initiatieven per deelprogramma leveren input voor de verdere uitbouw van de Kennisagenda voor de jaren 2021-2026.

De onderzoeksvragen gaan over doelstellingen en effecten (worden de doelstellingen van de Agenda gehaald?), inhoud (welke collectieve kennis is nodig voor deze fase van het Uitvoeringsprogramma?) en samenwerking (governance). Denk bij inhoudelijke vragen bijvoorbeeld aan langetermijneffecten van klimaatverandering, zoetwater, verzilting, vitale landbouw, klimaat en veiligheid.

5.4. Scope kennisvragen

De scope van een kennisvraag, de vraagformulering en afspraken over de gewenste kwaliteiten voor het onderzoek komen in overleg met de belanghebbenden tot stand. Vervolgens zoekt de kennisregisseur een passende opdrachtgever voor de onderzoeksvraag. De inzet is dat deze vroegtijdige betrokkenheid tot breder gedeelde kennisresultaten leidt.

5.5 Hier gaan we mee aan de slag

In de periode 2021-2026 werken de partijen aan het volgende initiatief:

UP22. Organisatie kennishuishouding en opstellen Kennisagenda
Het initiatief is erop gericht te komen tot een gezamenlijke kennisagenda, gekoppeld aan vragen over beleid, beheer en gebruik van het Waddengebied.

Onderdeel hiervan is ook het ontwikkelen van kennis over de cumulatie van effecten van het handelen en kennis om de spanning tussen ecologie en economie te verminderen.

Hier zetten we het gesprek over voort

- Betere doorvertaling van de Kennisagenda in onderzoeksprogramma's.

6 Monitoring en voortgang

Dit Uitvoeringsprogramma bevat de initiatieven om de doelen en strategieën uit de Agenda te bereiken. Maar lukt dat ook? Het Evaluatierapport van de Structuurvisie Waddenzee was indertijd kritisch over de monitoring van het doelbereik van de Structuurvisie. Reden om meteen bij de start van het Uitvoeringsprogramma zorgvuldig invulling te geven aan de monitoring van de initiatieven uit het Uitvoeringsprogramma en de bijdrage daarvan aan de geformuleerde doelstellingen. Daarbij werken we met twee veranderdoelen:

1. Monitoringgegevens voor beleid en beheer bundelen, verbeteren en ontsluiten via een gezamenlijke Basismonitoring.
2. De monitoring efficiënter organiseren door de vergunning gestuurde monitoring te benutten voor de Basismonitoring en andersom.

6.1. Drie niveaus van monitoring

We onderscheiden drie soorten monitoring:
- **Doelen**: alle betrokken partijen voeren activiteiten uit om de doelen uit de Agenda te bereiken. In welke mate komen de hoofddoelen en veranderdoelen voor de Waddenzee en het Waddengebied binnen bereik?
- **Voortgang initiatieven:** wat is de voortgang van de verschillende initiatieven uit het Uitvoeringsprogramma? Lukt het om de benodigde inspanningen en bijbehorende resultaten te leveren?
- **Leidende principes voor handelen**: in welke mate voldoet de samenwerking tussen alle betrokkenen en ons handelen aan de principes uit de Agenda?

De drie sporen hangen nauw met elkaar samen. De uitvoering van de initiatieven draagt bij aan de realisatie van de doelen. Daarnaast voeren verschillende partners ook separaat initiatieven uit die daaraan bijdragen. En bovenal: goede samenwerking en handelen volgens de leidende principes brengen het slagen van de Agenda dichterbij. Inzicht in het doelbereik, de voortgang en het handelen maakt het mogelijk de inzet, de prioritering van de initiatieven als de werkwijze bij te sturen. Plan-do-check-act!

De drie soorten monitoring lichten we hierna toe.

6.2. Monitoring doelen

In het Waddengebied vinden veel metingen plaats, waarbij het detailniveau sterk verschilt.
Bijvoorbeeld metingen van soorten en habitats, de effecten van klimaatverandering, aantal overnachtingen op eilanden, energieverbruik, aantallen bedrijven en havenactiviteiten. Het overzicht en de samenhang is de laatste jaren aanzienlijk verbeterd, vooral dankzij de ontwikkeling van de Basismonitoring Wadden en de Waddenbalans.

Sinds 2015 werken de overheden en beheerders in het Waddengebied samen om de monitoring beter op elkaar af te stemmen en toegankelijker te maken. Naast onderzoek en monitoring in opdracht van de overheid, voeren ook initiatiefnemers van projecten of activiteiten monitoring uit.

Het doel van de Basismonitoring Wadden is drieledig
- De beheerders helpen bij de uitvoering van hun taken door inzicht te geven in de toestand en trends.
- De stap te maken van monitoring gericht op. Vergunningverlening en uitvoering van wettelijke taken naar effectieve en efficiënte systeemgerichte monitoring.
- Alle beschikbare Informatie en monitoringgegevens over het Waddengebied toegankelijk maken, om de gebruiker zicht te geven op het volledige Waddensysteem.

De Waddenbalans en de publicatie Wadden in Beeld schetsen een totaalbeeld van de sociaal- culturele, economische en ecologische ontwikkelingen per gemeente in het Waddengebied. Relevante onderwerpen zijn bijvoorbeeld de ontwikkeling van toerisme en recreatie, havens, landbouw(areaal), visserij en de bodem en grondwaterkwaliteit.

De uitwerking van de motie De Groot en Dik-Faber wordt opgepakt in samenhang met de nader concretisering van de hoofddoelstellingen Waddenzee en Waddengebied

6.3. Monitoring voortgang initiatieven

Het Omgevingswet en het BO Waddengebied bespreken jaarlijks de voortgang van de uitvoering van initiatieven uit het Uitvoeringsprogramma. De programmaorganisatie stelt

daarvoor jaarlijks een voortgangsrapportage op.

In 2025 - een jaar voor het einde van de looptijd van dit Uitvoeringsprogramma (2026) - vindt op basis van de voortgangsrapportages en de monitoring van de doelen een eerste evaluatie plaats van de Agenda en het Uitvoeringsprogramma. Deze evaluatie biedt input voor het opstellen van een geactualiseerd Uitvoeringsprogramma voor de periode vanaf 2026.

6.4. Monitoring leidende principes voor handelen

Ook de monitoring van het handelen volgens de leidende principes is onderdeel van de evaluatie in 2025.

Centrale vraag is of de leidende principes voor handelen voldoende gevolgd worden en in welke mate dit bijdraagt aan het bereiken van de doelen in het Waddengebied. Volstaan de leidende principes bij het samen werken aan de uitvoering van de Agenda en Uitvoeringsprogramma, moeten we de principes aanscherpen of aanvullen of expliciet met elkaar in gesprek gaan over de principes om de samenwerking te verbeteren?

6.5. Impactanalyse

In december 2020 heeft de Tweede Kamer de motie-Dijkstra en Geurts[1] aangenomen. De Agenda is op basis daarvan aangepast. Daarmee zijn het belang, de positie en de activiteiten van economische sectoren (denk aan de pootaardappelsector en ook de landbouw en het toerisme in brede zin) onderdeel van de Agenda en grotendeels geborgd. De uitwerking van het deelprogramma Landbouw in het Uitvoeringsprogramma en het Doelendocument is tot stand gekomen in overleg met de betrokken landbouworganisaties.

Naar aanleiding van het tweede dictum van de motie hebben de partijen een methodiek opgesteld voor een impactanalyse. Het doel van de impactanalyse is de effecten op economie en ecologie evenwichtig in beeld te brengen en tegen elkaar af te kunnen wegen. De impactanalyse is een informatie-instrument dat beslissingen ondersteunt maar niet vervangt: bij de uiteindelijke politiek-bestuurlijke afweging spelen ook andere aspecten een rol. Door in een vroegtijdig stadium de (mogelijke) effecten in kaart te brengen, kunnen de economische en ecologische belangen bij de uitvoering van de Agenda geborgd worden.

De vroegtijdige toepassing van het instrument maakt ook duidelijk voor welke aspecten eventueel aanvullend onderzoek nodig is voor de besluitvorming en over welke dilemma's het gesprek moet plaatsvinden.

Het Omgevingsberaad heeft in het voorjaar van 2021 geadviseerd over de aanpak van de impactanalyse. Het Omgevingsberaad ziet in het Waddengebied genoeg voorbeelden van economische activiteiten waarbij zowel oog is voor de kernwaarden als voor de economische sector. Het Omgevingsberaad erkent dat zo'n aanpak een uitdaging is voor alle partijen, maar het verleden laat zien dat het kan.

Voor de meeste initiatieven uit dit Uitvoeringsprogramma moeten de effecten kaart worden gebracht. In het rapport Methodiek Impactanalyse staan de criteria om te bepalen wanneer dat nodig is. Geen impactanalyse is nodig voor initiatieven die over het (reguliere) beheer gaan of tot de opdracht van de Beheerautoriteit Waddenzee behoren (het stimuleren en faciliteren van de beheerders om te komen tot een Integraal Beheerplan Waddenzee). Voor initiatieven met een ruimtelijke impact wordt als onderdeel van het besluitvormingsproces vaak een maatschappelijke kosten-batenanalyse opgesteld. In dat geval kan de Methodiek Impactanalyse dienen als checklist om te bepalen of de impact op alle relevante aspecten in beeld komt en of bepaalde aspecten ontbreken. In het laatste geval biedt de Methodiek Impactanalyse handvatten om deze aspecten in kaart te brengen. En daarmee kan de impactanalyse bijdragen aan het voldoen aan het eerste dictum van de motie Dijkstra/Geurts.

Het is de bedoeling de methodiek in de komende periode toe te passen in één of twee pilots. De keuze voor de pilots komt tot stand in overleg met de betrokken partijen. Hiermee willen we de methodiek toetsten en waar nodig aanscherpen.

[1] Kamerstuk 2020/21, 35 570 XII, nr. 65

6.6. Initiatieven

In de periode 2021-2026 werken de partijen aan de volgende initiatieven:

UP23. Uitwerken en uitvoeren monitoring en voortgang

We ontwikkelen de monitoring en evaluatie verder en maken daarbij gebruik van bestaande Basismonitoring. Specifiek gaat het om:

- Verkennen hoe de monitoring van de doelen kan worden opgenomen in lopende trajecten.
- Jaarlijks een voortgangsrapportage opstellen.
- In 2023 een mid term review uitvoeren over het handelen volgens de leidende principes uit de Agenda.
- In 2025 een evaluatie van de Agenda uitvoeren en voortgangsrapportage opstellen.

UP24. Verbeteren synergie tussen monitoring bij vergunningverlening en Basismonitoring

We bekijken hoe de Basismonitoring kan bijdragen aan de monitoring voor de vergunningverlening en hoe initiatiefnemers de Basismonitoring beter kunnen benutten.

UP25. Toetsing en toepassing impactanalyse

In het voorjaar van 2022 voeren we 1 à 2 pilots uit om de methodiek Impactanalyse te toetsen en waar nodig aan te scherpen.

7 De organisatie

Bij de uitvoering van de initiatieven uit dit Uitvoeringsprogramma zijn veel partijen betrokken. Het eigenaarschap van de Agenda wordt dan ook door veel partijen gedragen, op basis van zelfbinding: de partijen laten de doelen doorwerken in hun eigen visies en plannen. Dat maakt het Uitvoeringsprogramma sterk. Samenwerken op basis van zelfbinding vraagt wel constante alertheid en een slagvaardige organisatie die:

- De ambities van de Agenda vertaalt naar concrete initiatieven (de UP-initiatieven).
- De besluitvorming voorbereidt over: welke initiatieven pakken we op, welke hebben een zetje nodig en welke kunnen even wachten.
- Het gesprek faciliteert tussen partijen over 'schurende' doelen.
- Nieuwe ontwikkelingen in het Waddengebied signaleert, deelt en bespreekt met partijen en op basis daarvan eventueel nieuwe initiatieven of beleidsaanpassingen voorbereidt.
- De voortgang van de initiatieven monitort en bevordert en de samenhang tussen de initiatieven borgt.

7.1. Sturing op basis van coördinatie

In deze eerste programmaperiode 2021-2026 werken de partijen initiatieven zoals aangedragen in dit UP. Daarbij behouden de bestaande organisaties hun eigen verantwoordelijkheid. De coördinatie verloopt via een kleine flexibele programmaorganisatie. Er is geen centraal georganiseerd programmabudget voor alle initiatieven.

7.2. Klein flexibel programmabureau

De dagelijkse coördinatie van het Uitvoeringsprogramma ligt bij een klein programmabureau. Het programmabureau is verantwoordelijk voor de dagelijkse uitvoering van het programma. Daarbij onderscheiden we de volgende rollen:

1. Een programmacoördinator vanuit het Rijk (Waddencoördinator IenW).
2. Een programmamedewerker/plv. programma-coördinator vanuit de Waddenprovincies.
3. Een afgevaardigde van het Omgevingsberaad namens de belangenorganisaties.
4. Een programmaondersteuner/secretariaat.
5. Een communicatiemedewerker.

De rollen zijn geen volledige functies. Waar en wanneer nodig voor de voortgang, vullen we het team tijdelijk aan met specifieke expertise.

Het programmabureau is verantwoordelijk voor:

- Het signaleren en waar nodig agenderen van de voortgang van initiatieven.
- Het signaleren en waar nodig agenderen van nieuwe ontwikkelingen die van invloed zijn op de realisatie van de Agenda-doelen en het Doelendocument.
- Het signaleren en initiëren van gesprekken tussen partijen over 'schurende' doelen.
- Het organiseren van de voortgangsrapportage en de monitoring en evaluatie.
- De uitvoering van de kennisagenda.
- Het afstemmen met andere organisaties binnen het Waddengebied.
- Het blijvend verbinden en zorgdragen voor goede betrokkenheid van alle partners bij de Agenda en het Uitvoeringsprogramma.
- Het voorbereiden van de bespreking in het BO Waddengebied en het Omgevingsberaad, in samenwerking met het secretariaat.

7.3. Het Regieteam

Het kloppend hart van de Agenda is het Regieteam, voorgezeten door de programmacoördinator. In het Regieteam zitten vertegenwoordigers van de organisaties die de Agenda en/of het Uitvoeringsprogramma hebben onderschreven.
Het Regieteam coördineert het Uitvoeringsprogramma met als doel:

- Samenwerking stimuleren en zo nodig samenhang brengen tussen de initiatieven en deelnemende partijen.
- Elkaar informeren over voortgang, inhoud en proces en mogelijke kansen en belemmeringen bespreken voor de uitvoering, de relatie met andere initiatieven buiten het Uitvoeringsprogramma, etc.
- Het gesprek over 'schurende' onderwerpen initiëren.
- Voorstellen doen voor eventuele nieuwe initiatieven en besluitvorming.

Het Regieteam is ook het ambtelijk 'voorportaal' van het Omgevingsberaad en BO Waddengebied. Hier delen de partijen gevoeligheden en signalen van de achterban, zodat ze elkaar niet verrassen en vroegtijdig oplossingen kunnen zoeken.

Het Regieteam komt in 2021 minimaal eens per maand bijeen en vanaf 2022 eens per zes weken.

De rol van een regieteamlid is:

- Als vooruitgeschoven vertegenwoordiger van de betrokken samenwerkingspartner vroegtijdig meedenken over de relevante vraagstukken voor de Agenda en het Uitvoeringsprogramma.
- Zorgen voor optimale betrokkenheid van de achterbannen van elke organisatie.
- Bepalen of een kwestie opgelost kan worden binnen een (deel)programma of op de tafel van Omgevingsberaad, BO Waddengebied of Beheerautoriteit gebracht moet worden.
- Gevoeligheden bij de achterban vroegtijdig met elkaar delen, om tot een oplossing te komen of op te schalen.
- De voortgang en mogelijke risico's van de uitvoering van initiatieven inbrengen in het Regieteam.

7.4. Accounthouders

In het Regieteam zijn 'accounthouders' benoemd voor de elf deelprogramma's van dit Uitvoeringsprogramma. De accounthouders zijn het eerste aanspreekpunt voor het in beeld brengen van onder meer de voortgang en het doelbereik. Regieteamleden zijn geen 'eigenaar' van afzonderlijke doelen of primair verantwoordelijk voor de voortgang van de initiatieven, maar ze hebben wel zicht op de voortgang en vervullen een verbindende rol tussen het regieteam en de initiatieven.

7.5. Aansluiten bij de governance van het Waddengebied

De Agenda en het Uitvoeringsprogramma sluiten aan bij de governance van het Waddengebied zoals die sinds 2020 bestaat:

- Het Bestuurlijk Overleg (BO) Waddengebied is formeel opdrachtgever voor de Agenda en het Uitvoeringsprogramma. Het BO Waddengebied richt zich op strategische besluitvorming over het beleid voor het Waddengebied. In het BO Waddengebied zijn het Rijk, de drie Waddenprovincies, kust- en eilandgemeenten en waterschappen op bestuurlijk niveau vertegenwoordigd, plus de voorzitter van het Omgevingsberaad. Het BO Waddengebied stelt uiteindelijk het Uitvoeringsprogramma vast.
- Het Omgevingsberaad is het adviesorgaan, waarin vertegenwoordigers van gebruikers, maatschappelijke organisaties en de Waddenacademie meedenken en werken aan de doelstellingen van de Agenda. Het Omgevingsberaad heeft hierin een actieve adviserende rol. De secretaris van het Omgevingsberaad is betrokken bij het Regieteam. De secretaris toetst of het Uitvoeringsprogramma en discussies in het Regieteam voldoende voldragen zijn voor bespreking in het Omgevingsberaad en adviseert over het proces.
- De Beheerautoriteit stimuleert en faciliteert de beheerders van de Waddenzee om een Integraal Beheerplan (IBP) Waddenzee te ontwikkelen en uit te voeren. De Beheerautoriteit heeft als doel de samenhang tussen het natuur-, vis- en waterbeheer te bevorderen en daarmee de natuurkwaliteit te verbeteren. Nauwe afstemming met de Beheerautoriteit is nodig om afspraken te maken over de aanpak van initiatieven die te maken hebben met beheer.

7.6. Opdrachtgeverschap

De verantwoordelijk directeur van het ministerie van IenW is gedelegeerd opdrachtgever namens alle deelnemende partijen in het BO Waddengebied. Dit doet de directeur waar nodig in nauw overleg met de leden van het MT Wadden.

8 Communicatie

De Agenda en het Uitvoeringsprogramma zijn nieuw. De partners hebben hun commitment uitgesproken om samen te werken aan het bereiken van de doelen. Daarnaast betrekken ze bij de uitvoering van de initiatieven andere partijen. Dat vraagt om goede communicatie.

Elke partner of groep van samenwerkende partners die aan de initiatieven uit het Uitvoeringsprogramma werkt, heeft een eigen verantwoordelijkheid voor de communicatie en de communicatiestijl, uitingen en -planning. Dit blijft zo.

De communicatie over het Uitvoeringsprogramma richt zich vooral op:

- De dialoog faciliteren tussen partijen (vertegenwoordigers van de verschillende groeperingen).
- Overzicht bieden van de initiatieven en de samenhang daartussen.
- Eenduidige boodschap uitdragen over alles wat met het Uitvoeringsprogramma te maken heeft.

We communiceren met de volgende centrale doelstelling:

'Zorgvuldige en inspirerende communicatie zorgt voor bekendheid van de Agenda en het Uitvoeringprogramma, voor betrokkenheid, voor begrip, draagvlak en enthousiasme voor de initiatieven en voor inzicht in de samenhang en voortgang.'

8.1. Communicatie door programma en partijen

Gebruikers, natuurorganisaties en overheden hebben elkaar nodig om de doelen van de Agenda te realiseren. Partijen moeten met elkaar in gesprek komen en blijven over initiatieven, nieuw te zetten stappen, bereikte resultaten en ook over 'schurende' doelen. Alleen zo kan de gezamenlijke Agenda op betrokkenheid en draagvlak bij alle partijen blijven rekenen, ook al is men het niet over alles eens.

Belangrijk doel van de communicatie over het Uitvoeringsprogramma is dan ook om die dialoog tussen partijen te ondersteunen en te bevorderen. Dit kan door informatie te bieden, ervaringen uit te wisselen ('feedback') en partijen en belanghebbenden bij elkaar te brengen.

De programmaorganisatie is verantwoordelijk voor de communicatie over het programma als totaal. De afzonderlijke partners zijn verantwoordelijk voor het organiseren van de communicatie van hun activiteiten binnen hun organisatie of netwerk. De communicatie op centraal en decentraal niveau is complementair: deze activiteiten vullen elkaar aan en versterken elkaar.

8.2. Communicatieaanpak

De communicatieaanpak kent vier pijlers:

1. Bekendheid geven aan de Agenda en het Uitvoeringsprogramma (informeren).
2. Werken aan draagvlak (niet alleen zenden, maar ook zorgen voor begrip voor elkaars doelen).
3. Inspiratie bieden voor initiatieven en het verbinden van initiatieven.
4. (Tussentijdse) resultaten tonen en uitdragen.

Bekendheid geven

Om partijen bij het proces te betrekken en te inspireren, is het van belang dat ze een duidelijk beeld hebben van het Uitvoeringsprogramma: ze moeten weten wat in de Agenda staat, waar het Uitvoeringsprogramma over gaat en welke kansen het programma biedt voor eigen initiatieven.

De Agenda en het Uitvoeringsprogramma moeten gaan 'leven' bij de betrokken partijen en belanghebbenden. Daar is meer voor nodig dan een papieren Agenda of een organisatie. In de communicatie over het Uitvoeringsprogramma zetten we in de beginfase van het programma vol in op de mensen en organisaties achter de Agenda. Wie tekenden de instemmingsverklaring en waarom? Wie niet, waarom en hoe zijn we daar rond het programma mee omgegaan. Wie zijn nu betrokken? Wie werken aan de initiatieven? Wie zijn enthousiast en wie zijn kritisch en waarom?

Deelnemers uit het Regieteam, het BO Waddengebied, het Omgevingsberaad, de Beheerautoriteit en de Waddenacademie spelen hier een actieve rol in. Als deze betrokkenen aangeven hoe hun eigen activiteiten samenhangen met de doelstellingen van de Agenda en de activiteiten uit het Uitvoeringsprogramma, gaat het Uitvoeringsprogramma ook leven.

Werken aan draagvlak

Bij de totstandkoming van dit Uitvoeringsprogramma hebben de partijen gesproken over de doelen van de Agenda en het Uitvoeringsprogramma, eerst in het Regieteam en daarna ieder Regieteamlid met zijn of haar achterban. Dit soort gesprekken zijn noodzakelijk om elkaars doelen en achterliggende belangen te kunnen begrijpen.
Voor dit soort gesprekken is goede en actuele informatie nodig. De programmaorganisatie zal actief inzetten op het bieden van juiste informatie en alle betrokkenen aanspreken op het onderbouwen van meningen met feiten. In de communicatie ligt daarom in eerste instantie de nadruk op luisteren en informeren. Het programmabureau ontwikkelt zich tot een informatieloket voor de activiteiten die zich binnen de scope van dit programma afspelen.

Inspiratie krijgen en verbinden van initiatieven

De initiatieven maken het programma. Elke partij kan op een geëigend moment gezicht geven aan een initiatief. Daarbij is het belangrijk de samenhang met andere initiatieven en de doelen van de Agenda en het Uitvoeringsprogramma te leggen, onder het motto ‘goed voor mij, goed voor jou, beter voor ons samen’. De partnerorganisaties spreken af zichzelf en elkaar hierin te stimuleren. Dat kan door gesprekken te voeren, te luisteren, samen te ontwikkelen, inzicht te bieden, kennis te maken, ervaringen op te doen en uit te wisselen. Dat doen partijen zelf in onderlinge contacten, maar het programmabureau zal het uitwisselen ook organiseren, in samenhang met de belangrijke mijlpalen in het proces.

Een eerste mijlpaal is de vaststelling van het Uitvoeringsprogramma 1.0 in de zomer van 2022. Deze bijeenkomst zal in het teken staan van inspiratie, verrassende samenwerkingsverbanden en leren door doen. Het programmabureau en het Regieteam werken de communicatie over andere mijlpalen uit in een dynamische activiteitenkalender.

Tonen en uitdragen van (tussentijdse) resultaten

Het programmabureau daagt de trekkers uit om over resultaten van de initiatieven te communiceren en de verbinding te legen met de gezamenlijke doelen van het Uitvoeringsprogramma.

8.3. Initiatieven

In de periode 2021-2026 werken de partijen aan het volgende initiatief:

UP26. Opstellen en uitvoeren Communicatieplan
We stellen een Communicatieplan op en voeren het uit.

9 Financiering

Voor de financiering van het Uitvoeringsprogramma maken we onderscheid in de kosten voor:
- De uitvoering van UP-initiatieven
- Het programmabureau.
- De inzet in het Regieteam.
- Programmakosten voor ondersteuning en facilitering.

9.1. De UP-initiatieven

Voor het Uitvoeringsprogramma 2021-2026 is geen apart budget beschikbaar gesteld voor de financiering van de initiatieven uit het Uitvoeringsprogramma (UP-initiatieven). De partijen moeten zich inspannen om hun gemeenschappelijke initiatieven mogelijk te maken. Het kan hier gaan om verkenning, voorbereiding en ook om de daadwerkelijke uitvoering van initiatieven. Hiervoor zijn diverse bronnen denkbaar en soms ook al gevonden. Het Waddenfonds/IKW is betrokken bij de ontwikkeling van het Uitvoeringsprogramma en onderzoekt aan welke initiatieven men kan bijdragen.

9.2. Programmabureau

De financiering van het kleine, flexibele programmabureau betreft de personele kosten en overige kosten voor het programmasecretariaat, zoals voor vergaderlocaties en communicatie.

De personele inzet voor het programmabureau betreft in voor periode 2021-2026:
- De programmacoördinator van het ministerie van IenW (0,4 fte).
- De plv. programmacoördinator van de provincies (0,4 fte).
- Een programmamedewerker namens de stakeholders/OBW (0,4 fte).
- Programma- en secretariële ondersteuning door IenW (0,4 fte).
- Inzet voor communicatie (PM).

Deze personele inzet wordt geleverd en bekostigd door de genoemde organisaties.

9.3. Regieteamleden en accounthouders

Elke organisatie vergoedt de inzet van zijn eigen vertegenwoordiger in het Regieteam. De geschatte inzet in het Regieteam is 4 dagen per maand per deelnemer.

Inclusief eventueel accounthouderschap van deelprogramma's is dit 6 tot 8 dagen per maand. Meerdere partijen hebben aangegeven dat een dergelijke inzet, zeker als accounthouder, voor hun niet haalbaar is.

9.4. Programmakosten

Het programmabureau heeft middelen nodig voor het opstellen van plandocumenten, voortgangs-rapportages, evaluatie, communicatiemiddelen en locatiekosten. Ook is budget nodig voor de extra inzet van accounthouders en wellicht (beperkte) middelen om nieuwe initiatieven te helpen opstarten en korte verkenningen uit te laten voeren. Over de omvang van het programmabudget, alsmede de verdeling van de bijdrage vindt nader overleg en besluitvorming plaats met de betrokken partijen.

9.5. Bronnen voor investeringen in het Waddengebied

Investeringen in het Waddengebied moeten bijdragen aan de doelen van de Agenda. Het Rijk, de Waddenprovincies, de gemeenten en de waterschappen investeren gezamenlijk in het Waddengebied en blijven dat de komende jaren doen. Belangrijke financieringsstromen zijn het Waddenfonds, de Regiodeals en het IKW. Binnen deze bestaande regelingen spannen partijen zich in om de strategieën uit de Agenda te realiseren. Ook benutten ze de kansen om koppelingen te leggen met andere investeringsprogramma's, zoals het HWBP, PAGW, en infrastructuurprogramma's. Hiervoor is het van belang goed zicht hebben op de belangrijkste financieringsprogramma's in de periode 2021-2026.

Slim bundelen van bestaande financieringsprogramma's en inzet uit eigen begrotingen is nodig.

Daarnaast overleggen diverse partijen momenteel om zich gezamenlijke in te zetten voor een gebieds- of kustfonds vanaf 2027, in het verlengde van het Waddenfonds, onder meer gericht op een solide basis voor toekomstige opgaven. Dit initiatief vindt op dit moment plaats buiten de scope van dit Uitvoeringsprogramma.

Tot slot vindt in het Uitvoeringsprogramma onderzoek plaats naar de mogelijkheden om Europese gelden in het kader van de Sustainable Development Goals te benutten, aangezien veel initiatieven uit dit Uitvoeringsprogramma daaraan bijdragen.

10 Planning

Later in te vullen

11 Tot slot

Het bereiken van de doelen van de Agenda en het Uitvoeringsprogramma vraagt van alle partijen een forse inspanning. Daar zijn we samen verantwoordelijk voor. In dit Uitvoeringsprogramma staan de initiatieven waar we samen mee aan de slag gaan om de doelen dichterbij te brengen.

De Agenda is een zelfbindend beleidskader. Dat betekent dat de betrokken partijen de doelen laten doorwerken in hun landelijke, regionale en lokale visies en plannen. Dat gebeurt onder meer in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI), het NWP, de omgevingsvisies van provincies en gemeenten, de 'blauwe' omgevingsvisies van waterschappen en verordeningen.

UP27. Doorvertaling Agenda in beleid, beheer, regelgeving en uitvoering
Onderdeel van het Uitvoeringsprogramma 2021-2026 is dat alle organisaties nagaan hoe ze de doelen laten doorwerken in hun beleid en beheer en samen het overzicht in beeld brengen.

De Agenda heeft een looptijd van tien jaar. Vijf jaar na vaststelling vindt een evaluatie plaats. Dit Uitvoeringsprogramma heeft een looptijd tot en met 2026. Aan het eind van deze programmaperiode (2025) evalueren we de voortgang van het Uitvoeringsprogramma en brengen we in beeld in hoeverre we de doelen voor de Waddenzee en het Waddengebied dichterbij brengen. Op basis daarvan stellen we in 2026 een nieuw Uitvoeringsprogramma op.

De Agenda is een zelfbindend beleidskader. Dat betekent dat de betrokken partijen de doelen laten doorwerken in hun landelijke, regionale en lokale visies en plannen. Dat gebeurt onder meer in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI), het NWP, de omgevingsvisies van provincies en gemeenten, de 'blauwe' omgevingsvisies van waterschappen en verordeningen.

Borging
De gezamenlijke partijen werken in de periode 2021-2026 aan de UP-initiatieven zoals in de hierna volgende tabel nog kort staan opgesomd. Bovendien, zo is afgesproken, wordt ook het andere werk van de partijen steeds in het licht geplaatst van wat er in de agenda is afgesproken. Last but not least is afgesproken om in de UP planperiode verder te praten over onderwerpen waar de gezamenlijke koers nog schuurt. Op deze manier is de borging van de agenda 2050 via drie lijnen vormgegeven.

UP28. Evaluatie planperiode en ontwikkeling nieuw Uitvoeringsprogramma voor de volgende tranche

	Samenvattend: de UP-initiatieven 2021-2026
Natuur van Wereldklasse	1. Handelen vanuit ecologische principes
	2. Natuurbeheer, -herstel en -ontwikkeling
	3. Programma ED2050, 2e tranche 2021-2026
Landschap en cultureel erfgoed	4. Inrichting Waddenatelier
	5. Uitwerking kernwaarden Waddengebied
Bereikbaarheid	6. Duurzame mobiliteit Waddengebied
	7. Vervolgonderzoek bereikbaarheid Ameland 2030
Klimaatverandering	8. Onderzoek ecologische effecten klimaatverandering
	9. Integrale aanpak kustzone
	10. Ontwikkeling Kop van Noord-Holland (“Waddenbaai”)
Energietransitie	11. Mogelijkheid energietransitie Waddengebied
Leefbaarheid	12. Programma Brede welvaart Waddeneilanden
Recreatie en toerisme	13. Programma Versterking recreatie en toerisme langs de Waddenkust
	14. Integrale maritieme ontwikkeling havenplaatsen
Havens	15. Ecoport innovatieprogramma verduurzaming havens
	16. Green shipping
	17. Tijdelijke parkeerfaciliteit offshore installaties
Landbouw	18. Ontwikkeling zoetwaterstrategie voor de landbouw in het Waddengebied
Visserij	19. Waddenzee Visserij Platform
Overig activiteiten	20. Beleidsregels voor drones in het Waddengebied
	21. Beperking risico’s grote containerschepen boven Waddeneilanden
Kennis, monitoring en voortgang	22. Organisatie kennishuishouding en opstellen Kennisagenda
	23. Uitwerken en uitvoering monitoring en voortgang verbeteren
	24. Verbeteren synergie monitoring bij vergunningverlening en Basismonitoring
	25. Toetsing en toepassing impactanalyse
Communicatie	26. Opstellen en uitvoeren Communicatieplan
Tot slot	27. Doorvertaling gebiedsagenda in beleid, beheer, regelgeving en uitvoering
	28. Evaluatie en ontwikkeling nieuw Uitvoeringsprogramma

Verklarende Woordenlijst

Beheerautoriteit	Beheerautoriteit Waddenzee
BO Waddengebied	Bestuurlijk Overleg Waddengebied
DIM	Doelen inspanningen Matrix, of programmering tabel
DIN	Doelen-Inspanningen Netwerk
ED2050	Programma Eems-Dollard 2050
Veranderdoel	betER, meER, mindER, duurzamER, biodiversER, etc.
IBP Waddenzee	Integraal Beheerplan Waddenzee
IKW	Investeringskader Waddengebied
IMO	Internationale Maritieme Organisatie
NWP	Nationaal Water Programma 2022-2027
PAGW	Programmatische Aanpak Grote Wateren
PRW	Programma naar een Rijke Waddenzee
RES	Regionale Energie Strategie
SMART doel	Concretisering van het ER doel: wat moet er precies (Specifiek, Meetbaar Acceptabel, Realistisch en Tijdsgebonden) bereikt worden
Uitvoeringsprogramma / UP	Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026
VAWOZ	Verkenning Aanlanding Windenergie op Zee

Werkdocument DOELENDOCUMENT

Behorend bij het Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026
Agenda voor het Waddengebied 2050

Versie 30 november 2021

Disclaimer

Dit doelendocument moet worden gezien als een noodzakelijke brug tussen de Agenda voor het Waddengebied 2050 en de eerste versie van het uitvoeringsprogramma 2021-2026 dat daaruit voortvloeit. Aan het doelendocument is, in detail, terdege aandacht besteed omdat het regieteam het eens moest zijn over de doelformuleringen en de daaruit voortvloeiende schuurpunten, alvorens de UP initiatieven en de vervolgdialoog op papier te kunnen zetten. Het doelendocument ligt niet ter besluitvorming voor (want volgt uit de reeds goedgekeurde Agenda).

De omzetting van de doelen in concrete initiatieven voor de planperiode treft u aan in het UP 2021-2026. Voor alle individuele partijen zijn de consequenties daarvan op dit moment nog maar beperkt in beeld. Dit doelendocument beschrijft derhalve de ambitie die de partijen wensen te bereiken, maar nog niet de manier waarop. Dat zal gedurende de planperiode van het UP verder vorm krijgen. We benadrukken daarom dat de betrokken partijen op dit moment niet aanspreekbaar zijn op hun - eventueel ook financiële - inzet om de doelen daadwerkelijk te bereiken.

Inhoudsopgave

Inleiding 3

1 De doelen van het deelprogramma natuur van wereldklasse 4

2 De doelen van het deelprogramma landschap en cultureel erfgoed 9

3 De doelen van het deelprogramma bereikbaarheid 11

4 De doelen van het deelprogramma klimaatverandering 13

5 De doelen van het deelprogramma energietransitie 18

6 De doelen van het deelprogramma leefbaar waddengebied 20

7 De doelen van deelprogramma recreatie en toerisme 26

8 De doelen van het deelprogramma havens 30

9 De doelen van het deelprogramma landbouw 33

10 De doelen van het deelprogramma visserij 38

11 De doelen van het deelprogramma overige activiteiten 40

12 Schematische overzichten doelen deelprogramma's 42

Inleiding

In 2021 heeft het regieteam voor de Agenda voor het Waddengebied 2050 een Uitvoeringsprogramma uitgewerkt voor de periode 2021-2026. Daarvoor was het nodig concrete doelen te formuleren. De betrokken partijen hebben dat in nauwe samenspraak gedaan. Het resultaat is een pakket doelen dat recht doet aan de gekozen Agendakoers en waarmee de partijen samen de slag naar uitvoering kunnen maken.

Het resultaat van dit intensieve proces is het Doelendocument dat nu voor u ligt. Voor de elf deelprogramma's van het Uitvoeringsprogramma zijn zogenoemde Verander (ER)-doelen geformuleerd. Ieder veranderdoel hebben we* vervolgens uitgewerkt in subdoelen (SMART doelen) waar we ons in de komende planperiode van het Uitvoeringsprogramma op richten.

Het is een bewuste keuze de doelen niet in het Uitvoeringsprogramma op te nemen, maar in een apart bijlage-document. De doelen vloeien namelijk rechtstreeks voort uit de geaccordeerde Agenda voor het Waddengebied 2050; we gaan ze daarom niet opnieuw ter besluitvorming voorleggen. Bovendien blijft het Uitvoeringsprogramma daardoor beperkt in omvang en gericht op wat we de komende jaren gaan doen.

Het is goed te vermelden dat de partijen die in februari 2021 nog niet mee konden gaan in de ondertekening van de Agenda voor het Waddengebied 2050 - de landbouworganisaties en de Waddenvereniging - zich in het regieteam hebben ingespannen voor de totstandkoming van dit doelendocument.

*Waar in dit document 'we' staat, gaat het om de partijen in het regieteam Uitvoeringsprogramma. Deze partijen hebben naast dit Doelendocument ook het Uitvoeringsprogramma opgesteld, in opdracht van het BO Waddengebied.

1 De doelen van het deelprogramma Natuur van Wereldklasse

De Agenda voor het Waddengebied 2050 richt zich onder andere op ‘een duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap’. We willen een rijke dynamische Waddenzee ontwikkelen waarin het voedselweb zich kan herstellen en het Waddengebied weer de belangrijke functie in de flyway en swimway voor vogel- en vispopulaties kan vervullen. Dit versterkt ook de draagkracht van het gebied voor duurzaam gebruik en recreatie en maakt de aantrekkingskracht nog groter. We richten ons op zes ‘veranderdoelen’:

1. De natuurlijke dynamiek vergroten
2. De omstandigheden voor biobouwers en andere onderwaterhabitats verbeteren
3. De ecologische samenhang in het Waddengebied verbeteren
4. Slimmer omgaan met sediment en de impact van andere menselijke ingrepen in het systeem verminderen
5. De kennis over het Waddenecosysteem vergroten
6. De internationale samenwerking versterken

ER-doel 1: De natuurlijke dynamiek vergroten

Het waddenecosysteem heeft door tal van oorzaken zijn natuurlijke veerkracht verloren. Door bedijkingen en het afkoppelen van estuaria zijn er nog maar weinig natuurlijke overgangen tussen land en water en tussen zoet en zout en is er op verschillende plaatsen onvoldoende wisselwerking tussen kust, zee en eilanden. We richten ons met dit doel op wadden-gerelateerde levensgemeenschappen die door gebrek aan dynamiek achteruit zijn gegaan, zoals trekvissen, kwelgemeen-schappen en pioniervegetaties.

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- We ontwikkelen een veerkrachtige kustverdedigingszone in samenhang met andere functies, waaronder natuur. Vanaf 2023 is een integrale benadering van de kustzone bij alle dijkversterkingsprojecten het uitgangspunt en daarbij benutten we ook kansen voor de natuur. We onderzoeken innovatieve dijkconcepten (zoals een brede groene dijk, het ophogen van gronden en het benutten of versterken van het voorland voor de waterveiligheid) waar dit kansen biedt voor natuur en andere functies en niet ten koste gaat van het verdienvermogen van andere grondeigenaren.
- We maken ‘rijke dijken’ en vergroten de biodiversiteit op de bestaande ‘harde structuren’ van dijken en dammen door het substraat te verbeteren. Vanaf 2022 passen we harde structuren alleen nog maar toe waar dat nodig is voor de waterveiligheid en dan (in nauw overleg met grondeigenaren) zo natuurvriendelijk mogelijk, zodat deze ‘rijke dijken’ hoogwatervluchtplaatsen voor vogels bieden en schuilmogelijkheden voor planten en dieren (ook onder water) .
- We verbeteren de zoetwaterdynamiek en creëren waar mogelijk zoet-zoutovergangen:
    - In 2026 ligt er een gedragen brede zoetwaterstrategie voor zoetwaterbeschikbaarheid die de belangen van klimaatadaptatie, landbouw, natuur en industrie evenwichtig verbindt.

- In 2026 is in overleg met de direct belanghebbenden verkend wat de mogelijkheden zijn voor vispassages op de plaatsen waar zoet water afwatert op de Waddenzee. Overheden, boeren en natuurorganisaties lossen deze situaties waar nodig op.
- De hierboven genoemde verkenningen geven ook inzicht in de mogelijkheden om kwetsbare leefgemeenschappen mee te laten profiteren, bijvoorbeeld door de aanleg van broedeilanden, zones met kwelvegetaties of paaiplaatsen. Dit onderzoek vindt plaats in nauw overleg met de grondeigenaren en met de te ontwikkelen brede zoetwaterstrategie als uitgangspunt.
- Het is onze bedoeling dat de zoet-zoutovergang Eemszijlen/Grote Polder er de komende jaren kan komen. In de planperiode brengt een gebiedsproces de kansen rond het Amstelmeer in beeld, in nauw overleg tussen alle betrokkenen. Daarnaast willen we een zouttong bij het Lauwersmeer in het kader van de PAGW onderzoeken, ook weer in overleg met alle betrokkene, en de kansen bij de Westerwoldse Aa worden in beeld gebracht, volgend op eerdere studies met betrokken partijen. Bij al deze onderzoeken houden we rekening met de waterbeschikbaarheid en de benodigde afvoer van water. Knelpunten met visintrek in het achterland worden opgelost.

- We maken ruimte voor natuurlijke dynamiek op de eilanden, onder meer voor het versterken van sedimentatie, met als doel herstel en ontwikkeling van kwetsbare vegetatiegemeenschappen (natte duinvalleien, kwelders en pionierzones). Hiervoor onderzoeken we als eerste hoe we op de eilandstaarten situaties zonder een belangrijke waterkerende functie kunnen benutten, zodat de zee meer ruimte krijgt.
- We behouden het meegroeiend vermogen van wadplaten en kwelders en vergroten het zo nodig.
- In de planperiode wordt gewerkt aan plannen om de kustzone mee te laten groeien met de zeespiegelstijging waar dat haalbaar is langs de Waddenkust, samen met de waterschappen, Rijkswaterstaat en de grondeigenaren, Dat levert onder meer herstel en ontwikkeling van kweldervegetaties op. Het programma ED2050 laat zien dat oplossingen zowel binnen- als buitendijks kunnen liggen. De inzichten die deze activiteiten opleveren (zoals verwachtingen voor de zeespiegelstijging en de omgang daarmee) worden meegenomen bij het ontwikkelen van de genoemde brede zoetwaterstrategie.

ER-doel 2: De omstandigheden voor biobouwers en andere onderwaterhabitats verbeteren

In de Waddenzee zijn minder biobouwers aanwezig dan vroeger. Grootschalige zeegrasvelden zijn nagenoeg verdwenen en moeilijk terug te brengen. Met droogvallende mosselbanken gaat het beter en ook sublitorale mosselbanken lijken zich te herstellen. Maatregelen die het ecosysteem rust, tijd en ruimte geven, lijken effectief. Hier gaat het om herstel en ontwikkeling van zeegemeenschappen die door bodemberoering zijn aangetast, zoals schelpdiergemeenschappen in en op de bodem (kokkel- en spisulabanken, mossel- en oesterbanken) en zeegras.

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- We creëren rust op de bodem voor herstel van onderwaternatuur, in combinatie met afspraken met de visserij over een duurzaam perspectief voor de visserij:
  In de planperiode (tussen nu en 2026) realiseren we een verdere afbouw van bodemberoering in de Waddenzee door middel van een 2e uitkoopregeling Waddenfonds voor GK-vergunningen volgens eenzelfde systematiek als in de 1e tranche. Gestreefd wordt de toepassing van de uitkoopregeling gedurende de planperiode te herhalen om zo een zo groot mogelijke reductie van de bodemberoering te kunnen bewerkstelligen.
- In de planperiode (tussen nu en 2026) realiseren we een afbouw van 65% bodemzaadvisserij in de Waddenzee, conform het convenant mosseltransitie en natuurherstel.

- In 2030 is er geen sprake meer van bodemberoerende mosselzaadvisserij, conform het convenant mosseltransitie en natuurherstel.
- We brengen biobouwers terug in de Waddenzee en onderzoeken ook onder welke omstandigheden verdwenen biobouwers spontaan terugkeren. Als biobouwers zich onvoldoende hersteld hebben nadat we de bodem 10-15 jaar met rust hebben gelaten, zetten we actief beheer in om biobouwers te herstellen. Tussen 2022 en 2026 vinden op enkele geschikte locaties pilots plaats met herstel van biobouwers en herintroductie van hard substraat om de biodiversiteit op de bodem te herstellen.
    - We verbeteren de omstandigheden voor biobouwers en andere onderwaterhabitats ook door de inzet op rijke dijken (zie ER-doel 1).

ER-doel 3: De ecologische samenhang in het Waddengebied verbeteren

Broedvogels hebben het moeilijk, veel populaties zijn gekrompen of bijna verdwenen door afname van het broedsucces. Sommige trekvogelsoorten laten een positieve trend zien, maar de meeste hebben een negatieve trend. De biomassa van vis in de Waddenzee is sinds de jaren zeventig met 90% afgenomen door verschillende oorzaken, zoals het ontbreken van geschikte paaiplaatsen, bijvangst, temperatuurstijging en het ontbreken van onderwaterstructuren. Met dit ER-doel willen we de leefgebieden voor vogels en vissen in het Waddengebied optimaliseren en zo bijdragen aan de flyway- en swimwayfunctie van de Waddenzee.

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- We richten binnendijks en buitendijks broedgebieden, hoogwatervluchtplaatsen en foerageergebieden in voor weide- en wadvogels (waar dat in overleg met de grondeigenaren kan), met maatwerk voor recreatieve beleving maar vooral ook rust voor vogels. In 2026 wordt volop gewerkt aan een Waddenzee-breed netwerk van binnen- en buitendijkse broedlocaties en hoogwatervluchtplaatsen, met een focus op locaties die vanwege verzilting voor andere functies minder aantrekkelijk zijn. Met goede zonering en gastheerschap waarborgen we de noodzakelijke rust. We inventariseren de kansen in samenhang met de te ontwikkelen brede zoetwaterstrategie (zie ER-doel 1) en verkennen de manier waarop boeren kunnen helpen via Agrarisch Natuurbeheer.
- We herstellen paai- en opgroeiplaatsen voor (trek)vissen, zowel buitendijks als binnendijks, en maken vispassages en binnendijkse stroomgebieden geschikter voor vissen (zie ook ER doel 1). In 2027 voldoen alle stroomgebieden in het achterland van de Waddenzee aan de KRW-doelstellingen.
- In de planperiode gaan we in gesprek over de ontwikkeling van zilte natuurgebieden voor vogels, vissen, insecten en vegetaties op plaatsen waar zoiets kan. Deze ontwikkeling combineren we bij voorkeur met de teelt van zouttolerantere of zelfs zoutminnende gewassen of rassen en proefgebieden voor zilte teelt en viskweek. Hiervoor ondernemen we de volgende acties bij de ontwikkeling van de zoetwaterstrategie:
    - In de planperiode bekijken we als onderdeel van de integrale benadering van de kustzone waar we in natuurgebieden brakke habitats kunnen herstellen.
    - Waar zoute kwel de landbouw bedreigt, zoeken we samen met boeren naar mogelijkheden om winst voor zowel de natuur als de landbouw te bereiken.

ER-doel 4: Slimmer omgaan met sediment en de impact andere menselijke ingrepen in het systeem verminderen

De bodem van de Waddenzee en de water- en sedimentstromingen zijn van nature voortdurend in beweging, maar worden ook beïnvloed door menselijke ingrepen uit het verleden, huidige activiteiten en de gevolgen van klimaatverandering.

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- We willen minder baggeren en de gevolgen van baggeren en verspreiden verminderen, zonder dat dit ten koste gaat van de bereikbaarheid van de havens. Nieuwe concessies worden hierop afgestemd. Daarmee bereiken we dit:
  - In 2026 is een deel van de habitats die door baggerbezwaar worden aangetast hersteld.
  - Het baggervolume dat in de Waddenzee wordt verspreid, is in 2026 afgenomen. In welke mate het baggervolume vermindert, bepalen we op basis van een gezamenlijke analyse van de impact op de natuur en de bereikbaarheid. De resultaten krijgen een plaats in het Nationaal Waterprogramma 2028-2034.
- We verkennen welke effecten zandsuppleties buiten de Waddenzee hebben op de morfologie en ecologie in de Waddenzee en hoe we daar slimmer mee kunnen omgaan (zie ook de doelen van deelprogramma Klimaatverandering).
- We verminderen de bedreigingen door menselijke activiteiten, zoals de introductie van exoten (We sluiten aan bij het MAPAS-plan) en verontreinigingen met olie, plastic, licht en geluid:
  - In 2026 is er een plan om de introductie van nieuwe soorten in Nederland die een risico vormen voor de Waddenzee zoveel mogelijk te voorkomen.
  - In 2026 is de verspreiding van plastic vanuit het Waddengebied naar de Waddenzee teruggedrongen.
  - In 2026 zijn donkerte en rust in het Waddengebied aantoonbaar toegenomen.
  - In 2026 beschikken alle militaire oefengebieden over een geldende Natuurwetvergunning.
  - In 2025 zijn er afspraken over vliegroutes en vlieghoogtes, gebaseerd op de hoofddoelstelling van de Agenda.
  - In 2025 is er wetgeving (o.b.v. EU richtlijn) om vogelverstoring en geluidshinder door sportvliegerij en het gebruik van drones te beperken, in afstemming met Duitsland en Denemarken.
  - Uiterlijk in 2026 is er een plan van aanpak voor een transitie in de watertaxisector (mogelijk door toevoeging aan het programma Green Shipping).

ER-doel 5: De kennis over het Waddenecosysteem vergroten

In een dynamisch systeem als de Wadden speelt kennis een belangrijke rol. Er is al veel kennis beschikbaar, onder meer via lange meetreeksen, en kennisinstituten werken voortdurend aan nieuwe kennis. Maar is er ook nog veel te winnen: het borgen van langlopende programma's, het bundelen van beschikbare kennis en gezamenlijke regie.

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- We ontwikkelen en borgen langlopende strategische onderzoeksprogramma's, onder meer over toppredatoren in het sublitoraal, interacties in het voedselweb en het effect van plastics op de Waddenzee. Ook vergaren we kennis over het cumulatieve effect van alle menselijke activiteiten op de Waddennatuur en de manier waarop we de effecten en de baten van medegebruik tegen elkaar kunnen afwegen.
  - In 2026 werkt een consortium van kennis- en onderwijsinstellingen aan een educatieprogramma over het weer rijk en gezond maken van het Waddenecosysteem.
  - In 2026 is gedegen onderzoek naar de cumulatieve effecten beschikbaar dat als toetsingskader dient voor vergunningsverlening.
- Vanaf 2026 vindt gebiedsdekkende basismonitoring plaats die inzicht geeft in de ecologische staat van de Waddenzee en de trends daarin. We koppelen monitoring voor vergunningen aan de basismonitoring.

ER-doel 6: De internationale samenwerking versterken

Via de trilaterale samenwerking met Duitsland en Denemarken en de samenwerking in het Nederlands-Duitse Eems-estuarium bestaat er al een langjarige intensieve samenwerking met Duitsland en Denemarken. Het Quality Status Report brengt trilateraal de staat van de Waddenzeenatuur in beeld. Ook regionale overheden en stakeholders werken meer en meer samen in het Waddengebied. Tegelijk vraagt de functie van de Waddenzee binnen de internationale flyway en swimway een verdere intensivering van de samenwerking.

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Het programma voor het verbeteren van het Eems Dollard Estuarium wordt in de planperiode voortgezet
- We consolideren en versterken de internationale samenwerking langs de flyways en swimways, in de Trilateral Waddensea Coöperation en de Duits-Nederlandse samenwerking in het Eems-Dollardgebied. Dit is onze inzet:
  - In 2050 beheren en beschermen Denemarken, Duitsland en Nederland de Waddenzee als één gezamenlijk natuurgebied van internationale betekenis.
  - In 2024 is een organisatie voor Werelderfgoed Waddenzee actief die de belangen behartigt op het gebied van flyway, swimway en het open landschap
  - Via het Waddenseaforum en de Partnership-hub zijn regionale overheden en stakeholders in de drie landen goed verbonden en vindt intensieve kennisuitwisseling plaats.
  - In 2025 werken Denemarken, Duitsland en Nederland gezamenlijk aan behoud en versterking van het werelderfgoed aan de hand van een gezamenlijk trilateraal beheerplan.

2 De doelen van het deelprogramma Landschap en cultureel erfgoed

Het deelprogramma Landschap en cultureel erfgoed richt zich op vier 'veranderdoelen' die aansluiten bij de strategieën van de Agenda voor het Waddengebied:

1. Het landschap in het Waddengebied gerichter behouden en versterken
2. De zichtbaarheid en robuustheid van historische verbindingen, landschappelijke kwaliteiten en cultureel erfgoed gerichter vergroten
3. Waarden als openheid, duisternis, stilte en rust effectiever beschermen
4. De maritieme archeologie beter beschermen en het maritieme erfgoed benutten

ER-doel 1: Het landschap in het Waddengebied gerichter behouden en versterken

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2022 is een gezamenlijk Waddenatelier operationeel waar initiatiefnemers 'aan de voorkant' kunnen meedenken over ruimtelijke ontwikkelingen.
- In 2023 hebben we de leidende principes en ruimtelijke vertrekpunten van de Agenda verwerkt in de regionale energiestrategieën voor Noord-Holland, Fryslân en Groningen (RES 2.0). We gaan het RES traject overigens nadrukkelijk niet overdoen!
- In 2026 hebben de partijen hun kennis over landschap en cultureel erfgoed en de ruimtelijke kwaliteiten in het Waddengebied samengebracht. De Waddenacademie (kennisregisseur voor het Waddengebied), het RCE en de Waddenprovincies spelen hier een belangrijke rol in.

ER-doel 2: De zichtbaarheid en robuustheid van historische verbindingen, landschappelijke kwaliteiten en cultureel erfgoed gerichter vergroten

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 is er een gezamenlijk plan en zijn verschillende projecten in uitvoering die beeldbepalende landschappelijke en cultuurhistorische waarden zichtbaar maken (denk aan oude maren, zijlen, terpen en wierden, etc.). De Basiskaart Landschap en Erfgoed en de waardering van het landschap door bewoners van het gebied zijn hiervoor de basis.
- We zetten het cultureel erfgoed in om verbindingen te leggen, bijvoorbeeld door oude overgangen tussen het land en het achterland benutten (denk aan kwelders, Noordpolderzijl, Holwerd en Zwarte Haan). Dit gebeurt in samenhang met de initiatieven Integrale kustzone en Versterking recreatie en toerisme langs de Waddenkust uit het UP.

ER-doel 3: Waarden als openheid, duisternis, stilte en rust effectiever beschermen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2023 hebben we de kernwaarden van het Waddengebied gedefinieerd, zoals openheid, duisternis, stilte en rust, gebruikmakend van de cluster-vensterbenadering. Dit gebeurt met betrokkenheid van de partijen in het Waddengebied, waaronder partijen uit landbouw en recreatie.
- In 2026 wordt het Dark Sky convenant verder uitgevoerd en zoeken we naar nieuwe partners, ook trilateraal.

ER-doel 4: De maritieme archeologie beter beschermen en het maritieme erfgoed benutten

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 is de kennis over scheepswrakken en andere maritieme archeologie goed toegankelijk. Ook is bekend welke bedreigingen er zijn en hoe de vindplaatsen beschermd kunnen worden.
- In 2026 zijn de historische karakteristieken van de havenplaatsen en hun verbinding met de Waddenzee versterkt. Het toerisme in de havenplaats is mede daardoor in 2026 toegenomen.

3 De doelen van het deelprogramma Bereikbaarheid

Het deelprogramma Bereikbaarheid richt zich op het duurzaam bereikbaar houden en maken van het Waddengebied en kent in dat verband vier 'veranderdoelen':

1. Bereikbaarheid garanderen
2. Mobiliteit verduurzamen
3. Vaargeulonderhoud optimaliseren
4. Nieuwe mobiliteitsoplossingen voor de lange termijn ontwikkelen: emissieloos, impactarm en adaptief

ER-doel 1: Bereikbaarheid garanderen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In de planperiode, en ook daarna, is de bereikbaarheid van de eilanden en de grotere havens gegarandeerd.

ER-doel 2: Mobiliteit verduurzamen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Vanaf 2022 worden in de gehele vervoersketen duurzame keuzes gemaakt en vanaf 2026 worden deze bij de aanbesteding vertaald in concessies.
- Uiterlijk 2030 wordt CO_2-neutraal gebaggerd en de aanbestedingen voor Vaargeulonderhoud Waddenzee anticiperen daarop.

ER-doel 3: Vaargeulonderhoud optimaliseren

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Uiterlijk vanaf 2026 wordt er nog slimmer gebaggerd. Het streven is een meetbare positieve bijdrage aan de natuur te leveren, bijvoorbeeld door minder te baggeren, het sediment anders te verspreiden in de Waddenzee, het baggermateriaal te gebruiken voor natuurherstel of andere baggermethoden of stortlocaties toe te passen.
- Voor verdere optimalisering start uiterlijk in 2026 structurele monitoring waarmee we de samenhang tussen de bereikbaarheid, het baggeren, de morfologie en de impact op de natuur in beeld brengen.

ER-doel 4: Nieuwe mobiliteitsoplossingen voor de lange termijn ontwikkelen: emissieloos, impactarm en adaptief

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Het Vervolgonderzoek bereikbaarheid Ameland 2030 is gestart, met als streven dit in 2023 af te ronden. Daarna kan besluitvorming over het vervolg plaatsvinden.
- Vanaf 2022 geven we uitvoering aan de Transitieschets Duurzame Mobiliteit Waddengebied van Programma naar een Rijke Waddenzee (2021), volgens het principe ‘veilig, robuust, beschikbaar en betrouwbaar’. Te denken valt aan:
    - mobiliteitsplannen voor vervoer naar de haven, van en naar de eilanden en op de eilanden met aandacht voor onder meer (het scheiden van) vervoersstromen (forens, toerist, vracht), de aard van het vervoer en het voor- en natraject;
    - technologische ontwikkelingen voor (veer)boten of bijdragen daaraan: emissieloze, ondiepe, impactarme en innovatieve vlootconcepten (in time, on time, at tide).

4 De doelen van het deelprogramma Klimaatverandering

Centrale opgave is het realiseren van een veilig en veerkrachtig Waddengebied dat veranderingen van het klimaat kan opvangen en kan meebewegen, voor de bescherming van de mens en van de flora en fauna in het Waddengebied. Uitgangspunt is dat zowel nationaal als internationaal de afspraken van Parijs ingevuld worden.
De focus in dit deelprogramma ligt op *adaptatie* aan de effecten van klimaatverandering: hoe kunnen we omgaan met de effecten van klimaatverandering in het Waddengebied? De deelprogramma's Energietransitie, Landbouw en Overige activiteiten gaan in op het tegengaan van klimaatverandering in het Waddengebied (*mitigatie*) en de gevolgen daarvan voor het Waddengebied.

Het deelprogramma Klimaatverandering is erop gericht de effecten van klimaatverandering op het Waddengebied te verminderen. Daarbij werken we met vijf 'veranderdoelen':

1. De effecten van klimaatverandering op het Waddengebied beter in beeld brengen
2. De klimaatadaptieve kustzone integraal versterken
3. Zoetwater langs de kust en op de eilanden beter vasthouden
4. De natuur robuuster maken voor klimaatverandering
5. Het zandvolume in de kust op orde houden en laten meegroeien met de zeespiegelstijging

Alle sectoren krijgen te maken met klimaatverandering: natuur, landbouw, visserij, recreatie en toerisme en ook de bewoners in het gebied. Sectoren zullen weerbaarder moeten worden om in te kunnen spelen op de effecten van klimaatverandering. De natuur moet robuuster worden, met kwelders en wadplaten die kunnen meegroeien met de zeespiegelstijging en aanwezigheid van voldoende natuurlijke habitats die ook bij andere omstandigheden (hogere temperatuur, meer droogte en wateroverlast) robuust genoeg zijn om als leefgebied voor soorten te dienen en verschuivingen te kunnen opvangen. De landbouw moet minder kwetsbaar worden voor droogte, wateroverlast en verzilting en dat vraagt bijvoorbeeld om een goede zoetwaterstrategie. Ook andere deelprogramma's besteden daarom aandacht aan het omgaan met de effecten van klimaatverandering.

ER-doel 1: De effecten van klimaatverandering op het Waddengebied beter in beeld brengen

Nu al zien we de effecten van de klimaatverandering in het Waddengebied. In de toekomst worden de effecten van klimaatverandering naar verwachting groter en gaat de zeespiegel sneller stijgen. Hoe snel dit gaat en wat de effecten zullen zijn op de natuurdoelen voor de Waddenzee en de functies in het Waddengebied, is deels nog onzeker. De effecten hangen af van tal van factoren, zoals de veranderende morfologische dynamiek, watertemperatuur, zuurgraad, neerslag-patronen en het aanpassend vermogen van de natuur en andere functies. Juist in een dynamisch systeem als de Waddenzee en het Waddengebied zijn monitoring en onderzoek belangrijk om te kunnen anticiperen op de effecten van klimaatverandering.

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2023 is een NWO-programma operationeel om de effecten van zeespiegelstijging en de veranderende morfologie op de natuur in beeld te brengen. Kennisvragen zijn:

  - In welke mate kunnen de bodem, platen en kwelders van de Waddenzee mee blijven groeien met de zeespiegelstijging en wat voor blijvend effect heeft dit, ook na 2050?
  - Wat betekent dit voor de natuur?
  - Wat zijn de effecten van opwarming van het zeewater op habitats en soorten?
  - Wat zijn de effecten van onregelmatigere neerslagpatronen op de Waddenzee en Waddengebied?
  - Wat zijn de effecten van een veranderende zuurgraad op de Waddenzee en de mogelijkheid voor het verlenen van ecosysteemdiensten?
- In 2022 is onder regie van de Waddenacademie een Kennisagenda voor het Waddengebied opgesteld met kennisvragen over de effecten van klimaatverandering op de verschillende functies in het Waddengebied. Onderdeel hiervan is een verkenning van programma's die al lopen en de manier waarop deze geïntegreerd kunnen worden in de kennisagenda, wie de nieuwe kennisvragen gaat uitvoeren en hoe dit gefinancierd wordt.
- In het verlengde van het onderzoek 'An assessment of present day and future sea level rise at the Dutch Waddensea' (2020) vindt drie-jaarlijks verslaglegging plaats van het uitgevoerde onderzoek naar zeespiegelstijging, bodemdaling en sedimentatie in de hele Waddenzee (inclusief het estuarium). De studie die in 2018 onder auspiciën van de Waddenacademie is uitgevoerd (Sea level rise, subsidence and morphodynamics in the Dutch Wadden Sea; 2030, 2050, 2100, Netherlands Journal of Geoscienses) wordt vijf-jaarlijks herhaald. Daarnaast vindt onderzoek plaats naar de effecten van temperatuurstijging, veranderende zuurgraad en onregelmatigere neerslagpatronen (droogte, wateroverlast). De resultaten hiervan vormen input voor eventuele aanpassing van de strategieën van de Agenda voor het Waddengebied 2050 of het Uitvoeringsprogramma bij de volgende herziening van deze documenten.
- De kennisagenda, de bijbehorende kennisvragen en de resultaten van onderzoek stemmen we binnen de trilaterale samenwerking nauw af met Denemarken en Duitsland.
- De impact van versnelde klimaatverandering, met effecten als zeespiegelstijging, hogere watertemperaturen, veranderende zuurgraad en veranderende neerslagpatronen, zijn in 2022 onderdeel van de Basismonitoring.

ER-doel 2: De klimaatadaptieve kustzone integraal versterken

Bij nieuwe dijkversterking zoeken we actief naar mogelijkheden om opgaven op het gebied van natuurherstel en natuurontwikkeling, recreatie en regionale economie te combineren in een integrale gebiedsgerichte aanpak.

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Dijkversterking in het Waddengebied combineren we waar mogelijk met andere opgaven in het gebied. In 2023 is duidelijk waar welke concepten voor innovatieve dijkconcepten en klimaatadapatieve kustzones kans van slagen hebben en waar niet. We verkennen de kansen hiervoor met het concept '*water as leverage*' (water als hefboom). Onderdeel hiervan is ook hoe financieringsstromen voor waterveiligheid en andere bronnen gebundeld kunnen worden ingezet, bijvoorbeeld via een 'kustfonds'.
- In de huidige en komende MIRT-verkenningen zoeken we altijd de koppeling met andere opgaven in het gebied.
- Langs de Waddenkust is sprake van een brede kustzone waar ruimte is voor sedimentatie om mee te groeien met de zeespiegelstijging. In 2026 zijn verschillende projecten in uitvoering waarbij we ervaring opdoen met het versterken van sedimentatie in combinatie met natuurherstel. Daarbij houden we vanzelfsprekend rekening met de hoogwaardige functie van het Waddengebied voor de landbouw, maar ook met de ruimte die de Waddenzee nodig heeft (grote open verbindingen).

ER-doel 3: Zoetwater langs de kust en op de eilanden beter vasthouden

Het grondwater op de eilanden en langs de kust is grotendeels zout. Bovenop het zoute grondwater heeft zich een zoetwaterlens gevormd. Landbouwgewassen zijn hier afhankelijk van. Bodemdaling en klimaatverandering (zeespiegelstijging, langere droogteperioden) leiden tot verzilting en meer vochtverlies. Dit komt samen met andere ontwikkelingen: de gevolgen van klimaatverandering voor de zoetwateraanvoer, de toenemende zoetwatervraag van de industrie, zoutindringing bij de sluizen en initiatieven voor zoetzoutverbindingen ten behoeve van de natuur. We anticiperen hierop door een zoetwaterstrategie te ontwikkelen die aansluit op het Deltaprogramma Zoetwater.

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 is een zoetwaterstrategie voor de regio ontwikkeld (zie ook doelen van de deelprogramma's Natuur van Wereldklasse en Landbouw). Vanaf 2023 wordt deze zoetwaterstrategie gevolgd in het hele Waddengebied. De zoetwaterstrategie is afgestemd met het Deltaprogramma Zoetwater.
- In 2023 is een Waddenbreed kennis- en monitoringprogramma voor verzilting langs de kust operationeel (verspreiding, mogelijkheden om verzilting tegen te gaan en het omgaan met verzilting). Een Kenniscentrum verzilting is hier onderdeel van.
- In 2026 hebben we zoutwaterindringing via de zeesluizen, schutsluizen, spuiwerken en dergelijke zoveel mogelijk voorkomen.
- Op regionaal niveau vergroten we de beschikbaarheid van zoetwater door water langer vast te houden en de bergingscapaciteit te vergroten (bijvoorbeeld in de boezem of zoetwaterbuffers). In 2026 hebben we per deelgebied een plan ontwikkeld om - in samenwerking met landbouw, bewoners, natuurorganisaties en overige partijen - voldoende capaciteit te creëren voor het opvangen en vasthouden van zoetwater, waar mogelijk in combinatie met natuur (bijvoorbeeld hoogwatervluchtplaatsen) en recreatie.
- Uiterlijk in 2026 zijn het spuiregime en het bergingsvolume rond de Waddenzee in evenwicht, zodat er het hele jaar door een geleidelijk toestroom van zoetwater richting Waddenzee en brakwaterzones plaatsvindt (ten behoeve van een lokstroom, het voorkomen van te wisselende zoutgradiënten en de nutriëntentoevoer). Daarbij houden we rekening met de verdringingsreeks en streven we ernaar dat alle gebruikers voldoende zoetwater tot hun beschikking hebben.
- De havens werken toe naar efficiënter gebruik van proceswater en investeren in een grotere productie van proceswater uit nieuwe bronnen, zoals effluent van RWZI's of ontzilting met zonne-energie. In 2026 zijn drie pilots uitgevoerd (dit gebeurt in aansluiting bij het initiatief voor een zoetwaterstrategie, zie doelen voor deelprogramma Natuur van Wereldklasse).
- Daarnaast hanteren we de gebruikelijke verdringingsreeks.
- Grote zoetwatergebruikers in en om het Waddengebied (zoals datacentra) gaan uiterlijk in 2024 zoetwaterneutraal werken (met hergebruik of andere technische oplossingen). Dit kan aansluiten op de innovatievoornemens van de havenbedrijven.

ER-doel 4: De natuur robuuster maken voor klimaatverandering

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- De staat van het voedselweb bepaalt voor een groot deel of de Waddenzee klimaatrobuust is en wordt leidend voor het leveren van ecosysteemdiensten. Vanaf 2024 bepalen wetenschappers, overheden, natuurorganisaties en gebruikers jaarlijks de staat van het voedselweb. Op basis daarvan kan het gebruik bepaald worden.
- In 2022-2024 vindt onderzoek plaats door voedselwebdeskundigen (ecologen) dat duidelijkheid biedt over de arealen (twee tot drie grote gebieden) die moeten worden vrijgesteld van alle bodemberoerende activiteiten en visserij.

- Op basis van onderzoek en monitoring in gesloten gebieden en in vergelijkbare gebieden waar wel bodemberoering en visserij plaatsvindt, ontstaat een beeld van de mate waarin het voedselweb en de biobouwers zich herstellen. Dit sluit aan bij de afspraken gemaakt in Viswad.
- In 2026 zijn plannen uitgewerkt om het invangen van sediment in kombergingsgebieden in de Waddenzee te vergroten. In samenwerking met stakeholders bepalen we in 2022-2024 waar dit mogelijk is.
- Zandsuppleties boven de eilanden voeren we vanaf 2022 zo uit dat ze positief uitwerken op de natuurwaarden in de Noordzeekustzone en de Waddenzee.
- In 2026 zijn projecten in uitvoering waarmee we ervaring opdoen met het versterken van zowel de natuur als de sedimentatie van zand en slib op de platen en langs de kust.
- In 2026 zijn stuifdijken zonder waterkerende functie waar mogelijk doorlaatbaar, om de eilandpunten dynamischer te maken, veroudering van habitats tegen te gaan, de variatie en biodiversiteit te vergroten (verjonging kwelders, jonge duinen en natte duinvalleien) en ruimte te geven voor voldoende zandtransport naar en sedimentatie in de Waddenzee.
- In 2026 zijn plannen gereed of in uitvoering om de natuur in de Waddenzee klimaatrobuuster te maken door minimaal twee afgesloten zeearmen weer in verbinding met de Waddenzee te brengen. De bevindingen van de werkgroep PAGW open zout-zoutverbindingen geven inzicht in de zeearmen die als eerste kunnen worden aangesloten. In een later traject volgen waar mogelijk andere verbindingen. Vanzelfsprekend doen we dit in overleg en rekening houdend met gebruikers en bewoners. Daarbij denken we aan:
  - Lauwersmeer
  - Amstelmeer (eventueel zoet-zoutverbinding buitendijks)
  - Oude zeearm Harlingen
  - Verbinding IJsselmeer-Waddenzee via Wieringerhoek en Vismigratierivier
  - Verbinding Drentsche Aa en Hunze met de Waddenzee
  - Westerwoldsche Aa

De bovenstaande uitwerking van klimaatrobuustheid komt in nauw overleg met de deelprogramma's Natuur van Wereldklasse en Landbouw tot stand.

- Het gesprek om waar mogelijk te stoppen met activiteiten in en onder de Waddenzee en in het Waddengebied die (mogelijk) bodemdaling veroorzaken, zoals delfstofwinning wordt in de planperiode verder gevoerd. Leidend hierin is het onderzoek van de Waddenacademie. Er worden geen nieuwe concessies afgegeven en lopende concessies worden niet verlengd.
- In 2026 bieden overheden de landbouw en de visserij in het Waddengebied actief ondersteuning (met kennis en financieel) bij het aanpassen van deze sectoren aan klimaatverandering en de stappen die voor deze sectoren vanwege klimaatverandering noodzakelijk zijn om de doelstellingen van de Waddenagenda 2050 te behalen.

- We belonen adaptatie: vanaf 2025 nemen alle overheden maatregelen om consumenten te stimuleren alternatieve producten uit het Waddengebied te gebruiken die worden geproduceerd in het kader van klimaatadaptatie.

ER-doel 5: Het zandvolume in de kust op orde houden en laten meegroeien met de zeespiegelstijging

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- We houden de Basiskustlijn bij de eilanden met zandsuppleties in stand. Deze werkwijze wordt drie-jaarlijks geëvalueerd.
- In het onderzoeksprogramma Kustgenese en het Deltaprogramma wordt onderzocht in welke mate de zandsuppleties moeten toenemen bij een mogelijk versnelde zeespiegelstijging.
- Met pilots onderzoeken we of het gesuppleerde zand zich tijdig naar de platen en kwelders van de Waddenzee verspreidt en wat de effecten van (extra) zandsuppleties zijn op de sedimentsamenstelling en ecologie.
- Waar nodig volgen meer pilots en wordt de zandsuppletie aangepast.

5 De doelen van het deelprogramma Energietransitie

Het tegengaan van klimaatverandering is essentieel voor de beide hoofddoelstellingen van de Agenda voor het Waddengebied 2050. De energietransitie is daar onlosmakelijk mee verbonden en staat hoog op de internationale politieke agenda. De internationale afspraken hebben in Nederland een vertaling gekregen in het nationale Klimaatakkoord (in 2030 49% minder CO_2-uitstoot t.o.v. 1990, in 2050 95% minder uitstoot). In de Agenda voor het Waddengebied 2050 en het Uitvoeringsprogramma hebben de samenwerkende partijen géén aparte ambitie voor dit onderwerp in het Waddengebied opgenomen. Het deelprogramma Energietransitie richt zich op het goed begeleiden van de energietransitie in het Waddengebied en het benutten van de kansen die de energietransitie biedt, passend bij de andere doelstellingen van de Agenda, met name de doelstellingen voor natuur, ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid.

In de doelen voor de energietransitie vatten we energie breed op: het gaat om elektriciteit, warmte en brandstof én om de infrastructuur die nodig is voor opslag en transport. We werken met drie 'veranderdoelen':

1. Het gebruik van fossiele brandstoffen in het Waddengebied verminderen, onder andere door energiebesparing
2. De energietransitie (en de kansen die deze transitie biedt) zo vormgeven dat de impact op de natuurkwaliteit en de ruimtelijke kwaliteit neutraal of positief is
3. De ontwikkeling en toepassing van innovatieve energieoplossingen stimuleren, gericht op energieneutraliteit en zelfvoorzienendheid van de Waddeneilanden of andere delen van het Waddengebied

ER-doel 1: Het gebruik van fossiele brandstoffen in het Waddengebied verminderen, onder andere door energiebesparing

Concrete doelen voor de planperiode die bijdragen aan energiebesparing en het verminderen van het gebruik van fossiele brandstoffen in het Waddengebied staan bij de doelen van de deelprogramma's Bereikbaarheid (duurzame vervoersketen, CO_2-neutraal baggeren), Landbouw (verder verduurzamen landbouw, aanvullende verdienmodellen voor een toekomstbestendige landbouw, grotere bijdrage van de landbouw aan doelen voor energie en *biobased economy*), Leefbaarheid (programmalijnen duurzame energie en circulaire economie) en Havens (transitie naar duurzame havens).

ER-doel 2: De energietransitie (en de kansen die deze transitie biedt) zo vormgeven dat de impact op de natuurkwaliteit en de ruimtelijke kwaliteit neutraal of positief is

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Vanaf 2021 zoeken we extra ruimte voor doorvoer en aanlanding van met name elektriciteit van de windparken ten noorden van de Waddeneilanden. Met betrokkenheid van bewoners en belanghebbenden vindt zorgvuldige besluitvorming plaats over de aanleg en aanlanding van kabels en leidingen in het Waddengebied. We nemen hierbij de leidende principes en ruimtelijke vertrekpunten uit de Agenda in acht en ook het uitgangspunt van de Agenda om in beginsel aan te sluiten bij bestaande corridors (in het westen nabij Den Helder en in het oosten nabij de Eemshaven). Voor het goede gesprek over mogelijke beleidskeuzes benutten we vanzelfsprekend de governance-structuren voor het Waddengebied: Bestuurlijk Overleg Waddengebied, Omgevingsberaad Waddengebied, Beheerautoriteit Waddenzee.
- In 2022 hebben overheden én stakeholders een gezamenlijk beeld geschetst van de manier waarop we de energietransitie in het Waddengebied kunnen vormgegeven met een neutrale of positieve impact op de hoofddoelstelling voor de Waddenzee. De Agenda voor het Waddengebied, het Klimaatakkoord en andere bestaande beleidskaders als Nationale

en provinciale omgevingsvisies en regionale en lokale energieprogramma's vormen het vertrekpunt. De schets brengt in beeld wat er wel kan, maar ook wat er niet kan. Hierbij leggen we de relatie met bestaande hulpmiddelen en instrumenten. Het eindresultaat is geen vastgesteld beleidskader, maar een nieuw instrument: 'Mogelijkheden energietransitie Waddengebied' (inclusief kaartbeelden en afwegingskader). Dit instrument biedt ondersteuning bij c.q. geeft richting aan toekomstige beleidskeuzes en gebiedsprocessen. Op deze manier vindt een verdieping en verbreding plaats van de cluster-vensterbenadering.

- In 2023 is het instrument 'Mogelijkheden energietransitie Waddengebied' in de relevante landelijke, regionale en lokale planprocessen toegepast, in ieder geval ook in de processen voor de 2.0-versies van de Regionale Energiestrategieën voor de regio's Noord-Holland Noord, Fryslân en Groningen, het Nationaal Waterprogramma (en Programma Noordzee), de Verkenningen aanlanding op zee (VAWOZ) en de Transitievisies Warmte van de eiland- en kustgemeenten. We gaan het RES proces overigens nadrukkelijk niet overdoen!
- Het instrument 'Mogelijkheden energietransitie Waddengebied' is vertaald in de relevante maatregelen in het Uitvoeringsprogramma vanaf 2026 (onder meer in de deelprogramma's Landschap, Havens, en Landbouw).
- In 2023 is in beeld gebracht met welke (economische) beleidslijnen en -programma's we de kansen benutten die de energietransitie biedt voor het creëren van werkgelegenheid in het Waddengebied, bijvoorbeeld met (kennisontwikkeling over) offshore windparken, waterstof(opslag) en chemie. Daarmee willen we bepalen óf een aanvullende actie in het kader van de Agenda voor het Waddengebied 2050 toegevoegde waarde heeft.

ER-doel 3: De ontwikkeling en toepassing van innovatieve energieoplossingen stimuleren, gericht op energieneutraliteit en zelfvoorzienendheid van de Waddeneilanden of andere delen van het Waddengebied

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 is geïnvesteerd in een substantiële transitie naar een duurzame energiehuishouding in het Waddengebied, onder andere via het Waddenfonds en het Nationaal Programma Groningen.
- In 2023 hebben we de voorwaarden die de Agenda verbindt aan opschaling van experimenten voor energetische innovaties en de reguliere toepassing hiervan, concreet en eenduidig uitgewerkt.
- Uiterlijk in 2026 wordt voor energieopwekking die negatieve impact heeft op natuur of landschap of overlast veroorzaakt, een vergunning (Mijnbouwwet of omgevingsvergunning) van beperkte duur verleend. De installaties worden z.s.m. opgeruimd, rekening houdend met rendabele exploitatie. Het doel is sneller in te kunnen spelen op nieuwe innovatieve energietechnieken.
- In 2026 is voldoende kennis beschikbaar over innovatieve technieken die passen bij de karakteristieken van het Waddengebied, zoals getijde-energie, golfenergie en vergisting van biomassa.

6 De doelen van het deelprogramma Leefbaar Waddengebied

De vraagstukken over leefbaarheid zijn op de Waddeneilanden anders dan op de vaste wal. Op de vaste wal kunnen bewoners en bedrijven gebruik maken van voorzieningen in naburige dorpen of steden. Op de eilanden is dit achterland er niet en dat beperkt het handelingsperspectief. Voor de vastewalkust ligt de focus in deze planperiode op het versterken van de beleving van de Waddenkust. De doelen daarvoor staan in hoofdstuk 7 (deelprogramma Recreatie en toerisme).

In dit hoofdstuk 6 staan de doelen voor leefbaarheid op de Waddeneilanden. De geïsoleerde ligging van de eilanden brengt met zich mee dat wonen, werken en leven zich voor de meeste inwoners op het eiland afspeelt. Daardoor leidt leefbaarheid op de eilanden tot meerdere opgaven die sterk met elkaar verweven zijn. De ‘starter’ die in de horeca werkt, kan bijvoorbeeld ’s avonds niet meer naar huis, maar huurwoningen zijn er nauwelijks en koopwoningen zijn onbetaalbaar. Oplossingen moeten daarom in samenhang worden ingezet. Daarvoor is het Programma Brede Welvaart Waddeneilanden ontwikkeld, dat met vijf programmalijnen invulling geeft aan die samenhang:

1. Goed wonen en leven
2. Toekomstbestendig ondernemen en ontwikkelen
3. Optimaal Bereikbaar & Verbonden
4. Duurzame Energie
5. Circulaire Economie

Voor iedere programmalijn zijn ‘veranderdoelen’ (ER-doelen) en concrete subdoelen voor de planperiode vastgesteld.

- Programmalijn 1: Goed Wonen & Leven -

De opgave voor de eilanden is het behoud van een levendige eilandergemeenschap, waarbij wonen, werken, onderwijs en zorg ook voor de toekomstige generaties mogelijk blijven. Scholen, zorg en maatschappelijke ondersteuning moeten op de eilanden beschikbaar zijn – je rijdt immers niet even naar een buurgemeente - en dat is relatief duur. Voor de werkende bevolking op de eilanden is het moeilijk aan een passende woning te komen. Door de schaarse ruimte en kwetsbare natuur zijn de huizen duur en de mogelijkheden om nieuwe woningen te bouwen zijn beperkt. Hierdoor vertrekken jonge mensen en blijven potentiële nieuwe eilanders weg.

ER-doel 1: Meer passende woningen realiseren

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2022 is sprake van adequate handhaving. Er is inzicht in het gebruik van de woningen, er zijn wettelijke bepalingen en er is voldoende capaciteit om goed te handhaven.
- In 2022 is een onderzoek gestart naar de mogelijkheden van ‘building with nature’. In 2025 starten we met een pilot ‘building with nature’.
- In 2025 is ten minste één pilot uitgevoerd met *tiny houses*.
- In 2022 is een onderzoek uitgevoerd naar de behoefte aan personeelshuisvesting.
- In 2026 zijn op de eilanden in totaal 20 huurwoningen specifiek voor personeelshuisvesting beschikbaar gekomen.
- In 2025 gebruiken we de vergunning voor tijdelijke huisvesting om de tijdelijke piek in de woningmarkt op te vangen (20 jaar).
- In 2026 zijn op de eilanden extra woningen tot stand gekomen: 20 sociale huurwoningen, 12 koopwoningen of middeldure huurwoningen, 18 betaalbare sociale woningen en 16 zelfstandige studio’s.
- Nieuwbouwplannen worden mogelijk gemaakt met een ‘onrendabele toppenfonds’ of koopgarantconstructie.
- Wet- en regelgeving zijn aangepast specifiek voor de kleinschaligheid op de Waddeneilanden.
- In 2026 zijn op elk eiland panden geherstructureerd naar kleinschalige wooneenheden, personeelswoonruimte, sociale huur- en koopwoningen.

ER-doel 2: Multifunctionele accommodaties versterken en maatschappelijke voorzieningen optimaliseren

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2025 heeft Terschelling op een nieuwe locatie een gymzaal en dorpshuis gekregen (de Stoek).
- In 2026 staat in de dorpskern van Schiermonnikoog duurzame nieuwbouw voor wonen, werken en leren.
- In 2026 heeft de Energiecentrale Schiermonnikoog een nieuwe bestemming gekregen met wooneenheden en kantoor-/bedrijfsruimtes.
- In 2023 zijn onderzoeken naar de haalbaarheid van maatschappelijke voorzieningen op elk eiland beschikbaar.
- In 2023 hebben we een onderzoek uitgevoerd naar ontschotting van financieringsstromen.
- In 2026 heeft Ameland een woon-zorgcomplex met 44 zorgwoningen.
- In de planperiode is onderzoek naar e-health uitgevoerd.
- In de planperiode komen nieuwe werk- en leeropleidingen beschikbaar voor toerisme, horeca, groen en zorg (mbo).

- Programmalijn 2: Toekomstbestendig Ondernemen en Ontwikkelen -

Vooral in de piek van het seizoen ervaren de eilanden een tekort aan werknemers, onder meer doordat de mogelijkheden voor forenzen beperkt zijn. Om te kunnen werken op het eiland, moet je er ook kunnen wonen. Horeca en toerisme, maar ook andere sectoren hebben te maken met een tekort aan (gekwalificeerd) personeel. Daarnaast is het aanbod van werk (te) eenzijdig aan recreatie en toerisme gerelateerd.

ER-doel 3: De economie verbreden

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 zijn minimaal tien initiatieven ondersteund in een bedrijvenverzamelgebouw.
- In 2026 is minimaal één bedrijvenverzamelgebouw gereed.
- In 2024 is voor ieder eiland bekend hoe een toekomstbestendig bedrijventerrein eruit ziet en wat de mogelijkheden zijn.
- In 2026 is een kennisnetwerk voor lokale voedselproductie op de Waddeneilanden actief en vindt uitwisseling van lokaal geproduceerd voedsel tussen de vijf eilanden plaats. Zo is maatwerk per eiland mogelijk en ontstaan voor iedere productielijn voldoende afzetmogelijkheden.

ER-doel 4: Gastvrijheidssector verstevigen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 hebben we ten minste 25 duurzame initiatieven gerealiseerd voor de toeristische basisinfrastructuur.
- De samenwerking met jonge start-ups is in 2026 verstevigd en als onderdeel daarvan zijn ten minste vijf projecten uitgevoerd.
- In 2023 hebben we een monitoringssysteem voor de gastvrijheid op de eilanden opgezet.
- In 2026 zijn ten minste tien investeringen gedaan in de publieke infrastructuur.

ER-doel 5: De continuïteit en kwaliteit van het onderwijs verhogen en werken en leren combineren

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 zijn op Schiermonnikoog en Terschelling LOC's gerealiseerd.
- In 2024 zijn de mogelijkheden voor LOC’s op andere eilanden onderzocht en waar nodig is een start gemaakt met verdere ontwikkeling.
- In 2026 zijn op ten minste drie eilanden projecten uitgevoerd met netwerkinitiatieven, zoals de Waddencampus.
- In 2026 zijn bestaande onderwijsinitiatieven uitgebreid met nieuwe samenwerkingspartners.
- Onze inzet is dat binnen vijf jaar een sterk en betrokken netwerk actief is dat jaarlijks zo’n tien kennis- en onderwijsinstellingen naar het eiland weet te trekken en jaarlijks 100 studenten aantrekt.
- Alle eilanden hebben in 2026 een eigen Academy.

- Programmalijn 3: Optimaal Bereikbaar & Verbonden -

Betrouwbare bereikbaarheid is cruciaal voor de economie, leefbaarheid en vitaliteit van de Waddeneilanden. Bewoners en werknemers zijn afhankelijk van een betrouwbare, jaarronddienstregeling en digitale verbindingen. Ook op de eilanden zelf is er een opgave: de leefbaarheid en de kernwaarden borgen met meer toekomstgerichte en duurzame mobiliteit op het eiland.

ER-doel 6: Werken aan betere bereikbaarheid

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2025 hebben we ten minste vijf projecten uitgevoerd ten behoeve van het flexibel inrichten van het OV en/of gebruik van deelauto's.
- In 2026 zijn ten minste drie projecten voor ketenoptimalisatie uitgevoerd.
- In 2026 is op ten minste één eiland een pilot uitgevoerd met autonoom goederenvervoer.

ER-doel 7: Het vervoer verduurzamen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 is op ieder eiland ten minste één project gerealiseerd op het gebied van bewegen, actief en gezond.
- In 2026 zijn minimaal drie duurzame voorzieningen gerealiseerd langs fiets- en wandelpaden.
- In 2026 zijn minimaal vijf ondernemers gestimuleerd om elektrische laadpalen voor fietsen te plaatsen.
- In 2023 is voor alle havens aan de vaste wal een plan gereed om parkeerplaatsen duurzaam in te richten.
- In 2023 hebben we geïnventariseerd welke eilanden in aanmerking komen voor Green Shipping.
- In 2026 is ten minste één autoluwe overtocht uitgevoerd met een effectmeting.
- In 2024 weten we hoe emissieloos transport eruitziet en hoe we dit kunnen implementeren.
- In 2026 is ten minste één pilot met emissieloos goederenvervoer uitgevoerd (zie ook de doelen voor deelprogramma Bereikbaarheid).
- In 2025 heeft ieder eiland een start gemaakt met het duurzaam inrichten van de havens.

ER-doel 8: Digitale en mobiele dekking optimaliseren

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 zijn alle eilanden voorzien van een volledig dekkend glasvezelnetwerk.
- In 2026 zijn op ieder eiland de effecten van digitale en mobiele netwerken op geluid, licht, verkeersbewegingen en luchtkwaliteit gemeten.
- Op elk eiland worden inwoners betrokken bij de monitoring (participatieproject).

- Programmalijn 4: Duurzame Energie -

De eilanden zijn een maatschappij in het klein en daarmee heel geschikt als pilotgebied en etalage voor nieuwe duurzame energietechnieken. Bij de ligging in een natuurgebied van wereldklasse past een hoge standaard op het gebied van duurzaamheid. Tegelijkertijd brengt de ligging in een Natura 2000-gebied en Unesco Werelderfgoed beperkingen met zich mee. Dit maakt de energietransitie op de Waddeneilanden een nog grotere uitdaging dan aan de vaste wal.

ER-doel 9: Energiesysteem robuuster en innovatiever maken

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In de planperiode richten we op een of meer eilanden een slim energiesysteem in en gebruiken dat als pilot voor de overige eilanden.
- In de planperiode ondersteunen we uitbreiding van bestaande slimme, duurzame energiesystemen en verdere integratie met nieuwe opwekkers, verbruikers en waar nodig opslag, om netcongestie op te lossen of te voorkomen.
- In de planperiode bereiken we zo snel mogelijk verduurzaming door daadkrachtige samenwerking tussen eilander, stakeholders en netbeheerder. De leerervaringen benutten we op de andere eilanden.

ER-doel 10: Eilander gebouwen sneller verduurzamen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In de planperiode vindt een inventarisatie van monumentale panden plaats en in 2025 is op alle eilanden een aantal panden verduurzaamd.
- In de planperiode vindt een inventarisatie van maatschappelijke gebouwen plaats en in 2025 is op alle eilanden een aantal gebouwen verduurzaamd.
- In de planperiode vindt een inventarisatie van recreatiewoningen plaats en in 2025 is op alle eilanden een aantal woningen verduurzaamd.

ER-doel 11: Eilander eigenaar- en ondernemerschap in de energietransitie tot stand brengen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 zijn verschillende mogelijkheden onderzocht voor de manier waarop manier waarop eilanders kunnen participeren in het opwekken van energie.
- Op ten minste één eiland is een project van start gegaan met de participatie van eilanders in de collectieve opwekking.
- Op ten minste één eiland is een campagne opgezet voor het oplossen van energiearmoede.
- Op ten minste één eiland zijn energiecoaches en betere voorlichting ingezet om energie te besparen.
- Duurzame projecten worden aangejaagd en versneld.
- Verduurzaming komt zo snel mogelijk tot stand door daadkrachtige samenwerking tussen eilander, stakeholders en netbeheerder. De leerervaringen benutten we op de andere eilanden.

- Programmalijn 5 Circulaire Economie -

Zelfvoorzienendheid zit de eilanders in de genen. Dit maakt hen minder afhankelijk van het vasteland, zorgt voor minder aanvoer van grondstoffen en lagere kosten van vervoer. De eilanden hebben de ambitie om meer zelfvoorzienend te zijn en de economie meer circulair in te richten, met relatief veel kleine bedrijven en te midden van de kwetsbare natuur aan de rand van een Werelderfgoed.

ER-doel 12: Een gunstiger ontwikkelklimaat voor circulaire economie realiseren

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2024 hebben alle eilanden een circulair inkoop- en aanbestedingsbeleid.
- Elk eiland heeft in 2024 een 'centrum' voor circulaire initiatieven (fysiek en/of als netwerk).
- Er worden tussen 2022-2026 ten minste 25 pilots en/of startende initiatieven ondersteund door een coach of adviseur.
- Er worden vijf projecten succesvol doorontwikkeld zodat ze in aanmerking kunnen komen voor financiering door IKW, Waddenfonds of andere CE-subsidies.
- Tussen 2022 en 2026 krijgen ten minste 50 bedrijven of organisaties maatwerkondersteuning op het gebied van kennis, innovatie en talentontwikkeling (o.a. CIRCO-TRACKS).

ER-doel 13: Optimaal benutten wat het eiland te bieden heeft

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Elk eiland heeft tussen 2022 en 2026 ten minste één circulair bouwproject uitgevoerd.
- In 2023 hebben we inzicht in de totale grondstofstromen en -ketens.
- Elk eiland voert ten minste één pilotproject uit dat waardevol inzicht in de circulaire eilandketen biedt.
- Op elk eiland wordt een (vorm van) een circulair ambachtscentrum gerealiseerd.
- In 2026 zijn de horeca en evenementen op het eiland vrij van plastic (disposables) en op ten minste drie eilanden wordt lokaal plastic verwerkt.
- Tussen 2022 en 2026 worden op elk eiland lokale initiatieven voor circulaire voedselproductie en streekproducten ondersteund.
- Tussen 2022 en 2026 krijgen ten minste tien evenementen of festivals op de eilanden ondersteuning om geheel circulair te worden.

ER-doel 14: Slimmer omgaan met zoet water

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Elk eiland heeft in 2024 een integraal waterplan met een toekomstperspectief voor de zoetwatervoorraad.
- Elk eiland voert tussen 2022 en 2026 ten minste één innovatief (pilot)project uit met berging, besparing en/of winning van zoetwater.
- Drie projecten worden succesvol doorontwikkeld voor een aanvraag bij IKW, Waddenfonds of andere subsidies/fondsen.
- In de periode 2022-2026 krijgen ten minste 50 bedrijven of organisaties maatwerkondersteuning op het gebied van kennis en innovatie voor waterbesparing en hergebruik van water.
- In 2026 is een gedragscampagne uitgevoerd waardoor inwoners, ondernemers en gasten zich meer bewust zijn van water(schaarste) op een eiland.
- In 2026 heeft 25% van de eilander huishoudens geïnvesteerd in (kleine) waterbesparende maatregelen.

7 De doelen van deelprogramma Recreatie en Toerisme

Recreatie en toerisme vormen een belangrijke economische sector in het Waddengebied. De opgaven voor deze sector zijn op de eilanden wezenlijk anders dan langs de vaste wal. Op de Waddeneilanden is recreatie de economische motor. De opgave is de kwaliteit van het bestaande aanbod te versterken en te verduurzamen en het evenwicht te bewaren tussen groei van het toerisme, leefbaarheid voor de eilander en de eilandbeleving door de toerist. De doelen focussen dan ook op het verstevigen van de gastvrijheidsector, onder meer door duurzaamheidsinitiatieven te initiëren; deze doelen staan in hoofdstuk 6.

De centrale opgave voor de Waddenkust is het versterken van de recreatieve waarde van de kust, met behoud van rust en kleinschaligheid, als nieuwe drager voor de sociaaleconomische vitaliteit van het kustgebied. De doelen voor het deelprogramma Recreatie en toerisme zijn gebiedsgericht geformuleerd in 12 veranderdoelen. Rode draad is de trilaterale Strategie Duurzaam Toerisme in de Bestemming Waddenzee Werelderfgoed, ondertekend door Rijk, gemeenten, provincies, natuurorganisaties en ondernemersorganisatie in Nederland, Denemarken en Duitsland. Voor de Waddenkust wordt een nieuw programma Duurzame toerisme Waddenkust ontwikkeld dat bijdraagt aan de ER-doelen voor de kust. Onderdelen van dit programma zijn: de Waddenkust als Green destination, versterking van de bewustwording van natuur, landschap en culturele waarden en versterking van beleving en toerisme als economische drager.

- Waddenkust -

ER-doel 1: Meer recreatieve toeristische voorzieningen langs de Waddenkust bieden, passend bij de lokale doelen en ruimtelijke principes

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 dragen ‘recreatieve hotspots’ voor dag- en verblijfsrecreatie bij aan het behoud van de leefbaarheid van de Waddenkust.
- Buiten de hotspots staat de beleving van rust en ruimte en het faciliteren van bezoek aan karakteristieke bezienswaardigheden centraal.
- In 2026 is het aanbod van recreatieve voorzieningen langs de kust toegenomen met minimaal 20%; de werkgelegenheid en bestedingen nemen met minimaal 10% toe.
- Het aanbod van beleefbare natuur is toegenomen; er zijn ook meer voorzieningen voor natuurbeleving aan de kust ontstaan.

ER-doel 2: De kustzone integraler benaderen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- We combineren dijkversterking altijd met andere opgaven in het gebied, vooral ook met recreatieve voorzieningen.
- In 2023 hebben we een breed gedragen zoneringsplan voor de Waddenkust.

ER-doel 3: De recreatieve verbindingen langs en naar de kust verbeteren

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 is een samenhangend recreatief netwerk van wandel- en fietsverbindingen beschikbaar langs de Waddendijk en van de dorpen naar de Waddendijk (inclusief kansen voor nieuwe vormen van elektrisch vervoer).
- De mogelijkheden om buitendijkse natuur per fiets of wandelend te beleven zijn toegenomen.

ER-doel 4: Beleving van de havens en havenplaatsen verbeteren

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 zijn de havenplaatsen aantrekkelijker voor toerisme. De toeristische bestedingen in de havenplaatsen zijn in 2026 toegenomen met 10% (nulmeting in 2022 of 2021).
- In 2026 is het aantal havens met een actieve visserijsector minimaal gelijk gebleven ten opzichte van 2021.
- In 2026 zijn de haventerminals nog nadrukkelijker het 'visitekaartje' van en de 'blauwe poort' naar het Werelderfgoed.
- In 2026 is de auto- en parkeeroverlast bij de terminals en in de havens (Lauwersoog, Harlingen, Den Helder) en in de dorpen op de eilanden sterk verminderd, ook voor de leefbaarheid en verkeersveiligheid van de steden, dorpen en bedrijventerreinen.

- Waddeneilanden -

Het programma Brede Welvaart eilanden draagt bij aan onderstaande de ER-doelen voor de Waddeneilanden.

ER-doel 5: Een duurzamere balans op de eilanden creëren tussen ontwikkeling van recreatie en toerisme en de effecten op leefbaarheid, landschap, natuur, cultuur en drinkwater- en energievoorziening

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2023 beschikken alle eilanden over een monitor die de effecten van recreatie en toerisme op de leefbaarheid, landschap, cultuur, drinkwater- en energievoorziening in beeld brengt.
- In 2023 worden de effecten van recreatie en toerisme op de natuur gemonitord, rekening houdend met effecten van andere externe factoren.
- Om de brede welvaart op niveau te houden, blijven de toeristische bestedingen op de eilanden in 2026 minimaal op het niveau van 2019 (omdat de economie van de eilanden voornamelijk op het toerisme drijft).
- In 2026 zijn de eilanden nog steeds betaalbaar voor gasten met een kleine beurs. Het percentage bezoekers uit de 20% laagste gezinsinkomens is in 2026 even groot als in 2022.

ER-doel 6: Het recreatieaanbod op de Waddeneilanden versterken met als uitgangspunt kwaliteit voor kwantiteit

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Elk eiland heeft in 2025 een opgewaardeerd bezoekerscentrum.

- In 2026 is het percentage accommodaties in de categorieën groen en blauw (gestegen; het percentageaccommodaties in de categorieën oranje en/of rood is gedaald (kleuren verwijzen naar Vitaliteitsonderzoek logiesaccommodaties).
- De kwaliteit van het recreatieaanbod is in 2026 versterkt: de bezoekersmonitoring laat een stijgende waardering voor de kwaliteit van de voorzieningen zien.
- De diversiteit van producten voor natuurbeleving is toegenomen; op elk eiland zijn jaarlijks gemiddeld twee nieuwe producten op de markt gekomen.

ER-doel 7: Inzetten op verduurzaming van het recreatieve aanbod en het vervoer

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Het aantal bedrijven met een duurzaamheidslabel stijgt jaarlijks met 10%.
- Jaarlijks stijgt bij 10% van de bedrijven de duurzaamheidsscore (bijvoorbeeld van brons naar zilver).
- Openbaar vervoer op en naar de eilanden is 100% emissieloos.

ER-doel 8: Een bredere economische basis op de eilanden realiseren, aanvullend op recreatie en toerisme

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- De werkgelegenheid buiten de sectoren die direct samenhangen met toerisme is in 2026 met 10% toegenomen ten opzichte van 2021 (bron LISA/ CBS).
- De toegenomen bedrijvigheid buiten het toerisme is niet schadelijk voor de Outstanding Universal Values en de kernwaarden van Waddenzee als Werelderfgoed en de samenleving van de eilander.

- Waddenzee -

ER-doel 9: Vaarrecreatie op de Waddenzee en verstoring beter met elkaar in balans brengen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 is de Erecode geborgd en sterk sturend in de promotie en voorlichting via de beheerders in Werelderfgoed Waddenzee. De monitoring ervan hebben we geborgd in de Basismonitoring Wadden.
- In 2026 benutten de jachthavens de leerervaringen van de Ecoport-certificering voor een duurzame havenbedrijfsvoering.
- In 2026 hebben we een langetermijnperspectief voor het borgen van duurzame bereikbaarheid.
- In 2026 hebben we handhaving van de recreatie- en beroepsvaart op orde.

- Waddenkust, Waddenzee en Waddeneilanden -

ER-doel 10: Bewustwording van de natuurwaarden en het Werelderfgoed vergroten

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2030 is 50% van de gasten zich bewust van de uitzonderlijke universele waarden van de Waddenzee.
- In 2030 scoort het Waddengebied 90 punten bij Green destinations.
- In 2024 wisselen de bezoekerscentra in het Waddengebied structureel kennis en ervaring uit (minimaal twee keer per jaar) en zijn er gezamenlijke projecten.
- Vanaf 2023 hebben we de integrale vermarkting van het Waddengebied als duurzame bestemming structureel geborgd.
- Minimaal 70% van de toeristen in 2026 behoort tot het type ‘bewuste gast’ (momenteel overheerst ‘persona Nora’).

ER-doel 11: Natuurbeleving duurzamer en verantwoorder maken met beter gastheerschap

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 vindt in verstoringsgevoelige gebieden in het Waddengebied aantoonbaar minder verstoring plaats dankzij toenemend gastheerschap.
- In verschillende havens, verspreid over het Waddengebied, hebben we centra ingericht voor interactie en voorlichting over duurzame recreatievaart (Betonningsloods Terschelling, Werelderfgoedcentrum Lauwersoog)

ER-doel 12: De ervaring van bezoekers van het Waddengebied beter aan laten sluiten bij de verwachtingen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Het Waddengebied behaalt vanaf 2025 jaarlijks minimaal een 8 met de Net Promotor Score (klanttevredenheid).
- Toeristisch beleid en projecten hebben vanaf 2025 expliciet aandacht voor inclusiviteit en toegankelijkheid.

8 De doelen van het deelprogramma Havens

Het deelprogramma Havens richt zich op het verder ontwikkelen van de Waddenhavens als duurzame economische dragers van het gebied. We werken hieraan via vijf 'veranderdoelen':

1. Transitie naar duurzamere havens realiseren, met het Werelderfgoed als inspiratie
2. Transitie naar specialisatie versnellen
3. Economische toegevoegde waarde vergroten door betere logistieke verbindingen, meer werkgelegenheid en verduurzaming van het transport
4. Ruimte voor transitie bieden
5. Het vestigingsklimaat versterken

ER-doel 1: Transitie naar duurzamere havens realiseren, met het Werelderfgoed als inspiratie

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- De Waddenzeehavens dragen bij aan de doelstellingen van Parijs en vervullen daar een voortrekkersrol in.
- In 2030 is de CO_2-emissie van de bedrijven aan de Industrietafel Noord-Nederland verminderd met 73% per ton product (t.o.v. 1990). Op dit moment is de emissie per ton product met ruim 50% verminderd t.o.v. 1990. In 2026 zitten we op een vermindering van 61-62%.
- In de havens die geen onderdeel uitmaken van de Industrietafel Noord-Nederland hanteert het havenbedrijf de energieprestatieladder of het 'opgesteld vermogen hernieuwbare energie': in 2026 wordt trede 3-4 van de energieprestatieladder gehaald. De havens gaan hierover ook met het havenbedrijfsleven in overleg.
- In 2026 is er voor vijf representatieve scheepstypen in de Waddenvloot een economisch realistische CO_2-vrije variant als pilot gecertificeerd. In 2030 vaart 50% van de schepen per type CO_2-vrij (nog toetsen op realisme). Als dat slaagt vaart ruim voor 2050 100% van de Waddenvloot CO_2-vrij.
- We zorgen ervoor dat de reductie van de NOx-uitstoot per ton product minimaal gelijke tred houdt met de reductie van de CO_2-uitstoot.
- De havens faciliteren circulaire productie en het sluiten van de ketens en acquireren daarop. Dat doen ze in programma's per haven en met een gezamenlijk programma. Er is nog overleg gaande bij deze veelvormige ambitie om tot SMART formuleringen te komen.
- De havens werken toe naar efficiënter gebruik van proceswater en investeren in een grotere productie van proceswater uit nieuwe bronnen, zoals effluent van RWZI's of ontzilting met zonne-energie. In 2026 zijn drie pilots uitgevoerd (dit gebeurt in aansluiting bij het initiatief voor een zoetwaterstrategie, zie doelen voor deelprogramma Natuur van Wereldklasse).
- We zetten een EcoPort-innovatieprogramma op met een looptijd tot en met 2026, voor reductie van de CO_2-uitstoot, het realiseren van de circulaire economie, vermindering van bedreigingen van de natuur en het stimuleren van natuur in en om de havens.
- De Waddenhavens continueren elke twee jaar hun EcoPort-certificering. Daarmee worden twee duurzame best practices in elke haven gepubliceerd per twee jaar.

ER-doel 2: Transitie naar specialisatie versnellen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Den Helder heeft zich in 2026 ontwikkeld tot een Noordzeehaven met als specialisatie de energietransitie (Port of Den Helder: op weg naar een klimaatneutrale haven).
- We faciliteren de modernisering en/of ombouw van offshore-installaties faciliteren, door met alle partijen samen een oplossing te zoeken voor tijdelijke parkeerfaciliteit in de buurt van de haven van Den Helder.
- De visserijhavens Lauwersoog, Den Oever en Oudeschild hebben zich in 2026 ontwikkeld tot duurzame visserijhavens met recreatie. Lauwersoog ontwikkelt zich als waterstofhaven en realiseert een Werelderfgoedcentrum (Koers duurzame haven Lauwersoog).
- De ontwikkeling van de havenfaciliteiten houdt gelijke tred met de ontwikkeling van de visserij.
- Harlingen heeft zich in 2035 ontwikkeld tot duurzaam logistiek hart van het Waddengebied (Havenvisie Port of Harlingen: koers naar duurzame groei).
- De Eemshaven en Delfzijl hebben zich in 2030 ontwikkeld tot specialisten in energietransitie, circulaire economie en chemie (Havenvisie 2030 GSP).
- In 2026 hebben we de trilaterale havensamenwerking (Denemarken, Duitsland en Nederland) verder versterkt.

ER-doel 3: Economische toegevoegde waarde vergroten door betere logistieke verbindingen, meer werkgelegenheid en verduurzaming van het transport

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Jaarlijks neemt de economische toegevoegde waarde van de gezamenlijke Waddenhavens met 2% toe.
- Jaarlijks neemt de havengerelateerde werkgelegenheid toe met 1%.

ER-doel 4: Ruimte voor transitie bieden

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026 (conform Pact van Marrum):

- We hebben de effecten van het haven en -vaargeulonderhoud op de natuurdoelen in beeld gebracht. In2026 wordt nog slimmer gebaggerd en sediment verspreid in de Waddenzee, bijvoorbeeld door baggermateriaal te gebruiken voor natuurherstel of stortlocaties te benutten die minder impact op de natuur hebben. Gebaggerd slib kan ook op laaggelegen gronden benut worden om de gevolgen van bodemdaling of zoute kwel te verminderen.
- Er vindt geen havenontwikkeling in zee plaats. Aanpassing van havenhoofden is mogelijk als de natuur er ook beter van wordt (*nature based*).
- In 2026 is de slibhuishouding in en rond de havens verbeterd.
- Nieuwe bebouwing wordt ingepast in de bestaande skyline (conform Barro).

ER-doel 5: Het vestigingsklimaat versterken

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- De afstemming tussen onderwijs en vraag naar havengerelateerde arbeid verbetert.
- De ontwikkeling van kennisclusters is toegespitst op havenplaatsen.
- We hebben de havens zijn aantrekkelijker gemaakt voor jonge ondernemers en start-ups.
- De havens bieden meer mogelijkheden voor beleving voor recreatie en toerisme.

- De woonomgeving is aantrekkelijker en de Waddenzee en het kustlandschap zijn beter beleefbaar.
- Er zijn goede verbindingen met steden, het landelijk OV en het wegennet.
- We hebben de vergunningverlening beter gestroomlijnd.

9 De doelen van het deelprogramma Landbouw

Het deelprogramma Landbouw richt zich op het vergroten van de toekomstbestendigheid van de sector in het Waddengebied. De landbouw staat als florerende economische sector op zichzelf, maar kan en wil waar mogelijk bijdragen aan ecologische doelen voor het Natura 2000-gebied Waddenzee en de doelen voor andere deelprogramma's.
Daarbij werken we met zeven 'veranderdoelen':

1. De excellente (export)positie van de landbouw als producent van hoogwaardig voedsel versterken
2. Klimaatbestendige landbouw versterken
3. De landbouw verder verduurzamen
4. De landbouw verbreden met agrarisch natuurbeheer
5. Aanvullende verdienmodellen voor een toekomstbestendige landbouw zoeken
6. De band tussen landbouw en burgers versterken
7. De bijdrage van de landbouw aan de energietransitie en biobased economie vergroten

ER-doel 1: De excellente (export)positie van de landbouw als producent van hoogkwalitatief voedsel versterken

Dit doel dient de economische kracht en vitaliteit van het Waddengebied.

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- We behouden hoogwaardige landbouwgronden en versterken de productieomstandigheden voor landbouw als producent van hoogkwalitatief voedsel en uitgangsmateriaal. Daarbij houden we rekening met de specifieke kwaliteiten voor pootaardappelteelt en bollenteelt en met landelijke doelen en programma's.
- We versterken meervoudig gebruik van hoogwaardige landbouwgronden: naast het leveren van kwalitatief topvoedsel kunnen landbouwgronden ook maatschappelijke diensten bieden, zoals ruimtelijke beleving, agrarisch natuurbeheer, waterberging, carbon farming en recreatie.
- We versterken de innovatiestructuur van de landbouw in het Waddengebied. Dit vereist een voldoende groot areaal hoogwaardige landbouwgrond als basis. In 2021 is een beschrijving van de huidige innovatiestructuur gereed. In 2022 zijn de eerste versies van plannen gereed, waarna jaarlijkse bijstelling plaatsvindt. Uitvoering vindt plaats door de landbouwsector.
- We versterken de kennisinstellingen in het Waddengebied (Potato Valley, SPNA, Vertify, Dairy Campus, Pootaardappelacademie) en de samenwerking met Hogeschool Van Hall Larenstein (HVHL) en Aeres. In 2021 is een eerste inventarisatie van de huidige situatie gereed; daarna vinden gesprekken plaats over de samenwerking met WUR, HVHL en Aeres. In juni 2022 zijn die afgerond.
- We optimaliseren de ruimtelijke inrichting: de verkaveling, infrastructuur (fysiek, water en digitaal), bouwplannen, RES en wegen. Dit doel is afhankelijk van ruimtelijke ordening door gemeenten en provincie en bedrijven die de digitale structuur aanleggen. Voor innovatieve zaken moet ruimte zijn, bijvoorbeeld om op lange termijn pootgoed te telen uit zaad. Eind 2022 is een inventarisatie van knelpunten gereed; daarna vindt jaarlijks een update plaats.

ER-doel 2: Klimaatbestendige landbouw versterken

Voor klimaatbestendige landbouw is een klimaatbestendige zoetwaterhuishouding in het kustgebied en op de eilanden essentieel. Optimale teelt en veehouderij op de lange termijn vereisen voldoende water (niet te veel en niet te weinig), schoon water op het juiste moment en op de juiste plaats (op gebieds-, bedrijfs- en perceelsniveau). De landbouw zal zich moeten aanpassen aan klimaatverandering (adaptatie) en kan tegelijk een grote rol spelen bij het tegengaan ervan (mitigatie), bijvoorbeeld met opslag van organische stof en teelt van eiwitgewassen. De belangrijkste voorwaarden hiervoor zijn een optimaal zoetwaterbeheerplan en goed bodembeheer. De landelijke doelen uit het Klimaatakkoord staan in het kader onderaan dit hoofdstuk.

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 is een zoetwaterstrategie gereed om de juiste balans te bereiken tussen de beschikbare hoeveelheid water en de gevraagde hoeveelheid op het juiste moment. Hierbij betrekken we mogelijk ook de aanvoer van zoetwater uit de grote rivieren, waardoor wellicht gebiedsoverschrijdende maatregelen nodig zijn.
    - In 2022 zijn langjarige afspraken gemaakt over optimale bescherming van de zoetwaterlens (bijvoorbeeld met doorspoelen, geen ingrepen uitvoeren die verzilting van de wortelzone stimuleren, drainagestrategie, innovatie stimuleren). Deze afspraken komen tot stand in samenwerking met RWS, waterschappen, gemeenten en natuurorganisaties. Bij droogte hanteren we de verdringingsreeks.
    - We behouden bestaande zoetwaterbekkens en vergroten deze waar mogelijk:
- In juni 2022 is een inventarisatie van de mogelijkheden gereed. De realisatie van uitbreiding hangt af van de inventarisatie.
    - We voeren onderzoek uit naar optimaal zoetwaterbeheer en -gebruik:
- In juni 2022 is een inventarisatie gereed van bestaande kennis en lopend onderzoek.
- In juni 2022 zijn de wensen voor nieuw onderzoek geïnventariseerd.
- We zoeken financiering en starten nieuw onderzoek, afhankelijk van deze inventarisaties.
    - We voeren de Kennisagenda zoet op zout uit. Dit leidt tot een Kennis- en onderzoeksprogramma over verzilting (Kenniscentrum Verzilting). We zoeken financiering om de lopende inventarisatie van mogelijkheden voor het tegengaan van verzilting en het omgaan met verzilting te continueren.
- We vergroten de zouttolerantie van gewassen in aansluiting op het landelijk Actieplan Plantgezondheid, zodat akkerbouwers mogelijk weerbare rassen kunnen telen die minder gevoelig zijn voor ziekten en plagen, veranderende klimatologische omstandigheden en verzilting. Deze rassen kunnen mede door nieuwe veredelingstechnieken zijn ontwikkeld, wanneer deze worden toegelaten in Europa. De eerste zouttolerante pootaardappelrassen worden in de planperiode getest.
- We zetten in op bodemmaatregelen om zoet water vast te houden, de effecten van verzilting te minimaliseren en emissies te verminderen: de uitrol van deze maatregelen vindt plaats door landbouworganisaties, steeds zodra kennis beschikbaar komt.
- We ondersteunen boeren die willen experimenteren met zilte teelten op reeds verzilte grond en helpen hen om een verdienmodel en -keten te creëren, in samenwerking met visserij.
    - In 2022 vinden we financiering voor pilots op verzilte grond, met gecombineerde teelten van bijvoorbeeld zeesla, zeekraal, mosselen, kokkels en algen. De uitvoering van deze pilots vindt plaats in 2022-2025, op buitendijkse gronden of in de polder Bierum. Daarbij monitoren we of dit verdere verzilting tegengaat.

- In 2025 hebben de landbouworganisaties de resultaten uit nieuwe en lopende pilots gebundeld.
- Eind 2023 is een onderzoek naar de afzetmarkt voor zilte teelten gereed. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door of in opdracht van landbouw en ketenpartijen.

ER-doel 3: De landbouw verder verduurzamen

De landbouwsector in het Waddengebied streeft ernaar de verschillende landelijke doelen voor het verduurzamen van de landbouw te bereiken, zoals de doelen van het Actieplan Plantgezondheid, Klimaatakkoord, KRW, Nitraatrichtlijn, kringlooplandbouw en precisielandbouw. Het kader aan het eind van dit hoofdstuk geeft een overzicht van deze algemene landelijke doelen.

Dit zijn onze concrete regionale doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In juni 2022 heeft de landbouwsector gedefinieerd waar in dit gebied verdere verduurzaming nog mogelijk is, in aansluiting bij de landelijke programma's.
- We onderzoeken de kansen en belemmeringen voor natuurinclusieve landbouw, biodiverse landbouw en duurzaamheidsinitiatieven in het Waddengebied, waarbij we aansluiting zoeken bij lopende processen zoals de Regiodeal NIL. In januari 2022 is een begrippenlijst gereed, in juni 2022 is een programmaplan gereed en de uitvoering start met het groeiseizoen van 2023.
- We creëren mogelijkheden voor teelt van eiwitgewassen met een verdienmodel en afzetketen (Fascinating). Daarbij geven we ook invulling aan de Regiodeal NIL: 'verbouwen van eiwitrijke gewassen in de regio voor zowel humane als diervoeding. Dit moet leiden tot minstens 1 economisch levensvatbare teelt in 2030'. Ook zoeken we aansluiting bij NES.
- We creëren mogelijkheden voor de teelt van plantaardige oliegewassen en vezelgewassen, met een verdienmodel en afzetketen.

ER-doel 4: De landbouw verbreden met agrarisch natuurbeheer

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2023 is vastgesteld welke vormen van agrarisch natuurbeheer wenselijk en effectief zijn: op welke dieren/planten/insecten richten we ons? Hierbij maken we gebruik van resultaten van het Actieplan Plantgezondheid Akkerbouw en inventariseren we specifieke doelen voor het Waddengebied. In overleg met provincies wordt het agrarisch natuurbeheerpakket afgestemd op deze inventarisatie.
- In 2023 zijn randvoorwaarden voor agrarisch natuurbeheer vastgesteld.
- In juni 2022 zijn pachtpolders van IFG in zomerpolders ingericht als hoogwatervluchtplaats voor vogels en worden ze met dat doel beheerd, voor zover dit te combineren is met de agrarische bestemming. Om deze functie te kunnen continueren zijn langjarig afspraken tussen pachters en IFG en meerjarige pachtcontracten noodzakelijk.

ER-doel 5. Aanvullende verdienmodellen voor een toekomstbestendige landbouw zoeken

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- De sector investeert zelf in goede en vernieuwende verdienmodellen, specifiek voor het Waddengebied.
- We inventariseren de mogelijkheden van betaling voor groene en blauwe diensten, afgestemd op de behoeften in het Waddengebied.

- We inventariseren de mogelijkheden van mobiele zonneakkers (zie ER-doel 7).
- We inventariseren mogelijkheden van betaling voor het vastleggen CO_2 (carbon farming). In 2025 is een samenwerking opgezet met St. Nationale Koolstofbank en de RABO koolstofbank.
- We onderzoeken de mogelijkheden voor lokale ketens en een Waddenmerk. In december 2021 is een inventarisatie gereed van de bestaande lokale ketens. Hiermee sluiten aan bij een actie uit de Regiodeal NIL: 'in 2025 regionaal samenwerkingsplan tussen supermarkten en agrarische bedrijven uit de regio'.
- In juli 2022 is een inventarisatie gereed van de belemmeringen die boeren ervaren als ze willen verbreden met activiteiten in de recreatiesector. We zetten in op aanpassing van wet- en regelgeving en andere praktische bezwaren om deze belemmeringen op te heffen.

ER-doel 6: De band tussen landbouw en burgers verbeteren

Dit doel heeft sterke samenhang met Deelprogramma Recreatie en Toerisme. Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- De samenwerkende organisaties in het RT nemen deel aan de landschapstriënnale. De uitwerking is gereed in juli 2022.
- Boeren stellen hun boerderijen open voor bezoekers. Wanneer er meer toeristen komen zal de interesse hiervoor worden gepeild.
- Met boerderijwinkels werken we aan korte ketens. Hiermee sluiten aan bij de Regiodeal NIL: 'in de supermarkt in het Waddengebied is meer aandacht en ruimte voor lokale producten. Supermarkten in het Waddengebied kopen standaard een deel van hun assortiment regionaal in'.
- We onderzoeken of bepaalde producten kunnen worden vermarkt onder het Waddenmerk.
- We verbeteren en promoten fiets-, wandel- en vaarroutes door het gebied.
- De landbouw zoekt samenwerking met scholen. De inzet is dat kinderen weten waar hun voedsel vandaan komt. Dit sluit aan bij de Regiodeal: 'in 2025 heeft elke basisschool minimaal een boerenbedrijf geadapteerd (of andersom) in combinatie met een duidelijke leerlijn'.

ER-doel 7: De bijdrage van de landbouw aan de energietransitie en biobased economy vergroten

Dit ER-doel heeft sterke samenhang met Programma Leefbaarheid en Circulaire Economie. Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- We verkennen hoe land- en tuinbouw kan bijdragen aan energie- en klimaatopgaven.
    - We inventariseren hoe we reststromen van met name suikerbieten kunnen gebruiken voor de biobased economie.
    - In juni 2022 is een inventarisatie gereed van de rustgewassen en eventueel zilte teelten die kunnen bijdragen aan biobased economie. Afhankelijk van de van resultaten zetten we de teelt en afzet van biobased gewassen op.
    - We passen de zonneladder toe ('zonnepanelen op daken, niet op landbouwgrond') en hebben in 2023 een inventarisatie gereed van de beschikbare locaties en ruimte voor zonnepanelen.
    - Eind 2023 is geïnventariseerd wat nodig is om mobiele zonneparken mogelijk te maken (energie-infra, kosten, et cetera).
    - We hebben belemmeringen opgeheven voor het plaatsen van zonnepanelen op daken in het beschermd dorpsgezicht Bildtdijken (is gereed).
    - We zetten ons ervoor in om de procedure voor Groninger windmolens of windmolens zonder wieken te vereenvoudigen.
- De energie-infrastructuur (waaronder de capaciteit van het net, ook lokaal) wordt op orde gebracht.

- We passen de SDE-regeling aan zodat kleinschalige opwekking bij boeren gestimuleerd wordt.

Landelijke landbouwdoelen

Voor de landbouw gelden ook landelijke doelen. Deze worden uiteraard ook nagestreefd in het Waddengebied, maar vormen geen onderdeel van dit Doelendocument en het Uitvoeringsprogramma.

Klimaat:

- Inzetten op maatregelen die klimaatverandering helpen tegengaan. Hierbij worden o.a. het Klimaatakkoord en de Klimaatagenda van de BO Akkerbouw en Duurzame zuivelketen van de veehouderij gevolgd.
- Kennisinventarisatie en verspreiding: dit is een voortdurend proces. Er wordt met name in de PPS Beter Bodem Beheer en in projecten rondom Slim Landgebruik veel nieuwe kennis gegenereerd.
- Bewustwording bij agrariërs vergroten. Toepassen van managementtools als Cool Farm Tool en kringloopwijzer promoten
- Teelt van eiwitgewassen stimuleren.

Verduurzaming:

Voor verduurzaming lopen verschillende landelijke overheidsprogramma's (KRW, Nitraatrichtlijn, UP Gewasbescherming, visie kringlooplandbouw) en programma's van de sector (Actieplan Plantgezondheid, DAW).

- Kringlopen sluiten op zo laag mogelijk niveau (gebruik van reststromen)
- Kennisontwikkeling optimaal bodembeheer: doorlopend proces
- Ontwikkeling precisielandbouw inclusief investeringsfonds: doorlopend proces. Hieronder vallen ook werken met vaste rijpaden, taakkaarten, precisiebemesting, lichtere werktuigen, drones etc. Inzet drones moet wettelijk mogelijk blijven.
- Inzet groene gewasbeschermingsmiddelen mits toelating wordt vlot getrokken: doorlopend proces. Aansluiten bij Actieplan Plantgezondheid akkerbouw: in 2030 zijn chemische bestrijdingsmiddelen met hoge milieu-impact waar mogelijk vervangen door biologische en natuurlijke middelen en middelen met een lage milieu-impact. Weghalen van wettelijke belemmeringen m.b.t. verdere verduurzaming weghalen: gesprekken voeren met LNV, I&W en provincies a.d.h.v. CLM-rapport gereed eind 2022.
- Stimuleren kruidenrijk grasland
- Verminderen kunstmestgebruik en vergroten gebruik organische mest (mits beleid wijzigt en voldoende organische stof beschikbaar is voor evenwichtsbemesting.

Als het aan de landbouwsector ligt, wordt gekozen voor zo kort mogelijke routes van aanlandingskabels en zo min mogelijk verstoring van landbouwbodems.

10 De doelen van het deelprogramma Visserij

De visserij in de Waddenzee en Noordzee heeft te maken met natuurbeschermende maatregelen. Daarnaast heeft de visserij een belangrijke economische, maatschappelijke en culturele waarde in het Waddengebied. Het deelprogramma visserij richt zich op het versterken van de positie van de beroepsmatige visserij in het Waddengebied waarbij volop ruimte blijft voor natuur. Daarbij werken we met drie 'veranderdoelen':

1. De toekomst van de visserij in het Waddengebied zeker stellen
2. Beter samenwerken met natuurorganisaties en natuurbeheerders
3. Meebewegen met de natuur, de seizoenen en de oogstmogelijkheden in de Waddenzee

ER-doel 1: De toekomst van de visserij in het waddengebied zeker stellen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Om de uitstoot te verminderen is in 2026 één economisch realistische kotter op duurzame energie gecertificeerd. Dit gebeurt in samenhang met het programma Green Shipping.
- Via het programma Green Shipping groeit de visserij stapsgewijs toe naar CO_2-vrije voorstuwing in 2040.
- In 2022 starten we een programma gericht op innovatieve visserijtechnieken waarmee de impact van de visserij op het natuurlijk systeem vermindert. Deze impactvermindering richt zich op het verminderen van bodemberoering, bijvangst en uitstoot en het optimaliseren van het bestandsbeheer.
- In 2026 is er is ruimte voor visserijgebonden initiatieven op land en in de Noordzee binnen de geldende natuurkaders voor innovatieve visserijondernemers die hun bedrijf willen diversifiëren.
- In 2023 registreren we alle vangsten en visserijbewegingen met een uniform registratiesysteem en innovatieve technieken, waaronder blackbox, VMS en Elogboeken.
- Uiterlijk in 2024 hebben we een adequaat en transparant toezicht- en handhavingssysteem voor alle beroepsmatige visserijactiviteiten in de Waddenzee.
- Tot 2050 is er bij elke vorm van visserij sprake van minstens één innovatie per jaar. Deze innovaties betreffen onder meer de impactvermindering op natuur, verbetering van de veiligheid en vermindering van uitstoot, geluid en licht.
- In 2023 krijgt een toekomstperspectief voor de educatieve visserij vorm.
- In iedere planperioden van het Uitvoeringsprogramma neemt de economische waarde van de gezamenlijke visserijactiviteiten met 1,5% toe.

ER-doel 2: Beter samenwerken met natuurorganisaties en natuurbeheerders

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2022 is met de ontwikkeling van het Waddenzee Visserij Platform sprake van robuuste samenwerking tussen de visserijsector (alle Waddenzeegebonden visserijactiviteiten) en beheerders in de Waddenzee. Het Platform is vertegenwoordigd in het Beheerderscollectief, als verzamelpunt voor monitoring en onderzoek, en bewaakt de voortgang van acties voor de visserij in het Uitvoeringsprogramma.

- In 2021 start het Waddenzee Visserij Platform samen met CWN een traject op om tot gezamenlijke beelden en definities te komen. Ambitie is dat dit in 2026 een samenwerkingsverband Waddenzee oplevert voor de lange termijn.
- Onderdelen van deze gezamenlijke beelden en definities zijn de (gezamenlijke) invulling van termen als: passende oogst, natuur-inclusieve visserij maar ook voorstellen voor betere borging van gemaakte afspraken, uitrol van innovatieve visserijtechnieken en afspraken rond beheer van de Waddenzee.
- Eén van de afspraken rond beheer van de Waddenzee is dat het Waddenzee Visserij Platform mogelijk vanaf 2026 tweejaarlijks een visplan opstelt.
- Gedurende de planperiode van het Uitvoeringsprogramma worden de lopende convenanten en akkoorden verder uitgevoerd zoals afgesproken, waarbij ernaar wordt gestreefd om vóór 2026 een tweede uitkoopregeling voor de garnalenvissers te realiseren, op basis waarvan verdere gebiedssluiting kan worden afgesproken.

ER-doel 3: Meebewegen met de natuur, de seizoenen en de oogstmogelijkheden in de Waddenzee

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- De visserij streeft naar verdere certificering van haar product via onder meer MSC en Waddenvis.
- We voeren de lopende convenanten en akkoorden uit conform de gezamenlijke afspraken, waarbij sprake is van visserijvrije gebieden.
- In 2024 worden vissers ingezet als kennisbron bij onderzoek en monitoring. Het Waddenzee Visserij Platform laat zich vertegenwoordigen in het Beheerderscollectief van de Beheer Autoriteit Waddenzee.
- In 2022 zijn alle visrechten op de Waddenzee in beeld; dit is een van de bouwstenen voor de gezamenlijke toekomstvisie.
- Onderdeel van het tweejaarlijkse visplan (zie ER-doel2) is de uitwerking van adaptief visserijmanagement en ‘passende oogst’.
- In 2026 bieden we binnen de vergunningen ruimte voor adaptief visserijmanagement en ‘passende oogst’.

Voor het deelprogramma Visserij is afstemming belangrijk met de klimaatmaatregelen die bijdragen aan het robuuster maken van de zee-natuur die zijn opgenomen in het deelprogramma Klimaat. Deze afstemming krijgt op de volgende manier invulling:

- Samen werken aan adaptief visserijmanagement en ‘passende oogst’ via een tweejaarlijks visplan als onderdeel van de toekomstvisie uitgestippeld met natuurorganisaties.
- Gebieden vrijwaren van bodemberoering conform de lopende convenanten.
- Uitstoot van schepen verminderen door innovatie.

11 De doelen van het deelprogramma Overige activiteiten

Het deelprogramma Overige activiteiten richt zich op de overige thema's die in het Waddengebied spelen: defensieactiviteiten, diepe delfstoffenwinning, calamiteitenzorg, grondstoffenwinning en luchtvaartactiviteiten. Daarbij werken we met vijf 'veranderdoelen':

1. De negatieve impact van defensieactiviteiten op het Waddengebied verminderen
2. De negatieve impact van diepe delfstoffenwinning onder de Waddenzee verminderen
3. De negatieve impact van calamiteiten op het Waddengebied verminderen
4. De negatieve impact van grondstoffenwinning in de Waddenzee verminderen
5. De negatieve impact van luchtvaartactiviteiten op het Waddengebied verminderen

ER-doel 1: De negatieve impact van defensieactiviteiten op het Waddengebied verminderen

Uitgangspunt is dat verstoring van vogels, vegetatie, bodemstructuur en de waterhuishouding zoveel mogelijk wordt voorkomen bij het gebruik van oefenterreinen en schietranges en schietgebieden. Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Vliehors: er vinden geen vliegoefeningen plaats beneden 1500 ft aan de Waddenzeekant of op de strafing targets in bij extreem hoog water of extreem koud winterweer. Ook oefeningen met live weapons vinden niet plaats in deze situaties en vogels worden voorafgaand aan deze oefeningen zo mogelijk en nodig preventief verjaagd. We zoeken naar verdere beheermaatregelen voor strandbroedvogels op de Vliehors (bijvoorbeeld gebiedsinrichting of het afschermen van broedlocaties).
- Marnewaard: er vinden geen vliegactiviteiten plaats beneden 1000 ft binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied Lauwersmeer (het gebied ten westen van de N361 Marneweg).
- Voor Schietrange Vliehors en vliegactiviteiten rond het Lauwersmeer is in 2026 een geldende vergunning op grond van de Wet natuurbescherming verleend.
- Het ministerie van Defensie draagt er binnen haar taken en mogelijkheden aan bij om de negatieve impact van overige defensieactiviteiten in het Waddengebied zoveel mogelijk te beperken en voert activiteiten uit op basis van vergunningen. Waar mogelijk zorgt Defensie voor minimale verstoring bij gebruik van de Vliehors en het vliegen over Werelderfgoed de Waddenzee. Dit houdt in dat in kwetsbare perioden (broedseizoen, werpen jongen, rui, tij) niet gevlogen wordt, als dat binnen het beoogd gebruik mogelijk is.

ER-doel 2: De negatieve impact van diepe delfstoffenwinning in het Waddengebied verminderen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Vanaf medio 2022 is geen sprake meer van gaswinning uit het Groningerveld (bij normale weeromstandigheden).
- Er is geen sprake van nieuwe opsporings- en winningsvergunningen voor gas- of zoutwinning onder de Waddenzee.
- De gaswinning uit kleine velden en zoutwinning onder de Waddenzee worden beperkt of afgebouwd als veiligheidsoverwegingen of het 'hand aan de kraan'-principe daar aanleiding voor geven.
- De gaswinning uit de kleine velden wordt bezien binnen de gewenste transitie naar duurzame energie en gekoppeld aan de Nederlandse gasvraag.
- We benutten waar mogelijk de Basismonitoring Wadden benut voor het monitoren van ecologische effecten van diepe delfstoffenwinning.

ER-doel 3: De negatieve impact van calamiteiten op het Waddengebied verminderen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In deze periode gaan we aan de slag met de aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor Veiligheid over het voorkomen van rampen en over de rampenbestrijding, zoals beschreven in het rapport van de Onderzoeksraad naar aanleiding van het incident met MSC Zoe. Waar mogelijk voerden we deze aanbevelingen uit.
- In 2022 is er een plan voor de inzet van professionele vrijwilligers bij incidenten.
- In 2022 is gevolg gegeven aan de motie-Kröger over de samenwerking tussen Rijk en gemeenten bij incidenten (DGWB, gemeenten, RWS).
- We vergroten het VTS-gebied Harlingen Noordzee (VTS=veiligheid traffic system).
- We ontwikkelen van waddenspecifieke apparatuur voor de bestrijding van calamiteiten.

ER-doel 4: De negatieve impact van grondstoffenwinning in de Waddenzee verminderen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

Zand

- Tussen 2017 en 2022 verminderen we het toegestane volume voor zandwinning in de Waddenzee met 100.000 m^3 per jaar, van maximaal 500.000 m^3/jaar tot nul.
- Vanaf 2022 is zandonttrekking niet meer toegestaan in de Waddenzee.
- Vrijkomend baggerzand wordt binnen het systeem verspreid, zodat dit volledig ten goede komt aan het meegroeien van de platen en kwelders met de zeespiegelstijging

Schelpen

- Schelpenwinning in de Waddenzee is beperkt tot maximaal 90k M^3 per jaar.
- Voor 2024 is onderzocht of het wenselijk en mogelijk is de schelpenwinning in de Waddenzee en de Noordzeekustzone af te bouwen en alternatieven te benutten op andere locaties. In dit onderzoek wordt ook de invloed van schelpenwinning op de zuurgraad van de Waddenzee meegenomen.

Slib

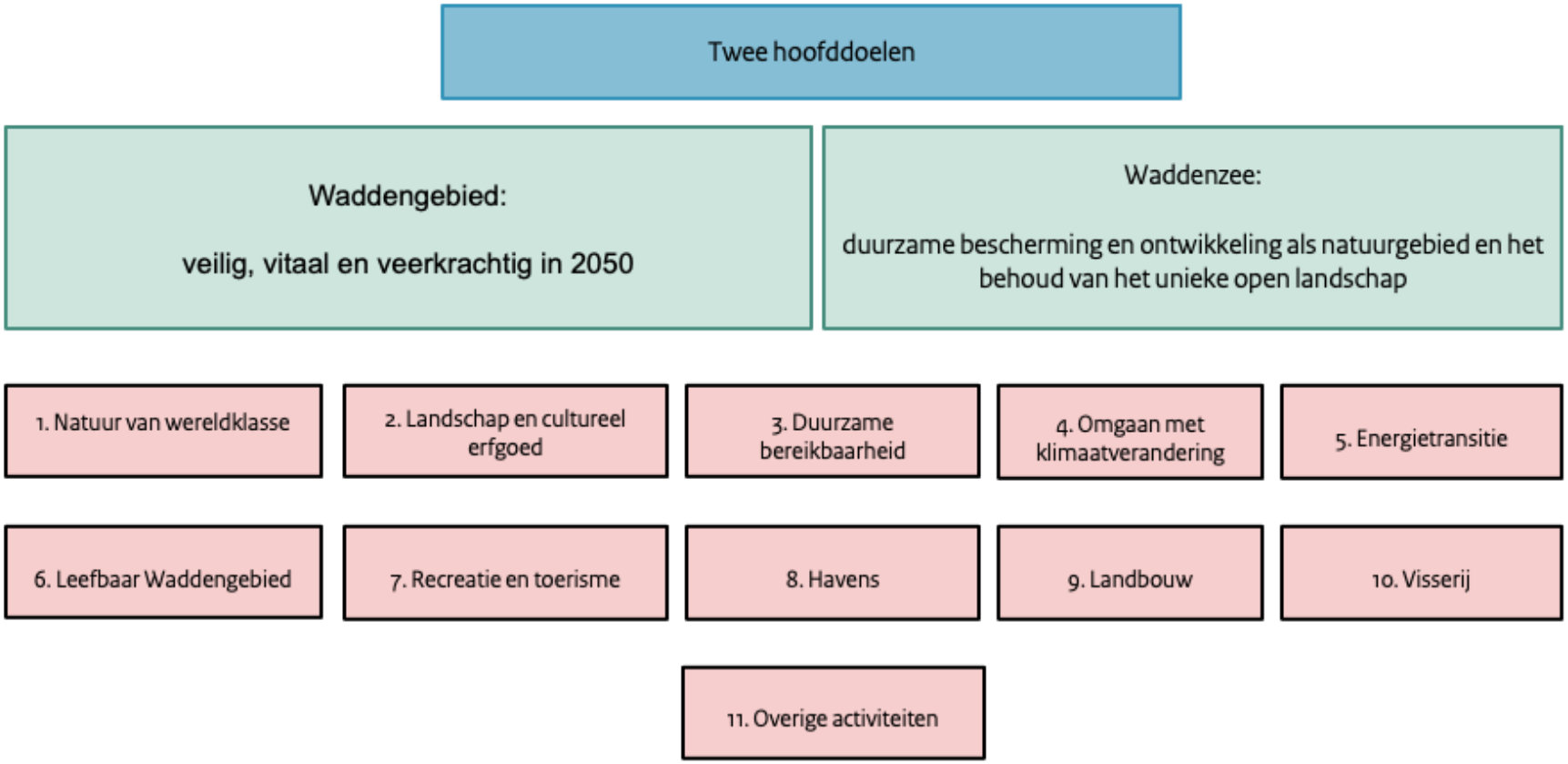
- Er vinden geen slibonttrekkingen in de Waddenzee plaats, tenzij deze bijdragen aan natuurherstel en niet ten koste gaan van het meegroeiend vermogen van de Waddenzee. Voor het Eems-Dollard-estuarium geldt een uitzondering gekoppeld aan het doel om de ecologische kwaliteit van het estuarium te verbeteren: binnen de looptijd van het Uitvoeringsprogramma is het - als onderdeel van het programma ED2050 - toegestaan om maximaal 1 miljoen ton droge stof per jaar te onttrekken. Voor andere gebieden langs de kust en de eilanden kan onderzocht worden of bepaalde slibonttrekkingen mogelijk zijn als bijdrage aan natuurherstel, als dit tenminste niet ten koste gaat van het meegroeiend vermogen van de Waddenzee.

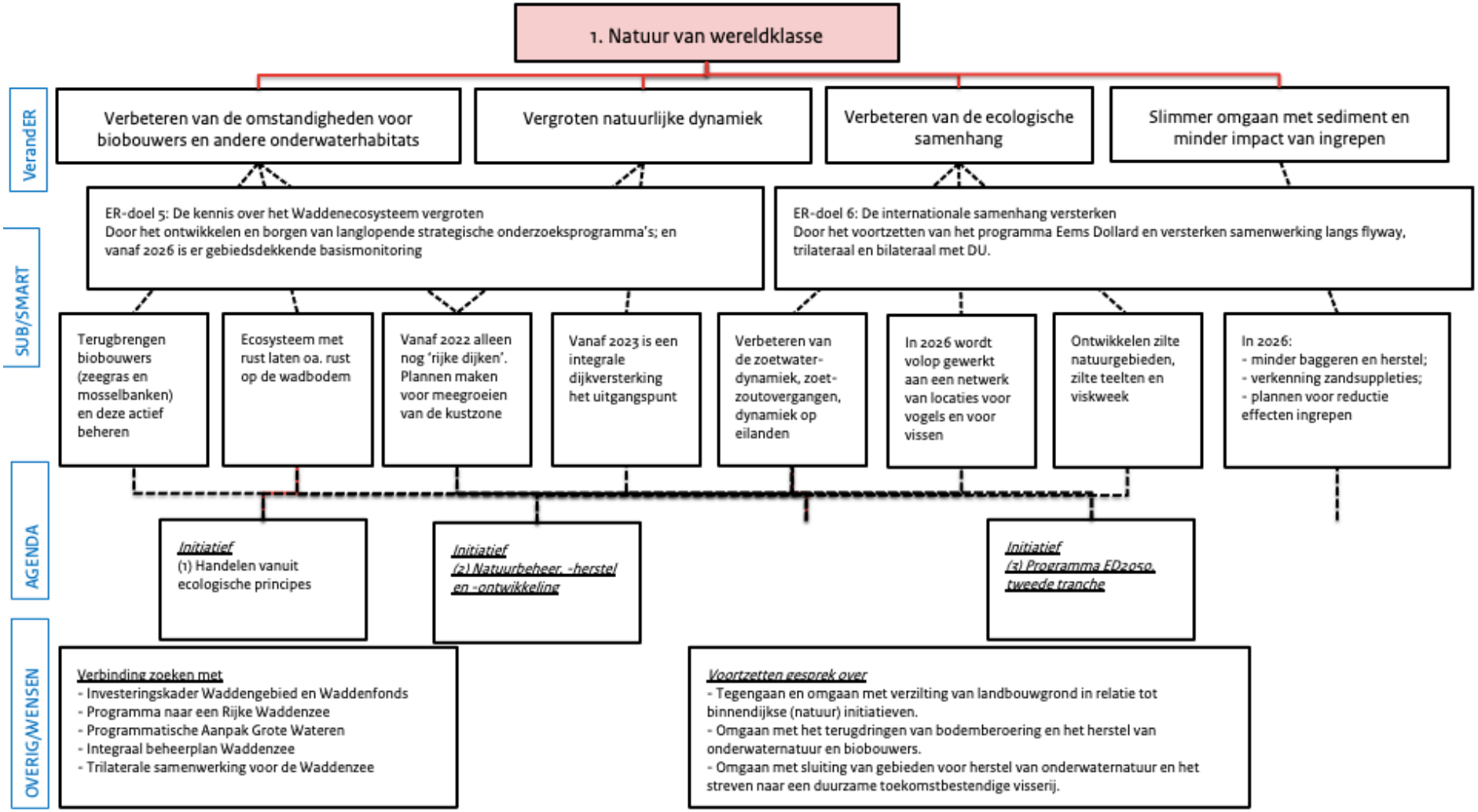
ER-doel 5: De negatieve Impact van luchtvaartactiviteiten op het Waddengebied verminderen

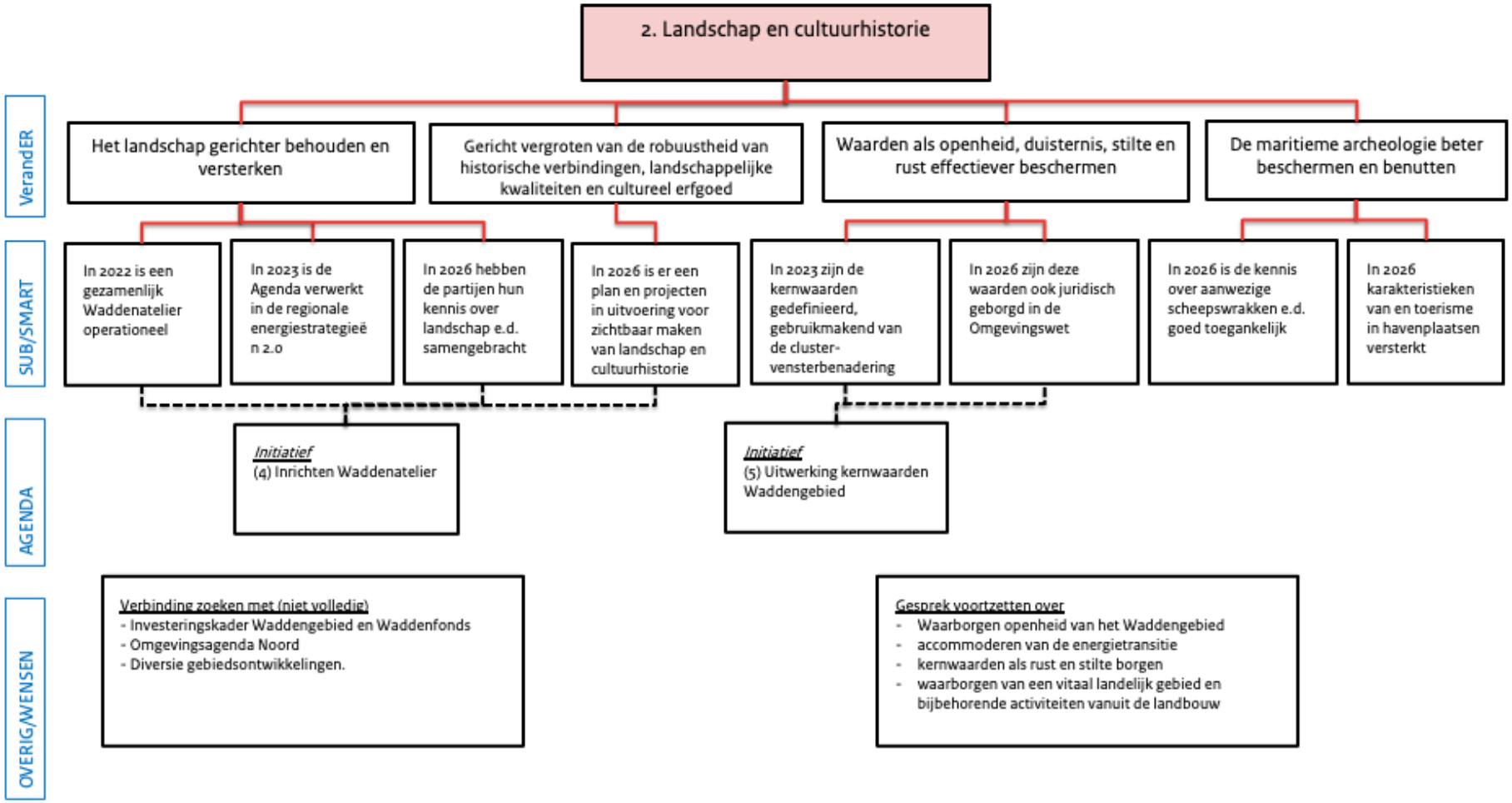
Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

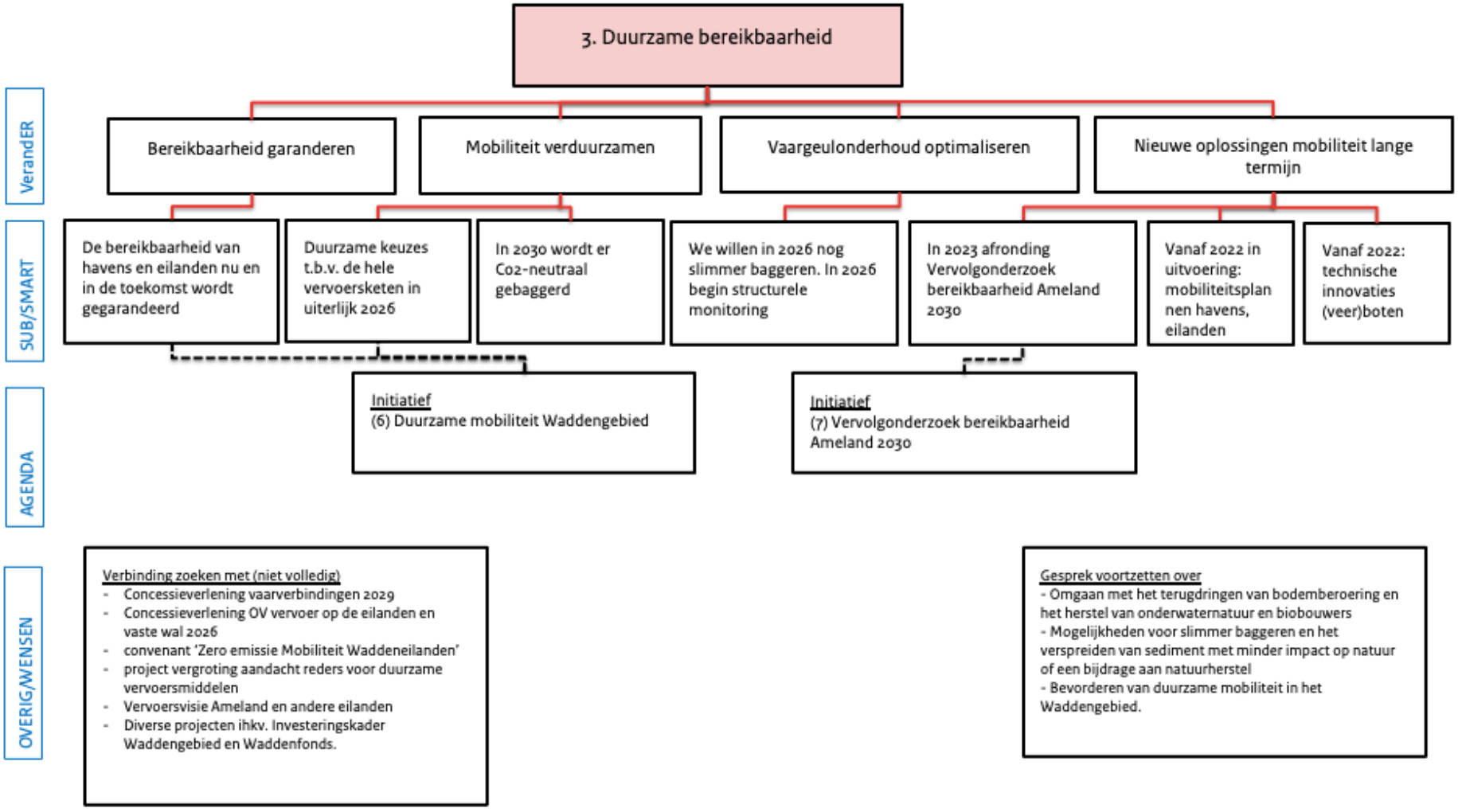
- Er is sprake van verantwoorde luchtvaart boven het Waddengebied, om de rust en de ruimte van de Waddenzee te beschermen. Boven de Waddenzee geldt de minimum vlieghoogte van 450 meter conform het Besluit beperkingen burgerluchtverkeer Waddenzee.
- In 2023 zijn er heldere beleidsregels voor het gebruik van drones in het Waddengebied.

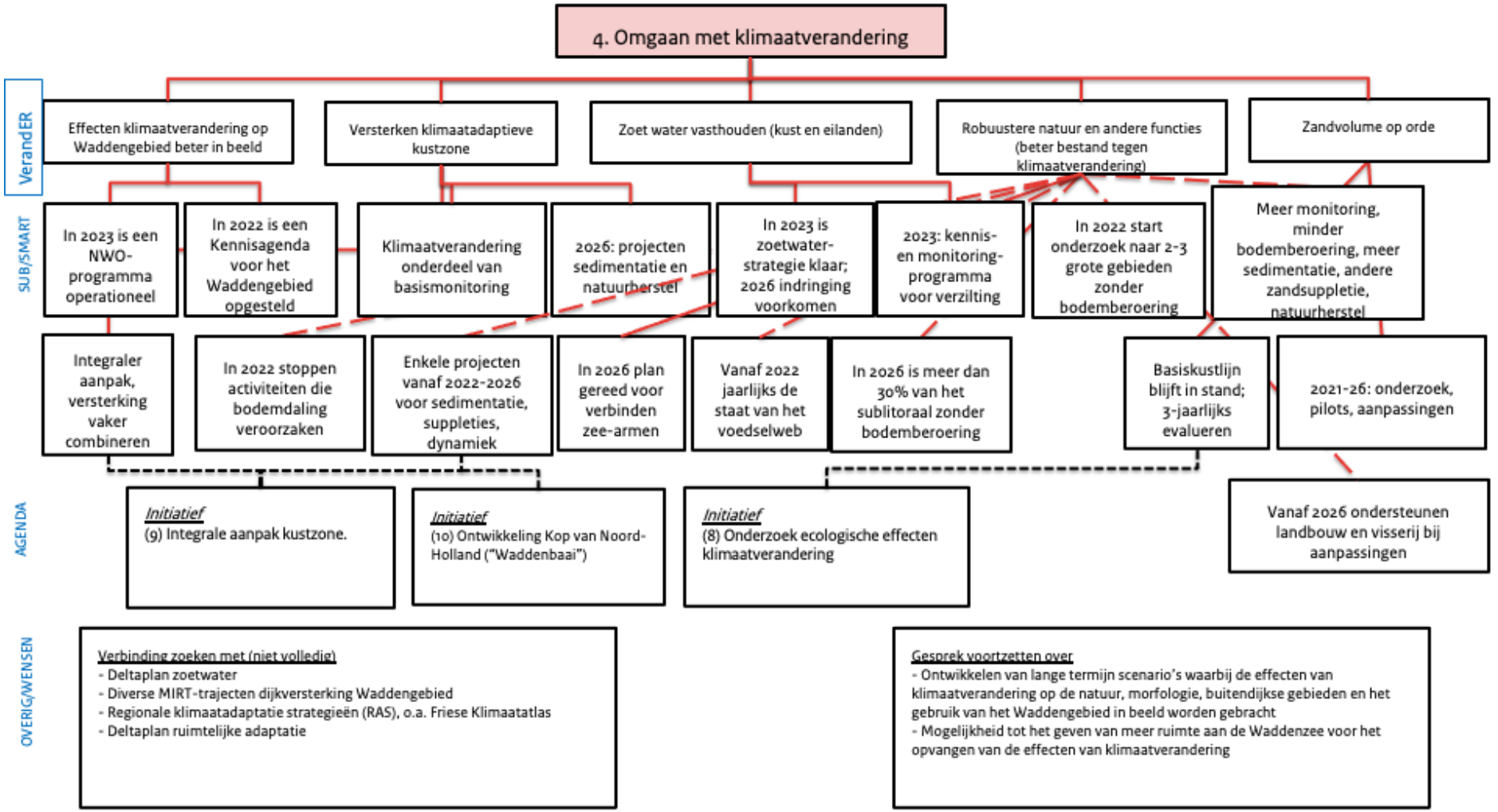
12 Schematische overzichten doelen deelprogramma's

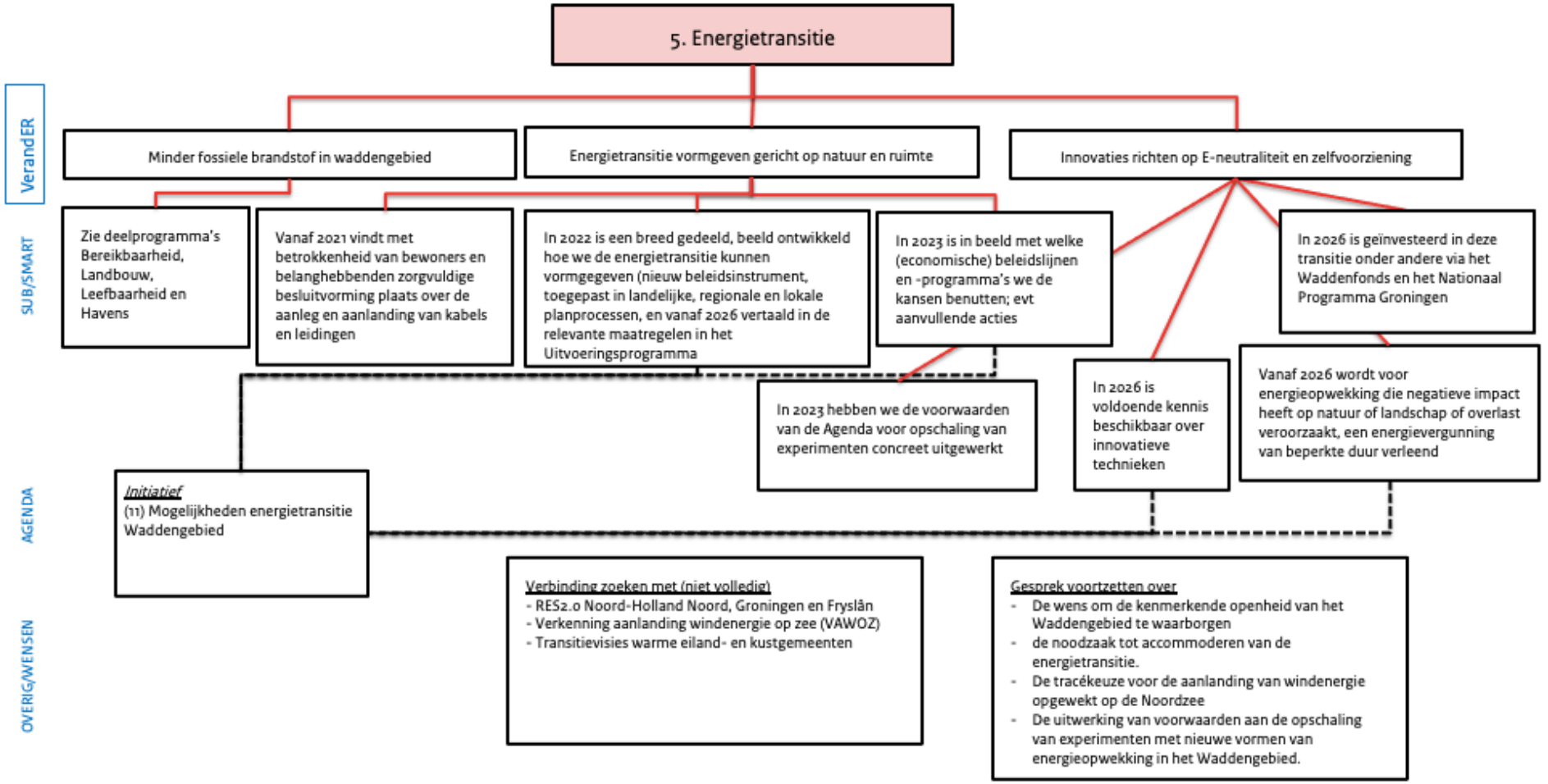


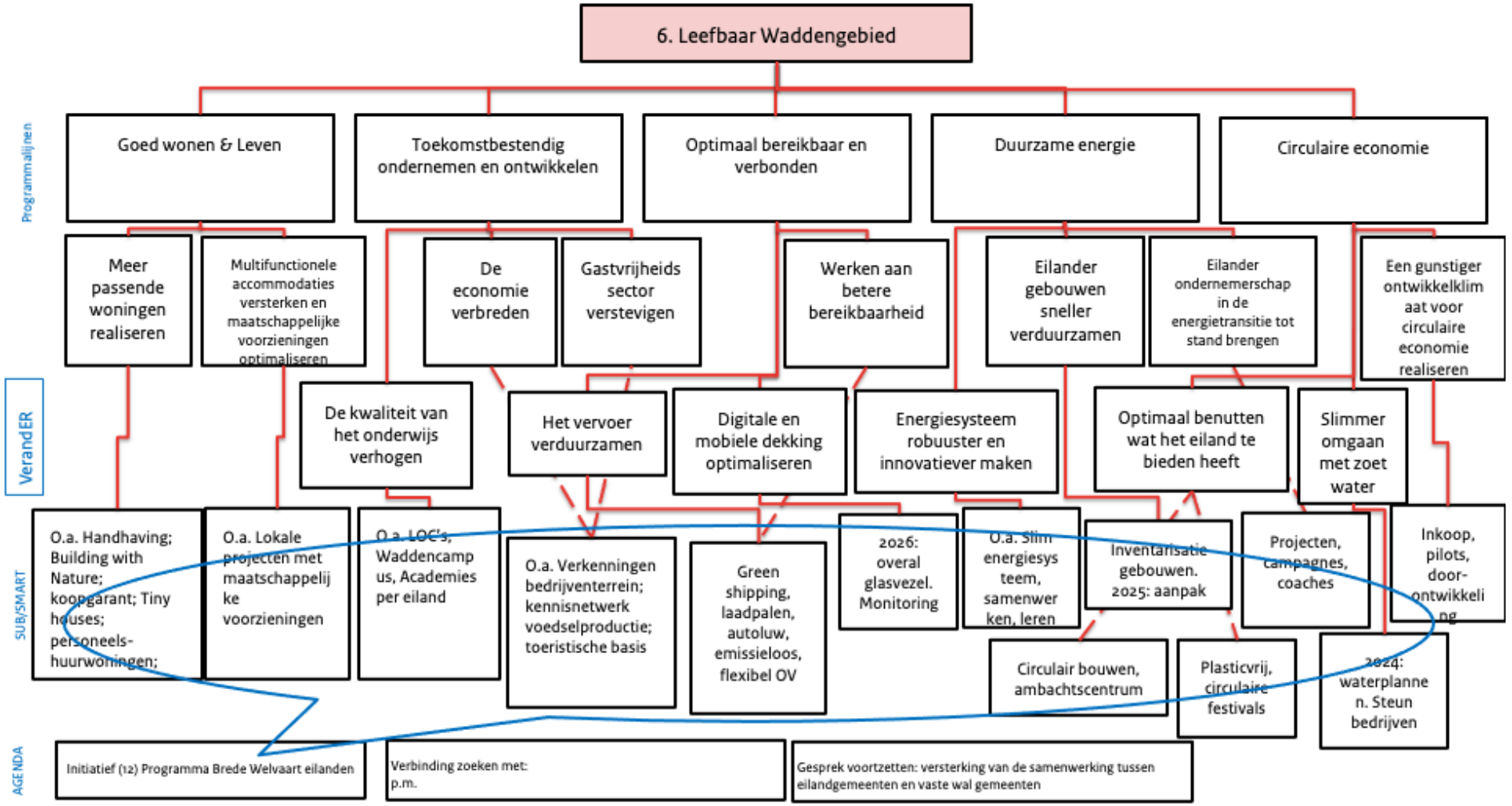

1. Natuur van wereldklasse
VerandER
Verbeteren van de omstandigheden voor biobouwers en andere onderwaterhabitats
Vergroten natuurlijke dynamiek
Verbeteren van de ecologische samenhang
Slimmer omgaan met sediment en minder impact van ingrepen
SUB/SMART
ER-doel 5: De kennis over het Waddenecosysteem vergroten
Door het ontwikkelen en borgen van langlopende strategische onderzoeksprogramma's; en vanaf 2026 is er gebiedsdekkende basismonitoring
ER-doel 6: De internationale samenhang versterken
Door het voortzetten van het programma Eems Dollard en versterken samenwerking langs flyway, trilateraal en bilateraal met DU.
Terugbrengen biobouwers (zeegras en mosselbanken) en deze actief beheren
Ecosysteem met rust laten oa. rust op de wadbodem
Vanaf 2022 alleen nog 'rijke dijken'. Plannen maken voor meegroeien van de kustzone
Vanaf 2023 is een integrale dijkversterking het uitgangspunt
Verbeteren van de zoetwater-dynamiek, zoet-zoutovergangen, dynamiek op eilanden
In 2026 wordt volop gewerkt aan een netwerk van locaties voor vogels en voor vissen
Ontwikkelen zilte natuurgebieden, zilte teelten en viskweek
In 2026:
- minder baggeren en herstel;
- verkenning zandsuppleties;
- plannen voor reductie effecten ingrepen
AGENDA
Initiatief
(1) Handelen vanuit ecologische principes
Initiatief
(2) Natuurbeheer, -herstel en -ontwikkeling
Initiatief
(3) Programma ED2050, tweede tranche
OVERIG/WENSEN
Verbinding zoeken met
- Investeringskader Waddengebied en Waddenfonds
- Programma naar een Rijke Waddenzee
- Programmatische Aanpak Grote Wateren
- Integraal beheerplan Waddenzee
- Trilaterale samenwerking voor de Waddenzee
Voortzetten gesprek over
- Tegengaan en omgaan met verzilting van landbouwgrond in relatie tot binnendijkse (natuur) initiatieven.
- Omgaan met het terugdringen van bodemberoering en het herstel van onderwaternatuur en biobouwers.
- Omgaan met sluiting van gebieden voor herstel van onderwaternatuur en het streven naar een duurzame toekomstbestendige visserij.

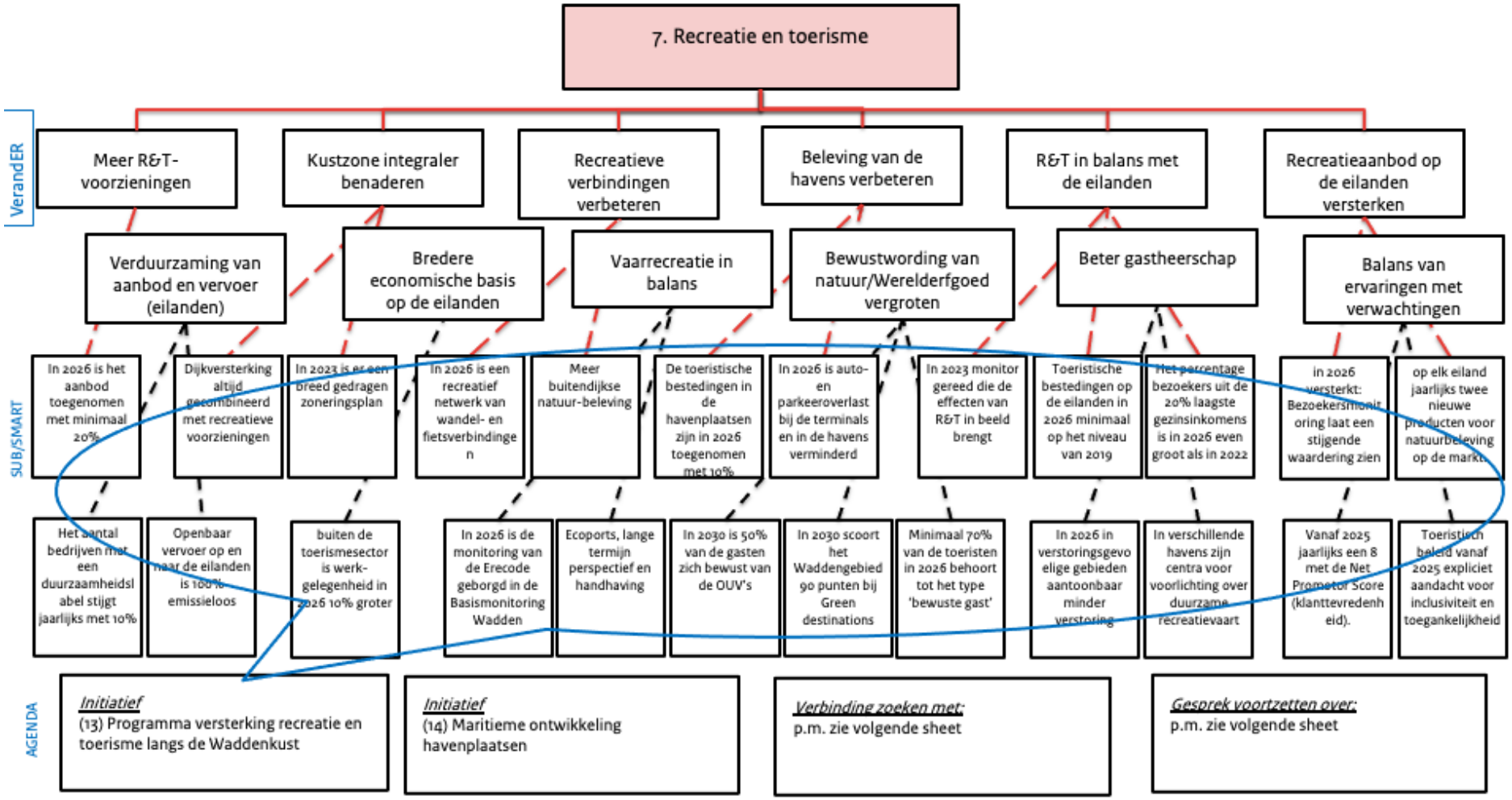

2. Landschap en cultuurhistorie
VerandER
Het landschap gerichter behouden en versterken
Gericht vergroten van de robuustheid van historische verbindingen, landschappelijke kwaliteiten en cultureel erfgoed
Waarden als openheid, duisternis, stilte en rust effectiever beschermen
De maritieme archeologie beter beschermen en benutten
SUB/SMART
In 2022 is een gezamenlijk Waddenatelier operationeel
In 2023 is de Agenda verwerkt in de regionale energiestrategieë n 2.0
In 2026 hebben de partijen hun kennis over landschap e.d. samengebracht
In 2026 is er een plan en projecten in uitvoering voor zichtbaar maken van landschap en cultuurhistorie
In 2023 zijn de kernwaarden gedefinieerd, gebruikmakend van de cluster-vensterbenadering
In 2026 zijn deze waarden ook juridisch geborgd in de Omgevingswet
In 2026 is de kennis over aanwezige scheepswrakken e.d. goed toegankelijk
In 2026 karakteristieken van en toerisme in havenplaatsen versterkt
AGENDA
Initiatief
(4) Inrichten Waddenatelier
Initiatief
(5) Uitwerking kernwaarden Waddengebied
OVERIG/WENSEN
Verbinding zoeken met (niet volledig)
- Investeringskader Waddengebied en Waddenfonds
- Omgevingsagenda Noord
- Diversie gebiedsontwikkelingen.
Gesprek voortzetten over
- Waarborgen openheid van het Waddengebied
- accommoderen van de energietransitie
- kernwaarden als rust en stilte borgen
- waarborgen van een vitaal landelijk gebied en bijbehorende activiteiten vanuit de landbouw


VeranDER
SUB/SMART
AGENDA
OVERIG/WENSEN
3. Duurzame bereikbaarheid
Bereikbaarheid garanderen
Mobiliteit verduurzamen
Vaargeulonderhoud optimaliseren
Nieuwe oplossingen mobiliteit lange termijn
De bereikbaarheid van havens en eilanden nu en in de toekomst wordt gegarandeerd
Duurzame keuzes t.b.v. de hele vervoersketen in uiterlijk 2026
In 2030 wordt er Co2-neutraal gebaggerd
We willen in 2026 nog slimmer baggeren. In 2026 begin structurele monitoring
In 2023 afronding Vervolgonderzoek bereikbaarheid Ameland 2030
Vanaf 2022 in uitvoering: mobiliteitsplan nen havens, eilanden
Vanaf 2022: technische innovaties (veer)boten
Initiatief
(6) Duurzame mobiliteit Waddengebied
Initiatief
(7) Vervolgonderzoek bereikbaarheid Ameland 2030
Verbinding zoeken met (niet volledig)
- Concessieverlening vaarverbindingen 2029
- Concessieverlening OV vervoer op de eilanden en vaste wal 2026
- convenant 'Zero emissie Mobiliteit Waddeneilanden'
- project vergroting aandacht reders voor duurzame vervoersmiddelen
- Vervoersvisie Ameland en andere eilanden
- Diverse projecten ihkv. Investeringskader Waddengebied en Waddenfonds.
Gesprek voortzetten over
- Omgaan met het terugdringen van bodemberoering en het herstel van onderwaternatuur en biobouwers
- Mogelijkheden voor slimmer baggeren en het verspreiden van sediment met minder impact op natuur of een bijdrage aan natuurherstel
- Bevorderen van duurzame mobiliteit in het Waddengebied.


4. Omgaan met klimaatverandering
VerandER
Effecten klimaatverandering op Waddengebied beter in beeld
Versterken klimaatadaptieve kustzone
Zoet water vasthouden (kust en eilanden)
Robuustere natuur en andere functies (beter bestand tegen klimaatverandering)
Zandvolume op orde
SUB/SMART
In 2023 is een NWO-programma operationeel
In 2022 is een Kennisagenda voor het Waddengebied opgesteld
Klimaatverandering onderdeel van basismonitoring
2026: projecten sedimentatie en natuurherstel
In 2023 is zoetwater-strategie klaar; 2026 indringing voorkomen
2023: kennis- en monitoring-programma voor verzilting
In 2022 start onderzoek naar 2-3 grote gebieden zonder bodemberoering
Meer monitoring, minder bodemberoering, meer sedimentatie, andere zandsuppletie, natuurherstel
Integraler aanpak, versterking vaker combineren
In 2022 stoppen activiteiten die bodemdaling veroorzaken
Enkele projecten vanaf 2022-2026 voor sedimentatie, suppleties, dynamiek
In 2026 plan gereed voor verbinden zee-armen
Vanaf 2022 jaarlijks de staat van het voedselweb
In 2026 is meer dan 30% van het sublitoraal zonder bodemberoering
Basiskustlijn blijft in stand; 3-jaarlijks evalueren
2021-26: onderzoek, pilots, aanpassingen
AGENDA
Initiatief
(9) Integrale aanpak kustzone.
Initiatief
(10) Ontwikkeling Kop van Noord-Holland ("Waddenbaai")
Initiatief
(8) Onderzoek ecologische effecten klimaatverandering
Vanaf 2026 ondersteunen landbouw en visserij bij aanpassingen
OVERIG/WENSEN
Verbinding zoeken met (niet volledig)
- Deltaplan zoetwater
- Diverse MIRT-trajecten dijkversterking Waddengebied
- Regionale klimaatadaptatie strategieën (RAS), o.a. Friese Klimaatatlas
- Deltaplan ruimtelijke adaptatie
Gesprek voortzetten over
- Ontwikkelen van lange termijn scenario's waarbij de effecten van klimaatverandering op de natuur, morfologie, buitendijkse gebieden en het gebruik van het Waddengebied in beeld worden gebracht
- Mogelijkheid tot het geven van meer ruimte aan de Waddenzee voor het opvangen van de effecten van klimaatverandering


5. Energietransitie
VerandER
Minder fossiele brandstof in waddengebied
Energietransitie vormgeven gericht op natuur en ruimte
Innovaties richten op E-neutraliteit en zelfvoorziening
SUB/SMART
Zie deelprogramma's Bereikbaarheid, Landbouw, Leefbaarheid en Havens
Vanaf 2021 vindt met betrokkenheid van bewoners en belanghebbenden zorgvuldige besluitvorming plaats over de aanleg en aanlanding van kabels en leidingen
In 2022 is een breed gedeeld, beeld ontwikkeld hoe we de energietransitie kunnen vormgegeven (nieuw beleidsinstrument, toegepast in landelijke, regionale en lokale planprocessen, en vanaf 2026 vertaald in de relevante maatregelen in het Uitvoeringsprogramma
In 2023 is in beeld met welke (economische) beleidslijnen en -programma's we de kansen benutten; evt aanvullende acties
In 2026 is geïnvesteerd in deze transitie onder andere via het Waddenfonds en het Nationaal Programma Groningen
In 2023 hebben we de voorwaarden van de Agenda voor opschaling van experimenten concreet uitgewerkt
In 2026 is voldoende kennis beschikbaar over innovatieve technieken
Vanaf 2026 wordt voor energieopwekking die negatieve impact heeft op natuur of landschap of overlast veroorzaakt, een energievergunning van beperkte duur verleend
AGENDA
Initiatief
(11) Mogelijkheden energietransitie Waddengebied
OVERIG/WENSEN
Verbinding zoeken met (niet volledig)
- RES2.0 Noord-Holland Noord, Groningen en Fryslân
- Verkenning aanlanding windenergie op zee (VAWOZ)
- Transitievisies warme eiland- en kustgemeenten
Gesprek voortzetten over
- De wens om de kenmerkende openheid van het Waddengebied te waarborgen
- de noodzaak tot accommoderen van de energietransitie.
- De tracékeuze voor de aanlanding van windenergie opgewekt op de Noordzee
- De uitwerking van voorwaarden aan de opschaling van experimenten met nieuwe vormen van energieopwekking in het Waddengebied.

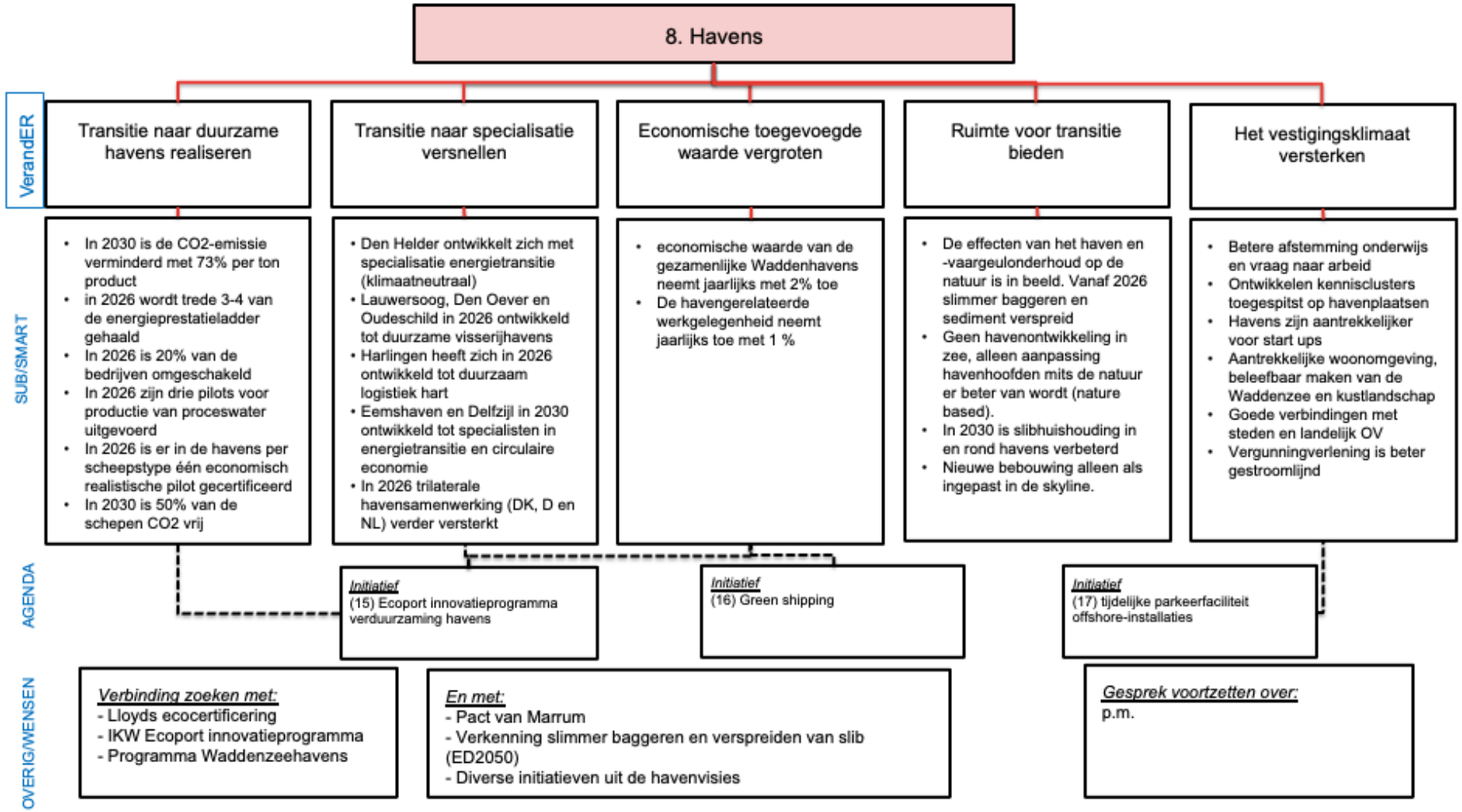

6. Leefbaar Waddengebied
Programmalijnen
Goed wonen & Leven
Toekomstbestendig ondernemen en ontwikkelen
Optimaal bereikbaar en verbonden
Duurzame energie
Circulaire economie
Meer passende woningen realiseren
Multifunctionele accommodaties versterken en maatschappelijke voorzieningen optimaliseren
De economie verbreden
Gastvrijheids sector verstevigen
Werken aan betere bereikbaarheid
Eilander gebouwen sneller verduurzamen
Eilander ondernemerschap in de energietransitie tot stand brengen
Een gunstiger ontwikkelklimaat voor circulaire economie realiseren
VerandER
De kwaliteit van het onderwijs verhogen
Het vervoer verduurzamen
Digitale en mobiele dekking optimaliseren
Energiesysteem robuuster en innovatiever maken
Optimaal benutten wat het eiland te bieden heeft
Slimmer omgaan met zoet water
SUB/SMART
O.a. Handhaving; Building with Nature; koopgarant; Tiny houses; personeels-huurwoningen;
O.a. Lokale projecten met maatschappelijke voorzieningen
O.a. LOC's, Waddencampus, Academies per eiland
O.a. Verkenningen bedrijventerrein; kennisnetwerk voedselproductie; toeristische basis
Green shipping, laadpalen, autoluw, emissieloos, flexibel OV
2026: overal glasvezel. Monitoring
O.a. Slim energiesysteem, samenwerken, leren
Inventarisatie gebouwen. 2025: aanpak
Projecten, campagnes, coaches
Inkoop, pilots, door-ontwikkeling
Circulair bouwen, ambachtscentrum
Plasticvrij, circulaire festivals
2024: waterplannen. Steun bedrijven
AGENDA
Initiatief (12) Programma Brede Welvaart eilanden
Verbinding zoeken met: p.m.
Gesprek voortzetten: versterking van de samenwerking tussen eilandgemeenten en vaste wal gemeenten

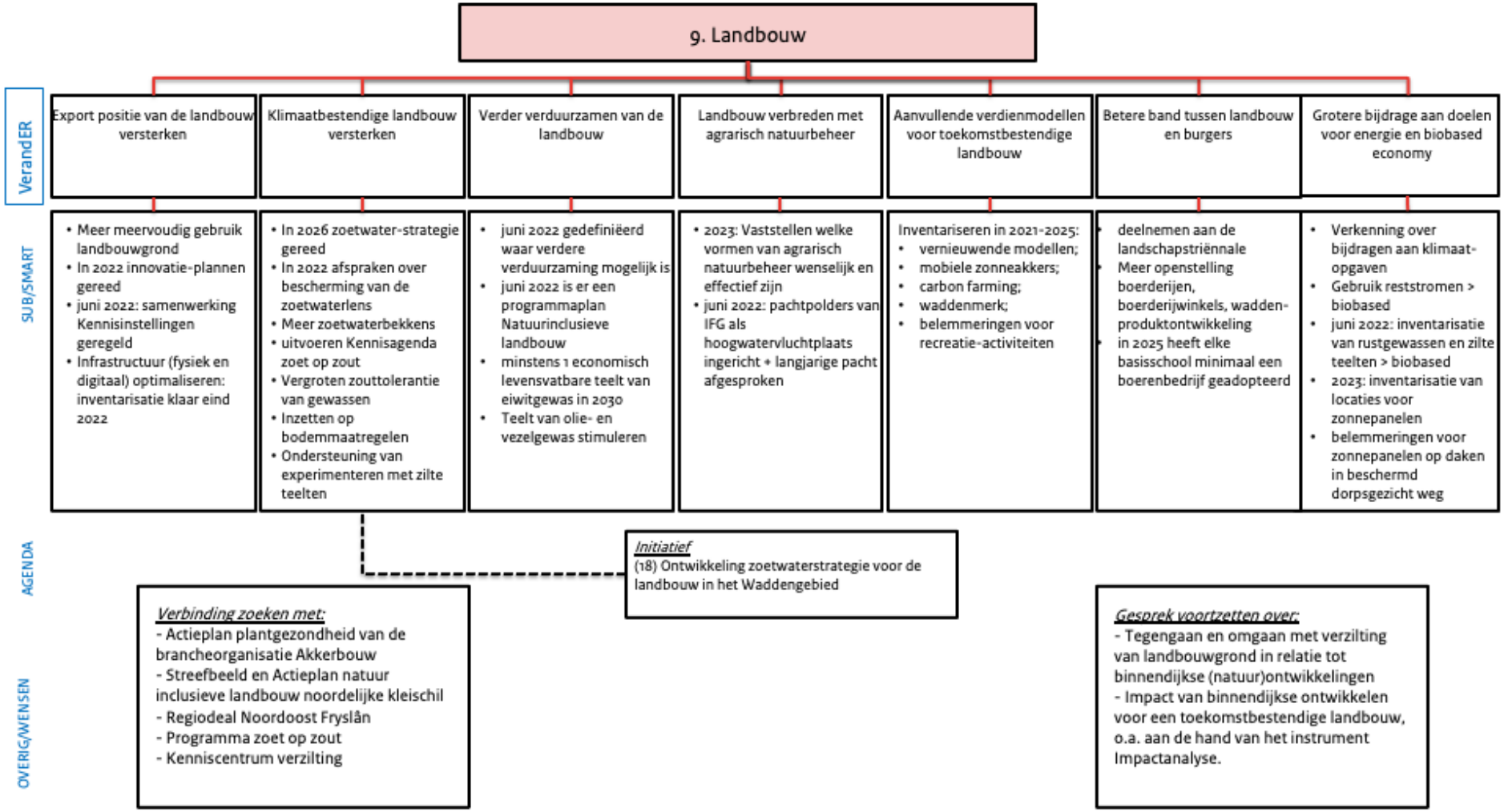

7. Recreatie en toerisme
VerandER
Meer R&T-voorzieningen
Kustzone integraler benaderen
Recreatieve verbindingen verbeteren
Beleving van de havens verbeteren
R&T in balans met de eilanden
Recreatieaanbod op de eilanden versterken
Verduurzaming van aanbod en vervoer (eilanden)
Bredere economische basis op de eilanden
Vaarrecreatie in balans
Bewustwording van natuur/Werelderfgoed vergroten
Beter gastheerschap
Balans van ervaringen met verwachtingen
SUB/SMART
In 2026 is het aanbod toegenomen met minimaal 20%
Dijkversterking altijd gecombineerd met recreatieve voorzieningen
In 2023 is er een breed gedragen zoneringsplan
In 2026 is een recreatief netwerk van wandel- en fietsverbindinge n
Meer buitendijkse natuur-beleving
De toeristische bestedingen in de havenplaatsen zijn in 2026 toegenomen met 10%
In 2026 is auto- en parkeeroverlast bij de terminals en in de havens verminderd
In 2023 monitor gereed die de effecten van R&T in beeld brengt
Toeristische bestedingen op de eilanden in 2026 minimaal op het niveau van 2019
Het percentage bezoekers uit de 20% laagste gezinsinkomens is in 2026 even groot als in 2022
in 2026 versterkt: Bezoekersmonitoring laat een stijgende waardering zien
op elk eiland jaarlijks twee nieuwe producten voor natuurbeleving op de markt
Het aantal bedrijven met een duurzaamheidslabel stijgt jaarlijks met 10%
Openbaar vervoer op en naar de eilanden is 100% emissieloos
buiten de toerismesector is werk-gelegenheid in 2026 10% groter
In 2026 is de monitoring van de Erecode geborgd in de Basismonitoring Wadden
Ecoports, lange termijn perspectief en handhaving
In 2030 is 50% van de gasten zich bewust van de OUV's
In 2030 scoort het Waddengebied 90 punten bij Green destinations
Minimaal 70% van de toeristen in 2026 behoort tot het type 'bewuste gast'
In 2026 in verstoringsgevoelige gebieden aantoonbaar minder verstoring
In verschillende havens zijn centra voor voorlichting over duurzame recreatievaart
Vanaf 2025 jaarlijks een 8 met de Net Promoter Score (klanttevredenheid).
Toeristisch beleid vanaf 2025 expliciet aandacht voor inclusiviteit en toegankelijkheid
AGENDA
Initiatief
(13) Programma versterking recreatie en toerisme langs de Waddenkust
Initiatief
(14) Maritieme ontwikkeling havenplaatsen
Verbinding zoeken met:
p.m. zie volgende sheet
Gesprek voortzetten over:
p.m. zie volgende sheet

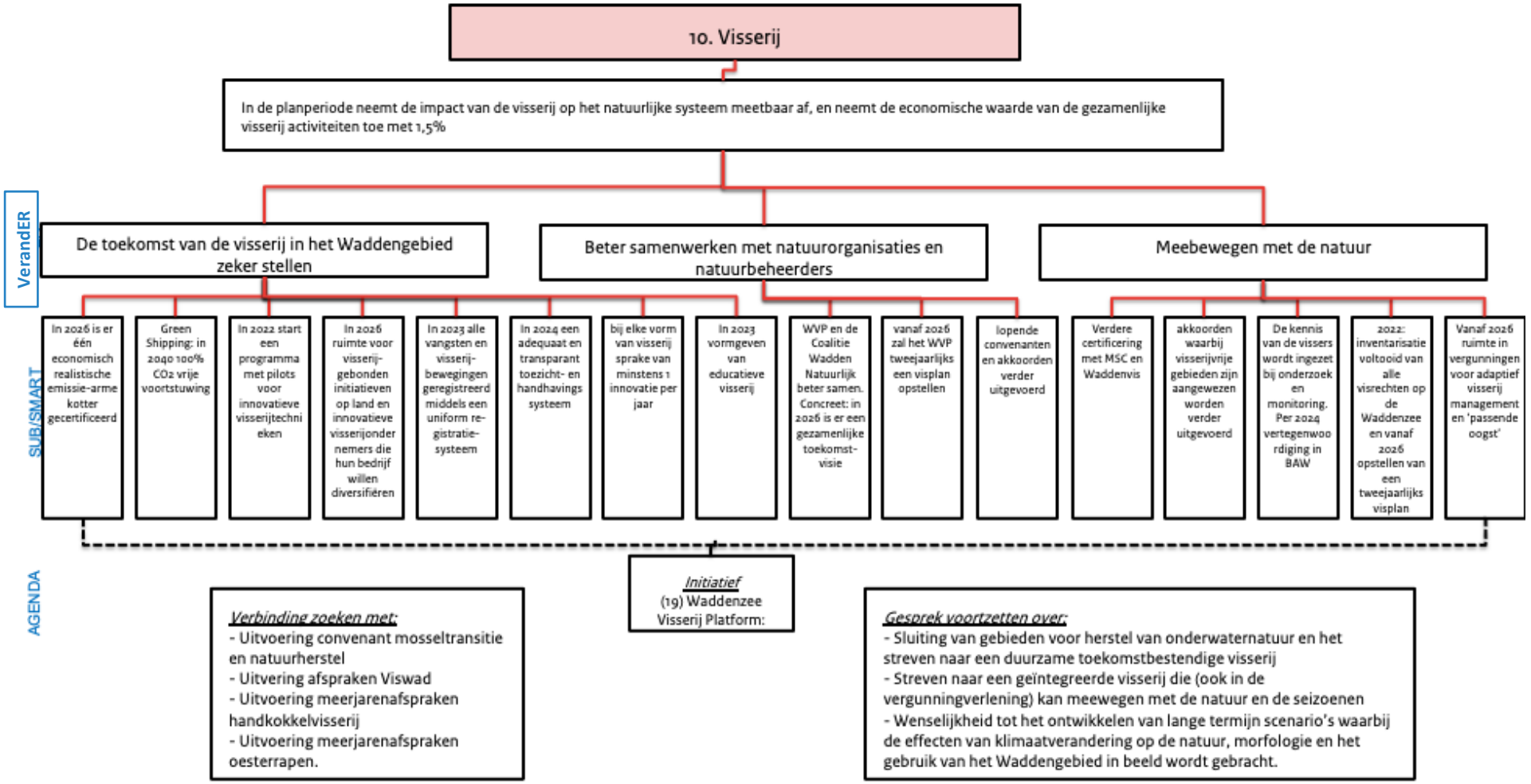
7. Recreatie en toerisme

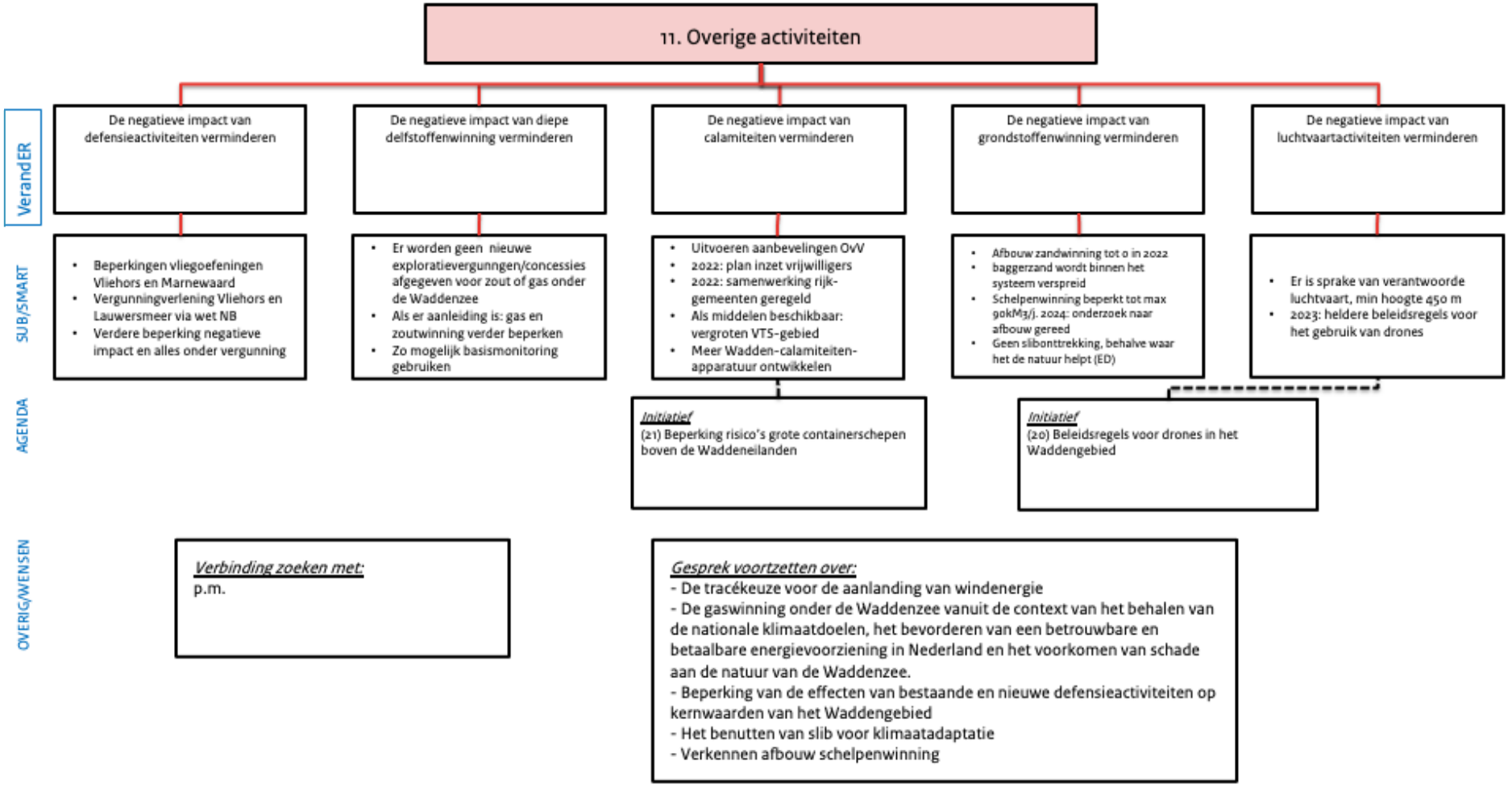
Verbinding zoeken met:
- IKW Programma versterken vermarkting Werelderfgoed / VisitWadden.nl
- IKW Programma versterking Werelderfgoed
- Marconi
- Holwerd aan zee
- Werelderfgoedcentrum
- Coalitie Duurzame haven Lauwersoog en manifest Lauwersmeerkust
- Diverse initiatieven verbindingen langs/naar het Wad, bv. Kiek over diek, Op pad lâns it waad
- Diverse dijkversterkingstrajecten
- De nieuwe Afsluitdijk
- Prowad Link
- Integraal beheerplan

Gesprek voortzetten over:
- De ontwikkeling van de recreatie en toerisme in het Waddengebied in relatie tot de leefbaarheid op de eilanden, het behoud van de karakteristieke waarden in het Waddengebied en de bescherming van rustgebieden voor kwetsbare soorten


8. Havens
VerandER
Transitie naar duurzame havens realiseren
Transitie naar specialisatie versnellen
Economische toegevoegde waarde vergroten
Ruimte voor transitie bieden
Het vestigingsklimaat versterken
SUB/SMART
• In 2030 is de CO2-emissie verminderd met 73% per ton product
• in 2026 wordt trede 3-4 van de energieprestatieladder gehaald
• In 2026 is 20% van de bedrijven omgeschakeld
• In 2026 zijn drie pilots voor productie van proceswater uitgevoerd
• In 2026 is er in de havens per scheepstype één economisch realistische pilot gecertificeerd
• In 2030 is 50% van de schepen CO2 vrij
• Den Helder ontwikkelt zich met specialisatie energietransitie (klimaatneutraal)
• Lauwersoog, Den Oever en Oudeschild in 2026 ontwikkeld tot duurzame visserijhavens
• Harlingen heeft zich in 2026 ontwikkeld tot duurzaam logistiek hart
• Eemshaven en Delfzijl in 2030 ontwikkeld tot specialisten in energietransitie en circulaire economie
• In 2026 trilaterale havensamenwerking (DK, D en NL) verder versterkt
• economische waarde van de gezamenlijke Waddenhavens neemt jaarlijks met 2% toe
• De havengerelateerde werkgelegenheid neemt jaarlijks toe met 1 %
• De effecten van het haven en -vaargeulonderhoud op de natuur is in beeld. Vanaf 2026 slimmer baggeren en sediment verspreid
• Geen havenontwikkeling in zee, alleen aanpassing havenhoofden mits de natuur er beter van wordt (nature based).
• In 2030 is slibhuishouding in en rond havens verbeterd
• Nieuwe bebouwing alleen als ingepast in de skyline.
• Betere afstemming onderwijs en vraag naar arbeid
• Ontwikkelen kennisclusters toegespitst op havenplaatsen
• Havens zijn aantrekkelijker voor start ups
• Aantrekkelijke woonomgeving, beleefbaar maken van de Waddenzee en kustlandschap
• Goede verbindingen met steden en landelijk OV
• Vergunningverlening is beter gestroomlijnd
AGENDA
Initiatief
(15) Ecoport innovatieprogramma verduurzaming havens
Initiatief
(16) Green shipping
Initiatief
(17) tijdelijke parkeerfaciliteit offshore-installaties
OVERIG/WENSEN
Verbinding zoeken met:
- Lloyds ecocertificering
- IKW Ecoport innovatieprogramma
- Programma Waddenzeehavens
En met:
- Pact van Marrum
- Verkenning slimmer baggeren en verspreiden van slib (ED2050)
- Diverse initiatieven uit de havenvisies
Gesprek voortzetten over:
p.m.


9. Landbouw
VerandER
Export positie van de landbouw versterken
Klimaatbestendige landbouw versterken
Verder verduurzamen van de landbouw
Landbouw verbreden met agrarisch natuurbeheer
Aanvullende verdienmodellen voor toekomstbestendige landbouw
Betere band tussen landbouw en burgers
Grotere bijdrage aan doelen voor energie en biobased economy
SUB/SMART
• Meer meervoudig gebruik landbouwgrond
• In 2022 innovatie-plannen gereed
• juni 2022: samenwerking Kennisinstellingen geregeld
• Infrastructuur (fysiek en digitaal) optimaliseren: inventarisatie klaar eind 2022
• In 2026 zoetwater-strategie gereed
• In 2022 afspraken over bescherming van de zoetwaterlens
• Meer zoetwaterbekkens
• uitvoeren Kennisagenda zoet op zout
• Vergroten zouttolerantie van gewassen
• Inzetten op bodemmaatregelen
• Ondersteuning van experimenteren met zilte teelten
• juni 2022 gedefiniëerd waar verdere verduurzaming mogelijk is
• juni 2022 is er een programmaplan Natuurinclusieve landbouw
• minstens 1 economisch levensvatbare teelt van eiwitgewas in 2030
• Teelt van olie- en vezelgewas stimuleren
• 2023: Vaststellen welke vormen van agrarisch natuurbeheer wenselijk en effectief zijn
• juni 2022: pachtpolders van IFG als hoogwatervluchtplaats ingericht + langjarige pacht afgesproken
Inventariseren in 2021-2025:
• vernieuwende modellen;
• mobiele zonneakkers;
• carbon farming;
• waddenmerk;
• belemmeringen voor recreatie-activiteiten
• deelnemen aan de landschapstriënnale
• Meer openstelling boerderijen, boerderijwinkels, wadden-produktontwikkeling
• in 2025 heeft elke basisschool minimaal een boerenbedrijf geadopteerd
• Verkenning over bijdragen aan klimaat-opgaven
• Gebruik reststromen > biobased
• juni 2022: inventarisatie van rustgewassen en zilte teelten > biobased
• 2023: inventarisatie van locaties voor zonnepanelen
• belemmeringen voor zonnepanelen op daken in beschermd dorpsgezicht weg
AGENDA
Initiatief
(18) Ontwikkeling zoetwaterstrategie voor de landbouw in het Waddengebied
OVERIG/WENSEN
Verbinding zoeken met:
- Actieplan plantgezondheid van de brancheorganisatie Akkerbouw
- Streefbeeld en Actieplan natuur inclusieve landbouw noordelijke kleischil
- Regiodeal Noordoost Fryslân
- Programma zoet op zout
- Kenniscentrum verzilting
Gesprek voortzetten over:
- Tegengaan en omgaan met verzilting van landbouwgrond in relatie tot binnendijkse (natuur)ontwikkelingen
- Impact van binnendijkse ontwikkelen voor een toekomstbestendige landbouw, o.a. aan de hand van het instrument Impactanalyse.


10. Visserij
In de planperiode neemt de impact van de visserij op het natuurlijke systeem meetbaar af, en neemt de economische waarde van de gezamenlijke visserij activiteiten toe met 1,5%
VerandER
De toekomst van de visserij in het Waddengebied zeker stellen
Beter samenwerken met natuurorganisaties en natuurbeheerders
Meebewegen met de natuur
SUB/SMART
In 2026 is er één economisch realistische emissie-arme kotter gecertificeerd
Green Shipping: in 2040 100% CO2 vrije voortstuwing
In 2022 start een programma met pilots voor innovatieve visserijtechnieken
In 2026 ruimte voor visserij-gebonden initiatieven op land en innovatieve visserijonder nemers die hun bedrijf willen diversifiëren
In 2023 alle vangsten en visserij-bewegingen geregistreerd middels een uniform re-gistratie-systeem
In 2024 een adequaat en transparant toezicht- en handhavings systeem
bij elke vorm van visserij sprake van minstens 1 innovatie per jaar
In 2023 vormgeven van educatieve visserij
WVP en de Coalitie Wadden Natuurlijk beter samen. Concreet: in 2026 is er een gezamenlijke toekomst-visie
vanaf 2026 zal het WVP tweejaarlijks een visplan opstellen
lopende convenanten en akkoorden verder uitgevoerd
Verdere certificering met MSC en Waddenvis
akkoorden waarbij visserijvrije gebieden zijn aangewezen worden verder uitgevoerd
De kennis van de vissers wordt ingezet bij onderzoek en monitoring. Per 2024 vertegenwoo rdiging in BAW
2022: inventarisatie voltooid van alle visrechten op de Waddenzee en vanaf 2026 opstellen van een tweejaarlijks visplan
Vanaf 2026 ruimte in vergunningen voor adaptief visserij management en 'passende oogst'
AGENDA
Initiatief
(19) Waddenzee Visserij Platform:
Verbinding zoeken met:
- Uitvoering convenant mosseltransitie en natuurherstel
- Uitvering afspraken Viswad
- Uitvoering meerjarenafspraken handkokkelvisserij
- Uitvoering meerjarenafspraken oesterrapen.
Gesprek voortzetten over:
- Sluiting van gebieden voor herstel van onderwaternatuur en het streven naar een duurzame toekomstbestendige visserij
- Streven naar een geïntegreerde visserij die (ook in de vergunningverlening) kan meewegen met de natuur en de seizoenen
- Wenselijkheid tot het ontwikkelen van lange termijn scenario's waarbij de effecten van klimaatverandering op de natuur, morfologie en het gebruik van het Waddengebied in beeld wordt gebracht.


11. Overige activiteiten
VerandER
De negatieve impact van defensieactiviteiten verminderen
De negatieve impact van diepe delfstoffenwinning verminderen
De negatieve impact van calamiteiten verminderen
De negatieve impact van grondstoffenwinning verminderen
De negatieve impact van luchtvaartactiviteiten verminderen
SUB/SMART
Beperkingen vliegoefeningen Vliehors en Marnewaard
Vergunningverlening Vliehors en Lauwersmeer via wet NB
Verdere beperking negatieve impact en alles onder vergunning
Er worden geen nieuwe exploratievergunngen/concessies afgegeven voor zout of gas onder de Waddenzee
Als er aanleiding is: gas en zoutwinning verder beperken
Zo mogelijk basismonitoring gebruiken
Uitvoeren aanbevelingen OvV
2022: plan inzet vrijwilligers
2022: samenwerking rijk-gemeenten geregeld
Als middelen beschikbaar: vergroten VTS-gebied
Meer Wadden-calamiteiten-apparatuur ontwikkelen
Afbouw zandwinning tot 0 in 2022
baggerzand wordt binnen het systeem verspreid
Schelpenwinning beperkt tot max 90kM3/j. 2024: onderzoek naar afbouw gereed
Geen slibonttrekking, behalve waar het de natuur helpt (ED)
Er is sprake van verantwoorde luchtvaart, min hoogte 450 m
2023: heldere beleidsregels voor het gebruik van drones
AGENDA
Initiatief
(21) Beperking risico's grote containerschepen boven de Waddeneilanden
Initiatief
(20) Beleidsregels voor drones in het Waddengebied
OVERIG/WENSEN
Verbinding zoeken met:
p.m.
Gesprek voortzetten over:
- De tracékeuze voor de aanlanding van windenergie
- De gaswinning onder de Waddenzee vanuit de context van het behalen van de nationale klimaatdoelen, het bevorderen van een betrouwbare en betaalbare energievoorziening in Nederland en het voorkomen van schade aan de natuur van de Waddenzee.
- Beperking van de effecten van bestaande en nieuwe defensieactiviteiten op kernwaarden van het Waddengebied
- Het benutten van slib voor klimaatadaptatie
- Verkennen afbouw schelpenwinning

Gemeente Texel

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

Uitvoeringsprogramma 2021 - 2026 Waddengebied

Doelenboom

Programma	**1**	**Voor en door bewoners**
Maatschappelijk doel	1.1.	Dienstverlening optimaliseren
Beleidsdoel	1.1.3	Op taakvelden met andere instellingen samenwerken
Operationeel doel	1.1.3.2	In regioverband samenwerken

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;
gehoord de raadscommissie;

Overwegende

- In het Concept Uitvoeringsprogramma het Programma Waddeneilanden integraal is overgenomen (zie Deelprogramma 3.6. Leefbaar Waddengebied)
- De andere belangrijk thema's voor de Waddeneilanden, zoals Bereikbaarheid, Klimaatverandering, Energietransitie, Recreatie en toerisme etc. goed zijn beschreven in het Uitvoeringsprogramma
- Ook anderszins er geen direct schurende zaken voor de Waddeneilanden zijn opgenomen in het Uitvoeringsprogramma of daar waar nodig het gesprek hier nader over wordt voortgezet (procesafspraak).

Besluit

de volgende wensen namens de gemeente Texel in te brengen ten behoeve van het Concept Uitvoerings-programma Waddengebied 2021-2026:

a. Inzake de ontwikkeling van de Waddenbaai aandacht voor de bevaarbaarheid van het gebied voor veerboten, visserijschepen en recreatievaart.
b. Op het gebied van samenwerking op zoetwaterbeleid een duidelijke versnelling aangezien Texel te maken heeft met grote verdroging en met waterschap en agrariërs al druk doende is met zoetwater-beleid.
c. De wens om de kosten van de 0,6 fte die de recreatie in het waddengebied moet gaan versterken, wordt betaald door de aan dit project deelnemende waddenkustgemeenten.
d. Het integraal beoordelen van de 11 deelprogramma's in alle situaties, zodat kansen om zaken te koppelen worden benut en eventuele negatieve effecten worden voorkomen.

Ondertekening

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 16-02-2022,

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer 3103372

Bijlagen

Raadscommissie

Dossiernummer	882
Extern Zaak ID	3109448
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	1 februari 2022
Agendapunt	9
Titel	Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024
Organisatieonderdeel	Beleid & Vergunningen
Portefeuillehouder	
Aanleiding	

Bijlagen
Amendement CDA - Nu geen vervolg geven aan de Havenvisie
Amendement CDA - Inwoners en ondernemers betrekken bij planvorming rond toerisme in het eigen dorp
Amendement GroenLinks en CDA - Toeristische activiteiten niet spreiden, maar juist de rust bewaken
Amendement GroenLinks - De Texelse kernwaarden in de 1e uitvoeringsagenda van het TTP
Concept raadsbesluit - 3109448 - Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024
Advies - Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie
Bijlage - Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
B&W	11 januari 2022
Planningscommisie	18 januari 2022
Raadscommissie	**1 februari 2022**
Raadsvergadering	16 februari 2022

Toelichting

De raad stemt in met de Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024 en stel hiervoor de benodigde middelen beschikbaar. De uitvoeringsagenda is een vervolg op het Toeristisch Toekomstplan Texel - Texel in balans (naar een authentiek, duurzaam en gastvrij eiland) dat op 22 september 2021 door de raad is vastgesteld. Deze eerste uitvoeringsagenda bevat de belangrijkste activiteiten (met de hoogste prioriteit) die voortvloeien uit het Toeristisch Toekomstplan.

Amendement

bij het voorstel Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024

Raad	16-02-2022
3 Mooi en gastvrij Texel	
Portefeuillehouder	H. Huisman
Zaaknummer	3109448

Nu geen vervolg geven aan de Havenvisie

Dat kan pas nadat deze is geactualiseerd

In de Uitvoeringsagenda wordt opdracht gegeven tot het oppakken en uitvoeren van de havenvisie. Naar onze mening is de havenvisie (vastgesteld bijna 8 jaar geleden op 7 maart 2014; klik hier) min of meer, op onderdelen, ingehaald door de tijd.

Toelichting

In de Havenvisie '14 staat nog de mogelijkheid van het realiseren van 50 slaapplaatsen genoemd, bijvoorbeeld. Maar inmiddels heeft de gemeenteraad het Toeristisch Toekomst Plan 'Balans brengen' vastgesteld, waarin duidelijk wordt aangegeven dat **de grens aan het toerisme is bereikt** en dat ingezet wordt op balans tussen het toerisme op het eiland en de leefbaarheid voor de inwoners.
Helder is nu ook, dat er geen draagvlak is voor nieuwe ontwikkelingen, of nieuwbouw, op locaties die niet als zodanig al voor verblijfsrecreatie **bestemd** zijn. Zoals in de haven van Oudeschild.

In antwoorden op vragen die tijdens de raadscommissie van december zijn gesteld over de 50 bedden schrijft het college o.a. dit (klik hier voor het gehele antwoord):

Conclusie
De raad heeft de havenvisie in 2014 vastgesteld waar ook expliciet een besluit is genomen over 50 recreatieve bedden. De havenvisie is opgenomen in het beheer en exploitatieplan van de haven van Oudeschild. De raad heeft daarna een aantal andere beleidsstukken vastgesteld waarin het verplaatsen van toeristische bedden niet meer is toegestaan en dat ontwikkeling alleen nog mogelijk is binnen toeristisch concentratiegebieden. Bovendien zitten de bedden ook niet in het bestemmingsplan van de haven van Oudeschild.

Dit antwoord stelt ons niet gerust; we willen liever dat de Havenvisie nog eens goed tegen het licht wordt gehouden op het moment dat de gemeenteraad ook spreekt over het MJOP van de haven. Zeker gezien de 50 slaapplaatsen, maar mogelijk is de visie op meer terreinen door nieuwe beleid ingehaald.

Vandaar dit amendement.

Besluit

Het volgende te **verwijderen** **uit de** Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024, onder Pijler 1: Stel het landschap met haar authentieke elementen centraal:

3. Vervolg geven aan havenvisie Oudeschild: uitgangspunten havenvisie verder uitwerken: Verbinding leggen tussen de oude haven en jachthaven.
Wat gaan we doen?
De aanpak hiervan wordt nog nader bepaald in de loop van 2022. Gemeente (gemeentewerken) is trekker. Voor recreatieve activiteiten in en rondom de haven zijn de uitgangspunten uit het Toeristisch Toekomstplan leidend. Stakeholders met betrekking tot de haven zullen hierbij worden betrokken. Daarnaast speelt het Beheer- en Exploitatieplan Haven waarbij de raad wordt geïnformeerd over de resultaten van de onderhandelingen over de afkoopsom met Rijkswaterstaat. De auditcommissie wordt hierbij betrokken.

Amendement

bij het voorstel Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024

Raad	16-02-2022
3 Mooi en gastvrij Texel	
Portefeuillehouder	H. Huisman
Zaaknummer	3109448

Inwoners en ondernemers betrekken bij planvorming rond toerisme in het eigen dorp

Dorpen moeten zich serieus genomen voelen

In paragraaf 2.3 wordt ingegaan op de wijze waarop auto's van bezoekers ontmoedigd kunnen worden in de kernen. Vooropgesteld: we zijn niet tegen het autoluw maken van onze dorpscentra, maar het verkrijgen van draagvlak voor deze (en andere plannen die gevolgen hebben voor dorpen) plannen is cruciaal.

Toelichting

Onder 2.1, bij 1. staat '**Inwoners worden betrokken bij planvorming rond toerisme'**. Het betrekken van inwoners wordt, zo blijkt uit de tekst, geborgd door het vroegtijdig betrekken van de dorpscommissies. Bij 2.3 **Ontmoedig de auto's van bezoekers in de kernen** wordt dat nogmaals beschreven; dat verkeerscirculatieplannen in 2022 verder worden uitgevoerd, ook weer: in overleg met de dorpscommissies.

De belangen van bewoners en ondernemers moeten serieus genomen worden; alleen informeren over een plan dat is bedacht door de gemeente en besproken in de klankbordgroep vinden we onvoldoende. En bij de Stenenplaats zagen we recent dat alleen de Dorpscommissie en aanwonenden vooraf vragen niet (altijd) voor voldoende begrip zorgt.

Er moet draagvlak en eigenaarschap gevoeld worden in het betreffende dorp voor de plannen, en dat vraagt méér dan het positioneren van de dorpscommissies.

Wat ons betreft is er dus een duidelijke link met de '**Texelse aanpak voor Burgerparticipatie'**, waarmee de gemeente probeert de participatie met inwoners te verbeteren en verduidelijken.

Daarbij past wat ons betreft een uitgebreidere poging tot het betrekken van burgers bij planvorming rond toerisme, die ook past bij de intenties die liggen onder de 'Texelse aanpak voor burgerparticipatie'.

Vandaar dit amendement.

Besluit

1. Aan 2.1.1 'Inwoners worden betrokken bij planvorming' (bladzijde 9) het volgende toe te voegen:
   In aanvulling op het betrekken van de dorpscommissies, worden bij deze plannen bewoners uit het dorp (zowel rand als kern) en ondernemers uit de dorpskern betrokken en geldt de participatievorm **meebeslissen**.

2. Aan 2.3.2 '**Ontmoedigen van auto's bezoekers in de kernen'**, onder: Wat gaan we doen? (bladzijde 9) het volgende te wijzigen en toe te voegen:
   'Gemeente Texel … verkeerscirculatieplannen in 2022 verder uit. ~~Dit in overleg met de Dorpscommissie van de betreffende dorpskern~~. Bij deze plannen worden bewoners uit het dorp (zowel rand als kern) en ondernemers uit de dorpskern betrokken en geldt de participatievorm **meebeslissen**.

Amendement

bij het voorstel Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024

Raad	16-02-2022
3 Mooi en gastvrij Texel	
Portefeuillehouder	H. Huisman
Zaaknummer	3109448

Toeristische activiteiten niet spreiden, maar juist de rust bewaken

Toelichting

In een amendement dat diende bij de behandeling van het Toeristisch Toekomst Plan (TTP) met als titel 'Meer spreiding zorgt niet voor minder gevoel van drukte' stond de volgende tekst:

"*In het Toeristisch Toekomstplan wordt verondersteld dat het gevoel van drukte deels ook wordt veroorzaakt doordat alle toeristen op een kluitje zitten en onvoldoende gebruikmaken van de ruimte van de rest van het eiland. Die ruimte zorgt er echter juist voor dat onze inwoners ook in het hoogseizoen rust kunnen vinden. Door bezoekers actief die richting op te sturen, wordt ook daar het gevoel van drukte vergroot. En het zal niet of nauwelijks bijdragen aan vermindering van het gevoel van drukte op de andere delen van het eiland. Ook denken we niet dat het eiland echt behoefte heeft aan nieuwe authentieke iconen. Wij vinden het verstandiger ons nu te richten op het verbeteren van wat er al is. Wij willen alle passages en besluiten die zich hierop richten, schrappen.*'

Dat amendement eindigde met het volgende voorstel:

1. Pijler 1 - Stel het landschap met haar authentieke elementen centraal.
SCHRAPPEN: advies 3: Maak nieuwe authentieke iconen
2. Pijler 2 - Houd elk Texels dorp uniek, leefbaar en vitaal.
SCHRAPPEN advies 2: Zorg voor een betere spreiding van de bezoekers over het eiland
3. Pijler 3 - Creeer bewust en waardevol bezoek
SCHRAPPEN advies 2: Verleid tot spreiding.

Dat amendement haalde het helaas toen net niet (7 stemmen tegen en 6 voor) en we weten dat we op dit moment de tekst van het vastgestelde TTP niet meer kunnen wijzigen. We kunnen echter wel aanpassingen doen in de prioritering van de uitvoering en dus inhoud van de 1e uitvoeringsagenda.

Daarom dienen wij dit amendement in.

Besluit

De volgende onderdelen te **schrappen uit de Uitvoeringsagenda Toerisme en Recreatie 2022-2024:**

Pijler 2: advies 2 "Zorg voor een betere spreiding van de bezoekers over het eiland"
Pijler 3: advies 2 "Verleid tot spreiding"

En het volgende **toe te voegen** aan Pijler 1, 1.2 punt 1:
1. Onderzoek doen naar de cultuurhistorische waarden in het landschap, maar zonder dat dat leidt tot nieuwe authentieke iconen.

Amendement

bij het voorstel Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024

Raad	16-02-2022
3 Mooi en gastvrij Texel	
Portefeuillehouder	H. Huisman
Zaaknummer	3109448

De Texelse kernwaarden in de 1e uitvoeringsagenda van het TTP

Pijler 1 luidt: Stel het landschap met haar authentieke elementen centraal.
De 1e Uitvoeringsagenda benoemt de belangrijkste prioriteiten waarmee een begin moet worden gemaakt.
De vraag is dan: Welke kwesties hebben de hoogste prioriteit als je pijler 1 serieus neemt?

Toelichting

De uitvoeringsagenda noemt als prioriteiten in 1.1. *goede landschappelijke inpassing van kamperen bij de boer* (met windsingels); ook komt er een plan om schapenboeten beter te onderhouden.
En het college neemt duidelijk stelling tegen nieuwe recreatieve bedden bij de havenontwikkeling Oudeschild. Tot zover helder.
In 1.2 wordt onderzoek voorgesteld naar de cultuurhistorische waarden in het landschap. Dat is prima, maar direct daarna volgt:
'het gebruik van het gebied te verbeteren met behoud van de relatieve kleinschaligheid' en in 1.3 is sprake van 'communicatie over tegengaan verrommeling et cetera.

Gebruik verbeteren zal meestal niet bedoeld zijn in de zin van *minder* gebruik. Integendeel: het leidt bijna onvermijdelijk tot *meer* gebruik. En daar zit m nou net de kneep. Rustige gebieden moeten rustig blijven. En we hebben onvoldoende objectieve gegevens en meetmethodes vastgelegd aan de hand waarvan we kunnen zeggen: **dit** gebruik is beter dan **dat** gebruik.
Want wat tellen we dan, welke indicatoren kiezen we daarvoor:
autobewegingen? aantal nestelende vogels? verstening? mate van biodiversiteit? fietsbewegingen? fietsongelukken? gevoel van rust en ruimte? verrommeling? geluid? openheid landschap? zichtlijnen? duisternis? aantal mensen? aantal klachten over drukte? aantallen en kwaliteit schapenboeten en andere monumenten?

Kortom, hoe definiëren wij de kwaliteiten van het Texelse landschap op een meetbare manier, hoe monitoren we de eventuele veranderingen in die kwaliteit en hoe maken we beleid om die kwaliteiten te bewaren en voldoende veerkrachtig te houden.

Het huidige stelsel van bestemmingsplan, beeldkwaliteitsplan, welstandsnota en erfgoedverordening is een goed begin maar geeft te weinig sturing. Niemand kan op dit moment (behalve met een natte vinger) een indicatie geven van de conditie van de meeste kernwaarden. En we kunnen daardoor dus ook geen beleid richten op de plekken waar kernwaarden worden bedreigd. Dan rest als beleidsmethode "als het kalf verdronken is dempen we de put". En dat moeten we niet willen.

Vandaar dit amendement.

Besluit

- M.b.t. paragraaf 1.2 de titel "Kijk naar kleinschalige ontwikkelingen aan de waddenkant" **te wijzigen** in "Onderzoek=Meten=Weten"
- **Toe te voegen** 1.2.2 met als titel **"Conditie-meting Texelse kernwaarden"**
  en als omschrijving: "Er komt in samenspraak met de Stichting Kernwaarden een conditiemeting/stresstest van de Texelse kernwaarden met onderliggende indicatoren. Op basis van die conditiemeting wordt een voorstel ontwikkeld om met voldoende regelmaat die conditie te monitoren zodat tijdig kan worden ingegrepen als de conditie verslechtert; ook ontstaat daarmee een instrument om te bepalen waar bepaalde (toeristische) ontwikkelingen in het landschap nog wel ontwikkelruimte kunnen krijgen en waar niet meer."

Gemeente Texel

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024

Doelenboom

Programma	**3**	**Mooi en gastvrij Texel**
Maatschappelijk doel	3.4.	Recreatie faciliteren
Beleidsdoel	3.4.2	Toerisme kwalitatief en kwantitatief stimuleren

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Gelet op

- het uitgangspunt dat een goede balans tussen toerisme, economie, ecologie en landschap belangrijk is
- wensen en behoeften vanuit de samenleving (inwoners, ondernemers, bestuurders) ten aanzien van toerisme
- de uitgangspunten van het coalitieakkoord “Balans brengen” (2018-2022) en aanvullend addendum (d.d. 28 oktober 2020)
- de structuurvisie Texel op koers 2020 en de geldende bestemmingsplannen
- het Toeristisch Toekomstplan ‘Texel in balans’- naar een authentiek, duurzaam en gastvrij eiland

Overwegende dat

- toerisme bijdraagt en waarde toevoegt aan de Texelse samenleving en
- de Texelse samenleving betrokken is bij en bijdraagt aan de uitvoering van toeristisch beleid
- een aantal zaken prioriteit hebben om de toeristische sector duurzaam en kwalitatief te verbeteren

Besluit

1. In te stemmen met de Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024
2. Hiervoor een bedrag van € 494.000,- beschikbaar te stellen en deze ten laste te brengen van de Algemene Reserve.
3. Hiervoor structureel een bedrag van € 30.000,- beschikbaar te stellen en deze eenmalig ten laste te brengen van de Algemene Reserve en vervolgens mee te nemen in de Programmabegroting 2023 en verder.

Ondertekening

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 16-02-2022,

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer 3109448

Bijlagen

1. Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024

Gemeente Texel

.txl

Advies

Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024

Doelenboom

Programma	**3**	**Mooi en gastvrij Texel**
Maatschappelijk doel	3.4.	Recreatie faciliteren
Beleidsdoel	3.4.2	Toerisme kwalitatief en kwantitatief stimuleren

Raadsvoorstel

Voorgesteld wordt te besluiten:

1. Instemmen met de Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024
2. Hiervoor incidenteel een bedrag van € 494.000,- beschikbaar te stellen en deze ten laste te brengen van de Algemene Reserve.
3. Hiervoor structureel een bedrag van € 30.000,- beschikbaar te stellen en deze eenmalig ten laste te brengen van de Algemene Reserve en vervolgens mee te nemen in de Programmabegroting 2023 en verder.

Toelichting

De raad stemt in met de Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024 en stelt hiervoor de benodigde middelen ter beschikking. De uitvoeringsagenda is een vervolg op het Toeristisch Toekomstplan Texel, Texel in balans (naar een authentiek, duurzaam en gastvrij eiland) dat op 22 september 2021 door de raad is vastgesteld. Deze eerste uitvoeringsagenda bevat de belangrijkste activiteiten (met de hoogste prioriteit) die voortvloeien uit het Toeristisch Toekomstplan

Consequenties

Financieel	☑ Ja ☐ Nee	Majeure risico's	☐ Ja ☑ Nee
Personeel/Organisatie	☑ Ja ☐ Nee	Beheer	☐ Ja ☑ Nee
Juridisch	☑ Ja ☐ Nee	Belanghebbenden	☑ Ja ☐ Nee
Beleid	☑ Ja ☐ Nee	Structuurvisie	☐ Ja ☑ Nee
Inkoop/Aanbesteding	☐ Ja ☑ Nee	Regie	
Deregulering	☐ Ja ☑ Nee	**Zaaknummer**	3109448

Bijlagen

1. Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024

Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024

Samenvatting

Op 22 september 2021 is het Toeristisch Toekomstplan Texel, Texel in balans (naar een authentiek, duurzaam en gastvrij eiland) door de gemeenteraad vastgesteld. Het Toeristisch Toekomstplan bevat een zestal strategische prioriteiten (pijlers) met adviezen om toerisme en recreatie op Texel beheersbaar te houden voor nu en in de toekomst.

Bij de vaststelling van het Toeristisch Toekomstplan heeft het college de opdracht gekregen een eerste uitvoeringsagenda voor een periode van twee jaar op te stellen. Deze uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024 bevat de belangrijkste acties die allereerst moeten worden opgepakt. Daarbij is vooral gekeken wat de hoogste prioriteit heeft en wat ook specifiek benoemd is in het Toeristisch Toekomstplan en/of is opgenomen in het raadsbesluit. Voor de gemeente Texel betreft dit bijvoorbeeld het opstellen van een paraplu bestemmingsplan Toeristisch Toekomstplan waarin regelgeving wordt aangepast en aangescherpt, maar ook het invoeren van een registratieplicht voor alle woningen die een vorm van toeristische verhuur aanbieden. Ook is gekeken naar trajecten die al lopen in de regio en waar voor gemeente Texel kansen liggen om op aan te haken voor onderdelen uit deze agenda. Stakeholders uit de klankbordgroep, intussen ook aangevuld met een afvaardiging uit de zorg en cultuur, hebben meegedacht in het proces van opstellen van de actiepunten en ook hun verdere medewerking aangeboden bij de uitvoering van een aantal punten.

In de uitvoeringsagenda is een globale planning en een overzicht van de benodigde middelen opgenomen. Het is de bedoeling om elke twee jaar een nieuwe uitvoeringsagenda op te stellen waarbij de vorige uitvoeringsagenda wordt geëvalueerd elke keer aan het einde van het tweede jaar (de eerste keer in Q3 2023): Wat is er bereikt, wat heeft nog tijd nodig, waar kunnen we van leren of wat moet er nog aan toegevoegd worden.

Bij het invoeren van specifieke maatregelen wordt de raad en samenleving tussentijds geïnformeerd of betrokken. Voor een aantal acties (zoals vaststellen van een paraplu bestemmingsplan) is ook een raadsbesluit nodig.

Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024

Argumenten tot advies

1.1 De uitvoeringsagenda toerisme en recreatie geeft invulling aan de in het Toeristisch Toekomstplan genoemde onderwerpen
In het Toeristisch Toekomstplan is aangegeven hoe toerisme en recreatie beheersbaar kan worden gehouden de komende jaren. In deze eerste uitvoeringsagenda, waarvoor de raad ook opdracht heeft gegeven, zijn de adviezen uit het Toeristisch Toekomstplan vertaald in concrete acties en projecten.

1.2 Door te werken met een tweejaarlijkse agenda is het mogelijk om tussentijds te monitoren en te evalueren of de uitvoering van het Toeristisch Toekomstplan op koers blijft.
In een uitvoeringsagenda kunnen prioriteiten gesteld worden. In deze eerste uitvoeringsagenda zijn de hoogste prioriteiten opgenomen die direct moeten worden aangepakt.

2.1 Voor het slagen van de uitvoering van het Toeristisch Toekomstplan is beschikbaarheid van capaciteit en middelen van belang.
Voor het slagen van de uitvoering van het toeristisch beleid is de beschikbaarheid over capaciteit en middelen van belang. Zie ook bij de financiële toelichting. Het gaat hierbij dus om extra middelen die bij de Gemeente Texel nodig zijn voor het houden van regie (projectleider), maar ook op het uitvoeren van een aantal taken die niet binnen de huidige begroting passen of waar nader algemeen onderzoek voor nodig is. Initiatieven die door betrokken stakeholders worden getrokken (als trekker of aanjager), bijvoorbeeld via de VVV of TOP, worden door deze partijen voorzien van eigen mankracht en middelen.

Alternatieven
Geen

Consequenties van het advies

- **Financieel**

Kosten		
Incidenteel	Voor het jaar 2022	€ 249.000,-
Incidenteel	Voor het jaar 2023	€ 245.000,-
Structureel	Voor het jaar 2022 e.v.	€ 30.000,-

Dekking			
Geen dekking *	☑ Begroting Dekking via Algemene Reserve en € 30.000,- structureel vanaf 2023 in de programmabegroting 2023 en verder	☐ Halfjaarrapportage	☐ Jaarrekening

*** Toelichting**

Het restant van de door de raad reeds eerder beschikbaar gestelde middelen, ad € 69.000, is in mindering gebracht van het benodigde bedrag in 2022 ad € 348.000 (per saldo is dus in 2022 € 348.000 – € 69.000 = € 279.000 noodzakelijk waarvan € 249.000 incidenteel).

De gevraagde incidentele bedragen, in totaal € 494.000 (2022 en 2023), worden ten laste gebracht van de Algemene Reserve. Ook het structurele bedrag ad € 30.000,- kan eenmalig ten laste van de Algemene Reserve in 2022 gebracht worden. Vanaf 2023 kan dit structurele bedrag worden meegenomen in de Programmabegroting.

Voor een aantal onderwerpen gelden nieuwe of reeds aangegane verplichtingen die van structurele aard zijn zoals het beheer/onderhoud van het landelijk registratiesysteem voor het registreren van de toeristische verhuur in woningen en beheer/onderhoud bewegwijzering. Dit is een jaarlijks terugkerend bedrag van in totaal € 30.000,- en kan incidenteel gedekt worden uit de Algemene Reserve en vanaf 2023 structureel worden opgenomen in de Programmabegroting 2023 en verder.

- **Personele/Organisatorische consequenties**
  In deze eerste periode van twee jaar bestaan veel kosten nog uit het inzetten van personeel voor de coördinatie en uitvoering. Dit behelst onder ander het opmaken van een paraplu bestemmingsplan Toeristisch Toekomstplan, aanpassen van regelgeving/huisvestingsverordening, aanpassing beleid logies met ontbijt, invoeren van een registratieplicht voor toeristische verhuur van woningen en ook de inzet van toezicht en handhaving op deze terreinen. Hiervoor zijn of worden binnen de gemeente projectgroepen (waarin diverse disciplines plaatsnemen) geformeerd. Medio 2023 wordt de balans opgemaakt of kan worden volstaan met deze incidentele extra capaciteit of dat deze van structurele aard blijft. De verwachting is dat na invoering van een aantal zaken personele capaciteit kan worden afgeschaald.

- **Juridische consequenties**
  De uitvoeringsagenda zelf heeft geen juridische consequenties. Sommige acties daaruit, die wel juridische consequenties met zich meedragen, worden apart voorgelegd aan de raad zoals de wijziging in de huisvestingsverordening (met betrekking tot de wet toeristische verhuur van woonruimte en de invoering van een registratieplicht) en het paraplu bestemmingsplan Toeristisch Toekomstplan.

Belanghebbenden

- **Externe belanghebbende(n)**
  De betrokken stakeholders uit de klankbordgroep, met daarin een afvaardiging van cultuur, zorg, natuur, agrarisch, horeca, maar ook Kamperen bij de Boer, TOP, TESO, VVV, KADO en Hiswa-Recron, hebben hun input geleverd voor deze uitvoeringsagenda en ook hun verdere medewerking toegezegd. Voor specifieke onderwerpen wordt een werkgroep opgericht.
  In de werkgroep mobiliteit (waarin gemeente Texel, TOP, VVV, LTO, TESO, KADO en TBO deelnemen), die in 2021 is gestart tijdens het opstellen van het Toeristisch Toekomstplan, wordt in 2022 verder ingezet op het stimuleren van duurzaam vervoer.
  Texel Academy heeft een eigen werkgroep gestart, waarbij diverse stakeholders zoals VVV en ondernemers vanuit diverse disciplines en gemeente worden betrokken, om een plan voor een duurzame (lange termijn) training in Texelse gastvrijheid op te zetten. Dit in lijn van pijler 4 van het Toeristisch Toekomstplan. TOP wil, aansluitend hierop, een werkgroep oprichten waarin diverse disciplines zoals horeca, retail en musea samen doelstellingen bepalen hoe de gehele keten een duurzame kwaliteitsimpuls kan krijgen. Niet een impuls in prijs, maar een impuls in een gastvrij en toekomstbestendig product.

Relevante wet- en regelgeving of jurisprudentie

- Wet ruimtelijke ordening (Wro)
- Structuurvisie Texel op koers 2020
- Wet toeristische verhuur van woonruimte als wijziging van de huisvestingswet 2014

Aanleiding / Voorgeschiedenis / Eerdere besluiten

- Toeristisch Toekomstplan Texel, Texel in balans (naar een authentiek, duurzaam en gastvrij eiland) – 22 september 2021

Gemeente Texel

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024

Doelenboom

Programma	**3**	**Mooi en gastvrij Texel**
Maatschappelijk doel	3.4.	Recreatie faciliteren
Beleidsdoel	3.4.2	Toerisme kwalitatief en kwantitatief stimuleren

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Gelet op

- het uitgangspunt dat een goede balans tussen toerisme, economie, ecologie en landschap belangrijk is
- wensen en behoeften vanuit de samenleving (inwoners, ondernemers, bestuurders) ten aanzien van toerisme
- de uitgangspunten van het coalitieakkoord “Balans brengen” (2018-2022) en aanvullend addendum (d.d. 28 oktober 2020)
- de structuurvisie Texel op koers 2020 en de geldende bestemmingsplannen
- het Toeristisch Toekomstplan ‘Texel in balans’- naar een authentiek, duurzaam en gastvrij eiland

Overwegende dat

- toerisme bijdraagt en waarde toevoegt aan de Texelse samenleving en
- de Texelse samenleving betrokken is bij en bijdraagt aan de uitvoering van toeristisch beleid
- een aantal zaken prioriteit hebben om de toeristische sector duurzaam en kwalitatief te verbeteren

Besluit

1. Instemmen met de Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024
2. Hiervoor een bedrag van € 494.000,- beschikbaar te stellen en deze ten laste te brengen van de Algemene Reserve.
3. Hiervoor structureel een bedrag van € 30.000,- beschikbaar te stellen en deze eenmalig ten laste te brengen van de Algemene Reserve en vervolgens mee te nemen in de Programmabegroting 2023 en verder.

Ondertekening

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 16-02-2022,

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer 3109448

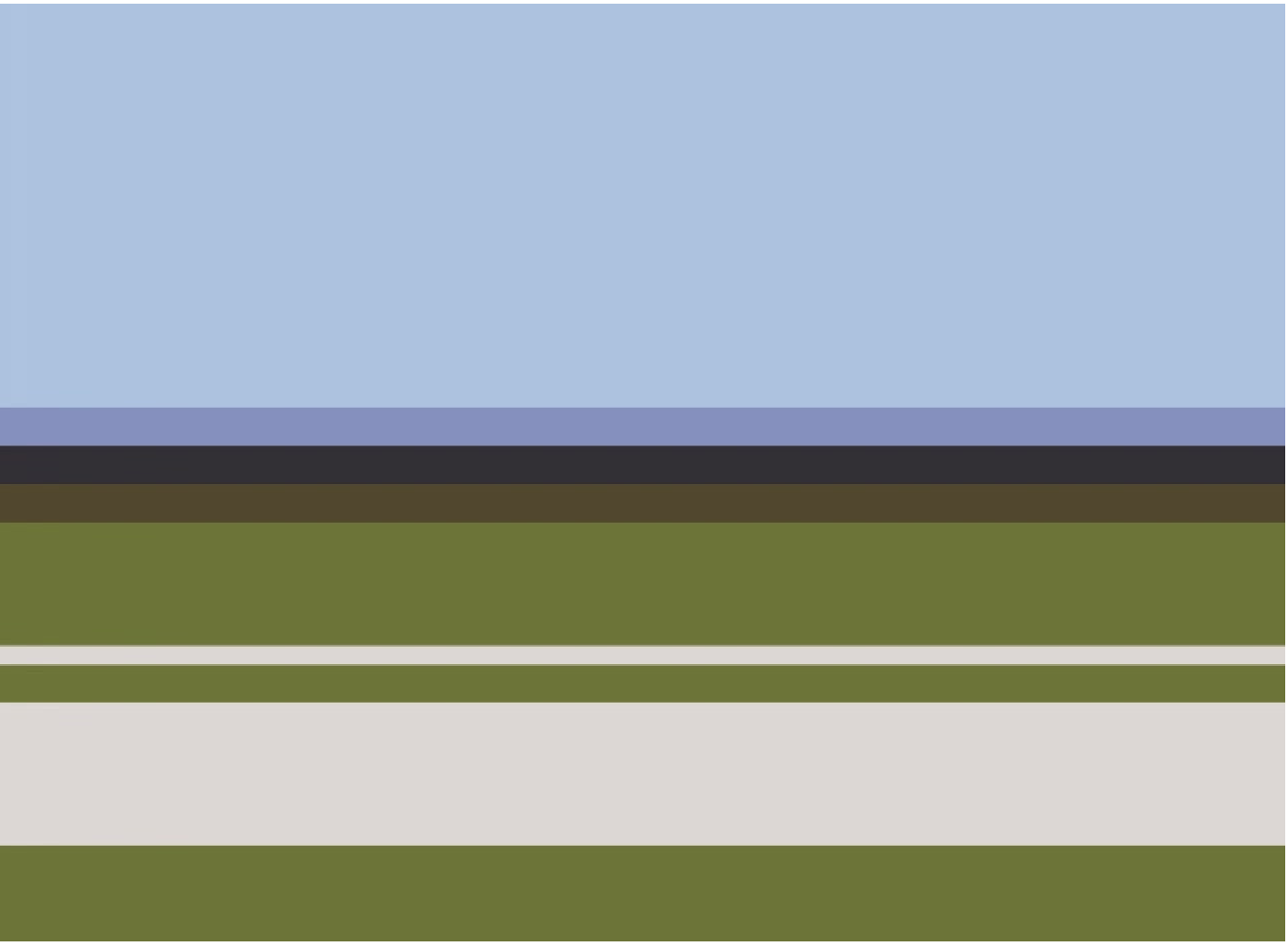
Bijlagen

1. Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024

Gemeente Texel

.txl

Uitvoeringsagenda Toerisme en Recreatie 2022-2024



Team Beleid

Februari 2022

Inhoudsopgave

Inleiding 3
Toelichting opbouw agenda 3

1. Pijler 1: Stel het landschap met haar authentieke elementen centraal 5
   1.1 Houd authentieke elementen in het landschap in stand 5
   1.2 Kijk naar kleinschalige ontwikkelingen aan de waddenkant 6
   1.3 Verbeter de kwaliteit van de buitenruimte 6
   1.4 Houd de basis op orde 7

2. Pijler 2: Houd elk Texels dorp uniek, leefbaar en vitaal 9
   2.1 Ga uit van de kracht van elk dorp en haar inwoners en bedrijven 9
   2.2 Zorg voor een betere spreiding van de bezoekers over het eiland 9
   2.3 Ontmoedig de auto's van bezoekers in de kernen 9
   2.4 Behoud goed onderwijs en breid dit verder uit 10

3. Pijler 3: Creëer bewust en waardevol bezoek 11
   3.1 Verleg het accent in communicatie en promotie en neem iedereen hierin mee 11
   3.2 Verleid tot spreiding 11
   3.3. Rem op capaciteit 11
   3.4 Zet in op sportieve jeugd 12

4. Pijler 4: Stimuleer gastvrij en toekomstbestendig ondernemerschap 13
   4.1 Zet in op gastvrij ondernemerschap 13
   4.2 Stimuleer of faciliteer verblijfsaccommodaties die passen bij Texel en voldoen aan de behoeften van de toekomstige bezoeker 13
   4.3 Werk samen, dan kom je verder 14
   4.4 Verbeter de Texelse Retail duurzaam en verantwoord 14

5. Pijler 5: Stuur vanuit inzicht en heldere regelgeving 15
   5.1 Behoud de planologische slaapplaatsenregistratie, maar houd deze up to date 15
   5.2 Registratieplicht voor toeristische verhuur van (delen) van woningen 15
   5.3 Duidelijkheid over logies met ontbijt 16
   5.4 Herijking van aantal definities in bestemmingsplan 16
   5.5 Tegengaan van verstening 16
   5.6 Verzamel data over de (gewenste) bezoeker 17

6. Pijler 6: Wees duurzaam in woorden en daden 18
   6.1 Stimuleer het gebruik van duurzame vervoermiddelen 18
   6.2 Stimuleer projecten die inzetten op de circulaire economie en benut subsidiekansen 18

7. Kostenoverzicht uitvoeringsagenda 19

Inleiding

Op 22 september 2021 is het Toeristisch Toekomstplan Texel, Texel in balans (naar een authentiek, duurzaam en gastvrij eiland) door de gemeenteraad vastgesteld.
Het Toeristisch Toekomstplan bevat een zestal strategische prioriteiten (pijlers) met adviezen om toerisme en recreatie op Texel beheersbaar te houden voor nu en in de toekomst.

Ambitie voor 2030:
Wij streven naar toerisme en recreatie dat waarde toevoegt aan de Texelse samenleving en onderscheidend is waarbij Texel haar eigen identiteit en uniciteit heeft behouden en zelfs duurzaam verbeterd. Texel is een fijn eiland waar het heerlijk is om te wonen, werken en gastvrij bezoekers te ontvangen.

De zes strategische pijlers:

1. Stel het landschap met haar authentieke elementen centraal
2. Houd elk Texels dorp uniek, leefbaar en vitaal
3. Creëer bewust en waardevol bezoek
4. Stimuleer gastvrij en toekomstbestendig ondernemerschap
5. Stuur vanuit inzicht en heldere regelgeving
6. Wees duurzaam in woorden en daden

Deze eerste uitvoeringsagenda recreatie en toerisme bevat de belangrijkste acties per pijler die allereerst moeten worden opgepakt. Daarbij is vooral gekeken wat de hoogste prioriteit heeft in de eerste twee jaar na vaststelling van het Toeristisch Toekomstplan. Ook is gekeken naar trajecten die al lopen in de regio en waar voor gemeente Texel kansen liggen om op aan te haken voor onderdelen uit deze agenda.

In deze uitvoeringsagenda is een globale planning en een overzicht van de benodigde middelen opgenomen. Het is de bedoeling om elke twee jaar een nieuwe uitvoeringsagenda op te stellen waarbij de vorige uitvoeringsagenda wordt geëvalueerd: Wat is er bereikt, wat heeft nog tijd nodig, waar kunnen we van leren of wat moet er nog aan toegevoegd worden. De uitvoeringsagenda is een organisch document en bevat acties op hoofdlijnen. Zo is er ruimte om de benodigde maatregelen tussentijds bij te stellen, te verwijderen of nieuwe acties toe te voegen.

Toelichting opbouw agenda

Selectiecriteria acties
De adviezen uit het Toeristisch Toekomstplan zijn in dit document vertaald in acties (wat gaan we doen). Bij de selectie van acties in deze eerste uitvoeringsagenda is uitgegaan van een aantal criteria.
Het zijn acties die:

- aantoonbaar bijdragen en toegevoegde waarde bieden aan de algemene ambitie en aan de adviezen die per pijler in het Toeristisch Toekomstplan zijn gegeven
- in het Toeristisch Toekomstplan worden benoemd als zaken die prioriteit hebben en zorgen voor oplossingen
- kunnen rekenen op draagvlak bij de betrokken partijen
- aansluiten op regionaal en landelijk beleid en regelgeving, op lopende initiatieven of samenwerkingsverbanden en uitvoering geven aan landelijke of regionale beleidskaders

Belangrijk om hierbij op te merken:

- Veel acties dragen bij aan meerdere pijlers uit het Toeristisch Toekomstplan, er is sprake van overlap. De acties worden echter bij één pijler nader uitgewerkt en indien nodig wordt verwezen naar de andere pijlers.

- De uitvoeringsagenda is niet volledig. In deze agenda worden de acties benoemd waar in het Toeristisch Toekomstplan aandacht voor is gevraagd, waar draagvlak voor is of waar de raad mee heeft ingestemd, en waar de komende jaren prioriteit en extra inzet voor nodig is. Dat betekent dat bij elke pijler keuzes zijn gemaakt in wat in deze eerste uitvoeringsagenda is opgenomen.

Opbouw

Op de volgende pagina's zijn per pijler de benodigde acties genoemd. Hierbij is het volgende opgenomen:

- **Omschrijving van de actie:** Wat gaan we doen om het advies, zoals het in het Toeristisch Toekomstplan staat, verder uit te voeren en het gewenst resultaat daarvan te bereiken. Dit gaat over initiatieven/activiteiten die we hiervoor in gang moeten zetten.
- **Planning:** hierbij wordt aangegeven wat er op korte termijn (2022) en op de wat langere termijn (2023 en doorkijk naar verder) wordt uitgevoerd.
- **Trekker:** welke organisatie trekt de actie?
- **Kostenoverzicht (aan het einde van het document):** hier wordt een kostenraming gegeven van de kosten die gemaakt worden boven op de gebruikelijke kosten (going concern). Dit betreft zowel kosten voor extra ambtelijke uren als overige kosten (inkoop van systemen, onderzoeken, communicatie, handhaving etc.)

Disclaimer

In deze eerste uitvoeringsagenda van het Toeristisch Toekomstplan zijn nog niet alle projecten of acties tot in detail uitgewerkt. Voor het uitwerken van een aantal projecten is meer tijd nodig, soms is nog meer afstemming of nader onderzoek nodig. Deze agenda geeft wel aan waar de gemeente Texel, samen met haar stakeholders, de komende jaren op in wil zetten en waar capaciteit en middelen voor nodig zijn om ook de invulling van de projecten waar te kunnen maken. Het bestuur van TOP heeft daarbij ook de toezegging gedaan dat men een zogenoemde community wil vormen binnen TOP die kan helpen een aantal zaken verder uit te werken en te onderzoeken.

1 Pijler 1: Stel het landschap met haar authentieke elementen centraal

1.1 Houd authentieke elementen in het landschap in stand

1. **Aandacht vragen voor goede landschappelijke inpassing bij Kamperen bij de Boer bij vergunningverlening**

Wat gaan we doen?
Dit is opgenomen in de vergunningsprocedure. In 2021 zijn de meeste vergunningen (van de 67 operationele boeren binnen Kamperen bij de Boer) weer opnieuw voor vijf jaar verleend. Bij nieuwe of hernieuwde vergunningaanvragen wordt al enige tijd strenger getoetst op landschappelijke inpassing. Een windsingel (met groen) moet aanwezig zijn voordat een agrariër kan starten. Een toezegging dat deze later geplaatst wordt volstaat niet meer. Daarnaast wordt in 2022 in het paraplu bestemmingsplan een aantal definities onder de loep genomen (bijvoorbeeld: kampeermiddel, toegestane lengte hiervan) die vervolgens juridisch toetsbaar en handhaafbaar moeten zijn. De Vereniging Texelse Kampeerboeren is nauw betrokken bij de verdere implementatie van verschillende acties in de uitvoeringsagenda.
In 2022 bezoekt Toezicht en handhaving alle kampeerboeren opnieuw en ziet toe op het naleven van de regels in de vergunning zoals het maximum aantal kampeerplaatsen per terrein en het aanwezig zijn van een volwaardige windsingel om het terrein heen. Tussen de toezichthouder en de vereniging is er regelmatig contact. De VTKB maakt haar leden ook bewust van de regels die er gelden.

2. **Plan opstellen om schapenboeten langdurig te behouden**

Wat gaan we doen?
Gemeente Texel (Cultuur/Erfgoed) werkt aan het opstellen van een nieuwe subsidieregeling. Deze moet in het tweede kwartaal van 2022 gereed zijn. Eind 2022 wordt een nieuw schapenboetenbeleid voorgelegd aan de raad. Hierin wordt helder hoe en in welke vorm de schapenboeten (die cultuur-historische waarde hebben) langdurig kunnen worden behouden. Daarbij komt antwoord op de vraag welk gebruik is toegestaan en hoe het onderhoud kan worden bekostigd.

3. **Vervolg geven aan havenvisie Oudeschild: uitgangspunten havenvisie verder uitwerken: Verbinding leggen tussen de oude haven en jachthaven.**

Wat gaan we doen?
De aanpak hiervan wordt nog nader bepaald in de loop van 2022. Gemeente (gemeentewerken) is trekker. Voor recreatieve activiteiten in en rondom de haven zijn de uitgangspunten uit het Toeristisch Toekomstplan leidend. Stakeholders met betrekking tot de haven zullen hierbij worden betrokken. Daarnaast speelt het Beheer- en Exploitatieplan Haven waarbij de raad wordt geïnformeerd over de resultaten van de onderhandelingen over de afkoopsom met Rijkswaterstaat. De auditcommissie wordt hierbij betrokken.

1.2 Kijk naar kleinschalige ontwikkelingen aan de waddenkant (kleinschalige plekjes of meer belichting op bestaande locaties)

1. Onderzoek doen naar de cultuurhistorische waarden in het landschap

Wat gaan we doen?
Texel beschikt over vele typische landschappelijke elementen met cultuurhistorische waarde. Denk hierbij aan de oude historische dijken, de omgeving bij Fort de Schans, de Hoge Berg enzovoort. Het Waddenfondsproject “Boeren, Vissers en Buitenlui” wil met een verbindend verhaal de elementen in de Gouden Driehoek en de Prins Hendrik Zanddijk beleefbaar houden voor fietsers en wandelaars. Er wordt ingezet op het parkeren van de auto buiten het gebied (bijvoorbeeld op het hiervoor ontwikkelde parkeerterrein bij de IJsdijk of verder weg, bij het gemeentehuis).
In het verlengde van het project “Boeren, Vissers en Buitenlui” wordt verder onderzocht wat de mogelijkheden zijn om de cultuurhistorische waarden nog wat meer zichtbaar te maken en het gebruik van het gebied te verbeteren met daarbij als aanvullend doel: de relatieve kleinschaligheid van het oude land te behouden. Stichting Texels Museum onderzoekt vanaf het tweede kwartaal in 2022 de mogelijkheden en komt terug met een aantal aanbevelingen. Hierbij wordt ook gekeken naar het eigenaarschap. Voor dit onderzoek wordt een bedrag opgenomen in de uitvoeringsagenda.

1.3 Verbeter de kwaliteit van de buitenruimte

1. Communicatie richting burgers over verrommeling door te wijzen op beeldkwaliteitsplan en introduceren van voorbeelden (objecten achter natuurlijke singels, geen onnodige bebording)

Wat gaan we doen?
Gemeente Texel neemt dit mee in haar communicatie uitingen: wat zijn de regels voor inrichting van de buitenruimte. Dit zal regelmatig herhaald worden. Deze communicatie wordt vervolgens doorgezet via andere sites, onder andere van TOP. Daarnaast moeten mensen elkaar ook durven aan te spreken op hun verantwoordelijkheid.

2 Investeren in kwaliteit van de buitenruimte: verkenning uitvoeren naar verrommeling en de mogelijke instrumenten om dit tegen te gaan.

Wat gaan we doen?
In de tweede helft van 2022 voert de gemeente Texel een verkenning uit naar de grootste ‘pijnpunten/aandachtspunten’ in verrommeling op Texel. Vervolgens wordt onderzocht welke instrumenten de gemeente Texel in kan zetten om deze verrommeling tegen te gaan. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar juridische instrumenten, maar ook naar andere mogelijkheden: van het in overleg treden met eigenaren, regels stellen bij projectontwikkelaars tot een subsidiemogelijkheid (als de ruimtelijke kwaliteit hiermee aanzienlijk verbetert zoals het opruimen van oude objecten).

3 Eilandgevoel vergroten/ veerhaven ‘t Horntje “aankomst in de duinen”

Wat gaan we doen?
Op basis van het plan ‘Aankomst in de duinen’ wordt door TESO gewerkt aan een verbetering van de uitstraling van de Texelse veerhaven waarvan TESO de hoofdgebruiker is. De eerste fase van dit plan is in 2019 afgerond met financiële bijdragen van het Waddenfonds, Provincie Noord-Holland, Stift en TESO. De Stichting Loodsen in het Landschap heeft op verzoek van TESO de verantwoordelijkheid genomen voor de uitvoering van de eerste fase. De mogelijkheid om een tweede fase van dit plan te realiseren dient zich aan nu de vernieuwing van de veerhaveninstallaties van Rijkswaterstaat op Texel en in Den Helder aanstaande is. Dit belangrijke project (voor de continuïteit van de bereikbaarheid van Texel) zal in 2025 gereed zijn.

Hierin zien de gemeente Texel en TESO belangrijke meekoppelkansen om de verkeersveiligheid duurzaam te verbeteren, maar ook om de beoogde duinuitstraling meer terug te laten komen in het gebied er omheen (parkeerterreinen, plein). TESO werkt nauw samen met de gemeente en Rijkswaterstaat om dit gedachtegoed verder uit te werken. Om de meekoppelkansen te kunnen benutten is geld nodig. TESO is bereid om ook aan de tweede fase bij te dragen en de gemeente is voornemens hier financieel aan bij te dragen via de BTW-compensatiegelden die zijn ontvangen dankzij de lobby van de gemeente Texel en TESO bij het Ministerie van Financiën. Eind 2022 is duidelijk hoe dit lange termijn traject er uit gaat zien, en ook hoe de aankomst in Den Helder aantrekkelijker kan worden gemaakt (dit laatste verloopt via het cluster Den Helder).

1.4 Houd de basis op orde[2]

1. Stimuleren van gebruik duurzame vervoersmiddelen

Wat gaan we doen?
In de werkgroep mobiliteit (waarin gemeente Texel, TOP, VVV, LTO, TESO, KADO en TBO deelnemen), die in 2021 is gestart tijdens het opstellen van het Toeristisch Toekomstplan, wordt in 2022 verder ingezet op onderzoek naar de mogelijkheden om het Openbaar Vervoer (hierna: OV) duurzaam te verbeteren en toekomstbestendig in te richten. Indien hier specifieke projecten uit voortkomen zullen deze later in de tijd in de eerstvolgende uitvoeringsagenda worden meegenomen. Ook wordt gekeken naar het beter reguleren van de verkeers- en vervoersbewegingen op het eiland (status: nog in onderzoeksfase).
Daarnaast gaan de VVV, TESO, Connexxion en de NS het OV naar Texel meer onder de aandacht te brengen. Hiervoor wordt mogelijk een speciaal Texel arrangement opgezet. Allereerst wordt in 2022 een meting uitgevoerd naar waarom de meeste reizigers er nu nog niet voor kiezen om met het OV naar Texel te reizen. Dit plan sluit aan op de Regionale Ontwikkelagenda Helderse Lijn. Het resultaat van deze inspanning zal pas later in 2022 of in 2023 zichtbaar worden.

Het fietsgebruik vanaf het vakantieadres wordt via verschillende kanalen gestimuleerd. VVV Texel maakt op haar website het boeken van fietsen straks mogelijk bij alle vier de fietsverhuurders tijdens het boekingsproces van de gast. Daarnaast wordt ook vlak voor en tijdens aankomst door VVV en ook verschillende logiesverstrekkers aandacht gevraagd voor het gebruik maken van de fiets op het eiland en uitgelegd welke mogelijkheden de fiets/wandelroutes bieden. De infrastructuur moet daarbij op orde zijn, dus ook de mogelijkheden voor het opladen van fietsen, maar ook (kwalitatief) voldoende fietsenstallingen in de dorpscentra.

Nieuwe invalshoeken vanuit gezondheid, sportief zijn, zuinig zijn op je omgeving en duurzaamheid bieden handvaten voor dit onderwerp. Hier kan creatief naar gekeken worden via bijvoorbeeld studenten: Mobiliteit op een leuke manier verbeteren. Daarnaast kan VVV met stakeholders een campagne voeren om dit onder de aandacht te brengen. De werkgroep mobiliteit werkt dit verder uit in haar plannen in 2022.

2. Zichtbaarheid beschikbare toiletten wordt vergroot

Wat gaan we doen?
Alle beschikbare toiletten op Texel voor toeristen en recreanten zijn voor de start van het toeristenseizoen 2022 inzichtelijk gemaakt en hierover wordt actief gecommuniceerd. Gemeente Texel maakt deze inventarisatie en trekt hierin op met de VVV. Deelnemende partijen geven de beschikbaarheid van hun toiletten ook aan (door middel van bijvoorbeeld een sticker bij de entree). Via de VVV-website en andere

[2] Met ‘basis’ bedoelen wij in dit geval de toeristische infrastructuur en haar voorzieningen (zie ook Toeristisch Toekomstplan – pagina 16)

communicatie uitingen wordt dit bij de bezoeker onder de aandacht gebracht. Ook is er in 2022 een online overzichtskaart waar alle beschikbare toiletten (met openingstijden) op staan vermeld.

3. Toeristische bewegwijzering optimaliseren

Wat gaan we doen?

In het tweede kwartaal van 2022 laat de gemeente Texel door een extern gespecialiseerd bureau een inventarisatie bewegwijzering uitvoeren: welke informatie mist, wat kan opgeruimd worden en wat kan verbeterd worden? Uitgangspunt is: niet te veel borden, maar bebording die op de juiste plek de juiste informatie bevat (ook internationaal herkenbaar, bijvoorbeeld met symbolen) en past bij karakter van het eiland. Hierbij wordt ook gekeken naar de digitale zichtbaarheid (bijvoorbeeld een overzichtskaart van beschikbare parkeerplaatsen). Voor de eerste opruim- of vervangingswerkzaamheden wordt een eerste bedrag gereserveerd (15.000 euro per jaar). Als helder is welke verbetering voor het gehele eiland nodig is, en wat de opties hiervoor zijn, wordt hiervoor een separaat voorstel gemaakt en ook voorgelegd aan de raad.

2 Pijler 2: Houd elk Texels dorp uniek, leefbaar en vitaal

2.1 Ga uit van de eigen kracht van elk dorp en haar inwoners en bedrijven

1. **Inwoners worden betrokken bij planvorming rondom toerisme**

Wat gaan we doen?
De dorpscommissies worden vroegtijdig betrokken bij de planvorming vanuit de gemeente. Dat betreft alle plannen, dus ook de plannen met betrekking tot toerisme of verkeer. In een overleg wordt uitgelegd wat de effecten van bepaalde ontwikkelingen voor het dorp zijn. Op deze wijze kunnen de dorpscommissies meedenken en ook inwoners beter informeren over voorgenomen plannen. Voor de betrokken dorpscommissieleden bij het Toeristisch Toekomstplan zijn de verkeersplannen van de gemeente van belang. Parkeren voor auto's en fietsen (kwalitatief goede fietsenstallingen) maken daar ook onderdeel van uit.

2.2 Zorg voor een betere spreiding van de bezoekers over het eiland

1. **Onderzoek doen naar en inzetten op spreidingsinstrumenten (bijv. apps/kortingsacties etc.)**

Wat gaan we doen?
VVV Texel zet normaliter al in op promotie voor de perioden buiten het hoogseizoen. In 2022 zal VVV Texel het Texel Paspoort digitaliseren. Daarbij wordt er ook gekeken naar de mogelijkheden van een gebruiksvriendelijke app waar meer instrumenten in kunnen worden opgenomen. Deze app zal ontwikkeld worden in samenspraak met stakeholders op het eiland. Het eindresultaat zal in de loop van 2023 gereed zijn.
Er zijn meer manieren om een en ander te doen in geleiding en sturing van bezoekers. Dit sluit ook aan bij Pijler 3 (3.1): het opvoeden van de gast en soms ook de Texelaar. Waar voelen we ons wel fijn bij en wat zien we liever niet op 'ons' eiland? Maar ook pijler 4 (4.1): Trotse en gastvrije Texelaars kunnen vertellen wat Texel inhoudt en wat de Texelse waarden zijn. Dat werkt door op het eiland en daarbuiten. Dit is een continu proces, maar wordt bij de verdere uitwerking van het Toeristisch Toekomstplan de komende jaren meer zichtbaar.

2.3 Ontmoedig de auto's van bezoekers in de kernen

1. **Inzetten op verplaatsing per fiets of OV**

Wat gaan we doen?
De auto is nog steeds welkom op Texel, maar vervolgens stimuleren gemeente, VVV en ondernemers dat mensen zich zoveel mogelijk te voet, per fiets of OV verplaatsen. Zie verder onder 1.4

2. **Ontmoedigen van auto's bezoekers in de kernen (per kern maatwerk voor parkeren auto's)**

Wat gaan we doen?
Gemeente Texel (Gemeentewerken) voert de verkeerscirculatieplannen in 2022 verder uit. Dit in overleg met de Dorpscommissie van de desbetreffende dorpskern. Belangrijk is dat het gemotoriseerd verkeer niet komt op plaatsen waar het tot overlast leidt: bijvoorbeeld in het hart van de woonkernen (Den Burg, De Koog)

maar ook in bepaalde straten van andere dorpen. Parkeerroutes moeten duidelijk zijn en auto's kunnen in het hoogseizoen ook geweerd worden op bepaalde plekken.
Het inzetten op een logische recreatieve infrastructuur blijft een continu aandachtspunt: juiste geleiding, sturing van bezoekers, maar ook parkeerplaatsen op de juiste plekken en sturen in verkeersbewegingen.

2.4 Behoud goed onderwijs en breid dit verder uit

1. **Onderzoeken van de mogelijkheden voor uitbreiding van opleidingen**

Wat gaan we doen?
Dit onderwerp vraagt om meer onderzoek en meer overleg met onderwijsinstellingen (o.a. Texel Academy), TOP, Koninklijke Horeca Nederland en andere partijen. Ook huisvesting hoort bij dit onderwerp. Pas als er concrete oplossingen zijn wordt dit separaat voorgelegd aan de raad.

3 Pijler 3: Creëer bewust en waardevol bezoek

3.1 Verleg het accent in communicatie en promotie en neem iedereen hierin mee

1. **Zet kernwaarden als ruimte, rust, diversiteit en landschap en unieke dorpen wat meer in de etalage en vraag om respect voor de omgeving**

Wat gaan we doen?
Dit onderwerp vraagt nog om nadere uitwerking. In samenwerking (onder andere VVV / KADO / Gemeente / TOP / TESO) dient dit verder onderzocht te worden: welk type gast voldoet aan de criteria 'bewust en waardevol'. Zo kan er gerichter marketing worden uitgevoerd. Boodschap moet in ieder geval bevatten dat iedereen respect houdt voor de omgeving waar men in verblijft (bewust bezoek). Daarnaast kan er ook gekeken worden naar andere mogelijkheden zoals een leersysteem waarbij de gast iets achterlaat wat de waarde van het eiland doet toenemen (dit is ook waardevol bezoek). Dit kan nader uitgewerkt worden via de kenniswerkplaats Texel, de OSG of Nationaal Park. Zo haakt dit onderwerp ook aan op acties in pijler 4 (personeel) en pijler 3 (onderwijs). Verdere uitwerking hiervan wordt opgepakt in de loop van 2022.

3.2 Verleid tot spreiding

Zie pijler 2 (2.2)

3.3 Rem op capaciteit

1. Ontmoedigen van dagbezoek op piekmomenten en stimuleren gebruik duurzaam vervoer via diverse middelen: beloningssystemen voor laagseizoen, stimuleren fietsgebruik etc.

Wat gaan we doen?
VVV Texel voert hierop al actief beleid sinds 2016 (er worden geen arrangementen met dagbezoek meer aangeboden en ook is aan andere organisaties gevraagd dit niet te promoten) en neemt dit verder mee in haar jaarplannen. Zie ook de andere pijlers waar op verschillende thema's (gebruik van duurzaam vervoer, spreiding in tijd) in wordt gezet om dagbezoek op drukke momenten te beperken.

2. **In alle communicatie aangeven dat een reservering vooraf voor een overnachting met een camper gewenst is**

Wat gaan we doen?
TESO kan bij de online aankoop van tickets via www.teso.nl voor voertuigen met een lengte die 6,5 meter tot 9,5 meter lang zijn, dus mogelijk campers zijn, in de e-mail die de klant bij het ticket ontvangt een dringend advies geven om vooraf een plek te reserveren op het eiland en ook toe te lichten dat wildkamperen op Texel niet is toegestaan. Met een dergelijke aanpak wordt gericht de juiste doelgroep benaderd. VVV en gemeente Texel nemen dit ook mee via haar communicatiekanalen.
Dit wordt uiterlijk voor de zomer van 2022 doorgevoerd zodra het nieuwe backoffice systeem aan TESO is opgeleverd. Daarna zal dit dringende advies in diverse communicatie uitingen ook regelmatig herhaald worden.

3.4 Zet in op sportieve jeugd

1. **Licht de uitdagende sporten op Texel meer uit via speciale acties (bijvoorbeeld via ambassadeurs/vloggers)**

Wat gaan we doen?
VVV Texel en ondernemers zetten normaliter niet in op de jeugd die het eiland alleen bezoekt om te ‘feesten’. Wel kan, in relatie met de andere invalshoek uit punt 1.4, de sportieve jongere bezoeker benaderd worden om het eiland te bezoeken. Dan gaat het om jongeren die bewust met hun gezondheid omgaan en graag passende sportieve activiteiten daarbij uitvoeren. Dat kan gaan om fietsen, wandelen, maar ook om actievere sporten als parachutespringen, mountainbiken of surfen.
Dit wordt meegenomen in de verdere marketingacties van de VVV na overleg met haar Raad van Toezicht.

4 Pijler 4: Stimuleer gastvrij en toekomstbestendig ondernemerschap

4.1 Zet in op gastvrij ondernemerschap

1. **Er wordt ingezet op trainingen en projecten om de gastvrijheid te verhogen**

Wat gaan we doen?
VVV Texel, Texel Academy en partners hebben een werkgroep geformeerd om een training in gastvrijheid op te zetten voor personeel van bestaande horeca waarbij de Texelse gastvrijheid centraal staat. In 2022 wordt door deze partijen verder uitgewerkt. Gastvrij ondernemerschap hoort echter thuis in alle lagen van de toeristische keten, dus ook bij alle logiesverstrekkers, onder andere bij Kamperen bij de Boer, maar ook bij de fietsverhuurder of de medewerker in de supermarkt.
Gastvrijheid betekent ook dat de gasten acute 1e-lijns gezondheidszorg kunnen verkrijgen als men verblijft op Texel. Aan deze vraag kan momenteel niet voldaan worden. Gemeente, ondernemers en huisartsen moeten dit onderwerp verder met elkaar uitwerken en dit onderwerp op de agenda houden. Vanuit de klankbordgroep (vanuit de zorg) zal hier een aanzet voor worden gegeven in het tweede kwartaal van 2022 in de vorm van een notitie.

2. **Gastenonderzoek Waddeneilanden: wat is de ervaring van de bezoeker met Texel (ook op gastvrijheid)**

Wat gaan we doen?
Op de andere Waddeneilanden wordt een online gastenonderzoek gehouden via de veerdiensten. Met dit onderzoek worden veel vergelijkbare vragen gesteld die ook via de Texelmonitor lopen, maar ook zijn er aanvullende vragen toegevoegd over de aantrekkelijkheid van de bestemming, de tevredenheid over de bestemming en aanbevelingen voor de toekomst van het eiland.
Tijdens overleg tussen gemeente Texel, VVV en TESO is duidelijk geworden dat TESO op de volgende wijze medewerking zou kunnen verlenen aan dit onderzoek: reizigers die bij de loketten een ticket aanschaffen ontvangen een QR code op de kassabon met een uitnodiging om die te gebruiken om deel te nemen aan het bezoekersonderzoek. Hierbij zal aansluiting worden gezocht bij de Texelmonitor, dus niet bij het gastenonderzoek Waddeneilanden. De Texelmonitor kan aangevuld worden met een aantal extra vragen die ook op de andere eilanden worden gesteld of van belang zijn om inzicht in te verkrijgen. Hiermee wordt een bredere doelgroep bereikt dan voorheen: niet alleen de bezoeker die via de VVV een accommodatie boekt, maar ook de bezoeker die niet via de VVV heeft geboekt zoals de dagbezoeker en de gast die rechtstreeks boekt bij een camping, een hotel of ander type verblijf. Daarnaast wordt meer inzicht verkregen in de mate van tevredenheid van de bezoeker en zijn gegevens ook te vergelijken met de andere eilanden.

4.2 Stimuleer of faciliteer verblijfsaccommodaties die passen bij Texel en voldoen aan behoeften van de toekomstige bezoeker

1. **Aandacht vragen voor kwaliteitsimpuls bij verblijfsaanbieders**

Wat gaan we doen?
Verblijfsaccommodaties moeten passen bij Texel. Uitbreiding kan alleen nog binnen de bestaande planologische capaciteit. Door een paraplu bestemmingsplan op te stellen (gemeente) wordt hier via regelgeving al op ingespeeld (zie pijler 5). TOP is bereid hiervoor in samenwerking met andere sectoren een werkgroep op te richten waarin diverse disciplines zoals horeca, retail en musea samen doelstellingen

bepalen hoe de gehele keten een duurzame kwaliteitsimpuls kan krijgen. Niet een impuls in prijs, maar een impuls in een gastvrij en toekomstbestendig product. Dit wordt verder opgepakt in de loop van 2022.
In regionaal verband wordt het onderwerp vitale verblijfsrecreatie meegenomen in de Samenwerkingsagenda van De Kop. Onderdeel hiervan is ook een Recreatie en Toerisme Agenda die in 2022 wordt opgesteld waar gemeente Texel ook haar input aan levert zodat dit aansluit op de ambitie en strategische prioriteiten van het Toeristisch Toekomstplan Texel.

4.3 Werk samen, dan kom je verder

1. **Brede klankbordgroep bespreekt (en bewaakt) op reguliere basis de doelen en acties uit de uitvoeringsagenda**[3]

Wat gaan we doen?
Dit is een continu proces met de klankbordgroep die op reguliere basis bij elkaar komt. De klankbordgroep heeft een adviserende en meedenkende rol en ziet toe dat de acties die genoemd worden in de uitvoeringsagenda worden uitgevoerd. Als lid krijgt men de mogelijkheid kritische vragen te stellen maar ook mogelijke ideeën en wensen in te brengen, ook namens de achterban van een organisatie of sector. Dit wel in lijn met de zes strategische pijlers en adviezen en de ambitie uit het Toeristisch Toekomstplan (zie pagina 12 uit dit plan). De uitvoeringsagenda zorgt voor de onderwerpen op de agenda van de klankbordgroep-bijeenkomsten. Hierbij gaat het gezamenlijk belang van Texel altijd boven het eigen individuele belang. Eén van de functies van een klankbordgroep is ook om zowel intern (bij de eigen achterban en eigen organisatie) als extern draagvlak te creëren.

4.4 Verbeter de Texelse Retail duurzaam en verantwoord

Wat gaan we doen?
Gemeente Texel (Economische Zaken) zal samen met het ondernemersveld (ook ondernemersverenigingen) de actiepunten uit de retailvisie verder oppakken. Dit is een bestaand separaat proces. De gemeente zal in 2022 de start van de actiepunten initiëren.

[3] De klankbordgroep is samengesteld uit deelnemers van verschillende organisaties die actief zijn op Texel, waarbij er een evenwichtige verdeling is uit de Texelse maatschappij: een afvaardiging uit natuur, cultuur, zorg, landbouw, dorpen en ondernemers uit verschillende toeristisch/recreatieve sectoren op Texel, maar ook uitvoerende instanties zoals de VVV en TOP. Elke organisatie of bestuur mag 1 vertegenwoordiger afvaardigen. De klankbordgroep heeft maximaal **14 leden** exclusief de projectleider en ambtelijke vertegenwoordiging van de gemeente Texel.

5 Pijler 5: Stuur vanuit inzicht en heldere regelgeving

5.1 Behoud de planologische slaapplaatsenregistratie, maar houd deze up to date

1. Up to date brengen en het beheren van de planologische slaapplaatsenregistratie

Wat gaan we doen?
Gemeente Texel (Vergunningen) zet tijdelijk extra capaciteit in om in de eerste helft van 2022 de planologische slaapplaatsenregistratie te actualiseren. Een deel van de gegevens in het slaapplaatsenregistratiesysteem is al wat ouder, zoals bijvoorbeeld de nog geregistreerde particuliere kampeerplekken. Die plekken worden nu niet meer bijgehouden en in het buitengebied mag nu gedurende het seizoen op elk moment tijdelijk een tent of toercaravan worden geplaatst. Deze actualisatieronde, dus het bekijken per adres, kost tijd en inspanning. Dit past niet binnen de huidige capaciteit. Door kort extra in te huren kan dit systeem binnen een aantal weken, en uiterlijk 1 juli 2022 geheel geactualiseerd zijn. Daarna kan binnen de huidige capaciteit vervolg aan het blijvend beheer worden gegeven.

5.2 Registratieplicht voor toeristische verhuur van (delen van) woningen

1. Invoeren registratieplicht (digitaal systeem opzetten en aanpassen huisvestingsverordening)

Wat gaan we doen?
De registratieplicht komt voort uit de Wet toeristische verhuur van woningen. Dit houdt in dat iedereen die zijn woning toeristisch verhuurt (of een deel daarvan) zich moet registreren. Gemeente Texel sluit hierbij aan op het landelijk registratiesysteem van de VNG en ministerie van BZK. Dit systeem wordt gekoppeld aan het zaaksysteem van de gemeente Texel. Dit traject is intussen opgestart.
Tevens is de huisvestingsverordening aangepast. Deze verordening wordt separaat in de raad behandeld (gelijk met de uitvoeringsagenda). Na vaststelling van de huisvestingsverordening kan gestart worden met het registreren (invoerdatum staat nu op 1 april 2022).

Vanaf 1 april 2022 moeten eigenaren van woningen die toeristisch verhuren een registratienummer aanvragen. Volgens de wettelijke bepalingen heeft men een half jaar de tijd om zich te registreren. Daarna kan op basis van de wet per 1 oktober 2022 worden gehandhaafd en worden bestuurlijke boetes gehanteerd bij overtredingen.

Voor de projectbegeleiding en toezicht en handhaving is extra capaciteit nodig. Dit past niet binnen de huidige formatie. Voor toezicht en handhaving wordt, na vaststelling van deze uitvoeringsagenda (dus vanaf maart 2022) een handhavingsstrategie opgesteld en capaciteit geworven.

Vanaf februari 2022 wordt een communicatietraject gestart waarbij inwoners van Texel, maar ook de boekingsplatforms, zijn geïnformeerd over deze nieuwe maatregel. Naast een brief op adresniveau wordt communicatie regelmatig herhaald via de lokale media en diverse platforms (TOP/VVV).

Eind 2022 kan de balans worden opgemaakt en is inzichtelijk hoeveel adressen toeristisch verhuren en om hoeveel kamers per adres dit gaat. Dit zijn in de meeste gevallen adressen waar logies met ontbijt wordt aangeboden.

2. **Nader onderzoek naar overige mogelijkheden in controle en registratie van alle accommodaties op Texel**

Wat gaan we doen?
Eerder zijn moties en amendementen in de raad ingediend met als voornaamste doel om meer inzicht te krijgen in het exacte aantal verhuureenheden op Texel, maar ook om meer grip te krijgen op inning van toeristenbelasting bij alle aanbieders, dus niet alleen bij woningen. Bij de vaststelling van het Toeristisch Toekomstplan is een motie aangenomen voor nader onderzoek naar een openbare, toegankelijke en feitelijke website waarop alle aanbieders zichzelf kunnen aanmelden en hun bedden kunnen opgeven. Ook is een amendement aangenomen voor nader onderzoek naar een digitaal nachtregister. De raad heeft daarnaast in 2019 (bij vaststelling Heffingssystematiek Toeristenbelasting) kaders meegegeven voor het innen van toeristenbelasting die zijn opgenomen in de huidige verordening Toeristenbelasting (d.d. 10 november 2021). De prioritering is nu eerst uitgegaan naar de registratieplicht bij woningen gezien het feit dat de meeste overlast situaties zich voordoen in de directe leefomgeving van inwoners en deze slaapplaatsen nog niet waren meegeteld in de planologische slaapplaatsenregistratie. Dit is ook juridisch onderbouwd via de wetgeving. Er is echter nog meer werk te doen, al kost een en ander nog wat tijd en behoeft het nog een juridische toets. In de eerste helft van 2022 brengt het college de amendementen, inclusief de kaders voor de heffing toeristenbelasting, nader bij elkaar: wat zijn de voor- en nadelen van alle opties, kan er gekozen worden voor een juridische weg (via bijvoorbeeld een aanpassing in de APV) en welke kosten en inzet zijn hiermee gemoeid.

5.3 Duidelijkheid over logies met ontbijt

Wat gaan we doen?
Er komt regelgeving met heldere, en ook handhaafbare, toetsingscriteria voor logies met ontbijt.
Gemeente Texel (college) heeft intussen de beleidsregels toepassing logies met ontbijt ingetrokken.
Voorlopig wordt er uitgegaan van de ruimtelijke regelgeving in het huidige bestemmingsplan.
Intussen wordt er via het opstellen van het Paraplu Bestemmingsplan gewerkt aan het opstellen van nieuw beleid met meetbare criteria. Zie ook 6.4

5.4 Herijking van aantal definities in bestemmingsplan

1 **Paraplu bestemmingsplan opstellen incl. nieuw beleid logies met ontbijt en inzicht geven in hoe verstening kan worden tegengegaan**

Wat gaan we doen?
Onder begeleiding van een extern bureau wordt een ontwerp paraplu bestemmingsplan Toeristisch Toekomstplan opgesteld. Deze moet voor 1 juli 2022 ter inzage worden gelegd in verband met de inwerking-treding van de Omgevingswet. Hierbij worden alle relevante ruimtelijke onderwerpen, die in het Toeristisch Toekomstplan zijn opgenomen en vragen om aanpassing of verscherping, meegenomen: de stolpenregeling, ruimtelijke definities, criteria logies met ontbijt enzovoort. Hierbij is aandacht voor een overgangsregeling. Ook wordt er inzicht gegeven welke maatregelen er nog meer zijn om verstening tegen te kunnen gaan.
In februari 2022 is de eerste concept versie gereed. Dit wordt ook besproken met de relevante stakeholders (Kamperen bij de Boer, TOP/kleine logiesverstrekkers, LTO).

5.5 Tegengaan van verstening

Zie 5.4
Ook gelden nog steeds de uitgangspunten uit het Toeristisch Toekomstplan: Het verplaatsen van

slaapplaatsen is niet meer mogelijk. Aanvragen omgevingsvergunning voor initiatieven met nieuwe, niet planologisch geregistreerde slaapplaatsen worden niet gehonoreerd.

5.6 Verzamel data over de (gewenste) bezoeker

1 Verzamel data van bezoekers/ inwoners (tweejaarlijks)

Wat gaan we doen?

VVV Texel breidt in 2022 de Texelmonitor uit met een aantal extra vragen en daarnaast wordt de samenwerking met TESO gezocht om ook dagbezoekers, en andere bezoekers die niet bij de VVV boeken, te bereiken. Dit gebeurt via een QR code op de kassabon bij het aanschaffen van tickets op de veerhaven in de Den Helder. Hierbij wordt ook gekeken naar het gastenonderzoek wat op de andere Waddeneilanden loopt (zie ook pijler 4 over het gastenonderzoek).
Voorstel is om later in de tijd, bijvoorbeeld in de zomer van 2023, als de eerste maatregelen uit het Toeristisch Toekomstplan zichtbaar worden, een herhaalonderzoek te houden onder eigen inwoners: ziet men effect van de genomen maatregelen.

6 Pijler 6: Wees duurzaam in woorden en daden

Duurzaamheid is een randvoorwaarde. Uiteindelijk loopt deze als een groene draad door de andere pijlers heen: het gaat om duurzaamheid in de breedste zin van het woord. Het duurzaam verbeteren van Texels als woon- en werkomgeving, maar ook als vakantiebestemming. Ook wet- en regelgeving hoort daarbij.
Deze pijler heeft een langere adem nodig in de uitwerking. Duurzame initiatieven lopen nu vast omdat er een tekort is aan de transportcapaciteit op het netwerk. De elektriciteitsvoorziening op Texel is volgens Liander in de loop van 2025 op orde. Provincie Noord-Holland, gemeente Texel en andere grote organisaties als TESO zetten zich in om dit probleem onder de aandacht te brengen en oplossingen naar voren te halen. Zo wil TESO onderzoeken of de toekomstige schepen volledig elektrisch kunnen varen, maar dan moet het netwerk bij de veerhavens daarvoor op orde zijn.
Op andere punten kunnen we echter wel kleine stappen voorwaarts zetten:

6.1 Stimuleer het gebruik van duurzame vervoermiddelen

1 Stimuleer gebruik van de fiets (al bij boeking) en faciliteer hier ook in.

Wat gaan we doen?
Nieuwe invalshoeken vanuit gezondheid, sportief zijn, zuinig zijn op je omgeving en duurzaamheid bieden handvatten voor dit onderwerp. Hier kan creatief naar gekeken worden via bijvoorbeeld studenten: Mobiliteit op een leuke manier en duurzaam verbeteren. Daarnaast kan VVV met stakeholders een campagne voeren om dit onder de aandacht te brengen. De werkgroep mobiliteit werkt dit verder uit in haar plannen in 2022. Zie ook pijler 1.

2 **In gesprek gaan met verhuurorganisaties om duurzaam vervoer te stimuleren.**

Wat gaan we doen?
Gemeente Texel, TOP en andere stakeholders trekken hier samen in op om samen met de sector te onderzoeken hoe er in de toekomst meer ingezet kan worden op verhuur van duurzame vervoermiddelen.

6.2 Stimuleer projecten die inzetten op de circulaire economie en benut subsidiekansen

1 Stimuleer projecten circulaire economie en benut subsidiekansen.

Wat gaan we doen?
Gemeente Texel is op regionaal niveau aangehaakt bij verschillende programma's. In het Programma Waddeneilanden wordt samen met de andere eilanden en beide provincies gewerkt in de programmalijnen Duurzame energie en Circulaire Economie. Daarbij wordt gekeken naar kansrijke projecten voor de eilanden. Provincie Noord-Holland heeft een Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 opgesteld. Hieruit vloeien ook financiële middelen, zo wordt er een subsidieregeling opgezet die gemeenten helpt om circulaire economie te stimuleren en aan te jagen bij nieuwe ontwikkelingen.
Gemeente Texel houdt hierin het overzicht en communiceert actief richting ondernemers, organisaties en andere initiatiefnemers wanneer de subsidies en andere kansen beschikbaar zijn.

7 Kostenoverzicht uitvoeringsagenda

In het Toeristisch Toekomstplan Texel (pagina 29-37) zijn de conclusies en aanbevelingen opgenomen voor de verdere uitvoering. Voor het slagen hiervan is, naast de samenwerking met stakeholders, de beschikbaarheid over capaciteit en middelen van belang. In de tabel hieronder is per pijler aangegeven wat er nodig is aan financiële middelen in 2022 en in 2023. Hierbij is rekening gehouden met lopende initiatieven of samenwerkingsverbanden. Het gaat dus om extra middelen die bij de Gemeente Texel nodig zijn voor het houden van regie (projectleider), maar ook op het uitvoeren van een aantal taken die niet binnen de huidige begroting passen of waar nader algemeen onderzoek voor nodig is. Initiatieven die door betrokken stakeholders worden getrokken (als trekker of aanjager), bijvoorbeeld via de VVV of TOP, worden door deze partijen voorzien van eigen mankracht en middelen.

TOTAAL OVERZICHT KOSTEN		
	2022	2023
ALGEMEEN Projectbegeleiding/ regie uitvoeringsagenda inclusief advisering en begeleiding diverse werkgroepen	€ 130.000,-	€ 65.000,-
Communicatie rondom diverse pijlers (invoering registratieplicht, tegengaan verrommeling in media en via drukwerk)	€ 25.000,-	€ 15.000,-
PIJLER 1 Dit betreft onder andere: Onderzoek cultuurhistorische waarde landschap, inventarisatie bewegwijzering, zichtbaarheid toiletten en fysieke aanpassingen in openbare ruimte (bewegwijzering)	€ 53.000,-	€ 25.000,-*
PIJLER 4 Reservering voor een bijeenkomst of kennissessie (m.b.t. gastvrijheid of kwaliteitsimpuls in samenwerking met TOP/VVV Texel)	€ 5.000,-	
PIJLER 5 Invoeren registratieplicht toeristische verhuur woningen (Wijzigen huisvestingsverordening incl. juridische toets, invoering en vervolgens beheer en onderhoud registratiesysteem)	€ 25.000,-	€ 15.000,-*
Toezicht en handhaving	€ 75.000,-	€ 150.000,-
Paraplu bestemmingsplan / actualisatie planologische slaapplaatsenregistratie	€ 35.000,-	€ 5.000,-
TOTAAL	€ 348.000,-	€ 275.000,-

Overige punten uit pijlers 2,3 en 6 worden via stakeholders nog nader uitgewerkt tot concrete projecten of vloeien terug in de jaarplannen van bijvoorbeeld VVV Texel.

*= Met het beheer/onderhoud van fysieke bewegwijzering en ook van het registratiesysteem voor het registreren van toeristische verhuur zijn structurele kosten gemoeid (in totaal € 30.000,- per jaar).

Raadscommissie

Dossiernummer	889
Extern Zaak ID	3110624
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	1 februari 2022
Agendapunt	10
Titel	1e wijziging Huisvestingsverordening 2020 voor invoering registratieplicht toeristische verhuur van woonruimte
Organisatieonderdeel	Beleid & Vergunningen
Portefeuillehouder	H. Huisman
Aanleiding	Overig

Bijlagen
advies - 1e wijziging huisvestingsverordening - WIJZINGEN IN GEEL
Bijlage 1 - Wijzigingsbesluit 1e wijziging HVO Texel 2020 - WIJZIGINGEN IN GEEL
Bijlage 2 - Eerste wijziging HVO Texel 2020 toevoegingen en was-wordt - WIJZIGINGEN IN GEEL
Bijlage 3 - Geconsolideerde tekst HVO Texel 2020 - WIJZIGINGEN IN GEEL
Concept-raadsbesluit - 3110624 - 1e wijziging huisvestingsverordening 2020 - WIJZIGINGEN IN GEEL
OUD - Advies - 1e wijziging huisvestingsverordening
OUD - Bijlage 1 - Wijzigingsbesluit 1e wijziging HVO Texel 2020
OUD - Bijlage 2 - Eerste wijziging HVO Texel 2020 toevoegingen en was-wordt
OUD - Bijlage 3 - Geconsolideerde tekst HVO Texel 2020
OUD - Concept-raadsbesluit - 3110624 - 1e wijziging huisvestingsverordening 2020

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
B&W	11 januari 2022
Planningscommisie	18 januari 2022
Raadscommissie	**1 februari 2022**
Raadsvergadering	16 februari 2022

Toelichting

De wet Toeristische verhuur van woonruimte is als wijziging opgenomen in de Huisvestingswet (hierna: wet) en geeft gemeenten meer middelen in handen om de toeristische verhuur in woningen in goede banen te leiden. Voor de verhuurders wordt het eenvoudiger en voor de handhavers wordt het gemakkelijker. Er is namelijk een registratie-,

meld- en/of vergunningplicht in het leven geroepen. Deze instrumenten kunnen met het oog op het behoud of de samenstelling van de woonruimtevoorraad of het behoud van de leefbaarheid van de woonomgeving bij verordening door de gemeenteraad worden vastgesteld. In de Huisvestingsverordening Texel 2020 zijn er nog geen bepalingen hiervan opgenomen. Gelet op de wijziging van de wet per 1 januari 2021 is het van belang hierop te anticiperen en het nieuw verkregen instrumentarium, en dan de eerste, meest lichte maatregel, namelijk de registratieplicht, op te nemen in de verordening. De wijziging van de verordening stelt de gemeente Texel in staat om de toeristische verhuur in woningen beter te reguleren. De invoering van de registratieplicht voor de toeristische verhuur van woonruimte vindt plaats per 1 april 2022. Vanaf die datum kan er per adres een registratienummer worden aangevraagd. Na een half jaar start een handhavingstraject. Er gelden dan bestuurlijke boetes. Bijvoorbeeld bij het verhuren zonder registratienummer of het niet informeren door een leverancier van een website dat dit nodig is kan dit oplopen tot € 9.000 per overtreding.

Gemeente Texel

Advies

1e wijziging Huisvestingsverordening 2020 voor invoering registratieplicht toeristische verhuur van woonruimte

Doelenboom

Programma	**3**	**Mooi en gastvrij Texel**
Maatschappelijk doel	3.4.	Recreatie faciliteren
Beleidsdoel	3.4.2	Toerisme kwalitatief en kwantitatief stimuleren

Raadsvoorstel

Voorgesteld wordt te besluiten:
~~de~~ het wijzigings~~verordening~~besluit Eerste wijziging van de Huisvestingsverordening Texel 2020, inclusief toelichting, conform het wijzigingsbesluit (bijlage 1) vast te stellen.

Toelichting

In het Toeristisch Toekomstplan (vastgesteld door de raad op 22 september 2021) is o.a. besloten dat we meer inzicht en grip nodig hebben op de toeristische verhuur van woonruimten, zoals Logies met Ontbijt. De nieuwe Wet toeristische verhuur van woonruimte biedt daarvoor inmiddels instrumenten. Van de lichtste vorm daarvan, de registratieplicht, wil Texel gebruikmaken. Daarvoor is een wijziging van de huisvestingsverordening nodig.

Consequenties

Financieel	☐ Ja	☑ Nee	Majeure risico's	☐ Ja	☑ Nee
Personeel/Organisatie	☐ Ja	☑ Nee	Beheer	☐ Ja	☑ Nee
Juridisch	☑ Ja	☐ Nee	Belanghebbenden	☐ Ja	☑ Nee
Beleid	☑ Ja	☐ Nee	Structuurvisie	☐ Ja	☑ Nee
Inkoop/Aanbesteding	☑ Ja	☐ Nee	Regie		
Deregulering	☐ Ja	☑ Nee	**Zaaknummer**	3110624	

Bijlagen

1. wijzigingsbesluit Huisvestingsverordening Texel 2020 eerste wijziging
2. 1e wijziging Huisvestingsverordening Texel 2020 toevoegingen en was - wordt
3. nieuwe geconsolideerde versie van de Huisvestingsverordening Texel 2020

1e wijziging Huisvestingsverordening 2020 voor invoering registratieplicht toeristische verhuur van woonruimte

Samenvatting

De wet Toeristische verhuur van woonruimte is als wijziging opgenomen in de Huisvestingswet (hierna: wet) en geeft gemeenten meer middelen in handen om de toeristische verhuur in woningen in goede banen te leiden. Voor de verhuurders wordt het eenvoudiger en voor de handhavers wordt het gemakkelijker. Er is namelijk een registratie-, meld- en/of vergunningplicht in het leven geroepen. Deze instrumenten kunnen met het oog op het behoud of de samenstelling van de woonruimtevoorraad of het behoud van de leefbaarheid van de woonomgeving bij verordening door de gemeenteraad worden vastgesteld. In de Huisvestingsverordening Texel 2020 zijn er nog geen bepalingen hiervan opgenomen. Gelet op de wijziging van de wet per 1 januari 2021 is het van belang hierop te anticiperen en het nieuw verkregen instrumentarium, en dan de eerste, meest lichte maatregel, namelijk de registratieplicht, op te nemen in de verordening. De wijziging van de verordening stelt de gemeente Texel in staat om de toeristische verhuur in woningen beter te reguleren. De invoering van de registratieplicht voor de toeristische verhuur van woonruimte vindt plaats per 1 april 2022. Vanaf die datum kan er per adres een registratienummer worden aangevraagd. Na een half jaar start een handhavingstraject. Er gelden dan bestuurlijke boetes. Bijvoorbeeld bij het verhuren zonder registratienummer of het niet informeren door een leverancier van een website dat dit nodig is kan dit oplopen tot € 9.000 per overtreding.

1e wijziging Huisvestingsverordening 2020 voor invoering registratieplicht toeristische verhuur van woonruimte

Argumenten tot advies

Het Toeristisch Toekomstplan is door de Raad vastgesteld op 22 september 2021. De raad heeft daarbij besloten en het college opdracht gegeven een eerste uitvoeringsagenda op te stellen waarin een aantal zaken prioriteit hebben, waaronder: Het toepassen van de mogelijkheden in de Wet toeristische verhuur van woonruimte met als eerste stap het invoeren van een registratieplicht voor alle woningen die een vorm van toeristische verhuur aanbieden via het wijzigen van de huisvestingsverordening. En vervolgens ook in te zetten op een handhavingstraject.

Hierin staan 6 pijlers, met bij elk daarvan acties om tot uitvoering van het plan te komen.
Pijler 5 luidt: ‘stuur vanuit inzicht en heldere regelgeving’. En het derde advies van pijler 5 luidt:
3. Registratieplicht voor toeristische verhuur van (delen van) woningen Om inzicht te krijgen in het aantal recreatieve slaapplaatsen in particuliere woningen en de daadwerkelijk verhuur hiervan komt er een registratieplicht voor alle vormen van toeristische verhuur in woningen: of dit nu de gehele woning (bij tweede woningen) betreft of een deel (logies met ontbijt).

Op de website van de gemeente Texel (projectpagina Toeristisch Toekomstplan) staat hierover al een en ander toegelicht:

In 2022 voeren we een registratieplicht in voor alle woningen die een vorm van toeristische verhuur aanbieden, op basis van de Wet toeristische verhuur van woonruimte. Dus voor logies met ontbijt, maar ook tweede woningen die recreatieve verhuur aanbieden. Hiervoor passen we de huisvestingsverordening aan.

Dit betekent dat iedereen die toeristische verhuur aanbiedt in zijn woning zich digitaal moet registreren. Via een digitaal formulier geeft men aan wat men verhuurt (ook het aantal kamers bij logies met ontbijt) en of er toestemming is verkregen van de eigenaar van het pand. Vervolgens ontvangt de verhuurder een registratienummer die hij in alle correspondentie, dus ook op verhuursites, moet vermelden. Zonder registratienummer mag er niet verhuurd worden. Dit laat onverlet dat indien men met toeristische verhuur handelt in strijd met het bestemmingsplan, de Woningwet of de Wabo, op grond van deze wet- en regelgeving (ook) handhavend kan worden opgetreden. Bijvoorbeeld door het opleggen van een last onder dwangsom of last onder bestuursdwang.

Een half jaar na inwerkingtreding start een handhavingstraject. Op het aanbieden van woningen voor toeristische verhuur zonder vermelding van het registratienummer, het niet door een dienstverlener informeren van een aanbieder over de registratieplicht en de zorgplicht van de aanbieder, staan bestuurlijke boetes. Dit bedrag is € 9.000,- per overtreding (dus verhuren zonder nummer of het niet informeren van een dienstverlener dat een registratienummer nodig is) en bij herhaling geldt nogmaals dat bedrag. Bij het veroorzaken van overlast kan er ook een bestuurlijke boete worden opgelegd: € 410,- per overtreding van een natuurlijk persoon en € 2.100,- voor een rechtspersoon. Bij overlast kan gedacht worden aan bijvoorbeeld geluidsoverlast (luide muziek of het houden van feesten in woning of tuin tijdens nachtelijke uren). Voor aanbieders die hun woonruimte al voor de inwerkingtreding van het verbod aanboden voor toeristische verhuur, geldt het verbod tot het aanbieden van woonruimte voor toeristische verhuur zonder vermelding van het registratienummer niet eerder dan zes maanden na de inwerkingtreding van de wijziging in de verordening.

Door dit advies over de wijziging van de Huisvestingsverordening voeren we dit besluit uit het Toeristisch Toekomstplan uit en kan, bij vaststelling van de verordening, per 1 april 2022 de registratieplicht daadwerkelijk ingaan.

Alternatieven

n.v.t.

Consequenties

- **Juridische consequenties**
  Door de wijziging van de verordening worden Texelaars die hun woonruimte toeristisch willen verhuren, verplicht om hiervoor een registratienummer aan te vragen. Dit moeten zij bij alle openbare uitingen zoals het aanbieden van de woonruimte op internetplatforms, erbij vermelden. Het hebben van een nummer staat overigens los van de regels die gelden óf men mag verhuren en hoeveel. Die regels veranderen op dit moment niet. Ze zijn opgenomen in de bestemmingsplannen. Handhaving daarvan vindt plaats op basis van de bestemmingsplannen. Bij het aanvragen en toewijzen van een registratienummer vindt geen toetsing plaats. Een ieder die woonruimte aanbiedt is zelf verantwoordelijk voor de check of alles voldoet aan de regels. Het nummer wordt automatisch toegekend. Er wordt een handhavingsplan opgesteld en vanaf 1 oktober 2022 (6 maanden na ingang registratieplicht) wordt er actief gehandhaafd.

  De 1e wijziging van de huisvestingsverordening 2020 ziet op het invoeren van een registratieplicht voor alle woningen die een vorm van toeristische verhuur aanbieden, op basis van de Wet toeristische verhuur van woonruimte, en de daarbij horende bestuurlijke boetes in geval van overtreding. Ook is de mogelijkheid opgenomen dat als een toezichthouder een overtreding van de registratieplicht constateert en aan de betrokken aanbieder binnen het tijdvak van vijf jaar voorafgaand aan de constatering tweemaal of vaker een bestuurlijke boete is opgelegd voor deze overtreding, burgemeester en wethouders de aanbieder een verbod kunnen opleggen tot het in gebruik geven van een woonruimte voor toeristische verhuur gedurende hoogstens een jaar. Burgemeester en wethouders kunnen in dat geval ook een aanwijzing geven aan iemand die een dienst verleent gericht op het publiceren van aanbiedingen voor toeristische verhuur van woonruimte, om aanbiedingen voor toeristische verhuur van de betrokken aanbieder te blokkeren voor de periode waarvoor het verbod geldt. Daarnaast zijn een aantal verwijzingen in artikel 12 en de Bijlage I gecorrigeerd, alsmede aanpassing van de boetetarieven naar prijspeil 2022. De bedragen uit het wetboekboek van strafrecht zijn overgenomen (dit zijn de maximale bedragen).

- **Beleidsmatige consequenties**
  Dit advies kent zelf geen beleidsmatige consequenties. Het betreft juist een stuk uitvoering van recent vastgesteld beleid.

- **Inkoop- en aanbestedingsbeleid**
  We maken gebruik van het landelijk opgezette registratiesysteem (www.toeristischeverhuur.nl). Daar zijn aansluitkosten mee gemoeid. Deze worden meegenomen in de uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024 die invulling geeft aan het Toeristisch Toekomstplan, die ook op de agenda staat van de raad van februari 2021. De overige consequenties, zoals de personele en financiële consequenties van het invoeren van het registratiesysteem en het intensiveren van toezicht en handhaving, staan ook in deze uitvoeringsagenda De eerste dekking voor de aansluiting op het landelijk systeem en het opstarten van dit traject is mogelijk uit het nog resterende toeristisch budget. Voor het abonnement op beheer/onderhoud van dit systeem en overige kosten zoals handhavingscapaciteit zijn meer echter meer middelen nodig.

Relevante wet- en regelgeving of jurisprudentie

- Wet toeristische verhuur van woonruimte als wijziging opgenomen in de Huisvestingswet 2014 (artikel 23a t/m 23g, 35 en 51), Huisvestingsverordening Texel 2020

Gemeente Texel

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

1e wijziging Huisvestingsverordening 2020 voor invoering registratieplicht toeristische verhuur van woonruimte

Doelenboom

Programma	**3**	**Mooi en gastvrij Texel**
Maatschappelijk doel	3.4.	Recreatie faciliteren
Beleidsdoel	3.4.2	Toerisme kwalitatief en kwantitatief stimuleren

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Gelet op

- Huisvestingswet 2014, Huisvestingsverordening Texel 2020

Overwegende

- Dat wij op 22 september 2021 het nieuwe Toeristisch Toekomstplan ‘Texel in Balans’ hebben vastgesteld;
- Dat daarin opgenomen is, in pijler 5 advies nr. 3, dat we overgaan tot de invoering van een registratieplicht voor de toeristische verhuur van woonruimten;
- Dat de druk van het toerisme op Texel, onder andere door de groei van het aanbod van de toeristische verhuur van woonruimte , ten koste gaat van de leefbaarheid op Texel in de kernen en het buitengebied;
- Dat de groei in het toerisme die we de afgelopen jaren ervaren, ten koste gaat van de leefbaarheid op Texel als geheel;
- Gelet op de artikelen 23a, 23d, 23f, 23g, 35 en 51 van de Huisvestingswet 2014 en artikel 151d van de Gemeentewet;

Besluit

~~de~~ het wijzigingsbesluit~~verordening~~ Eerste wijziging van de Huisvestingsverordening Texel 2020, inclusief toelichting, conform het wijzigingsbesluit (bijlage 1) vast te stellen.

Ondertekening

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 16-02-2022,

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer 3110624

Bijlagen

1. wijzigingsbesluit Huisvestingsverordening Texel 2020 eerste wijziging
2. 1e wijziging Huisvestingsverordening Texel 2020 toevoegingen en was - wordt
3. nieuwe geconsolideerde versie van de Huisvestingsverordening Texel 2020

Wijzigingsverordeningbesluit (1e wijziging) Huisvestingsverordening gemeente Texel 2020 in verband met toeristische verhuur

De raad van de gemeente Texel;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Texel van 11 januari 2022;

Gelet op o.a. artikel 149 van de Gemeentewet;

Besluit:

Vast te stellen de Wijzigingsverordening het wijzigingsbesluit (1e wijziging) Huisvestingsverordening gemeente Texel 2020:

Artikel I. Invoegen Hoofdstuk 32A. Toeristische verhuur van woonruimte
Na Hoofdstuk 3 2. wordt een nieuw hoofdstuk toegevoegd luidende:

Hoofdstuk 3 2A. Toeristische verhuur van woonruimte
Artikel 11a. Vormen van toeristische verhuur
1. Het verbod, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, van de wet is van toepassing op alle woonruimten die zijn gelegen in de gemeente Texel voor alle vormen van toeristische verhuur. Dit hoofdstuk is van toepassing op alle vormen van toeristische verhuur.

2. Het vorige lid is niet van toepassing op als zodanig in het ter plaatse geldende bestemmingsplan bestemde recreatiewoningen (zomerhuizen) en recreatie-/vakantieappartementen en evenmin op woningruil en huisbewaring.

Artikel 11b. Verbod aanbieden zonder registratienummer

1.Het is verboden woonruimte, of een deel daarvan, aan te bieden voor toeristische verhuur van woonruimte als bedoeld in artikel 11a lid 1 van deze verordening, zonder daarbij het registratienummer van de woonruimte te vermelden, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, van de wet.

2. Voor elk van de te verhuren woonruimten wordt een registratienummer aangevraagd door middel van de website toeristischeverhuur.nl.

3. Een registratienummer als bedoeld in het tweede lid, wordt aangevraagd door degene die een woonruimte of deel daarvan aanbiedt voor toeristische verhuur.

Artikel 11c Dienstverlener informeert aanbieder over verbod

Degene die een dienst verleent gericht op het publiceren van aanbiedingen voor toeristische verhuur van woonruimte, dient degene die een woonruimte aanbiedt voor toeristische verhuur te informeren over het verbod, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, van de wet.

Artikel 11d. Jaarverbod toeristische verhuur

1. Als een toezichthouder een overtreding van artikel 11b van deze verordening constateert en aan de betrokken aanbieder binnen het tijdvak van vijf jaar voorafgaand aan de constatering tweemaal of vaker een bestuurlijke boete is opgelegd voor overtreding van dit artikel, kunnen burgemeester en wethouders de aanbieder een verbod opleggen tot het in gebruik geven van een woonruimte voor toeristische verhuur gedurende hoogstens een jaar.

2. Burgemeester en wethouders kunnen in dat geval tevens een aanwijzing geven aan iemand die een dienst verleent gericht op het publiceren van aanbiedingen voor toeristische verhuur van woonruimte, om aanbiedingen voor toeristische verhuur van de betrokken aanbieder te blokkeren voor de periode waarvoor het verbod van het eerste lid geldt.

Artikel 11e. Zorgplicht aanbieder

De aanbieder die een woonruimte toeristisch heeft verhuurd, zorgt ervoor dat door gedragingen in of vanuit de verhuurde woonruimte, het bijbehorende erf of de onmiddellijke nabijheid van de woonruimte geen ernstige of herhaaldelijke hinder voor omwonenden wordt veroorzaakt door toedoen van de huurders of hun bezoekers.

Artikel II. Wijziging Huisvestingsverordening gemeente Texel 2020: artikel 12 Bestuurlijke boete

Artikel 12 van de Huisvestingsverordening wordt als volgt gewijzigd en komt te luiden:

Artikel 12. Bestuurlijke boete

1. Voor overtreding van de verboden als bedoeld in de artikelen 8, 23a en 23d van de wet, alsmede handelen in strijd met artikel 11e van deze verordening, kunnen burgemeester en wethouders een bestuurlijke boete opleggen.
2. De bestuurlijke boete voor overtreding van het verbod als bedoeld in de artikelen 8, tweede lid, van de wet, wordt verhoogd met 100 procent van het boetebedrag dat in bijlage I bij deze verordening is bepaald, indien de overtreding is begaan bij een bedrijfsmatige exploitatie van woonruimte.
3. Bij toepassing van het gestelde in voorgaande leden hanteren burgemeester en wethouders hoogstens de boetes als vermeld in bijlage 1 van deze verordening.
4. Voor overtreding van artikel 8 , tweede lid, van de wet wordt, als binnen een tijdvak van vier jaar voorafgaand aan de constatering van de overtreding al een bestuurlijke boete is opgelegd voor overtreding van hetzelfde verbod, in geval van overtreding door een rechtspersoon een boete van ten hoogste € 90.000,- opgelegd en in geval van overtreding door een natuurlijk persoon een boete van ten hoogste € 45.000,-.

Artikel III. Wijziging Huisvestingsverordening gemeente Texel 2020: Bijlage 1

Bijlage I wordt als volgt gewijzigd en komt te luiden:

Bijlage I bestuurlijke boetes als bedoeld in artikel 12 van deze verordening

Overtreding	**1e keer**	**Recidive***
Artikel 8, eerste lid, van de Huisvestingswet 2014: (artikel 3.1 van deze verordening)	€ 450	€ 450
Artikel 8, tweede lid, van de Huisvestingswet 2014: (artikel 3.1 van deze verordening) niet bedrijfsmatige exploitatie	€ 22.500	€ 45.000

bedrijfsmatige exploitatie	€ 45.000	€ 90.000
Artikel 11 e van deze verordening (artikel 151d van de Gemeentewet)	€ 410 voor een natuurlijk persoon en € 2.250 voor een rechtspersoon	€ 410 voor een natuurlijk persoon en € 2.250 voor een rechtspersoon
Artikel 23a, eerste of derde lid, van de Huisvestingswet 2014 (artikel 11b van deze verordening)	€ 9.000	€ 9.000
Artikel 23d van de Huisvestingswet 2014 (artikel 11c van deze verordening)	€ 9.000	€ 9.000

*) Recidive

Van recidive is sprake als binnen een tijdvak van vier jaar voorafgaand aan de constatering van de overtreding al een bestuurlijke boete is opgelegd voor overtreding van hetzelfde verbod.

Artikel IV. Inwerkingtreding

Deze wijzigingsverordening treedt in werking op 1 april 2022.

Toelichting

I. Algemeen

Toeristische verhuur van woonruimte

De wet biedt sinds 1 januari 2021 een aantal instrumenten voor het reguleren van de toeristische verhuur van woonruimte die in de Huisvestingsverordening kunnen worden opgenomen. De wetgever geeft een brede definitie van toeristische verhuur. Het gaat om alle vormen van het tegen betaling bieden van verblijf in een woonruimte aan personen die niet in de gemeentelijke basisregistratie zijn ingeschreven. Daarmee omvat toeristische verhuur niet alleen vakantieverhuur van woningen (het toeristisch verhuren van woonruimte tijdens de afwezigheid van de hoofdbewoner, bijvoorbeeld vanwege vakantie), maar ook Bed & Breakfasts (waarbij een deel van de woning verhuurd wordt en de hoofdbewoner tijdens de verhuur aanwezig is) alsook andere vormen van tijdelijke verhuur van woningen aan personen die niet ingeschreven staan in de basisregistratie.

Het gevolg van het toeristisch verhuren van woonruimte is dat de woongebruik niet langer overheersend is en dat er sprake kan zijn van oneigenlijk gebruik van de woningvoorraad. Dit is onwenselijk omdat er schaarste aan woonruimte is. Op Texel is sprake van een unieke woonsituatie, samenhangend met het zijn van een eiland (zie ook de toelichting hierna bij artikel 3). Wanneer woonruimte toeristisch wordt verhuurd, is zij niet beschikbaar voor de woonfunctie wat ten koste kan gaan van de doorstroming en mogelijk effect heeft op de koop- en huurprijzen. Toeristische verhuur van woonruimte tast de leefbaarheid in de woonomgeving aan. Dit is voornamelijk het geval in gebieden waar een concentratie van toeristische verhuur plaatsvindt. Toeristische verhuur van woonruimte kan tot overlast leiden. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan het houden van feesten in de woonruimte, luide muziek op nachtelijke uren, rollende koffers, extra verkeer en parkeerdruk en andere vormen van overlast. In sommige gevallen kan het zelfs invloed hebben op de openbare orde en veiligheid in de buurt. Voorts heeft het veelvuldig gebruik van meerdere woonruimten voor toeristische verhuur in dezelfde buurt invloed op het karakter en de sociale cohesie van de buurt, hetgeen de demografie minder stabiel maakt. Bovendien is niet iedere woonruimte geschikt voor toeristische verhuur. Zo gelden er bijvoorbeeld in de bouwregelgeving extra eisen in verband met brandveiligheid indien een gebouw wordt gebruikt voor het bieden van recreatief verblijf (logiesfunctie)

De toeristische verhuur van woonruimte in de gemeente Texel biedt kansen voor onder meer de gastvrijheidseconomie. Het aanbieden van logies, al dan niet met ontbijt, ook wel ‘Bed&Breakfast’ genoemd, wordt sinds lange tijd aangeboden op diverse woonadressen op Texel. Van oudsher gebeurde dit als een bijverdienste in het hoogseizoen. Het is een kleinschalige logiesvorm die past bij het eiland en zeker een aantal positieve aspecten kent. Het biedt de Texelaar de mogelijkheid om te profiteren van toerisme, het biedt de bezoeker de gelegenheid om in contact te komen met de ‘locals’ en het vindt plaats in bestaande bebouwing.

De laatste jaren beginnen echter ook de negatieve aspecten zich te manifesteren. In het coalitieakkoord 'Balans brengen' (mei 2018) is al opgenomen dat de gemeente de komende jaren een evenwichtige balans wenst te behouden, en waar nodig te verbeteren, tussen bezoekers (toerisme) en bewoners (leefbaarheid) op Texel. Op 22 september 2021 heeft de gemeenteraad van Texel het Toeristisch Toekomstplan ‘Texel in balans’ vastgesteld, Voor de vaststelling van het Toeristisch Toekomstplan is onderzoek gedaan. Er zijn cijfers verzameld, er heeft overleg plaatsgevonden en de slaapplaatsenregistratie is tegen het licht gehouden. Verder is een klankbordgroep samengesteld met daarin naast twee dorpscommissies onder andere TOP, VVV Texel, TESO, LTO Noord, Staatsbosbeheer, Kamperen bij de Boer en een afvaardiging van Koninklijke Horeca Nederland (afd. Texel) en Hiswa-Recron. De visie is naar aanleiding hiervan tot stand gekomen, Uit de visie blijkt dat het belangrijk is een goede balans tussen bezoekers en inwoners te bewaken.

In veel situaties hebben Bed&Breakfasts zich nu ontwikkeld tot een grootschalige logiesvorm jaarrond, en dus niet langer alleen beperkt tot het hoogseizoen. Dit blijkt ook uit de cijfers van TESO, waarin over de periode van 2009-2019 een sterke toename is gesignaleerd van het aantal personenauto's in de maanden juni (+39%), november (+38%), december en maart (beide +34%).

Personen auto's van Den Helder naar Texel (x 1000)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	% stijging in 2019 t.o.v. 2009
Jan	27	24	28	29	27	29	30	32	35	35	35	30%
Febr	32	31	31	32	32	33	37	40	38	40	41	28%
Mrt	38	38	38	42	42	41	44	50	48	51	51	34%
April	53	50	54	50	46	54	55	56	64	59	68	28%
Mei	59	57	51	56	58	58	66	65	65	73	67	14%
Juni	51	51	57	51	50	55	58	61	68	67	71	39%
Juli	61	63	60	60	64	63	70	72	71	76	75	23%
Aug	64	61	60	65	69	67	74	78	77	80	82	28%
Sept	50	49	52	51	52	57	57	67	66	64	64	28%
Okt	51	50	48	49	49	55	59	60	61	64	63	24%
Nov	34	34	33	34	36	37	38	40	42	45	47	38%
Dec	35	32	34	33	36	38	42	43	42	44	47	34%
											gem. per maand	29%

Bron: TESO - december 2021

De aanwezigheid van gasten geeft meer drukte in woonwijken, er is een grotere parkeerdruk omdat veel toeristen met de auto komen en er is meer (geluids)overlast. Temeer nu dit gedurende het hele jaar gebeurt en niet langer beperkt is tot het hoogseizoen of de vakantieperiodes. De parkeernorm voor logies met ontbijt is opgenomen in de Nota Parkeernormen Texel 2015, maar in de kernen wordt veelal niet voldaan aan deze norm. Door de opkomst van digitale platforms als Airbnb en Booking.com is de toeristische verhuur van woonruimte ook op Texel toegenomen, In

mei 2020 zijn bij een inventarisatie 306 unieke logiesaccommodaties geïdentificeerd waarvan 95 een specifieke recreatieve functie aanduiding (recreatief opstal/tweede woning/appartementencomplex of verblijfsrecreatieve gebouwen) hebben. Bij de overige 211 accommodaties was dit niet het geval, daar werd een vorm van logies met ontbijt aangeboden. Deze regels voor het reguleren van de toeristische verhuur voorzien erin dat negatieve effecten van toeristische verhuur worden voorkomen of beperkt. Mogelijke negatieve effecten zijn bijvoorbeeld afname van de beschikbaarheid van woningen door woningonttrekking en leefbaarheidsproblemen zoals overlast voor omwonenden en afnemende sociale cohesie in een buurt.

Ook in het Toeristisch Toekomstplan is aangegeven dat er een belangrijke keerzijde zit aan (een toename van) toerisme. Uit een door het Bureau Stedelijke Planning en de Universiteit Utrecht uitgevoerd onderzoek naar Airbnb in de provincie Noord-Holland (gebundeld in Airbnb Monitor Noord-Holland 2021, d.d. 1 oktober 2021) blijkt dat vrijwel over het gehele eiland meer dan 20 accommodaties per 1.000 inwoners (de hoogste dekkingsgraad) zijn gevestigd. Toerisme en toeristische verhuur beperkt zich op Texel dus niet tot enkel de kernen, maar is verspreid over het hele eiland. Dit uit zich op Texel door toenemende drukte in de woonwijken en in natuurgebieden onder meer vanwege parkeerproblemen (vooral in de kernen) en veel bezoekers die op gezette tijden bepaalde locaties bezoeken. De Texelaar voelt zich soms wat verdrongen in eigen dorp. Dit speelt vooral in De Koog en Den Burg, maar ook de kleinere dorpen hebben soms last van bepaalde gedragingen van gasten. Bovendien brengt de toename van het aantal toeristen in het buitengebied meer druk op de natuur en de rust en stilte in het kwetsbare buitengebied, ook vanwege de toename van verkeersbewegingen bij verblijf of recreatie in het buitengebied. Als gevolg daarvan staat de leefbaarheid op Texel, zowel in de kernen als in het buitengebied, onder druk.

De gemeente Texel maakt gebruik van de mogelijkheid tot het invoeren van een registratieplicht, maar niet van de melding- of vergunningplicht. Dit is ook nadrukkelijk in het Toeristisch Toekomstplan opgenomen (p. 19). De uitkomsten van de onderzoeken die ten grondslag liggen aan het Toeristisch Toekomstplan vormen aanleiding tot het invoeren van deze registratieplicht. Het invoeren van de registratieplicht, en het vervolgens handhaven hiervan, is één van de conclusies en aanbevelingen in het Toeristisch Toekomstplan. Door de registratieplicht wordt de informatiepositie verbeterd, waardoor gericht en effectief kan worden gehandhaafd. De registratieplicht is bedoeld om beter inzicht te krijgen in waar, door wie en welke woonruimte wordt aangeboden voor toeristische verhuur en dus de omvang van toeristische verhuur van woonruimte op Texel. Zonder de registratieplicht beschikt de gemeente immers niet over de adressen waar woonruimte voor toeristische verhuur wordt aangeboden omdat verschillende online platforms deze informatie niet bij de

advertentie vermelden. Vooralsnog volstaat het krijgen van inzicht in welke woonruimte wordt aangeboden voor toeristische verhuur.

Bestuurlijke boete

Het college heeft op grond van artikel 35 van de Huisvestingswet 2014 de bevoegdheid om overtredingen van de verordening te sanctioneren met een bestuurlijke boete. In de verordening zijn de maximale hoogten van de boetes opgenomen, met inachtneming van de in de Huisvestingswet 2014 opgenomen kaders.

Met het uitbreiden van de artikelen in de verordening vanwege de Wet Toeristische verhuur, wordt het ook voor het overtreden van deze nieuwe voorschriften mogelijk deze met een bestuurlijke boete te sanctioneren. Het gaat dan om het overtreden van de registratieplicht, de zorgplicht van de aanbieder in het kader van overlast en overtredingen door online platforms. In de wet is een verbod opgenomen op publiceren zonder registratienummer en een verplichting om aanbieders te informeren over de geldende wet -en regelgeving voor het legaal aanbieden van woonruimte voor toeristische verhuur.

De maximumhoogtes van de boetes die kunnen worden opgelegd bij het overtreden van de voorschriften in verband met toeristische verhuur, staan vermeld in de tabel in bijlage 1 bij de verordening.

Dit alles laat onverlet dat indien men met toeristische verhuur handelt in strijd met het bestemmingsplan, de Woningwet of de Wabo, op grond van deze wet- en regelgeving (ook) handhavend kan worden opgetreden. Bijvoorbeeld door het opleggen van een last onder dwangsom of last onder bestuursdwang.

II. Artikelsgewijs

Artikel 11a. Vormen van toeristische verhuur

In het eerste lid van dit artikel is bepaald dat alle vormen van toeristische verhuur van woonruimte worden gereguleerd met een registratieplicht. Op Texel betreft dit voornamelijk het aanbieden van logies, al dan niet met ontbijt (Bed&Breakfast), en toeristische verhuur van woningen die bestemd dan wel aangeduid zijn als tweede woning in het bestemmingsplan (‘Wonen – tweede woning’).

In het tweede lid is opgenomen dat het eerste lid niet van toepassing is op als zodanig in het ter plaatse geldende bestemmingsplan bestemde recreatiewoningen (zomerhuizen) en recreatie-/vakantieappartementen en evenmin op woningruil en huisbewaring. In de memorie van toelichting bij de Wet toeristische verhuur van woonruimte is toegelicht: ‘dat met toeristische verhuur van woonruimte wordt bedoeld

het tegen betaling in een woonruimte verblijf bieden aan personen die niet als ingezetene met een adres in de gemeente in de Basis Registratie Personen (BRP) zijn ingeschreven. Woningruil, anders dan voor vakantie en/of recreatie, en huisbewaring vallen hier niet onder omdat bij woningruil en huisbewaring de bewoners zich moeten inschrijven in de BRP en er derhalve geen sprake is van toeristische verhuur. Ook recreatiewoningen (zomerhuizen) vallen niet onder de reikwijdte van deze bepaling. De memorie van toelichting bij de Huisvestingswet 2014 stelt immers dat met «bewoning» als genoemd in de begripsbepaling van «woonruimte» bedoeld wordt dat de woonruimte dient als hoofdverblijf. Ruimten die, gegeven hun inrichting en voorzieningen, geschikt zijn voor tijdelijk recreatief verblijf, zoals vakantiewoningen zijn geen woonruimten in de zin van de Huisvestingswet 2014.' (Kamerstukken II 35 353, nr. 3, blz. 36).

Artikel 11b. Verbod aanbieden zonder registratienummer

Op grond van artikel 23a van de Huisvestingswet 2014 wordt het registratienummer eenmalig aangevraagd door degene die een woonruimte aanbiedt voor toeristische verhuur, middels een door burgemeester en wethouders voorgeschreven elektronisch formulier. De eenmalige registratie is digitaal, laagdrempelig en kosteloos. Wie zich registreert, ontvangt een registratienummer. U krijgt het nummer direct per mail toegestuurd. Dit nummer moet u vervolgens in uw advertenties vermelden. Platforms zoals Airbnb hebben een speciaal veld waar u het nummer moet invullen. Er zijn geen voorwaarden verbonden aan het verkrijgen van het registratienummer, dat elektronisch en direct wordt verstrekt. Het verstrekken van een registratienummer is een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). De registratieplicht geldt voor elke afzonderlijke woonruimte die apart kan worden verhuurd, ook al bevindt die zich in hetzelfde gebouw of dezelfde woning als andere toeristisch te verhuren woonruimte van dezelfde verhuurder. Voor elk van die woonruimten moet dus een eigen registratienummer worden aangevraagd.

Op grond van artikel 51, eerste lid, van de wet, geldt ingeval toepassing is gegeven aan artikel 23a van de wet zoals in deze verordening is gedaan, voor aanbieders die hun woonruimte al voor de inwerkingtreding van het verbod aanboden voor toeristische verhuur het verbod bedoeld in dat artikel niet eerder dan zes maanden na de inwerkingtreding ervan.

Artikel 11c. Dienstverlener informeert aanbieder over verbod

Dit artikel is opgenomen in artikel 23d van de wet en voorziet erin dat degene die een dienst verleent gericht op het publiceren van aanbiedingen voor toeristische verhuur

van woonruimte, degene die een woonruimte aanbiedt voor toeristische verhuur dient te informeren over het verbod, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, van de wet.

Artikel 11d. Jaarverbod toeristische verhuur

Three strikes and you are out: wie binnen vijf jaar voor tweemaal of vaker wordt betrapt op een overtreding van hoofdstuk 3A, riskeert een verbod van toeristische verhuur voor de tijd van maximaal een jaar (eerste lid). Als burgemeester en wethouders dat doorgeven aan een 'tussenpersoon', mag die voor de duur van het verbod niet adverteren voor deze aanbieder (tweede lid). Deze bepaling berust op artikel 33a van de wet.

Artikel 11e. Zorgplicht aanbieder

Deze bepaling berust op artikel 151d van de Gemeentewet. Ze vormt een aanvulling op de medebewindsregeling van de wet. De zorgplicht voor de leefbaarheid van de omgeving geldt voor iedereen die aan toeristische verhuur doet. Op grond van artikel 12 van de verordening kan bij overtreding hiervan een boete worden opgelegd conform de tabel in bijlage 1 bij de verordening.

Artikel 12. Bestuurlijke boete

Deze bepaling is een uitwerking van artikel 35 van de wet, waarin is bepaald dat de gemeenteraad in de huisvestingsverordening kan bepalen dat een bestuurlijke boete kan worden opgelegd ter zake van de overtreding van de verboden bedoeld in de artikelen 8, 21 of 22, 23a, eerste of derde lid, 23b, eerste en tweede lid, 23c, eerste lid, 23d of 23e,, of van het handelen in strijd met de voorwaarden of voorschriften, bedoeld in artikel 24 van de wet.

Naast het bepalen dat de bestuurlijke boete kan worden opgelegd, bepaalt de raad in de verordening ook de hoogte van de boete die voor verschillende overtredingen kan worden opgelegd. Het college is bevoegd tot het daadwerkelijk opleggen van een bestuurlijke boete.

In de verordening zijn bestuurlijke boetes opgenomen voor overtreding van artikel 8, 23a en 23d van de wet, alsmede voor handelen in strijd met artikel 11e van deze verordening, De (maximum) hoogte van de op te leggen boete per overtreding is opgenomen in bijlage 1 bij de verordening.

De wet geeft alleen bestuursrechtelijke handhavingsmogelijkheden. Het gewone strafrecht geldt daarnaast bij overtreding van de bepalingen in het Wetboek van Strafrecht (bijvoorbeeld in geval van valsheid in geschrifte of bedreiging).

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 16 februari 2022.

De voorzitter,
De griffier,

Bijlage 2: eerste wijziging huisvestingsverordening gemeente Texel 2020, toevoegingen en was-wordt

Toevoeging aan Huisvestingsverordening 2020 - Hoofdstuk ~~3~~ 2A: Toeristische verhuur van woonruimte:

HOOFDSTUK ~~3~~ 2A. Toeristische verhuur van woonruimte

Artikel 11a Vormen van toeristische verhuur

1. Het verbod, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, van de wet is van toepassing op alle woonruimten die zijn gelegen in de gemeente Texel voor alle vormen van toeristische verhuur. Dit hoofdstuk is van toepassing op alle vormen van toeristische verhuur.

2. Het vorige lid is niet van toepassing op als zodanig in het ter plaatse geldende bestemmingsplan bestemde recreatiewoningen (zomerhuizen) en recreatie-/vakantieappartementen en evenmin op woningruil en huisbewaring.

Artikel 11b Verbod aanbieden zonder registratienummer

1.Het is verboden woonruimte, of een deel daarvan, aan te bieden voor toeristische verhuur van woonruimte als bedoeld in artikel 11a lid 1 van deze verordening, zonder daarbij het registratienummer van de woonruimte te vermelden, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, van de wet.
2. Voor elk van de te verhuren woonruimten wordt een registratienummer aangevraagd door middel van de website toeristischeverhuur.nl.
3. Een registratienummer als bedoeld in het tweede lid, wordt aangevraagd door degene die een woonruimte of deel daarvan aanbiedt voor toeristische verhuur.

Artikel 11c Dienstverlener informeert aanbieder over verbod

Degene die een dienst verleent gericht op het publiceren van aanbiedingen voor toeristische verhuur van woonruimte, dient degene die een woonruimte aanbiedt voor toeristische verhuur te informeren over het verbod, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, van de wet.

Artikel 11d. Jaarverbod toeristische verhuur

1. Als een toezichthouder een overtreding van artikel 11b van deze verordening constateert en aan de betrokken aanbieder binnen het tijdvak van vijf jaar voorafgaand aan de constatering tweemaal of vaker een bestuurlijke boete is opgelegd voor overtreding van dit artikel, kunnen burgemeester en wethouders de aanbieder een verbod opleggen tot het in gebruik geven van een woonruimte voor toeristische verhuur gedurende hoogstens een jaar.
2. Burgemeester en wethouders kunnen in dat geval tevens een aanwijzing geven aan iemand die een dienst verleent gericht op het publiceren van aanbiedingen voor toeristische verhuur van woonruimte, om aanbiedingen voor toeristische verhuur van de betrokken aanbieder te blokkeren voor de periode waarvoor het verbod van het eerste lid geldt.

Artikel 11e. Zorgplicht aanbieder

De aanbieder die een woonruimte toeristisch heeft verhuurd, zorgt ervoor dat door gedragingen in of vanuit de verhuurde woonruimte, het bijbehorende erf of de onmiddellijke nabijheid van de woonruimte geen ernstige of herhaaldelijke hinder voor omwonenden wordt veroorzaakt door toedoen van de huurders of hun bezoekers.

Wijziging artikel 12 Huisvestingsverordening 2020 – Bestuurlijke boete:

Oud Artikel 12. Bestuurlijke boete

1. Voor overtreding van de verboden van artikelen 8, 21 of 22 van de wet, of het handelen in strijd met de voorwaarden of voorschriften, bedoeld in artikel 26 van de wet, kunnen burgemeester en wethouders een bestuurlijke boete opleggen.
2. De bestuurlijke boete wordt verhoogd met 100 procent van het boetebedrag dat in de bijlage I bij deze verordening wordt bepaald, indien de overtreding is begaan bij een bedrijfsmatige exploitatie van woonruimte.
3. Onverminderd het bepaalde in het vorige lid kan de bestuurlijke boete, met uitzondering van de bestuurlijke boete voor overtreding van artikel 9, eerste lid wederom worden verhoogd met 100 procent van het boetebedrag dat in de bijlage I bij deze verordening is bepaald, indien binnen een tijdvak van vijf jaar voorafgaand aan de constatering van de overtreding een andere overtreding van hetzelfde voorschrift is geconstateerd en de bestuurlijke boete wegens de eerdere overtreding onherroepelijk is geworden.
4. Bij toepassing van het gestelde in voorgaande leden hanteren burgemeester en wethouders de boetes als vermeld in een van de bijlagen van deze verordening.

Nieuw Artikel 12. Bestuurlijke boete

1. Voor overtreding van de verboden als bedoeld in de artikelen 8, 23a en 23d van de wet, alsmede handelen in strijd met artikel 11e van deze verordening, kunnen burgemeester en wethouders een bestuurlijke boete opleggen.
2. De bestuurlijke boete voor overtreding van het verbod als bedoeld in de artikelen 8, tweede lid, van de wet, wordt verhoogd met 100 procent van het boetebedrag dat in bijlage I bij deze verordening is bepaald, indien de overtreding is begaan bij een bedrijfsmatige exploitatie van woonruimte.
3. Bij toepassing van het gestelde in voorgaande leden hanteren burgemeester en wethouders hoogstens de boetes als vermeld in bijlage 1 van deze verordening.
4. Voor overtreding van artikel 8 , tweede lid, van de wet wordt, als binnen een tijdvak van vier jaar voorafgaand aan de constatering van de overtreding al een bestuurlijke boete is opgelegd voor overtreding van hetzelfde verbod, in geval van overtreding door een rechtspersoon een boete van ten hoogste € 90.000,– opgelegd en in geval van overtreding door een natuurlijk persoon een boete van ten hoogste € 45.000,–.

Wijziging Bijlage I Huisvestingsverordening 2020:

Oude Bijlage I: bestuurlijke boetes als bedoeld in artikel 11 van deze verordening

Overtreding	**1e keer**	**Recidive***
Artikel 8, eerste lid, van de Huisvestingswet 2014: (artikel 2:2, lid 1 van deze verordening)	€ 405	€ 405
Artikel 8, tweede lid, van de Huisvestingswet 2014: (artikel 2:2, lid 2 van deze verordening)		
niet-bedrijfsmatige exploitatie·	€ 5.000	€ 10.250
bedrijfsmatige exploitatie	€ 10.500	€ 20.250
Artikel 21, eerste lid en artikel 22, eerste lid van de Huisvestingswet 2014: (artikel 5.1 en 5.7 van deze verordening)		
niet bedrijfsmatige exploitatie	€ 5.000	€ 10.250
bedrijfsmatige exploitatie	€ 10.250	€ 20.250
Handelen in strijd met voorwaarden en voorschriften als bedoeld in artikel 26 van de Huisvestingswet 2014: (artikel 5.6 en 5.12 van deze verordening)		
niet bedrijfsmatige exploitatie	€ 5.000	€ 10.250
bedrijfsmatige exploitatie	€ 10.250	€ 20.250

Oud *) Recidive

Van recidive is sprake indien binnen vijf jaar na beëindiging van een overtreding van een bepaald artikel opnieuw dezelfde overtreding van hetzelfde artikel wordt begaan.

Nieuwe Bijlage I: bestuurlijke boetes als bedoeld in artikel 12 van deze verordening

Overtreding	**1e keer**	**Recidive***
Artikel 8, eerste lid, van de Huisvestingswet 2014: (artikel 3.1 van deze verordening)	€ 450	€ 450
Artikel 8, tweede lid, van de Huisvestingswet 2014: (artikel 3.1 van deze verordening) niet bedrijfsmatige exploitatie bedrijfsmatige exploitatie	 € 22.500 € 45.000	 € 45.000 € 90.000
Artikel 11 e van deze verordening (artikel 151d van de Gemeentewet)	€ 410 voor een natuurlijk persoon en € 2.250 voor een rechtspersoon	€ 410 voor een natuurlijk persoon en € 2.250 voor een rechtspersoon
Artikel 23a, eerste of derde lid, van de Huisvestingswet 2014 (artikel 11b van deze verordening)	€ 9.000	€ 9.000
Artikel 23d van de Huisvestingswet 2014 (artikel 11c van deze verordening)	€ 9.000	€ 9.000

Nieuw *) Recidive

Van recidive is sprake als binnen een tijdvak van vier jaar voorafgaand aan de constatering van de overtreding al een bestuurlijke boete is opgelegd voor overtreding van hetzelfde verbod.

Toevoeging aan Toelichting Huisvestingsverordening 2020:

Toeristische verhuur van woonruimte

De wet biedt sinds 1 januari 2021 een aantal instrumenten voor het reguleren van de toeristische verhuur van woonruimte die in de Huisvestingsverordening kunnen worden opgenomen. De wetgever geeft een brede definitie van toeristische verhuur. Het gaat om alle vormen van het tegen betaling bieden van verblijf in een woonruimte aan personen die niet in de gemeentelijke basisregistratie zijn ingeschreven. Daarmee omvat toeristische verhuur niet alleen vakantieverhuur van woningen (het toeristisch verhuren van woonruimte tijdens de afwezigheid van de hoofdbewoner, bijvoorbeeld vanwege vakantie), maar ook Bed & Breakfasts (waarbij een deel van de woning verhuurd wordt en de hoofdbewoner tijdens de verhuur aanwezig is) alsook andere vormen van tijdelijke verhuur van woningen aan personen die niet ingeschreven staan in de basisregistratie.

Het gevolg van het toeristisch verhuren van woonruimte is dat de woongebruik niet langer overheersend is en dat er sprake kan zijn van oneigenlijk gebruik van de woningvoorraad. Dit is onwenselijk omdat er schaarste aan woonruimte is. Op Texel is sprake van een unieke woonsituatie, samenhangend met het zijn van een eiland (zie ook de toelichting hierna bij artikel 3). Wanneer woonruimte toeristisch wordt verhuurd, is zij niet beschikbaar voor de woonfunctie wat ten koste kan gaan van de doorstroming en mogelijk effect heeft op de koop- en huurprijzen. Toeristische verhuur van woonruimte tast de leefbaarheid in de woonomgeving aan. Dit is voornamelijk het geval in gebieden waar een concentratie van toeristische verhuur plaatsvindt. Toeristische verhuur van woonruimte kan tot overlast leiden. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan het houden van feesten in de woonruimte, luide muziek op nachtelijke uren, rollende koffers, extra verkeer en parkeerdruk en andere vormen van overlast. In sommige gevallen kan het zelfs invloed hebben op de openbare orde en veiligheid in de buurt. Voorts heeft het veelvuldig gebruik van meerdere woonruimten voor toeristische verhuur in dezelfde buurt invloed op het karakter en de sociale cohesie van de buurt, hetgeen de demografie minder stabiel maakt. Bovendien is niet iedere woonruimte geschikt voor toeristische verhuur. Zo gelden er bijvoorbeeld in de bouwregelgeving extra eisen in verband met brandveiligheid indien een gebouw wordt gebruikt voor het bieden van recreatief verblijf (logiesfunctie)

De toeristische verhuur van woonruimte in de gemeente Texel biedt kansen voor onder meer de gastvrijheidseconomie. Het aanbieden van logies, al dan niet met ontbijt, ook wel ‘Bed&Breakfast’ genoemd, wordt sinds lange tijd aangeboden op diverse woonadressen op Texel. Van oudsher gebeurde dit als een bijverdienste in het hoogseizoen. Het is een kleinschalige logiesvorm die past bij het eiland en zeker een aantal positieve aspecten kent. Het biedt de Texelaar de mogelijkheid om te profiteren van toerisme, het biedt de bezoeker de gelegenheid om in contact te komen met de ‘locals’ en het vindt plaats in bestaande bebouwing.

De laatste jaren beginnen echter ook de negatieve aspecten zich te manifesteren. In het coalitieakkoord 'Balans brengen' (mei 2018) is al opgenomen dat de gemeente de komende jaren een evenwichtige balans wenst te behouden, en waar nodig te verbeteren, tussen bezoekers (toerisme) en bewoners (leefbaarheid) op Texel. Op 22 september 2021 heeft de gemeenteraad van Texel het Toeristisch Toekomstplan ‘Texel in balans’ vastgesteld, Voor de vaststelling van het Toeristisch Toekomstplan is onderzoek gedaan. Er zijn cijfers verzameld, er heeft overleg plaatsgevonden en de slaapplaatsenregistratie is tegen het licht gehouden. Verder is een klankbordgroep samengesteld met daarin naast twee dorpscommissies onder andere TOP, VVV Texel, TESO, LTO Noord, Staatsbosbeheer, Kamperen bij de Boer en een afvaardiging van Koninklijke Horeca Nederland (afd. Texel) en Hiswa-Recron. De visie is naar aanleiding hiervan tot stand gekomen, Uit de visie blijkt dat het belangrijk is een goede balans tussen bezoekers en inwoners te bewaken.

In veel situaties hebben Bed&Breakfasts zich nu ontwikkeld tot een grootschalige logiesvorm jaarrond, en dus niet langer alleen beperkt tot het hoogseizoen. Dit blijkt ook uit de cijfers van TESO, waarin over de periode van 2009-2019 een sterke toename is gesignaleerd van het aantal personenauto’s in de maanden juni (+39%), november (+38%), december en maart (beide +34%).

Personen auto's van Den Helder naar Texel (x 1000)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	% stijging in 2019 t.o.v. 2009
Jan	27	24	28	29	27	29	30	32	35	35	35	30%
Febr	32	31	31	32	32	33	37	40	38	40	41	28%
Mrt	38	38	38	42	42	41	44	50	48	51	51	34%
April	53	50	54	50	46	54	55	56	64	59	68	28%
Mei	59	57	51	56	58	58	66	65	65	73	67	14%
Juni	51	51	57	51	50	55	58	61	68	67	71	39%
Juli	61	63	60	60	64	63	70	72	71	76	75	23%
Aug	64	61	60	65	69	67	74	78	77	80	82	28%
Sept	50	49	52	51	52	57	57	67	66	64	64	28%
Okt	51	50	48	49	49	55	59	60	61	64	63	24%
Nov	34	34	33	34	36	37	38	40	42	45	47	38%
Dec	35	32	34	33	36	38	42	43	42	44	47	34%
											gem. per maand	29%

Bron: TESO – december 2021

De aanwezigheid van gasten geeft meer drukte in woonwijken, er is een grotere parkeerdruk omdat veel toeristen met de auto komen en er is meer (geluids)overlast. Temeer nu dit gedurende het hele jaar gebeurt en niet langer beperkt is tot het hoogseizoen of de vakantieperiodes. De parkeernorm voor logies met ontbijt is opgenomen in de Nota Parkeernormen Texel 2015, maar in de kernen wordt veelal niet voldaan aan deze norm. Door de opkomst van digitale platforms als Airbnb en Booking.com is de toeristische verhuur van woonruimte ook op Texel toegenomen, In mei 2020 zijn bij een inventarisatie 306 unieke logiesaccommodaties geïdentificeerd waarvan 95 een specifieke recreatieve functie aanduiding (recreatief opstal/tweede woning/appartementencomplex of verblijfsrecreatieve gebouwen) hebben. Bij de overige 211 accommodaties was dit niet het geval, daar werd een vorm van logies met ontbijt aangeboden. Deze regels voor het reguleren van de toeristische verhuur voorzien erin dat negatieve effecten van toeristische verhuur worden voorkomen of beperkt. Mogelijke negatieve effecten zijn bijvoorbeeld afname van de beschikbaarheid van woningen door woningonttrekking en leefbaarheidsproblemen zoals overlast voor omwonenden en afnemende sociale cohesie in een buurt.

Ook in het Toeristisch Toekomstplan is aangegeven dat er een belangrijke keerzijde zit aan (een toename van) toerisme. Uit een door het Bureau Stedelijke Planning en de Universiteit Utrecht uitgevoerd onderzoek naar Airbnb in de provincie Noord-Holland (gebundeld in Airbnb Monitor Noord-Holland 2021, d.d. 1 oktober 2021) blijkt dat vrijwel over het gehele eiland meer dan 20

accommodaties per 1.000 inwoners (de hoogste dekkingsgraad) zijn gevestigd. Toerisme en toeristische verhuur beperkt zich op Texel dus niet tot enkel de kernen, maar is verspreid over het hele eiland. Dit uit zich op Texel door toenemende drukte in de woonwijken en in natuurgebieden onder meer vanwege parkeerproblemen (vooral in de kernen) en veel bezoekers die op gezette tijden bepaalde locaties bezoeken. De Texelaar voelt zich soms wat verdrongen in eigen dorp. Dit speelt vooral in De Koog en Den Burg, maar ook de kleinere dorpen hebben soms last van bepaalde gedragingen van gasten. Bovendien brengt de toename van het aantal toeristen in het buitengebied meer druk op de natuur en de rust en stilte in het kwetsbare buitengebied, ook vanwege de toename van verkeersbewegingen bij verblijf of recreatie in het buitengebied. Als gevolg daarvan staat de leefbaarheid op Texel, zowel in de kernen als in het buitengebied, onder druk.

De gemeente Texel maakt gebruik van de mogelijkheid tot het invoeren van een registratieplicht, maar niet van de melding- of vergunningplicht. Dit is ook nadrukkelijk in het Toeristisch Toekomstplan opgenomen (p. 19). De uitkomsten van de onderzoeken die ten grondslag liggen aan het Toeristisch Toekomstplan vormen aanleiding tot het invoeren van deze registratieplicht. Het invoeren van de registratieplicht, en het vervolgens handhaven hiervan, is één van de conclusies en aanbevelingen in het Toeristisch Toekomstplan. Door de registratieplicht wordt de informatiepositie verbeterd, waardoor gericht en effectief kan worden gehandhaafd. De registratieplicht is bedoeld om beter inzicht te krijgen in waar, door wie en welke woonruimte wordt aangeboden voor toeristische verhuur en dus de omvang van toeristische verhuur van woonruimte op Texel. Zonder de registratieplicht beschikt de gemeente immers niet over de adressen waar woonruimte voor toeristische verhuur wordt aangeboden omdat verschillende online platforms deze informatie niet bij de advertentie vermelden. Vooralsnog volstaat het krijgen van inzicht in welke woonruimte wordt aangeboden voor toeristische verhuur.

Bestuurlijke boete

Het college heeft op grond van artikel 35 van de Huisvestingswet 2014 de bevoegdheid om overtredingen van de verordening te sanctioneren met een bestuurlijke boete. In de verordening zijn de maximale hoogten van de boetes opgenomen, met inachtneming van de in de Huisvestingswet 2014 opgenomen kaders.

Met het uitbreiden van de artikelen in de verordening vanwege de Wet Toeristische verhuur, wordt het ook voor het overtreden van deze nieuwe voorschriften mogelijk deze met een bestuurlijke boete te sanctioneren. Het gaat dan om het overtreden van de registratieplicht, de zorgplicht van de aanbieder in het kader van overlast en overtredingen door online platforms. In de wet is een verbod opgenomen op publiceren zonder registratienummer en een verplichting om aanbieders te informeren over de geldende wet -en regelgeving voor het legaal aanbieden van woonruimte voor toeristische verhuur.

De maximumhoogtes van de boetes die kunnen worden opgelegd bij het overtreden van de voorschriften in verband met toeristische verhuur, staan vermeld in de tabel in bijlage 1 bij de verordening.

Dit alles laat onverlet dat indien men met toeristische verhuur handelt in strijd met het bestemmingsplan, de Woningwet of de Wabo, op grond van deze wet- en regelgeving (ook) handhavend kan worden opgetreden. Bijvoorbeeld door het opleggen van een last onder dwangsom of last onder bestuursdwang.

Artikel 11a Vormen van toeristische verhuur In het eerste lid van dit artikel is bepaald dat alle vormen van toeristische verhuur van woonruimte worden gereguleerd met een registratieplicht. Op Texel betreft dit voornamelijk het aanbieden van logies, al dan niet met ontbijt (Bed&Breakfast), en toeristische verhuur van woningen die bestemd dan wel aangeduid zijn als tweede woning in het bestemmingsplan (‘Wonen – tweede woning’).

In het tweede lid is opgenomen dat het eerste lid niet van toepassing is op als zodanig in het ter plaatse geldende bestemmingsplan bestemde recreatiewoningen (zomerhuizen) en recreatie-/vakantieappartementen en evenmin op woningruil en huisbewaring. In de memorie van toelichting bij de Wet toeristische verhuur van woonruimte is toegelicht: ‘dat met toeristische verhuur van woonruimte wordt bedoeld het tegen betaling in een woonruimte verblijf bieden aan personen die niet als ingezetene met een adres in de gemeente in de Basis Registratie Personen (BRP) zijn ingeschreven. Woningruil, anders dan voor vakantie en/of recreatie, en huisbewaring vallen hier niet onder omdat bij woningruil en huisbewaring de bewoners zich moeten inschrijven in de BRP en er derhalve geen sprake is van toeristische verhuur. Ook recreatiewoningen (zomerhuizen) vallen niet onder de reikwijdte van deze bepaling. De memorie van toelichting bij de Huisvestingswet 2014 stelt immers dat met «bewoning» als genoemd in de begripsbepaling van «woonruimte» bedoeld wordt dat de woonruimte dient als hoofdverblijf. Ruimten die, gegeven hun inrichting en voorzieningen, geschikt zijn voor tijdelijk recreatief verblijf, zoals vakantiewoningen zijn geen woonruimten in de zin van de Huisvestingswet 2014.’ (Kamerstukken II 35 353, nr. 3, blz. 36).

Artikel 11b Verbod aanbieden zonder registratienummer
Op grond van artikel 23a van de Huisvestingswet 2014 wordt het registratienummer eenmalig aangevraagd door degene die een woonruimte aanbiedt voor toeristische verhuur, middels een door burgemeester en wethouders voorgeschreven elektronisch formulier. De eenmalige registratie is digitaal, laagdrempelig en kosteloos. Wie zich registreert, ontvangt een registratienummer. U krijgt het nummer direct per mail toegestuurd. Dit nummer moet u vervolgens in uw advertenties vermelden. Platforms zoals Airbnb hebben een speciaal veld waar u het nummer moet invullen. Er zijn geen voorwaarden verbonden aan het verkrijgen van het registratienummer, dat elektronisch en direct wordt verstrekt. Het verstrekken van een registratienummer is een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). De registratieplicht geldt voor elke afzonderlijke woonruimte die apart kan worden verhuurd, ook al bevindt die zich in hetzelfde gebouw of dezelfde woning als andere toeristisch te verhuren woonruimte van dezelfde verhuurder. Voor elk van die woonruimten moet dus een eigen registratienummer worden aangevraagd.

Op grond van artikel 51, eerste lid, van de wet, geldt ingeval toepassing is gegeven aan artikel 23a van de wet zoals in deze verordening is gedaan, voor aanbieders die hun woonruimte al voor de inwerkingtreding van het verbod aanboden voor toeristische verhuur het verbod bedoeld in dat artikel niet eerder dan zes maanden na de inwerkingtreding ervan.

Artikel 11c Dienstverlener informeert aanbieder over verbod
Dit artikel is opgenomen in artikel 23d van de wet en voorziet erin dat degene die een dienst verleent gericht op het publiceren van aanbiedingen voor toeristische verhuur van woonruimte, degene die een woonruimte aanbiedt voor toeristische verhuur dient te informeren over het verbod, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, van de wet.

Artikel 11d Jaarverbod toeristische verhuur
Three strikes and you are out: wie binnen vijf jaar voor tweemaal of vaker wordt betrapt op een overtreding van hoofdstuk 3A, riskeert een verbod van toeristische verhuur voor de tijd van maximaal een jaar (eerste lid). Als burgemeester en wethouders dat doorgeven aan een ‘tussenpersoon’, mag die voor de duur van het verbod niet adverteren voor deze aanbieder (tweede lid). Deze bepaling berust op artikel 33a van de wet.

Artikel 11e Zorgplicht aanbieder

Deze bepaling berust op artikel 151d van de Gemeentewet. Ze vormt een aanvulling op de medebewindsregeling van de wet. De zorgplicht voor de leefbaarheid van de omgeving geldt voor

iedereen die aan toeristische verhuur doet. Op grond van artikel 12 van de verordening kan bij overtreding hiervan een boete worden opgelegd conform de tabel in bijlage 1 bij de verordening.

Wijziging Toelichting Huisvestingsverordening 2020:

Oud Artikel 12. Bestuurlijke boete

Deze bepaling is een uitwerking van artikel 35 van de wet, waarin is bepaald dat de gemeenteraad in de huisvestingsverordening kan bepalen dat een bestuurlijke boete kan worden opgelegd ter zake van de overtreding van de verboden bedoeld in de artikelen 8, 21 of 22, of van het handelen in strijd met de voorwaarden of voorschriften, bedoeld in artikel 26 van de wet.

Naast het bepalen dat de bestuurlijke boete kan worden opgelegd, bepaalt de raad in de verordening ook de hoogte van de boete die voor verschillende overtredingen kan worden opgelegd. Het college is bevoegd tot het daadwerkelijk opleggen van een bestuurlijke boete.

In de verordening zijn bestuurlijke boetes opgenomen voor overtreding van artikel 8.

Artikel 8 van de wet luidt:

1. Het is verboden om woonruimte die is aangewezen krachtens artikel 7 voor bewoning in gebruik te nemen zonder vergunning van het college.
2. Het is verboden om woonruimte die is aangewezen krachtens artikel 7 voor bewoning in gebruik te geven aan een persoon die niet beschikt over een huisvestingsvergunning.

De wet geeft alleen bestuursrechtelijke handhavingsmogelijkheden. Het gewone strafrecht geldt daarnaast bij overtreding van de bepalingen in het Wetboek van Strafrecht (bijvoorbeeld in geval van valsheid in geschrifte of bedreiging).

Nieuw Artikel 12. Bestuurlijke boete

Deze bepaling is een uitwerking van artikel 35 van de wet, waarin is bepaald dat de gemeenteraad in de huisvestingsverordening kan bepalen dat een bestuurlijke boete kan worden opgelegd ter zake van de overtreding van de verboden bedoeld in de artikelen 8, 21 of 22, 23a, eerste of derde lid, 23b, eerste en tweede lid, 23c, eerste lid, 23d of 23e,, of van het handelen in strijd met de voorwaarden of voorschriften, bedoeld in artikel 24 van de wet.

Naast het bepalen dat de bestuurlijke boete kan worden opgelegd, bepaalt de raad in de verordening ook de hoogte van de boete die voor verschillende overtredingen kan worden opgelegd. Het college is bevoegd tot het daadwerkelijk opleggen van een bestuurlijke boete.

In de verordening zijn bestuurlijke boetes opgenomen voor overtreding van artikel 8, 23a en 23d van de wet, alsmede voor handelen in strijd met artikel 11e van deze verordening, De (maximum) hoogte van de op te leggen boete per overtreding is opgenomen in bijlage 1 bij de verordening.

De wet geeft alleen bestuursrechtelijke handhavingsmogelijkheden. Het gewone strafrecht geldt daarnaast bij overtreding van de bepalingen in het Wetboek van Strafrecht (bijvoorbeeld in geval van valsheid in geschrifte of bedreiging).

Huisvestingsverordening 2020 gemeente Texel

De raad van de gemeente Texel;

Gelezen de voorstellen van burgemeester en wethouders van Texel van 10 november 2020;
Gehoord de raadscommissie van 2 december 2020;

Gelet op o.a. artikel 17 van de Huisvestingswet 2014;

Besluit

Vast te stellen de volgende verordening:
Huisvestingsverordening Texel 2020.

Hoofdstuk 1 Algemeen

Artikel 1 Begripsbepalingen

In deze verordening wordt verstaan onder:

a. bedrijfswoning: een gebouw dat op grond van het bestemmingsplan voor het gebruik als bedrijfswoning bestemd is en dat geheel of gedeeltelijk is ingericht ten behoeve van het wonen op een terrein behorende bij een op hetzelfde bouwperceel aanwezig bedrijf, uitsluitend bedoeld voor de huisvesting van (het huishouden van) een persoon, die een redelijk belang heeft om bij het bedrijf te wonen in verband met de bedrijfsvoering. De eigenaar van het bedrijf wordt geacht een redelijk belang te hebben;
b. economische binding: de woningzoekende die kan aantonen dat hij voor het voorzien in zijn bestaan is aangewezen op het duurzaam verrichten van arbeid binnen de gemeente Texel en kan aantonen dat hij beschikt over een arbeidscontract op ten minste bijstandsniveau van ten minste een jaar bij een bedrijf/werkgever op Texel of vanuit een bedrijf/werkgever tewerkgesteld is op Texel;
c. huishouden: een alleenstaande, dan wel twee of meer personen, die een gemeenschappelijke huishouding voeren of willen gaan voeren;
d. huisvestingsvergunning: de vergunning, als bedoeld in artikel 8 van de wet;
e. maatschappelijke binding: de situatie dat de woningzoekende een redelijk, met de plaatselijke samenleving verband houdend belang heeft zich in de de gemeente Texel te vestigen. Hieronder wordt in deze verordening in ieder geval verstaan:
    - gedurende de voorafgaande tien jaar ten minste zes jaar onafgebroken ingezetene van Texel is geweest;
    - (terugkerende) scholieren en /of studenten tot een leeftijd van 45 jaar oud die, in verband met een vervolgopleiding of studie, zich gedurende deze vervolgopleiding uit hebben laten schrijven (in de BRP) bij de gemeente Texel, waarbij de woningzoekende

direct voordat hij van Texel vertrok ten behoeve van de vervolgopleiding, ten minste zes jaar onafgebroken op Texel ingeschreven heeft gestaan;
- de mantelzorger, de woningzoekende die niet in de gemeente Texel woont en die geen binding aan de gemeente Texel heeft, maar die conform de definitie uit deze verordening, mantelzorg verleent aan een inwoner van de gemeente Texel;
- de woningzoekende die niet op Texel woont en die geen binding aan de gemeente Texel heeft maar is aangewezen op mantelzorg conform de definitie uit deze verordening van een ingezetene van de gemeente Texel.

f. mantelzorg: zorg als bedoeld in artikel 1.1.1 van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, waarbij sprake is van een duurzame mantelzorgrelatie waarin de mantelzorger minimaal 10 uur per week besteedt aan het bieden van mantelzorg, verdeeld over minimaal vier dagen per week, waarbij de verwachting is dat de mantelzorgrelatie minimaal twee jaar in stand blijft en waarbij de huisvesting op Texel een wezenlijke bijdrage aan de taakverlichting van de mantelzorger levert;
g. middeldure huurwoningen: woonruimten met een aanvangshuurprijs vanaf de huurliberalisatiegrens volgens de Uitvoeringsregeling huurprijzen woonruimten, zoals deze jaarlijks opnieuw wordt vastgesteld, tot een maximale huurprijs van € 1.250,–;
h. onzelfstandige woonruimte: woonruimte, welke geen eigen toegang heeft en welke niet door een huishouden kan worden bewoond, zonder dat dit daarbij afhankelijk is van wezenlijke voorzieningen buiten die woonruimte;
i. permanente bewoning: het permanent wonen en zijn of haar hoofdverblijf hebben in de woning, als bedoeld in de Wet Basisregistratie Personen, hetgeen blijkt uit zowel een inschrijving in het bevolkingsregister als uit het daadwerkelijk gebruik van de woning. Als permanente bewoning wordt tevens gezien het gebruiken van een pand voor bewoning door personeel, niet zijnde binnen een tijdelijk dienstverband;
j. wet: de Huisvestingswet 2014;
k. woonruimte: woonruimte als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder j van de wet;
l. woningcorporatie: toegelaten instelling ex artikel 19, eerste lid van de Woningwet;
m. zelfstandige woonruimte: woonruimte die een eigen toegang heeft en door een huishouden kan worden bewoond zonder wezenlijke voorzieningen buiten die woonruimte.

Artikel 2 Werkingsgebied

Het bepaalde in deze verordening is van toepassing op woonruimten gelegen in de gemeente Texel.

Hoofdstuk 2 De huisvestingsvergunning

Artikel 3 Aanwijzing vergunningplichtige woonruimte

1. De volgende categorieën goedkope en middeldure woonruimte mogen enkel voor bewoning door een huishouden in gebruik worden genomen of gegeven als daarvoor een huisvestingsvergunning is verleend:
    a. Huurwoningen gelegen in de gemeente Texel in eigendom bij een woningcorporatie;
    b. Particuliere huurwoningen gelegen in de gemeente Texel met een huurprijs onder de huurliberalisatiegrens;

c. Woningen gelegen in de gemeente Texel met een koopprijs beneden de € 600.000,-

d. Particuliere huurwoningen gelegen in de gemeente Texel die behoren tot de categorie middeldure huurwoningen.

2. Het eerste lid is niet van toepassing op:

a. Woningen die, naar het oordeel van burgemeester en wethouders, bedoeld zijn voor de huisvesting van werknemers met een tijdelijk dienstverband;

b. Onzelfstandige woonruimten;

c. Bedrijfswoningen;

d. Campuswoningen (woningen die, naar het oordeel van burgemeester en wethouders, speciaal bedoeld zijn voor studenten van een opleiding op Texel, mbo of hoger onderwijs);

e. Woningen waarbij sprake is van permanente bewoning door (pleeg-)kinderen, huwelijkspartner of geregistreerd partner, die deze woning in eigendom hebben verkregen via vererving. Hierbij geldt dat het (pleeg-)kind, de huwelijks- of geregistreerd partner binnen 12 maanden na erven van dit recht gebruik moet maken; daarna vervalt deze uitzonderingsgrond.

Artikel 4 Criteria voor verlening huisvestingsvergunning

1. Onverminderd het bepaalde in artikel 10, tweede lid, en artikel 14 van de wet, komen voor een huisvestingsvergunning in aanmerking:

a. meerderjarige woningzoekenden met een maatschappelijke en/of economische binding aan het eiland Texel;

b. vergunninghouders als bedoeld in artikel 28 van de Vreemdelingenwet 2000, die op basis van de landelijke taakstelling voor het huisvesten van vergunninghouders, gehuisvest dienen te worden en die door het COA aan Texel zijn gekoppeld.

2. Burgemeester en wethouders verlenen de huisvestingsvergunning indien er voor de woonruimte geen andere gegadigde is, die op grond van artikelen 8, 9 en 10 ten opzichte van de aanvrager van de vergunning een voorrangspositie heeft.

Artikel 5. Inschrijfsysteem van woningzoekenden

1. Personen met een leeftijd van ten minste 18 jaar kunnen zich als woningzoekenden inschrijven via het inschrijfsysteem van woningen in eigendom bij een woningcorporatie.

2. De inschrijfduur is gelijk aan de periode die men als woningzoekende ingeschreven staat.

3. Een inschrijving eindigt nadat een woningzoekende (als huurder) een woonruimte in gebruik heeft genomen in de gemeente Texel.

4. Burgemeester en wethouders dragen in samenwerking met de woningcorporatie zorg voor het aanleggen en bijhouden van een uniform inschrijfsysteem van woningzoekenden voor de woningen genoemd in artikel 3 lid 1 sub a van deze verordening.

5. Door of namens de corporatie die verantwoordelijk is voor het inschrijfsysteem kunnen voorwaarden aan de inschrijving worden verbonden. De voorwaarden zijn openbaar en te raadplegen op de website van de woningcorporatie.

Artikel 6. Aanvraag en inhoud huisvestingsvergunning

1. Een aanvraag om een huisvestingsvergunning wordt ingediend door gebruikmaking van een door burgemeester en wethouders vastgesteld formulier.
2. Burgemeester en wethouders beslissen op een aanvraag om een huisvestingsvergunning. Burgemeester en wethouders kunnen besluiten de aanvraag niet te behandelen indien de aanvrager niet aannemelijk kan maken dat hij, indien hij een huisvestingsvergunning krijgt voor de in de aanvraag aangegeven woonruimte, die woonruimte ook daadwerkelijk in gebruik zal (kunnen) nemen voor permanente bewoning.
3. Bij de aanvraag om een huisvestingsvergunning worden de volgende gegevens verstrekt:
    a. naam, contactgegevens, leeftijd, nationaliteit en, indien van toepassing, de verblijfstitel van de aanvrager;
    b. de meest recente inkomensgegevens van de aanvrager, verstrekt door diens werkgever, uitkeringsinstantie of pensioeninstantie dan wel de meest recente aanslag inkomstenbelasting of een accountantsverklaring indien aanvrager zelfstandig werkzaam is;
    c. bij huurwoningen: adres, naam van de verhuurder en huurprijs van de te betrekken woonruimte;
    d. bij koopwoningen: adres en koopprijs van de te betrekken woonruimte;
    e. gegevens die de maatschappelijke of economische binding aan de gemeente Texel aantonen;
    f. bij koopwoningen, de koopovereenkomst of koopakte;
    g. indien van toepassing, gegevens die aantonen dat de koopwoning waarvoor vergunning wordt gevraagd gedurende de in artikel 11, lid 1, van deze verordening genoemde termijn vruchteloos is aangeboden aan woningzoekenden als bedoeld in artikel 8 van deze verordening;
    h. indien van toepassing, een afschrift van de indicatie voor een woonruimte met een specifieke voorziening;
    i. beoogde datum van het betrekken van de woonruimte.
4. Burgemeester en wethouders zijn bevoegd om nadere gegevens te vragen die nodig zijn om de aanvraag te beoordelen.
5. In geval van woningzoekenden die mantelzorg ontvangen of verlenen wordt de mantelzorgrelatie aangetoond met een verklaring van een (medisch) deskundige, dat wil zeggen een huisarts, wijkverpleegkundige of een andere door de gemeente aangewezen (sociaal)-medisch adviseur, waaruit de noodzaak, de mate en de duur van de zorg blijkt.
6. De huisvestingsvergunning vermeldt in ieder geval:

a. een aanduiding van de woonruimte waarop de vergunning betrekking heeft;

b. de naam van de persoon aan wie de huisvestingsvergunning is verleend;

c. de mededeling dat binnen de, in de vergunning genoemde termijn, de woonruimte in gebruik dient te worden genomen.

Artikel 7. Bekendmaking aanbod van woonruimte

1. Het aanbod van de in artikel 3 lid 1 aangewezen woonruimte wordt in ieder geval bekendgemaakt door publicatie op een voor iedere woningzoekende kosteloos toegankelijk digitaal huizenplatform en een advertentie in een huis-aan-huisblad dat op geheel Texel wordt verspreid. De taal van de bekendmaking is het Nederlands.
2. De bekendmaking bevat in ieder geval:

    a. het adres en de huur- of koopprijs van de woonruimte;

    b. de mededeling dat de woonruimte niet voor bewoning in gebruik genomen mag worden als daarvoor geen huisvestingsvergunning is verleend, en

    c. een verwijzing naar de website van de gemeente Texel voor verdere uitleg over de huisvestingsverordening en -vergunning.

Artikel 8. Voorrang bij economische of maatschappelijke binding

De in artikel 3 lid 1 aangewezen categorieën woonruimte worden met voorrang toegewezen aan woningzoekenden die economisch of maatschappelijk gebonden zijn aan de gemeente Texel.

Artikel 9. Rangorde woningzoekenden

Als op grond van de wet of deze verordening meerdere woningzoekenden in aanmerking komen voor een huisvestingsvergunning wordt de rangorde als volgt bepaald:

1. aan de woningzoekende, wiens inschrijving voor een woning van eerdere datum is, zal voorrang worden verleend om voor een woonruimte in aanmerking te komen, behoudens een eventuele wettelijke voorrangspositie;
2. bij woningen met specifieke voorzieningen of kenmerken (bijvoorbeeld rolstoeltoegankelijk) kan worden afgeweken van de sub 1 genoemde volgorde.

Artikel 10. Voorrang bij woonruimte van een bepaalde aard, grootte of prijs

1. Woonruimte kan door de woningcorporatie aangemerkt worden als:

    a. woonruimte met een huurprijs tot de 1e aftoppingsgrens;

    b. woonruimte met een maximale huurprijs tot de maximale huurprijsgrens voor huurtoeslag;

c. woonruimte die is aangepast/ingericht voor woningzoekenden met een specifieke zorg- of woonbegeleidingsbehoefte.

2. Bij het verlenen van een huisvestingsvergunning voor woonruimte geldt het volgende:

   a. woningen die vallen onder lid 1, sub a en b, worden verhuurd aan woningzoekenden met een inkomen dat voldoet aan de passendheidsregels;

   b. woningen die vallen onder lid 1, sub c worden verhuurd aan woningzoekenden met een zorgindicatie.

Artikel 11. Vruchteloze aanbieding

1. In overeenstemming met artikel 17 van de wet wordt in afwijking van het in artikel 8 bepaalde de huisvestingsvergunning verleend als de woonruimte door de eigenaar overeenkomstig de hierna in het tweede en derde lid van dit artikel weergegeven procedure gedurende 13 weken vruchteloos is aangeboden aan de woningzoekenden die ingevolge artikel 8 voor die woonruimte in aanmerking komen, tegen een reële prijs:

   a. Voor huurwoningen wordt hierbij een relatie gelegd met de maximale huurprijs op grond van het woningwaarderingsstelsel, of;

   b. als dit stelsel niet van toepassing is op de betreffende huurwoning, met de redelijke huurprijs die in het economisch verkeer voor vergelijkbare woonruimte wordt overeengekomen, door verhuurder aan te tonen middels een verklaring van een ter zake kundig makelaar;

   c. voor koopwoningen mag de koopprijs niet hoger zijn dan 110% van de WOZ waarde.

2. De eigenaar moet de woonruimte in de in het vorige lid genoemde termijn overeenkomstig artikel 7 hebben aangeboden, gedurende 13 weken op een kostenloos toegankelijk digitaal huizenplatform. De aanbieding moet continu op dit digitale huizenplatform vindbaar blijven zolang de woning niet is verkocht. Gedurende de 13 weken termijn moet de woning ook minimaal éénmaal geadverteerd zijn in een huis-aan-huisblad overeenkomstig artikel 7 lid 1.

3. De in het eerste lid genoemde termijn begint te lopen op de datum van de eerste publicatie op het kostenloos toegankelijk digitale huizenplatform overeenkomstig artikel 7 lid 1.

4. Als de eigenaar aan burgemeester en wethouders aannemelijk kan maken dat hij de woonruimte op andere, gelijkwaardige wijze vruchteloos heeft aangeboden aan de in het eerste lid genoemde woningzoekenden, wordt eveneens toepassing gegeven aan het in het eerste lid van dit artikel bepaalde.

5. Als voor een nieuwbouwwoning nog geen WOZ waarde is vastgesteld, kan bij de gemeente een voorlopige WOZ waarde worden aangevraagd op prijspeil 1 januari van het lopende jaar. De opslag van 10%, normaal berekend over de definitieve WOZ waarde van het voorgaand jaar, is in dat geval dus niet van toepassing. Het betreft hier een voorlopige WOZ waarde en deze is uitsluitend voor de toets van de vruchteloze aanbieding. Voor de vaststelling van de voorlopige WOZ waarde dienen adres, kavelgrootte en een tekening (definitief ontwerp) op basis waarvan een omgevingsvergunning voor de bouw is verleend te worden aangeleverd.

HOOFDSTUK ~~3~~ 2A. Toeristische verhuur van woonruimte

Artikel 11a Vormen van toeristische verhuur

1. Het verbod, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, van de wet is van toepassing op alle woonruimten die zijn gelegen in de gemeente Texel voor alle vormen van toeristische verhuur. Dit hoofdstuk is van toepassing op alle vormen van toeristische verhuur.

2. Het vorige lid is niet van toepassing op als zodanig in het ter plaatse geldende bestemmingsplan bestemde recreatiewoningen (zomerhuizen) en recreatie-/vakantieappartementen en evenmin op woningruil en huisbewaring.

Artikel 11b Verbod aanbieden zonder registratienummer

1.Het is verboden woonruimte, of een deel daarvan, aan te bieden voor toeristische verhuur van woonruimte als bedoeld in artikel 11a lid 1 van deze verordening, zonder daarbij het registratienummer van de woonruimte te vermelden, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, van de wet.
2. Voor elk van de te verhuren woonruimten wordt een registratienummer aangevraagd door middel van de website toeristischeverhuur.nl.
3. Een registratienummer als bedoeld in het tweede lid, wordt aangevraagd door degene die een woonruimte of deel daarvan aanbiedt voor toeristische verhuur.

Artikel 11c Dienstverlener informeert aanbieder over verbod

Degene die een dienst verleent gericht op het publiceren van aanbiedingen voor toeristische verhuur van woonruimte, dient degene die een woonruimte aanbiedt voor toeristische verhuur te informeren over het verbod, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, van de wet.

Artikel 11d. Jaarverbod toeristische verhuur

1. Als een toezichthouder een overtreding van artikel 11b van deze verordening constateert en aan de betrokken aanbieder binnen het tijdvak van vijf jaar voorafgaand aan de constatering tweemaal of vaker een bestuurlijke boete is opgelegd voor overtreding van dit artikel, kunnen burgemeester en wethouders de aanbieder een verbod opleggen tot het in gebruik geven van een woonruimte voor toeristische verhuur gedurende hoogstens een jaar.
2. Burgemeester en wethouders kunnen in dat geval tevens een aanwijzing geven aan iemand die een dienst verleent gericht op het publiceren van aanbiedingen voor toeristische verhuur van woonruimte, om aanbiedingen voor toeristische verhuur van de betrokken aanbieder te blokkeren voor de periode waarvoor het verbod van het eerste lid geldt.

Artikel 11e. Zorgplicht aanbieder

De aanbieder die een woonruimte toeristisch heeft verhuurd, zorgt ervoor dat door gedragingen in of vanuit de verhuurde woonruimte, het bijbehorende erf of de onmiddellijke nabijheid van de woonruimte geen ernstige of herhaaldelijke hinder voor omwonenden wordt veroorzaakt door toedoen van de huurders of hun bezoekers.

HOOFDSTUK 3. Slotbepalingen

Artikel 12. Bestuurlijke boete

1. Voor overtreding van de verboden als bedoeld in de artikelen 8, 23a en 23d van de wet, alsmede handelen in strijd met artikel 11e van deze verordening, kunnen burgemeester en wethouders een bestuurlijke boete opleggen.
2. De bestuurlijke boete voor overtreding van het verbod als bedoeld in de artikelen 8, tweede lid, van de wet, wordt verhoogd met 100 procent van het boetebedrag dat in bijlage I bij deze

verordening is bepaald, indien de overtreding is begaan bij een bedrijfsmatige exploitatie van woonruimte.

3. Bij toepassing van het gestelde in voorgaande leden hanteren burgemeester en wethouders hoogstens de boetes als vermeld in bijlage 1 van deze verordening.
4. Voor overtreding van artikel 8 , tweede lid, van de wet wordt, als binnen een tijdvak van vier jaar voorafgaand aan de constatering van de overtreding al een bestuurlijke boete is opgelegd voor overtreding van hetzelfde verbod, in geval van overtreding door een rechtspersoon een boete van ten hoogste € 90.000,- opgelegd en in geval van overtreding door een natuurlijk persoon een boete van ten hoogste € 45.000,-.

Artikel 13. Hardheidsclausule

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd, in gevallen waarin het toepassen van deze verordening tot een naar hun oordeel bijzondere hardheid leidt, af te wijken van deze verordening.

Artikel 14. Intrekken oude verordening en overgangsregeling

1. De Huisvestingsverordening Texel 2019 wordt ingetrokken.
2. Huisvestingsvergunningen die zijn verleend op grond van de verordening zoals deze gold voor het tijdstip van inwerkingtreding van de onderhavige verordening, gelden als van kracht als gedaan onder deze verordening.
3. Deze verordening is niet van toepassing op kopers van een woning die valt onder artikel 3 lid 1 sub c van deze verordening, die op het moment van inwerkingtreding van de Huisvestingsverordening 2019 (5 oktober 2019) al beschikten over een getekende koopovereenkomst, danwel een bij de notaris gepasseerde leveringsakte.
4. Deze verordening is niet van toepassing op huurders van een woning die valt onder artikel 3 lid 1 sub a en b van deze verordening, die op het moment van inwerkingtreding van de Huisvestingsverordening 2019 (5 oktober 2019) al beschikten over een getekende huurovereenkomst.
5. Lopende bezwaarschriften worden afgedaan volgens de oude regelgeving.
6. Bestaande inschrijvingen worden beschouwd als inschrijvingen gedaan onder deze verordening met behoud van de opgebouwde inschrijfduur.
7. Deze verordening is niet van toepassing op de situatie dat voor de datum van inwerkingtreding van de onderhavige verordening reeds een huurovereenkomst voor een middeldure huurwoning is gesloten, maar de betreffende middeldure huurwoning nog niet in gebruik is genomen voor permanente bewoning als bedoeld in deze verordening.
8. Deze verordening is niet van toepassing op de woningbouwontwikkelingen ‘Voor mekaar in Strend’, ‘Knooperf De Tuunen’, ‘De Korf III aan de Nikadel’ en ‘De Jelleboog aan de Kantoorstraat’ in die zin dat de eerste bewoners van deze woningen geen huisvestingsvergunning nodig hebben.

Artikel 15. Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op de dag na bekendmaking en vervalt vier jaar daarna.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Huisvestingsverordening Texel 2020.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad, gehouden op 20 januari 2021.

De griffier,

M. de Porto,

De burgemeester,

M.C. Uitdehaag.

Bijlage I: bestuurlijke boetes als bedoeld in artikel 12 van deze verordening

Overtreding	**1e keer**	**Recidive***
Artikel 8, eerste lid, van de Huisvestingswet 2014: (artikel 3.1 van deze verordening)	€ 450	€ 450
Artikel 8, tweede lid, van de Huisvestingswet 2014: (artikel 3.1 van deze verordening) niet bedrijfsmatige exploitatie bedrijfsmatige exploitatie	 € 22.500 € 45.000	 € 45.000 € 90.000
Artikel 11 e van deze verordening (artikel 151d van de Gemeentewet)	€ 410 voor een natuurlijk persoon en € 2.250 voor een rechtspersoon	€ 410 voor een natuurlijk persoon en € 2.250 voor een rechtspersoon
Artikel 23a, eerste of derde lid, van de Huisvestingswet 2014 (artikel 11b van deze verordening)	€ 9.000	€ 9.000

Artikel 23d van de Huisvestingswet 2014 (artikel 11c van deze verordening)	€ 9.000	€ 9.000

*) Recidive

Van recidive is sprake als binnen een tijdvak van vier jaar voorafgaand aan de constatering van de overtreding al een bestuurlijke boete is opgelegd voor overtreding van hetzelfde verbod.

Onderscheid niet-bedrijfsmatige exploitatie en bedrijfsmatige exploitatie

Van een bedrijfsmatige exploitatie is in de volgende gevallen sprake:

1. De overtreder verhuurt aantoonbaar meerdere woonruimten. Uit de omvang van de exploitatie blijkt het bedrijfsmatige aspect. Iemand die zich bedrijfsmatig bezig houdt met exploitatie behoort de regelgeving te kennen.
2. De overtreder houdt zich beroepsmatig bezig met regelgeving omtrent huisvesting en exploitatie van onroerend goed. Hieronder vallen in ieder geval: vastgoedontwikkelaars, makelaars, woning- en kamerbemiddelingsbureaus en bedrijven die zich bezig houden met huisvesting van hun eigen werknemers. Het bedrijfsmatige aspect van de exploitatie vloeit voort uit de aard van het bedrijf of beroep van de overtreder.
3. Uit de omvang van onzelfstandige bewoning kan ook een bedrijfsmatig karakter van de exploitatie blijken: bij meer dan vier personen, kan dit aangemerkt worden als kamerverhuur in de zin van het Besluit brandveilig gebruik bouwwerken. De exploitant dient bij een exploitatie van die omvang ook te zorgen voor een brandveilig gebruik en op de hoogte te zijn van de overige regelgeving.

Toelichting

Algemeen

Uitgangspunten Huisvestingswet 2014

De Huisvestingswet 2014 (hierna: wet) biedt gemeenten het instrumentarium om in te grijpen in de verdeling van woonruimte en de samenstelling van de woonruimtevoorraad. Gebruik maken van dit instrumentarium – door een Huisvestingsverordening vast te stellen – is niet vanzelfsprekend en dient periodiek onderbouwd en getoetst te worden.

Het instrumentarium bestaat uit het vaststellen van een Huisvestingsverordening, die regels bevat met betrekking tot het in gebruik geven en nemen van goedkope woonruimte en/of het wijzigen van de samenstelling van de woningvoorraad. Het uitgangspunt van de wet is de vrijheid van vestiging. Iedereen die rechtmatig in Nederland verblijft, heeft het recht om zich vrijelijk te verplaatsen en te vestigen. Dit grondrecht kan alleen worden beperkt indien noodzakelijk voor het algemeen belang in een democratische samenleving. Dat belang kan volgens de wet gelegen zijn in het tegengaan van de onevenwichtige en onrechtvaardige effecten van schaarste aan goedkope woonruimte. Als hier aantoonbaar sprake van is – en als het instrumentarium van de wet geschikt en proportioneel is om die effecten te bestrijden – kunnen

gemeenten verdelings-regels stellen. De schaarste kan betrekking hebben op schaarste aan goedkope woonruimte in het algemeen, schaarste aan woonruimte met specifieke voorzieningen of schaarste aan woonruimte voor de huidige inwoners van een gemeente.

Het bestaan van schaarste op zich is onvoldoende reden om van de wet gebruik te maken: er moet tevens sprake zijn van verdringing van kwetsbare groepen, als gevolg van die schaarste. Teneinde de rechten van woningzoekenden niet onnodig te beperken, dient ingrijpen beperkt te blijven tot die delen van de woningmarkt waar de onevenwichtige en onrechtvaardige effecten van schaarste zich voordoen.

Sturing in de woonruimteverdeling beperkt zich tot de goedkope en middeldure woonruimtevoorraad die bestemd is voor verhuur. De vaste huurprijsgrens is vervallen; gemeente wijst zelf de schaarse, goedkope en middeldure voorraad aan en maakt deze daarmee vergunningplichtig. Uitsluitend op de Waddeneilanden kan ook een vergunningplicht voor de goedkope koopwoningen gelden. Ook hier geldt dat de gemeente(raad) zelf de schaarse, goedkope voorraad aanwijst. Als motivatie heeft de wetgever hierover het volgende aangegeven: 'Gezien echter het insulaire karakter van de gemeenten Ameland, Schiermonnikoog, Terschelling, Texel en Vlieland, en de daarmee bijzondere situatie van de woningmarkt op deze eilanden, kan het noodzakelijk zijn dat koopwoningen wel onder de maatregelen inzake woonruimteverdeling kunnen vallen. Daarmee kan voorkomen worden dat de beschikbare betaalbare koopwoningen op de Waddeneilanden, niet in die mate worden opgekocht door personen van elders, dat de mogelijkheid voor de bewoners van deze eilanden tot het verwerven van een eigen woning ingrijpend wordt beperkt. De situatie van de Waddeneilanden is uniek, ook ten opzichte van andere gemeenten met beperkte uitbreidingsmogelijkheden, gezien de afhankelijkheid van de bewoners van de eilanden van bootverbindingen met het vasteland. In andere gemeenten met beperkte uitbreidingsmogelijkheden, kunnen woningzoekenden zich nog steeds vestigen in aangrenzende gemeenten, waar minder schaarste is. Daarom wordt voorgesteld de mogelijkheid tot het reguleren van koopwoningen inzake woonruimteverdeling alleen van toepassing te laten zijn op de Waddeneilanden'. Bemoeienis van de gemeente met de verdeling van woonruimte boven de in de verordening genoemde prijsgrens is uitgesloten.

De huisvestingsvergunning

Het is verboden de in de verordening aangewezen woonruimte zonder huisvestingsvergunning in gebruik te nemen of te geven. Woonruimteverdeling op basis van de wet gebeurt dus aan de hand van een vergunningensysteem. Burgemeester en wethouders kunnen de bevoegdheid om vergunningen te verlenen mandateren aan verhuurders, bijvoorbeeld de (samenwerkende) corporaties of een woningbedrijf.

Toeristische verhuur van woonruimte

De wet biedt sinds 1 januari 2021 een aantal instrumenten voor het reguleren van de toeristische verhuur van woonruimte die in de Huisvestingsverordening kunnen worden opgenomen. De wetgever geeft een brede definitie van toeristische verhuur. Het gaat om alle vormen van het tegen betaling bieden van verblijf in een woonruimte aan personen die niet in de gemeentelijke basisregistratie zijn ingeschreven. Daarmee omvat toeristische verhuur niet alleen vakantieverhuur van woningen (het toeristisch verhuren van woonruimte tijdens de afwezigheid van de hoofdbewoner, bijvoorbeeld vanwege vakantie), maar ook Bed & Breakfasts (waarbij een deel van de woning verhuurd wordt en de hoofdbewoner tijdens de verhuur

aanwezig is) alsook andere vormen van tijdelijke verhuur van woningen aan personen die niet ingeschreven staan in de basisregistratie.

Het gevolg van het toeristisch verhuren van woonruimte is dat de woongebruik niet langer overheersend is en dat er sprake kan zijn van oneigenlijk gebruik van de woningvoorraad. Dit is onwenselijk omdat er schaarste aan woonruimte is. Op Texel is sprake van een unieke woonsituatie, samenhangend met het zijn van een eiland (zie ook de toelichting hierna bij artikel 3). Wanneer woonruimte toeristisch wordt verhuurd, is zij niet beschikbaar voor de woonfunctie wat ten koste kan gaan van de doorstroming en mogelijk effect heeft op de koop- en huurprijzen. Toeristische verhuur van woonruimte tast de leefbaarheid in de woonomgeving aan. Dit is voornamelijk het geval in gebieden waar een concentratie van toeristische verhuur plaatsvindt. Toeristische verhuur van woonruimte kan tot overlast leiden. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan het houden van feesten in de woonruimte, luide muziek op nachtelijke uren, rollende koffers, extra verkeer en parkeerdruk en andere vormen van overlast. In sommige gevallen kan het zelfs invloed hebben op de openbare orde en veiligheid in de buurt. Voorts heeft het veelvuldig gebruik van meerdere woonruimten voor toeristische verhuur in dezelfde buurt invloed op het karakter en de sociale cohesie van de buurt, hetgeen de demografie minder stabiel maakt. Bovendien is niet iedere woonruimte geschikt voor toeristische verhuur. Zo gelden er bijvoorbeeld in de bouwregelgeving extra eisen in verband met brandveiligheid indien een gebouw wordt gebruikt voor het bieden van recreatief verblijf (logiesfunctie)

De toeristische verhuur van woonruimte in de gemeente Texel biedt kansen voor onder meer de gastvrijheidseconomie. Het aanbieden van logies, al dan niet met ontbijt, ook wel ‘Bed&Breakfast’ genoemd, wordt sinds lange tijd aangeboden op diverse woonadressen op Texel. Van oudsher gebeurde dit als een bijverdienste in het hoogseizoen. Het is een kleinschalige logiesvorm die past bij het eiland en zeker een aantal positieve aspecten kent. Het biedt de Texelaar de mogelijkheid om te profiteren van toerisme, het biedt de bezoeker de gelegenheid om in contact te komen met de ‘locals’ en het vindt plaats in bestaande bebouwing.

De laatste jaren beginnen echter ook de negatieve aspecten zich te manifesteren. In het coalitieakkoord 'Balans brengen' (mei 2018) is al opgenomen dat de gemeente de komende jaren een evenwichtige balans wenst te behouden, en waar nodig te verbeteren, tussen bezoekers (toerisme) en bewoners (leefbaarheid) op Texel. Op 22 september 2021 heeft de gemeenteraad van Texel het Toeristisch Toekomstplan ‘Texel in balans’ vastgesteld, Voor de vaststelling van het Toeristisch Toekomstplan is onderzoek gedaan. Er zijn cijfers verzameld, er heeft overleg plaatsgevonden en de slaapplaatsenregistratie is tegen het licht gehouden. Verder is een klankbordgroep samengesteld met daarin naast twee dorpscommissies onder andere TOP, VVV Texel, TESO, LTO Noord, Staatsbosbeheer, Kamperen bij de Boer en een afvaardiging van Koninklijke Horeca Nederland (afd. Texel) en Hiswa-Recron. De visie is naar aanleiding hiervan tot stand gekomen, Uit de visie blijkt dat het belangrijk is een goede balans tussen bezoekers en inwoners te bewaken.

In veel situaties hebben Bed&Breakfasts zich nu ontwikkeld tot een grootschalige logiesvorm jaarrond, en dus niet langer alleen beperkt tot het hoogseizoen. Dit blijkt ook uit de cijfers van TESO, waarin over de periode van 2009-2019 een sterke toename is gesignaleerd van het aantal personenauto’s in de maanden juni (+39%), november (+38%), december en maart (beide +34%).

Personen auto's van Den Helder naar Texel (x 1000)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	% stijging in 2019 t.o.v. 2009
Jan	27	24	28	29	27	29	30	32	35	35	35	30%
Febr	32	31	31	32	32	33	37	40	38	40	41	28%
Mrt	38	38	38	42	42	41	44	50	48	51	51	34%
April	53	50	54	50	46	54	55	56	64	59	68	28%
Mei	59	57	51	56	58	58	66	65	65	73	67	14%
Juni	51	51	57	51	50	55	58	61	68	67	71	39%
Juli	61	63	60	60	64	63	70	72	71	76	75	23%
Aug	64	61	60	65	69	67	74	78	77	80	82	28%
Sept	50	49	52	51	52	57	57	67	66	64	64	28%
Okt	51	50	48	49	49	55	59	60	61	64	63	24%
Nov	34	34	33	34	36	37	38	40	42	45	47	38%
Dec	35	32	34	33	36	38	42	43	42	44	47	34%
											gem. per maand	29%

Bron: TESO - december 2021

De aanwezigheid van gasten geeft meer drukte in woonwijken, er is een grotere parkeerdruk omdat veel toeristen met de auto komen en er is meer (geluids)overlast. Temeer nu dit gedurende het hele jaar gebeurt en niet langer beperkt is tot het hoogseizoen of de vakantieperiodes. De parkeernorm voor logies met ontbijt is opgenomen in de Nota Parkeernormen Texel 2015, maar in de kernen wordt veelal niet voldaan aan deze norm. Door de opkomst van digitale platforms als Airbnb en Booking.com is de toeristische verhuur van woonruimte ook op Texel toegenomen, In mei 2020 zijn bij een inventarisatie 306 unieke logiesaccommodaties geïdentificeerd waarvan 95 een specifieke recreatieve functie aanduiding (recreatief opstal/tweede woning/appartementencomplex of verblijfsrecreatieve gebouwen) hebben. Bij de overige 211 accommodaties was dit niet het geval, daar werd een vorm van logies met ontbijt aangeboden. Deze regels voor het reguleren van de toeristische verhuur voorzien erin dat negatieve effecten van toeristische verhuur worden voorkomen of beperkt. Mogelijke negatieve effecten zijn bijvoorbeeld afname van de beschikbaarheid van woningen door woningonttrekking en leefbaarheidsproblemen zoals overlast voor omwonenden en afnemende sociale cohesie in een buurt.

Ook in het Toeristisch Toekomstplan is aangegeven dat er een belangrijke keerzijde zit aan (een toename van) toerisme. Uit een door het Bureau Stedelijke Planning en de Universiteit Utrecht uitgevoerd onderzoek naar Airbnb in de provincie Noord-Holland (gebundeld in Airbnb Monitor Noord-Holland 2021, d.d. 1

oktober 2021) blijkt dat vrijwel over het gehele eiland meer dan 20 accommodaties per 1.000 inwoners (de hoogste dekkingsgraad) zijn gevestigd. Toerisme en toeristische verhuur beperkt zich op Texel dus niet tot enkel de kernen, maar is verspreid over het hele eiland. Dit uit zich op Texel door toenemende drukte in de woonwijken en in natuurgebieden onder meer vanwege parkeerproblemen (vooral in de kernen) en veel bezoekers die op gezette tijden bepaalde locaties bezoeken. De Texelaar voelt zich soms wat verdrongen in eigen dorp. Dit speelt vooral in De Koog en Den Burg, maar ook de kleinere dorpen hebben soms last van bepaalde gedragingen van gasten. Bovendien brengt de toename van het aantal toeristen in het buitengebied meer druk op de natuur en de rust en stilte in het kwetsbare buitengebied, ook vanwege de toename van verkeersbewegingen bij verblijf of recreatie in het buitengebied. Als gevolg daarvan staat de leefbaarheid op Texel, zowel in de kernen als in het buitengebied, onder druk.

De gemeente Texel maakt gebruik van de mogelijkheid tot het invoeren van een registratieplicht, maar niet van de melding- of vergunningplicht. Dit is ook nadrukkelijk in het Toeristisch Toekomstplan opgenomen (p. 19). De uitkomsten van de onderzoeken die ten grondslag liggen aan het Toeristisch Toekomstplan vormen aanleiding tot het invoeren van deze registratieplicht. Het invoeren van de registratieplicht, en het vervolgens handhaven hiervan, is één van de conclusies en aanbevelingen in het Toeristisch Toekomstplan. Door de registratieplicht wordt de informatiepositie verbeterd, waardoor gericht en effectief kan worden gehandhaafd. De registratieplicht is bedoeld om beter inzicht te krijgen in waar, door wie en welke woonruimte wordt aangeboden voor toeristische verhuur en dus de omvang van toeristische verhuur van woonruimte op Texel. Zonder de registratieplicht beschikt de gemeente immers niet over de adressen waar woonruimte voor toeristische verhuur wordt aangeboden omdat verschillende online platforms deze informatie niet bij de advertentie vermelden. Vooralsnog volstaat het krijgen van inzicht in welke woonruimte wordt aangeboden voor toeristische verhuur.

Bestuurlijke boete

Het college heeft op grond van artikel 35 van de Huisvestingswet 2014 de bevoegdheid om overtredingen van de verordening te sanctioneren met een bestuurlijke boete. In de verordening zijn de maximale hoogten van de boetes opgenomen, met inachtneming van de in de Huisvestingswet 2014 opgenomen kaders.

Met het uitbreiden van de artikelen in de verordening vanwege de Wet Toeristische verhuur, wordt het ook voor het overtreden van deze nieuwe voorschriften mogelijk deze met een bestuurlijke boete te sanctioneren. Het gaat dan om het overtreden van de registratieplicht, de zorgplicht van de aanbieder in het kader van overlast en overtredingen door online platforms. In de wet is een verbod opgenomen op publiceren zonder registratienummer en een verplichting om aanbieders te informeren over de geldende wet -en regelgeving voor het legaal aanbieden van woonruimte voor toeristische verhuur.

De maximumhoogtes van de boetes die kunnen worden opgelegd bij het overtreden van de voorschriften in verband met toeristische verhuur, staan vermeld in de tabel in bijlage 1 bij de verordening.

Dit alles laat onverlet dat indien men met toeristische verhuur handelt in strijd met het bestemmingsplan, de Woningwet of de Wabo, op grond van deze wet- en regelgeving (ook) handhavend kan worden opgetreden. Bijvoorbeeld door het opleggen van een last onder dwangsom of last onder bestuursdwang.

Artikel 1. Begripsbepalingen

Het aantal definities van artikel 1 is beperkt aangezien de wet (in artikel 1) al een flink aantal definities kent die ook bindend zijn voor deze verordening. Voor de duidelijkheid is een aantal belangrijke wettelijke definities hieronder weergegeven:

Extra toelichting op de definitie van bedrijfswoning: De bedrijfswoning moet op grond van een bestemmingsplan expliciet zijn toegestaan. Het inschrijven van een bedrijf (bij de KvK) op een woonadres, maakt van de woning geen bedrijfswoning. Het bestemmingsplan biedt het planologische kader ter zake en is daarvoor leidend.

Artikel 3 Aanwijzing vergunningplichtige woonruimte

Deze bepaling is een uitwerking van artikel 7 van de wet, waarin is bepaald dat de gemeenteraad in de huisvestingsverordening categorieën goedkope woonruimte kan aanwijzen die niet voor bewoning in gebruik mogen worden genomen of gegeven als daarvoor geen huisvestingsvergunning is verleend. Met ingang van 1 juli 2019 (Stb. 2019, 331) is de reikwijdte van de huisvestingsverordening uitgebreid met de categoriemiddeldure woonruimte. In de artikelen 2, 4 en 7 van de Huisvestingswet 2014 zoals die hiervoor van kracht was, is het begrip 'goedkoop' komen te vervallen. Daardoor blijft als criterium alleen over: schaarste die leidt tot onevenwichtige en onrechtvaardige effecten. Elke categorie van woonruimte waarbij door schaarste onevenwichtige en onrechtvaardige effecten optreden kan derhalve worden aangewezen als vergunningplichtig in de huisvestingsverordening.

Op Texel is sprake van een unieke woonsituatie, samenhangend met het zijn van een eiland:

- Er is een schaarste aan goedkope en middeldure huur- en koopwoningen op Texel;
- Deze schaarste leidt tot onevenwichtige en onrechtvaardige effecten;
- De druk op de woningmarkt wordt mede veroorzaakt door het feit dat degenen die werken op Texel hier ook moeten wonen. Door de reistijd, de afvaarttijden en -frequentie van de boten is het praktisch niet mogelijk aan de wal te wonen en op Texel te werken;
- De gemeente heeft maar zeer beperkt ruimte om nieuwe woningen te bouwen;
- Veel mensen willen op Texel wonen, al dan niet permanent, waardoor het risico bestaat dat permanente woningen als tweede woning worden gebruikt;
- De vraagprijs van de koopwoningen is hoog, evenals de WOZ waarden;
- Er zijn, in verhouding tot de rest van Nederland, weinig huurwoningen;
- Een groot deel van de bevolking is werkzaam in aan het toerisme gerelateerde sectoren. Het inkomen dat daarin verdiend wordt is relatief laag, waardoor zij aangewezen zijn op de goedkopere woningvoorraad.

In het eerste lid is onder b en d aangegeven tot welke huurprijsgrens de huisvestingsvergunning verplicht is en onder c tot welke koopprijsgrens de huisvestingsvergunning verplicht is. Voor alle categorieën is dit van toepassing op het gehele grondgebied van de gemeente Texel.

Voor de huurwoningen zijn de huurwoningen van een woningcorporatie, Woontij onder de regeling vervat, omdat het hier in beginsel gaat om sociale huurwoningen. Voor de particuliere huurwoningen is een keuze gemaakt voor huurwoningen onder de huurliberalisatiegrens en huurwoningen die behoren tot de middeldure huurwoningen. Momenteel ligt de huurliberalisatiegrens op €737,14 (prijspeil 2020).

Het zwaartepunt van de woningmarkt op Texel lag het afgelopen jaar rond het segment van de € 300.000,- tot € 450.000,-. Afgelopen jaar heeft zich daarnaast een zeer sterke prijsstijging voorgedaan (circa 22% ten opzichte van een jaar geleden in het 2e kwartaal), wat op een woning van circa € 450.000,- een prijsstijging betekent van € 90.000,-. Dan is een vraagprijsopslag om boven de prijsgrens van €

600.000,- uit te komen niet onwaarschijnlijk. Indien de prijsstijgingen doorzetten, dan zal het zwaartepunt van de Texelse woningmarkt al snel niet meer onder de huisvestingsvergunning vallen.

Door de prijsgrens op € 600.000,- te leggen wordt de werking van de verordening beperkt tot dat specifieke deel van de woningmarkt waarop de schaarste en verdringing zich voordoet en wordt een eventueel prijsopdrijvend effect dat uitgaat van het vergunningenstelsel zoveel mogelijk beperkt.

Woonruimten met een huurprijs boven de categorie middeldure huurwoning of woonruimten met een koopprijs boven de koopprijsgrens van 600.000,- kunnen zonder huisvestingsvergunning worden gehuurd of verhuurd, gekocht of verkocht. In het tweede lid zijn de gevallen opgenomen waarin geen huisvestingsvergunning is vereist.

Daarnaast is geen huisvestingsvergunning nodig voor woningen die worden verhuurd aan studenten met een campuscontract, want:

- De woningmarkt voor studenten is wezenlijk anders dan de reguliere woningmarkt. De woonruimte is tijdelijk, want zodra een huurder niet meer ingeschreven staat aan de onderwijsinstelling, moet hij het huurcontract opzeggen. Dit wordt jaarlijks gecontroleerd.
- Bij deze vorm van studentenhuisvesting is er geen sprake van een normale woningmarkt. Het is meer gekoppeld aan het specifieke onderwijs op Texel via de onderwijsinstelling.
- Het aanwijzen van complexen waar het campuscontract van toepassing is, kan alleen met instemming van de gemeente. Dit kan bv. in het bestemmingsplan opgenomen worden, of via een planologische afwijking. Bijvoorbeeld met gebruikmaking van artikel 4 bijlage II Bor.

Voor nu vallen in ieder geval de volgende complexen hieronder: De Potvis op 't Horntje (voor zolang en voor zover als Woontij deze woningen verhuurt aan studenten/medewerkers van het NIOZ) en de campusunits van Woontij aan de Slingerweg te Den Burg.

Artikel 4 Criteria voor verlening huisvestingsvergunning

Deze bepaling is in de eerste plaats een uitwerking van artikel 9 van de wet waarin dwingend is bepaald dat als de gemeenteraad toepassing heeft gegeven aan artikel 7 van de wet, hij in de huisvestingsverordening de criteria vastlegt voor de verlening van huisvestingsvergunningen. De gemeenteraad is vrij in het vaststellen van die criteria. Deze bepaling is in de tweede plaats een uitwerking van artikel 10,eerste lid, van de wet waarin in het belang van de transparantie van het huisvestingsvergunningstelsel is bepaald dat de gemeenteraad in de huisvestingsverordening vastlegt welke categorieën woningzoekenden in aanmerking komen voor het verkrijgen van een huisvestingsvergunning.

In het tweede lid van artikel 10 van de wet is bepaald dat voor een huisvestingsvergunning slechts in aanmerking komen woningzoekenden die de Nederlandse nationaliteit bezitten of op grond van een wettelijke bepaling als Nederlander worden behandeld, of vreemdeling zijn en rechtmatig verblijf in Nederland hebben als bedoeld in artikel 8, onderdelen a tot en met e en l, van de Vreemdelingenwet 2000.

Woningzoekenden die niet aan deze criteria voldoen komen in geen geval in aanmerking voor een huisvestingsvergunning.

Een vergunning wordt alleen verleend aan meerderjarige woningzoekenden met een maatschappelijke of een economische binding aan het eiland. De omvang van de vraag naar betaalbare huur- en koopwoningen

in verhouding tot het relatief geringe aanbod (en de relatief geringe voorraad) van woonruimte vallende onder het vergunningvereiste en de geringe nieuwbouw in de goedkope voorraad rechtvaardigt deze beperking. Om te zorgen dat de schaarse goedkope woonruimte toegewezen kan worden aan de lokale beroepsbevolking en maatschappelijk gebonden personen is het stellen van voorschriften noodzakelijk.

In het derde lid is bepaald dat de huisvestingsvergunning wordt geweigerd indien het verlenen van de vergunning het in gebruik hebben door de aanvrager van meer dan één woonruimte tot gevolg heeft. In het vierde lid is hierop een uitzondering geformuleerd. Het bepaalde in het derde lid is niet van toepassing ten aanzien van degene die vanwege verkoop van een woonruimte tijdelijk twee woonruimten in gebruik heeft, wanneer ten genoegen van burgemeester en wethouders kan worden aangetoond, dat slechts één woonruimte feitelijk wordt bewoond.

Artikel 5. Inschrijfsysteem van woningzoekenden

Wonincorporatie Woontij is verantwoordelijk voor het inschrijfsysteem voor sociale huurwoningen. Iedereen kan zich inschrijven. De corporatie legt bepaalde gegevens vast en verstrekt een inschrijfbewijs. Verder is bepaald dat het woningaanbod kosteloos digitaal moet worden bekend gemaakt. De corporatie maakt voor inschrijving en bekendmaking gebruik van haar eigen systeem: “Mijn Woontij”.

Artikel 6. Aanvraag en inhoud huisvestingsvergunning

Deze bepaling is een uitwerking van artikel 5 van de wet. Daarin is bepaald dat de gemeenteraad in de huisvestingsverordening regels stelt over de wijze van aanvragen van vergunningen en de gegevens die door de aanvrager worden verstrekt bij de aanvraag van een vergunning. De onder a genoemde gegevens met betrekking tot leeftijd, nationaliteit en, indien van toepassing, verblijfstitel zijn noodzakelijk in verband met de wettelijke eisen van artikel 10, tweede lid, van de wet. Zie hierover nader de toelichting onder artikel 3.

In artikel 18 van de wet zijn intrekkingsgronden voor de huisvestingvergunning opgenomen. Zo kan de vergunning worden ingetrokken als de vergunninghouder de in die vergunning vermelde woonruimte niet binnen de door burgemeester en wethouders bij de verlening gestelde termijn in gebruik heeft genomen (zie het derde lid) of als de vergunning is verleend op grond van door de vergunninghouder verstrekte gegevens (zie het tweede lid) waarvan deze wist of moest vermoeden dat deze onjuist of onvolledig waren. Deze intrekkingsgronden gelden rechtstreeks op grond van de wet en zijn in de verordening niet herhaald.

Artikel 7. Bekendmaking aanbod van woonruimte

Deze bepaling is een uitwerking van artikel 20 van de wet, waarin is bepaald dat de gemeenteraad regels kan stellen over de wijze van bekendmaking van de beschikbaarheid van vergunningplichtige woonruimte. Transparantie in het woningaanbod draagt voor woningzoekenden bij aan het gericht vinden van voor hen beschikbare woonruimte.

De bekendmaking moet overal op Texel te lezen kunnen zijn. Dit gebeurt door publicatie op een voor iedere woningzoekende kosteloos toegankelijk digitaal huizenplatform en een advertentie in een huis-aan-huisblad dat op geheel Texel wordt verspreid. Vanwege de hoge verspreidingsdichtheid wordt de Texelse Courant als huis-aan-huisblad beschouwd.

De bekendmaking gebeurt in het Nederlands, in algemeen begrijpelijk taalgebruik. Ook moet in de bekendmaking zijn opgenomen dat op de website van de gemeente Texel informatie is te vinden over de huisvestingsverordening en huisvestingsvergunning, met een duidelijke verwijzing naar de exacte locatie op de gemeentewebsite.

Artikel 8. Voorrang bij economische of maatschappelijke binding

Deze bepaling is een uitwerking van artikel 14 van de wet, waarin is bepaald dat de gemeenteraad in de huisvestingsverordening kan bepalen dat bij de verlening van huisvestingsvergunningen voorrang wordt gegeven aan woningzoekenden die economisch of maatschappelijk gebonden zijn aan de woningmarktregio, de gemeente of een tot de gemeente behorende kern voor een of meer daarbij aangewezen categorieën woonruimte.

De huisvestingsvergunning is bedoeld als maatregel om te zorgen dat Texelse jongeren, terugkerende Texelse studenten en mensen in de Texelse beroepsbevolking sneller in aanmerking komen voor een passende en betaalbare woning.

Ook mensen die op Texel werken en hier (nog) geen woning hebben kunnen vinden komen in aanmerking voor een huisvestingsvergunning voor deze woningen.

Wanneer is er sprake van een economische of maatschappelijke binding?

In de Huisvestingswet staat dat een woningzoekende economisch gebonden is aan het in de verordening aangewezen gebied als hij met het oog op de voorziening in het bestaan een redelijk belang heeft zich in dit gebied te vestigen; en hij is maatschappelijk gebonden als hij een redelijk, met de plaatselijke samenleving verband houdend belang heeft zich in dat gebied te vestigen, of ten minste zes jaar onafgebroken ingezetene is dan wel gedurende de voorafgaande tien jaar ten minste zes jaar onafgebroken ingezetene is geweest (artikel 14, derde lid, van de wet).

Mantelzorgers en Vreemdelingen met recht op verblijf

Personen die mantelzorg ontvangen/verlenen van/aan iemand die al langere tijd op Texel woont en vreemdelingen die recht hebben op verblijf in Nederland als bedoeld in artikel 8, onderdelen a tot en met e en l, van de Vreemdelingenwet 2000 vallen eveneens onder de maatschappelijke binding.

Woningzoekenden die mantelzorg verlenen of ontvangen, mits aan artikel 1.1.1 van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 wordt voldaan, worden beschouwd als maatschappelijk gebonden aan Texel. Landelijk en gemeentelijk (sociaal) beleid gaan ervan uit dat hulpbehoevenden zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen en daarvoor een beroep doen op mantelzorg. (Rijks) bouwregelgeving maakt vergunningvrij bouwen van een mantelzorgwoning mogelijk. Personen die op Texel komen wonen om mantelzorg te geven of te ontvangen zullen niet altijd kunnen voldoen aan de bindingseisen. Om te voorkomen dat de huisvestingsregelgeving het langer zelfstandig wonen met hulp van mantelzorgers belemmert is in de toelichting opgenomen dat zij die mantelzorg verlenen of ontvangen maatschappelijk gebonden zijn.

Een mantelzorger of degene die mantelzorg nodig heeft, wordt beschouwd als maatschappelijk gebonden als voldaan wordt aan de definitie uit de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, het verkrijgen van zorg of het verlenen van zorg langdurig en onbetaald plaatsvindt, er sprake is van intensieve zorg of

ondersteuning, die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende, ten behoeve van zelfredzaamheid of participatie rechtstreeks voortvloeiende uit een tussen personen bestaande sociale relatie, die de gebruikelijke hulp van huisgenoten voor elkaar overstijgt, en waarvan de behoefte met een verklaring van een arts, wijkverpleegkundige of andere door de gemeente aangewezen sociaal-medisch adviseur kan worden aangetoond. Van mantelzorg is sprake als het gaat om mantelzorg gedurende minimaal 10 uur per week verdeeld over minimaal vier dagen per week. De zorgrelatie is duurzaam van aard in die zin dat hiervan – naar verwachting – nog ten minste twee jaar sprake zal zijn. Daarnaast levert de huisvesting op Texel een wezenlijke bijdrage aan de taakverlichting van de mantelzorger.

Vreemdelingen met recht op verblijf dienen volgens de landelijk bepaalde taakstelling in elke gemeente een plek te krijgen. Ook zij worden geacht maatschappelijke binding te hebben, zodra zij door het COA (Centraal Orgaan opvang Asielzoekers) zijn geplaatst op de lijst voor Texel.

Maatschappelijke binding op Texel:

Als een woningzoekende al enige tijd woont op Texel heeft hij in ieder geval een maatschappelijke binding in die zin dat het dan logisch is dat hij een redelijk, met de plaatselijke samenleving verband houdend belang heeft zich hier te vestigen. Omdat bij de 6-uit-10 jaar in incidentele gevallen de eis van “onafgebroken ingezetene” onrechtvaardig uitpakt, wordt maatschappelijke binding aangenomen ingeval de betrokkene gedurende de voorafgaande tien jaar ten minste zes jaar ingezetene is geweest. Daarnaast wordt maatschappelijke binding met Texel aanwezig geacht als de woningzoekende ten minste drie jaar op Texel woont.

Voor terugkerende studenten geldt het volgende.

Op Texel geldt ook expliciet dat personen die voor het volgen van een opleiding na het middelbaar onderwijs in het verleden van Texel zijn verhuisd en nu wensen terug te keren, ook een maatschappelijke binding hebben. Onder maatschappelijke binding wordt daarmee ook verstaan de situatie dat scholieren en /of studenten tot een leeftijd van 45 jaar oud die zich, in verband met een vervolgopleiding of studie, zich gedurende deze vervolgopleiding uit hebben laten schrijven bij de gemeente Texel, waarbij de woningzoekende direct voordat hij van Texel vertrok ten behoeve van de vervolgopleiding, ten minste zes jaar onafgebroken op Texel ingeschreven heeft gestaan.

Voor deze groep scholieren en/of studenten wordt een tijdelijke inschrijving gedurende of vlak na de studieperiode bij bijvoorbeeld hun ouders die op Texel wonen niet meegenomen bij de beoordeling voor een huisvestingsvergunning.

Economische binding op Texel:

Een economische binding wordt aanwezig geacht als de woningzoekende kan aantonen dat hij voor het voorzien in zijn bestaan is aangewezen op het duurzaam verrichten van arbeid binnen de gemeente Texel en kan aantonen dat hij beschikt over een arbeidscontract op ten minste bijstandsniveau van ten minste een jaar bij een bedrijf/werkgever op Texel of vanuit een bedrijf/werkgever tewerkgesteld is op Texel.

Artikel 9. Rangorde woningzoekenden

In deze bepaling is in aansluiting op de voorrangsregels van deze verordening een rangorde voor toewijzing van woonruimte gegeven voor de gevallen waarin er meer dan een gegadigde is voor een bepaalde woonruimte.

In het tweede lid is bepaald dat in geval de woning specifieke kenmerken of voorzieningen heeft, afgeweken kan worden van deze volgorde. Dit kan gaan over bijvoorbeeld een grote eengezinswoning. Die zijn er niet veel. Als er daar een van vrijkomt, dan is het belangrijk at deze woning toegewezen wordt aan een huishouden met een groot gezin. Woontij wijst deze woningen toe via bemiddeling. Daardoor zijn andere criteria belangrijker dan de wachttijd.

Artikel 10. Voorrang bij woonruimte van een bepaalde aard, grootte of prijs

Deze bepaling is een uitwerking van artikel 11 van de wet, waarin is bepaald dat de gemeenteraad in de huisvestingsverordening kan bepalen dat voor een of meer daarbij aangewezen categorieën woonruimte in verband met de aard, grootte of prijs van die woonruimte bij het verlenen van huisvestingsvergunningen voorrang wordt gegeven aan een daarbij aangewezen gedeelte van de overeenkomstig artikel 10, eerste lid, van de wet (artikel 4 van de verordening) aangewezen categorieën woningzoekenden.

In het eerste lid zijn ‘labels’ genoemd die Stichting Woontij bij het aanbieden van woonruimte op deze woonruimte kunnen plakken. Als zij hiervoor kiezen, dan geldt de bij de ‘label’ behorende voorrangsregel uit het tweede lid.

Het eerste label is ‘woonruimte met een huurprijs tot de 1e aftoppingsgrens’. Dat is € 619,01 (prijspeil 2020).

Het tweede label is ‘woonruimte met een maximale huurprijs tot de maximale huurprijsgrens voor huurtoeslag’. Dat is € 663,40 (prijspeil 2020).

Ook de bijzondere woonvormen met zorg zoals bijvoorbeeld voor ‘Novalis’ en ‘Tante Jans’ vallen onder het vereiste van een huisvestingsvergunning, waarbij derhalve ook de maatschappelijke en/of economische bindingseis geldt. Dit is gedaan om te zorgen dat Texelaars die deze zorgvraag hebben met voorrang in aanmerking komen voor deze woningen. Pas als er geen Texelse zorgbehoevenden zijn voor een vrijgekomen woonruimte, kan deze worden bewoond door een persoon met de specifieke zorgbehoefte van de woonvorm, die geen economische of maatschappelijke binding heeft met Texel.

Artikel 11. Vruchteloze aanbieding

Deze bepaling is een uitwerking van artikel 17 van de wet, waarin wordt bepaald dat als er geen belangstelling is voor een bepaalde woning vanuit woningzoekenden met economische of maatschappelijke binding, deze woning ook bewoond mag worden door een huishouden zonder deze binding. In het eerste lid is de termijn gesteld waarna de huisvestingsvergunning aan een andere gegadigde (zonder economische of maatschappelijke binding) moet worden verstrekt, mits de betreffende woonruimte binnen die termijn deugdelijk en tegen een realistische prijs is aangeboden. In artikel 17 van de wet is vastgelegd wanneer sprake is van een realistische huur- of koopprijs. Voor huurwoningen wordt hierbij een relatie gelegd met de maximale huurprijs op grond van het woningwaarderingsstelsel, of, als dit stelsel niet van toepassing is op de betreffende woning, met de redelijke huurprijs die in het economisch verkeer voor vergelijkbare woonruimte wordt overeengekomen (door verhuurder aan te tonen via een verklaring van een ter zake kundig makelaar). Voor koopwoningen geldt een marktconforme waarde die getoetst kan worden aan de gemeentelijke WOZ waarde. Voor koopwoningen mag de koopprijs hiermee niet hoger zijn dan 110% van de WOZ waarde. Als voor een nieuwbouwwoning nog geen WOZ

waarde is vastgesteld, kan bij de gemeente een voorlopige WOZ-waarde worden aangevraagd op prijspeil 1 januari van het lopende jaar. De opslag van 10%, normaal berekend over de definitieve WOZ waarde van het voorgaand jaar, is in dat geval dus niet van toepassing. Het betreft hier een voorlopige WOZ waarde en deze is uitsluitend voor de toets van de vruchteloze aanbieding. Voor de vaststelling van de voorlopige WOZ waarde dienen adres, kavelgrootte en een tekening (definitief ontwerp) op basis waarvan een omgevingsvergunning voor de bouw is verleend te worden aangeleverd.

Artikel 11a Vormen van toeristische verhuur In het eerste lid van dit artikel is bepaald dat alle vormen van toeristische verhuur van woonruimte worden gereguleerd met een registratieplicht. Op Texel betreft dit voornamelijk het aanbieden van logies, al dan niet met ontbijt (Bed&Breakfast), en toeristische verhuur van woningen die bestemd dan wel aangeduid zijn als tweede woning in het bestemmingsplan ('Wonen – tweede woning').

In het tweede lid is opgenomen dat het eerste lid niet van toepassing is op als zodanig in het ter plaatse geldende bestemmingsplan bestemde recreatiewoningen (zomerhuizen) en recreatie-/vakantieappartementen en evenmin op woningruil en huisbewaring. In de memorie van toelichting bij de Wet toeristische verhuur van woonruimte is toegelicht: 'dat met toeristische verhuur van woonruimte wordt bedoeld het tegen betaling in een woonruimte verblijf bieden aan personen die niet als ingezetene met een adres in de gemeente in de Basis Registratie Personen (BRP) zijn ingeschreven. Woningruil, anders dan voor vakantie en/of recreatie, en huisbewaring vallen hier niet onder omdat bij woningruil en huisbewaring de bewoners zich moeten inschrijven in de BRP en er derhalve geen sprake is van toeristische verhuur. Ook recreatiewoningen (zomerhuizen) vallen niet onder de reikwijdte van deze bepaling. De memorie van toelichting bij de Huisvestingswet 2014 stelt immers dat met «bewoning» als genoemd in de begripsbepaling van «woonruimte» bedoeld wordt dat de woonruimte dient als hoofdverblijf. Ruimten die, gegeven hun inrichting en voorzieningen, geschikt zijn voor tijdelijk recreatief verblijf, zoals vakantiewoningen~~25~~ zijn geen woonruimten in de zin van de Huisvestingswet 2014.' (Kamerstukken II 35 353, nr. 3, blz. 36).

Artikel 11b Verbod aanbieden zonder registratienummer
Op grond van artikel 23a van de Huisvestingswet 2014 wordt het registratienummer eenmalig aangevraagd door degene die een woonruimte aanbiedt voor toeristische verhuur, middels een door burgemeester en wethouders voorgeschreven elektronisch formulier. De eenmalige registratie is digitaal, laagdrempelig en kosteloos. Wie zich registreert, ontvangt een registratienummer. U krijgt het nummer direct per mail toegestuurd. Dit nummer moet u vervolgens in uw advertenties vermelden. Platforms zoals Airbnb hebben een speciaal veld waar u het nummer moet invullen. Er zijn geen voorwaarden verbonden aan het verkrijgen van het registratienummer, dat elektronisch en direct wordt verstrekt. Het verstrekken van een registratienummer is een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). De registratieplicht geldt voor elke afzonderlijke woonruimte die apart kan worden verhuurd, ook al bevindt die zich in hetzelfde gebouw of dezelfde woning als andere toeristisch te verhuren woonruimte van dezelfde verhuurder. Voor elk van die woonruimten moet dus een eigen registratienummer worden aangevraagd.

Op grond van artikel 51, eerste lid, van de wet, geldt ingeval toepassing is gegeven aan artikel 23a van de wet zoals in deze verordening is gedaan, voor aanbieders die hun woonruimte al voor de inwerkingtreding van het verbod aanboden voor toeristische verhuur het verbod bedoeld in dat artikel niet eerder dan zes maanden na de inwerkingtreding ervan.

Artikel 11c Dienstverlener informeert aanbieder over verbod
Dit artikel is opgenomen in artikel 23d van de wet en voorziet erin dat degene die een dienst verleent gericht op het publiceren van aanbiedingen voor toeristische verhuur van woonruimte, degene die een woonruimte aanbiedt voor toeristische verhuur dient te informeren over het verbod, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, van de wet.

Artikel 11d Jaarverbod toeristische verhuur

Three strikes and you are out: wie binnen vijf jaar voor tweemaal of vaker wordt betrapt op een overtreding van hoofdstuk 3A, riskeert een verbod van toeristische verhuur voor de tijd van maximaal een jaar (eerste lid). Als burgemeester en wethouders dat doorgeven aan een ‘tussenpersoon’, mag die voor de duur van het verbod niet adverteren voor deze aanbieder (tweede lid). Deze bepaling berust op artikel 33a van de wet.

Artikel 11e Zorgplicht aanbieder

Deze bepaling berust op artikel 151d van de Gemeentewet. Ze vormt een aanvulling op de medebewindsregeling van de wet. De zorgplicht voor de leefbaarheid van de omgeving geldt voor iedereen die aan toeristische verhuur doet. Op grond van artikel 12 van de verordening kan bij overtreding hiervan een boete worden opgelegd conform de tabel in bijlage 1 bij de verordening.

Artikel 12. Bestuurlijke boete

Deze bepaling is een uitwerking van artikel 35 van de wet, waarin is bepaald dat de gemeenteraad in de huisvestingsverordening kan bepalen dat een bestuurlijke boete kan worden opgelegd ter zake van de overtreding van de verboden bedoeld in de artikelen 8, 21 of 22, 23a, eerste of derde lid, 23b, eerste en tweede lid, 23c, eerste lid, 23d of 23e,, of van het handelen in strijd met de voorwaarden of voorschriften, bedoeld in artikel 24 van de wet.

Naast het bepalen dat de bestuurlijke boete kan worden opgelegd, bepaalt de raad in de verordening ook de hoogte van de boete die voor verschillende overtredingen kan worden opgelegd. Het college is bevoegd tot het daadwerkelijk opleggen van een bestuurlijke boete.

In de verordening zijn bestuurlijke boetes opgenomen voor overtreding van artikel 8, 23a en 23d van de wet, alsmede voor handelen in strijd met artikel 11e van deze verordening, De (maximum) hoogte van de op te leggen boete per overtreding is opgenomen in bijlage 1 bij de verordening.

De wet geeft alleen bestuursrechtelijke handhavingsmogelijkheden. Het gewone strafrecht geldt daarnaast bij overtreding van de bepalingen in het Wetboek van Strafrecht (bijvoorbeeld in geval van valsheid in geschrifte of bedreiging).

Artikel 13. Hardheidsclausule

Dit artikel maakt afwijking in specifieke situaties, te beoordelen door burgemeester en wethouders, mogelijk en behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 14. Intrekken oude verordening en overgangsregeling

Dit artikel geeft uitzonderingen aan voor situaties die op het moment van inwerkingtreding van deze verordening hier anders door benadeeld zouden worden. Huisvestingsvergunningen die zijn verleend op grond van de verordening zoals deze gold voor het tijdstip van inwerkingtreding van de onderhavige verordening, gelden als van kracht als gedaan onder deze verordening. De situatie van de genoemde huurders en kopers/eigenaren die al voor de inwerkingtreding van de Huisvestingsverordening 2019 (5 oktober 2019) huurder/koper/eigenaar waren van een woning zoals in dit artikel bedoeld blijft gelijk aan de situatie onder het overgangsrecht onder de Huisvestingsverordening 2019. Daarnaast worden lopende bezwaarschriften afgedaan volgens de oude regelgeving. Verder worden bestaande inschrijvingen beschouwd als inschrijvingen gedaan onder deze verordening met behoud van de opgebouwde inschrijfduur.

Deze verordening is niet van toepassing op de situatie dat voor de datum van inwerkingtreding van de onderhavige verordening reeds een huurovereenkomst voor middeldure woonruimten is gesloten, maar de betreffende middeldure woonruimte nog niet in gebruik is genomen voor permanente bewoning als bedoeld in deze verordening.

Artikel 15. Inwerkingtreding en citeertitel

De verordening treedt in werking op de eerste dag na bekendmaking van het besluit en vervalt na 4 jaar. Op grond van de wet kan een Huisvestingsverordening geen langere werkingsduur hebben dan 4 jaar.

Gemeente Texel

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

1e wijziging Huisvestingsverordening 2020 voor invoering registratieplicht toeristische verhuur van woonruimte

Doelenboom

Programma	**3**	**Mooi en gastvrij Texel**
Maatschappelijk doel	3.4.	Recreatie faciliteren
Beleidsdoel	3.4.2	Toerisme kwalitatief en kwantitatief stimuleren

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Gelet op

- Huisvestingswet 2014, Huisvestingsverordening Texel 2020

Overwegende

- Dat wij op 22 september 2021 het nieuwe Toeristisch Toekomstplan ‘Texel in Balans’ hebben vastgesteld;
- Dat daarin opgenomen is, in pijler 5 advies nr. 3, dat we overgaan tot de invoering van een registratieplicht voor de toeristische verhuur van woonruimten;
- Dat de druk van het toerisme op Texel, onder andere door de groei van het aanbod van de toeristische verhuur van woonruimte , ten koste gaat van de leefbaarheid op Texel in de kernen en het buitengebied;
- Dat de groei in het toerisme die we de afgelopen jaren ervaren, ten koste gaat van de leefbaarheid op Texel als geheel;
- Gelet op de artikelen 23a, 23d, 23f, 23g, 35 en 51 van de Huisvestingswet 2014 en artikel 151d van de Gemeentewet;

Besluit

1. ~~de~~ het wijzigingsbesluit ~~verordening~~ Eerste wijziging van de Huisvestingsverordening Texel 2020, inclusief toelichting, conform het wijzigingsbesluit (bijlage 1) vast te stellen.

Ondertekening

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 16-02-2022,

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer 3110624

Bijlagen

Gemeente Texel

.txl

Advies

1e wijziging Huisvestingsverordening 2020 voor invoering registratieplicht toeristische verhuur van woonruimte

Doelenboom

Programma	**3**	**Mooi en gastvrij Texel**
Maatschappelijk doel	3.4.	Recreatie faciliteren
Beleidsdoel	3.4.2	Toerisme kwalitatief en kwantitatief stimuleren

Raadsvoorstel

Voorgesteld wordt te besluiten:
de wijzigingsverordening Eerste wijziging van de Huisvestingsverordening Texel 2020, inclusief toelichting, conform het wijzigingsbesluit (bijlage 1) vast te stellen.

Toelichting

In het Toeristisch Toekomstplan (vastgesteld door de raad op 22 september 2021) is o.a. besloten dat we meer inzicht en grip nodig hebben op de toeristische verhuur van woonruimten, zoals Logies met Ontbijt. De nieuwe Wet toeristische verhuur van woonruimte biedt daarvoor inmiddels instrumenten. Van de lichtste vorm daarvan, de registratieplicht, wil Texel gebruikmaken. Daarvoor is een wijziging van de huisvestingsverordening nodig.

Consequenties

Financieel	☐ Ja ☑ Nee	Majeure risico's	☐ Ja ☑ Nee
Personeel/Organisatie	☐ Ja ☑ Nee	Beheer	☐ Ja ☑ Nee
Juridisch	☑ Ja ☐ Nee	Belanghebbenden	☐ Ja ☑ Nee
Beleid	☑ Ja ☐ Nee	Structuurvisie	☐ Ja ☑ Nee
Inkoop/Aanbesteding	☑ Ja ☐ Nee	Regie	
Deregulering	☐ Ja ☑ Nee	**Zaaknummer**	3110624

Bijlagen

1. wijzigingsbesluit Huisvestingsverordening Texel 2020 eerste wijziging
2. 1e wijziging Huisvestingsverordening Texel 2020 toevoegingen en was - wordt
3. nieuwe geconsolideerde versie van de Huisvestingsverordening Texel 2020

1e wijziging Huisvestingsverordening 2020 voor invoering registratieplicht toeristische verhuur van woonruimte

Samenvatting

De wet Toeristische verhuur van woonruimte is als wijziging opgenomen in de Huisvestingswet (hierna: wet) en geeft gemeenten meer middelen in handen om de toeristische verhuur in woningen in goede banen te leiden. Voor de verhuurders wordt het eenvoudiger en voor de handhavers wordt het gemakkelijker. Er is namelijk een registratie-, meld- en/of vergunningplicht in het leven geroepen. Deze instrumenten kunnen met het oog op het behoud of de samenstelling van de woonruimtevoorraad of het behoud van de leefbaarheid van de woonomgeving bij verordening door de gemeenteraad worden vastgesteld. In de Huisvestingsverordening Texel 2020 zijn er nog geen bepalingen hiervan opgenomen. Gelet op de wijziging van de wet per 1 januari 2021 is het van belang hierop te anticiperen en het nieuw verkregen instrumentarium, en dan de eerste, meest lichte maatregel, namelijk de registratieplicht, op te nemen in de verordening. De wijziging van de verordening stelt de gemeente Texel in staat om de toeristische verhuur in woningen beter te reguleren. De invoering van de registratieplicht voor de toeristische verhuur van woonruimte vindt plaats per 1 april 2022. Vanaf die datum kan er per adres een registratienummer worden aangevraagd. Na een half jaar start een handhavingstraject. Er gelden dan bestuurlijke boetes. Bijvoorbeeld bij het verhuren zonder registratienummer of het niet informeren door een leverancier van een website dat dit nodig is kan dit oplopen tot € 9.000 per overtreding.

1e wijziging Huisvestingsverordening 2020 voor invoering registratieplicht toeristische verhuur van woonruimte

Argumenten tot advies

Het Toeristisch Toekomstplan is door de Raad vastgesteld op 22 september 2021. De raad heeft daarbij besloten en het college opdracht gegeven een eerste uitvoeringsagenda op te stellen waarin een aantal zaken prioriteit hebben, waaronder: Het toepassen van de mogelijkheden in de Wet toeristische verhuur van woonruimte met als eerste stap het invoeren van een registratieplicht voor alle woningen die een vorm van toeristische verhuur aanbieden via het wijzigen van de huisvestingsverordening. En vervolgens ook in te zetten op een handhavingstraject.

Hierin staan 6 pijlers, met bij elk daarvan acties om tot uitvoering van het plan te komen.
Pijler 5 luidt: ‘stuur vanuit inzicht en heldere regelgeving’. En het derde advies van pijler 5 luidt:
3. Registratieplicht voor toeristische verhuur van (delen van) woningen Om inzicht te krijgen in het aantal recreatieve slaapplaatsen in particuliere woningen en de daadwerkelijk verhuur hiervan komt er een registratieplicht voor alle vormen van toeristische verhuur in woningen: of dit nu de gehele woning (bij tweede woningen) betreft of een deel (logies met ontbijt).

Op de website van de gemeente Texel (projectpagina Toeristisch Toekomstplan) staat hierover al een en ander toegelicht:

In 2022 voeren we een registratieplicht in voor alle woningen die een vorm van toeristische verhuur aanbieden, op basis van de Wet toeristische verhuur van woonruimte. Dus voor logies met ontbijt, maar ook tweede woningen die recreatieve verhuur aanbieden. Hiervoor passen we de huisvestingsverordening aan.

Dit betekent dat iedereen die toeristische verhuur aanbiedt in zijn woning zich digitaal moet registreren. Via een digitaal formulier geeft men aan wat men verhuurt (ook het aantal kamers bij logies met ontbijt) en of er toestemming is verkregen van de eigenaar van het pand. Vervolgens ontvangt de verhuurder een registratienummer die hij in alle correspondentie, dus ook op verhuursites, moet vermelden. Zonder registratienummer mag er niet verhuurd worden. Dit laat onverlet dat indien men met toeristische verhuur handelt in strijd met het bestemmingsplan, de Woningwet of de Wabo, op grond van deze wet- en regelgeving (ook) handhavend kan worden opgetreden. Bijvoorbeeld door het opleggen van een last onder dwangsom of last onder bestuursdwang.

Een half jaar na inwerkingtreding start een handhavingstraject. Op het aanbieden van woningen voor toeristische verhuur zonder vermelding van het registratienummer, het niet door een dienstverlener informeren van een aanbieder over de registratieplicht en de zorgplicht van de aanbieder, staan bestuurlijke boetes. Dit bedrag is € 9.000,- per overtreding (dus verhuren zonder nummer of het niet informeren van een dienstverlener dat een registratienummer nodig is) en bij herhaling geldt nogmaals dat bedrag. Bij het veroorzaken van overlast kan er ook een bestuurlijke boete worden opgelegd: € 410,- per overtreding van een natuurlijk persoon en € 2.100,- voor een rechtspersoon. Bij overlast kan gedacht worden aan bijvoorbeeld geluidsoverlast (luide muziek of het houden van feesten in woning of tuin tijdens nachtelijke uren). Voor aanbieders die hun woonruimte al voor de inwerkingtreding van het verbod aanboden voor toeristische verhuur, geldt het verbod tot het aanbieden van woonruimte voor toeristische verhuur zonder vermelding van het registratienummer niet eerder dan zes maanden na de inwerkingtreding van de wijziging in de verordening.

Door dit advies over de wijziging van de Huisvestingsverordening voeren we dit besluit uit het Toeristisch Toekomstplan uit en kan, bij vaststelling van de verordening, per 1 april 2022 de registratieplicht daadwerkelijk ingaan.

Alternatieven

n.v.t.

Consequenties

- **Juridische consequenties**
  Door de wijziging van de verordening worden Texelaars die hun woonruimte toeristisch willen verhuren, verplicht om hiervoor een registratienummer aan te vragen. Dit moeten zij bij alle openbare uitingen zoals het aanbieden van de woonruimte op internetplatforms, erbij vermelden. Het hebben van een nummer staat overigens los van de regels die gelden óf men mag verhuren en hoeveel. Die regels veranderen op dit moment niet. Ze zijn opgenomen in de bestemmingsplannen. Handhaving daarvan vindt plaats op basis van de bestemmingsplannen. Bij het aanvragen en toewijzen van een registratienummer vindt geen toetsing plaats. Een ieder die woonruimte aanbiedt is zelf verantwoordelijk voor de check of alles voldoet aan de regels. Het nummer wordt automatisch toegekend. Er wordt een handhavingsplan opgesteld en vanaf 1 oktober 2022 (6 maanden na ingang registratieplicht) wordt er actief gehandhaafd.

  De 1e wijziging van de huisvestingsverordening 2020 ziet op het invoeren van een registratieplicht voor alle woningen die een vorm van toeristische verhuur aanbieden, op basis van de Wet toeristische verhuur van woonruimte, en de daarbij horende bestuurlijke boetes in geval van overtreding. Ook is de mogelijkheid opgenomen dat als een toezichthouder een overtreding van de registratieplicht constateert en aan de betrokken aanbieder binnen het tijdvak van vijf jaar voorafgaand aan de constatering tweemaal of vaker een bestuurlijke boete is opgelegd voor deze overtreding, burgemeester en wethouders de aanbieder een verbod kunnen opleggen tot het in gebruik geven van een woonruimte voor toeristische verhuur gedurende hoogstens een jaar. Burgemeester en wethouders kunnen in dat geval ook een aanwijzing geven aan iemand die een dienst verleent gericht op het publiceren van aanbiedingen voor toeristische verhuur van woonruimte, om aanbiedingen voor toeristische verhuur van de betrokken aanbieder te blokkeren voor de periode waarvoor het verbod geldt. Daarnaast zijn een aantal verwijzingen in artikel 12 en de Bijlage I gecorrigeerd, alsmede aanpassing van de boetetarieven naar prijspeil 2022. De bedragen uit het wetboekboek van strafrecht zijn overgenomen (dit zijn de maximale bedragen).

- **Beleidsmatige consequenties**
  Dit advies kent zelf geen beleidsmatige consequenties. Het betreft juist een stuk uitvoering van recent vastgesteld beleid.

- **Inkoop- en aanbestedingsbeleid**
  We maken gebruik van het landelijk opgezette registratiesysteem (www.toeristischeverhuur.nl). Daar zijn aansluitkosten mee gemoeid. Deze worden meegenomen in de uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2022-2024 die invulling geeft aan het Toeristisch Toekomstplan, die ook op de agenda staat van de raad van februari 2021. De overige consequenties, zoals de personele en financiële consequenties van het invoeren van het registratiesysteem en het intensiveren van toezicht en handhaving, staan ook in deze uitvoeringsagenda De eerste dekking voor de aansluiting op het landelijk systeem en het opstarten van dit traject is mogelijk uit het nog resterende toeristisch budget. Voor het abonnement op beheer/onderhoud van dit systeem en overige kosten zoals handhavingscapaciteit zijn meer echter meer middelen nodig.

Relevante wet- en regelgeving of jurisprudentie

- Wet toeristische verhuur van woonruimte als wijziging opgenomen in de Huisvestingswet 2014 (artikel 23a t/m 23g, 35 en 51), Huisvestingsverordening Texel 2020

Gemeente Texel

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

1e wijziging Huisvestingsverordening 2020 voor invoering registratieplicht toeristische verhuur van woonruimte

Doelenboom

Programma	**3**	**Mooi en gastvrij Texel**
Maatschappelijk doel	3.4.	Recreatie faciliteren
Beleidsdoel	3.4.2	Toerisme kwalitatief en kwantitatief stimuleren

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Gelet op

- Huisvestingswet 2014, Huisvestingsverordening Texel 2020

Overwegende

- Dat wij op 22 september 2021 het nieuwe Toeristisch Toekomstplan ‘Texel in Balans’ hebben vastgesteld;
- Dat daarin opgenomen is, in pijler 5 advies nr. 3, dat we overgaan tot de invoering van een registratieplicht voor de toeristische verhuur van woonruimten;
- Dat de druk van het toerisme op Texel, onder andere door de groei van het aanbod van de toeristische verhuur van woonruimte , ten koste gaat van de leefbaarheid op Texel in de kernen en het buitengebied;
- Dat de groei in het toerisme die we de afgelopen jaren ervaren, ten koste gaat van de leefbaarheid op Texel als geheel;
- Gelet op de artikelen 23a, 23d, 23f, 23g, 35 en 51 van de Huisvestingswet 2014 en artikel 151d van de Gemeentewet;

Besluit

de wijzigingsverordening Eerste wijziging van de Huisvestingsverordening Texel 2020, inclusief toelichting, conform het wijzigingsbesluit (bijlage 1) vast te stellen.

Ondertekening

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 16-02-2022,

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer 3110624

Bijlagen

1. wijzigingsbesluit Huisvestingsverordening Texel 2020 eerste wijziging
2. 1e wijziging Huisvestingsverordening Texel 2020 toevoegingen en was - wordt
3. nieuwe geconsolideerde versie van de Huisvestingsverordening Texel 2020

Wijzigingsverordening (1e wijziging) Huisvestingsverordening gemeente Texel 2020 in verband met toeristische verhuur

De raad van de gemeente Texel;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Texel van 11 januari 2022;

Gelet op o.a. artikel 149 van de Gemeentewet;

Besluit:

Vast te stellen de Wijzigingsverordening (1e wijziging) Huisvestingsverordening gemeente Texel 2020:

Artikel I. Invoegen Hoofdstuk 3A. Toeristische verhuur van woonruimte
Na Hoofdstuk 3. wordt een nieuw hoofdstuk toegevoegd luidende:

Hoofdstuk 3A. Toeristische verhuur van woonruimte
Artikel 11a. Vormen van toeristische verhuur
1. Het verbod, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, van de wet is van toepassing op alle woonruimten die zijn gelegen in de gemeente Texel voor alle vormen van toeristische verhuur. Dit hoofdstuk is van toepassing op alle vormen van toeristische verhuur.

2. Het vorige lid is niet van toepassing op als zodanig in het ter plaatse geldende bestemmingsplan bestemde recreatiewoningen (zomerhuizen) en recreatie-/vakantieappartementen en evenmin op woningruil en huisbewaring.

Artikel 11b. Verbod aanbieden zonder registratienummer

1.Het is verboden woonruimte, of een deel daarvan, aan te bieden voor toeristische verhuur van woonruimte als bedoeld in artikel 11a lid 1 van deze verordening, zonder daarbij het registratienummer van de woonruimte te vermelden, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, van de wet.

2. Voor elk van de te verhuren woonruimten wordt een registratienummer aangevraagd door middel van de website toeristischeverhuur.nl.

3. Een registratienummer als bedoeld in het tweede lid, wordt aangevraagd door degene die een woonruimte of deel daarvan aanbiedt voor toeristische verhuur.

Artikel 11c Dienstverlener informeert aanbieder over verbod

Degene die een dienst verleent gericht op het publiceren van aanbiedingen voor toeristische verhuur van woonruimte, dient degene die een woonruimte aanbiedt voor toeristische verhuur te informeren over het verbod, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, van de wet.

Artikel 11d. Jaarverbod toeristische verhuur

1. Als een toezichthouder een overtreding van artikel 11b van deze verordening constateert en aan de betrokken aanbieder binnen het tijdvak van vijf jaar voorafgaand aan de constatering tweemaal of vaker een bestuurlijke boete is opgelegd voor overtreding van dit artikel, kunnen burgemeester en wethouders de aanbieder een verbod opleggen tot het in gebruik geven van een woonruimte voor toeristische verhuur gedurende hoogstens een jaar.

2. Burgemeester en wethouders kunnen in dat geval tevens een aanwijzing geven aan iemand die een dienst verleent gericht op het publiceren van aanbiedingen voor toeristische verhuur van woonruimte, om aanbiedingen voor toeristische verhuur van de betrokken aanbieder te blokkeren voor de periode waarvoor het verbod van het eerste lid geldt.

Artikel 11e. Zorgplicht aanbieder

De aanbieder die een woonruimte toeristisch heeft verhuurd, zorgt ervoor dat door gedragingen in of vanuit de verhuurde woonruimte, het bijbehorende erf of de onmiddellijke nabijheid van de woonruimte geen ernstige of herhaaldelijke hinder voor omwonenden wordt veroorzaakt door toedoen van de huurders of hun bezoekers.

Artikel II. Wijziging Huisvestingsverordening gemeente Texel 2020: artikel 12 Bestuurlijke boete

Artikel 12 van de Huisvestingsverordening wordt als volgt gewijzigd en komt te luiden:

Artikel 12. Bestuurlijke boete

1. Voor overtreding van de verboden als bedoeld in de artikelen 8, 23a en 23d van de wet, alsmede handelen in strijd met artikel 11e van deze verordening, kunnen burgemeester en wethouders een bestuurlijke boete opleggen.
2. De bestuurlijke boete voor overtreding van het verbod als bedoeld in de artikelen 8, tweede lid, van de wet, wordt verhoogd met 100 procent van het boetebedrag dat in bijlage I bij deze verordening is bepaald, indien de overtreding is begaan bij een bedrijfsmatige exploitatie van woonruimte.
3. Bij toepassing van het gestelde in voorgaande leden hanteren burgemeester en wethouders hoogstens de boetes als vermeld in bijlage 1 van deze verordening.
4. Voor overtreding van artikel 8 , tweede lid, van de wet wordt, als binnen een tijdvak van vier jaar voorafgaand aan de constatering van de overtreding al een bestuurlijke boete is opgelegd voor overtreding van hetzelfde verbod, in geval van overtreding door een rechtspersoon een boete van ten hoogste € 90.000,- opgelegd en in geval van overtreding door een natuurlijk persoon een boete van ten hoogste € 45.000,-.

Artikel III. Wijziging Huisvestingsverordening gemeente Texel 2020: Bijlage 1

Bijlage I wordt als volgt gewijzigd en komt te luiden:

Bijlage I bestuurlijke boetes als bedoeld in artikel 12 van deze verordening

Overtreding	**1e keer**	**Recidive***
Artikel 8, eerste lid, van de Huisvestingswet 2014: (artikel 3.1 van deze verordening)	€ 450	€ 450
Artikel 8, tweede lid, van de Huisvestingswet 2014: (artikel 3.1 van deze verordening) niet bedrijfsmatige exploitatie	€ 22.500	€ 45.000

bedrijfsmatige exploitatie	€ 45.000	€ 90.000
Artikel 11 e van deze verordening (artikel 151d van de Gemeentewet)	€ 410 voor een natuurlijk persoon en € 2.250 voor een rechtspersoon	€ 410 voor een natuurlijk persoon en € 2.250 voor een rechtspersoon
Artikel 23a, eerste of derde lid, van de Huisvestingswet 2014 (artikel 11b van deze verordening)	€ 9.000	€ 9.000
Artikel 23d van de Huisvestingswet 2014 (artikel 11c van deze verordening)	€ 9.000	€ 9.000

*) Recidive

Van recidive is sprake als binnen een tijdvak van vier jaar voorafgaand aan de constatering van de overtreding al een bestuurlijke boete is opgelegd voor overtreding van hetzelfde verbod.

Artikel IV. Inwerkingtreding

Deze wijzigingsverordening treedt in werking op 1 april 2022.

Toelichting

I. Algemeen

Toeristische verhuur van woonruimte

De wet biedt sinds 1 januari 2021 een aantal instrumenten voor het reguleren van de toeristische verhuur van woonruimte die in de Huisvestingsverordening kunnen worden opgenomen. De wetgever geeft een brede definitie van toeristische verhuur. Het gaat om alle vormen van het tegen betaling bieden van verblijf in een woonruimte aan personen die niet in de gemeentelijke basisregistratie zijn ingeschreven. Daarmee omvat toeristische verhuur niet alleen vakantieverhuur van woningen (het toeristisch verhuren van woonruimte tijdens de afwezigheid van de hoofdbewoner, bijvoorbeeld vanwege vakantie), maar ook Bed & Breakfasts (waarbij een deel van de woning verhuurd wordt en de hoofdbewoner tijdens de verhuur aanwezig is) alsook andere vormen van tijdelijke verhuur van woningen aan personen die niet ingeschreven staan in de basisregistratie.

Het gevolg van het toeristisch verhuren van woonruimte is dat de woongebruik niet langer overheersend is en dat er sprake kan zijn van oneigenlijk gebruik van de woningvoorraad. Dit is onwenselijk omdat er schaarste aan woonruimte is. Op Texel is sprake van een unieke woonsituatie, samenhangend met het zijn van een eiland (zie ook de toelichting hierna bij artikel 3). Wanneer woonruimte toeristisch wordt verhuurd, is zij niet beschikbaar voor de woonfunctie wat ten koste kan gaan van de doorstroming en mogelijk effect heeft op de koop- en huurprijzen. Toeristische verhuur van woonruimte tast de leefbaarheid in de woonomgeving aan. Dit is voornamelijk het geval in gebieden waar een concentratie van toeristische verhuur plaatsvindt. Toeristische verhuur van woonruimte kan tot overlast leiden. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan het houden van feesten in de woonruimte, luide muziek op nachtelijke uren, rollende koffers, extra verkeer en parkeerdruk en andere vormen van overlast. In sommige gevallen kan het zelfs invloed hebben op de openbare orde en veiligheid in de buurt. Voorts heeft het veelvuldig gebruik van meerdere woonruimten voor toeristische verhuur in dezelfde buurt invloed op het karakter en de sociale cohesie van de buurt, hetgeen de demografie minder stabiel maakt. Bovendien is niet iedere woonruimte geschikt voor toeristische verhuur. Zo gelden er bijvoorbeeld in de bouwregelgeving extra eisen in verband met brandveiligheid indien een gebouw wordt gebruikt voor het bieden van recreatief verblijf (logiesfunctie)

De toeristische verhuur van woonruimte in de gemeente Texel biedt kansen voor onder meer de gastvrijheidseconomie. Het aanbieden van logies, al dan niet met ontbijt, ook wel ‘Bed&Breakfast’ genoemd, wordt sinds lange tijd aangeboden op diverse woonadressen op Texel. Van oudsher gebeurde dit als een bijverdienste in het hoogseizoen. Het is een kleinschalige logiesvorm die past bij het eiland en zeker een aantal positieve aspecten kent. Het biedt de Texelaar de mogelijkheid om te profiteren van toerisme, het biedt de bezoeker de gelegenheid om in contact te komen met de ‘locals’ en het vindt plaats in bestaande bebouwing.

De laatste jaren beginnen echter ook de negatieve aspecten zich te manifesteren. In het coalitieakkoord 'Balans brengen' (mei 2018) is al opgenomen dat de gemeente de komende jaren een evenwichtige balans wenst te behouden, en waar nodig te verbeteren, tussen bezoekers (toerisme) en bewoners (leefbaarheid) op Texel. Op 22 september 2021 heeft de gemeenteraad van Texel het Toeristisch Toekomstplan ‘Texel in balans’ vastgesteld, Voor de vaststelling van het Toeristisch Toekomstplan is onderzoek gedaan. Er zijn cijfers verzameld, er heeft overleg plaatsgevonden en de slaapplaatsenregistratie is tegen het licht gehouden. Verder is een klankbordgroep samengesteld met daarin naast twee dorpscommissies onder andere TOP, VVV Texel, TESO, LTO Noord, Staatsbosbeheer, Kamperen bij de Boer en een afvaardiging van Koninklijke Horeca Nederland (afd. Texel) en Hiswa-Recron. De visie is naar aanleiding hiervan tot stand gekomen, Uit de visie blijkt dat het belangrijk is een goede balans tussen bezoekers en inwoners te bewaken.

In veel situaties hebben Bed&Breakfasts zich nu ontwikkeld tot een grootschalige logiesvorm jaarrond, en dus niet langer alleen beperkt tot het hoogseizoen. Dit blijkt ook uit de cijfers van TESO, waarin over de periode van 2009-2019 een sterke toename is gesignaleerd van het aantal personenauto's in de maanden juni (+39%), november (+38%), december en maart (beide +34%).

Personen auto's van Den Helder naar Texel (x 1000)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	% stijging in 2019 t.o.v. 2009
Jan	27	24	28	29	27	29	30	32	35	35	35	30%
Febr	32	31	31	32	32	33	37	40	38	40	41	28%
Mrt	38	38	38	42	42	41	44	50	48	51	51	34%
April	53	50	54	50	46	54	55	56	64	59	68	28%
Mei	59	57	51	56	58	58	66	65	65	73	67	14%
Juni	51	51	57	51	50	55	58	61	68	67	71	39%
Juli	61	63	60	60	64	63	70	72	71	76	75	23%
Aug	64	61	60	65	69	67	74	78	77	80	82	28%
Sept	50	49	52	51	52	57	57	67	66	64	64	28%
Okt	51	50	48	49	49	55	59	60	61	64	63	24%
Nov	34	34	33	34	36	37	38	40	42	45	47	38%
Dec	35	32	34	33	36	38	42	43	42	44	47	34%
											gem. per maand	29%

Bron: TESO - december 2021

De aanwezigheid van gasten geeft meer drukte in woonwijken, er is een grotere parkeerdruk omdat veel toeristen met de auto komen en er is meer (geluids)overlast. Temeer nu dit gedurende het hele jaar gebeurt en niet langer beperkt is tot het hoogseizoen of de vakantieperiodes. De parkeernorm voor logies met ontbijt is opgenomen in de Nota Parkeernormen Texel 2015, maar in de kernen wordt veelal niet voldaan aan deze norm. Door de opkomst van digitale platforms als Airbnb en Booking.com is de toeristische verhuur van woonruimte ook op Texel toegenomen, In

mei 2020 zijn bij een inventarisatie 306 unieke logiesaccommodaties geïdentificeerd waarvan 95 een specifieke recreatieve functie aanduiding (recreatief opstal/tweede woning/appartementencomplex of verblijfsrecreatieve gebouwen) hebben. Bij de overige 211 accommodaties was dit niet het geval, daar werd een vorm van logies met ontbijt aangeboden. Deze regels voor het reguleren van de toeristische verhuur voorzien erin dat negatieve effecten van toeristische verhuur worden voorkomen of beperkt. Mogelijke negatieve effecten zijn bijvoorbeeld afname van de beschikbaarheid van woningen door woningonttrekking en leefbaarheidsproblemen zoals overlast voor omwonenden en afnemende sociale cohesie in een buurt.

Ook in het Toeristisch Toekomstplan is aangegeven dat er een belangrijke keerzijde zit aan (een toename van) toerisme. Uit een door het Bureau Stedelijke Planning en de Universiteit Utrecht uitgevoerd onderzoek naar Airbnb in de provincie Noord-Holland (gebundeld in Airbnb Monitor Noord-Holland 2021, d.d. 1 oktober 2021) blijkt dat vrijwel over het gehele eiland meer dan 20 accommodaties per 1.000 inwoners (de hoogste dekkingsgraad) zijn gevestigd. Toerisme en toeristische verhuur beperkt zich op Texel dus niet tot enkel de kernen, maar is verspreid over het hele eiland. Dit uit zich op Texel door toenemende drukte in de woonwijken en in natuurgebieden onder meer vanwege parkeerproblemen (vooral in de kernen) en veel bezoekers die op gezette tijden bepaalde locaties bezoeken. De Texelaar voelt zich soms wat verdrongen in eigen dorp. Dit speelt vooral in De Koog en Den Burg, maar ook de kleinere dorpen hebben soms last van bepaalde gedragingen van gasten. Bovendien brengt de toename van het aantal toeristen in het buitengebied meer druk op de natuur en de rust en stilte in het kwetsbare buitengebied, ook vanwege de toename van verkeersbewegingen bij verblijf of recreatie in het buitengebied. Als gevolg daarvan staat de leefbaarheid op Texel, zowel in de kernen als in het buitengebied, onder druk.

De gemeente Texel maakt gebruik van de mogelijkheid tot het invoeren van een registratieplicht, maar niet van de melding- of vergunningplicht. Dit is ook nadrukkelijk in het Toeristisch Toekomstplan opgenomen (p. 19). De uitkomsten van de onderzoeken die ten grondslag liggen aan het Toeristisch Toekomstplan vormen aanleiding tot het invoeren van deze registratieplicht. Het invoeren van de registratieplicht, en het vervolgens handhaven hiervan, is één van de conclusies en aanbevelingen in het Toeristisch Toekomstplan. Door de registratieplicht wordt de informatiepositie verbeterd, waardoor gericht en effectief kan worden gehandhaafd. De registratieplicht is bedoeld om beter inzicht te krijgen in waar, door wie en welke woonruimte wordt aangeboden voor toeristische verhuur en dus de omvang van toeristische verhuur van woonruimte op Texel. Zonder de registratieplicht beschikt de gemeente immers niet over de adressen waar woonruimte voor toeristische verhuur wordt aangeboden omdat verschillende online platforms deze informatie niet bij de

advertentie vermelden. Vooralsnog volstaat het krijgen van inzicht in welke woonruimte wordt aangeboden voor toeristische verhuur.

Bestuurlijke boete

Het college heeft op grond van artikel 35 van de Huisvestingswet 2014 de bevoegdheid om overtredingen van de verordening te sanctioneren met een bestuurlijke boete. In de verordening zijn de maximale hoogten van de boetes opgenomen, met inachtneming van de in de Huisvestingswet 2014 opgenomen kaders.

Met het uitbreiden van de artikelen in de verordening vanwege de Wet Toeristische verhuur, wordt het ook voor het overtreden van deze nieuwe voorschriften mogelijk deze met een bestuurlijke boete te sanctioneren. Het gaat dan om het overtreden van de registratieplicht, de zorgplicht van de aanbieder in het kader van overlast en overtredingen door online platforms. In de wet is een verbod opgenomen op publiceren zonder registratienummer en een verplichting om aanbieders te informeren over de geldende wet -en regelgeving voor het legaal aanbieden van woonruimte voor toeristische verhuur.

De maximumhoogtes van de boetes die kunnen worden opgelegd bij het overtreden van de voorschriften in verband met toeristische verhuur, staan vermeld in de tabel in bijlage 1 bij de verordening.

Dit alles laat onverlet dat indien men met toeristische verhuur handelt in strijd met het bestemmingsplan, de Woningwet of de Wabo, op grond van deze wet- en regelgeving (ook) handhavend kan worden opgetreden. Bijvoorbeeld door het opleggen van een last onder dwangsom of last onder bestuursdwang.

II. Artikelsgewijs

Artikel 11a. Vormen van toeristische verhuur

In het eerste lid van dit artikel is bepaald dat alle vormen van toeristische verhuur van woonruimte worden gereguleerd met een registratieplicht. Op Texel betreft dit voornamelijk het aanbieden van logies, al dan niet met ontbijt (Bed&Breakfast), en toeristische verhuur van woningen die bestemd dan wel aangeduid zijn als tweede woning in het bestemmingsplan (‘Wonen – tweede woning’).

In het tweede lid is opgenomen dat het eerste lid niet van toepassing is op als zodanig in het ter plaatse geldende bestemmingsplan bestemde recreatiewoningen (zomerhuizen) en recreatie-/vakantieappartementen en evenmin op woningruil en huisbewaring. In de memorie van toelichting bij de Wet toeristische verhuur van woonruimte is toegelicht: ‘dat met toeristische verhuur van woonruimte wordt bedoeld

het tegen betaling in een woonruimte verblijf bieden aan personen die niet als ingezetene met een adres in de gemeente in de Basis Registratie Personen (BRP) zijn ingeschreven. Woningruil, anders dan voor vakantie en/of recreatie, en huisbewaring vallen hier niet onder omdat bij woningruil en huisbewaring de bewoners zich moeten inschrijven in de BRP en er derhalve geen sprake is van toeristische verhuur. Ook recreatiewoningen (zomerhuizen) vallen niet onder de reikwijdte van deze bepaling. De memorie van toelichting bij de Huisvestingswet 2014 stelt immers dat met «bewoning» als genoemd in de begripsbepaling van «woonruimte» bedoeld wordt dat de woonruimte dient als hoofdverblijf. Ruimten die, gegeven hun inrichting en voorzieningen, geschikt zijn voor tijdelijk recreatief verblijf, zoals vakantiewoningen zijn geen woonruimten in de zin van de Huisvestingswet 2014.' (Kamerstukken II 35 353, nr. 3, blz. 36).

Artikel 11b. Verbod aanbieden zonder registratienummer

Op grond van artikel 23a van de Huisvestingswet 2014 wordt het registratienummer eenmalig aangevraagd door degene die een woonruimte aanbiedt voor toeristische verhuur, middels een door burgemeester en wethouders voorgeschreven elektronisch formulier. De eenmalige registratie is digitaal, laagdrempelig en kosteloos. Wie zich registreert, ontvangt een registratienummer. U krijgt het nummer direct per mail toegestuurd. Dit nummer moet u vervolgens in uw advertenties vermelden. Platforms zoals Airbnb hebben een speciaal veld waar u het nummer moet invullen. Er zijn geen voorwaarden verbonden aan het verkrijgen van het registratienummer, dat elektronisch en direct wordt verstrekt. Het verstrekken van een registratienummer is een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). De registratieplicht geldt voor elke afzonderlijke woonruimte die apart kan worden verhuurd, ook al bevindt die zich in hetzelfde gebouw of dezelfde woning als andere toeristisch te verhuren woonruimte van dezelfde verhuurder. Voor elk van die woonruimten moet dus een eigen registratienummer worden aangevraagd.

Op grond van artikel 51, eerste lid, van de wet, geldt ingeval toepassing is gegeven aan artikel 23a van de wet zoals in deze verordening is gedaan, voor aanbieders die hun woonruimte al voor de inwerkingtreding van het verbod aanboden voor toeristische verhuur het verbod bedoeld in dat artikel niet eerder dan zes maanden na de inwerkingtreding ervan.

Artikel 11c. Dienstverlener informeert aanbieder over verbod

Dit artikel is opgenomen in artikel 23d van de wet en voorziet erin dat degene die een dienst verleent gericht op het publiceren van aanbiedingen voor toeristische verhuur

van woonruimte, degene die een woonruimte aanbiedt voor toeristische verhuur dient te informeren over het verbod, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, van de wet.

Artikel 11d. Jaarverbod toeristische verhuur

Three strikes and you are out: wie binnen vijf jaar voor tweemaal of vaker wordt betrapt op een overtreding van hoofdstuk 3A, riskeert een verbod van toeristische verhuur voor de tijd van maximaal een jaar (eerste lid). Als burgemeester en wethouders dat doorgeven aan een 'tussenpersoon', mag die voor de duur van het verbod niet adverteren voor deze aanbieder (tweede lid). Deze bepaling berust op artikel 33a van de wet.

Artikel 11e. Zorgplicht aanbieder

Deze bepaling berust op artikel 151d van de Gemeentewet. Ze vormt een aanvulling op de medebewindsregeling van de wet. De zorgplicht voor de leefbaarheid van de omgeving geldt voor iedereen die aan toeristische verhuur doet. Op grond van artikel 12 van de verordening kan bij overtreding hiervan een boete worden opgelegd conform de tabel in bijlage 1 bij de verordening.

Artikel 12. Bestuurlijke boete

Deze bepaling is een uitwerking van artikel 35 van de wet, waarin is bepaald dat de gemeenteraad in de huisvestingsverordening kan bepalen dat een bestuurlijke boete kan worden opgelegd ter zake van de overtreding van de verboden bedoeld in de artikelen 8, 21 of 22, 23a, eerste of derde lid, 23b, eerste en tweede lid, 23c, eerste lid, 23d of 23e,, of van het handelen in strijd met de voorwaarden of voorschriften, bedoeld in artikel 24 van de wet.

Naast het bepalen dat de bestuurlijke boete kan worden opgelegd, bepaalt de raad in de verordening ook de hoogte van de boete die voor verschillende overtredingen kan worden opgelegd. Het college is bevoegd tot het daadwerkelijk opleggen van een bestuurlijke boete.

In de verordening zijn bestuurlijke boetes opgenomen voor overtreding van artikel 8, 23a en 23d van de wet, alsmede voor handelen in strijd met artikel 11e van deze verordening, De (maximum) hoogte van de op te leggen boete per overtreding is opgenomen in bijlage 1 bij de verordening.

De wet geeft alleen bestuursrechtelijke handhavingsmogelijkheden. Het gewone strafrecht geldt daarnaast bij overtreding van de bepalingen in het Wetboek van Strafrecht (bijvoorbeeld in geval van valsheid in geschrifte of bedreiging).

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 16 februari 2022.

De voorzitter,
De griffier,

Bijlage 2: eerste wijziging huisvestingsverordening gemeente Texel 2020, toevoegingen en was-wordt

Toevoeging aan Huisvestingsverordening 2020 - Hoofdstuk 3A: Toeristische verhuur van woonruimte:

HOOFDSTUK 3A. Toeristische verhuur van woonruimte

Artikel 11a Vormen van toeristische verhuur

1. Het verbod, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, van de wet is van toepassing op alle woonruimten die zijn gelegen in de gemeente Texel voor alle vormen van toeristische verhuur. Dit hoofdstuk is van toepassing op alle vormen van toeristische verhuur.

2. Het vorige lid is niet van toepassing op als zodanig in het ter plaatse geldende bestemmingsplan bestemde recreatiewoningen (zomerhuizen) en recreatie-/vakantieappartementen en evenmin op woningruil en huisbewaring.

Artikel 11b Verbod aanbieden zonder registratienummer

1.Het is verboden woonruimte, of een deel daarvan, aan te bieden voor toeristische verhuur van woonruimte als bedoeld in artikel 11a lid 1 van deze verordening, zonder daarbij het registratienummer van de woonruimte te vermelden, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, van de wet.
2. Voor elk van de te verhuren woonruimten wordt een registratienummer aangevraagd door middel van de website toeristischeverhuur.nl.
3. Een registratienummer als bedoeld in het tweede lid, wordt aangevraagd door degene die een woonruimte of deel daarvan aanbiedt voor toeristische verhuur.

Artikel 11c Dienstverlener informeert aanbieder over verbod

Degene die een dienst verleent gericht op het publiceren van aanbiedingen voor toeristische verhuur van woonruimte, dient degene die een woonruimte aanbiedt voor toeristische verhuur te informeren over het verbod, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, van de wet.

Artikel 11d. Jaarverbod toeristische verhuur

1. Als een toezichthouder een overtreding van artikel 11b van deze verordening constateert en aan de betrokken aanbieder binnen het tijdvak van vijf jaar voorafgaand aan de constatering tweemaal of vaker een bestuurlijke boete is opgelegd voor overtreding van dit artikel, kunnen burgemeester en wethouders de aanbieder een verbod opleggen tot het in gebruik geven van een woonruimte voor toeristische verhuur gedurende hoogstens een jaar.
2. Burgemeester en wethouders kunnen in dat geval tevens een aanwijzing geven aan iemand die een dienst verleent gericht op het publiceren van aanbiedingen voor toeristische verhuur van woonruimte, om aanbiedingen voor toeristische verhuur van de betrokken aanbieder te blokkeren voor de periode waarvoor het verbod van het eerste lid geldt.

Artikel 11e. Zorgplicht aanbieder

De aanbieder die een woonruimte toeristisch heeft verhuurd, zorgt ervoor dat door gedragingen in of vanuit de verhuurde woonruimte, het bijbehorende erf of de onmiddellijke nabijheid van de woonruimte geen ernstige of herhaaldelijke hinder voor omwonenden wordt veroorzaakt door toedoen van de huurders of hun bezoekers.

Wijziging artikel 12 Huisvestingsverordening 2020 – Bestuurlijke boete:

Oud Artikel 12. Bestuurlijke boete

1. Voor overtreding van de verboden van artikelen 8, 21 of 22 van de wet, of het handelen in strijd met de voorwaarden of voorschriften, bedoeld in artikel 26 van de wet, kunnen burgemeester en wethouders een bestuurlijke boete opleggen.
2. De bestuurlijke boete wordt verhoogd met 100 procent van het boetebedrag dat in de bijlage I bij deze verordening wordt bepaald, indien de overtreding is begaan bij een bedrijfsmatige exploitatie van woonruimte.
3. Onverminderd het bepaalde in het vorige lid kan de bestuurlijke boete, met uitzondering van de bestuurlijke boete voor overtreding van artikel 9, eerste lid wederom worden verhoogd met 100 procent van het boetebedrag dat in de bijlage I bij deze verordening is bepaald, indien binnen een tijdvak van vijf jaar voorafgaand aan de constatering van de overtreding een andere overtreding van hetzelfde voorschrift is geconstateerd en de bestuurlijke boete wegens de eerdere overtreding onherroepelijk is geworden.
4. Bij toepassing van het gestelde in voorgaande leden hanteren burgemeester en wethouders de boetes als vermeld in een van de bijlagen van deze verordening.

Nieuw Artikel 12. Bestuurlijke boete

1. Voor overtreding van de verboden als bedoeld in de artikelen 8, 23a en 23d van de wet, alsmede handelen in strijd met artikel 11e van deze verordening, kunnen burgemeester en wethouders een bestuurlijke boete opleggen.
2. De bestuurlijke boete voor overtreding van het verbod als bedoeld in de artikelen 8, tweede lid, van de wet, wordt verhoogd met 100 procent van het boetebedrag dat in bijlage I bij deze verordening is bepaald, indien de overtreding is begaan bij een bedrijfsmatige exploitatie van woonruimte.
3. Bij toepassing van het gestelde in voorgaande leden hanteren burgemeester en wethouders hoogstens de boetes als vermeld in bijlage 1 van deze verordening.
4. Voor overtreding van artikel 8 , tweede lid, van de wet wordt, als binnen een tijdvak van vier jaar voorafgaand aan de constatering van de overtreding al een bestuurlijke boete is opgelegd voor overtreding van hetzelfde verbod, in geval van overtreding door een rechtspersoon een boete van ten hoogste € 90.000,– opgelegd en in geval van overtreding door een natuurlijk persoon een boete van ten hoogste € 45.000,–.

Wijziging Bijlage I Huisvestingsverordening 2020:

Oude Bijlage I: bestuurlijke boetes als bedoeld in artikel 11 van deze verordening

Overtreding	**1e keer**	**Recidive***
Artikel 8, eerste lid, van de Huisvestingswet 2014: (artikel 2:2, lid 1 van deze verordening)	€ 405	€ 405
Artikel 8, tweede lid, van de Huisvestingswet 2014: (artikel 2:2, lid 2 van deze verordening)		
niet-bedrijfsmatige exploitatie·	€ 5.000	€ 10.250
bedrijfsmatige exploitatie	€ 10.500	€ 20.250
Artikel 21, eerste lid en artikel 22, eerste lid van de Huisvestingswet 2014: (artikel 5.1 en 5.7 van deze verordening)		
niet bedrijfsmatige exploitatie	€ 5.000	€ 10.250
bedrijfsmatige exploitatie	€ 10.250	€ 20.250
Handelen in strijd met voorwaarden en voorschriften als bedoeld in artikel 26 van de Huisvestingswet 2014: (artikel 5.6 en 5.12 van deze verordening)		
niet bedrijfsmatige exploitatie	€ 5.000	€ 10.250
bedrijfsmatige exploitatie	€ 10.250	€ 20.250

Oud *) Recidive

Van recidive is sprake indien binnen vijf jaar na beëindiging van een overtreding van een bepaald artikel opnieuw dezelfde overtreding van hetzelfde artikel wordt begaan.

Nieuwe Bijlage I: bestuurlijke boetes als bedoeld in artikel 12 van deze verordening

Overtreding	**1e keer**	**Recidive***
Artikel 8, eerste lid, van de Huisvestingswet 2014: (artikel 3.1 van deze verordening)	€ 450	€ 450
Artikel 8, tweede lid, van de Huisvestingswet 2014: (artikel 3.1 van deze verordening) niet bedrijfsmatige exploitatie bedrijfsmatige exploitatie	 € 22.500 € 45.000	 € 45.000 € 90.000
Artikel 11 e van deze verordening (artikel 151d van de Gemeentewet)	€ 410 voor een natuurlijk persoon en € 2.250 voor een rechtspersoon	€ 410 voor een natuurlijk persoon en € 2.250 voor een rechtspersoon
Artikel 23a, eerste of derde lid, van de Huisvestingswet 2014 (artikel 11b van deze verordening)	€ 9.000	€ 9.000
Artikel 23d van de Huisvestingswet 2014 (artikel 11c van deze verordening)	€ 9.000	€ 9.000

Nieuw *) Recidive

Van recidive is sprake als binnen een tijdvak van vier jaar voorafgaand aan de constatering van de overtreding al een bestuurlijke boete is opgelegd voor overtreding van hetzelfde verbod.

Toevoeging aan Toelichting Huisvestingsverordening 2020:

Toeristische verhuur van woonruimte

De wet biedt sinds 1 januari 2021 een aantal instrumenten voor het reguleren van de toeristische verhuur van woonruimte die in de Huisvestingsverordening kunnen worden opgenomen. De wetgever geeft een brede definitie van toeristische verhuur. Het gaat om alle vormen van het tegen betaling bieden van verblijf in een woonruimte aan personen die niet in de gemeentelijke basisregistratie zijn ingeschreven. Daarmee omvat toeristische verhuur niet alleen vakantieverhuur van woningen (het toeristisch verhuren van woonruimte tijdens de afwezigheid van de hoofdbewoner, bijvoorbeeld vanwege vakantie), maar ook Bed & Breakfasts (waarbij een deel van de woning verhuurd wordt en de hoofdbewoner tijdens de verhuur aanwezig is) alsook andere vormen van tijdelijke verhuur van woningen aan personen die niet ingeschreven staan in de basisregistratie.

Het gevolg van het toeristisch verhuren van woonruimte is dat de woongebruik niet langer overheersend is en dat er sprake kan zijn van oneigenlijk gebruik van de woningvoorraad. Dit is onwenselijk omdat er schaarste aan woonruimte is. Op Texel is sprake van een unieke woonsituatie, samenhangend met het zijn van een eiland (zie ook de toelichting hierna bij artikel 3). Wanneer woonruimte toeristisch wordt verhuurd, is zij niet beschikbaar voor de woonfunctie wat ten koste kan gaan van de doorstroming en mogelijk effect heeft op de koop- en huurprijzen. Toeristische verhuur van woonruimte tast de leefbaarheid in de woonomgeving aan. Dit is voornamelijk het geval in gebieden waar een concentratie van toeristische verhuur plaatsvindt. Toeristische verhuur van woonruimte kan tot overlast leiden. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan het houden van feesten in de woonruimte, luide muziek op nachtelijke uren, rollende koffers, extra verkeer en parkeerdruk en andere vormen van overlast. In sommige gevallen kan het zelfs invloed hebben op de openbare orde en veiligheid in de buurt. Voorts heeft het veelvuldig gebruik van meerdere woonruimten voor toeristische verhuur in dezelfde buurt invloed op het karakter en de sociale cohesie van de buurt, hetgeen de demografie minder stabiel maakt. Bovendien is niet iedere woonruimte geschikt voor toeristische verhuur. Zo gelden er bijvoorbeeld in de bouwregelgeving extra eisen in verband met brandveiligheid indien een gebouw wordt gebruikt voor het bieden van recreatief verblijf (logiesfunctie)

De toeristische verhuur van woonruimte in de gemeente Texel biedt kansen voor onder meer de gastvrijheidseconomie. Het aanbieden van logies, al dan niet met ontbijt, ook wel ‘Bed&Breakfast’ genoemd, wordt sinds lange tijd aangeboden op diverse woonadressen op Texel. Van oudsher gebeurde dit als een bijverdienste in het hoogseizoen. Het is een kleinschalige logiesvorm die past bij het eiland en zeker een aantal positieve aspecten kent. Het biedt de Texelaar de mogelijkheid om te profiteren van toerisme, het biedt de bezoeker de gelegenheid om in contact te komen met de ‘locals’ en het vindt plaats in bestaande bebouwing.

De laatste jaren beginnen echter ook de negatieve aspecten zich te manifesteren. In het coalitieakkoord 'Balans brengen' (mei 2018) is al opgenomen dat de gemeente de komende jaren een evenwichtige balans wenst te behouden, en waar nodig te verbeteren, tussen bezoekers (toerisme) en bewoners (leefbaarheid) op Texel. Op 22 september 2021 heeft de gemeenteraad van Texel het Toeristisch Toekomstplan ‘Texel in balans’ vastgesteld, Voor de vaststelling van het Toeristisch Toekomstplan is onderzoek gedaan. Er zijn cijfers verzameld, er heeft overleg plaatsgevonden en de slaapplaatsenregistratie is tegen het licht gehouden. Verder is een klankbordgroep samengesteld met daarin naast twee dorpscommissies onder andere TOP, VVV Texel, TESO, LTO Noord, Staatsbosbeheer, Kamperen bij de Boer en een afvaardiging van Koninklijke Horeca Nederland (afd. Texel) en Hiswa-Recron. De visie is naar aanleiding hiervan tot stand gekomen, Uit de visie blijkt dat het belangrijk is een goede balans tussen bezoekers en inwoners te bewaken.

In veel situaties hebben Bed&Breakfasts zich nu ontwikkeld tot een grootschalige logiesvorm jaarrond, en dus niet langer alleen beperkt tot het hoogseizoen. Dit blijkt ook uit de cijfers van TESO, waarin over de periode van 2009-2019 een sterke toename is gesignaleerd van het aantal personenauto’s in de maanden juni (+39%), november (+38%), december en maart (beide +34%).

Personen auto's van Den Helder naar Texel (x 1000)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	% stijging in 2019 t.o.v. 2009
Jan	27	24	28	29	27	29	30	32	35	35	35	30%
Febr	32	31	31	32	32	33	37	40	38	40	41	28%
Mrt	38	38	38	42	42	41	44	50	48	51	51	34%
April	53	50	54	50	46	54	55	56	64	59	68	28%
Mei	59	57	51	56	58	58	66	65	65	73	67	14%
Juni	51	51	57	51	50	55	58	61	68	67	71	39%
Juli	61	63	60	60	64	63	70	72	71	76	75	23%
Aug	64	61	60	65	69	67	74	78	77	80	82	28%
Sept	50	49	52	51	52	57	57	67	66	64	64	28%
Okt	51	50	48	49	49	55	59	60	61	64	63	24%
Nov	34	34	33	34	36	37	38	40	42	45	47	38%
Dec	35	32	34	33	36	38	42	43	42	44	47	34%
											gem. per maand	29%

Bron: TESO – december 2021

De aanwezigheid van gasten geeft meer drukte in woonwijken, er is een grotere parkeerdruk omdat veel toeristen met de auto komen en er is meer (geluids)overlast. Temeer nu dit gedurende het hele jaar gebeurt en niet langer beperkt is tot het hoogseizoen of de vakantieperiodes. De parkeernorm voor logies met ontbijt is opgenomen in de Nota Parkeernormen Texel 2015, maar in de kernen wordt veelal niet voldaan aan deze norm. Door de opkomst van digitale platforms als Airbnb en Booking.com is de toeristische verhuur van woonruimte ook op Texel toegenomen, In mei 2020 zijn bij een inventarisatie 306 unieke logiesaccommodaties geïdentificeerd waarvan 95 een specifieke recreatieve functie aanduiding (recreatief opstal/tweede woning/appartementencomplex of verblijfsrecreatieve gebouwen) hebben. Bij de overige 211 accommodaties was dit niet het geval, daar werd een vorm van logies met ontbijt aangeboden. Deze regels voor het reguleren van de toeristische verhuur voorzien erin dat negatieve effecten van toeristische verhuur worden voorkomen of beperkt. Mogelijke negatieve effecten zijn bijvoorbeeld afname van de beschikbaarheid van woningen door woningonttrekking en leefbaarheidsproblemen zoals overlast voor omwonenden en afnemende sociale cohesie in een buurt.

Ook in het Toeristisch Toekomstplan is aangegeven dat er een belangrijke keerzijde zit aan (een toename van) toerisme. Uit een door het Bureau Stedelijke Planning en de Universiteit Utrecht uitgevoerd onderzoek naar Airbnb in de provincie Noord-Holland (gebundeld in Airbnb Monitor Noord-Holland 2021, d.d. 1 oktober 2021) blijkt dat vrijwel over het gehele eiland meer dan 20

accommodaties per 1.000 inwoners (de hoogste dekkingsgraad) zijn gevestigd. Toerisme en toeristische verhuur beperkt zich op Texel dus niet tot enkel de kernen, maar is verspreid over het hele eiland. Dit uit zich op Texel door toenemende drukte in de woonwijken en in natuurgebieden onder meer vanwege parkeerproblemen (vooral in de kernen) en veel bezoekers die op gezette tijden bepaalde locaties bezoeken. De Texelaar voelt zich soms wat verdrongen in eigen dorp. Dit speelt vooral in De Koog en Den Burg, maar ook de kleinere dorpen hebben soms last van bepaalde gedragingen van gasten. Bovendien brengt de toename van het aantal toeristen in het buitengebied meer druk op de natuur en de rust en stilte in het kwetsbare buitengebied, ook vanwege de toename van verkeersbewegingen bij verblijf of recreatie in het buitengebied. Als gevolg daarvan staat de leefbaarheid op Texel, zowel in de kernen als in het buitengebied, onder druk.

De gemeente Texel maakt gebruik van de mogelijkheid tot het invoeren van een registratieplicht, maar niet van de melding- of vergunningplicht. Dit is ook nadrukkelijk in het Toeristisch Toekomstplan opgenomen (p. 19). De uitkomsten van de onderzoeken die ten grondslag liggen aan het Toeristisch Toekomstplan vormen aanleiding tot het invoeren van deze registratieplicht. Het invoeren van de registratieplicht, en het vervolgens handhaven hiervan, is één van de conclusies en aanbevelingen in het Toeristisch Toekomstplan. Door de registratieplicht wordt de informatiepositie verbeterd, waardoor gericht en effectief kan worden gehandhaafd. De registratieplicht is bedoeld om beter inzicht te krijgen in waar, door wie en welke woonruimte wordt aangeboden voor toeristische verhuur en dus de omvang van toeristische verhuur van woonruimte op Texel. Zonder de registratieplicht beschikt de gemeente immers niet over de adressen waar woonruimte voor toeristische verhuur wordt aangeboden omdat verschillende online platforms deze informatie niet bij de advertentie vermelden. Vooralsnog volstaat het krijgen van inzicht in welke woonruimte wordt aangeboden voor toeristische verhuur.

Bestuurlijke boete

Het college heeft op grond van artikel 35 van de Huisvestingswet 2014 de bevoegdheid om overtredingen van de verordening te sanctioneren met een bestuurlijke boete. In de verordening zijn de maximale hoogten van de boetes opgenomen, met inachtneming van de in de Huisvestingswet 2014 opgenomen kaders.

Met het uitbreiden van de artikelen in de verordening vanwege de Wet Toeristische verhuur, wordt het ook voor het overtreden van deze nieuwe voorschriften mogelijk deze met een bestuurlijke boete te sanctioneren. Het gaat dan om het overtreden van de registratieplicht, de zorgplicht van de aanbieder in het kader van overlast en overtredingen door online platforms. In de wet is een verbod opgenomen op publiceren zonder registratienummer en een verplichting om aanbieders te informeren over de geldende wet -en regelgeving voor het legaal aanbieden van woonruimte voor toeristische verhuur.

De maximumhoogtes van de boetes die kunnen worden opgelegd bij het overtreden van de voorschriften in verband met toeristische verhuur, staan vermeld in de tabel in bijlage 1 bij de verordening.

Dit alles laat onverlet dat indien men met toeristische verhuur handelt in strijd met het bestemmingsplan, de Woningwet of de Wabo, op grond van deze wet- en regelgeving (ook) handhavend kan worden opgetreden. Bijvoorbeeld door het opleggen van een last onder dwangsom of last onder bestuursdwang.

Artikel 11a Vormen van toeristische verhuur In het eerste lid van dit artikel is bepaald dat alle vormen van toeristische verhuur van woonruimte worden gereguleerd met een registratieplicht. Op Texel betreft dit voornamelijk het aanbieden van logies, al dan niet met ontbijt (Bed&Breakfast), en toeristische verhuur van woningen die bestemd dan wel aangeduid zijn als tweede woning in het bestemmingsplan (‘Wonen – tweede woning’).

In het tweede lid is opgenomen dat het eerste lid niet van toepassing is op als zodanig in het ter plaatse geldende bestemmingsplan bestemde recreatiewoningen (zomerhuizen) en recreatie-/vakantieappartementen en evenmin op woningruil en huisbewaring. In de memorie van toelichting bij de Wet toeristische verhuur van woonruimte is toegelicht: ‘dat met toeristische verhuur van woonruimte wordt bedoeld het tegen betaling in een woonruimte verblijf bieden aan personen die niet als ingezetene met een adres in de gemeente in de Basis Registratie Personen (BRP) zijn ingeschreven. Woningruil, anders dan voor vakantie en/of recreatie, en huisbewaring vallen hier niet onder omdat bij woningruil en huisbewaring de bewoners zich moeten inschrijven in de BRP en er derhalve geen sprake is van toeristische verhuur. Ook recreatiewoningen (zomerhuizen) vallen niet onder de reikwijdte van deze bepaling. De memorie van toelichting bij de Huisvestingswet 2014 stelt immers dat met «bewoning» als genoemd in de begripsbepaling van «woonruimte» bedoeld wordt dat de woonruimte dient als hoofdverblijf. Ruimten die, gegeven hun inrichting en voorzieningen, geschikt zijn voor tijdelijk recreatief verblijf, zoals vakantiewoningen zijn geen woonruimten in de zin van de Huisvestingswet 2014.’ (Kamerstukken II 35 353, nr. 3, blz. 36).

Artikel 11b Verbod aanbieden zonder registratienummer
Op grond van artikel 23a van de Huisvestingswet 2014 wordt het registratienummer eenmalig aangevraagd door degene die een woonruimte aanbiedt voor toeristische verhuur, middels een door burgemeester en wethouders voorgeschreven elektronisch formulier. De eenmalige registratie is digitaal, laagdrempelig en kosteloos. Wie zich registreert, ontvangt een registratienummer. U krijgt het nummer direct per mail toegestuurd. Dit nummer moet u vervolgens in uw advertenties vermelden. Platforms zoals Airbnb hebben een speciaal veld waar u het nummer moet invullen. Er zijn geen voorwaarden verbonden aan het verkrijgen van het registratienummer, dat elektronisch en direct wordt verstrekt. Het verstrekken van een registratienummer is een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). De registratieplicht geldt voor elke afzonderlijke woonruimte die apart kan worden verhuurd, ook al bevindt die zich in hetzelfde gebouw of dezelfde woning als andere toeristisch te verhuren woonruimte van dezelfde verhuurder. Voor elk van die woonruimten moet dus een eigen registratienummer worden aangevraagd.

Op grond van artikel 51, eerste lid, van de wet, geldt ingeval toepassing is gegeven aan artikel 23a van de wet zoals in deze verordening is gedaan, voor aanbieders die hun woonruimte al voor de inwerkingtreding van het verbod aanboden voor toeristische verhuur het verbod bedoeld in dat artikel niet eerder dan zes maanden na de inwerkingtreding ervan.

Artikel 11c Dienstverlener informeert aanbieder over verbod
Dit artikel is opgenomen in artikel 23d van de wet en voorziet erin dat degene die een dienst verleent gericht op het publiceren van aanbiedingen voor toeristische verhuur van woonruimte, degene die een woonruimte aanbiedt voor toeristische verhuur dient te informeren over het verbod, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, van de wet.

Artikel 11d Jaarverbod toeristische verhuur
Three strikes and you are out: wie binnen vijf jaar voor tweemaal of vaker wordt betrapt op een overtreding van hoofdstuk 3A, riskeert een verbod van toeristische verhuur voor de tijd van maximaal een jaar (eerste lid). Als burgemeester en wethouders dat doorgeven aan een ‘tussenpersoon’, mag die voor de duur van het verbod niet adverteren voor deze aanbieder (tweede lid). Deze bepaling berust op artikel 33a van de wet.

Artikel 11e Zorgplicht aanbieder

Deze bepaling berust op artikel 151d van de Gemeentewet. Ze vormt een aanvulling op de medebewindsregeling van de wet. De zorgplicht voor de leefbaarheid van de omgeving geldt voor

iedereen die aan toeristische verhuur doet. Op grond van artikel 12 van de verordening kan bij overtreding hiervan een boete worden opgelegd conform de tabel in bijlage 1 bij de verordening.

Wijziging Toelichting Huisvestingsverordening 2020:

Oud Artikel 12. Bestuurlijke boete

Deze bepaling is een uitwerking van artikel 35 van de wet, waarin is bepaald dat de gemeenteraad in de huisvestingsverordening kan bepalen dat een bestuurlijke boete kan worden opgelegd ter zake van de overtreding van de verboden bedoeld in de artikelen 8, 21 of 22, of van het handelen in strijd met de voorwaarden of voorschriften, bedoeld in artikel 26 van de wet.

Naast het bepalen dat de bestuurlijke boete kan worden opgelegd, bepaalt de raad in de verordening ook de hoogte van de boete die voor verschillende overtredingen kan worden opgelegd. Het college is bevoegd tot het daadwerkelijk opleggen van een bestuurlijke boete.

In de verordening zijn bestuurlijke boetes opgenomen voor overtreding van artikel 8.

Artikel 8 van de wet luidt:

1. Het is verboden om woonruimte die is aangewezen krachtens artikel 7 voor bewoning in gebruik te nemen zonder vergunning van het college.
2. Het is verboden om woonruimte die is aangewezen krachtens artikel 7 voor bewoning in gebruik te geven aan een persoon die niet beschikt over een huisvestingsvergunning.

De wet geeft alleen bestuursrechtelijke handhavingsmogelijkheden. Het gewone strafrecht geldt daarnaast bij overtreding van de bepalingen in het Wetboek van Strafrecht (bijvoorbeeld in geval van valsheid in geschrifte of bedreiging).

Nieuw Artikel 12. Bestuurlijke boete

Deze bepaling is een uitwerking van artikel 35 van de wet, waarin is bepaald dat de gemeenteraad in de huisvestingsverordening kan bepalen dat een bestuurlijke boete kan worden opgelegd ter zake van de overtreding van de verboden bedoeld in de artikelen 8, 21 of 22, 23a, eerste of derde lid, 23b, eerste en tweede lid, 23c, eerste lid, 23d of 23e,, of van het handelen in strijd met de voorwaarden of voorschriften, bedoeld in artikel 24 van de wet.

Naast het bepalen dat de bestuurlijke boete kan worden opgelegd, bepaalt de raad in de verordening ook de hoogte van de boete die voor verschillende overtredingen kan worden opgelegd. Het college is bevoegd tot het daadwerkelijk opleggen van een bestuurlijke boete.

In de verordening zijn bestuurlijke boetes opgenomen voor overtreding van artikel 8, 23a en 23d van de wet, alsmede voor handelen in strijd met artikel 11e van deze verordening, De (maximum) hoogte van de op te leggen boete per overtreding is opgenomen in bijlage 1 bij de verordening.

De wet geeft alleen bestuursrechtelijke handhavingsmogelijkheden. Het gewone strafrecht geldt daarnaast bij overtreding van de bepalingen in het Wetboek van Strafrecht (bijvoorbeeld in geval van valsheid in geschrifte of bedreiging).

Huisvestingsverordening 2020 gemeente Texel

De raad van de gemeente Texel;

Gelezen de voorstellen van burgemeester en wethouders van Texel van 10 november 2020;
Gehoord de raadscommissie van 2 december 2020;

Gelet op o.a. artikel 17 van de Huisvestingswet 2014;

Besluit

Vast te stellen de volgende verordening:
Huisvestingsverordening Texel 2020.

Hoofdstuk 1 Algemeen

Artikel 1 Begripsbepalingen

In deze verordening wordt verstaan onder:

a. bedrijfswoning: een gebouw dat op grond van het bestemmingsplan voor het gebruik als bedrijfswoning bestemd is en dat geheel of gedeeltelijk is ingericht ten behoeve van het wonen op een terrein behorende bij een op hetzelfde bouwperceel aanwezig bedrijf, uitsluitend bedoeld voor de huisvesting van (het huishouden van) een persoon, die een redelijk belang heeft om bij het bedrijf te wonen in verband met de bedrijfsvoering. De eigenaar van het bedrijf wordt geacht een redelijk belang te hebben;
b. economische binding: de woningzoekende die kan aantonen dat hij voor het voorzien in zijn bestaan is aangewezen op het duurzaam verrichten van arbeid binnen de gemeente Texel en kan aantonen dat hij beschikt over een arbeidscontract op ten minste bijstandsniveau van ten minste een jaar bij een bedrijf/werkgever op Texel of vanuit een bedrijf/werkgever tewerkgesteld is op Texel;
c. huishouden: een alleenstaande, dan wel twee of meer personen, die een gemeenschappelijke huishouding voeren of willen gaan voeren;
d. huisvestingsvergunning: de vergunning, als bedoeld in artikel 8 van de wet;
e. maatschappelijke binding: de situatie dat de woningzoekende een redelijk, met de plaatselijke samenleving verband houdend belang heeft zich in de de gemeente Texel te vestigen. Hieronder wordt in deze verordening in ieder geval verstaan:
    - gedurende de voorafgaande tien jaar ten minste zes jaar onafgebroken ingezetene van Texel is geweest;
    - (terugkerende) scholieren en /of studenten tot een leeftijd van 45 jaar oud die, in verband met een vervolgopleiding of studie, zich gedurende deze vervolgopleiding uit hebben laten schrijven (in de BRP) bij de gemeente Texel, waarbij de woningzoekende

direct voordat hij van Texel vertrok ten behoeve van de vervolgopleiding, ten minste zes jaar onafgebroken op Texel ingeschreven heeft gestaan;
- de mantelzorger, de woningzoekende die niet in de gemeente Texel woont en die geen binding aan de gemeente Texel heeft, maar die conform de definitie uit deze verordening, mantelzorg verleent aan een inwoner van de gemeente Texel;
- de woningzoekende die niet op Texel woont en die geen binding aan de gemeente Texel heeft maar is aangewezen op mantelzorg conform de definitie uit deze verordening van een ingezetene van de gemeente Texel.

f. mantelzorg: zorg als bedoeld in artikel 1.1.1 van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, waarbij sprake is van een duurzame mantelzorgrelatie waarin de mantelzorger minimaal 10 uur per week besteedt aan het bieden van mantelzorg, verdeeld over minimaal vier dagen per week, waarbij de verwachting is dat de mantelzorgrelatie minimaal twee jaar in stand blijft en waarbij de huisvesting op Texel een wezenlijke bijdrage aan de taakverlichting van de mantelzorger levert;
g. middeldure huurwoningen: woonruimten met een aanvangshuurprijs vanaf de huurliberalisatiegrens volgens de Uitvoeringsregeling huurprijzen woonruimten, zoals deze jaarlijks opnieuw wordt vastgesteld, tot een maximale huurprijs van € 1.250,–;
h. onzelfstandige woonruimte: woonruimte, welke geen eigen toegang heeft en welke niet door een huishouden kan worden bewoond, zonder dat dit daarbij afhankelijk is van wezenlijke voorzieningen buiten die woonruimte;
i. permanente bewoning: het permanent wonen en zijn of haar hoofdverblijf hebben in de woning, als bedoeld in de Wet Basisregistratie Personen, hetgeen blijkt uit zowel een inschrijving in het bevolkingsregister als uit het daadwerkelijk gebruik van de woning. Als permanente bewoning wordt tevens gezien het gebruiken van een pand voor bewoning door personeel, niet zijnde binnen een tijdelijk dienstverband;
j. wet: de Huisvestingswet 2014;
k. woonruimte: woonruimte als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder j van de wet;
l. woningcorporatie: toegelaten instelling ex artikel 19, eerste lid van de Woningwet;
m. zelfstandige woonruimte: woonruimte die een eigen toegang heeft en door een huishouden kan worden bewoond zonder wezenlijke voorzieningen buiten die woonruimte.

Artikel 2 Werkingsgebied

Het bepaalde in deze verordening is van toepassing op woonruimten gelegen in de gemeente Texel.

Hoofdstuk 2 De huisvestingsvergunning

Artikel 3 Aanwijzing vergunningplichtige woonruimte

1. De volgende categorieën goedkope en middeldure woonruimte mogen enkel voor bewoning door een huishouden in gebruik worden genomen of gegeven als daarvoor een huisvestingsvergunning is verleend:
    a. Huurwoningen gelegen in de gemeente Texel in eigendom bij een woningcorporatie;
    b. Particuliere huurwoningen gelegen in de gemeente Texel met een huurprijs onder de huurliberalisatiegrens;

c. Woningen gelegen in de gemeente Texel met een koopprijs beneden de € 600.000,-

d. Particuliere huurwoningen gelegen in de gemeente Texel die behoren tot de categorie middeldure huurwoningen.

2. Het eerste lid is niet van toepassing op:

a. Woningen die, naar het oordeel van burgemeester en wethouders, bedoeld zijn voor de huisvesting van werknemers met een tijdelijk dienstverband;

b. Onzelfstandige woonruimten;

c. Bedrijfswoningen;

d. Campuswoningen (woningen die, naar het oordeel van burgemeester en wethouders, speciaal bedoeld zijn voor studenten van een opleiding op Texel, mbo of hoger onderwijs);

e. Woningen waarbij sprake is van permanente bewoning door (pleeg-)kinderen, huwelijkspartner of geregistreerd partner, die deze woning in eigendom hebben verkregen via vererving. Hierbij geldt dat het (pleeg-)kind, de huwelijks- of geregistreerd partner binnen 12 maanden na erven van dit recht gebruik moet maken; daarna vervalt deze uitzonderingsgrond.

Artikel 4 Criteria voor verlening huisvestingsvergunning

1. Onverminderd het bepaalde in artikel 10, tweede lid, en artikel 14 van de wet, komen voor een huisvestingsvergunning in aanmerking:

a. meerderjarige woningzoekenden met een maatschappelijke en/of economische binding aan het eiland Texel;

b. vergunninghouders als bedoeld in artikel 28 van de Vreemdelingenwet 2000, die op basis van de landelijke taakstelling voor het huisvesten van vergunninghouders, gehuisvest dienen te worden en die door het COA aan Texel zijn gekoppeld.

2. Burgemeester en wethouders verlenen de huisvestingsvergunning indien er voor de woonruimte geen andere gegadigde is, die op grond van artikelen 8, 9 en 10 ten opzichte van de aanvrager van de vergunning een voorrangspositie heeft.

Artikel 5. Inschrijfsysteem van woningzoekenden

1. Personen met een leeftijd van ten minste 18 jaar kunnen zich als woningzoekenden inschrijven via het inschrijfsysteem van woningen in eigendom bij een woningcorporatie.

2. De inschrijfduur is gelijk aan de periode die men als woningzoekende ingeschreven staat.

3. Een inschrijving eindigt nadat een woningzoekende (als huurder) een woonruimte in gebruik heeft genomen in de gemeente Texel.

4. Burgemeester en wethouders dragen in samenwerking met de woningcorporatie zorg voor het aanleggen en bijhouden van een uniform inschrijfsysteem van woningzoekenden voor de woningen genoemd in artikel 3 lid 1 sub a van deze verordening.

5. Door of namens de corporatie die verantwoordelijk is voor het inschrijfsysteem kunnen voorwaarden aan de inschrijving worden verbonden. De voorwaarden zijn openbaar en te raadplegen op de website van de woningcorporatie.

Artikel 6. Aanvraag en inhoud huisvestingsvergunning

1. Een aanvraag om een huisvestingsvergunning wordt ingediend door gebruikmaking van een door burgemeester en wethouders vastgesteld formulier.
2. Burgemeester en wethouders beslissen op een aanvraag om een huisvestingsvergunning. Burgemeester en wethouders kunnen besluiten de aanvraag niet te behandelen indien de aanvrager niet aannemelijk kan maken dat hij, indien hij een huisvestingsvergunning krijgt voor de in de aanvraag aangegeven woonruimte, die woonruimte ook daadwerkelijk in gebruik zal (kunnen) nemen voor permanente bewoning.
3. Bij de aanvraag om een huisvestingsvergunning worden de volgende gegevens verstrekt:
    a. naam, contactgegevens, leeftijd, nationaliteit en, indien van toepassing, de verblijfstitel van de aanvrager;
    b. de meest recente inkomensgegevens van de aanvrager, verstrekt door diens werkgever, uitkeringsinstantie of pensioeninstantie dan wel de meest recente aanslag inkomstenbelasting of een accountantsverklaring indien aanvrager zelfstandig werkzaam is;
    c. bij huurwoningen: adres, naam van de verhuurder en huurprijs van de te betrekken woonruimte;
    d. bij koopwoningen: adres en koopprijs van de te betrekken woonruimte;
    e. gegevens die de maatschappelijke of economische binding aan de gemeente Texel aantonen;
    f. bij koopwoningen, de koopovereenkomst of koopakte;
    g. indien van toepassing, gegevens die aantonen dat de koopwoning waarvoor vergunning wordt gevraagd gedurende de in artikel 11, lid 1, van deze verordening genoemde termijn vruchteloos is aangeboden aan woningzoekenden als bedoeld in artikel 8 van deze verordening;
    h. indien van toepassing, een afschrift van de indicatie voor een woonruimte met een specifieke voorziening;
    i. beoogde datum van het betrekken van de woonruimte.
4. Burgemeester en wethouders zijn bevoegd om nadere gegevens te vragen die nodig zijn om de aanvraag te beoordelen.
5. In geval van woningzoekenden die mantelzorg ontvangen of verlenen wordt de mantelzorgrelatie aangetoond met een verklaring van een (medisch) deskundige, dat wil zeggen een huisarts, wijkverpleegkundige of een andere door de gemeente aangewezen (sociaal)-medisch adviseur, waaruit de noodzaak, de mate en de duur van de zorg blijkt.
6. De huisvestingsvergunning vermeldt in ieder geval:

a. een aanduiding van de woonruimte waarop de vergunning betrekking heeft;

b. de naam van de persoon aan wie de huisvestingsvergunning is verleend;

c. de mededeling dat binnen de, in de vergunning genoemde termijn, de woonruimte in gebruik dient te worden genomen.

Artikel 7. Bekendmaking aanbod van woonruimte

1. Het aanbod van de in artikel 3 lid 1 aangewezen woonruimte wordt in ieder geval bekendgemaakt door publicatie op een voor iedere woningzoekende kosteloos toegankelijk digitaal huizenplatform en een advertentie in een huis-aan-huisblad dat op geheel Texel wordt verspreid. De taal van de bekendmaking is het Nederlands.
2. De bekendmaking bevat in ieder geval:

    a. het adres en de huur- of koopprijs van de woonruimte;

    b. de mededeling dat de woonruimte niet voor bewoning in gebruik genomen mag worden als daarvoor geen huisvestingsvergunning is verleend, en

    c. een verwijzing naar de website van de gemeente Texel voor verdere uitleg over de huisvestingsverordening en -vergunning.

Artikel 8. Voorrang bij economische of maatschappelijke binding

De in artikel 3 lid 1 aangewezen categorieën woonruimte worden met voorrang toegewezen aan woningzoekenden die economisch of maatschappelijk gebonden zijn aan de gemeente Texel.

Artikel 9. Rangorde woningzoekenden

Als op grond van de wet of deze verordening meerdere woningzoekenden in aanmerking komen voor een huisvestingsvergunning wordt de rangorde als volgt bepaald:

1. aan de woningzoekende, wiens inschrijving voor een woning van eerdere datum is, zal voorrang worden verleend om voor een woonruimte in aanmerking te komen, behoudens een eventuele wettelijke voorrangspositie;
2. bij woningen met specifieke voorzieningen of kenmerken (bijvoorbeeld rolstoeltoegankelijk) kan worden afgeweken van de sub 1 genoemde volgorde.

Artikel 10. Voorrang bij woonruimte van een bepaalde aard, grootte of prijs

1. Woonruimte kan door de woningcorporatie aangemerkt worden als:

    a. woonruimte met een huurprijs tot de 1e aftoppingsgrens;

    b. woonruimte met een maximale huurprijs tot de maximale huurprijsgrens voor huurtoeslag;

c. woonruimte die is aangepast/ingericht voor woningzoekenden met een specifieke zorg- of woonbegeleidingsbehoefte.

2. Bij het verlenen van een huisvestingsvergunning voor woonruimte geldt het volgende:

   a. woningen die vallen onder lid 1, sub a en b, worden verhuurd aan woningzoekenden met een inkomen dat voldoet aan de passendheidsregels;

   b. woningen die vallen onder lid 1, sub c worden verhuurd aan woningzoekenden met een zorgindicatie.

Artikel 11. Vruchteloze aanbieding

1. In overeenstemming met artikel 17 van de wet wordt in afwijking van het in artikel 8 bepaalde de huisvestingsvergunning verleend als de woonruimte door de eigenaar overeenkomstig de hierna in het tweede en derde lid van dit artikel weergegeven procedure gedurende 13 weken vruchteloos is aangeboden aan de woningzoekenden die ingevolge artikel 8 voor die woonruimte in aanmerking komen, tegen een reële prijs:

   a. Voor huurwoningen wordt hierbij een relatie gelegd met de maximale huurprijs op grond van het woningwaarderingsstelsel, of;

   b. als dit stelsel niet van toepassing is op de betreffende huurwoning, met de redelijke huurprijs die in het economisch verkeer voor vergelijkbare woonruimte wordt overeengekomen, door verhuurder aan te tonen middels een verklaring van een ter zake kundig makelaar;

   c. voor koopwoningen mag de koopprijs niet hoger zijn dan 110% van de WOZ waarde.

2. De eigenaar moet de woonruimte in de in het vorige lid genoemde termijn overeenkomstig artikel 7 hebben aangeboden, gedurende 13 weken op een kostenloos toegankelijk digitaal huizenplatform. De aanbieding moet continu op dit digitale huizenplatform vindbaar blijven zolang de woning niet is verkocht. Gedurende de 13 weken termijn moet de woning ook minimaal éénmaal geadverteerd zijn in een huis-aan-huisblad overeenkomstig artikel 7 lid 1.

3. De in het eerste lid genoemde termijn begint te lopen op de datum van de eerste publicatie op het kostenloos toegankelijk digitale huizenplatform overeenkomstig artikel 7 lid 1.

4. Als de eigenaar aan burgemeester en wethouders aannemelijk kan maken dat hij de woonruimte op andere, gelijkwaardige wijze vruchteloos heeft aangeboden aan de in het eerste lid genoemde woningzoekenden, wordt eveneens toepassing gegeven aan het in het eerste lid van dit artikel bepaalde.

5. Als voor een nieuwbouwwoning nog geen WOZ waarde is vastgesteld, kan bij de gemeente een voorlopige WOZ waarde worden aangevraagd op prijspeil 1 januari van het lopende jaar. De opslag van 10%, normaal berekend over de definitieve WOZ waarde van het voorgaand jaar, is in dat geval dus niet van toepassing. Het betreft hier een voorlopige WOZ waarde en deze is uitsluitend voor de toets van de vruchteloze aanbieding. Voor de vaststelling van de voorlopige WOZ waarde dienen adres, kavelgrootte en een tekening (definitief ontwerp) op basis waarvan een omgevingsvergunning voor de bouw is verleend te worden aangeleverd.

HOOFDSTUK 3A. Toeristische verhuur van woonruimte

Artikel 11a Vormen van toeristische verhuur

1. Het verbod, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, van de wet is van toepassing op alle woonruimten die zijn gelegen in de gemeente Texel voor alle vormen van toeristische verhuur. Dit hoofdstuk is van toepassing op alle vormen van toeristische verhuur.

2. Het vorige lid is niet van toepassing op als zodanig in het ter plaatse geldende bestemmingsplan bestemde recreatiewoningen (zomerhuizen) en recreatie-/vakantieappartementen en evenmin op woningruil en huisbewaring.

Artikel 11b Verbod aanbieden zonder registratienummer

1.Het is verboden woonruimte, of een deel daarvan, aan te bieden voor toeristische verhuur van woonruimte als bedoeld in artikel 11a lid 1 van deze verordening, zonder daarbij het registratienummer van de woonruimte te vermelden, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, van de wet.
2. Voor elk van de te verhuren woonruimten wordt een registratienummer aangevraagd door middel van de website toeristischeverhuur.nl.
3. Een registratienummer als bedoeld in het tweede lid, wordt aangevraagd door degene die een woonruimte of deel daarvan aanbiedt voor toeristische verhuur.

Artikel 11c Dienstverlener informeert aanbieder over verbod

Degene die een dienst verleent gericht op het publiceren van aanbiedingen voor toeristische verhuur van woonruimte, dient degene die een woonruimte aanbiedt voor toeristische verhuur te informeren over het verbod, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, van de wet.

Artikel 11d. Jaarverbod toeristische verhuur

1. Als een toezichthouder een overtreding van artikel 11b van deze verordening constateert en aan de betrokken aanbieder binnen het tijdvak van vijf jaar voorafgaand aan de constatering tweemaal of vaker een bestuurlijke boete is opgelegd voor overtreding van dit artikel, kunnen burgemeester en wethouders de aanbieder een verbod opleggen tot het in gebruik geven van een woonruimte voor toeristische verhuur gedurende hoogstens een jaar.
2. Burgemeester en wethouders kunnen in dat geval tevens een aanwijzing geven aan iemand die een dienst verleent gericht op het publiceren van aanbiedingen voor toeristische verhuur van woonruimte, om aanbiedingen voor toeristische verhuur van de betrokken aanbieder te blokkeren voor de periode waarvoor het verbod van het eerste lid geldt.

Artikel 11e. Zorgplicht aanbieder

De aanbieder die een woonruimte toeristisch heeft verhuurd, zorgt ervoor dat door gedragingen in of vanuit de verhuurde woonruimte, het bijbehorende erf of de onmiddellijke nabijheid van de woonruimte geen ernstige of herhaaldelijke hinder voor omwonenden wordt veroorzaakt door toedoen van de huurders of hun bezoekers.

HOOFDSTUK 3. Slotbepalingen

Artikel 12. Bestuurlijke boete

1. Voor overtreding van de verboden als bedoeld in de artikelen 8, 23a en 23d van de wet, alsmede handelen in strijd met artikel 11e van deze verordening, kunnen burgemeester en wethouders een bestuurlijke boete opleggen.
2. De bestuurlijke boete voor overtreding van het verbod als bedoeld in de artikelen 8, tweede lid, van de wet, wordt verhoogd met 100 procent van het boetebedrag dat in bijlage I bij deze

verordening is bepaald, indien de overtreding is begaan bij een bedrijfsmatige exploitatie van woonruimte.

3. Bij toepassing van het gestelde in voorgaande leden hanteren burgemeester en wethouders hoogstens de boetes als vermeld in bijlage 1 van deze verordening.
4. Voor overtreding van artikel 8 , tweede lid, van de wet wordt, als binnen een tijdvak van vier jaar voorafgaand aan de constatering van de overtreding al een bestuurlijke boete is opgelegd voor overtreding van hetzelfde verbod, in geval van overtreding door een rechtspersoon een boete van ten hoogste € 90.000,- opgelegd en in geval van overtreding door een natuurlijk persoon een boete van ten hoogste € 45.000,-.

Artikel 13. Hardheidsclausule

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd, in gevallen waarin het toepassen van deze verordening tot een naar hun oordeel bijzondere hardheid leidt, af te wijken van deze verordening.

Artikel 14. Intrekken oude verordening en overgangsregeling

1. De Huisvestingsverordening Texel 2019 wordt ingetrokken.
2. Huisvestingsvergunningen die zijn verleend op grond van de verordening zoals deze gold voor het tijdstip van inwerkingtreding van de onderhavige verordening, gelden als van kracht als gedaan onder deze verordening.
3. Deze verordening is niet van toepassing op kopers van een woning die valt onder artikel 3 lid 1 sub c van deze verordening, die op het moment van inwerkingtreding van de Huisvestingsverordening 2019 (5 oktober 2019) al beschikten over een getekende koopovereenkomst, danwel een bij de notaris gepasseerde leveringsakte.
4. Deze verordening is niet van toepassing op huurders van een woning die valt onder artikel 3 lid 1 sub a en b van deze verordening, die op het moment van inwerkingtreding van de Huisvestingsverordening 2019 (5 oktober 2019) al beschikten over een getekende huurovereenkomst.
5. Lopende bezwaarschriften worden afgedaan volgens de oude regelgeving.
6. Bestaande inschrijvingen worden beschouwd als inschrijvingen gedaan onder deze verordening met behoud van de opgebouwde inschrijfduur.
7. Deze verordening is niet van toepassing op de situatie dat voor de datum van inwerkingtreding van de onderhavige verordening reeds een huurovereenkomst voor een middeldure huurwoning is gesloten, maar de betreffende middeldure huurwoning nog niet in gebruik is genomen voor permanente bewoning als bedoeld in deze verordening.
8. Deze verordening is niet van toepassing op de woningbouwontwikkelingen ‘Voor mekaar in Strend’, ‘Knooperf De Tuunen’, ‘De Korf III aan de Nikadel’ en ‘De Jelleboog aan de Kantoorstraat’ in die zin dat de eerste bewoners van deze woningen geen huisvestingsvergunning nodig hebben.

Artikel 15. Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op de dag na bekendmaking en vervalt vier jaar daarna.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Huisvestingsverordening Texel 2020.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad, gehouden op 20 januari 2021.

De griffier,

M. de Porto,

De burgemeester,

M.C. Uitdehaag.

Bijlage I: bestuurlijke boetes als bedoeld in artikel 12 van deze verordening

Overtreding	**1e keer**	**Recidive***
Artikel 8, eerste lid, van de Huisvestingswet 2014: (artikel 3.1 van deze verordening)	€ 450	€ 450
Artikel 8, tweede lid, van de Huisvestingswet 2014: (artikel 3.1 van deze verordening) niet bedrijfsmatige exploitatie bedrijfsmatige exploitatie	 € 22.500 € 45.000	 € 45.000 € 90.000
Artikel 11 e van deze verordening (artikel 151d van de Gemeentewet)	€ 410 voor een natuurlijk persoon en € 2.250 voor een rechtspersoon	€ 410 voor een natuurlijk persoon en € 2.250 voor een rechtspersoon
Artikel 23a, eerste of derde lid, van de Huisvestingswet 2014 (artikel 11b van deze verordening)	€ 9.000	€ 9.000

Artikel 23d van de Huisvestingswet 2014 (artikel 11c van deze verordening)	€ 9.000	€ 9.000

*) Recidive

Van recidive is sprake als binnen een tijdvak van vier jaar voorafgaand aan de constatering van de overtreding al een bestuurlijke boete is opgelegd voor overtreding van hetzelfde verbod.

Onderscheid niet-bedrijfsmatige exploitatie en bedrijfsmatige exploitatie

Van een bedrijfsmatige exploitatie is in de volgende gevallen sprake:

1. De overtreder verhuurt aantoonbaar meerdere woonruimten. Uit de omvang van de exploitatie blijkt het bedrijfsmatige aspect. Iemand die zich bedrijfsmatig bezig houdt met exploitatie behoort de regelgeving te kennen.
2. De overtreder houdt zich beroepsmatig bezig met regelgeving omtrent huisvesting en exploitatie van onroerend goed. Hieronder vallen in ieder geval: vastgoedontwikkelaars, makelaars, woning- en kamerbemiddelingsbureaus en bedrijven die zich bezig houden met huisvesting van hun eigen werknemers. Het bedrijfsmatige aspect van de exploitatie vloeit voort uit de aard van het bedrijf of beroep van de overtreder.
3. Uit de omvang van onzelfstandige bewoning kan ook een bedrijfsmatig karakter van de exploitatie blijken: bij meer dan vier personen, kan dit aangemerkt worden als kamerverhuur in de zin van het Besluit brandveilig gebruik bouwwerken. De exploitant dient bij een exploitatie van die omvang ook te zorgen voor een brandveilig gebruik en op de hoogte te zijn van de overige regelgeving.

Toelichting

Algemeen

Uitgangspunten Huisvestingswet 2014

De Huisvestingswet 2014 (hierna: wet) biedt gemeenten het instrumentarium om in te grijpen in de verdeling van woonruimte en de samenstelling van de woonruimtevoorraad. Gebruik maken van dit instrumentarium – door een Huisvestingsverordening vast te stellen – is niet vanzelfsprekend en dient periodiek onderbouwd en getoetst te worden.

Het instrumentarium bestaat uit het vaststellen van een Huisvestingsverordening, die regels bevat met betrekking tot het in gebruik geven en nemen van goedkope woonruimte en/of het wijzigen van de samenstelling van de woningvoorraad. Het uitgangspunt van de wet is de vrijheid van vestiging. Iedereen die rechtmatig in Nederland verblijft, heeft het recht om zich vrijelijk te verplaatsen en te vestigen. Dit grondrecht kan alleen worden beperkt indien noodzakelijk voor het algemeen belang in een democratische samenleving. Dat belang kan volgens de wet gelegen zijn in het tegengaan van de onevenwichtige en onrechtvaardige effecten van schaarste aan goedkope woonruimte. Als hier aantoonbaar sprake van is – en als het instrumentarium van de wet geschikt en proportioneel is om die effecten te bestrijden – kunnen

gemeenten verdelings-regels stellen. De schaarste kan betrekking hebben op schaarste aan goedkope woonruimte in het algemeen, schaarste aan woonruimte met specifieke voorzieningen of schaarste aan woonruimte voor de huidige inwoners van een gemeente.

Het bestaan van schaarste op zich is onvoldoende reden om van de wet gebruik te maken: er moet tevens sprake zijn van verdringing van kwetsbare groepen, als gevolg van die schaarste. Teneinde de rechten van woningzoekenden niet onnodig te beperken, dient ingrijpen beperkt te blijven tot die delen van de woningmarkt waar de onevenwichtige en onrechtvaardige effecten van schaarste zich voordoen.

Sturing in de woonruimteverdeling beperkt zich tot de goedkope en middeldure woonruimtevoorraad die bestemd is voor verhuur. De vaste huurprijsgrens is vervallen; gemeente wijst zelf de schaarse, goedkope en middeldure voorraad aan en maakt deze daarmee vergunningplichtig. Uitsluitend op de Waddeneilanden kan ook een vergunningplicht voor de goedkope koopwoningen gelden. Ook hier geldt dat de gemeente(raad) zelf de schaarse, goedkope voorraad aanwijst. Als motivatie heeft de wetgever hierover het volgende aangegeven: 'Gezien echter het insulaire karakter van de gemeenten Ameland, Schiermonnikoog, Terschelling, Texel en Vlieland, en de daarmee bijzondere situatie van de woningmarkt op deze eilanden, kan het noodzakelijk zijn dat koopwoningen wel onder de maatregelen inzake woonruimteverdeling kunnen vallen. Daarmee kan voorkomen worden dat de beschikbare betaalbare koopwoningen op de Waddeneilanden, niet in die mate worden opgekocht door personen van elders, dat de mogelijkheid voor de bewoners van deze eilanden tot het verwerven van een eigen woning ingrijpend wordt beperkt. De situatie van de Waddeneilanden is uniek, ook ten opzichte van andere gemeenten met beperkte uitbreidingsmogelijkheden, gezien de afhankelijkheid van de bewoners van de eilanden van bootverbindingen met het vasteland. In andere gemeenten met beperkte uitbreidingsmogelijkheden, kunnen woningzoekenden zich nog steeds vestigen in aangrenzende gemeenten, waar minder schaarste is. Daarom wordt voorgesteld de mogelijkheid tot het reguleren van koopwoningen inzake woonruimteverdeling alleen van toepassing te laten zijn op de Waddeneilanden'. Bemoeienis van de gemeente met de verdeling van woonruimte boven de in de verordening genoemde prijsgrens is uitgesloten.

De huisvestingsvergunning

Het is verboden de in de verordening aangewezen woonruimte zonder huisvestingsvergunning in gebruik te nemen of te geven. Woonruimteverdeling op basis van de wet gebeurt dus aan de hand van een vergunningensysteem. Burgemeester en wethouders kunnen de bevoegdheid om vergunningen te verlenen mandateren aan verhuurders, bijvoorbeeld de (samenwerkende) corporaties of een woningbedrijf.

Toeristische verhuur van woonruimte

De wet biedt sinds 1 januari 2021 een aantal instrumenten voor het reguleren van de toeristische verhuur van woonruimte die in de Huisvestingsverordening kunnen worden opgenomen. De wetgever geeft een brede definitie van toeristische verhuur. Het gaat om alle vormen van het tegen betaling bieden van verblijf in een woonruimte aan personen die niet in de gemeentelijke basisregistratie zijn ingeschreven. Daarmee omvat toeristische verhuur niet alleen vakantieverhuur van woningen (het toeristisch verhuren van woonruimte tijdens de afwezigheid van de hoofdbewoner, bijvoorbeeld vanwege vakantie), maar ook Bed & Breakfasts (waarbij een deel van de woning verhuurd wordt en de hoofdbewoner tijdens de verhuur

aanwezig is) alsook andere vormen van tijdelijke verhuur van woningen aan personen die niet ingeschreven staan in de basisregistratie.

Het gevolg van het toeristisch verhuren van woonruimte is dat de woongebruik niet langer overheersend is en dat er sprake kan zijn van oneigenlijk gebruik van de woningvoorraad. Dit is onwenselijk omdat er schaarste aan woonruimte is. Op Texel is sprake van een unieke woonsituatie, samenhangend met het zijn van een eiland (zie ook de toelichting hierna bij artikel 3). Wanneer woonruimte toeristisch wordt verhuurd, is zij niet beschikbaar voor de woonfunctie wat ten koste kan gaan van de doorstroming en mogelijk effect heeft op de koop- en huurprijzen. Toeristische verhuur van woonruimte tast de leefbaarheid in de woonomgeving aan. Dit is voornamelijk het geval in gebieden waar een concentratie van toeristische verhuur plaatsvindt. Toeristische verhuur van woonruimte kan tot overlast leiden. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan het houden van feesten in de woonruimte, luide muziek op nachtelijke uren, rollende koffers, extra verkeer en parkeerdruk en andere vormen van overlast. In sommige gevallen kan het zelfs invloed hebben op de openbare orde en veiligheid in de buurt. Voorts heeft het veelvuldig gebruik van meerdere woonruimten voor toeristische verhuur in dezelfde buurt invloed op het karakter en de sociale cohesie van de buurt, hetgeen de demografie minder stabiel maakt. Bovendien is niet iedere woonruimte geschikt voor toeristische verhuur. Zo gelden er bijvoorbeeld in de bouwregelgeving extra eisen in verband met brandveiligheid indien een gebouw wordt gebruikt voor het bieden van recreatief verblijf (logiesfunctie)

De toeristische verhuur van woonruimte in de gemeente Texel biedt kansen voor onder meer de gastvrijheidseconomie. Het aanbieden van logies, al dan niet met ontbijt, ook wel ‘Bed&Breakfast’ genoemd, wordt sinds lange tijd aangeboden op diverse woonadressen op Texel. Van oudsher gebeurde dit als een bijverdienste in het hoogseizoen. Het is een kleinschalige logiesvorm die past bij het eiland en zeker een aantal positieve aspecten kent. Het biedt de Texelaar de mogelijkheid om te profiteren van toerisme, het biedt de bezoeker de gelegenheid om in contact te komen met de ‘locals’ en het vindt plaats in bestaande bebouwing.

De laatste jaren beginnen echter ook de negatieve aspecten zich te manifesteren. In het coalitieakkoord 'Balans brengen' (mei 2018) is al opgenomen dat de gemeente de komende jaren een evenwichtige balans wenst te behouden, en waar nodig te verbeteren, tussen bezoekers (toerisme) en bewoners (leefbaarheid) op Texel. Op 22 september 2021 heeft de gemeenteraad van Texel het Toeristisch Toekomstplan ‘Texel in balans’ vastgesteld, Voor de vaststelling van het Toeristisch Toekomstplan is onderzoek gedaan. Er zijn cijfers verzameld, er heeft overleg plaatsgevonden en de slaapplaatsenregistratie is tegen het licht gehouden. Verder is een klankbordgroep samengesteld met daarin naast twee dorpscommissies onder andere TOP, VVV Texel, TESO, LTO Noord, Staatsbosbeheer, Kamperen bij de Boer en een afvaardiging van Koninklijke Horeca Nederland (afd. Texel) en Hiswa-Recron. De visie is naar aanleiding hiervan tot stand gekomen, Uit de visie blijkt dat het belangrijk is een goede balans tussen bezoekers en inwoners te bewaken.

In veel situaties hebben Bed&Breakfasts zich nu ontwikkeld tot een grootschalige logiesvorm jaarrond, en dus niet langer alleen beperkt tot het hoogseizoen. Dit blijkt ook uit de cijfers van TESO, waarin over de periode van 2009-2019 een sterke toename is gesignaleerd van het aantal personenauto’s in de maanden juni (+39%), november (+38%), december en maart (beide +34%).

Personen auto's van Den Helder naar Texel (x 1000)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	% stijging in 2019 t.o.v. 2009
Jan	27	24	28	29	27	29	30	32	35	35	35	30%
Febr	32	31	31	32	32	33	37	40	38	40	41	28%
Mrt	38	38	38	42	42	41	44	50	48	51	51	34%
April	53	50	54	50	46	54	55	56	64	59	68	28%
Mei	59	57	51	56	58	58	66	65	65	73	67	14%
Juni	51	51	57	51	50	55	58	61	68	67	71	39%
Juli	61	63	60	60	64	63	70	72	71	76	75	23%
Aug	64	61	60	65	69	67	74	78	77	80	82	28%
Sept	50	49	52	51	52	57	57	67	66	64	64	28%
Okt	51	50	48	49	49	55	59	60	61	64	63	24%
Nov	34	34	33	34	36	37	38	40	42	45	47	38%
Dec	35	32	34	33	36	38	42	43	42	44	47	34%
											gem. per maand	29%

Bron: TESO - december 2021

De aanwezigheid van gasten geeft meer drukte in woonwijken, er is een grotere parkeerdruk omdat veel toeristen met de auto komen en er is meer (geluids)overlast. Temeer nu dit gedurende het hele jaar gebeurt en niet langer beperkt is tot het hoogseizoen of de vakantieperiodes. De parkeernorm voor logies met ontbijt is opgenomen in de Nota Parkeernormen Texel 2015, maar in de kernen wordt veelal niet voldaan aan deze norm. Door de opkomst van digitale platforms als Airbnb en Booking.com is de toeristische verhuur van woonruimte ook op Texel toegenomen, In mei 2020 zijn bij een inventarisatie 306 unieke logiesaccommodaties geïdentificeerd waarvan 95 een specifieke recreatieve functie aanduiding (recreatief opstal/tweede woning/appartementencomplex of verblijfsrecreatieve gebouwen) hebben. Bij de overige 211 accommodaties was dit niet het geval, daar werd een vorm van logies met ontbijt aangeboden. Deze regels voor het reguleren van de toeristische verhuur voorzien erin dat negatieve effecten van toeristische verhuur worden voorkomen of beperkt. Mogelijke negatieve effecten zijn bijvoorbeeld afname van de beschikbaarheid van woningen door woningonttrekking en leefbaarheidsproblemen zoals overlast voor omwonenden en afnemende sociale cohesie in een buurt.

Ook in het Toeristisch Toekomstplan is aangegeven dat er een belangrijke keerzijde zit aan (een toename van) toerisme. Uit een door het Bureau Stedelijke Planning en de Universiteit Utrecht uitgevoerd onderzoek naar Airbnb in de provincie Noord-Holland (gebundeld in Airbnb Monitor Noord-Holland 2021, d.d. 1

oktober 2021) blijkt dat vrijwel over het gehele eiland meer dan 20 accommodaties per 1.000 inwoners (de hoogste dekkingsgraad) zijn gevestigd. Toerisme en toeristische verhuur beperkt zich op Texel dus niet tot enkel de kernen, maar is verspreid over het hele eiland. Dit uit zich op Texel door toenemende drukte in de woonwijken en in natuurgebieden onder meer vanwege parkeerproblemen (vooral in de kernen) en veel bezoekers die op gezette tijden bepaalde locaties bezoeken. De Texelaar voelt zich soms wat verdrongen in eigen dorp. Dit speelt vooral in De Koog en Den Burg, maar ook de kleinere dorpen hebben soms last van bepaalde gedragingen van gasten. Bovendien brengt de toename van het aantal toeristen in het buitengebied meer druk op de natuur en de rust en stilte in het kwetsbare buitengebied, ook vanwege de toename van verkeersbewegingen bij verblijf of recreatie in het buitengebied. Als gevolg daarvan staat de leefbaarheid op Texel, zowel in de kernen als in het buitengebied, onder druk.

De gemeente Texel maakt gebruik van de mogelijkheid tot het invoeren van een registratieplicht, maar niet van de melding- of vergunningplicht. Dit is ook nadrukkelijk in het Toeristisch Toekomstplan opgenomen (p. 19). De uitkomsten van de onderzoeken die ten grondslag liggen aan het Toeristisch Toekomstplan vormen aanleiding tot het invoeren van deze registratieplicht. Het invoeren van de registratieplicht, en het vervolgens handhaven hiervan, is één van de conclusies en aanbevelingen in het Toeristisch Toekomstplan. Door de registratieplicht wordt de informatiepositie verbeterd, waardoor gericht en effectief kan worden gehandhaafd. De registratieplicht is bedoeld om beter inzicht te krijgen in waar, door wie en welke woonruimte wordt aangeboden voor toeristische verhuur en dus de omvang van toeristische verhuur van woonruimte op Texel. Zonder de registratieplicht beschikt de gemeente immers niet over de adressen waar woonruimte voor toeristische verhuur wordt aangeboden omdat verschillende online platforms deze informatie niet bij de advertentie vermelden. Vooralsnog volstaat het krijgen van inzicht in welke woonruimte wordt aangeboden voor toeristische verhuur.

Bestuurlijke boete

Het college heeft op grond van artikel 35 van de Huisvestingswet 2014 de bevoegdheid om overtredingen van de verordening te sanctioneren met een bestuurlijke boete. In de verordening zijn de maximale hoogten van de boetes opgenomen, met inachtneming van de in de Huisvestingswet 2014 opgenomen kaders.

Met het uitbreiden van de artikelen in de verordening vanwege de Wet Toeristische verhuur, wordt het ook voor het overtreden van deze nieuwe voorschriften mogelijk deze met een bestuurlijke boete te sanctioneren. Het gaat dan om het overtreden van de registratieplicht, de zorgplicht van de aanbieder in het kader van overlast en overtredingen door online platforms. In de wet is een verbod opgenomen op publiceren zonder registratienummer en een verplichting om aanbieders te informeren over de geldende wet -en regelgeving voor het legaal aanbieden van woonruimte voor toeristische verhuur.

De maximumhoogtes van de boetes die kunnen worden opgelegd bij het overtreden van de voorschriften in verband met toeristische verhuur, staan vermeld in de tabel in bijlage 1 bij de verordening.

Dit alles laat onverlet dat indien men met toeristische verhuur handelt in strijd met het bestemmingsplan, de Woningwet of de Wabo, op grond van deze wet- en regelgeving (ook) handhavend kan worden opgetreden. Bijvoorbeeld door het opleggen van een last onder dwangsom of last onder bestuursdwang.

Artikel 1. Begripsbepalingen

Het aantal definities van artikel 1 is beperkt aangezien de wet (in artikel 1) al een flink aantal definities kent die ook bindend zijn voor deze verordening. Voor de duidelijkheid is een aantal belangrijke wettelijke definities hieronder weergegeven:

Extra toelichting op de definitie van bedrijfswoning: De bedrijfswoning moet op grond van een bestemmingsplan expliciet zijn toegestaan. Het inschrijven van een bedrijf (bij de KvK) op een woonadres, maakt van de woning geen bedrijfswoning. Het bestemmingsplan biedt het planologische kader ter zake en is daarvoor leidend.

Artikel 3 Aanwijzing vergunningplichtige woonruimte

Deze bepaling is een uitwerking van artikel 7 van de wet, waarin is bepaald dat de gemeenteraad in de huisvestingsverordening categorieën goedkope woonruimte kan aanwijzen die niet voor bewoning in gebruik mogen worden genomen of gegeven als daarvoor geen huisvestingsvergunning is verleend. Met ingang van 1 juli 2019 (Stb. 2019, 331) is de reikwijdte van de huisvestingsverordening uitgebreid met de categoriemiddeldure woonruimte. In de artikelen 2, 4 en 7 van de Huisvestingswet 2014 zoals die hiervoor van kracht was, is het begrip 'goedkoop' komen te vervallen. Daardoor blijft als criterium alleen over: schaarste die leidt tot onevenwichtige en onrechtvaardige effecten. Elke categorie van woonruimte waarbij door schaarste onevenwichtige en onrechtvaardige effecten optreden kan derhalve worden aangewezen als vergunningplichtig in de huisvestingsverordening.

Op Texel is sprake van een unieke woonsituatie, samenhangend met het zijn van een eiland:

- Er is een schaarste aan goedkope en middeldure huur- en koopwoningen op Texel;
- Deze schaarste leidt tot onevenwichtige en onrechtvaardige effecten;
- De druk op de woningmarkt wordt mede veroorzaakt door het feit dat degenen die werken op Texel hier ook moeten wonen. Door de reistijd, de afvaarttijden en -frequentie van de boten is het praktisch niet mogelijk aan de wal te wonen en op Texel te werken;
- De gemeente heeft maar zeer beperkt ruimte om nieuwe woningen te bouwen;
- Veel mensen willen op Texel wonen, al dan niet permanent, waardoor het risico bestaat dat permanente woningen als tweede woning worden gebruikt;
- De vraagprijs van de koopwoningen is hoog, evenals de WOZ waarden;
- Er zijn, in verhouding tot de rest van Nederland, weinig huurwoningen;
- Een groot deel van de bevolking is werkzaam in aan het toerisme gerelateerde sectoren. Het inkomen dat daarin verdiend wordt is relatief laag, waardoor zij aangewezen zijn op de goedkopere woningvoorraad.

In het eerste lid is onder b en d aangegeven tot welke huurprijsgrens de huisvestingsvergunning verplicht is en onder c tot welke koopprijsgrens de huisvestingsvergunning verplicht is. Voor alle categorieën is dit van toepassing op het gehele grondgebied van de gemeente Texel.

Voor de huurwoningen zijn de huurwoningen van een woningcorporatie, Woontij onder de regeling vervat, omdat het hier in beginsel gaat om sociale huurwoningen. Voor de particuliere huurwoningen is een keuze gemaakt voor huurwoningen onder de huurliberalisatiegrens en huurwoningen die behoren tot de middeldure huurwoningen. Momenteel ligt de huurliberalisatiegrens op €737,14 (prijspeil 2020).

Het zwaartepunt van de woningmarkt op Texel lag het afgelopen jaar rond het segment van de € 300.000,- tot € 450.000,-. Afgelopen jaar heeft zich daarnaast een zeer sterke prijsstijging voorgedaan (circa 22% ten opzichte van een jaar geleden in het 2e kwartaal), wat op een woning van circa € 450.000,- een prijsstijging betekent van € 90.000,-. Dan is een vraagprijsopslag om boven de prijsgrens van €

600.000,- uit te komen niet onwaarschijnlijk. Indien de prijsstijgingen doorzetten, dan zal het zwaartepunt van de Texelse woningmarkt al snel niet meer onder de huisvestingsvergunning vallen.

Door de prijsgrens op € 600.000,- te leggen wordt de werking van de verordening beperkt tot dat specifieke deel van de woningmarkt waarop de schaarste en verdringing zich voordoet en wordt een eventueel prijsopdrijvend effect dat uitgaat van het vergunningenstelsel zoveel mogelijk beperkt.

Woonruimten met een huurprijs boven de categorie middeldure huurwoning of woonruimten met een koopprijs boven de koopprijsgrens van 600.000,- kunnen zonder huisvestingsvergunning worden gehuurd of verhuurd, gekocht of verkocht. In het tweede lid zijn de gevallen opgenomen waarin geen huisvestingsvergunning is vereist.

Daarnaast is geen huisvestingsvergunning nodig voor woningen die worden verhuurd aan studenten met een campuscontract, want:

- De woningmarkt voor studenten is wezenlijk anders dan de reguliere woningmarkt. De woonruimte is tijdelijk, want zodra een huurder niet meer ingeschreven staat aan de onderwijsinstelling, moet hij het huurcontract opzeggen. Dit wordt jaarlijks gecontroleerd.
- Bij deze vorm van studentenhuisvesting is er geen sprake van een normale woningmarkt. Het is meer gekoppeld aan het specifieke onderwijs op Texel via de onderwijsinstelling.
- Het aanwijzen van complexen waar het campuscontract van toepassing is, kan alleen met instemming van de gemeente. Dit kan bv. in het bestemmingsplan opgenomen worden, of via een planologische afwijking. Bijvoorbeeld met gebruikmaking van artikel 4 bijlage II Bor.

Voor nu vallen in ieder geval de volgende complexen hieronder: De Potvis op 't Horntje (voor zolang en voor zover als Woontij deze woningen verhuurt aan studenten/medewerkers van het NIOZ) en de campusunits van Woontij aan de Slingerweg te Den Burg.

Artikel 4 Criteria voor verlening huisvestingsvergunning

Deze bepaling is in de eerste plaats een uitwerking van artikel 9 van de wet waarin dwingend is bepaald dat als de gemeenteraad toepassing heeft gegeven aan artikel 7 van de wet, hij in de huisvestingsverordening de criteria vastlegt voor de verlening van huisvestingsvergunningen. De gemeenteraad is vrij in het vaststellen van die criteria. Deze bepaling is in de tweede plaats een uitwerking van artikel 10,eerste lid, van de wet waarin in het belang van de transparantie van het huisvestingsvergunningstelsel is bepaald dat de gemeenteraad in de huisvestingsverordening vastlegt welke categorieën woningzoekenden in aanmerking komen voor het verkrijgen van een huisvestingsvergunning.

In het tweede lid van artikel 10 van de wet is bepaald dat voor een huisvestingsvergunning slechts in aanmerking komen woningzoekenden die de Nederlandse nationaliteit bezitten of op grond van een wettelijke bepaling als Nederlander worden behandeld, of vreemdeling zijn en rechtmatig verblijf in Nederland hebben als bedoeld in artikel 8, onderdelen a tot en met e en l, van de Vreemdelingenwet 2000.

Woningzoekenden die niet aan deze criteria voldoen komen in geen geval in aanmerking voor een huisvestingsvergunning.

Een vergunning wordt alleen verleend aan meerderjarige woningzoekenden met een maatschappelijke of een economische binding aan het eiland. De omvang van de vraag naar betaalbare huur- en koopwoningen

in verhouding tot het relatief geringe aanbod (en de relatief geringe voorraad) van woonruimte vallende onder het vergunningvereiste en de geringe nieuwbouw in de goedkope voorraad rechtvaardigt deze beperking. Om te zorgen dat de schaarse goedkope woonruimte toegewezen kan worden aan de lokale beroepsbevolking en maatschappelijk gebonden personen is het stellen van voorschriften noodzakelijk.

In het derde lid is bepaald dat de huisvestingsvergunning wordt geweigerd indien het verlenen van de vergunning het in gebruik hebben door de aanvrager van meer dan één woonruimte tot gevolg heeft. In het vierde lid is hierop een uitzondering geformuleerd. Het bepaalde in het derde lid is niet van toepassing ten aanzien van degene die vanwege verkoop van een woonruimte tijdelijk twee woonruimten in gebruik heeft, wanneer ten genoegen van burgemeester en wethouders kan worden aangetoond, dat slechts één woonruimte feitelijk wordt bewoond.

Artikel 5. Inschrijfsysteem van woningzoekenden

Wonincorporatie Woontij is verantwoordelijk voor het inschrijfsysteem voor sociale huurwoningen. Iedereen kan zich inschrijven. De corporatie legt bepaalde gegevens vast en verstrekt een inschrijfbewijs. Verder is bepaald dat het woningaanbod kosteloos digitaal moet worden bekend gemaakt. De corporatie maakt voor inschrijving en bekendmaking gebruik van haar eigen systeem: “Mijn Woontij”.

Artikel 6. Aanvraag en inhoud huisvestingsvergunning

Deze bepaling is een uitwerking van artikel 5 van de wet. Daarin is bepaald dat de gemeenteraad in de huisvestingsverordening regels stelt over de wijze van aanvragen van vergunningen en de gegevens die door de aanvrager worden verstrekt bij de aanvraag van een vergunning. De onder a genoemde gegevens met betrekking tot leeftijd, nationaliteit en, indien van toepassing, verblijfstitel zijn noodzakelijk in verband met de wettelijke eisen van artikel 10, tweede lid, van de wet. Zie hierover nader de toelichting onder artikel 3.

In artikel 18 van de wet zijn intrekkingsgronden voor de huisvestingvergunning opgenomen. Zo kan de vergunning worden ingetrokken als de vergunninghouder de in die vergunning vermelde woonruimte niet binnen de door burgemeester en wethouders bij de verlening gestelde termijn in gebruik heeft genomen (zie het derde lid) of als de vergunning is verleend op grond van door de vergunninghouder verstrekte gegevens (zie het tweede lid) waarvan deze wist of moest vermoeden dat deze onjuist of onvolledig waren. Deze intrekkingsgronden gelden rechtstreeks op grond van de wet en zijn in de verordening niet herhaald.

Artikel 7. Bekendmaking aanbod van woonruimte

Deze bepaling is een uitwerking van artikel 20 van de wet, waarin is bepaald dat de gemeenteraad regels kan stellen over de wijze van bekendmaking van de beschikbaarheid van vergunningplichtige woonruimte. Transparantie in het woningaanbod draagt voor woningzoekenden bij aan het gericht vinden van voor hen beschikbare woonruimte.

De bekendmaking moet overal op Texel te lezen kunnen zijn. Dit gebeurt door publicatie op een voor iedere woningzoekende kosteloos toegankelijk digitaal huizenplatform en een advertentie in een huis-aan-huisblad dat op geheel Texel wordt verspreid. Vanwege de hoge verspreidingsdichtheid wordt de Texelse Courant als huis-aan-huisblad beschouwd.

De bekendmaking gebeurt in het Nederlands, in algemeen begrijpelijk taalgebruik. Ook moet in de bekendmaking zijn opgenomen dat op de website van de gemeente Texel informatie is te vinden over de huisvestingsverordening en huisvestingsvergunning, met een duidelijke verwijzing naar de exacte locatie op de gemeentewebsite.

Artikel 8. Voorrang bij economische of maatschappelijke binding

Deze bepaling is een uitwerking van artikel 14 van de wet, waarin is bepaald dat de gemeenteraad in de huisvestingsverordening kan bepalen dat bij de verlening van huisvestingsvergunningen voorrang wordt gegeven aan woningzoekenden die economisch of maatschappelijk gebonden zijn aan de woningmarktregio, de gemeente of een tot de gemeente behorende kern voor een of meer daarbij aangewezen categorieën woonruimte.

De huisvestingsvergunning is bedoeld als maatregel om te zorgen dat Texelse jongeren, terugkerende Texelse studenten en mensen in de Texelse beroepsbevolking sneller in aanmerking komen voor een passende en betaalbare woning.

Ook mensen die op Texel werken en hier (nog) geen woning hebben kunnen vinden komen in aanmerking voor een huisvestingsvergunning voor deze woningen.

Wanneer is er sprake van een economische of maatschappelijke binding?

In de Huisvestingswet staat dat een woningzoekende economisch gebonden is aan het in de verordening aangewezen gebied als hij met het oog op de voorziening in het bestaan een redelijk belang heeft zich in dit gebied te vestigen; en hij is maatschappelijk gebonden als hij een redelijk, met de plaatselijke samenleving verband houdend belang heeft zich in dat gebied te vestigen, of ten minste zes jaar onafgebroken ingezetene is dan wel gedurende de voorafgaande tien jaar ten minste zes jaar onafgebroken ingezetene is geweest (artikel 14, derde lid, van de wet).

Mantelzorgers en Vreemdelingen met recht op verblijf

Personen die mantelzorg ontvangen/verlenen van/aan iemand die al langere tijd op Texel woont en vreemdelingen die recht hebben op verblijf in Nederland als bedoeld in artikel 8, onderdelen a tot en met e en l, van de Vreemdelingenwet 2000 vallen eveneens onder de maatschappelijke binding.

Woningzoekenden die mantelzorg verlenen of ontvangen, mits aan artikel 1.1.1 van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 wordt voldaan, worden beschouwd als maatschappelijk gebonden aan Texel. Landelijk en gemeentelijk (sociaal) beleid gaan ervan uit dat hulpbehoevenden zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen en daarvoor een beroep doen op mantelzorg. (Rijks) bouwregelgeving maakt vergunningvrij bouwen van een mantelzorgwoning mogelijk. Personen die op Texel komen wonen om mantelzorg te geven of te ontvangen zullen niet altijd kunnen voldoen aan de bindingseisen. Om te voorkomen dat de huisvestingsregelgeving het langer zelfstandig wonen met hulp van mantelzorgers belemmert is in de toelichting opgenomen dat zij die mantelzorg verlenen of ontvangen maatschappelijk gebonden zijn.

Een mantelzorger of degene die mantelzorg nodig heeft, wordt beschouwd als maatschappelijk gebonden als voldaan wordt aan de definitie uit de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, het verkrijgen van zorg of het verlenen van zorg langdurig en onbetaald plaatsvindt, er sprake is van intensieve zorg of

ondersteuning, die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende, ten behoeve van zelfredzaamheid of participatie rechtstreeks voortvloeiende uit een tussen personen bestaande sociale relatie, die de gebruikelijke hulp van huisgenoten voor elkaar overstijgt, en waarvan de behoefte met een verklaring van een arts, wijkverpleegkundige of andere door de gemeente aangewezen sociaal-medisch adviseur kan worden aangetoond. Van mantelzorg is sprake als het gaat om mantelzorg gedurende minimaal 10 uur per week verdeeld over minimaal vier dagen per week. De zorgrelatie is duurzaam van aard in die zin dat hiervan – naar verwachting – nog ten minste twee jaar sprake zal zijn. Daarnaast levert de huisvesting op Texel een wezenlijke bijdrage aan de taakverlichting van de mantelzorger.

Vreemdelingen met recht op verblijf dienen volgens de landelijk bepaalde taakstelling in elke gemeente een plek te krijgen. Ook zij worden geacht maatschappelijke binding te hebben, zodra zij door het COA (Centraal Orgaan opvang Asielzoekers) zijn geplaatst op de lijst voor Texel.

Maatschappelijke binding op Texel:

Als een woningzoekende al enige tijd woont op Texel heeft hij in ieder geval een maatschappelijke binding in die zin dat het dan logisch is dat hij een redelijk, met de plaatselijke samenleving verband houdend belang heeft zich hier te vestigen. Omdat bij de 6-uit-10 jaar in incidentele gevallen de eis van “onafgebroken ingezetene” onrechtvaardig uitpakt, wordt maatschappelijke binding aangenomen ingeval de betrokkene gedurende de voorafgaande tien jaar ten minste zes jaar ingezetene is geweest. Daarnaast wordt maatschappelijke binding met Texel aanwezig geacht als de woningzoekende ten minste drie jaar op Texel woont.

Voor terugkerende studenten geldt het volgende.

Op Texel geldt ook expliciet dat personen die voor het volgen van een opleiding na het middelbaar onderwijs in het verleden van Texel zijn verhuisd en nu wensen terug te keren, ook een maatschappelijke binding hebben. Onder maatschappelijke binding wordt daarmee ook verstaan de situatie dat scholieren en /of studenten tot een leeftijd van 45 jaar oud die zich, in verband met een vervolgopleiding of studie, zich gedurende deze vervolgopleiding uit hebben laten schrijven bij de gemeente Texel, waarbij de woningzoekende direct voordat hij van Texel vertrok ten behoeve van de vervolgopleiding, ten minste zes jaar onafgebroken op Texel ingeschreven heeft gestaan.

Voor deze groep scholieren en/of studenten wordt een tijdelijke inschrijving gedurende of vlak na de studieperiode bij bijvoorbeeld hun ouders die op Texel wonen niet meegenomen bij de beoordeling voor een huisvestingsvergunning.

Economische binding op Texel:

Een economische binding wordt aanwezig geacht als de woningzoekende kan aantonen dat hij voor het voorzien in zijn bestaan is aangewezen op het duurzaam verrichten van arbeid binnen de gemeente Texel en kan aantonen dat hij beschikt over een arbeidscontract op ten minste bijstandsniveau van ten minste een jaar bij een bedrijf/werkgever op Texel of vanuit een bedrijf/werkgever tewerkgesteld is op Texel.

Artikel 9. Rangorde woningzoekenden

In deze bepaling is in aansluiting op de voorrangsregels van deze verordening een rangorde voor toewijzing van woonruimte gegeven voor de gevallen waarin er meer dan een gegadigde is voor een bepaalde woonruimte.

In het tweede lid is bepaald dat in geval de woning specifieke kenmerken of voorzieningen heeft, afgeweken kan worden van deze volgorde. Dit kan gaan over bijvoorbeeld een grote eengezinswoning. Die zijn er niet veel. Als er daar een van vrijkomt, dan is het belangrijk at deze woning toegewezen wordt aan een huishouden met een groot gezin. Woontij wijst deze woningen toe via bemiddeling. Daardoor zijn andere criteria belangrijker dan de wachttijd.

Artikel 10. Voorrang bij woonruimte van een bepaalde aard, grootte of prijs

Deze bepaling is een uitwerking van artikel 11 van de wet, waarin is bepaald dat de gemeenteraad in de huisvestingsverordening kan bepalen dat voor een of meer daarbij aangewezen categorieën woonruimte in verband met de aard, grootte of prijs van die woonruimte bij het verlenen van huisvestingsvergunningen voorrang wordt gegeven aan een daarbij aangewezen gedeelte van de overeenkomstig artikel 10, eerste lid, van de wet (artikel 4 van de verordening) aangewezen categorieën woningzoekenden.

In het eerste lid zijn ‘labels’ genoemd die Stichting Woontij bij het aanbieden van woonruimte op deze woonruimte kunnen plakken. Als zij hiervoor kiezen, dan geldt de bij de ‘label’ behorende voorrangsregel uit het tweede lid.

Het eerste label is ‘woonruimte met een huurprijs tot de 1e aftoppingsgrens’. Dat is € 619,01 (prijspeil 2020).

Het tweede label is ‘woonruimte met een maximale huurprijs tot de maximale huurprijsgrens voor huurtoeslag’. Dat is € 663,40 (prijspeil 2020).

Ook de bijzondere woonvormen met zorg zoals bijvoorbeeld voor ‘Novalis’ en ‘Tante Jans’ vallen onder het vereiste van een huisvestingsvergunning, waarbij derhalve ook de maatschappelijke en/of economische bindingseis geldt. Dit is gedaan om te zorgen dat Texelaars die deze zorgvraag hebben met voorrang in aanmerking komen voor deze woningen. Pas als er geen Texelse zorgbehoevenden zijn voor een vrijgekomen woonruimte, kan deze worden bewoond door een persoon met de specifieke zorgbehoefte van de woonvorm, die geen economische of maatschappelijke binding heeft met Texel.

Artikel 11. Vruchteloze aanbieding

Deze bepaling is een uitwerking van artikel 17 van de wet, waarin wordt bepaald dat als er geen belangstelling is voor een bepaalde woning vanuit woningzoekenden met economische of maatschappelijke binding, deze woning ook bewoond mag worden door een huishouden zonder deze binding. In het eerste lid is de termijn gesteld waarna de huisvestingsvergunning aan een andere gegadigde (zonder economische of maatschappelijke binding) moet worden verstrekt, mits de betreffende woonruimte binnen die termijn deugdelijk en tegen een realistische prijs is aangeboden. In artikel 17 van de wet is vastgelegd wanneer sprake is van een realistische huur- of koopprijs. Voor huurwoningen wordt hierbij een relatie gelegd met de maximale huurprijs op grond van het woningwaarderingsstelsel, of, als dit stelsel niet van toepassing is op de betreffende woning, met de redelijke huurprijs die in het economisch verkeer voor vergelijkbare woonruimte wordt overeengekomen (door verhuurder aan te tonen via een verklaring van een ter zake kundig makelaar). Voor koopwoningen geldt een marktconforme waarde die getoetst kan worden aan de gemeentelijke WOZ waarde. Voor koopwoningen mag de koopprijs hiermee niet hoger zijn dan 110% van de WOZ waarde. Als voor een nieuwbouwwoning nog geen WOZ

waarde is vastgesteld, kan bij de gemeente een voorlopige WOZ-waarde worden aangevraagd op prijspeil 1 januari van het lopende jaar. De opslag van 10%, normaal berekend over de definitieve WOZ waarde van het voorgaand jaar, is in dat geval dus niet van toepassing. Het betreft hier een voorlopige WOZ waarde en deze is uitsluitend voor de toets van de vruchteloze aanbieding. Voor de vaststelling van de voorlopige WOZ waarde dienen adres, kavelgrootte en een tekening (definitief ontwerp) op basis waarvan een omgevingsvergunning voor de bouw is verleend te worden aangeleverd.

Artikel 11a Vormen van toeristische verhuur In het eerste lid van dit artikel is bepaald dat alle vormen van toeristische verhuur van woonruimte worden gereguleerd met een registratieplicht. Op Texel betreft dit voornamelijk het aanbieden van logies, al dan niet met ontbijt (Bed&Breakfast), en toeristische verhuur van woningen die bestemd dan wel aangeduid zijn als tweede woning in het bestemmingsplan ('Wonen – tweede woning').

In het tweede lid is opgenomen dat het eerste lid niet van toepassing is op als zodanig in het ter plaatse geldende bestemmingsplan bestemde recreatiewoningen (zomerhuizen) en recreatie-/vakantieappartementen en evenmin op woningruil en huisbewaring. In de memorie van toelichting bij de Wet toeristische verhuur van woonruimte is toegelicht: 'dat met toeristische verhuur van woonruimte wordt bedoeld het tegen betaling in een woonruimte verblijf bieden aan personen die niet als ingezetene met een adres in de gemeente in de Basis Registratie Personen (BRP) zijn ingeschreven. Woningruil, anders dan voor vakantie en/of recreatie, en huisbewaring vallen hier niet onder omdat bij woningruil en huisbewaring de bewoners zich moeten inschrijven in de BRP en er derhalve geen sprake is van toeristische verhuur. Ook recreatiewoningen (zomerhuizen) vallen niet onder de reikwijdte van deze bepaling. De memorie van toelichting bij de Huisvestingswet 2014 stelt immers dat met «bewoning» als genoemd in de begripsbepaling van «woonruimte» bedoeld wordt dat de woonruimte dient als hoofdverblijf. Ruimten die, gegeven hun inrichting en voorzieningen, geschikt zijn voor tijdelijk recreatief verblijf, zoals vakantiewoningen~~25~~ zijn geen woonruimten in de zin van de Huisvestingswet 2014.' (Kamerstukken II 35 353, nr. 3, blz. 36).

Artikel 11b Verbod aanbieden zonder registratienummer
Op grond van artikel 23a van de Huisvestingswet 2014 wordt het registratienummer eenmalig aangevraagd door degene die een woonruimte aanbiedt voor toeristische verhuur, middels een door burgemeester en wethouders voorgeschreven elektronisch formulier. De eenmalige registratie is digitaal, laagdrempelig en kosteloos. Wie zich registreert, ontvangt een registratienummer. U krijgt het nummer direct per mail toegestuurd. Dit nummer moet u vervolgens in uw advertenties vermelden. Platforms zoals Airbnb hebben een speciaal veld waar u het nummer moet invullen. Er zijn geen voorwaarden verbonden aan het verkrijgen van het registratienummer, dat elektronisch en direct wordt verstrekt. Het verstrekken van een registratienummer is een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). De registratieplicht geldt voor elke afzonderlijke woonruimte die apart kan worden verhuurd, ook al bevindt die zich in hetzelfde gebouw of dezelfde woning als andere toeristisch te verhuren woonruimte van dezelfde verhuurder. Voor elk van die woonruimten moet dus een eigen registratienummer worden aangevraagd.

Op grond van artikel 51, eerste lid, van de wet, geldt ingeval toepassing is gegeven aan artikel 23a van de wet zoals in deze verordening is gedaan, voor aanbieders die hun woonruimte al voor de inwerkingtreding van het verbod aanboden voor toeristische verhuur het verbod bedoeld in dat artikel niet eerder dan zes maanden na de inwerkingtreding ervan.

Artikel 11c Dienstverlener informeert aanbieder over verbod
Dit artikel is opgenomen in artikel 23d van de wet en voorziet erin dat degene die een dienst verleent gericht op het publiceren van aanbiedingen voor toeristische verhuur van woonruimte, degene die een woonruimte aanbiedt voor toeristische verhuur dient te informeren over het verbod, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, van de wet.

Artikel 11d Jaarverbod toeristische verhuur

Three strikes and you are out: wie binnen vijf jaar voor tweemaal of vaker wordt betrapt op een overtreding van hoofdstuk 3A, riskeert een verbod van toeristische verhuur voor de tijd van maximaal een jaar (eerste lid). Als burgemeester en wethouders dat doorgeven aan een ‘tussenpersoon’, mag die voor de duur van het verbod niet adverteren voor deze aanbieder (tweede lid). Deze bepaling berust op artikel 33a van de wet.

Artikel 11e Zorgplicht aanbieder

Deze bepaling berust op artikel 151d van de Gemeentewet. Ze vormt een aanvulling op de medebewindsregeling van de wet. De zorgplicht voor de leefbaarheid van de omgeving geldt voor iedereen die aan toeristische verhuur doet. Op grond van artikel 12 van de verordening kan bij overtreding hiervan een boete worden opgelegd conform de tabel in bijlage 1 bij de verordening.

Artikel 12. Bestuurlijke boete

Deze bepaling is een uitwerking van artikel 35 van de wet, waarin is bepaald dat de gemeenteraad in de huisvestingsverordening kan bepalen dat een bestuurlijke boete kan worden opgelegd ter zake van de overtreding van de verboden bedoeld in de artikelen 8, 21 of 22, 23a, eerste of derde lid, 23b, eerste en tweede lid, 23c, eerste lid, 23d of 23e,, of van het handelen in strijd met de voorwaarden of voorschriften, bedoeld in artikel 24 van de wet.

Naast het bepalen dat de bestuurlijke boete kan worden opgelegd, bepaalt de raad in de verordening ook de hoogte van de boete die voor verschillende overtredingen kan worden opgelegd. Het college is bevoegd tot het daadwerkelijk opleggen van een bestuurlijke boete.

In de verordening zijn bestuurlijke boetes opgenomen voor overtreding van artikel 8, 23a en 23d van de wet, alsmede voor handelen in strijd met artikel 11e van deze verordening, De (maximum) hoogte van de op te leggen boete per overtreding is opgenomen in bijlage 1 bij de verordening.

De wet geeft alleen bestuursrechtelijke handhavingsmogelijkheden. Het gewone strafrecht geldt daarnaast bij overtreding van de bepalingen in het Wetboek van Strafrecht (bijvoorbeeld in geval van valsheid in geschrifte of bedreiging).

Artikel 13. Hardheidsclausule

Dit artikel maakt afwijking in specifieke situaties, te beoordelen door burgemeester en wethouders, mogelijk en behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 14. Intrekken oude verordening en overgangsregeling

Dit artikel geeft uitzonderingen aan voor situaties die op het moment van inwerkingtreding van deze verordening hier anders door benadeeld zouden worden. Huisvestingsvergunningen die zijn verleend op grond van de verordening zoals deze gold voor het tijdstip van inwerkingtreding van de onderhavige verordening, gelden als van kracht als gedaan onder deze verordening. De situatie van de genoemde huurders en kopers/eigenaren die al voor de inwerkingtreding van de Huisvestingsverordening 2019 (5 oktober 2019) huurder/koper/eigenaar waren van een woning zoals in dit artikel bedoeld blijft gelijk aan de situatie onder het overgangsrecht onder de Huisvestingsverordening 2019. Daarnaast worden lopende bezwaarschriften afgedaan volgens de oude regelgeving. Verder worden bestaande inschrijvingen beschouwd als inschrijvingen gedaan onder deze verordening met behoud van de opgebouwde inschrijfduur.

Deze verordening is niet van toepassing op de situatie dat voor de datum van inwerkingtreding van de onderhavige verordening reeds een huurovereenkomst voor middeldure woonruimten is gesloten, maar de betreffende middeldure woonruimte nog niet in gebruik is genomen voor permanente bewoning als bedoeld in deze verordening.

Artikel 15. Inwerkingtreding en citeertitel

De verordening treedt in werking op de eerste dag na bekendmaking van het besluit en vervalt na 4 jaar. Op grond van de wet kan een Huisvestingsverordening geen langere werkingsduur hebben dan 4 jaar.

Gemeente Texel

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

1e wijziging Huisvestingsverordening 2020 voor invoering registratieplicht toeristische verhuur van woonruimte

Doelenboom

Programma	**3**	**Mooi en gastvrij Texel**
Maatschappelijk doel	3.4.	Recreatie faciliteren
Beleidsdoel	3.4.2	Toerisme kwalitatief en kwantitatief stimuleren

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Gelet op

- Huisvestingswet 2014, Huisvestingsverordening Texel 2020

Overwegende

- Dat wij op 22 september 2021 het nieuwe Toeristisch Toekomstplan ‘Texel in Balans’ hebben vastgesteld;
- Dat daarin opgenomen is, in pijler 5 advies nr. 3, dat we overgaan tot de invoering van een registratieplicht voor de toeristische verhuur van woonruimten;
- Dat de druk van het toerisme op Texel, onder andere door de groei van het aanbod van de toeristische verhuur van woonruimte , ten koste gaat van de leefbaarheid op Texel in de kernen en het buitengebied;
- Dat de groei in het toerisme die we de afgelopen jaren ervaren, ten koste gaat van de leefbaarheid op Texel als geheel;
- Gelet op de artikelen 23a, 23d, 23f, 23g, 35 en 51 van de Huisvestingswet 2014 en artikel 151d van de Gemeentewet;

Besluit

de wijzigingsverordening Eerste wijziging van de Huisvestingsverordening Texel 2020, inclusief toelichting, conform het wijzigingsbesluit (bijlage 1) vast te stellen.

Ondertekening

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 16-02-2022,

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer 3110624

Bijlagen

Raadscommissie

Dossiernummer	898
Extern Zaak ID	3094446
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	1 februari 2022
Agendapunt	11
Titel	Uitbreiding terrassen pilot 5 jaar
Organisatieonderdeel	Beleid & Vergunningen
Portefeuillehouder	Burgemeester
Aanleiding	

Bijlagen
Advies - Uitbreiding terrassen pilot 5 jaar
Concept-raadsbesluit - 3094446 - Uitbreiding terrassen pilot 5 jaar

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Planningscommisie	18 januari 2022
Raadscommissie	**1 februari 2022**
Raadsvergadering	16 februari 2022

Toelichting

Door de coronamaatregelen verkeren veel horecabedrijven in financieel zwaar weer. Voor een aantal van hun
maakt de terrasuitbreiding voor de komende jaren min of meer het verschil zal tussen voortbestaan of
stoppen. Gelet hierop wordt voorgesteld de uitbreiding voor een periode van 5 jaar toe te staan waarbij de
benodigde vergunningprocedures gevoerd zullen worden. Om overlast voor omwonenden te beperken worden
er voorwaarden aan de uitbreiding gesteld.

Gemeente Texel

.txl

Advies

Uitbreiding terrassen pilot 5 jaar

Doelenboom

Programma	**4**	**Texel werkt!**
Maatschappelijk doel	4.1	Een gezonde en brede economie stimuleren
Beleidsdoel	4.1.1	Werkgelegenheid behouden en waar mogelijk bevorderen
Operationeel doel	4.1.1.1	De werkgelegenheid vergroten in de diverse economische sectoren

Raadsvoorstel

Het college van burgemeester & wethouders vraagt de gemeenteraad kennis te nemen van hun voorgenomen besluit om:

1. Horecabedrijven de mogelijkheid te geven om hun terras voor een periode van 5 jaar te mogen uitbreiden indien zijn voldoen aan de gestelde criteria.
2. De exploitatievergunning voor de betreffende bedrijven hierop aan te passen.
3. De organisatie opdracht te geven tot het opstellen van terrassenbeleid zodat na de periode van 5 jaar hieraan getoetst kan worden.

En stelt de raad voor om *geen* wensen en bedenking te hebben.
(Bij geen wensen en bedenkingen wordt de voorgestelde behandelwijze als vastgesteld aangemerkt.
Als de raad wel wensen en bedenkingen heeft, zal dit kenbaar gemaakt worden middels een amendement.)

Toelichting

Door de coronamaatregelen verkeren veel horecabedrijven in financieel zwaar weer. Voor een aantal van hun maakt de terrasuitbreiding voor de komende jaren min of meer het verschil zal tussen voortbestaan of stoppen. Gelet hierop wordt voorgesteld de uitbreiding voor een periode van 5 jaar toe te staan waarbij de benodigde vergunningprocedures gevoerd zullen worden. Om overlast voor omwonenden te beperken worden er voorwaarden aan de uitbreiding gesteld.

Consequenties

Financieel	☐ Ja	☑ Nee	Majeure risico's	☐ Ja	☑ Nee
Personeel/Organisatie	☐ Ja	☑ Nee	Beheer	☐ Ja	☑ Nee
Juridisch	☐ Ja	☑ Nee	Belanghebbenden	☑ Ja	☐ Nee
Beleid	☐ Ja	☑ Nee	Structuurvisie	☐ Ja	☑ Nee
Inkoop/Aanbesteding	☐ Ja	☑ Nee	Regie		
Deregulering	☐ Ja	☑ Nee	**Zaaknummer**	3094446	

Bijlagen

Geen bijlagen

Uitbreiding terrassen pilot 5 jaar

Samenvatting

Het college vraagt de gemeenteraad kennis te nemen van hun voorgenomen besluit om horecabedrijven de mogelijkheid te geven om hun terras voor een periode van 5 jaar te mogen uitbreiden. Om overlast voor omwonenden te beperken worden er voorwaarden aan de uitbreiding gesteld.

Om de horeca ondernemers in de corona periode tegemoet te komen hebben een aantal ondernemers hun terras mogen uitbreiden. Deze uitbreiding heeft in eerste instantie plaatsgevonden in 2020 en heeft met een beperkt aantal wijzigingen (geen eilandterrassen) ook in 2021 doorgang gevonden. De reacties uit de samenleving hierop zijn positief.

De corona pandemie is echter nog niet voorbij, horeca ondernemers hebben ook nu nog te maken met beperkende maatregelen. Voor een aantal van hun maakt de terrasuitbreiding voor de komende jaren min of meer het verschil zal tussen voortbestaan of stoppen. Een aantal uitbreidingen van terrassen heeft consequenties voor bestaande parkeerplaatsen, het college is van mening dat de noodzaak tot uitbreiding van terrassen dermate groot is dat dit prevaleert boven het behouden van de parkeerplaatsen.

Uitbreiding terrassen pilot 5 jaar

Argumenten tot advies

Om de horeca ondernemers in de corona periode tegemoet te komen hebben een aantal ondernemers hun terras mogen uitbreiden. Deze uitbreiding heeft in eerste instantie plaatsgevonden in 2020 en heeft met een beperkt aantal wijzigingen (geen eilandterrassen) ook in 2021 doorgang gevonden. De reacties uit de samenleving hierop zijn positief.

De corona pandemie is echter nog niet voorbij, horeca ondernemers hebben ook nu nog te maken met beperkende maatregelen. Een aantal horeca ondernemers vindt een terrasuitbreiding voor een langere periode wenselijk, voor een aantal van hun maakt de terrasuitbreiding voor de komende jaren min of meer het verschil zal tussen voortbestaan of stoppen. Deze laatste groep bestaat uit cafés in de dorpen die geen mogelijkheid hebben om hun café-functie te verbreden en die bovendien voor een deel van hun exploitatie echt afhankelijk is van evenementen. Deze groep wordt geraakt door de nog altijd geldende beperking van openingstijden en het feit dat het organiseren van evenementen praktisch gezien pas weer het volgend seizoen kan gaan spelen.

Een belangrijk argument van de ‘café exploitanten’ is dat men op dit moment ziet dat het 'gebruikelijke' uitgaansgedrag ingewisseld is voor het thuis (of op andere privé plekken) organiseren van samenzijn, waarbij er dan geen beperkende regels in tijd e.d. zijn. Het ondermijnt deze exploitaties op dit moment nog altijd sterk, terwijl deze cafés in de lockdown periodes al ernstig geraakt zijn in hun exploitaties en daarmee voortbestaan. In sommige gevallen is de situatie zo nijpend, dat overwogen wordt om (met hulp van UWV) ontslag voor personeel aan te vragen omdat de exploitatie onvoldoende financiële draagkracht heeft.

Voor met name deze exploitaties geldt dat een capaciteitsuitbreiding in capaciteit en een eventuele verbreding van aanbod in de vorm van snacks e.d. de komende jaren echt essentieel is om financieel weer gezond te worden. Er zijn cafés die met hulp van leveranciers een terrasuitbreiding kunnen financieren, maar daar is natuurlijk wel een terugverdientijd aan gekoppeld. Een periode van 5 jaar wordt als realistisch gezien. Men beseft ook dat er maatwerk nodig is om voor elke exploitant de uitbreiding te bekijken en te beoordelen, niet overal kan uitgebreid worden.

In een wat breder perspectief is het natuurlijk zo dat er ook andere horeca bedrijven zijn die hun voortbestaan gefinancierd hebben met eigen (pensioen)geld; en met een tijdelijke uitbreiding terugverdiencapaciteit creëren. Ook voor hen geldt dat een terugverdienperioden van 5 jaar als realistisch gezien wordt.

<u>Voorstel</u>

Gelet op bovenstaande wordt voorgesteld om de terrasuitbreiding voor een periode van 5 jaar mogelijk te maken voor een aantal horecabedrijven. Er zal te allen tijde maatwerk geleverd moeten worden, niet elk bedrijf zal het terras kunnen uitbreiden. Het is daarom noodzakelijk dat de bedrijven die de wens hebben om hun terras uit te breiden en daar ook de mogelijkheden voor zien dit aanvragen.

Bij de aanvraag zal getoetst worden op de volgende onderdelen: openbare orde en veiligheid, gebruik openbare ruimte (waaronder verkeersveiligheid en looproutes voetgangers),

1. Terrasuitbreiding mag gebruikt worden in de periode 1 april tot 1 november;
2. Terrasuitbreiding mag gebruikt worden tussen 10:00 - 22:00 uur (optioneel, afhankelijk van locatie terras);
3. Het overkappen van terrasuitbreiding is niet toegestaan;
4. Er zal te allen tijde voldoende doorgang moeten zijn voor hulpdiensten;
5. Het terras zal aangrenzend aan het betreffende horecabedrijf uitgebreid moeten worden, zogenaamde eilandterrassen zijn niet toegestaan;
6. Het gebruik van vaste terrasafscheidingen en/of vlonders is niet toegestaan;

7. Terrasuitbreidingen voor aangrenzende bebouwing (winkels of woningen) mag uitsluitend met toestemming van de eigenaar en gebruiker van het betreffende perceel.

De tijdelijke terrasuitbreidingen zijn in de afgelopen twee jaar steeds gedoogd voor wat betreft de Exploitatievergunning openbare inrichting op grond van de APV (Algemene Plaatselijke Verordening) en de Drank- en Horecawet, thans de Alcoholwet. Door deze uitgebreide terrassen nog langer te gedogen worden de belangen van omwonenden en andere belanghebbenden buiten spel gezet. Gelet op de Corona-maatregelen en de impact voor de horeca, kon dit worden verdedigd, maar dat kan niet voor nog eens 5 jaar worden verantwoord. De procedure voor gewenste uitbreidingen van terrassen moet daarom worden gevoerd voor de Exploitatievergunning openbare inrichting en de vergunning Alcoholwet.
De leges voor een wijziging van de exploitatievergunning openbare inrichting (horecabedrijf) bedraagt €87,65 (legestarief 2021). Normaal gesproken geldt een exploitatievergunning zo lang er geen wijzigingen optreden in onderneming, horecagelegenheid of wijze van exploitatie. Na de wijziging van de exploitatievergunning zal ook de vergunning Alcoholwet moeten worden aangepast aan de tijdelijke situatie. De leges voor deze aanpassing bedragen € 121,05 (legestarief 2021).
In de 5 jaar dat de uitgebreide terrassen mogen worden geplaatst zal moeten worden gewerkt aan een gedegen terrassenbeleid waarin ook het gebruik van de terrassen, terrasafscheidingen, terrasverwarming en dergelijke wordt omschreven.

Voor de bedrijven waar de mogelijkheden zijn en de gewenste uitbreidingslocatie past binnen het bestemmingsplan zal de exploitatievergunning en de vergunning Alcoholwet hierop worden aangepast voor de tijdsduur van 5 jaar.

Voor bedrijven waar de gewenste terrasuitbreiding niet past binnen het bestemmingsplan zal een aanvullende procedure gevoerd moeten worden. Belangen van derden en bezwaar/beroepsmogelijkheid spelen een rol. Bij strijd met het bestemmingsplan zal dan een omgevingsvergunning voor een tijdelijke afwijking (maximaal 5 jaar) van het gebruik van de gronden moeten worden aangevraagd. Legeskosten voor een omgevingsvergunning voor tijdelijk afwijken van het bestemmingsplan zijn € 218,90 (legestarief 2021).

Wensen en bedenkingenprocedure
In het begin van de corona periode zijn een aantal maatregelen ingevoerd waaronder het toestaan van de uitbreiding van terrassen. Destijds is aangegeven dat deze van tijdelijke aard zouden zijn en dat anders de raad betrokken wordt bij wijzigingen, dat is nu het geval.
Zoals eerder aangegeven zijn de reacties op de uitbreiding overwegend positief, het komt het sfeerbeeld en de levendigheid ten goede. Een aantal uitbreidingen van terrassen heeft consequenties voor bestaande parkeerplaatsen, bijvoorbeeld bij café De Slock. Het college is van mening dat de noodzaak tot uitbreiding van terrassen dermate groot is dat dit prevaleert boven het behouden van de parkeerplaatsen, mede gelet op het realiseren van extra parkeerplaatsen bij het Thijssehuis.

Alternatieven

1. Geen uitbreiding van terrassen meer toestaan.

2. Niet uitgaan van een pilotperiode van 5 jaar maar *indien de gewenste terrasuitbreiding past binnen het bestemmingsplan* de exploitatievergunning openbare inrichting (horecabedrijf) aanpassen voor de looptijd van de vergunning (tot wijziging onderneming, inrichting of wijze van exploitatie) = reguliere procedure. Na deze wijziging moet ook de vergunning Alcoholwet worden aangepast door wijziging van de inrichting (artikel 30 Alcoholwet) ten behoeve van de terrassen.
   Dit alternatief komt er concreet op neer dat er geen sprake meer is van een min of meer tijdelijke situatie (in voorstel 5 jaar), maar dat de uitbreiding -na het volgen van de benodigde procedures- tot het reguliere gebruik gaat behoren.

Consequenties van het advies

Belanghebbenden

Algemeen
Met dit besluit wordt nog geen toestemming verleend voor het behouden van de uitbreidingen, per geval zal er maatwerk geleverd gaan worden. De benodigde procedures voor gewenste uitbreidingen van terrassen zal dan gevoerd zoals de Exploitatievergunning openbare inrichting en de vergunning Alcoholwet. Op dat moment heeft eenieder de mogelijkheid om in te spreken, waarna een belangenafweging plaats zal vinden.

Texels ondernemersplatform (TOP)
Om de horeca ondernemers tegemoet te komen heeft TOP verzocht om de uitbreiding van terrassen ook in de komende jaren mogen uitbreiden. TOP kan zich vinden in het voorstel.

Winkelhart van Texel
Winkelhart van Texel kan zich vinden in het voorstel, ook als dat ten koste gaat van een beperkt aantal parkeerplaatsen in het centrum.

Dorpscommissie Den Burg
De dorpscommissie heeft aangegeven niet tegen de uitbreiding van terrassen te zijn, maar vindt het wel belangrijk om overlast voor omwonenden te beperken. De dorpscommissie kan zich vinden in de eisen die gesteld worden aan de uitbreiding en de te volgen procedures om de overlast te beperken.

Gemeente Texel

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

B&W	11 januari 2022
Raadscommissie	1/2 februari 2022
Gemeenteraad	16 februari 2022

Portefeuillehouder	Uitdehaag

Uitbreiding terrassen pilot 5 jaar

Doelenboom

Programma	**4**	**Texel werkt!**
Maatschappelijk doel	4.1	Een gezonde en brede economie stimuleren
Beleidsdoel	4.1.1	Werkgelegenheid behouden en waar mogelijk bevorderen
Operationeel doel	4.1.1.1	De werkgelegenheid vergroten in de diverse economische sectoren

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester & wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Overwegende

- Dat horecabedrijven in financieel zwaar weer verkeren door de corona maatregelen.
- Dat de uitbreiding van de terrassen de bedrijven kan helpen in deze moeilijke periode.
- Dat er voorwaarden aan de uitbreiding gesteld worden om overlast voor omwonenden te beperken.

Besluit

Kennis te nemen van het voorgenomen besluit van het college om:

1. Horecabedrijven de mogelijkheid te geven om hun terras voor een periode van 5 jaar te mogen uitbreiden indien zijn voldoen aan de gestelde criteria.
2. De exploitatievergunning voor de betreffende bedrijven hierop aan te passen.
3. De organisatie opdracht te geven tot het opstellen van terrassenbeleid zodat na de periode van 5 jaar hieraan getoetst kan worden.

En heeft *geen* wensen en bedenkingen ten aanzien van de voorgenomen wijze van behandeling.
(Hier komen uw eventuele wensen/bedenkingen)

Ondertekening

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van, 16 februari 2022

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer 3094446

Bijlagen

Geen bijlagen

Gemeente Texel

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

B&W	11 januari 2022
Raadscommissie	1/2 februari 2022
Gemeenteraad	16 februari 2022

Portefeuillehouder	Uitdehaag

Uitbreiding terrassen pilot 5 jaar

Doelenboom

Programma	**4**	**Texel werkt!**
Maatschappelijk doel	4.1	Een gezonde en brede economie stimuleren
Beleidsdoel	4.1.1	Werkgelegenheid behouden en waar mogelijk bevorderen
Operationeel doel	4.1.1.1	De werkgelegenheid vergroten in de diverse economische sectoren

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester & wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Overwegende

- Dat horecabedrijven in financieel zwaar weer verkeren door de corona maatregelen.
- Dat de uitbreiding van de terrassen de bedrijven kan helpen in deze moeilijke periode.
- Dat er voorwaarden aan de uitbreiding gesteld worden om overlast voor omwonenden te beperken.

Besluit

Kennis te nemen van het voorgenomen besluit van het college om:

1. Horecabedrijven de mogelijkheid te geven om hun terras voor een periode van 5 jaar te mogen uitbreiden indien zijn voldoen aan de gestelde criteria.
2. De exploitatievergunning voor de betreffende bedrijven hierop aan te passen.
3. De organisatie opdracht te geven tot het opstellen van terrassenbeleid zodat na de periode van 5 jaar hieraan getoetst kan worden.

En heeft *geen* wensen en bedenkingen ten aanzien van de voorgenomen wijze van behandeling.
(Hier komen uw eventuele wensen/bedenkingen)

Ondertekening

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van, 16 februari 2022

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer 3094446

Bijlagen

Raadscommissie

Dossiernummer	899
Extern Zaak ID	3115125
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	1 februari 2022
Agendapunt	12
Titel	Onderhoud en renovatie diverse voorzieningen haven Oudeschild 2022
Organisatieonderdeel	Gemeentewerken
Portefeuillehouder	H. Huisman
Aanleiding	Overig

Bijlagen
Advies - Onderhoud en renovatie diverse voorzieningen haven Oudeschild 2022
Bijlage 1. Toelichting beheerplan meerjaren onderhoud plan
Bijlage 2. Meer jaren onderhoudsplanning haven Oudeschild
Memo - Onderhoud en renovatie diverse voorzieningen haven Oudeschild 2022
Concept-raadsbesluit - 3115125 - Onderhoud en renovatie diverse voorzieningen haven Oudeschild 2022

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Planningscommisie	18 januari 2022
Raadscommissie	**1 februari 2022**
Raadsvergadering	16 februari 2022

Toelichting

Het gemeentelijk sanitair gebouw Noorderhaven heeft zowel douche- als toiletvoorzieningen. Het voldoet echter niet meer aan de eisen van de tijd. Het is bovendien niet geschikt voor mindervaliden. In 2019 heeft de gemeenteraad besloten het sanitair gebouw niet te slopen maar in stand te houden. De douches worden sinds de openstelling van het nieuwe sanitair gebouw Waddenhaven slechts sporadisch gebruikt. De omliggende horecaondernemingen in de Noorder- en Zuiderhaven ondervinden veel hinder van de havenbezoekers die in hun ondernemingen van de toiletten gebruikmaken. Zij hebben aangegeven het gemeentelijk sanitair gebouw te willen beheren tegen kostprijs. Zij zullen dan ook zorgen voor permanent toezicht.

Witteveen & Bos (W&B) heeft in 2019 een uitvoerige studie gedaan naar de staat van de damwandconstructies, overige havenfaciliteiten, verlichting en wegen. Er zijn aanbevelingen gedaan over regulier onderhoud, vervangingsonderhoud en klein onderhoud. In dit MJOP

wordt het advies gegeven om in 2021 en 2022 groot onderhoud uit te voeren aan de wrijfgordingen, het plaatselijk herbestraten van de kades, het (gedeeltelijk) vervangen van meerpalen en het plaatsen van anodes op de damwanden van de zgn. ‘nieuwe visserijkade’ Hiermee wordt het corrosieproces van de damwanden vertraagd en wordt voorkomen dat de in sectie XIII en sectie XV op korte termijn aan het einde van hun levensduur zijn.

Om het noodzakelijke onderhoud uit te voeren, wordt vooruitlopend op het later vast te stellen beheer- en exploitatieplan, aan de raad gevraagd om akkoord te gaan met het instellen van een onderhoudsvoorziening voor de jaren 2022 tot en met 2026.

Tevens wordt verzocht om vanuit de reserves haven een bedrag ad € 5.943.595 ten gunste te brengen van deze voorziening onderhoud haven Oudeschild waarmee het onderhoud zoals omschreven in het MJOP de komende vijf jaar is gegarandeerd.
Voor 2022 wordt verzocht € 1.554.254 beschikbaar te stellen voor groot onderhoud zoals omschreven in het MJOP, het aanbrengen van anodes op de damwanden én renovatie sanitair gebouw Noorderhaven.

Gemeente Texel

.txl

Advies

Onderhoud en renovatie diverse voorzieningen haven Oudeschild 2022

Doelenboom

Programma	**4**	**Texel werkt!**
Maatschappelijk doel	4.1	Een gezonde en brede economie stimuleren
Beleidsdoel	4.1.4	Visserij behouden en Havenactiviteiten stimuleren
Operationeel doel	4.1.4.2	Haven Oudeschild exploiteren

Raadsvoorstel

Voorgesteld wordt te besluiten:

1. Kennis te nemen van het beheerplan Meer Jaren Onderhoud Plan (MJOP)
2. Akkoord te gaan met het instellen van een voorziening onderhoud haven Oudeschild voor uitvoering van het MJOP gedurende de jaren 2022 tot en met 2026
3. In te stemmen met de renovatie van het sanitair gebouw Noorderhaven ad € 65.000 waarvan de kosten ad € 50.000 zijn opgenomen in het MJOP en akkoord te gaan met een vrijval van € 15.000 uit de voorziening rationeel gebouwenbeheer
4. Vanuit de reserves haven (frictie, personeel, egalisatie, onderhoud gelijk aan 5 jaar en onderhoud groter dan 5 jaar) een bedrag ad € 5.943.595 ten gunste te brengen van de voorziening onderhoud haven Oudeschild
5. Voor 2022 € 1.554.254 beschikbaar te stellen voor groot onderhoud zoals omschreven in het MJOP, het aanbrengen van anodes op de damwanden én renovatie sanitair gebouw Noorderhaven en dit bedrag ten laste te brengen van de nieuwe voorziening onderhoud haven Oudeschild

Toelichting

Door onzekerheid over de afkoopsom is het beheer- en exploitatieplan haven Oudeschild niet behandeld in de raad van december 2021. Het is niet duidelijk wanneer er een akkoord met RWS bereikt wordt. Omdat toch het noodzakelijke onderhoud uitgevoerd moet worden, wordt vooruitlopend op het later vast te stellen beheer- en exploitatieplan, aan de raad gevraagd om akkoord te gaan met het instellen van een onderhoudsvoorziening voor de jaren 2022 tot en met 2026.

Tevens wordt verzocht om vanuit de reserves haven een bedrag ad € 5.943.595 ten gunste te brengen van deze voorziening onderhoud haven Oudeschild waarmee het onderhoud zoals omschreven in het MJOP de komende vijf jaar kan worden uitgevoerd. Voor 2022 wordt verzocht € 1.554.254 beschikbaar te stellen voor groot onderhoud zoals omschreven in het MJOP, het aanbrengen van anodes op de damwanden én renovatie sanitair gebouw Noorderhaven.

Consequenties

Financieel	☑ Ja ☐ Nee	Majeure risico's	☐ Ja ☑ Nee
Personeel/Organisatie	☐ Ja ☑ Nee	Beheer	☑ Ja ☐ Nee
Juridisch	☐ Ja ☑ Nee	Belanghebbenden	☑ Ja ☐ Nee
Beleid	☐ Ja ☑ Nee	Structuurvisie	☐ Ja ☑ Nee
Inkoop/Aanbesteding	☑ Ja ☐ Nee	Regie	
Deregulering	☐ Ja ☑ Nee	**Zaaknummer**	3115125

Bijlagen

Toelichting beheerplan haven Oudeschild/meer jaren onderhoud plan

Meer Jaren Onderhoud Plan Witteveen & Bos 2019

Onderhoud en renovatie diverse voorzieningen haven Oudeschild 2022

Samenvatting

Het gemeentelijk sanitair gebouw Noorderhaven heeft zowel douche- als toiletvoorzieningen. Het voldoet echter niet meer aan de eisen van de tijd. Het is bovendien niet geschikt voor mindervaliden. In 2019 heeft de gemeenteraad besloten het sanitair gebouw niet te slopen maar in stand te houden. De douches worden sinds de openstelling van het nieuwe sanitair gebouw Waddenhaven slechts sporadisch gebruikt. De omliggende horecaondernemingen in de Noorder- en Zuiderhaven ondervinden veel hinder van de havenbezoekers die in hun ondernemingen van de toiletten gebruikmaken. Zij hebben aangegeven het gemeentelijk sanitair gebouw te willen beheren tegen kostprijs. Zij zullen dan ook zorgen voor permanent toezicht.

Witteveen & Bos (W&B) heeft in 2019 een uitvoerige studie gedaan naar de staat van de damwandconstructies, overige havenfaciliteiten, verlichting en wegen. Er zijn aanbevelingen gedaan over regulier onderhoud, vervangingsonderhoud en klein onderhoud. In dit MJOP wordt het advies gegeven om in 2021 en 2022 groot onderhoud uit te voeren aan de wrijfgordingen, het plaatselijk herbestraten van de kades, het (gedeeltelijk) vervangen van meerpalen en het plaatsen van anodes op de damwanden van de zgn. ‘nieuwe visserijkade’ Hiermee wordt het corrosieproces van de damwanden vertraagd en wordt voorkomen dat de damwanden in sectie XIII en sectie XV op korte termijn aan het einde van hun levensduur zijn.

Om het noodzakelijke onderhoud uit te voeren, wordt vooruitlopend op het later vast te stellen beheer- en exploitatieplan, aan de raad gevraagd om akkoord te gaan met het instellen van een onderhoudsvoorziening voor de jaren 2022 tot en met 2026.

Tevens wordt verzocht om vanuit de reserves haven een bedrag ad € 5.943.595 ten gunste te brengen van deze voorziening onderhoud haven Oudeschild waarmee het onderhoud zoals omschreven in het MJOP de komende vijf jaar is gegarandeerd.

Voor 2022 wordt verzocht € 1.554.254 beschikbaar te stellen voor groot onderhoud zoals omschreven in het MJOP, het aanbrengen van anodes op de damwanden én renovatie sanitair gebouw Noorderhaven.

Onderhoud en renovatie diverse voorzieningen haven Oudeschild 2022

Argumenten tot advies

In 2021 is het reguliere onderhoud wel uitgevoerd maar is het groot onderhoud grotendeels achterwege gebleven. Hiervoor waren diverse redenen; het walstroom en walwater netwerk werd aangelegd wat slecht te combineren was met bijvoorbeeld het vervangen van meerpalen of het herstraten van kades. Als gevolg van Covid 19 was de zgn. 'Nieuwe Visserijkade' bezet met opgelegde cruiseschepen waardoor het aanbrengen van anodes daar niet mogelijk was.

Bovenstaande is de reden dat wordt geadviseerd het onderhoud uit het MJOP van 2021 en 2022 gecombineerd in 2022 uit te voeren.

In 2019 heeft de gemeenteraad besloten het sanitair gebouw niet te slopen maar in stand te houden. Het sanitair gebouw voldoet niet meer aan de eisen van de tijd. Openstelling in de huidige staat is niet verantwoord en het gebouw dient grondig te worden gerenoveerd.

Alternatieven

- De renovatie van het sanitair gebouw Noorderhaven uit te stellen of niet uit te voeren. Dit zal gezien de huidige staat van het gebouw inhouden dat het niet verantwoord is dit gebouw in 2022 weer te openen voor publiek. Daarnaast betekent dit dat er geen mindervaliden toilet op de haven aanwezig is.

- Het MJOP niet uitvoeren. Dit bespaart op de korte termijn geld, maar zal de haven steeds minder exploitabel maken. De keuze is dan eigenlijk dat delen van de haven op termijn gesloten zullen zijn voor scheepvaart.

- Wel het voorgestelde onderhoud uit te voeren maar niet de anodes op de damwanden aan te brengen. Dit houdt in dat de investering voor het vervangen van damwanden (ingeschatte kosten ca. € 4,1 mln) niet kan worden uitgesteld. Bij het niet aanbrengen van de anodes is de verwachting dat de kritische damwanddikte in 2024 zal worden bereikt.

Consequenties van het advies

Financiële toelichting

Door onzekerheid over de afkoopsom is het Beheer- en exploitatieplan haven Oudeschild niet behandeld in de raad van december 2021. Het is niet duidelijk wanneer er een akkoord met RWS bereikt wordt. Omdat toch het noodzakelijke onderhoud uitgevoerd moet worden, wordt via dit advies, vooruitlopend op het later vast te stellen Beheer- en exploitatieplan, aan de raad gevraagd om akkoord te gaan met het instellen van een onderhoudsvoorziening voor de jaren 2022 tot en met 2026. Door het instellen van deze voorziening wordt de verplichting aangegaan dit budget te besteden aan het onderhoud van de haven voor 2022 tot en met 2026. Door een bedrag van € 5.943.595 vanuit de reserves haven (frictie, personeel, egalisatie, onderhoud gelijk aan 5 jaar en onderhoud groter dan 5 jaar) ten gunste te brengen van de nieuw in te stellen voorziening, is de omvang van de voorziening voldoende om het toekomstig groot onderhoud in eerder genoemde jaren te kunnen bekostigen.

Voor 2022 wordt gevraagd een budget beschikbaar te stellen van € 1.554.254 voor het uitvoeren van groot onderhoud, het aanbrengen van anodes damwanden en voor de renovatie van het sanitair gebouw op de Noorderhaven. Dit bedrag wordt ten laste gebracht van de nieuw in te stellen voorziening. Het sanitair gebouw op de Noorderhaven wordt gerenoveerd, de kosten hiervoor zijn € 65.000. In het MJOP is hiervoor een bedrag opgenomen van € 50.000. De raad wordt gevraagd akkoord te gaan met het vrijvallen van € 15.000 uit de voorziening rationeel gebouwenbeheer. Jaarlijks zal via de programmabegroting een voorstel worden opgenomen met het benodigd bedrag en de uit te voeren werkzaamheden in het volgende begrotingsjaar.

Reserves haven	**Stand 01-07-2021**
Haven Oudeschild frictie	€ 3.447.203
Haven Oudeschild personeel	€ 250.327
Haven Oudeschild egalisatie	€ 649.884
Haven Oudeschild onderhoud gelijk 5 jaar	€ 181.918
Haven Oudeschild onderhoud groter 5 jaar	€ 1.790.405
Totaal	**€ 6.319.737**
Onttrekking t.g.v. voorziening	**€ 5.943.595**
Stand van de reserves na onttrekking t.g.v. voorziening	**€ 376.142**

De reserves blijven in stand tot definitieve besluitvorming door de raad over de haven Oudeschild.
In bovengenoemde stand van de reserves is geen rekening gehouden met de afkoopsom RWS en met de afrekening haven 2021.
Voor de achtergrond van deze reserves wordt verwezen naar de Nota Reserves en Voorzieningen 2020.

Aanleiding / Voorgeschiedenis / Eerdere besluiten

Raadsbesluit 27-02-2019;
Dat het oude sanitair gebouw in stand moet blijven, als toiletvoorziening voor de gasten van de haven.

1. Niet over te gaan tot sloop van het oude sanitair gebouw op de haven van Oudeschild, maar deze te behouden.
2. De bouwkundige staat van het gebouw te inventariseren en op basis daarvan te komen met een voorstel voor de toekomstige exploitatie van het sanitair gebouw

Gemeente Texel

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

Onderhoud en renovatie diverse voorzieningen haven Oudeschild 2022

Doelenboom

Programma	**4**	**Texel werkt!**
Maatschappelijk doel	4.1	Een gezonde en brede economie stimuleren
Beleidsdoel	4.1.4	Visserij behouden en Havenactiviteiten stimuleren
Operationeel doel	4.1.4.2	Haven Oudeschild exploiteren

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Overwegende

- • Dat de gemeente eigenaar van de haven van Oudeschild is
- • Dat er een toekomstvisie voor de haven geldt
- • Dat er een Meer Jaren Onderhoud Plan is opgesteld

Besluit

1. Kennis te nemen van het beheerplan Meer Jaren Onderhoud Plan (MJOP)
2. Akkoord te gaan met het instellen van een voorziening onderhoud haven Oudeschild voor uitvoering van het MJOP gedurende de jaren 2022 tot en met 2026
3. In te stemmen met de renovatie van het sanitair gebouw Noorderhaven ad € 65.000 waarvan de kosten ad € 50.000 zijn opgenomen in het MJOP en akkoord te gaan met een vrijval van € 15.000 uit de voorziening rationeel gebouwenbeheer
4. Vanuit de reserves haven (frictie, personeel, egalisatie, onderhoud gelijk aan 5 jaar en onderhoud groter dan 5 jaar) een bedrag ad € 5.943.595 ten gunste te brengen van de voorziening onderhoud haven Oudeschild
5. Voor 2022 € 1.554.254 beschikbaar te stellen voor groot onderhoud zoals omschreven in het MJOP, het aanbrengen van anodes op de damwanden én renovatie sanitair gebouw Noorderhaven en dit bedrag ten laste te brengen van de nieuwe voorziening onderhoud haven Oudeschild

Ondertekening

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 16-02-2022,

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer 3115125

Bijlagen

Toelichting beheerplan haven Oudeschild/meer jaren onderhoud plan

Meer Jaren Onderhoud Plan Witteveen & Bos 2019

Toelichting beheerplan haven Oudeschild / meer jaren onderhoud plan (MJOP)

In 2019 heeft Witteveen & Bos een uitvoerige studie uitgevoerd naar de staat van de damwandconstructies en de overige havenfaciliteiten, inclusief verlichting en wegen en aanbevelingen gedaan met betrekking tot het onderhoud. De kosten die in de huidige onderhoudsbegroting zijn opgenomen, zijn niet toereikend voor het in stand houden van de bestaande haveninfrastructuur.

In 2021 is het door Witteveen & Bos opgeleverde MJOP omgezet in:

- een financiële prognose voor het volledige onderhoud voor instandhouding van de haven in zijn totaliteit . Het door Witteveen & Bos voorgestelde onderhoudsschema is in 2021 geanalyseerd. De eenheidsprijzen zijn gevalideerd en is er een planning gemaakt tot 2057 (In die periode is de volledige vervangingscyclus dan éénmaal uitgevoerd)
- een gepland onderhoudssysteem waarbij jaarlijks preventief (vervangings)onderhoud plaatsvindt waardoor de continuïteit van de haven als geheel wordt gewaarborgd

Door een onderhoudsvoorziening voor de komende vijf jaar in te richten zullen de benodigde financiële middelen gedurende deze vijf jaar altijd aanwezig zijn om het geplande onderhoud volgens schema uit te voeren.

Na validatie van de eenheidsprijzen voor de benoemde onderhoudswerkzaamheden uit het MJOP van Witteveen en Bos en aanpassing van de voorgestelde planning met startdatum 2022 is de onderhoudsbehoefte (inclusief jaarlijkse indexatie) voor de komende vijf jaar € 5.943.595.

Gespecificeerd per jaar is de onderhoudsbehoefte voor de komende vijf jaar als volgt;

2022	
Plaatsen anodes Nieuwe Visserijkade	€ 1.329.630
Vervangen wrijfgordingen sectie XV & sectie XIII	€ 29.400
Vervangen meerpalen algemeen (10x)	€ 84.880
Renovatie toiletgebouw Noorderhaven	€ 50.000
Overig groot onderhoud*	€ 60.343
	€ 1.554.253
2023	
Conserveren stalen frame houten steiger	€ 31.212
Vervangen balken houten steiger	€ 19.976.
Vervangen dukdalven (8x)	€ 370.906
Overig groot onderhoud*	€ 190.472
	€ 612.566
2024	
Vervangen meerpalen sectie XVII	€ 234.175
Vervangen damwand sectie VIII	€ 360.057
Overig groot onderhoud*	€ 164.472
	€ 758.704

2025	
Herstraten sectie IX	€ 136.634
Vervangen meerpalen talud (10x)	€ 36.751
Vervangen loopbrug & steiger	€ 20.593
Overig groot onderhoud*	€ 181.676
	€ 375.654
2026	
Vervangen meerpalen algemeen (10x)	€ 93.714
Vervangen meerpalen sectie XVI (68 x incl schoen)	€ 1.091.627
Vervangen damwand sectie XVI	€ 1.284.355
Overig groot onderhoud*	€ 172.722
	€ 2.642.418

*Overig groot onderhoud omvat zowel jaarlijks terugkerend onderhoud zoals baggerwerkzaamheden, schoonmaakkosten en lopende onderhoudscontracten voor oa het wifi en walstroom-/ drinkwaternetwerk maar ook al het incidentele groot en vervangingsonderhoud uit het MJOP.

Grote projecten in de totale onderhoud cyclus tot 2057 zijn:

2022	aanbrengen anodes nieuwe visserijkade t.b.v. verlenging levensduur damwand in het voorjaar en vervangen van tien meerpalen die in erg slechte staat verkeren
2023	vervangen stalen dukdalven haveningang zuidzijde
2024	vervangen damwand en meerpalen havenhoofd noordzijde
2026	vervangen damwand en meerpalen haveningang noordzijde
2029	vervangen damwand en meerpalen CIV-kade nieuwe deel
2032	vervangen anodes diverse secties en damwand nieuwe visserijkade
2033	vervangen damwand en meerpalen Zuiderhaven (ter hoogte van ‘t Pakhuus)
2034	vervangen damwand en meerpalen Noorderhaven zuidzijde
2035	vervangen damwand en meerpalen havenhoofd zuidzijde en Zuiderhaven westzijde
2049	vervangen damwand en meerpalen Noorderhaven noord- en oostzijde en CIV-kade oude deel
2050	vervangen damwand en meerpalen Zuiderhaven noordzijde
2051	vervangen anodes haveningang noordzijde en groot onderhoud drinkwatervoorzieningen
2054	vervangen anodes CIV-kade nieuwe deel
2057	vervangen damwand en meerpalen Zuiderhaven zuidzijde, vervangen damwand loswal asfaltcentrale (wellicht eerder mocht in de toekomst deze locatie een andere bestemming krijgen)

Een beknopt overzicht van de totale onderhoudsbehoefte;

kostensoort	klein onderhoud	groot onderhoud	vervangings-onderhoud	totale onderhoudslasten haven Oudeschild
gemiddelde kosten per jaar	€ 23.781,00	€ 287.763,85	€ 649.928,82	€ 961.473,68
totale kosten 2021 - 2030 (10 jaar)	€ 237.810,00	€ 328.627,00	€ 4.631.226,50	€ 8.155.663,50
totale kosten 2021 – 2057 (37 jaar)	€ 879.897,00	€ 10.647.262,50	€ 24.047.366,50	€ 35.574.526,00

Indeling klein onderhoud, groot onderhoud en vervangingsonderhoud is volgens de richtlijnen van het besluit begroting en verantwoording provinciën en gemeenten. ***Klein onderhoud*** beperkt zich tot kleine, maar vaak terugkerende reparaties en schoonmaakwerkzaamheden.

Groot onderhoud betreft het onderhoud aan installaties en bijvoorbeeld schilderwerk.

Vervangingsonderhoud is het vervangen van essentiële infrastructurele zaken zoals bijvoorbeeld damwanden. Alle voornoemde kosten zijn opgenomen in het meerjaren-onderhoudsplan als onderdeel van het grote geheel: de instandhouding van de haven van Oudeschild.

Met het MJOP hebben we het volledige onderhoud dat nodig is voor het in standhouden van de Oudeschilder haven financieel in beeld gebracht en wordt jaarlijks preventief (vervangings) onderhoud gepleegd, waardoor de continuïteit van de gehele haven wordt gewaarborgd.



Haven Oudeschild Texel

Meerjaren onderhoudsplanning haven Oudeschild Texel

Gemeente Texel

13 maart 2019

Project	Haven Oudeschild Texel
Opdrachtgever	Gemeente Texel
Document	Meerjaren onderhoudsplanning haven Oudeschild Texel
Status	Definitief 02
Datum	13 maart 2019
Referentie	107530/19-004.187
Projectcode	107530
Projectleider	ing. A. Hofmeijer
Projectdirecteur	ir. G. Hamoen
Auteur(s)	R. Platerink MSc
Gecontroleerd door	ing. A. Hofmeijer
Goedgekeurd door	ing. A. Hofmeijer
Paraaf	

Adres

Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V.
Leeuwenbrug 8
Postbus 233
7400 AE Deventer
+31 (0)570 69 79 11
www.witteveenbos.com
KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.

© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

	SAMENVATTING	**5**
1	**ALGEMEEN**	**7**
1.1	Doel	7
1.2	Werkwijze	7
1.3	Leeswijzer	8
1.4	Uitgangspunten	8
1.5	Wet- en regelgeving	8
1.6	Referenties	9
2	**VISIE EN BELEID**	**10**
3	**BEHEERGEBIED KADE- EN OEVERCONSTRUCTIE**	**11**
3.1	Scope	11
3.2	Beheer- en onderhoudsmaatregelen	11
3.3	Beheer- en onderhoudsbudget	13
4	**BEHEERGEBIED DAMWANDEN (ONDERDEEL VAN KADE- EN OEVERCONSTRUCTIE)**	**15**
4.1	Scope	15
4.2	Beheer- en onderhoudsmaatregelen	15
4.3	Beheer- en onderhoudsbudget	16
5	**BEHEERGEBIED WATERBODEM**	**18**
5.1	Scope	18
5.2	Beheer- en onderhoudsmaatregelen	18
5.3	Beheer- en onderhoudsbudget	18
6	**BEHEERGEBIED GEBOUWEN EN INSTALLATIES**	**20**

6.1 Scope 20
6.2 Beheer- en onderhoudsmaatregelen 20
6.3 Beheer- en onderhoudsbudget 21

7 BEHEERGEBIED WEGEN 23

7.1 Scope 23
7.2 Beheer- en onderhoudsmaatregelen 24
7.3 Beheer- en onderhoudsbudget 25

8 CONCLUSIE 27

8.1 Overzicht beheer- en onderhoudskosten 27
8.2 Aanbevelingen 28

Laatste pagina 28

Bijlage(n)

		Aantal pagina's
I	Samenvatting meerjaren onderhoudsplanning beheergebied kade- en oeverconstructie	4
II	Meerjaren onderhoudsplanning per jaar beheergebied kade- en oeverconstructie	3
III	Samenvatting meerjaren onderhoudsplanning beheergebied damwanden	2
IV	Meerjaren onderhoudsplanning per jaar beheergebied damwanden	1
V	Samenvatting meerjaren onderhoudsplanning beheergebied waterbodem	1
VI	Meerjaren onderhoudsplanning per jaar beheergebied waterbodem	1
VII	Samenvatting meerjaren onderhoudsplanning beheergebied gebouwen en installaties	1
VIII	Meerjaren onderhoudsplanning per jaar beheergebied gebouwen en installaties	1
IX	Samenvatting meerjaren onderhoudsplanning beheergebied wegen	1
X	Meerjaren onderhoudsplanning per jaar beheergebied wegen	1
XI	SSK raming vervangen damwanden en meerpalen	6

SAMENVATTING

De gemeente Texel heeft Witteveen+Bos gevraagd om het benodigde beheer- en onderhoudsbudget voor de haven Oudeschild te bepalen. Om dit in kaart te brengen heeft Witteveen+Bos NEN 2767 inspecties uitgevoerd op het haven- en wegenareaal en een duikinspectie met een restlevensduuranalyse om de technische staat en restlevensduur van de damwanden te bepalen. Op basis van de inspectie uitkomsten is de MJOP opgesteld.

In het MJOP is onderscheid gemaakt in vijf beheergebieden:
- kade- en oeverconstructies;
- damwanden;
- waterbodem;
- gebouwen en installaties;
- wegen.

In tabel 1 tot en met tabel 3 wordt er per beheergebied en totaal voor de haven het benodigde beheer- en onderhoudsbudget opgesomd. Er is hierbij onderscheid gemaakt in klein onderhoud / exploitatie kosten, groot onderhoud en vervangingsonderhoud. De definitie van klein onderhoud zijn onderhoudswerkzaamheden met een repetitief karakter en een frequentie van 6 jaar of minder. Is de frequentie hoger, dan is er sprake van groot onderhoud. Bij volledig vervangen van het onderdeel / systeem dan valt het onder de vervangingswerkzaamheden.

Binnen deze drie categorieën zijn de kosten voor de eerste 50 jaar (2019 t/m 2068), de eerste 10 jaar (2019 t/m 2028) en de gemiddelde kosten (over de komende 50 jaar) berekend. Bij het beheergebied damwanden wordt er vanwege de omvang van de onderhoudswerkzaamheden eveneens de benodigde reservering voor de eerstvolgende vervangingswerkzaamheden (anodes of damwanden) opgenomen. De reservering is opgenomen naar rato van de verstreken tijd (c.q. indien de onderhoudsfrequentie 40 jaar is en de vervanging 15 jaar na het einde van de MJOP periode, 2083, plaatsvindt. Dan is de reservering 25/40^{e} van het benodigde onderhoudsbudget.)

Tabel 1 Beheer- en onderhoudskosten klein onderhoud en exploitatie haven Oudeschild

Kostensoort	Beheergebied 1 kade- en oeverconstr.	Beheergebied 2 damwanden	Beheergebied 3 waterbodem	Beheergebied 4 gebouwen en installaties	Beheergebied 5 wegen	Totaal haven Oudeschild
gemiddelde kosten per jaar	€ 11.862	€ 5.000	€ 0	€ 42.915	€ 34.379	€ 94.156
totale kosten komende 10 jaar	€ 72.548	€ 50.000	€ 0	€ 429.150	€ 338.117	€ 889.815
totale kosten komende 50 jaar	€ 593.094	€ 250.000	€ 0	€ 2.145.750	€ 1.718.947	€ 4.707.791

Tabel 2 Beheer- en onderhoudskosten groot onderhoud haven Oudeschild

Kostensoort	Beheergebied 1 kade- en oeverconstr.	Beheergebied 2 damwanden	Beheergebied 3 waterbodem	Beheergebied 4 gebouwen en installaties	Beheergebied 5 wegen	Totaal haven Oudeschild
gemiddelde kosten per jaar	€ 15.172	€ 119.890	€ 125.000	€ 40.307	€ 18.155	€ 318.524
totale kosten komende 10 jaar	€ 138.781	€ 866.620	€ 1.250.000	€ 24.136	€ 296.643	€ 2.576.180

Kostensoort	Beheergebied 1 kade- en oeverconstr.	Beheergebied 2 damwanden	Beheergebied 3 waterbodem	Beheergebied 4 gebouwen en installaties	Beheergebied 5 wegen	Totaal haven Oudeschild
totale kosten komende 50 jaar	€ 758.579	€ 5.994.507	€ 6.250.000	€ 2.015.337	€ 907.763	€ 15.926.186

Tabel 3 Beheer- en onderhoudskosten vervangingsonderhoud haven Oudeschild

Kostensoort	Beheergebied 1 kade- en oeverconstr.	Beheergebied 2 damwanden	Beheergebied 3 waterbodem	Beheergebied 4 gebouwen en installaties	Beheergebied 5 wegen	Totaal haven Oudeschild
gemiddelde kosten per jaar	€ 82.353	€ 286.597	€ 0	€ 37.459	€ 41.545	€ 447.953
totale kosten komende 10 jaar	€ 1.632.434	€ 1.502.570	€ 0	€ 936.470	€ 192.474	€ 4.263.948
totale kosten komende 50 jaar	€ 4.117.627	€ 14.329.833	€ 0	€ 1.872.940	€ 2.077.229	€ 22.397.628

Witteveen+Bos adviseert om zo spoedig mogelijk een strategie te bepalen voor het vervangen dan wel constructief verstevigen van het noordelijk ronddeel. Gezien de geconstateerde schadebeelden (diepe pitting en sterke afname staaldikte) is het noodzakelijk dat het ronddeel verstevigd wordt om het bezwijken van het ronddeel, en daarmee stremming van de haven, te voorkomen. Immers, is de kans groot dat bij het bezwijken van het ronddeel de haven niet meer toegankelijk is.

Het effect van MIC (microbieel geïnduceerde corrosie) op de damwanden is nu visueel beoordeeld, gezien de schadebeelden e.g. plaatselijke diepe pitting op sommige damwanden, wordt er geadviseerd om een diepgaander onderzoek naar MIC uit te voeren

1

ALGEMEEN

1.1 Doel

Het voorliggende rapport omvat het MeerJaren OnderhoudsPlan (MJOP) van de haven Oudeschild op het eiland Texel. De haven bestaat uit de Noorder- en Zuiderhaven, de werk- en passantenhaven en de recreatie- en plezierhaven. Het eigendom en daarmee het beheer en onderhoud van de eerste vier havens is op 1 december 2008 overgedragen van Rijkswaterstaat aan de gemeente Texel.

Het doel van dit MJOP is om inzichtelijk te maken welk onderhoudsbudget de gemeente nodig heeft, om de haven in stand te houden voor de korte termijn (10 jaar), en een vooruitblik te geven voor de lange termijn (50 jaar).

1.2 Werkwijze

Voor het opstellen van dit rapport is gestart met het uitvoeren van een bureaustudie, waarbij de beschikbare tekeningen en gegevens van de haven Oudeschild zijn bestudeerd. Op basis van deze bureaustudie is de decompositie van alle objecten in de haven opgesteld, is er een inschatting van de technische staat van de objecten gemaakt en zijn de risico's geïnventariseerd. Op basis van deze risico-inventarisatie is een risico gestuurde inspectie uitgevoerd. Hierbij is de nadruk gelegd op de elementen en bouwdelen waarvan uit de bureaustudie is gebleken dat er een verhoogde kans was dat ze in een slechte(re) staat verkeren.

De inspecties van de haven bestaan uit een conditiemeting uitgevoerd op basis van de NEN 2767 voor de beheergebieden:
1 kade- en oeverconstructie;
2 wegen.

Daarnaast is er een duikinspectie uitgevoerd voor het beheergebied damwanden.

De resultaten van de inspecties zijn verwerkt in een inspectierapporten. De inspectierapporten van de conditiemeting worden separaat opgeleverd evenals als het inspectierapport van het duiken.

De benodigde beheer- en onderhoudskosten voor de beheergebieden gebouwen en installaties en waterbodem zijn bepaald aan de hand van de aangeleverde informatie van de gemeente. Er is geen inspectie uitgevoerd voor deze beheergebieden.

Op basis van de conditiemetingen en gegevens van de gemeente is de MJOP opgesteld voor de beheergebieden kade- en oeverconstructie, waterbodem, gebouwen en installaties en wegen. Op basis van de duikinspecties is een separaat adviesrapport opgesteld (Adviesrapport damwandconstructies haven Oudeschild, kenmerk 107530/19-004.185, d.d. 13 maart 2019). Dit adviesrapport vormt de basis voor de bepaling van de MJOP activiteiten voor het beheergebied damwanden.

1.3 Leeswijzer

De uitgangspunten die gehanteerd zijn voor het opstellen van dit rapport zijn weergegeven in paragraaf 2.4. Indien er specifieke uitgangspunten zijn toegepast voor beheergebieden, dan is dit benoemd in het betreffende hoofdstuk van het deelgebied. In hoofdstuk 3 is de visie en beleid beschreven van de gemeente Texel. In hoofdstuk 4 t/m 8 zijn de verschillende beheergebieden beschreven. Tenslotte zijn de verschillende beheergebieden samengevoegd in de conclusie om een integraal kostenplaatje voor de haven op te stellen.

1.4 Uitgangspunten

Bij het opstellen van het onderhoudsplan zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:
- activiteiten inzake incident- en calamiteitenmanagement worden buiten beschouwing gelaten;
- ijsbestrijding wordt niet beschouwd;
- tenzij expliciet anders aangegeven, is de aangeleverde informatie van de gemeente gebruikt als basis voor de MJOP;
- het moment van vervangen van de remmingswerken is bepaald aan de hand van het moment van vervangen van de achterliggende damwanden;
- op basis van de conditiescores uit de conditiemetingen zijn de onderhoudsmaatregelen ingepland. Er is per bouwdeel bekeken wat het gebrek is, en afhankelijk van het soort gebrek is bepaald welke maatregel benodigd is en binnen welk termijn. Daardoor is het mogelijk dat bouwdelen met een gelijke conditiescore niet op hetzelfde jaar onderhoudsmaatregelen toebedeeld hebben gekregen;
- de eenheidsprijzen uit de bronnen zijn omgerekend naar het meest recente prijspeil van de CBS voor de GWW sector. Dit betreft het prijspeil januari 2018;
- de eenheidsprijzen in de toekomst zijn niet verrekend middels een inflatiecorrectie of netto contante waarde. De gemeente wenst de benodigde budgetreservering zelf ieder jaar te kunnen indexeren naar de op dat moment geldende inflatiecijfers;
- dit document legt geen verplichting op om de onderhoudsmaatregelen op de beschreven manier uit te voeren. De getallen zijn gebaseerd op kostenkengetallen (geïndexeerd naar prijspeil 2018). De daadwerkelijke onderhoudsmaatregelen dienen uitgevoerd te worden op basis van de bij inspecties vastgestelde degradatie.

1.5 Wet- en regelgeving

De eigenaar / beheerder is verplicht om het beheer- en onderhoud uit te voeren wat onder redelijkheid- en billijkheid verwacht mag worden van een eigenaar, zodat er geen gevaarlijke situaties optreden. Dit wordt ook wel het goed huisvaarderschap genoemd. Om hieraan te kunnen voldoen is het noodzakelijk dat er periodiek inspecties uitgevoerd worden, zodat de eigenaar / beheerder inzichtelijk heeft wanneer zijn areaal in een verslechterde staat verkeerd en er bewuste keuzes gemaakt kunnen worden of er onderhoudsacties vereist zijn. Er wordt aanbevolen om minimaal de volgende inspecties uit te voeren:
- NEN 2767 inspectie voor de wegen en aanverwant areaal;
- NEN 3140 inspecties voor elektrotechnische installaties.

Daarnaast gelden specifieke wet- en regelgeving bij groot onderhoud en vervangingswerkzaamheden. Welke wet- en regelgeving van toepassing is, is sterk afhankelijk van de aard van de werkzaamheden. Daarnaast wordt er regelmatig wetgeving aangepast of vervalt er bestaande wetgeving. Het is daarom noodzakelijk om bij de verschillende werkzaamheden vooraf te inventariseren welke wetgeving er in acht wordt genomen moet worden. Het zal hierbij voornamelijk gaan om wet- en regelgeving van de CUR, RBK, CROW en/of NEN.

1.6 Referenties

De volgende bronnen zijn gebruikt voor het opstellen van dit MJOP:

- referentiedocumenten v3.1a Rijkswaterstaat;
- CROW publicatie 145, 2004;
- kosten kleine (re)constructies GWW-boekje 2002;
- kostendeskundigen van Witteveen+Bos;
- beheer en Exploitatie van de haven van Oudeschild, 2013;
- verkenning Haven Oudeschild, bijlagen: Een sterke haven in 2025, 2014;
- startoverleg, MJOP Haven Oudeschild, 30-5-2018;
- prestatiecontract baggeren Beens, 2017;
- adviesrapport Seijsener 'Onderzoek naar walstroom- en drinkwatervoorziening op de gemeentehaven Oudeschild op Texel';
- adviesrapport damwandconstructies haven Oudeschild, Witteveen+Bos, 2019;
- NEN 2767 inspectierapporten, Witteveen+Bos, 2018 (zip bestand).

2

VISIE EN BELEID

Voor de gemeente is het beheren en onderhouden van de haven van groot belang gezien de belangrijke functies die de haven vervult voor het eiland. Het is niet alleen een trekpleister voor toeristen en dagjes mensen die aanmeren met de boot maar biedt ook faciliteiten voor de lokale industrie in de vorm van overslag en laad- en loskades.

De gemeente Texel heeft zijn visie en ambitie met de haven beschreven in het beleidsstuk ‘de verkenning Haven Oudeschild, bijlage Een sterke haven in 2025’ geschreven. In het beleidsstuk worden verschillende aandachtsgebieden belicht. Doordat de focus van het beleidsstuk ligt op de ontwikkelingsmogelijkheden van de verschillende aandachtsgebieden, en niet op het beheer en onderhoud en er geen prioriteiten gesteld worden aan de verschillende aandachtsgebieden, biedt de beleidsvisie onvoldoende handvatten om de gewenste koers voor het beheer en onderhoud te bepalen.

In het startoverleg met de gemeente op 30 mei is de visie op het gebied van beheer en onderhoud van de haven nader toegelicht (Startoverleg, MJOP Haven Oudeschild, 30-5-2018). Het belangrijkste voor de haven is het instandhouden van de verschillende functies. Bij vervangingen wordt er daarom uitgegaan van dezelfde materialen en systemen. Een uitzondering is de walstroom en elektra aansluitpunten. Deze worden op zeer kort termijn vernieuwd, waar de gemeente een adviesrapport over heeft laten opstellen. Dit rapport wordt gehanteerd om de beheer- en onderhoudskosten te bepalen.

Op basis van de uitvraag en het startoverleg is besloten dat in de haven het beleidsniveau basis wordt gehanteerd. Dit is vertaald naar een conditiescore van 3 conform de NEN 2767. Dit betekent dat, wanneer uit de inspectie is gebleken dat een bouwdeel een conditiescore van 3 of hoger heeft, een onderhouds- en/of vervangingsmaatregelen ingepland wordt. Als uitzondering op het bovenstaande, wordt voor de waterbodem het kwaliteitsniveau hoog gehanteerd vanwege het belang van de bereikbaarheid van de haven. Het inplannen is weergegeven in het kolom ‘actie eerste jaar’ (zie bijlagen I t/m V Meerjaren Onderhoudsplanning van het beheergebied). Als uitzondering hierop is aangegeven dat de verzorging van het toeristische deel van de haven meer aandacht behoeft. Elementen die de uitstraling beïnvloeden, zoals de verharding en het meubilair worden frequenter onderhouden.

3

BEHEERGEBIED KADE- EN OEVERCONSTRUCTIE

3.1 Scope

Het beheergebied kade- en oeverconstructie bestaat uit de verschillende damwanden, de twee rondelen, de steigers en het talud met bijbehorende voorzieningen zoals meerpalen en afmeervoorzieningen. Omdat er voor de damwanden een technische inspectie met levensduuronderzoek is uitgevoerd worden de damwanden apart behandeld in hoofdstuk 4.

De conditiemeting voor de kade- en oeverconstructie is opgedeeld in verschillende secties die gelijk zijn aan de verschillende damwanden. In hoofdstuk 4, afbeelding 4.1 is deze opdeling visueel weergegeven. In totaal zijn er 21 secties benoemd.

3.2 Beheer- en onderhoudsmaatregelen

In deze paragraaf worden de belangrijkste beheer- en onderhoudsmaatregelen nader toegelicht.

Beton
Er zijn enkele elementen en bouwdelen van beton toegepast op de haven. Voor het herstellen van betonschades aan deze elementen en bouwdelen is aangenomen dat de schades hersteld worden door twee medewerkers. In de haven komt er meerdere keren per jaar contact voor tussen schepen en de kadeconstructie. Hierdoor wordt er op ongeveer 10 locaties per jaar betonschade hersteld. Er is aangenomen dat bij het herstellen van betonschades er steeds schade op vijf verschillende locaties hersteld worden. Door de reistijd (bootovertocht) is er uitgegaan van twee werkdagen per herstelactie van vijf schades.

De kosten zijn als volgt opgebouwd:

Twee medewerkers à EUR 50,-- per uur voor 16 uur =	EUR 1.600,--
Materieel en materiaal:	EUR 400,--
Totaal:	EUR 2.000,-- per 5 schades/EUR 400,-- per schade

De vervanging van de betonsloven op de damwanden is onderdeel van de vervangingswerkzaamheden aan de damwanden en wordt daarom niet opgenomen in dit beheergebied.

Steiger
Er zijn vier steigers toegepast in de haven. Bij beide rondelen (sectie Ia en XVII), langs de noordelijke ingang van de haven (sectie XVI) en een steiger bij de passantenhaven (sectie houten steiger).

De steigers bij de twee rondelen en bij de noordelijke ingang zijn op dezelfde wijze opgebouwd. De steigers zijn verbonden aan de meerpalen middels dwarsbalken en diagonalen. Bovenop de dwarsbalken liggen langsbalken met daarop de planken. De kostenberekening is opgebouwd op basis van de volgende gegevens:

- steiger:
  - dwarsbalken: 22 x 22 x 150 cm, 12 stuks bij 30 meter steiger;

  - langsbalken: 12 x 8 cm (lengte gelijk aan lengte steiger);
  - diagonalen: 10 x 6 x 250 cm, 12 stuks bij 30 meter steiger;
  - totaal per m^1 steiger: 0,054 m^3 hout;
- bordes:
  - planken (bordes): 10 x 4 x 150 cm;
  - totaal per m^1 steiger: 0,006 m^3 hout;
- reling:
  - staanders: 10 x 6 x 150 cm, 12 stuks;
  - zijplanken: 10 x 3 (lengte gelijk aan de lengte steiger; 30 meter);
  - bovenbalk: 6 x 4 (lengte gelijk aan de lengte steiger; 30 meter);
  - totaal reling per m^1 steiger: 0,01 m^3 hout.

De houten steiger bij de passantenhaven is anders opgebouwd. Deze steiger rust op stalen buizen met een stalen frame. De houten steiger bestaat uit dwarsbalken waar de langsbalken op rusten voor de bevestiging van het bordes met daarop een randbalk. Er is uitgegaan van de volgende gegevens bij de kostenberekening:
- balken:
  - dwarsbalken: 30 x 30 cm;
  - randbalken: 15 x 15 cm;
  - langsbalken: 10 x 5 cm; 14 stuks;
  - totaal balken per m^1 steiger: 0,183 m^3 hout;
- bordes:
  - planken (bordes): 10 x 8 x 1100 cm;
  - totaal per m^1 steiger: 0,088 m^3 hout.

Vanwege de vochtige omgeving waarin het hout continue staat, wordt er aanbevolen om hout te gebruiken van duurzaamheidsklasse I. In dit onderhoudsplan is er uitgegaan van Azobé hout, dat een levensduur heeft van ongeveer 20 jaar in een natte omgeving.

Kunststof drijvers

Langs sommige kadesecties bevinden zich kunststof drijvers. De drijvers hebben een levensduur van ongeveer 40 jaar. Om deze levensduur te bewerkstelligen moeten ze ieder jaar gereinigd te worden van aanslag. De stalen kettingen waren de drijvers aan bevestigd zitten hebben een levensduur van ongeveer 7 jaar.

Bolders

De eenheidsprijs van de bolders is bepaald op basis van het verwijderen en plaatsen van 10 bolders per keer. De prijs is als volgt opgebouwd:
- verwijderen en afvoeren bestaande bolder incl. betonnen poer (1 m3): EUR 100,-- (per bolder)
- kosten bolder incl. storten poer: EUR 500,-- (per bolder)
- kosten materieel (betonvrachtwagen en minikraan voor verwijderen poer): EUR 1.000,-- (10 bolders)
- manuren: 4 man 10 uur: EUR 2.000,-- (10 bolders)
- totaal per bolder: EUR 900,--

Bij het vervangen van de bolders zijn de kosten van het plaatselijk openbreken en herstraten meegenomen in de eenheidsprijs.

Wrijfgording

Voor de wrijfgordingen is net als bij de steiger uitgegaan van Azobé hout. De levensduur van de wrijfgordingen is geschat op 10 jaar, omdat de krachten die erop uitgeoefend worden groter zijn dan bij een steiger.

De afmetingen van de wrijfgordingen bedragen 20 x 20 cm.

Meerpalen en duckdalven

De kop van de meerpalen worden periodiek geverfd, zodat ze goed zichtbaar blijven. Daarnaast moeten ze vervangen te worden op het moment dat ze versleten zijn.

Voor het verven zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:
- er is een milieuvoorziening noodzakelijk om vervuiling van het water te voorkomen;
- er is een bereikbaarheidsvoorziening noodzakelijk voor een goede bereikbaarheid (kleine hoogwerker);
- er kunnen 4 palen per dag geschilderd worden (incl. schuren en plaatsen voorzieningen).

De kosten bedragen daarmee:
- milieuvoorziening: EUR 25,--/ paal;
- bereikbaarheidsvoorziening: EUR 37,50 / paal (gebaseerd op een huurduur van een week);
- mankosten: EUR 100,-- / paal (gebaseerd op 4 palen per dag);
- klein materiaal / materieel: EUR 25,-- / paal;
- totale kosten per paal: EUR 187,50.

De remmingswerken (meerpalen en duckdalven) hebben een levensduur die gemiddeld genomen overeen komt met de damwanden; 50 jaar. Vanwege de verwevenheid tussen de remmingswerken en de damwanden, wordt de vervanging hiervan gelijktijdig met de damwanden ingepland. Incidenteel zullen er palen zijn die eerder vervangen moeten worden dan de damwanden. Op basis van ervaring van Witteveen+Bos en de gemeente wordt de incidentele vervanging geraamd op 10 palen per 5 jaar. In verband met het incidentele karakter is de vervanging algemeen bepaald en niet per sectie.
De vervangingskosten van de meerpalen en dukdalven zijn bepaald in een SSK raming. De meerpalen in sectie XVI bestaan uit de Koningspalen en de kleine palen. De SSK raming is toegevoegd in bijlage VI.
Conform de SSK systematiek zijn de directe vervangingskosten vermeerderd met de volgende posten:
- nader te detailleren bouwkosten, i.v.m. de globale kostenbepaling;
- indirecte bouwkosten;
- risico's bouwkosten;
- engineeringskosten;
- benoemde direct bijkomende kosten;
- overig bijkomende kosten.

Monument

Het gemetselde monument verkeerd momenteel in een slechte staat, waardoor een groot deel van het voegwerk hersteld moet worden. Er zijn daarom twee verschillende herstelmaatregelen opgenomen. Een waarbij 75 % van het voegwerk hersteld moet worden. Dit is een eenmalige actie om het monument weer te herstellen naar een goede staat. Daarna wordt ervan uit gegaan dat periodiek herstelwerkzaamheden worden uitgevoerd, waardoor de omvang van de werkzaamheden minder groot zijn. Beide maatregelen zijn gebaseerd op de referentiedocumenten van Rijkwaterstaat en zijn inclusief plaatselijk inboeten van de stenen.

Talud

In het gedeelte van de haven dat beheert wordt door de gemeente is op drie locaties een talud bestaande uit stortsteen aangebracht. Dit stortsteen bevindt zich bij de onderwaterdamwand (damwandsectie XVI), voor de loswal (damwandsectie XIV) en in het verlengde van de loswal naar de recreactiehaven (sectie talud). Periodiek zal het noodzakelijk zijn om het stortsteen plaatselijk te herstellen i.v.m. verzakkingen en uitspoelingen.

3.3 Beheer- en onderhoudsbudget

In bijlage I is de samenvatting weergegeven van het benodigde onderhoudsbudget voor het beheergebied kade- en oeverconstructie. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën kosten:
- klein onderhoud/exploitatie: onderhoud met een frequentie van eens per 6 jaar of minder;
- groot onderhoud: onderhoud met een frequentie van eens per 7 jaar of meer;
- vervangingsonderhoud: onderhoud waarbij het gehele bouwdeel of element wordt vervangen.

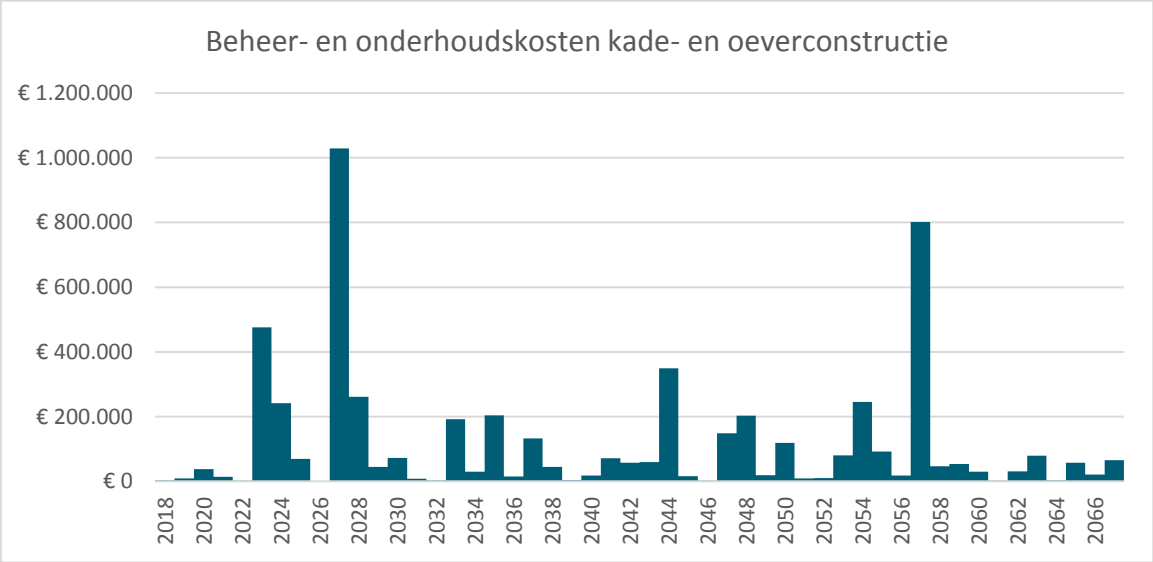
In bijlage II zijn de kosten gedetailleerd weergegeven. Hier is inzichtelijk welke onderhoudsmaatregelen opgesteld zijn en wat de totale onderhoudskosten (onderste regel) per jaar zijn.

Tabel 3.1 geeft een samenvatting van de beheer- en onderhoudskosten voor het beheergebied kade- en oeverconstructies. De gemiddelde kosten zijn de gemiddelde kosten over de komende 50 jaar. In afbeelding 3.1 worden de kosten per jaar visueel weergegeven.

Tabel 3.1 Samenvatting beheer- en onderhoudskosten beheergebied kade- en oeverconstructie komende 10 jaar

Kostensoort	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Vervangings-onderhoud	Totale kosten beheergebied
gemiddelde kosten per jaar	€ 11.862	€ 15.172	€ 82.353	€ 109.386
totale kosten komende 10 jaar	€ 72.548	€ 138.781	€ 1.632.434	€ 1.843.763
totale kosten komende 50 jaar	€ 593.094	€ 758.579	€ 4.117.627	€ 5.469.301

Afbeelding 3.1 Beheer- en onderhoudskosten kade- en oeverconstructie



4

BEHEERGEBIED DAMWANDEN (ONDERDEEL VAN KADE- EN OEVERCONSTRUCTIE)

4.1 Scope

Het beheergebied damwanden bestaat uit de damwanden die zijn toegepast in de gehele haven. De damwanden zijn onderverdeeld in verschillende secties analoog aan de secties van de kade- en oeverconstructies. De verschillende secties zijn opgedeeld in clusters. Damwanden die in (ongeveer) hetzelfde jaar zijn gebouwd en een soortgelijke damwandtype (e.g. AZ reeks en BZ reeks) zijn geclusterd. In afbeelding 4.1 zijn de verschillende kadesecties met de clusteringen visueel weergegeven.

Afbeelding 4.1 Clustering damwanden en kadenummers



4.2 Beheer- en onderhoudsmaatregelen

In het 'Adviesrapport damwandconstructies haven Oudeschild' wordt in meer detail beschreven hoe de restlevensduur van de verschillende damwanden / clusters is bepaald en waarom bepaalde onderhoudsmaatregelen worden geadviseerd. De adviezen uit het damwandrapport worden toegepast in dit MJOP om de totale kosten voor het beheer- en onderhoud van de haven te bepalen. Omdat de individuele damwandsecties uit de clusters overeenkomsten vertonen met elkaar qua type, bouwjaar en toepassing van

anodes hebben ze ongeveer dezelfde onderhoudsbehoefte. Om deze reden zijn de onderhoudsmaatregelen binnen een clusters identiek, tenzij metingen op specifieke damwandsecties aanleiding geven om hier van af te wijken. Voor het MJOP wordt binnen een cluster de onderhoudsbehoefte van de slechtste damwandsectie aangehouden als representatief voor het gehele cluster.

De belangrijkste conclusies uit de duikinspecties worden hier kort opgesomd, voor meer gedetailleerde informatie wordt naar het 'Adviesrapport damwandconstructies haven Oudeschild' van Witteveen+Bos verwezen:

- er zijn binnen ieder cluster een of meerdere metingen uitgevoerd. Op basis van de staaldiktemetingen en areaalgegevens zijn er restlevensduurberekeningen uitgevoerd. Deze berekende restlevensduur is inclusief de levensduur verlenging (25 jaar) van de anodes;
- op basis van de restlevensduurberekening is het moment van vervangen / plaatsen van anodes en het vervangen van de gehele damwand ingepland;
- uit de inspecties is gebleken dat de anodes hun werk naar behoren doen;
- tijdens de inspecties is de staaldikte gemeten om de sterkte te berekenen. De stabiliteit is geen onderdeel geweest van het onderzoek;
- vanwege de onzekerheid over de restlevensduur en reststerkte van de damwanden is het functioneren van de anodes cruciaal, immers goedwerkende anodes zorgen ervoor dat de damwand zelf niet verder degradeert. Daarom wordt er geadviseerd om:
  - ieder jaar potentiaalmetingen uit te voeren en de gegevens over de jaren heen met elkaar te vergelijken, zodat een dalende trend vroegtijdig opgemerkt wordt;
  - om de vijf jaar een duikinspectie uitvoeren om de visuele staat van de anodes te beoordelen;
- voor sectie XIII en XV is het plaatsen van anodes geadviseerd. Door de plaatsing van de anodes wordt de verwachtte restlevensduur van de damwand met 25 jaar verlengd;
- voor damwand sectie XVI en XVII wordt er vanwege de slechte staat van de damwand geadviseerd om de gehele damwand te vervangen en direct anodes bij te plaatsen. De damwandsecties zijn reeds in een te slechte staat om eerst alleen anodes te plaatsen en vervanging uit te stellen;
- bij de vervanging van de damwanden is uitgegaan dat gelijktijdig de gording, sloof, drainage, ankers en anodes vervangen worden. Daarnaast is er voor de raming uitgegaan dat alle damwanden vervangen worden door een gelijksoortige damwandconstructie (AZ28-700). De opbouw van de kosten is uitgewerkt in bijlage VI. De kosten zijn op dezelfde wijze opgebouwd als bij de meerpalen in paragraaf 3.2.
- in samenspraak met de gemeente is er besloten om een financiële reservering op te nemen voor de vervanging van damwanden en anodes die plaatsvinden na 2068. Hierdoor wordt er voorkomen dat er een groot financieel gat ontstaat in de begroting aan het einde van de MJOP termijn. De reservering is opgenomen naar rato van de verstreken tijd (c.q. indien de onderhoudsfrequentie 40 jaar is en de vervanging 15 jaar na het einde van de MJOP periode, 2083, plaatsvindt. Dan is de reservering 25/40e van het benodigde onderhoudsbudget).

Op het noordelijk ronddeel zijn sterke staaldikte afnames geconstateerd (+/- 15 mm) in combinatie met lokaal hevige pitting (+/- 8 mm). Deze combinatie resulteert in hoog risicoprofiel met een grote kans op bezwijken op kort termijn, doordat de kans reëel is dat er binnen korte tijd gaten in de damwand ontstaan met uitspoeling tot gevolg. Hierdoor kan de damwand zijn stabiliteit verliezen en bezwijken. Op het moment dat het ronddeel bezwijkt, dan wordt de doorgang van de haven gestremd. Er wordt daarom met klem aanbevolen om in 2019 een strategie te ontwikkelen voor de aanpak van het ronddeel. In het damwandrapport wordt hier nader op ingegaan.

4.3 Beheer- en onderhoudsbudget

In bijlage III is de samenvatting weergegeven van het benodigde onderhoudsbudget voor het beheergebied kade- en oeverconstructie. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën kosten:

- klein onderhoud/exploitatie: onderhoud met een frequentie van eens per 6 jaar of minder;
- groot onderhoud: onderhoud met een frequentie van eens per 7 jaar of meer;
- vervangingsonderhoud: onderhoud waarbij het gehele bouwdeel of element wordt vervangen.

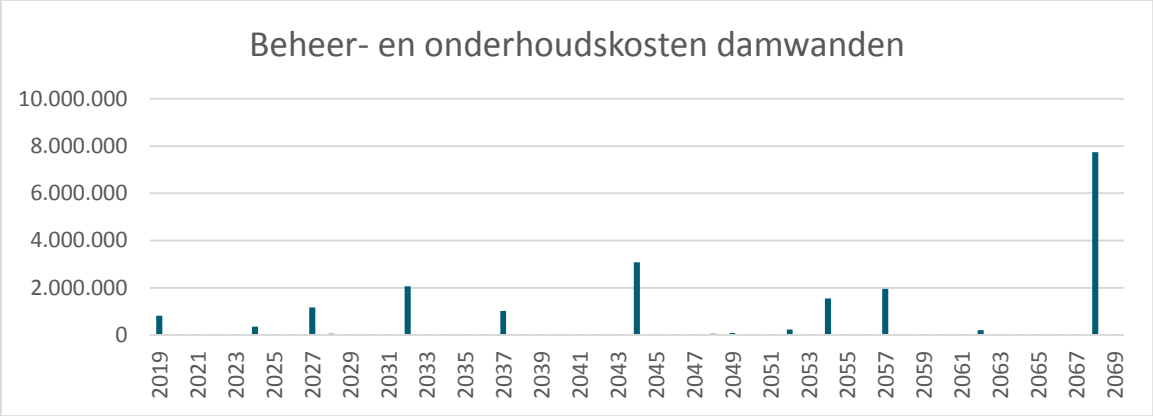
In bijlage IV zijn de kosten gedetailleerd weergegeven. Hier is inzichtelijk welke onderhoudsmaatregelen opgesteld zijn en wat de totale onderhoudskosten (onderste regel) per jaar zijn.

Tabel 4.1 geeft een samenvatting van de beheer- en onderhoudskosten voor het beheergebied kade- en oeverconstructies. De gemiddelde kosten zijn de gemiddelde kosten over de komende 50 jaar. In figuur 4.2 worden de kosten per jaar visueel weergegeven.

Tabel 4.1 Samenvatting beheer- en onderhoudskosten beheergebied damwanden

Kostensoort	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Vervangings-onderhoud	Totale kosten beheergebied
gemiddelde kosten per jaar	€ 5.000	€ 119.890	€ 286.597	€ 411.487
totale kosten komende 10 jaar	€ 50.000	€ 866.620	€ 1.502.570	€ 2.419.190
totale kosten komende 50 jaar	€ 250.000	€ 5.994.507	€ 14.329.833	€ 20.574.340

Afbeelding 4.2 Investeringskosten beheergebied damwanden per jaar



De piek in 2068 wordt veroorzaakt doordat alle reserveringen voor de vervanging van damwanden en anodes na de MJOP periode (>2068) zijn opgenomen in 2068.

5

BEHEERGEBIED WATERBODEM

5.1 Scope

Sinds mei 2015 is er een prestatiecontract afgesloten voor het baggeren van de haven. De scope van de baggerwerkzaamheden bestaat uit de toegangsgeul in de Waddenzee en de haven exclusief het droogdok van Damen Shipyards en de Jachthavens. Voor de waterbodem hanteert de gemeente het onderhoudsniveau hoog.

5.2 Beheer- en onderhoudsmaatregelen

De benodigde beheer- en onderhoudsmaatregelen voor de waterbodem bestaan uit het baggeren, het verspreiden van de specie en het bemonsteren van de specie.

De beheer- en onderhoudskosten zijn bepaald aan de hand van het gemiddelde aan onderhoudskosten voor het baggeren van de laatste 10 jaar. Vanaf 2006 tot en met 2017 is er gemiddeld ongeveer 49.000 m^3 baggerspecie per jaar gebaggerd. De baggerspecie wordt verspreid op twee locaties in de Waddenzee aan de Noord- en de Zuidzijde van de havenmond, dit is opgenomen als bestaande activiteit in de beheerplannen Waddenzee. De kosten voor het baggeren en het verspreiden van de specie zijn geraamd op basis van de kosteninschatting voor het nieuwe prestatiecontract met Beens Dredging B.V. en bedragen EUR 120.000,-- per jaar.

Om de WVO vergunning voor het verspreiden van de baggerspecie te behouden wordt de haven iedere twee jaar bemonsterd. De geraamde kosten hiervoor bedragen EUR 6.000,-- per onderzoek.

Naast de kosten voor het prestatiecontract wordt er iedere vijf jaar een post gereserveerd van EUR 10.000,-- voor het afsluiten van het prestatiecontract. Hieronder vallen de kosten voor de voorbereiding, het opstellen van het prestatiecontract, de selectie van de aannemer en het afsluiten van het contract.

5.3 Beheer- en onderhoudsbudget

In bijlage V is de samenvatting weergegeven van het benodigde onderhoudsbudget voor het beheergebied kade- en oeverconstructie. Gezien de beperkte scope van dit werkpakket, en dat het bestaande contract gehanteerd is als leidend, zijn alle onderhoudswerkzaamheden gecategoriseerd als groot onderhoud.

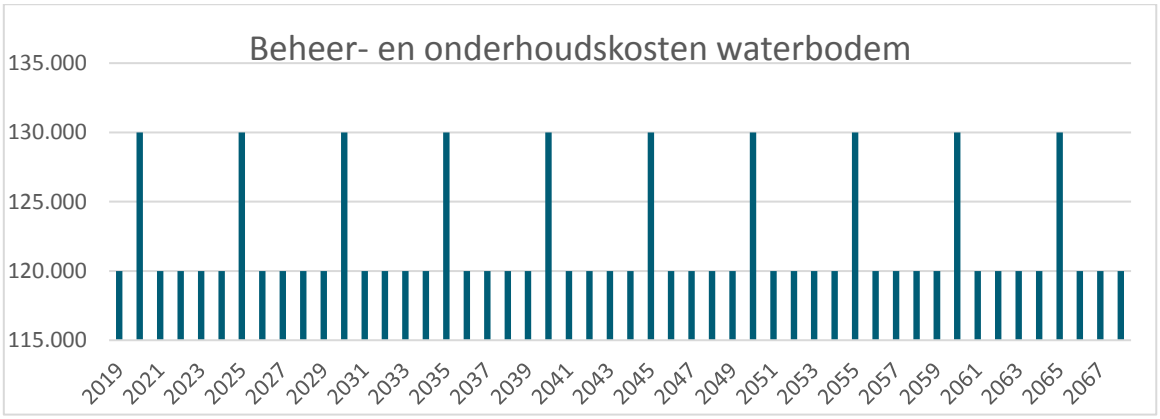
In bijlage VI zijn de kosten gedetailleerd weergegeven. Hier is inzichtelijk welke onderhoudsmaatregelen opgesteld zijn en wat de totale onderhoudskosten (onderste regel) per jaar zijn.

Tabel 5.1 geeft een samenvatting van de beheer- en onderhoudskosten voor het beheergebied kade- en oeverconstructies. De gemiddelde kosten zijn de gemiddelde kosten over de komende 50 jaar. In afbeelding 5.1 worden de kosten per jaar visueel weergegeven.

Tabel 5.1 Samenvatting beheer- en onderhoudskosten beheergebied damwanden

Kostensoort	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Vervangings-onderhoud	Totale kosten beheergebied
gemiddelde kosten per jaar	€ -	€ 125.000	€ -	€ 125.000
totale kosten komende 10 jaar	€ -	€ 1.250.000	€ -	€ 1.250.000
totale kosten komende 50 jaar	€ -	€ 6.250.000	€ -	€ 6.250.000

Afbeelding 5.1 Investeringskosten beheergebied waterbodem per jaar



6

BEHEERGEBIED GEBOUWEN EN INSTALLATIES

6.1 Scope

De gemeente heeft enkele gebouwen en installaties in eigendom op het havengebied. Deze gebouwen en installaties staan beschreven in onderstaande tabel.

Tabel 6.1 Gebouwen en installaties op het haventerrein in eigendom van de gemeente Texel

Gemeentecode	Naam en adres gebouw	Bouwjaar
0092	RWS Kantoor, Laagwaalderweg 5	1965
0093	havenmeesterkantoor, Haven 1	1991
0094	Duikclub, Haven 22	1985
0116	opslag, Haven 20c	1993
131	toiletgebouw, Haven 9	1995

Het toiletgebouw wordt in deze rapportage verder niet beschouwd, omdat het gebouw gepland staat om gesloopt te worden. Het nieuw te bouwen toiletgebouw komt niet in eigendom en beheer van de gemeente en valt daarom buiten de scope van dit plan.

Naast bovenstaande gebouwen valt de walstroom en watertappunten onder de scope van dit beheergebied.

6.2 Beheer- en onderhoudsmaatregelen

De beheer- en onderhoudskosten komen voort uit de aangeleverde export van het gebouwbeheersysteem van de gemeente. De geraamde kosten zijn gegeven tot en met 2037. Voor de periode hierna zijn de kosten geëxtrapoleerd. Voor alle gebouwen is een grote renovatie ingepland na 30 jaar. De kosten hiervoor zijn geschat op tienmaal de jaarlijkse onderhoudskosten. Daarnaast zijn er bureaukosten opgenomen. Hieronder vallen kosten als meubilair, software en hardware wat noodzakelijk is voor de havenmeester om de werkzaamheden uit te kunnen voeren.

Walstroom en watertappunten

Voor de bepalingen van de beheer en onderhoudskosten voor de walstroom en watertappunten is het adviesrapport van Seijsener ‘Onderzoek naar walstroom- en drinkwatervoorziening op de gemeentehaven Oudeschild op Texel’ gehanteerd. Zoals bij de uitgangspunten vermeld, heeft de plaatsing van power lock aansluitingen op de verschillende kades de voorkeur van de gemeente om het emissieloos opladen van riviercruisers mogelijk te maken. Dit resulteert in de volgende samenstelling van systemen en opties uit de rapportage voor het MJOP:

- nieuwe visserijkade:
  - toepassing van optie 1, omdat optie 2 geen power lock faciliteiten biedt;
  - 16 aansluitingen 50A/400V;

  - 2 aansluitingen 63A/400V;
  - 8 ondergrondse watertappunten incl. meet-, beheer- en schakelsysteem;
- CIV kade:
  - toepassing van optie 5, vanwege de plaatsing van power locks;
  - 13 aansluitingen 63A/400V;
  - 18 aansluitingen 16A/230V;
  - 3 aansluitingen 400V/400A (power lock)
  - 8 ondergrondse watertappunten incl. meet-, beheer- en schakelsysteem;
- Zuider- en Noorderhaven:
  - toepassing van optie 4, vanwege de plaatsing van een power lock op zowel de Zuider- als de Noorderhaven;
  - 15 aansluitingen 16A/400V;
  - 45 aansluitingen 16A/230V;
  - 2 aansluitingen 63A/400V;
  - 2 aansluitingen 400V/400A (power lock);
  - 7 verhoogd opgestelde watertappunten met ½" tapkraan incl. meet-, beheer- en schakelsysteem;
  - 1 verhoogd opgestelde watertappunten met 1" tapkraan incl. meet-, beheer- en schakelsysteem;
- loswal:
  - 2 aansluitingen 32A/400V;
  - 1 verhoogd opgestelde watertappunten met 1" tapkraan incl. meet-, beheer- en schakelsysteem.

Zoals vastgelegd in de uitgangspunten, wordt er uitgegaan dat het systeem gerealiseerd wordt in 2018. Waarbij de investerings-, beheer- en exploitatiekosten zijn bepaald in het adviesrapport van Seijsener. Voor specificaties van de prijzen wordt er verwezen naar het voorgenoemde rapport. Onder groot onderhoud voor de elektrische installatie van de walstroom wordt het vervangen van de kasten, stroomtappunten, powerlocks en bijbehorende hardware gerekend.

Voor de exploitatiekosten is uitgegaan van de toepassing van het Parkline beheersysteem. Er is gekozen voor deze optie, omdat het Parkline systeem volgens het adviesrapport van Seijsenaar benodigd is voor de power locks.

6.3 Beheer- en onderhoudsbudget

In bijlage VII is de samenvatting weergegeven van het benodigde onderhoudsbudget voor het beheergebied kade- en oeverconstructie. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën kosten:
- klein onderhoud/exploitatie: onderhoud met een frequentie van eens per 6 jaar of minder;
- groot onderhoud: onderhoud met een frequentie van eens per 7 jaar of meer;
- vervangingsonderhoud: onderhoud waarbij het gehele bouwdeel of element wordt vervangen.

In bijlage VIII zijn de kosten gedetailleerd weergegeven. Hier is inzichtelijk welke onderhoudsmaatregelen opgesteld zijn en wat de totale onderhoudskosten (onderste regel) per jaar zijn.

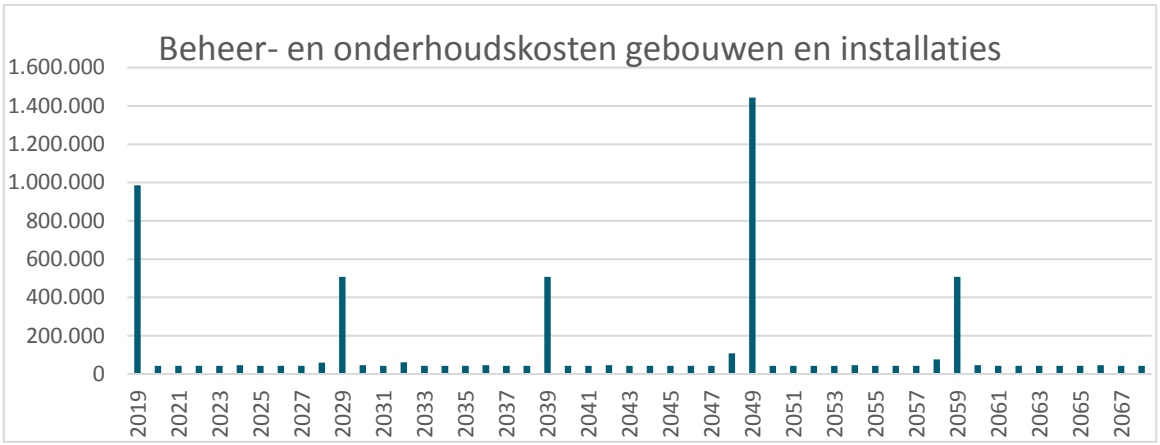
Tabel 6.1 geeft een samenvatting van de beheer- en onderhoudskosten voor het beheergebied kade- en oeverconstructies. De gemiddelde kosten zijn de gemiddelde kosten over de komende 50 jaar. In afbeelding 6.1 worden de kosten per jaar visueel weergegeven.

Tabel 6.2 Samenvatting beheer- en onderhoudskosten beheergebied damwanden

Kostensoort	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Vervangings-onderhoud	Totale kosten beheergebied
gemiddelde kosten per jaar	€ 42.915	€ 40.307	€ 37.459	€ 120.681
totale kosten komende 10 jaar	€ 429.150	€ 24.136	€ 936.470	€ 1.389.756

Kostensoort	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Vervangings-onderhoud	Totale kosten beheergebied
totale kosten komende 50 jaar	€ 2.145.750	€ 2.015.337	€ 1.872.940	€ 6.034.027

Afbeelding 6.1 Investeringskosten beheergebied damwanden per jaar



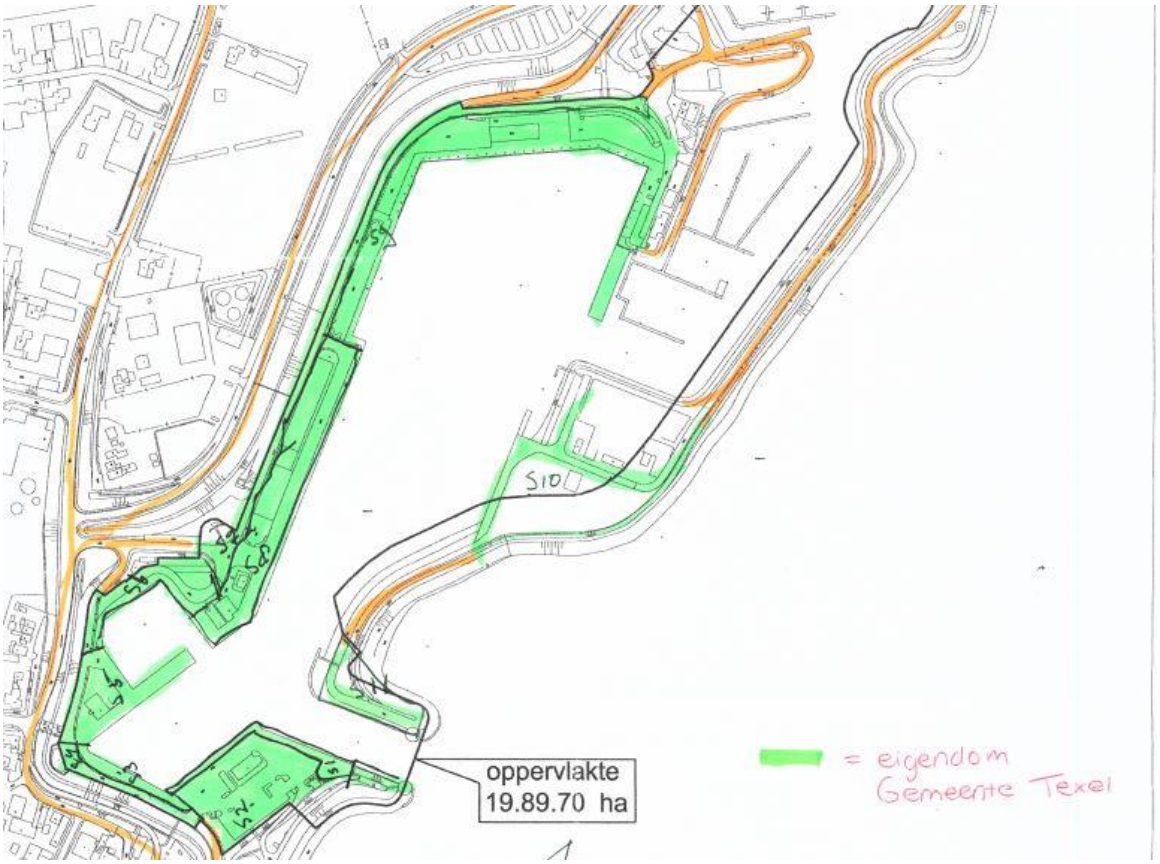
7

BEHEERGEBIED WEGEN

7.1 Scope

Het beheergebied wegen is net als het beheergebied kade- en oeverconstructies onderverdeeld in verschillende secties. Dit onderscheid is gemaakt, zodat er gericht gestuurd kan worden op het uitvoeren van het beheer en onderhoud. De verschillende secties staan beschreven in afbeelding 7.1.

Afbeelding 7.1 Sectieverdeling kade- en oeverconstructie

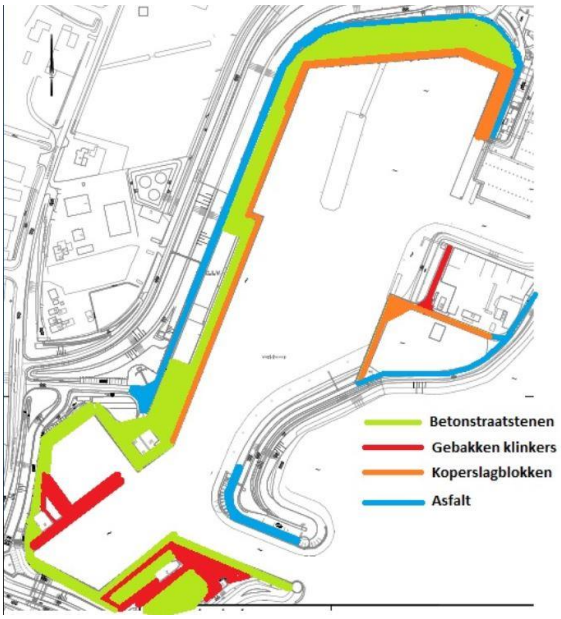


De scope van het beheergebied wegen bestaat naast de wegen uit het meubilair, openbare verlichting en de water- en elektra aansluitingen op de kade.

7.2 Beheer- en onderhoudsmaatregelen

In deze paragraaf worden de belangrijkste beheer- en onderhoudsmaatregelen nader toegelicht. Afbeelding 7.2 geeft een overzicht waar de verschillende verhardingstypen zijn toegepast. De verhardingstypes op de gemeentelijke opslagplaats zijn niet aangegeven vanwege het versnipperde karakter daar.

Afbeelding 7.2 Types verharding



Asfalt

Uit de teerinventarisatie van het asfalt is gebleken dat het asfalt teerhoudend is tot op een diepte van ongeveer 5 cm. Hierdoor zijn de kosten bij het vervangen van de deklaag eenmalig hoger. De extra kosten zijn op de volgende wijze opgebouwd:

- de extra kosten voor het storten van asfalt met teer t.o.v. asfalt zonder teer bedraagt ongeveer EUR 26/ton;
- het soortelijk gewicht van asfalt (DAB) bedraagt 2500 kg/m^3;
- met een asfalt dikte van 5 centimeter (tot waar teer is aangetroffen) bedraagt het gewicht asfalt per m^2 0,125 ton;
- concluderend zijn de extra kosten voor het vervangen van teerhoudend asfalt (met een dikte van 5 centimeter) EUR 3,25 per m^2.

Koperslagblokken

De koperslagblokken hebben een dikte van 15 tot 20 centimeter en hebben als voordeel dat ze zeer slijtvast zijn. Hierdoor hoeven er geen nieuwe blokken aangeschaft te worden wanneer de verharding herstraat wordt. Deze besparing op de kosten wordt gecompenseerd door het arbeidsintensieve werk. Doordat de blokken zo groot zijn, is het werken ermee arbeidsintensiever en daardoor duurder.

Betonstraatstenen en klinkers

Het merendeel van de verharding bestaat uit betonstraatstenen en klinkers. Het voordeel van de toepassing van betonstraatstenen en klinkers ten opzichte van asfalt bij een haven is dat bij verzakkingen van de bodem dit vrijwel direct geuit wordt in verzakkingen van de verhardingen. Het fungeert dus tevens als waarschuwingsmechanisme vooraf.

De vervanging van gebakken klinkers ten opzichte van betonstraatstenen heeft een meerprijs van 10% in verband met het duurdere materiaal.

Gemeentelijke opslag

Bij de gemeentelijke opslag zijn momenteel verschillende soorten verhardingen toegepast. Alle verhardingen verkeren in een slechte staat. Vanwege effectiviteit en om versnippering te voorkomen is er aangenomen dat bij het vervangen van de verharding overal dezelfde verharding wordt toegepast. Er is in het MJOP uitgegaan van het toepassen van stelconplaten. Vanwege de beperkte belasting op de opslag is de verwachting dat de levensduur van het stelconplaten hoger ligt, dan het asfalt rondom de haven. Daarnaast is er aangegeven dat vanwege het beperkte gebruik van het gebied er de eerste 20 jaar nog geen onderhoud wordt verwacht.

Sectie 10, laad- en loskade Ooms

Sectie 10, de laad- en loskade van bouwbedrijf Ooms wordt extra zwaar belast, doordat er veel vrachtwagens gebruik maken van het terrein om de goederen van de laad- en loskade over te slaan en te vervoeren naar de rest van het eiland. De onderhoudsfrequentie ligt daarom hoger dan op de rest van de haven.

7.3 Beheer- en onderhoudsbudget

In bijlage IX is de samenvatting weergegeven van het benodigde onderhoudsbudget voor het beheergebied kade- en oeverconstructie. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën kosten:

- klein onderhoud/exploitatie: onderhoud met een frequentie van eens per 6 jaar of minder;
- groot onderhoud: onderhoud met een frequentie van eens per 7 jaar of meer;
- vervangingsonderhoud: onderhoud waarbij het gehele bouwdeel of element wordt vervangen.

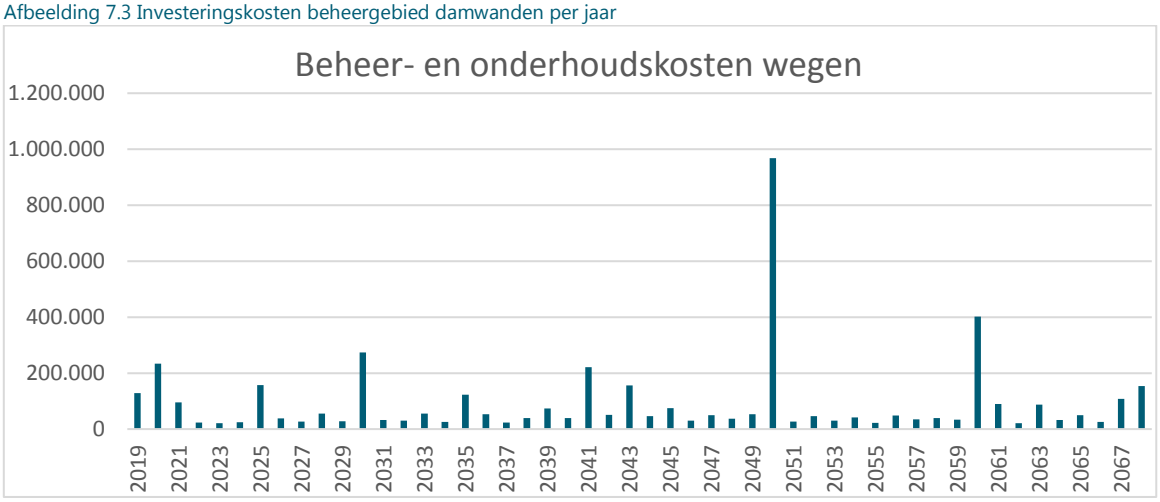
In bijlage X zijn de kosten gedetailleerd weergegeven. Hier is inzichtelijk welke onderhoudsmaatregelen opgesteld zijn en wat de totale onderhoudskosten (onderste regel) per jaar zijn.

Tabel 7.1 geeft een samenvatting van de beheer- en onderhoudskosten voor het beheergebied kade- en oeverconstructies. De gemiddelde kosten zijn de gemiddelde kosten over de komende 50 jaar. In figuur 7.1 worden de kosten per jaar visueel weergegeven.

Tabel 7.1 Samenvatting beheer- en onderhoudskosten beheergebied damwanden

Kostensoort	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Vervangings-onderhoud	Totale kosten beheergebied
gemiddelde kosten per jaar	€ 34.379,--	€ 18.155,--	€ 41.545,--	€ 92.829,--
totale kosten komende 10 jaar	€ 338.117,--	€ 296.643,--	€ 192.474,--	€ 814.733,--
totale kosten komende 50 jaar	€ 1.718.947,--	€ 907.763,--	€ 2.077.229,--	€ 4.641.439,--

Afbeelding 7.3 Investeringskosten beheergebied damwanden per jaar



De piek in 2050 wordt veroorzaakt doordat de wegen in sectie 2 en sectie 9 gerehabiliteerd moeten worden.

8

CONCLUSIE

8.1 Overzicht beheer- en onderhoudskosten

Op basis van de NEN 2767 conditiemeting en de duikinspecties is een advies opgesteld voor de vijf verschillende beheergebieden. Voor deze beheergebieden is een MJOP opgesteld om de kosten voor de eerste 10 jaar inzichtelijk te maken met een vooruitblik naar de komende 50 jaar.

In tabel 8.1 t/m 8.3 zijn de kosten van de verschillende beheergebieden samengevoegd voor respectievelijk klein onderhoud, groot onderhoud en vervangingsonderhoud. In hoofdstuk 3 tot en met 7 en bijlage II t/m bijlage XI worden de benodigde beheer- en onderhoudskosten en het benodigde investeringsbudget voor de verschillende beheergebieden in meer detail gepresenteerd.

Tabel 8.1 Beheer- en onderhoudskosten klein onderhoud en exploitatie haven Oudeschild

Kostensoort	Beheergebied 1 kade- en oeverconstr.	Beheergebied 2 damwanden	Beheergebied 3 waterbodem	Beheergebied 4 gebouwen en installaties	Beheergebied 5 wegen	Totaal haven Oudeschild
gemiddelde kosten per jaar	€ 11.862	€ 5.000	€ 0	€ 42.915	€ 34.379,--	€ 94.156
totale kosten komende 10 jaar	€ 72.548	€ 50.000	€ 0	€ 429.150	€ 338.117,--	€ 889.815
totale kosten komende 50 jaar	€ 593.094	€ 250.000	€ 0	€ 2.145.750	€ 1.718.947,--	€ 4.707.791

Tabel 8.2 Beheer- en onderhoudskosten groot onderhoud haven Oudeschild

Kostensoort	Beheergebied 1 kade- en oeverconstr.	Beheergebied 2 damwanden	Beheergebied 3 waterbodem	Beheergebied 4 gebouwen en installaties	Beheergebied 5 wegen	Totaal haven Oudeschild
gemiddelde kosten per jaar	15.172	€ 119.890	€ 125.000	€ 40.307	€ 18.155	€ 318.524
totale kosten komende 10 jaar	€ 138.781	€ 866.620	€ 1.250.000	€ 24.136	€ 296.643	€ 2.576.180
totale kosten komende 50 jaar	€ 758.579	€ 5.994.507	€ 6.250.000	€ 2.015.337	€ 907.763	€ 15.926.186

Tabel 8.3 Beheer- en onderhoudskosten vervangingsonderhoud haven Oudeschild

Kostensoort	Beheergebied 1 kade- en oeverconstr.	Beheergebied 2 damwanden	Beheergebied 3 waterbodem	Beheergebied 4 gebouwen en installaties	Beheergebied 5 wegen	Totaal haven Oudeschild
gemiddelde kosten per jaar	€ 82.353	€ 286.597	€ 0	€ 37.459	€ 41.545	€ 447.953
totale kosten komende 10 jaar	€ 1.632.434	€ 1.502.570	€ 0	€ 936.470	€ 192.474	€ 4.263.948
totale kosten komende 50 jaar	€ 4.117.627	€ 14.329.833	€ 0	€ 1.872.940	€ 2.077.229	€ 22.397.628

8.2 Aanbevelingen

Op basis van de uitgevoerde duik- en NEN 2767 inspecties en het opgestelde meerjarenonderhoudsplan doen wij de volgende aanbevelingen aan de gemeente Texel:

- het beheer- en onderhoudsplan is uitgevoerd op basis van de huidige stand van zaken. Er is geen rekening gehouden met de mogelijke effecten van klimaatverandering, e.g. een stijgende waterspiegel. Voor de langere termijn is de kans reëel dat dit zal bijdragen aan een hoger investeringsbudget, doordat de haven opgehoogd moet worden. Er wordt daarom geadviseerd dat de gemeente voor de lange termijn > 20 jaar extra geld hiervoor reserveert. De hoogte hiervan is sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de verandering van de zeespiegel bij de Waddeneilanden;
- het effect van MIC (microbieel geïnduceerde corrosie) op de damwanden is nu visueel beoordeeld, gezien de schadebeelden e.g. plaatselijke diepe pitting op sommige damwanden, wordt er geadviseerd om een diepgaander onderzoek naar MIC uit te voeren;
- gezien de slechte staat en de strategische ligging van het noordelijk rondeel is het noodzakelijk dat er nog in 2019 gestart wordt met het bepalen van de strategie voor het constructief verbeteren dan wel vervangen van het ronddeel;
- uit de metingen blijkt dat de anodes hun werking goed doen en de afname van staaldikte van de damwanden voor het grootste deel voorkomen. Om te voorkomen dat de damwanden snel degraderen als de anodes op zijn, wordt er aanbevolen om de werking van de anodes te monitoren. Er wordt geadviseerd dat er jaarlijks potentiaalmetingen worden gedaan en vijfjaarlijks visuele duikinspecties op de anodes.

Bijlage(n)

I

BIJLAGE: SAMENVATTING MEERJAREN ONDERHOUDSPLANNING BEHEERGEBIED KADE- EN OEVERCONSTRUCTIE

Beheer en onderhoudskosten beheergebied oever- en kadeconstructie

startjaar: 2018														
Decompositie (element)														
Element	Bouwdeel	Conditiescore	Maatregel	soort maatregel	Bouw-jaar	Eerste actie jaar	Hoeveel-heid	Eenheid	Kosten / eenh.	Kosten/freq.	Freq. (jr.)	Gemiddelde kosten / jaar	Totale kosten 2019 t/m 2028	Totale kosten 2019 t/m 2068
Beheergebied oever- en kadeconstructie														
Sectie Ia (zuidelijk rondeel)												**€ 4.182**	**€ 17.966**	**€ 209.122**
Afmeervoorziening	Bolder (gietijzer)	5 - slecht	Conserveren	Klein onderhoud	1985	2024	1	stuk	€ 50,00	€ 50,00	5	€ 9	€ 50	€ 450
			Vervangen	Vervanging	1985	2019	1	stuk	€ 900,00	€ 900,00	20	€ 54	€ 900	€ 2.700
	Meerpaal (hout)	5 - slecht	Conserveren kop	Klein onderhoud	1985	2023	16	stuk	€ 187,50	€ 3.000,00	6	€ 480	€ 3.000	€ 24.000
			Vervangen meerpalen	Vervanging	1985	2057	16	stuk	€ 8.488,00	€ 135.808,00	50	€ 2.716	€ 0	€ 135.808
Kerende constructie	Sloof (beton)	4 - matig	Plaatselijk betonherstel (5%)	Groot onderhoud	1985	2020	1	post	€ 400,00	€ 400,00	10	€ 40	€ 400	€ 2.000
Steiger	Bordes (hout)	1 - uitstekend	Plaatselijk vervangen	Groot onderhoud	1985	2042	30	m1	€ 10,40	€ 311,96	25	€ 12	€ 0	€ 624
	Reling (hout)	1 - uitstekend	Plaatselijk vervangen	Groot onderhoud	1985	2042	30	m1	€ 17,33	€ 519,93	25	€ 21	€ 0	€ 1.040
	Steiger (totaal)	1 - uitstekend	Vervangen steiger	Groot onderhoud	1985	2042	30	m1	€ 140,98	€ 4.229,48	25	€ 169	€ 0	€ 8.459
Talud	trap (beton)	5 - slecht	Vervangen trap	Vervanging	1985	2020	1	stuk	€ 5.000,00	€ 5.000,00	50	€ 100	€ 5.000	€ 5.000
			Plaatselijk betonherstel (5%)	Groot onderhoud	1985	2045	1	stuk	€ 1.500,00	€ 1.500,00	25	€ 30	€ 0	€ 1.500
Verharding	Deklaag (DAB)	4 - matig	Enkele oppervlakte behandeling	Groot onderhoud	1985	2020	85	m2	€ 19,94	€ 1.695,11	7	€ 237	€ 3.390	€ 11.866
			vervangen deklaag	Vervanging	1985	2027	85	m2	€ 61,47	€ 5.225,32	20	€ 314	€ 5.225	€ 15.676
Sectie Ib												**€ 1.585**	**€ 10.756**	**€ 79.268**
Afmeervoorziening	Bolder (gietijzer)	4 - matig	Conserveren	Klein onderhoud	-	2018	2	stuk	€ 50,00	€ 100,00	5	€ 20	€ 200	€ 1.000
			Vervangen	Vervanging	-	2028	2	stuk	€ 900,00	€ 1.800,00	20	€ 72	€ 0	€ 3.600
	Meerpaal (hout)	5 - slecht	Conserveren kop	Klein onderhoud	-	2023	4	stuk	€ 187,50	€ 750,00	6	€ 120	€ 750	€ 6.000
			Vervangen meerpalen	Vervanging	-	2054	4	stuk	€ 8.488,00	€ 33.952,00	50	€ 679	€ 0	€ 33.952
	Wrijfgording (hout)	3 - redelijk	vervangen wrijfgording	Vervanging	-	2024	24	m1	€ 69,32	€ 1.663,77	7	€ 233	€ 1.664	€ 11.646
Kerende constructie	Sloof (beton)	2 - goed	Plaatselijk betonherstel (5%)	Groot onderhoud	-	2018	1	post	€ 400,00	€ 400,00	10	€ 40	€ 400	€ 2.000
Bebording / bewegwijzering	Verkeersbord (aluminium)	1 - uitstekend	Schoonmaken	Klein onderhoud	-	2018	1	stuk	€ 2,79	€ 2,79	1	€ 3	€ 28	€ 139
			Vervangen RVV bord	Vervanging	-	2045	1	stuk	€ 77,19	€ 77,19	30	€ 2	€ 0	€ 77
			Vervangen paal	Vervanging	-	2026	1	stuk	€ 86,01	€ 86,01	11	€ 7	€ 86	€ 344
Talud	trap (beton)	1 - uitstekend	Vervangen trap	Vervanging	-	2063	1	stuk	€ 5.000,00	€ 5.000,00	45	€ 100	€ 0	€ 5.000
			Plaatselijk betonherstel (5%)	Groot onderhoud	-	2045	1	stuk	€ 1.500,00	€ 1.500,00	25	€ 30	€ 0	€ 1.500
Meubilair	Bank (divers)	1 - uitstekend	Schoonmaken	Klein onderhoud		2018	1	stuk	€ 14,95	€ 14,95	1	€ 15	€ 150	€ 748
			Vervangen bank	Vervanging	-	2025	1	stuk	€ 882,91	€ 882,91	15	€ 53	€ 883	€ 2.649
	Afvalbak	1 - uitstekend	Vervangen afvalbak	Vervanging	-	2025	1	stuk	€ 340,20	€ 340,20	15	€ 20	€ 340	€ 1.021
	Monument	5 - slecht	Herstellen voegwerk (20%).	Groot onderhoud	-	2035	35	m2	€ 47,66	€ 1.668,23	20	€ 67	€ 0	€ 3.336
			Herstellen voegwerk (75%).	Groot onderhoud	-	2019	35	m2	€ 178,74	€ 6.255,88	eenmalig	€ 125	€ 6.256	€ 6.256
Sectie II												**€ 1.533**	**€ 7.325**	**€ 76.650**
Afmeervoorziening	Bolder (gietijzer)	1 - uitstekend	Conserveren	Klein onderhoud	2007	2022	8	stuk	€ 50,00	€ 400,00	5	€ 80	€ 800	€ 4.000
			Vervangen	Vervanging	2007	2028	8	stuk	€ 900,00	€ 7.200,00	20	€ 288	€ 0	€ 14.400
	Meerpaal (staal)	4 - matig	Conserveren kop	Klein onderhoud	2007	2023	14	stuk	€ 187,50	€ 2.625,00	6	€ 420	€ 2.625	€ 21.000
			Vervangen meerpalen	Vervanging	2007	2077	14	stuk	€ 6.897,00	€ 96.558,00	50	€ 0	€ 0	€ 0
	Kunststof drijvers (stootkussen)	4 - matig	Reinigen kunstststof drijvers	Klein onderhoud	2007	2028	99	m1	€ 2,50	€ 247,50	1	€ 198	€ 0	€ 9.900
			Vervangen kunststof drijvers	Vervanging	2007	2028	99	m1	€ 150,00	€ 14.850,00	40	€ 297	€ 0	€ 14.850
	Ketting (staal)	4 - matig	Vervangen ketting	Vervanging	2007	2023	14	stuk	€ 250,00	€ 3.500,00	20	€ 210	€ 3.500	€ 10.500
Kerende constructie	Sloof (beton)	2 - goed	Plaatselijk betonherstel (5%)	Groot onderhoud	2007	2018	1	post	€ 400,00	€ 400,00	10	€ 40	€ 400	€ 2.000
Sectie III												**€ 2.857**	**€ 7.561**	**€ 142.853**
Afmeervoorziening	Bolder (gietijzer)	3 - redelijk	Conserveren	Klein onderhoud	2007	2020	8	stuk	€ 50,00	€ 400,00	5	€ 80	€ 800	€ 4.000
			Vervangen	Vervanging	2007	2028	8	stuk	€ 900,00	€ 7.200,00	20	€ 288	€ 0	€ 14.400
	Meerpaal (staal)	4 - matig	Conserveren kop	Klein onderhoud	2007	2023	11	stuk	€ 187,50	€ 2.062,50	6	€ 330	€ 2.063	€ 16.500
			Vervangen meerpalen	Vervanging	2007	2057	11	stuk	€ 6.897,00	€ 75.867,00	50	€ 1.517	€ 0	€ 75.867
	Wrijfgording (hout)	1 - uitstekend	vervangen wrijfgording	Groot onderhoud	-	2024	62	m1	€ 69,32	€ 4.298,06	7	€ 602	€ 4.298	€ 30.086
Kerende constructie	Sloof (beton)	4 - matig	Plaatselijk betonherstel (5%)	Groot onderhoud	2007	2020	1	post	€ 400,00	€ 400,00	10	€ 40	€ 400	€ 2.000
Sectie IVa												**€ 3.369**	**€ 4.213**	**€ 168.456**
Afmeervoorziening	Bolder (gietijzer)	2 - goed	Conserveren	Klein onderhoud	2007	2021	10	stuk	€ 50,00	€ 500,00	5	€ 100	€ 1.000	€ 5.000
			Vervangen	Vervanging	2007	2028	10	stuk	€ 900,00	€ 9.000,00	20	€ 360	€ 0	€ 18.000
	Meerpaal (staal)	4 - matig	Conserveren kop	Klein onderhoud	2007	2023	4	stuk	€ 187,50	€ 750,00	6	€ 120	€ 750	€ 6.000
			Vervangen meerpalen	Vervanging	2007	2057	4	stuk	€ 6.897,00	€ 27.588,00	50	€ 552	€ 0	€ 27.588
	Meerpaal (hout)	3 - redelijk	Conserveren kop	Klein onderhoud	2007	2023	11	stuk	€ 187,50	€ 2.062,50	6	€ 330	€ 2.063	€ 16.500
			Vervangen meerpalen	Vervanging	2007	2035	11	stuk	€ 8.488,00	€ 93.368,00	50	€ 1.867	€ 0	€ 93.368
Kerende constructie	Sloof (beton)	1 - uitstekend	Plaatselijk betonherstel (5%)	Groot onderhoud	2007	2018	1	post	€ 400,00	€ 400,00	10	€ 40	€ 400	€ 2.000

Beheer en onderhoudskosten beheergebied oever- en kadeconstructie

startjaar: 2018														
Decompositie (element)														
Element	Bouwdeel	Conditiescore	Maatregel	soort maatregel	Bouw-jaar	Eerste actie jaar	Hoeveel-heid	Eenheid	Kosten / eenh.	Kosten/freq.	Freq. (jr.)	Gemiddelde kosten / jaar	Totale kosten 2019 t/m 2028	Totale kosten 2019 t/m 2068
Sectie IVb												**€ 695**	**€ 1.163**	**€ 34.764**
Afmeervoorziening	Bolder (gietijzer)	1 - uitstekend	Conserveren	Klein onderhoud	2007	2022	2	stuk	€ 50,00	€ 100,00	5	€ 20	€ 200	€ 1.000
			Vervangen	Vervanging	2007	2028	2	stuk	€ 900,00	€ 1.800,00	40	€ 36	€ 0	€ 1.800
	Meerpaal (hout)	3 - redelijk	Conserveren kop	Klein onderhoud	2007	2023	3	stuk	€ 187,50	€ 562,50	6	€ 90	€ 563	€ 4.500
			Vervangen meerpalen	Vervanging	2007	2057	3	stuk	€ 8.488,00	€ 25.464,00	50	€ 509	€ 0	€ 25.464
Kerende constructie	Sloof (beton)	1 - uitstekend	Plaatselijk betonherstel (5%)	Groot onderhoud	2007	2018	1	post	€ 400,00	€ 400,00	10	€ 40	€ 400	€ 2.000
Sectie V												**€ 2.017**	**€ 2.013**	**€ 100.865**
Afmeervoorziening	Bolder (gietijzer)	4 - matig	Conserveren	Klein onderhoud	1983	2018	7	stuk	€ 50,00	€ 350,00	5	€ 70	€ 700	€ 3.500
			Vervangen	Vervanging	1983	2028	7	stuk	€ 900,00	€ 6.300,00	40	€ 126	€ 0	€ 6.300
	Meerpaal (hout)	4 - matig	Conserveren kop	Klein onderhoud	1983	2023	7	stuk	€ 187,50	€ 1.312,50	6	€ 210	€ 1.313	€ 10.500
			Vervangen meerpalen	Vervanging	1983	2054	7	stuk	€ 8.488,00	€ 59.416,00	50	€ 1.188	€ 0	€ 59.416
	Wrijfgording (hout)	3 - redelijk	vervangen wrijfgording	Groot onderhoud	1983	2028	47	m1	€ 69,32	€ 3.258,21	7	€ 391	€ 0	€ 19.549
Kerende constructie	Sloof (beton)	1 - uitstekend	Plaatselijk betonherstel (5%)	Groot onderhoud	1983	2028	1	post	€ 400,00	€ 400,00	10	€ 32	€ 0	€ 1.600
Sectie VIa												**€ 2.601**	**€ 4.502**	**€ 130.027**
Afmeervoorziening (chemische afval op de kant gekomen).	Bolder (gietijzer)	3 - redelijk	Conserveren	Klein onderhoud	2000	2020	10	stuk	€ 50,00	€ 500,00	5	€ 100	€ 1.000	€ 5.000
			Vervangen	Vervanging	2000	2028	10	stuk	€ 900,00	€ 9.000,00	40	€ 180	€ 0	€ 9.000
	Meerpaal (hout)	5 - slecht	Conserveren kop	Klein onderhoud	2000	2023	11	stuk	€ 187,50	€ 2.062,50	6	€ 330	€ 2.063	€ 16.500
			Vervangen meerpalen	Vervanging	2000	2050	11	stuk	€ 8.488,00	€ 93.368,00	50	€ 1.867	€ 0	€ 93.368
	Wrijfgording (hout)	5 - slecht	vervanging stalen verbindingen	Klein onderhoud	2000	2019	15	stuk	€ 69,32	€ 1.039,85	eenmalig	€ 21	€ 1.040	€ 1.040
			vervangen wrijfgording	groot onderhoud	2000	2028	60	m1	€ 17,33	€ 1.039,85	15	€ 62	€ 0	€ 3.120
Kerende constructie	Sloof (beton)	3 - redelijk	Plaatselijk betonherstel (5%)	Groot onderhoud	2000	2025	1	post	€ 400,00	€ 400,00	10	€ 40	€ 400	€ 2.000
Sectie VIb												**€ 2.118**	**€ 5.771**	**€ 105.923**
Afmeervoorziening	Bolder (gietijzer)	4 - matig	Conserveren	Klein onderhoud	1984	2018	8	stuk	€ 50,00	€ 400,00	5	€ 80	€ 800	€ 4.000
			Vervangen	Vervanging	1984	2028	8	stuk	€ 900,00	€ 7.200,00	40	€ 144	€ 0	€ 7.200
	Meerpaal (hout)	5 - slecht	Conserveren kop	Klein onderhoud	1984	2023	7	stuk	€ 187,50	€ 1.312,50	6	€ 210	€ 1.313	€ 10.500
			Vervangen meerpalen	Vervanging	1984	2054	7	stuk	€ 8.488,00	€ 59.416,00	50	€ 1.188	€ 0	€ 59.416
	Wrijfgording (hout)	5 - slecht	vervangen wrijfgording	Groot onderhoud	1984	2021	47	m1	€ 69,32	€ 3.258,21	7	€ 456	€ 3.258	€ 22.807
Kerende constructie	Sloof (beton)	3 - redelijk	Plaatselijk betonherstel (5%)	Groot onderhoud	1984	2025	1	post	€ 400,00	€ 400,00	10	€ 40	€ 400	€ 2.000
Sectie VII												**€ 1.217**	**€ 2.963**	**€ 60.834**
Afmeervoorziening	Bolder (gietijzer)	4 - matig	Conserveren	Klein onderhoud	1967	2018	1	stuk	€ 50,00	€ 50,00	5	€ 10	€ 100	€ 500
			Vervangen	Vervanging	1967	2028	1	stuk	€ 900,00	€ 900,00	40	€ 18	€ 0	€ 900
	Meerpaal (staal)	4 - matig	Conserveren kop	Klein onderhoud	1967	2023	2	stuk	€ 187,50	€ 375,00	6	€ 60	€ 375	€ 3.000
			Vervangen meerpalen	Vervanging	1967	2057	2	stuk	€ 6.897,00	€ 13.794,00	50	€ 276	€ 0	€ 13.794
	Meerpaal (hout)	6 - zeer slecht	Conserveren kop	Klein onderhoud	1967	2023	3	stuk	€ 187,50	€ 562,50	6	€ 90	€ 563	€ 4.500
			Vervangen meerpalen	Vervanging	1967	2067	3	stuk	€ 8.488,00	€ 25.464,00	50	€ 509	€ 0	€ 25.464
	Wrijfgording (hout)	4 - matig	vervangen wrijfgording	Groot onderhoud	1967	2023	22	m1	€ 69,32	€ 1.525,12	7	€ 214	€ 1.525	€ 10.676
Kerende constructie	Sloof (beton)	3 - redelijk	Plaatselijk betonherstel (5%)	Groot onderhoud	1967	2025	1	post	€ 400,00	€ 400,00	10	€ 40	€ 400	€ 2.000
Sectie VIII												**€ 2.459**	**€ 5.074**	**€ 122.963**
Afmeervoorziening	Bolder (gietijzer)	3 - redelijk	Conserveren	Klein onderhoud	1986	2020	5	stuk	€ 50,00	€ 250,00	5	€ 50	€ 500	€ 2.500
			Vervangen	Vervanging	1986	2028	5	stuk	€ 900,00	€ 4.500,00	20	€ 180	€ 0	€ 9.000
	Meerpaal (hout)	5 - slecht	Conserveren kop	Klein onderhoud	1986	2023	9	stuk	€ 187,50	€ 1.687,50	6	€ 270	€ 1.688	€ 13.500
			Vervangen meerpalen	Vervanging	1986	2054	9	stuk	€ 8.488,00	€ 76.392,00	50	€ 1.528	€ 0	€ 76.392
	Wrijfgording (hout)	5 - slecht	vervangen wrijfgording	Groot onderhoud	1986	2021	40	m1	€ 69,32	€ 2.772,94	7	€ 388	€ 2.773	€ 19.411
Kerende constructie	Sloof (beton)	2 - goed	Plaatselijk betonherstel (5%)	Groot onderhoud	1986	2037	1	post	€ 400,00	€ 400,00	10	€ 32	€ 0	€ 1.600
Bebording / bewegwijzering	Verkeersbord (aluminium)	1 - uitstekend	Schoonmaken	Klein onderhoud	-	2018	1	stuk	€ 2,79	€ 2,79	1	€ 3	€ 28	€ 139
			Vervangen RVV bord	Vervanging	-	2045	1	stuk	€ 77,19	€ 77,19	30	€ 2	€ 0	€ 77
			Vervangen paal	Vervanging	-	2026	1	stuk	€ 86,01	€ 86,01	11	€ 7	€ 86	€ 344
Sectie IX												**€ 2.300**	**€ 2.175**	**€ 114.980**
Afmeervoorziening	Bolder (gietijzer)	1 - uitstekend	Conserveren	Klein onderhoud	2007	2024	6	stuk	€ 50,00	€ 300,00	5	€ 54	€ 300	€ 2.700
			Vervangen	Vervanging	2007	2028	6	stuk	€ 900,00	€ 5.400,00	20	€ 216	€ 0	€ 10.800
	Meerpaal (hout)	4 - matig	Conserveren kop	Klein onderhoud	2007	2023	10	stuk	€ 187,50	€ 1.875,00	6	€ 300	€ 1.875	€ 15.000
			Vervangen meerpalen	Vervanging	2007	2057	10	stuk	€ 8.488,00	€ 84.880,00	50	€ 1.698	€ 0	€ 84.880
Kerende constructie	Sloof (beton)	1 - uitstekend	Plaatselijk betonherstel (5%)	Groot onderhoud	2007	2037	1	post	€ 400,00	€ 400,00	10	€ 32	€ 0	€ 1.600
Sectie X												**€ 2.152**	**€ 2.388**	**€ 107.592**
Afmeervoorziening	Bolder (gietijzer)	3 - redelijk	Conserveren	Klein onderhoud	2007	2020	7	stuk	€ 50,00	€ 350,00	5	€ 70	€ 700	€ 3.500
			Vervangen	Vervanging	2007	2028	7	stuk	€ 900,00	€ 6.300,00	20	€ 252	€ 0	€ 12.600
	Meerpaal (hout)	3 - redelijk	Conserveren kop	Klein onderhoud	2007	2023	9	stuk	€ 187,50	€ 1.687,50	6	€ 270	€ 1.688	€ 13.500
			Vervangen meerpalen	Vervanging	2007	2057	9	stuk	€ 8.488,00	€ 76.392,00	50	€ 1.528	€ 0	€ 76.392
Kerende constructie	Sloof (beton)	1 - uitstekend	Plaatselijk betonherstel (5%)	Groot onderhoud	2007	2037	1	post	€ 400,00	€ 400,00	10	€ 32	€ 0	€ 1.600

Beheer en onderhoudskosten beheergebied oever- en kadeconstructie

startjaar: 2018														
Decompositie (element)														
Element	Bouwdeel	Conditiescore	Maatregel	soort maatregel	Bouw-jaar	Eerste actie jaar	Hoeveel-heid	Eenheid	Kosten / eenh.	Kosten/freq.	Freq. (jr.)	Gemiddelde kosten / jaar	Totale kosten 2019 t/m 2028	Totale kosten 2019 t/m 2068
Sectie XIa												**€ 1.045**	**€ 1.038**	**€ 52.249**
Afmeervoorziening	Bolder (gietijzer)	2 - goed	Conserveren	Klein onderhoud	2007	2021	1	stuk	€ 50,00	€ 50,00	5	€ 10	€ 100	€ 500
			Vervangen	Vervanging	2007	2028	1	stuk	€ 900,00	€ 900,00	20	€ 36	€ 0	€ 1.800
	Meerpaal (staal)	3 - redelijk	Conserveren kop	Klein onderhoud	2007	2023	1	stuk	€ 187,50	€ 187,50	6	€ 30	€ 188	€ 1.500
			Vervangen meerpalen	Vervanging	2007	2057	1	stuk	€ 6.897,00	€ 6.897,00	50	€ 138	€ 0	€ 6.897
	Meerpaal (hout)	1 - uitstekend	Conserveren kop	Klein onderhoud	2007	2023	4	stuk	€ 187,50	€ 750,00	6	€ 120	€ 750	€ 6.000
			Vervangen meerpalen	Vervanging	2007	2035	4	stuk	€ 8.488,00	€ 33.952,00	50	€ 679	€ 0	€ 33.952
Kerende constructie	Sloof (beton)	1 - uitstekend	Plaatselijk betonherstel (5%)	Groot onderhoud	2007	2037	1	post	€ 400,00	€ 400,00	10	€ 32	€ 0	€ 1.600
Sectie XIb												**€ 2.227**	**€ 6.225**	**€ 111.348**
Afmeervoorziening	Bolder (gietijzer)	3 - redelijk	Conserveren	Klein onderhoud	2007	2020	6	stuk	€ 50,00	€ 300,00	5	€ 60	€ 600	€ 3.000
			Vervangen	Vervanging	2007	2028	6	stuk	€ 900,00	€ 5.400,00	20	€ 216	€ 0	€ 10.800
	Meerpaal (staal)	4 - matig	Conserveren kop	Klein onderhoud	2007	2022	9	stuk	€ 187,50	€ 1.687,50	5	€ 338	€ 3.375	€ 16.875
			Vervangen meerpalen	Vervanging	2007	2057	9	stuk	€ 6.897,00	€ 62.073,00	50	€ 1.241	€ 0	€ 62.073
	Ketting (staal)	4 - matig	Vervangen ketting	Vervanging	2007	2023	9	stuk	€ 250,00	€ 2.250,00	20	€ 135	€ 2.250	€ 6.750
	Kunststof drijvers (stootkussen)	2 - goed	Reinigen kunstststof drijvers	Klein onderhoud	2007	2028	41	m1	€ 2,50	€ 102,50	1	€ 82	€ 0	€ 4.100
			Vervangen kunststof drijvers	Vervanging	2007	2028	41	m1	€ 150,00	€ 6.150,00	40	€ 123	€ 0	€ 6.150
Kerende constructie	Sloof (beton)	1 - uitstekend	Plaatselijk betonherstel (5%)	Groot onderhoud	2007	2037	1	post	€ 400,00	€ 400,00	10	€ 32	€ 0	€ 1.600
Sectie XII												**€ 7.487**	**€ 15.214**	**€ 374.347**
Afmeervoorziening	Bolder (gietijzer)	4 - matig	Conserveren	Klein onderhoud	2007	2019	6	stuk	€ 50,00	€ 300,00	5	€ 60	€ 600	€ 3.000
			Vervangen	Vervanging	2007	2028	6	stuk	€ 900,00	€ 5.400,00	20	€ 216	€ 0	€ 10.800
	Meerpaal (staal)	4 - matig	Conserveren kop	Klein onderhoud	2007	2023	30	stuk	€ 187,50	€ 5.625,00	6	€ 900	€ 5.625	€ 45.000
			Vervangen meerpalen	Vervanging	2007	2057	30	stuk	€ 6.897,00	€ 206.910,00	50	€ 4.138	€ 0	€ 206.910
	Meerpaal (hout)	2 - goed	Conserveren kop	Klein onderhoud	2007	2023	2	stuk	€ 187,50	€ 375,00	6	€ 60	€ 375	€ 3.000
			Vervangen meerpalen	Vervanging	2007	2057	2	stuk	€ 8.488,00	€ 16.976,00	50	€ 340	€ 0	€ 16.976
	Ketting (staal)	4 - matig	Vervangen ketting	Vervanging	2007	2023	32	stuk	€ 250,00	€ 8.000,00	20	€ 480	€ 8.000	€ 24.000
	Kunststof drijvers (stootkussen)	4 - matig	Reinigen kunstststof drijvers	Klein onderhoud	2007	2028	248	m1	€ 2,50	€ 620,00	1	€ 496	€ 0	€ 24.800
			Vervangen kunststof drijvers	Vervanging	2007	2028	248	m1	€ 150,00	€ 37.200,00	40	€ 744	€ 0	€ 37.200
Kerende constructie	Sloof (beton)	3 - redelijk	Plaatselijk betonherstel (5%)	Groot onderhoud	2007	2025	1	post	€ 400,00	€ 400,00	10	€ 40	€ 400	€ 2.000
Bebording / bewegwijzering	Verkeersbord (aluminium)	5 - slecht	Schoonmaken	Klein onderhoud	2007	2018	1	stuk	€ 2,79	€ 2,79	1	€ 3	€ 28	€ 139
			Herbevestigen RVV bord	Klein onderhoud	2007	2018	1	stuk	€ 100,00	€ 100,00	eenmalig	€ 2	€ 100	€ 100
			Vervangen RVV bord	Vervanging	2007	2045	1	stuk	€ 77,19	€ 77,19	30	€ 2	€ 0	€ 77
			Vervangen paal	Vervanging	2007	2026	1	stuk	€ 86,01	€ 86,01	11	€ 7	€ 86	€ 344
Sectie XIII												**€ 4.528**	**€ 11.335**	**€ 226.400**
Afmeervoorziening	Bolder (gietijzer)	4 - matig	Conserveren	Klein onderhoud	1986	2019	15	stuk	€ 50,00	€ 750,00	5	€ 150	€ 1.500	€ 7.500
			Vervangen	Vervanging	1986	2028	15	stuk	€ 900,00	€ 13.500,00	20	€ 540	€ 0	€ 27.000
	Meerpaal (hout)	5 - slecht	Conserveren kop	Klein onderhoud	1986	2023	14	stuk	€ 187,50	€ 2.625,00	6	€ 420	€ 2.625	€ 21.000
			Vervangen meerpalen	Vervanging	1986	2037	14	stuk	€ 8.488,00	€ 118.832,00	50	€ 2.377	€ 0	€ 118.832
	Wrijfgording (hout)	5 - slecht	vervangen wrijfgording	Groot onderhoud	1986	2021	104	m1	€ 69,32	€ 7.209,66	7	€ 1.009	€ 7.210	€ 50.468
Kerende constructie	Sloof (beton)	1 - uitstekend	Plaatselijk betonherstel (5%)	Groot onderhoud	1986	2037	1	post	€ 400,00	€ 400,00	10	€ 32	€ 0	€ 1.600
Sectie XIV (loskade)												**€ 3.030**	**€ 8.650**	**€ 151.486**
Afmeervoorziening	Bolder (gietijzer)	4 - matig	Conserveren	Klein onderhoud	2007	2018	6	stuk	€ 50,00	€ 300,00	5	€ 60	€ 600	€ 3.000
			Vervangen	Vervanging	2007	2023	6	stuk	€ 900,00	€ 5.400,00	20	€ 324	€ 5.400	€ 16.200
	Meerpaal (staal)	4 - matig	Conserveren kop	Klein onderhoud	2007	2053	9	stuk	€ 187,50	€ 1.687,50	6	€ 101	€ 0	€ 5.063
			Vervangen meerpalen	Vervanging	2007	2057	9	stuk	€ 6.897,00	€ 62.073,00	50	€ 1.241	€ 0	€ 62.073
	Ketting (staal)	4 - matig	Vervangen ketting	Vervanging	2007	2023	9	stuk	€ 250,00	€ 2.250,00	20	€ 135	€ 2.250	€ 6.750
	Kunststof drijvers (stootkussen)	4 - matig	Reinigen kunstststof drijvers	Klein onderhoud	2007	2028	116	m1	€ 2,50	€ 290,00	1	€ 232	€ 0	€ 11.600
			Vervangen kunststof drijvers	Vervanging	2007	2028	116	m1	€ 150,00	€ 17.400,00	40	€ 348	€ 0	€ 17.400
Kerende constructie	Sloof (beton)	4 - matig	Plaatselijk betonherstel (5%)	Groot onderhoud	2007	2020	1	post	€ 400,00	€ 400,00	10	€ 40	€ 400	€ 2.000
Oeverbescherming	stortsteen	2 - goed	Stortsteen herstellen / bijstorten (5%, verwerkt in eenheidsprijs)	Groot onderhoud	-	2025	116	m1	€ 67,31	€ 7.808,17	15	€ 348	€ 0	€ 17.400
Loopbrug	Trap (staal)	1 - uitstekend	Vervangen	Vervanging	2007	2042	1	stuk	€ 5.000,00	€ 5.000,00	25	€ 200	€ 0	€ 10.000
Sectie XV												**€ 12.929**	**€ 55.313**	**€ 646.464**
Afmeervoorziening	Bolder (gietijzer)	3 - redelijk	Conserveren	Klein onderhoud	2000	2020	40	stuk	€ 50,00	€ 2.000,00	5	€ 400	€ 4.000	€ 20.000
			Vervangen	Vervanging	2000	2028	40	stuk	€ 900,00	€ 36.000,00	20	€ 1.440	€ 0	€ 72.000
	Meerpaal (hout)	5 - slecht	Conserveren kop	Klein onderhoud	2000	2023	40	stuk	€ 187,50	€ 7.500,00	6	€ 1.200	€ 7.500	€ 60.000
			Vervangen meerpalen	Vervanging	2000	2044	40	stuk	€ 8.488,00	€ 339.520,00	50	€ 6.790	€ 0	€ 339.520
	Wrijfgording (hout)	5 - slecht	vervangen wrijfgording	Groot onderhoud	2000	2020	316	m1	€ 69,32	€ 21.906,26	7	€ 3.067	€ 43.813	€ 153.344
Kerende constructie	Sloof (beton)	1 - uitstekend	Plaatselijk betonherstel (5%)	Groot onderhoud	2000	2030	1	post	€ 400,00	€ 400,00	10	€ 32	€ 0	€ 1.600

Beheer en onderhoudskosten beheergebied oever- en kadeconstructie

startjaar: 2018														
Decompositie (element)														
Element	Bouwdeel	Conditiescore	Maatregel	soort maatregel	Bouw-jaar	Eerste actie jaar	Hoeveel-heid	Eenheid	Kosten / eenh.	Kosten/freq.	Freq. (jr.)	Gemiddelde kosten / jaar	Totale kosten 2019 t/m 2028	Totale kosten 2019 t/m 2068
Sectie XVI												**€ 22.415**	**€ 997.345**	**€ 1.120.762**
Afmeervoorziening	Afmeervoorziening, algemeen (schoren) (hout)	6 - zeer slecht	Vervangen schoren (opgenomen onder kosten meerpalen)	Vervanging								€ 0	€ 0	€ 0
	Meerpaal (hout)	6 - zeer slecht	Conserveren kop	Klein onderhoud	2000	2024	46	stuk	€ 187,50	€ 8.625,00	6	€ 1.380	€ 8.625	€ 69.000
			Vervangen meerpalen incl. schoren (afmeervoorziening, algemeen)	Vervanging	2000	2027	68	stuk	€ 14.540,00	€ 988.720,00	50	€ 19.774	€ 988.720	€ 988.720
	Wrijfgording (hout)	1 - uitstekend	vervangen wrijfgording	Groot onderhoud	2000	2030	80	m1	€ 69,32	€ 5.545,89	7	€ 666	€ 0	€ 33.275
Steiger	Bordes (hout)	1 - uitstekend	Plaatselijk vervangen	Groot onderhoud	1985	2042	80	m1	€ 10,40	€ 831,88	25	€ 33	€ 0	€ 1.664
	Reling (hout)	1 - uitstekend	Plaatselijk vervangen	Groot onderhoud	1985	2042	80	m1	€ 17,33	€ 1.386,47	25	€ 55	€ 0	€ 2.773
	Steiger (totaal)	1 - uitstekend	Vervangen steiger	Groot onderhoud	1985	2042	80	m1	€ 140,98	€ 11.278,60	25	€ 451	€ 0	€ 22.557
Oeverbescherming	stortsteen	2 - goed	Stortsteen herstellen / bijstorten (5%, verwerkt in eenheidsprijs)	Groot onderhoud	-	2025	80	m1	€ 67,31	€ 5.384,94	15	€ 55	€ 0	€ 2.773
Sectie XVII (noordelijk rondeel)												**€ 7.965**	**€ 238.738**	**€ 398.255**
Afmeervoorziening	Meerpaal (hout	6 - zeer slecht	Conserveren kop	Klein onderhoud	2000	2024	26	stuk	€ 187,50	€ 4.875,00	6	€ 780	€ 4.875	€ 39.000
			Vervangen meerpalen (incl. bevestiging)	Vervanging	2000	2024	26	stuk	€ 8.488,00	€ 220.688,00	50	€ 4.414	€ 220.688	€ 220.688
	Wrijfgording (hout)	1 - uitstekend	vervangen wrijfgording	Vervanging	2000	2020	30	m1	€ 69,32	€ 2.079,71	7	€ 291	€ 4.159	€ 14.558
	Console (beton)	1 - uitstekend	Plaatselijk betonherstel (5%)	Groot onderhoud	2000	2027	1	post	€ 400,00	€ 400,00	10	€ 40	€ 400	€ 2.000
	Achterplaat (staal)	1 - uitstekend	Vervangen stalen platen	Groot onderhoud	2000	2028	8	stuk	€ 250,00	€ 2.000,00	20	€ 80	€ 0	€ 4.000
Steiger	Bordes (hout)	5 - slecht	Plaatselijk vervangen	Groot onderhoud	2000	2030	30	m1	€ 103,99	€ 3.119,56	25	€ 125	€ 0	€ 6.239
	Reling (hout)	5 - slecht	Plaatselijk vervangen	Groot onderhoud	2000	2030	30	m1	€ 467,93	€ 14.038,03	25	€ 562	€ 0	€ 28.076
	Steiger (totaal)	5 - slecht	Vervangen steiger	Groot onderhoud	2000	2030	30	m1	€ 935,87	€ 28.076,06	25	€ 1.123	€ 0	€ 56.152
Verharding	Deklaag (DAB)	4 - matig	Enkele oppervlakte behandeling	Groot onderhoud	1985	2020	85	m2	€ 19,94	€ 1.695,11	7	€ 237	€ 3.390	€ 11.866
			vervangen deklaag	Vervanging	1985	2027	85	m2	€ 61,47	€ 5.225,32	20	€ 314	€ 5.225	€ 15.676
Sectie dukdalven												**€ 7.130**	**€ 356.504**	**€ 356.504**
Afmeervoorziening	Meerpaal (hout)	5 - slecht	Vervangen dukdalven	Vervanging	1973	2023	8	stuk	€ 44.563,00	€ 356.504,00	50	€ 7.130	€ 356.504	€ 356.504
Sectie houten steiger												**€ 7.725**	**€ 21.467**	**€ 386.225**
Hoofddraagconstructie	Balken (hout)	4 - matig	Vervangen balken	vervanging	2001	2023	60	m1	€ 317,16	€ 19.029,33	25	€ 761	€ 19.029	€ 38.059
Hoofddraagconstructie	Buispalen incl. bolders (staal)	4 - matig	Vervangen stalen buizen	vervanging	2001	2033	30	st	€ 5.172,75	€ 155.182,50	40	€ 3.104	€ 0	€ 155.183
Steiger	Bordes (hout)	1 - uitstekend	Vervangen bordes	vervanging	2001	2035	60	m1	€ 152,51	€ 9.150,72	25	€ 3.104	€ 0	€ 155.183
Afmeervoorziening	Meerpaal (staal)	4 - matig	Conserveren kop	Klein onderhoud	2001	2023	13	stuk	€ 187,50	€ 2.437,50	6	€ 366	€ 0	€ 18.301
			Vervangen meerpaal (staal)	Vervanging	2001	2047	13	stuk	€ 6.897,00	€ 89.661,00	50	€ 390	€ 2.438	€ 19.500
Sectie talud												**€ 1.453**	**€ 48.510**	**€ 72.627**
Oeverbescherming	stortsteen	2 - goed	Stortsteen herstellen / bijstorten (5%, verwerkt in eenheidsprijs)	Groot onderhoud	-	2025	142	m1	€ 67,31	€ 9.558,28	15	€ 0	€ 0	€ 0
Steiger	Loopbrug incl. reling	3 - matig	Vervangen	Groot onderhoud	-	2025	1	stuk	€ 5.000,00	€ 5.000,00	25	€ 573	€ 9.558	€ 28.675
	Meerpalen (hout)	3 - matig	Plaatselijk vervangen	Groot onderhoud	-	2025	4	stuk	€ 8.488,00	€ 33.952,00	50	€ 200	€ 5.000	€ 10.000
	Steiger (totaal)	3 - matig	Vervangen steiger	Groot onderhoud	-	2025	15	m1	€ 935,87	€ 14.038,03	25	€ 679	€ 33.952	€ 33.952
Algemeen												**€ 2.367**	**€ 9.558**	**€ 118.336**
Afmeervoorziening	Meerpaal (hout)	-	Vervangen meerpalen (incident / calamiteit afhandeling)	Groot onderhoud	-	2020	10	stuks	€ 8.488,00	€ 84.880,00	5	€ 1.793	€ 0	€ 89.661
Visuele inspecties	NEN 2767 inspectie		NEN 2767 inspectie	Groot onderhoud	2018	2023	1	post	€ 2.000,00	€ 2.000,00	5	€ 0	€ 0	€ 0
Gericht technische inspecties	Duikinspectie		Duikinspectie	Groot onderhoud	2018	2023	1	post	€ 15.000,00	€ 15.000,00	5	€ 573	€ 9.558	€ 28.675
Totaal										**Klein onderhoud**		**€ 11.862**	**€ 72.548**	**€ 593.094**
										Groot onderhoud		**€ 15.172**	**€ 138.781**	**€ 758.579**
										Vervangingsonderhoud		**€ 82.353**	**€ 1.632.434**	**€ 4.117.627**
										Totale kosten beheergebied		**€ 109.386**	**€ 1.843.763**	**€ 5.469.301**

II

BIJLAGE: MEERJAREN ONDERHOUDSPLANNING PER JAAR BEHEERGEBIED KADE- EN OEVERCONSTRUCTIE

Meerjarenonderhoudsplanning haven Oudeschild - beheergebied kade- en oeverconstructie

| *Kostenposten* | | *meerjarenplanning NCW* | | |

Meerjarenonderhoudsplanning haven Oudeschild - beheergebied kade- en oeverconstructie

| *Kostenposten* | | *meerjarenplanning NCW* | | |

Meerjarenonderhoudsplanning haven Oudeschild - beheergebied kade- en oeverconstructie

| *Kostenposten* | | *meerjarenplanning NCW* | | |

III

BIJLAGE: SAMENVATTING MEERJAREN ONDERHOUDSPLANNING BEHEERGEBIED DAMWANDEN

Beheer en onderhoudskosten beheergebied damwanden

Startjaar: 2019												
Decompositie (element)		Maatregel	Bouwjaar /geplaatst	Eerste actie jaar	Hoeveel-heid	Eenheid	Kosten/eenh.	Kosten/freq.	Freq. (jr.)	Gemiddelde kosten / jaar	Totale kosten 2019 t/m 2028	Totale kosten 2019 t/m 2068
Element	Bouwdeel											
Beheergebied oever- en kadeconstructie												
Sectie Ia (zuidelijk rondeel)										**€ 8.619**	**€ 0**	**€ 430.955**
Damwanden	Vervanging anodes	Groot onderhoud	2007	2032	102	stuk	€ 637	€ 64.974	50	€ 1.299	€ 0	€ 64.974
	Resevering vervangen anodes na 2068 (56%)	Groot onderhoud	2057	2068	102	stuk	€ 637	€ 36.385	eenmalig	€ 728	€ 0	€ 36.385
	Vervanging damwanden incl. sloof, anodes en gording.	Vervanging	1985	2057	34	m1	€ 9.694	€ 329.596	50	€ 6.592	€ 0	€ 329.596
Sectie Ib										**€ 5.974**	**€ 0**	**€ 298.700**
Damwanden	Vervanging anodes	Groot onderhoud	2007	2032	72	stuk	€ 637	€ 45.864	50	€ 917	€ 0	€ 45.864
	Resevering vervangen anodes na 2068 (44%)	Groot onderhoud	2054	2068	72	stuk	€ 637	€ 20.180	eenmalig	€ 404	€ 0	€ 20.180
	Vervanging damwanden incl. sloof, anodes en gording.	Vervanging	1985	2054	24	m1	€ 9.694	€ 232.656	50	€ 4.653	€ 0	€ 232.656
Sectie II										**€ 24.650**	**€ 0**	**€ 1.232.516**
Damwanden	Vervanging anodes	Groot onderhoud	2007	2032	297	stuk	€ 637	€ 189.189	25	€ 7.568	€ 0	€ 378.378
	Resevering vervangen damwanden na 2068 (89%)	Vervanging	2007	2068	99	m1	€ 9.694	€ 854.138	eenmalig	€ 17.083	€ 0	€ 854.138
	Vervanging damwanden incl. sloof, anodes en gording.	Vervanging	2007	2077	99	m1	€ 9.694	€ 959.706	50	€ 0	€ 0	€ 0
Sectie III										**€ 15.438**	**€ 0**	**€ 771.879**
Damwanden	Vervanging anodes	Groot onderhoud	2007	2032	186	stuk	€ 637	€ 118.482	25	€ 4.739	€ 0	€ 236.964
	Resevering vervangen damwanden na 2068 (89%)	Vervanging	2007	2068	62	m1	€ 9.694	€ 534.915	eenmalig	€ 10.698	€ 0	€ 534.915
	Vervanging damwanden incl. sloof, anodes en gording.	Vervanging	2007	2077	62	m1	€ 9.694	€ 601.028	50	€ 0	€ 0	€ 0
Sectie IVa										**€ 21.920**	**€ 0**	**€ 1.096.021**
Damwanden	Vervanging anodes	Groot onderhoud	2007	2032	312	stuk	€ 637	€ 198.744	50	€ 3.975	€ 0	€ 198.744
	Resevering vervangen damwanden na 2068 (89%)	Vervanging	2007	2068	104	m1	€ 9.694	€ 897.277	eenmalig	€ 17.946	€ 0	€ 897.277
	Vervanging damwanden incl. sloof, anodes en gording.	Vervanging	2007	2077	104	m1	€ 9.694	€ 1.008.176	50	€ 0	€ 0	€ 0
Sectie IVb										**€ 4.637**	**€ 0**	**€ 231.851**
Damwanden	Vervanging anodes	Groot onderhoud	2007	2032	66	stuk	€ 637	€ 42.042	50	€ 841	€ 0	€ 42.042
	Resevering vervangen damwanden na 2068 (89%)	Vervanging	2007	2068	22	m1	€ 9.694	€ 189.809	eenmalig	€ 3.796	€ 0	€ 189.809
	Vervanging damwanden incl. sloof, anodes en gording.	Vervanging	2007	2077	22	m1	€ 9.694	€ 213.268	50	€ 0	€ 0	€ 0
Sectie V										**€ 11.699**	**€ 0**	**€ 584.954**
Damwanden	Vervanging anodes	Groot onderhoud	2007	2032	141	stuk	€ 637	€ 89.817	50	€ 1.796	€ 0	€ 89.817
	Resevering vervangen anodes na 2068 (44%)	Vervanging	1983	2068	141	stuk	€ 637	€ 39.519	eenmalig	€ 790	€ 0	€ 39.519
	Vervanging damwanden incl. sloof, anodes en gording.	Vervanging	1983	2054	47	m1	€ 9.694	€ 455.618	50	€ 9.112	€ 0	€ 455.618
Sectie VIa										**€ 14.242**	**€ 0**	**€ 712.081**
Damwanden	Vervanging anodes	Groot onderhoud	2007	2032	180	stuk	€ 637	€ 114.660	25	€ 4.586	€ 0	€ 229.320
	Resevering vervangen damwanden na 2068 (83%)	Vervanging	2000	2068	60	m1	€ 9.694	€ 482.761	50	€ 9.655	€ 0	€ 482.761
	Vervanging damwanden incl. sloof, anodes en gording.	Vervanging	2000	2082	60	m1	€ 9.694	€ 581.640	50	€ 0	€ 0	€ 0
Sectie VIb										**€ 11.699**	**€ 0**	**€ 584.954**
Damwanden	Vervanging anodes	Groot onderhoud	2007	2032	141	stuk	€ 637	€ 89.817	50	€ 1.796	€ 0	€ 89.817
	Resevering vervangen anodes na 2068 (44%)	Groot onderhoud	2054	2068	141	stuk	€ 637	€ 39.519	eenmalig	€ 790	€ 0	€ 39.519
	Vervanging damwanden incl. sloof, anodes en gording.	Vervanging	1984	2054	47	m1	€ 9.694	€ 455.618	50	€ 9.112	€ 0	€ 455.618
Sectie VII										**€ 5.476**	**€ 0**	**€ 273.808**
Damwanden	Vervanging anodes	Groot onderhoud	2007	2032	66	stuk	€ 637	€ 42.042	50	€ 841	€ 0	€ 42.042
	Resevering vervangen anodes na 2068 (44%)	Groot onderhoud	2007	2068	66	stuk	€ 637	€ 18.498	eenmalig	€ 370	€ 0	€ 18.498
	Vervanging damwanden incl. sloof, anodes en gording.	Vervanging	1967	2057	22	m1	€ 9.694	€ 213.268	50	€ 4.265	€ 0	€ 213.268
Sectie VIII										**€ 10.140**	**€ 0**	**€ 507.006**
Damwanden	Vervanging anodes	Groot onderhoud	2007	2032	120	stuk	€ 637	€ 76.440	50	€ 1.529	€ 0	€ 76.440
	Resevering vervangen anodes na 2068 (56%)	Groot onderhoud	2007	2068	120	stuk	€ 637	€ 42.806	eenmalig	€ 856	€ 0	€ 42.806
	Vervanging damwanden incl. sloof, anodes en gording.	Vervanging	1986	2054	40	m1	€ 9.694	€ 387.760	50	€ 7.755	€ 0	€ 387.760
Sectie IX										**€ 13.944**	**€ 0**	**€ 697.181**
Damwanden	Vervanging anodes	Groot onderhoud	2007	2032	168	stuk	€ 637	€ 107.016	25	€ 4.281	€ 0	€ 214.032
	Resevering vervangen damwanden na 2068 (89%)	Vervanging	2007	2068	56	m1	€ 9.694	€ 483.149	eenmalig	€ 9.663	€ 0	€ 483.149
	Vervanging damwanden incl. sloof, anodes en gording.	Vervanging	2007	2077	56	m1	€ 9.694	€ 542.864	50	€ 0	€ 0	€ 0
Sectie X										**€ 13.197**	**€ 0**	**€ 659.832**
Damwanden	Vervanging anodes	Groot onderhoud	2007	2032	159	stuk	€ 637	€ 101.283	25	€ 4.051	€ 0	€ 202.566
	Resevering vervangen damwanden na 2068 (89%)	Vervanging	2007	2068	53	m1	€ 9.694	€ 457.266	eenmalig	€ 9.145	€ 0	€ 457.266
	Vervanging damwanden incl. sloof, anodes en gording.	Vervanging	2007	2077	53	m1	€ 9.694	€ 513.782	50	€ 0	€ 0	€ 0
Sectie XIa										**€ 4.233**	**€ 0**	**€ 211.644**
Damwanden	Vervanging anodes	Groot onderhoud	2007	2032	51	stuk	€ 637	€ 32.487	25	€ 1.299	€ 0	€ 64.974
	Resevering vervangen damwanden na 2068 (89%)	Vervanging	2007	2068	17	m1	€ 9.694	€ 146.670	eenmalig	€ 2.933	€ 0	€ 146.670
	Vervanging damwanden incl. sloof, anodes en gording.	Vervanging	2007	2077	17	m1	€ 9.694	€ 164.798	50	€ 0	€ 0	€ 0

Beheer en onderhoudskosten beheergebied damwanden

Startjaar: 2019												
Decompositie (element)		Maatregel	Bouwjaar /geplaatst	Eerste actie jaar	Hoeveel-heid	Eenheid	Kosten/eenh.	Kosten/freq.	Freq. (jr.)	Gemiddelde kosten / jaar	Totale kosten 2019 t/m 2028	Totale kosten 2019 t/m 2068
Element	Bouwdeel											
Sectie XIb										**€ 10.209**	**€ 0**	**€ 510.436**
Damwanden	Vervanging anodes	Groot onderhoud	2007	2032	123	stuk	€ 637	€ 78.351	25	€ 3.134	€ 0	€ 156.702
	Resevering vervangen damwanden na 2068 (89%)	Vervanging	2007	2068	41	m1	€ 9.694	€ 353.734	eenmalig	€ 7.075	€ 0	€ 353.734
	Vervanging damwanden incl. sloof, anodes en gording.	Vervanging	2007	2077	41	m1	€ 9.694	€ 397.454	50	€ 0	€ 0	€ 0
Sectie XIIa										**€ 2.988**	**€ 0**	**€ 149.396**
Damwanden	Vervanging anodes	Groot onderhoud	2007	2032	36	stuk	€ 637	€ 22.932	25	€ 917	€ 0	€ 45.864
	Resevering vervangen damwanden na 2068 (89%)	Vervanging	2007	2068	12	m1	€ 9.694	€ 103.532	eenmalig	€ 2.071	€ 0	€ 103.532
	Vervanging damwanden incl. sloof, anodes en gording.	Vervanging	2007	2077	12	m1	€ 9.694	€ 116.328	50	€ 0	€ 0	€ 0
Sectie XIIb										**€ 41.073**	**€ 0**	**€ 2.053.642**
Damwanden	Vervanging anodes	Groot onderhoud	2007	2032	666	stuk	€ 637	€ 424.242	25	€ 16.970	€ 0	€ 848.484
	Resevering vervangen damwanden na 2068 (89%)	Vervanging	2007	2068	222	m1	€ 9.694	€ 1.205.158	eenmalig	€ 24.103	€ 0	€ 1.205.158
	Vervanging damwanden incl. sloof, anodes en gording.	Vervanging	2007	2077	222	m1	€ 9.694	€ 2.152.068	50	€ 0	€ 0	€ 0
Sectie XIII										**€ 29.067**	**€ 198.744**	**€ 1.453.363**
Damwanden	Plaatsing anodes	Groot onderhoud	-	2019	312	stuk	€ 637	€ 198.744	43	€ 7.950	€ 198.744	€ 397.488
	Resevering vervangen anodes na 2068 (24%)	Groot onderhoud	2062	2068	312	stuk	€ 637	€ 47.699	eenmalig	€ 954	€ 0	€ 47.699
	Vervanging damwanden incl. sloof, anodes en gording.	Vervanging	1986	2037	104	m1	€ 9.694	€ 1.008.176	50	€ 20.164	€ 0	€ 1.008.176
Sectie XIV										**€ 27.534**	**€ 0**	**€ 1.376.690**
Damwanden	Vervanging anodes	Groot onderhoud	2007	2032	348	stuk	€ 637	€ 221.676	25	€ 8.867	€ 0	€ 443.352
	Resevering vervangen damwanden na 2068 (83%)	Vervanging	2007	2068	116	m1	€ 9.694	€ 933.338	eenmalig	€ 18.667	€ 0	€ 933.338
	Vervanging damwanden incl. sloof, anodes en gording.	Vervanging	2007	2082	116	m1	€ 9.694	€ 1.124.504	50	€ 0	€ 0	€ 0
Sectie XV										**€ 85.421**	**€ 603.876**	**€ 4.271.056**
Damwanden	Plaatsing anodes	Groot onderhoud	-	2019	948	stuk	€ 637	€ 603.876	49	€ 24.155	€ 603.876	€ 1.207.752
	Vervanging damwanden incl. sloof, anodes en gording.	Vervanging	2000	2044	316	m1	€ 9.694	€ 3.063.304	50	€ 61.266	€ 0	€ 3.063.304
Sectie XVI (onderwater damwand)										**€ 30.787**	**€ 1.163.280**	**€ 1.539.365**
Damwanden	Plaatsing anodes	Groot onderhoud	2027	2052	360	stuk	€ 637	€ 229.320	25	€ 4.586	€ 0	€ 229.320
	Resevering vervangen anodes na 2068 (64%)	Groot onderhoud	2027	2068	360	stuk	€ 637	€ 146.765	eenmalig	€ 2.935	€ 0	€ 146.765
	Vervanging damwanden incl. sloof, anodes en gording.	Vervanging	2000	2027	120	m1	€ 9.694	€ 1.163.280	50	€ 23.266	€ 1.163.280	€ 1.163.280
Sectie XVII (noordelijk rondeel)										**€ 9.140**	**€ 339.290**	**€ 457.008**
Damwanden	Plaatsing anodes	Groot onderhoud	2024	2049	105	stuk	€ 637	€ 66.885	25	€ 1.338	€ 0	€ 66.885
	Resevering vervangen anodes na 2068 (76%)	Groot onderhoud	2049	2068	105	stuk	€ 637	€ 50.833	eenmalig	€ 1.017	€ 0	€ 50.833
	Vervanging damwanden incl. sloof, anodes en gording.	Vervanging	2000	2024	35	m1	€ 9.694	€ 339.290	50	€ 6.786	€ 339.290	€ 339.290
Algemeen										**€ 9.400**	**€ 114.000**	**€ 470.000**
Drainage	Doorspuiten	Klein onderhoud	-	2019	1	post	€ 4.000	€ 4.000	1	€ 4.000	€ 40.000	€ 200.000
	Herstellen schades aan drainage	Groot onderhoud	-	2028	1	post	€ 50.000	€ 50.000	20	€ 3.000	€ 50.000	€ 150.000
Inspecties	Potentiaalmeting anodes	Klein onderhoud	-	2019	1	post	€ 1.000	€ 1.000	1	€ 1.000	€ 10.000	€ 50.000
	Visuele duikinspectie anodes	Groot onderhoud	-	2019	1	post	€ 7.000	€ 7.000	5	€ 1.400	€ 14.000	€ 70.000
	Reguliere damwandinspecties opgenomen onder beheergebied kade- en oeverconstructie					post				€ 0	€ 0	€ 0
Totaal kosten		**Klein onderhoud**								**€ 5.000**	**€ 50.000**	**€ 250.000**
		Groot onderhoud								**€ 119.890**	**€ 866.620**	**€ 5.994.507**
		Vervangingsonderhoud								**€ 286.597**	**€ 1.502.570**	**€ 14.329.833**
		Totale kosten								**€ 411.487**	**€ 2.419.190**	**€ 20.574.340**

IV

BIJLAGE: MEERJAREN ONDERHOUDSPLANNING PER JAAR BEHEERGEBIED DAMWANDEN

| *Kostenposten* | | *meerjarenplanning NCW* | | | | | | | | | | | | | *meerjarenplanning NCW* | | | | | | | | | | | | | *meerjarenplanning NCW* | | | | | | | | | | | | | *meerjarenplanning NCW* | | | | | | | | | | | | | *meerjarenplanning NCW* | | | | | | | | | | | | | *nplanni* | |
|---|---|---

V

BIJLAGE: SAMENVATTING MEERJAREN ONDERHOUDSPLANNING BEHEERGEBIED WATERBODEM

Beheer en onderhoudskosten beheergebied waterbodem

				startjaar:	2019						
Decompositie	**Maatregel**	**Bouwjaar**	**Eerste actie jaar**	**Hoeveel-heid**	**Eenheid**	**Kosten/eenh.**	**Kosten/freq.**	**Freq. (jr.)**	**Kosten/jr**	**Kosten 1e 10 jaar**	**Kosten 1e 50 jaar**
Beheergebied waterbodem											
Onderhoudskosten									**€ 122.000**	**€ 1.220.000**	**€ 6.100.000**
Baggeren	Jaarlijkse baggerwerkzaamheden	-	2019	1	stuk	€ 120.000,00	€ 120.000,00	1	€ 120.000	€ 1.200.000	€ 6.000.000
	Projectkosten gemeente voor afsluiten baggercontract	2015	2020	1	stuk	€ 10.000,00	€ 10.000,00	5	€ 2.000	€ 20.000	€ 100.000
Algemeen - inspecties									**€ 3.000**	**€ 30.000**	**€ 150.000**
Meting kwaliteit baggerspecie	Instandhoudingsinspecties incl. rapportage	2015	2019	1	post	€ 6.000,00	€ 6.000,00	2	€ 3.000	€ 30.000	€ 150.000
Totale B&O kosten beheergebied waterbodem (groot onderhoud)									**€ 125.000**	**€ 1.250.000**	**€ 6.250.000**

VI

BIJLAGE: MEERJAREN ONDERHOUDSPLANNING PER JAAR BEHEERGEBIED WATERBODEM

Meerjarenonderhoudsplanning haven Oudeschild - beheergebied waterbodem

| *Kostenposten* | | *meerjarenplanning NCW* | | |

VII

BIJLAGE: SAMENVATTING MEERJAREN ONDERHOUDSPLANNING BEHEERGEBIED GEBOUWEN EN INSTALLATIES

Beheer en onderhoudskosten beheergebied gebouwen en installaties

					startjaar:	2019						
Element	Decompositie Bouwdeel	Maatregel	Bouw-jaar	Eerste actie jaar	Hoeveel-heid	Eenheid	Kosten/eenh.	Kosten/freq.	Freq. (jr.)	Gemiddelde kosten / jaar	Totale kosten 2019 t/m 2028	Totale kosten 2019 t/m 2068
Beheergebied gebouwen en installaties												
Onderhoudskosten										**€ 17.067**	**€ 165.286**	**€ 853.359**
RWS kantoor	Conform planning gemeente	Klein onderhoud	1965	2019	1	post	€ 4.597,00	€ 4.597,00	1	€ 4.597	€ 45.970	€ 229.850
		Groot onderhoud	1965	2048	1	post	€ 45.970,00	€ 45.970,00	30	€ 919	€ 0	€ 45.970
Havenmeesterkantoor	Conform planning gemeente	Klein onderhoud	1991	2019	1	post	€ 5.000,00	€ 5.000,00	1	€ 5.000	€ 50.000	€ 250.000
		Klein onderhoud	1991	2019	1	post	€ 3.280,00	€ 3.280,00	1	€ 3.280	€ 32.800	€ 164.000
		Groot onderhoud	1991	2019	1	post	€ 5.275,00	€ 5.275,00	eenmalig	€ 106	€ 5.275	€ 5.275
		Groot onderhoud	1991	2028	1	post	€ 15.861,00	€ 15.861,00	eenmalig	€ 317	€ 15.861	€ 15.861
		Groot onderhoud	1991	2032	1	post	€ 17.323,00	€ 17.323,00	eenmalig	€ 346	€ 0	€ 17.323
		Groot onderhoud	1991	2058	1	post	€ 32.800,00	€ 32.800,00	40	€ 656	€ 0	€ 32.800
Duikclub	Conform planning gemeente	Klein onderhoud	1985	2019	1	post	€ 1.025,00	€ 1.025,00	1	€ 1.025	€ 10.250	€ 51.250
		Groot onderhoud	1985	2048	1	post	€ 10.250,00	€ 10.250,00	30	€ 205	€ 0	€ 10.250
Opslag	Conform planning gemeente	Klein onderhoud	1993	2019	1	post	€ 513,00	€ 513,00	1	€ 513	€ 5.130	€ 25.650
		Groot onderhoud	1993	2048	1	post	€ 5.130,00	€ 5.130,00	30	€ 103	€ 0	€ 5.130
Walstroom en watertappunten										**€ 102.133**	**€ 1.211.470**	**€ 5.106.668**
Nieuwe visserijkade	Elektrische installatie	Vervanging	-	2019	1	post	€ 46.771,00	€ 46.771,00	30	€ 1.871	€ 46.771	€ 93.542
	Elektrische installatie	Groot onderhoud	-	2029	1	post	€ 28.062,60	€ 28.062,60	10	€ 2.245	€ 0	€ 112.250
	Drinkwaterleidingen	Vervanging	-	2019	1	post	€ 15.000,00	€ 15.000,00	30	€ 600	€ 15.000	€ 30.000
CIV kade	Elektrische installatie	Vervanging	-	2019	1	post	€ 409.436,00	€ 409.436,00	30	€ 16.377	€ 409.436	€ 818.872
	Elektrische installatie	Groot onderhoud	-	2029	1	post	€ 245.661,60	€ 245.661,60	10	€ 19.653	€ 0	€ 982.646
	Drinkwaterleidingen	Vervanging	-	2019	1	post	€ 44.000,00	€ 44.000,00	30	€ 1.760	€ 44.000	€ 88.000
Zuider- en Noorderhaven	Elektrische installatie	Vervanging	-	2019	1	post	€ 299.882,00	€ 299.882,00	30	€ 11.995	€ 299.882	€ 599.764
	Elektrische installatie	Groot onderhoud	-	2029	1	post	€ 179.929,20	€ 179.929,20	10	€ 14.394	€ 0	€ 719.717
	Drinkwaterleidingen	Vervanging	-	2019	1	post	€ 48.000,00	€ 48.000,00	30	€ 1.920	€ 48.000	€ 96.000
Loswal	Elektrische installatie	Vervanging	-	2019	1	post	€ 18.381,00	€ 18.381,00	30	€ 735	€ 18.381	€ 36.762
	Elektrische installatie	Groot onderhoud	-	2029	1	post	€ 11.028,60	€ 11.028,60	10	€ 882	€ 0	€ 44.114
	Projectkosten	Vervanging	-	2019	1	post	€ 25.000,00	€ 25.000,00	30	€ 1.000	€ 25.000	€ 50.000
Algemene kosten	Overige koste	Vervanging	-	2019	1	post	€ 30.000,00	€ 30.000,00	30	€ 1.200	€ 30.000	€ 60.000
	Beheer- en exploitatiekoasten	Klein onderhoud	-	2019	1	post	€ 27.500,00	€ 27.500,00	1	€ 27.500	€ 275.000	€ 1.375.000
Algemeen - inspecties										**€ 1.480**	**€ 13.000**	**€ 74.000**
Visuele inspectie bovengrondse infra	Schouw incl. rapportage	Klein onderhoud	-	2019	1	post	€ 1.000,00	€ 1.000,00	1	€ 1.000	€ 10.000	€ 50.000
Instandhoudingsinspectie bovengrondse infra	Instandhoudingsinspecties incl. rapportage	Groot onderhoud	-	2024	1	post	€ 3.000,00	€ 3.000,00	6	€ 480	€ 3.000	€ 24.000
Totaal kosten									**Klein onderhoud**	**€ 42.915**	**€ 429.150**	**€ 2.145.750**
									Groot onderhoud	**€ 40.307**	**€ 24.136**	**€ 2.015.337**
									Vervangingsonderhoud	**€ 37.459**	**€ 936.470**	**€ 1.872.940**
									Totale kosten beheergebied	**€ 120.681**	**€ 1.389.756**	**€ 6.034.027**

VIII

BIJLAGE: MEERJAREN ONDERHOUDSPLANNING PER JAAR BEHEERGEBIED GEBOUWEN EN INSTALLATIES

Meerjarenonderhoudsplanning haven Oudeschild - Beheergebied gebouwen

Kostenposten		*meerjarenplanning*											*meerjarenplanning*											*meerjarenplanning*											*meerjarenplanning*											*meerjarenplanning*											Totalen	
Variant	Maatregelen	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047	2048	2049	2050	2051	2052	2053	2054	2055	2056	2057	2058	2059	2060	2061	2062	2063	2064	2065	2066	2067	2068	10 jaar	50 jaar
Beheergebied gebouwen en installaties																																																						€ 0	€ 0
Onderhoudskosten																																																					€ 0	€ 0
RWS kantoor	Klein onderhoud	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	4.597	€ 45.970	€ 229.850
	Groot onderhoud																														45.970																							€ 0	€ 45.970
Havenmeesterkantoor	Klein onderhoud	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	€ 50.000	€ 250.000
	Klein onderhoud	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	3.280	€ 32.800	€ 164.000
	Groot onderhoud	5.275																																																			€ 5.275	€ 5.275
	Groot onderhoud										15.861																																										€ 15.861	€ 15.861
	Groot onderhoud														17.323																																							€ 0	€ 17.323
	Groot onderhoud																																																				€ 0	€ 32.800
Duikclub	Klein onderhoud	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025	€ 10.250	€ 51.250
	Groot onderhoud																														10.250																							€ 0	€ 10.250
Opslag	Klein onderhoud	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	513	€ 5.130	€ 25.650
	Groot onderhoud																														5.130																							€ 0	€ 5.130
Walstroom en watertappunten																																																					€ 0	€ 0
Nieuwe visserijkade	Vervanging	46.771																													46.771																							€ 46.771	€ 93.542
	Groot onderhoud											28.063										28.063									28.063																							€ 0	€ 112.250
	Vervanging	15.000																													15.000																							€ 15.000	€ 30.000
CIV kade	Vervanging	409.436																													409.436																							€ 409.436	€ 818.872
	Groot onderhoud											245.662										245.662									245.662																							€ 0	€ 982.646
	Vervanging	44.000																													44.000																							€ 44.000	€ 88.000
Zuider- en Noorderhaven	Vervanging	299.882																													299.882																							€ 299.882	€ 599.764
	Groot onderhoud											179.929										179.929									179.929																							€ 0	€ 719.717
	Vervanging	48.000																													48.000																							€ 48.000	€ 96.000
Loswal	Vervanging	18.381																													18.381																							€ 18.381	€ 36.762
	Groot onderhoud											11.029										11.029									11.029																							€ 0	€ 44.114
Algemene kosten	Vervanging	25.000																													25.000																							€ 25.000	€ 50.000
	Vervanging	30.000																													30.000																							€ 30.000	€ 60.000
	Klein onderhoud	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	27.500	€ 275.000	€ 1.375.000
Algemeen - inspecties																																																					€ 0	€ 0
Visuele inspectie bovengrondse infra	Klein onderhoud	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	€ 10.000	€ 50.000
Instandhoudingsinspectie bovengrondse infra	Groot onderhoud						3.000						3.000						3.000						3.000						3.000																							€ 3.000	€ 24.000
Totale B&O kosten beheergebied gebouwen en installaties		**984.660**	**42.915**	**42.915**	**42.915**	**42.915**	**45.915**	**42.915**	**42.915**	**42.915**	**58.776**	**507.597**	**45.915**	**42.915**	**60.238**	**42.915**	**42.915**	**42.915**	**45.915**	**42.915**	**42.915**	**507.597**	**42.915**	**42.915**	**45.915**	**42.915**	**42.915**	**42.915**	**42.915**	**42.915**	**107.265**	#######	**42.915**	**42.915**	**42.915**	**42.915**	**45.915**	**42.915**	**42.915**	**42.915**	**75.715**	**507.597**	**45.915**	**42.915**	**42.915**	**42.915**	**42.915**	**42.915**	**45.915**	**42.915**	**42.915**	**€ 1.389.756**	**€ 6.034.027**

IX

BIJLAGE: SAMENVATTING MEERJAREN ONDERHOUDSPLANNING BEHEERGEBIED WEGEN

Beheer en onderhoudskosten beheergebied wegen

startjaar: 2019															
Decompositie (element)															
Element	Bouwdeel	Conditiescore	Maatregel	soort maatregel	Bouw-jaar	Eerste actie jaar	Hoeveel-heid	Eenheid	Kosten/eenh.	Kosten/freq.	Freq. (jr.)	Gemiddelde kosten / jaar	Totale kosten 2019 t/m 2028	Totale kosten 2019 t/m 2068
Beheergebied wegen														
Sectie 1												**€ 1.713,--**	**€ 3.326,--**	**€ 85.646,--**
Meubilair	Bank (divers)	4 - matig	Schoonmaken	Klein onderhoud		2019	1	stuk	€ 14,95	€ 15,--	1	€ 15,--	€ 150,--	€ 748,--
			Vervangen bank	Vervanging	-	2019	1	stuk	€ 882,91	€ 883,--	15	€ 71,--	€ 883,--	€ 3.532,--
Verharding, wegtype 4	Elementverharding (betonstraatstenen)	3 - redelijk	Vegen verharding	Klein onderhoud		2019	1000	m2	€ 0,02	€ 16,--	1	€ 16,--	€ 162,--	€ 810,--
			Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)	Klein onderhoud	-	2021	1000	m2	€ 2,13	€ 2.132,--	9	€ 256,--	€ 2.132,--	€ 12.792,--
			Herstraten	Groot onderhoud	-	2030	1000	m2	€ 17,06	€ 17.059,--	50	€ 341,--	€ -	€ 17.059,--
			Rehabiliteren	Vervanging	-	2068	1000	m2	€ 50,71	€ 50.707,--	50	€ 1.014,--	€ -	€ 50.707,--
Sectie 2												**€ 30.571,--**	**€ 225.378,--**	**€ 1.528.547,--**
Meubilair	Ondergrondse container	3 - redelijk	conserveren	Klein onderhoud		2020	2	stuk	€ 250,00	€ 500,--	5	€ 100,--	€ 1.000,--	€ 5.000,--
			Vervangen ondergrondse container	Vervanging	-	2030	2	stuk	€ 15.000,00	€ 30.000,--	20	€ 1.200,--	€ -	€ 60.000,--
			Exploitatiekosten (volledige haven)	Klein onderhoud	-	2019	1	post	€ 20.000,00	€ 20.000,--	1	€ 20.000,--	€ 200.000,--	€ 1.000.000,--
	Informatiebord	5 - slecht	conserveren	Klein onderhoud	-	2023	1	stuk	€ 100,00	€ 100,--	5	€ 20,--	€ 200,--	€ 1.000,--
			Vervangen informatiebord	Vervanging	-	2038	1	stuk	€ 250,00	€ 250,--	20	€ 10,--	€ -	€ 500,--
Openbare verlichting	Mast	1 - uitstekend	Vervangen mast incl. armatuur	Vervanging	-	2058	4	stuk	€ 800,00	€ 3.200,--	40	€ 64,--	€ -	€ 3.200,--
	Armatuur		Vervangen armatuur incl. LED lamp	Groot onderhoud	-	2033	4	stuk	€ 700,00	€ 2.800,--	15	€ 168,--	€ -	€ 8.400,--
	Algemeen		Exploitatiekosten	Klein onderhoud	-	2019	4	stuk	€ 8,40	€ 34,--	1	€ 34,--	€ 336,--	€ 1.680,--
Verharding, wegtype 6	Elementverharding (betonstraatstenen)	3 - redelijk	Vegen verharding	Klein onderhoud		2019	660	m2	€ 0,02	€ 11,--	1	€ 11,--	€ 107,--	€ 535,--
			Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)	Klein onderhoud	-	2021	3225	m2	€ 2,13	€ 6.876,--	7	€ 963,--	€ 13.751,--	€ 48.129,--
			Herstraten	Groot onderhoud	-	2030	3225	m2	€ 17,06	€ 55.015,--	40	€ 1.100,--	€ -	€ 55.015,--
			Rehabiliteren	Vervanging	-	2050	3225	m2	€ 50,71	€ 163.529,--	40	€ 3.271,--	€ -	€ 163.529,--
Verharding, wegtype 6	Elementverharding (gebakken stenen)	3 - redelijk	Vegen verharding	Klein onderhoud		2019	5175	m2	€ 0,02	€ 84,--	1	€ 84,--	€ 838,--	€ 4.192,--
			Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)	Klein onderhoud	-	2021	1950	m2	€ 2,35	€ 4.573,--	7	€ 640,--	€ 9.146,--	€ 32.011,--
			Herstraten	Groot onderhoud	-	2030	1950	m2	€ 18,76	€ 36.591,--	40	€ 732,--	€ -	€ 36.591,--
			Rehabiliteren	Vervanging	-	2050	1950	m2	€ 55,78	€ 108.766,--	40	€ 2.175,--	€ -	€ 108.766,--
Sectie 3												**€ 2.147,--**	**€ 8.540,--**	**€ 107.333,--**
Meubilair	Container	1 - uitstekend	Vervangen container	Vervanging		2020	4	stuk	€ 64,80	€ 259,--	10	€ 26,--	€ 259,--	€ 1.296,--
	Informatiebord (kunststof)	1 - uitstekend	Vervangen informatiebord	Vervanging	-	2038	3	stuk	€ 250,00	€ 750,--	20	€ 30,--	€ -	€ 1.500,--
	Bank (divers)	4 - matig	Schoonmaken	Klein onderhoud		2019	4	stuk	€ 14,95	€ 60,--	1	€ 60,--	€ 598,--	€ 2.991,--
			Vervangen bank	Vervanging	-	2019	4	stuk	€ 882,91	€ 3.532,--	15	€ 283,--	€ 3.532,--	€ 14.127,--
Openbare verlichting	Mast	1 - uitstekend	Vervangen mast incl. armatuur	Vervanging	-	2058	5	stuk	€ 800,00	€ 4.000,--	40	€ 80,--	€ -	€ 4.000,--
	Armatuur		Vervangen armatuur incl. LED lamp	Groot onderhoud	-	2033	5	stuk	€ 700,00	€ 3.500,--	15	€ 210,--	€ -	€ 10.500,--
	Algemeen		Exploitatiekosten	Klein onderhoud	-	2019	5	stuk	€ 8,40	€ 42,--	1	€ 42,--	€ 420,--	€ 2.100,--
Verharding, wegtype 6	Elementverharding (betonstraatstenen)	3 - redelijk	Vegen verharding	Klein onderhoud		2019	660	m2	€ 0,02	€ 11,--	1	€ 11,--	€ 107,--	€ 535,--
			Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)	Klein onderhoud	-	2021	850	m2	€ 2,13	€ 1.812,--	7	€ 254,--	€ 3.624,--	€ 12.685,--
			Herstraten	Groot onderhoud	-	2030	850	m2	€ 17,06	€ 14.500,--	45	€ 290,--	€ -	€ 14.500,--
			Rehabiliteren	Vervanging	-	2050	850	m2	€ 50,71	€ 43.101,--	45	€ 862,--	€ -	€ 43.101,--
Sectie 4												**€ 2.083,--**	**€ 19.838,--**	**€ 104.168,--**
Verharding, wegtype 5	Elementverharding (betonstraatstenen)	6 - zeer slecht	Vegen verharding	Klein onderhoud		2019	840	m2	€ 0,02	€ 14,--	1	€ 14,--	€ 136,--	€ 680,--
			Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)	Klein onderhoud	-	2028	840	m2	€ 6,40	€ 5.373,--	8	€ 645,--	€ 5.373,--	€ 32.235,--
			Herstraten	Groot onderhoud	-	2020	840	m2	€ 17,06	€ 14.329,--	45	€ 573,--	€ 14.329,--	€ 28.659,--
			Rehabiliteren	Vervanging	-	2045	840	m2	€ 50,71	€ 42.594,--	45	€ 852,--	€ -	€ 42.594,--

Beheer en onderhoudskosten beheergebied wegen

startjaar: 2019															
Decompositie (element)					Bouw-	Eerste	Hoeveel-					Gemiddelde	Totale kosten	Totale kosten
Element	Bouwdeel	Conditiescore	Maatregel	soort maatregel	jaar	actie jaar	heid	Eenheid	Kosten/eenh.	Kosten/freq.	Freq. (jr.)	kosten / jaar	2019 t/m 2028	2019 t/m 2068
Sectie 5												**€ 7.591,--**	**€ 73.530,--**	**€ 379.561,--**
Openbare verlichting	Mast	1 - uitstekend	Vervangen mast incl. armatuur	Vervanging	-	2058	3	stuk	€ 800,00	€ 2.400,--	40	€ 48,--	€ -	€ 2.400,--
	Armatuur		Vervangen armatuur incl. LED lamp	Groot onderhoud	-	2022	3	stuk	€ 700,00	€ 2.100,--	15	€ 168,--	€ 2.100,--	€ 8.400,--
	Algemeen		Exploitatiekosten	Klein onderhoud	-	2019	3	stuk	€ 8,40	€ 25,--	1	€ 25,--	€ 252,--	€ 1.260,--
Verharding, wegtype 6	Elementverharding (betonstraatstenen)	4 - matig	Vegen verharding	Klein onderhoud		2019	660	m2	€ 0,02	€ 11,--	1	€ 11,--	€ 107,--	€ 535,--
			Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)	Klein onderhoud	-	2026	700	m2	€ 2,13	€ 1.492,--	7	€ 209,--	€ 1.492,--	€ 10.447,--
			Herstraten	Groot onderhoud	-	2019	700	m2	€ 17,06	€ 11.941,--	40	€ 478,--	€ 11.941,--	€ 23.882,--
			Rehabiliteren	Vervanging	-	2039	700	m2	€ 50,71	€ 35.495,--	40	€ 710,--	€ -	€ 35.495,--
Verharding, wegtype 6	Elementverharding (gebakken stenen)	3 - redelijk	Vegen verharding	Klein onderhoud		2019	700	m2	€ 0,02	€ 11,--	1	€ 11,--	€ 113,--	€ 567,--
			Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)	Klein onderhoud	-	2028	2725	m2	€ 2,35	€ 6.391,--	7	€ 767,--	€ 6.391,--	€ 38.343,--
			Herstraten	Groot onderhoud	-	2021	2725	m2	€ 18,76	€ 51.134,--	40	€ 2.045,--	€ 51.134,--	€ 102.268,--
			Rehabiliteren	Vervanging	-	2041	2725	m2	€ 55,78	€ 151.993,--	40	€ 3.040,--	€ -	€ 151.993,--
Verharding, wegtype 6	Elementverharding (tegels)		Herstraten	Groot onderhoud	-	2030	50	m2	€ 12,88	€ 644,--	20	€ 26,--	€ -	€ 1.288,--
			Rehabiliteren	Vervanging	-	2050	50	m2	€ 53,69	€ 2.684,--	40	€ 54,--	€ -	€ 2.684,--
Sectie 6												**€ 2.008,--**	**€ 6.533,--**	**€ 100.401,--**
Meubilair	Container	1 - uitstekend	Vervangen container	Vervanging		2025	1	stuk	€ 64,80	€ 65,--	10	€ 6,--	€ 65,--	€ 324,--
	Bank (divers)	1 - uitstekend	Schoonmaken	Klein onderhoud		2019	2	stuk	€ 14,95	€ 30,--	1	€ 30,--	€ 299,--	€ 1.495,--
			Vervangen bank	Vervanging	-	2028	2	stuk	€ 882,91	€ 1.766,--	15	€ 106,--	€ 1.766,--	€ 5.297,--
Openbare verlichting	Mast	1 - uitstekend	Vervangen mast incl. armatuur	Vervanging	-	2058	5	stuk	€ 800,00	€ 4.000,--	40	€ 80,--	€ -	€ 4.000,--
	Armatuur		Vervangen armatuur incl. LED lamp	Groot onderhoud	-	2033	5	stuk	€ 700,00	€ 3.500,--	15	€ 210,--	€ -	€ 10.500,--
	Algemeen		Exploitatiekosten	Klein onderhoud	-	2019	5	stuk	€ 8,40	€ 42,--	1	€ 42,--	€ 420,--	€ 2.100,--
Verharding, wegtype 6	Elementverharding (betonstraatstenen)	3 - redelijk	Vegen verharding	Klein onderhoud		2019	900	m2	€ 0,02	€ 15,--	1	€ 15,--	€ 146,--	€ 729,--
			Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)	Klein onderhoud	-	2021	900	m2	€ 2,13	€ 1.919,--	7	€ 269,--	€ 3.838,--	€ 13.431,--
			Herstraten	Groot onderhoud	-	2030	900	m2	€ 18,76	€ 16.888,--	45	€ 338,--	€ -	€ 16.888,--
			Rehabiliteren	Vervanging	-	2050	900	m2	€ 50,71	€ 45.636,--	45	€ 913,--	€ -	€ 45.636,--
Sectie 7												**€ 7.005,--**	**€ 77.098,--**	**€ 350.228,--**
Verharding, wegtype 6	Elementverharding (betonstraatstenen)	1 - uitstekend	Vegen verharding	Klein onderhoud		2019	400	m2	€ 0,02	€ 6,--	1	€ 6,--	€ 65,--	€ 324,--
			Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)	Klein onderhoud	-	2025	400	m2	€ 2,13	€ 853,--	7	€ 119,--	€ 853,--	€ 5.969,--
			Herstraten	Groot onderhoud	-	2035	400	m2	€ 17,06	€ 6.824,--	45	€ 136,--	€ -	€ 6.824,--
			Rehabiliteren	Vervanging	-	2060	400	m2	€ 50,71	€ 20.283,--	45	€ 406,--	€ -	€ 20.283,--
Verharding, wegtype 6	Asfaltverharding (DAB)	5 - slecht	Vegen verharding	Klein onderhoud		2019	3355	m2	€ 0,02	€ 54,--	1	€ 54,--	€ 544,--	€ 2.718,--
			Oppervlaktebehandeling	Klein onderhoud	-	2031	3355	m2	€ 3,56	€ 11.957,--	16	€ 717,--	€ -	€ 35.872,--
			Vervangen deklaag	Groot onderhoud	-	2019	3355	m2	€ 22,54	€ 75.637,--	48	€ 3.025,--	€ 75.637,--	€ 151.273,--
			Rehabiliteren	Vervanging	-	2043	3355	m2	€ 37,84	€ 126.965,--	48	€ 2.539,--	€ -	€ 126.965,--
Sectie 8												**€ 8.285,--**	**€ 13.278,--**	**€ 414.262,--**
Openbare verlichting	Mast	1 - uitstekend	Vervangen mast incl. armatuur	Vervanging	-	2058	3	stuk	€ 800,00	€ 2.400,--	40	€ 48,--	€ -	€ 2.400,--
	Armatuur		Vervangen armatuur incl. LED lamp	Groot onderhoud	-	2033	3	stuk	€ 700,00	€ 2.100,--	15	€ 126,--	€ -	€ 6.300,--
	Algemeen		Exploitatiekosten	Klein onderhoud	-	2019	3	stuk	€ 8,40	€ 25,--	1	€ 25,--	€ 252,--	€ 1.260,--
Verharding, wegtype 6	Elementverharding (koperslagblokken)	3 - redelijk	Vegen verharding	Klein onderhoud		2019	900	m2	€ 0,02	€ 15,--	1	€ 15,--	€ 146,--	€ 729,--
			Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)	Klein onderhoud	-	2021	900	m2	€ 2,13	€ 1.919,--	7	€ 269,--	€ 3.838,--	€ 13.431,--
			Herstraten	Groot onderhoud	-	2030	900	m2	€ 17,06	€ 15.353,--	45	€ 307,--	€ -	€ 15.353,--
			Rehabiliteren	Vervanging	-	2050	900	m2	€ 50,71	€ 45.636,--	45	€ 913,--	€ -	€ 45.636,--
Verharding, wegtype 6	Elementverharding (betonstraatstenen)	1 - uitstekend	Vegen verharding	Klein onderhoud		2019	3942	m2	€ 0,02	€ 64,--	1	€ 64,--	€ 639,--	€ 3.193,--
			Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)	Klein onderhoud	-	2025	3942	m2	€ 2,13	€ 8.404,--	7	€ 1.177,--	€ 8.404,--	€ 58.829,--
			Herstraten	Groot onderhoud	-	2035	3942	m2	€ 17,06	€ 67.246,--	45	€ 1.345,--	€ -	€ 67.246,--
			Rehabiliteren	Vervanging	-	2060	3942	m2	€ 50,71	€ 199.885,--	45	€ 3.998,--	€ -	€ 199.885,--

Beheer en onderhoudskosten beheergebied wegen

startjaar: 2019														
Decompositie (element)												Gemiddelde	Totale kosten	Totale kosten
Element	Bouwdeel	Conditiescore	Maatregel	soort maatregel	Bouw-jaar	Eerste actie jaar	Hoeveel-heid	Eenheid	Kosten/eenh.	Kosten/freq.	Freq. (jr.)	kosten / jaar	2019 t/m 2028	2019 t/m 2068
Sectie 9												**€ 17.047,--**	**€ 168.014,--**	**€ 852.344,--**
Meubilair	Ondergrondse container	1 - uitstekend	Vervangen ondergrondse container	Vervanging	-	2030	2	stuk	€ 15.000,00	€ 30.000,--	20	€ 1.200,--	€ -	€ 60.000,--
			conserveren	Klein onderhoud		2020	2	stuk	€ 250,00	€ 500,--	5	€ 100,--	€ 1.000,--	€ 5.000,--
Verharding, wegtype 6	Elementverharding (koperslagblokken)	2 - goed	Vegen verharding	Klein onderhoud		2019	900	m2	€ 0,02	€ 15,--	1	€ 15,--	€ 146,--	€ 729,--
			Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)	Klein onderhoud	-	2021	1850	m2	€ 2,13	€ 3.944,--	7	€ 552,--	€ 7.888,--	€ 27.609,--
			Herstraten	Groot onderhoud	-	2030	1850	m2	€ 17,06	€ 31.559,--	45	€ 631,--	€ -	€ 31.559,--
			Rehabiliteren	Vervanging	-	2050	1850	m2	€ 50,71	€ 93.807,--	45	€ 1.876,--	€ -	€ 93.807,--
Verharding, wegtype 6	Elementverharding (betonstraatstenen)	5 - slecht	Vegen verharding	Klein onderhoud		2019	7400	m2	€ 0,02	€ 120,--	1	€ 120,--	€ 1.199,--	€ 5.994,--
			Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)	Klein onderhoud	-	2019	7400	m2	€ 2,13	€ 15.776,--	7	€ 2.524,--	€ 31.551,--	€ 126.205,--
			Herstraten	Groot onderhoud	-	2025	7400	m2	€ 17,06	€ 126.229,--	45	€ 2.525,--	€ 126.229,--	€ 126.229,--
			Rehabiliteren	Vervanging	-	2050	7400	m2	€ 50,71	€ 375.212,--	45	€ 7.504,--	€ -	€ 375.212,--
Sectie 10 (Loskade Ooms)												**€ 10.400,--**	**€ 186.426,--**	**€ 519.982,--**
Verharding, wegtype 6	Elementverharding (koperslagblokken)	6 - zeer slecht	Vegen verharding	Klein onderhoud		2019	260	m2	€ 0,02	€ 4,--	1	€ 4,--	€ 42,--	€ 211,--
			Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)	Klein onderhoud	-	2029	260	m2	€ 2,13	€ 554,--	7	€ 67,--	€ -	€ 3.326,--
			Herstraten	Groot onderhoud	-	2045	260	m2	€ 17,06	€ 4.435,--	45	€ 89,--	€ -	€ 4.435,--
			Rehabiliteren	Vervanging	-	2020	260	m2	€ 50,71	€ 13.184,--	45	€ 527,--	€ 13.184,--	€ 26.367,--
Verharding, wegtype 6	Elementverharding (gebakken stenen)	6 - zeer slecht	Vegen verharding	Klein onderhoud		2019	2555	m2	€ 0,02	€ 41,--	1	€ 41,--	€ 414,--	€ 2.070,--
			Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)	Klein onderhoud	-	2029	2555	m2	€ 2,35	€ 5.992,--	7	€ 719,--	€ -	€ 35.951,--
			Herstraten	Groot onderhoud	-	2041	2555	m2	€ 18,76	€ 47.944,--	40	€ 959,--	€ -	€ 47.944,--
			Rehabiliteren	Vervanging	-	2020	2555	m2	€ 55,78	€ 142.511,--	40	€ 5.700,--	€ 142.511,--	€ 285.022,--
Verharding, wegtype 6	Asfaltverharding (DAB)	6 - zeer slecht	Vervangen deklaag	Groot onderhoud	-	2036	800	m2	€ 22,54	€ 18.036,--	16	€ 1.082,--	€ -	€ 54.107,--
			Rehabiliteren	Vervanging	-	2020	800	m2	€ 37,84	€ 30.275,--	48	€ 1.211,--	€ 30.275,--	€ 60.550,--
sectie 11												**€ 829,--**	**€ 11.272,--**	**€ 41.466,--**
Verharding, wegtype 6	Asfaltverharding (DAB)	6 - zeer slecht	Vervangen deklaag	Groot onderhoud	-	2020	500	m2	€ 22,54	€ 11.272,--	48	€ 451,--	€ 11.272,--	€ 22.544,--
			Rehabiliteren	Vervanging	-	2044	500	m2	€ 37,84	€ 18.922,--	48	€ 378,--	€ -	€ 18.922,--
in bij												**€ 550,--**	**€ -**	**€ 27.500,--**
Verharding, wegtype 6	Stelconplaten	6 - zeer slecht	Vervangen deklaag	Groot onderhoud	-	2063	500	m2	€ 20,00	€ 10.000,--	55	€ 200,--	€ -	€ 10.000,--
			Rehabiliteren	Vervanging	-	2038	500	m2	€ 35,00	€ 17.500,--	55	€ 350,--	€ -	€ 17.500,--
Algemeen												**€ 1.350,--**	**€ 9.000,--**	**€ 67.500,--**
Incidenteel herstel (a.g.v. hoogwater en laad- en losschade)				Klein onderhoud	2019	2019	1	post	€ 2.500,00	€ 2.500,--	1	€ 2.500,--	€ 25.000,--	€ 125.000,--
Visuele inspecties	NEN 2767 inspectie			Groot onderhoud	2019	2024	1	post	€ 1.000,00	€ 1.000,--	5	€ 180,--	€ 1.000,--	€ 9.000,--
NEN 3140 inspectie	Inspectie			Klein onderhoud	2021	2024	1	post	€ 2.500,00	€ 2.500,--	3	€ 750,--	€ 5.000,--	€ 37.500,--
Instandhoudings-inspectie	Inspectie			Groot onderhoud	2021	2027	1	post	€ 3.000,00	€ 3.000,--	6	€ 420,--	€ 3.000,--	€ 21.000,--
Totaal														
												Klein onderhoud / exploitatie	**€ 34.379**	**€ 338.117**	**€ 1.718.947**
												Groot onderhoud	**€ 18.155**	**€ 296.643**	**€ 907.763**
												Vervangingsonderhoud	**€ 41.545**	**€ 192.474**	**€ 2.077.229**
												Totale kosten beheergebied	**€ 92.829**	**€ 814.733**	**€ 4.641.439**

X

BIJLAGE: MEERJAREN ONDERHOUDSPLANNING PER JAAR BEHEERGEBIED WEGEN

Meerjarenonderhoudsplanning haven Oudeschild - beheergebied wegen

Kostenposten		meerjarenplanning NCW																																								Totalen	
Variant	Maatregelen	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047	2048	2049	2050	2051	2052	2053	2054	2055	2056	2057	2058	2059	2060	2061	2062	2063	2064	2065	2066	2067	2068	10 jaar	50 jaar
Beheergebied wegen																																																			€ 0	€ 0
Sectie 1																																																		€ 0	€ 0
Meubilair	Schoonmaken	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	€ 150	€ 748
	Vervangen bank	883															883														883																						€ 883	€ 3.532
Verharding, wegtype 4	Vegen verharding	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	€ 162	€ 810
	Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)			2.132									2.132									2.132								2.132																						€ 2.132	€ 12.792
	Herstraten												17.059																																							€ 0	€ 17.059
	Rehabiliteren																																																		50.707	€ 0	€ 50.707
Sectie 2																																																		€ 0	€ 0
Meubilair	conserveren		500					500					500					500					500					500				500					500								500						€ 1.000	€ 5.000
	Vervangen ondergrondse container												30.000																			30.000																			€ 0	€ 60.000
	Exploitatiekosten (volledige haven)	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	€ 200.000	€ 1.000.000
	conserveren					100					100					100					100					100				100														100						100	€ 200	€ 1.000
	Vervangen informatiebord																				250																								250							€ 0	€ 500
Openbare verlichting	Vervangen mast incl. armatuur																																																		€ 0	€ 3.200
	Vervangen armatuur incl. LED lamp															2.800															2.800																						€ 0	€ 8.400
	Exploitatiekosten	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	€ 336	€ 1.680
Verharding, wegtype 6	Vegen verharding	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	€ 107	€ 535
	Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)			6.876							6.876							6.876							6.876							6.876							6.876														€ 13.751	€ 48.129
	Herstraten												55.015																																							€ 0	€ 55.015
	Rehabiliteren																																163.529																			€ 0	€ 163.529
Verharding, wegtype 6	Vegen verharding	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	€ 838	€ 4.192
	Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)			4.573						4.573								4.573							4.573							4.573							4.573														€ 9.146	€ 32.011
	Herstraten												36.591																																							€ 0	€ 36.591
	Rehabiliteren																																108.766																			€ 0	€ 108.766
Sectie 3																																																		€ 0	€ 0
Meubilair	Vervangen container		259										259										259									259																259				€ 259	€ 1.296
	Vervangen informatiebord																				750																								750							€ 0	€ 1.500
	Schoonmaken	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	€ 598	€ 2.991
	Vervangen bank	3.532															3.532														3.532																						€ 3.532	€ 14.127
Openbare verlichting	Vervangen mast incl. armatuur																																																		€ 0	€ 4.000
	Vervangen armatuur incl. LED lamp															3.500															3.500																						€ 0	€ 10.500
	Exploitatiekosten	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	€ 420	€ 2.100
Verharding, wegtype 6	Vegen verharding	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	€ 107	€ 535
	Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)			1.812							1.812							1.812							1.812							1.812							1.812														€ 3.624	€ 12.685
	Herstraten												14.500																																							€ 0	€ 14.500
	Rehabiliteren																																43.101																			€ 0	€ 43.101
Sectie 4																																																		€ 0	€ 0
Verharding, wegtype 5	Vegen verharding	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	€ 136	€ 680
	Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)									5.373									5.373								5.373																										€ 5.373	€ 32.235
	Herstraten		14.329																																																	€ 14.329	€ 28.659
	Rehabiliteren																											42.594																									€ 0	€ 42.594
Sectie 5																																																		€ 0	€ 0
Openbare verlichting	Vervangen mast incl. armatuur																																																		€ 0	€ 2.400
	Vervangen armatuur incl. LED lamp				2.100															2.100																																		€ 2.100	€ 8.400
	Exploitatiekosten	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	€ 252	€ 1.260
Verharding, wegtype 6	Vegen verharding	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	€ 107	€ 535
	Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)								1.492							1.492							1.492						1.492										1.492													1.492	€ 1.492	€ 10.447
	Herstraten	11.941																																																	€ 11.941	€ 23.882
	Rehabiliteren																					35.495																														€ 0	€ 35.495
Verharding, wegtype 6	Vegen verharding	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	€ 113	€ 567
	Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)									6.391								6.391							6.391							6.391													6.391							€ 6.391	€ 38.343
	Herstraten			51.134																																																€ 51.134	€ 102.268
	Rehabiliteren																							151.993																												€ 0	€ 151.993
Verharding, wegtype 6	Herstraten												644																				644																			€ 0	€ 1.288
	Rehabiliteren																																2.684																			€ 0	€ 2.684
Sectie 6																																																		€ 0	€ 0
Meubilair	Vervangen container							65										65										65												65												€ 65	€ 324
	Schoonmaken	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	€ 299	€ 1.495
	Vervangen bank										1.766																1.766																									€ 1.766	€ 5.297
Openbare verlichting	Vervangen mast incl. armatuur																																																	€ 0	€ 4.000
	Vervangen armatuur incl. LED lamp															3.500															3.500																						€ 0	€ 10.500
	Exploitatiekosten	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42	€ 420	€ 2.100
Verharding, wegtype 6	Vegen verharding	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	€ 146	€ 729
	Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)			1.919							1.919							1.919							1.919							1.919							1.919														€ 3.838	€ 13.431
	Herstraten												16.888																																							€ 0	€ 16.888
	Rehabiliteren																																45.636																			€ 0	€ 45.636

Meerjarenonderhoudsplanning haven Oudeschild - beheergebied wegen

Kostenposten		meerjarenplanning NCW																																								Totalen	
Variant	Maatregelen	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047	2048	2049	2050	2051	2052	2053	2054	2055	2056	2057	2058	2059	2060	2061	2062	2063	2064	2065	2066	2067	2068	10 jaar	50 jaar
Sectie 7																																																			€ 0	€ 0
Verharding, wegtype 6	Vegen verharding	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	€ 65	€ 324
	Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)							853							853							853						853														853							853		€ 853	€ 5.969
	Herstraten																	6.824																																	€ 0	€ 6.824
	Rehabiliteren																																										20.283								€ 0	€ 20.283
Verharding, wegtype 6	Vegen verharding	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	€ 544	€ 2.718
	Oppervlaktebehandeling													11.957																11.957																						€ 0	€ 35.872
	Vervangen deklaag	75.637																																																		€ 75.637	€ 151.273
	Rehabiliteren																									126.965																											€ 0	€ 126.965
Sectie 8																																																			€ 0	€ 0
Openbare verlichting	Vervangen mast incl. armatuur																																																			€ 0	€ 2.400
	Vervangen armatuur incl. LED lamp															2.100															2.100																					€ 0	€ 6.300
	Exploitatiekosten	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	€ 252	€ 1.260
Verharding, wegtype 6	Vegen verharding	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	€ 146	€ 729
	Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)			1.919							1.919							1.919						1.919							1.919							1.919							1.919					€ 3.838	€ 13.431
	Herstraten												15.353																																						€ 0	€ 15.353
	Rehabiliteren																																45.636																			€ 0	€ 45.636
Verharding, wegtype 6	Vegen verharding	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	€ 639	€ 3.193
	Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)							8.404							8.404							8.404						8.404														8.404							8.404		€ 8.404	€ 58.829
	Herstraten																	67.246																																		€ 0	€ 67.246
	Rehabiliteren																																									199.885								€ 0	€ 199.885
Sectie 9																																																			€ 0	€ 0
Meubilair	Vervangen ondergrondse container												30.000																				30.000																			€ 0	€ 60.000
	conserveren		500					500					500					500					500				500						500					500								500					€ 1.000	€ 5.000
Verharding, wegtype 6	Vegen verharding	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	€ 146	€ 729
	Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)			3.944							3.944							3.944							3.944							3.944							3.944							3.944					€ 7.888	€ 27.609
	Herstraten												31.559																																						€ 0	€ 31.559
	Rehabiliteren																																93.807																			€ 0	€ 93.807
Verharding, wegtype 6	Vegen verharding	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	€ 1.199	€ 5.994
	Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)	15.776							15.776							15.776									15.776																												€ 31.551	€ 126.205
	Herstraten							126.229																																													€ 126.229	€ 126.229
	Rehabiliteren																																375.212																			€ 0	€ 375.212
Sectie 10 (Loskade Ooms)																																																				€ 0	€ 0
Verharding, wegtype 6	Vegen verharding	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	€ 42	€ 211
	Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)											554							554							554							554													554					€ 0	€ 3.326
	Herstraten																											4.435																								€ 0	€ 4.435
	Rehabiliteren		13.184																																																	€ 13.184	€ 26.367
Verharding, wegtype 6	Vegen verharding	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	€ 414	€ 2.070
	Plaatselijk herstraten (10% van het oppervlakte)											5.992							5.992							5.992							5.992													5.992					€ 0	€ 35.951
	Herstraten																														47.944																					€ 0	€ 47.944
	Rehabiliteren		142.511																																																	€ 142.511	€ 285.022
Verharding, wegtype 6	Vervangen deklaag																		18.036																		18.036																		€ 0	€ 54.107
	Rehabiliteren		30.275																																																		€ 30.275	€ 60.550
sectie 11																																																				€ 0	€ 0
Verharding, wegtype 6	Vervangen deklaag		11.272																																																		€ 11.272	€ 22.544
	Rehabiliteren																										18.922																									€ 0	€ 18.922
Sectie gemeentelijke opslag																																																			€ 0	€ 0
Verharding, wegtype 6	Vervangen deklaag																																																				€ 0	€ 10.000
	Rehabiliteren																				17.500																															€ 0	€ 17.500
Algemeen																																																			€ 0	€ 0
Incidenteel herstel (a.g.v. he		2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	€ 25.000	€ 125.000
Visuele inspecties					1.000							1.000				1.000							1.000				1.000				1.000							1.000							1.000					€ 1.000	€ 9.000
NEN 3140 inspectie							2.500			2.500			2.500			2.500			2.500			2.500			2.500			2.500				2.500				2.500				2.500				2.500				2.500			€ 5.000	€ 37.500
Instandhoudings-inspectie										3.000						3.000						3.000									3.000																					€ 3.000	€ 21.000
Totale onderhoudskosten beheergebied wegen		**131.032**	**236.094**	**97.572**	**25.364**	**23.364**	**26.764**	**159.815**	**40.532**	**28.764**	**57.935**	**30.810**	**276.763**	**35.221**	**32.521**	**58.032**	**28.678**	**125.831**	**55.718**	**25.364**	**41.864**	**76.647**	**41.791**	**223.200**	**53.196**	**158.641**	**48.558**	**76.857**	**32.521**	**52.489**	**39.896**	**56.111**	**970.084**	**28.764**	**48.772**	**32.621**	**44.032**	**24.328**	**50.696**	**37.442**	**42.129**	**36.205**	**404.331**	**91.665**	**23.264**	**90.154**	**35.224**	**51.842**	**27.896**	**110.257**	**156.293**	**827.233**	**4.703.939**

XI

BIJLAGE: SSK RAMING VERVANGEN DAMWANDEN EN MEERPALEN

PROJECT: **MJOP HAVEN OUDESCHILD TE TEXEL**

PROJECTFASE **INITIATIEFFASE**

Scopebeschrijving en/of uitgangspunten

Uitgegaan van:

- Deterministische raming van investeringskosten
- Bedrijfseconomische raming
- Geschatte bandbreedte ±25%

Gegevens

- Geen tekeningen beschikbaar
- Indicatie hoeveelheden via mail

Uitgangspunten

- Te vervangen damwand aanbrengen voor de bestaande damwand

Risico's:

- Risico's zijn niet gekwantificeerd (kans x gevolg), geen risicosessies gehouden
- In de objecten is rekening gehouden met objectgebonden risico's, het betreft een voorziening voor met name technische risico's
- Er is rekening gehouden met projectgebonden risico's, het betreft hier met name overige risico's

  zoals juridische, organisatorische, maatschappelijke, ruimtelijke en financiele risico's

Niet inbegrepen zijn kosten voor:

Bouwkosten

- Saneringen (bodem, grondwater, asbest etc)
- Bodemvreemde materialen / NGE / archeologie

Vastgoedkosten

- Grondverwerving
- Planschade
- Nadeelcompensatie

Levensduurkosten

- Beheer en onderhoud
- (grote) vervangingen
- Exploitatiekosten
- Sloopkosten (einde levensduur)
- Rentekosten

Overige bijkomende kosten

- Landschappelijke inpassingen
- Mitigerende maatregelen
- Kabels en leidingen

Overige (scope) uitsluitingen

- Onzekerheidsreserve
- Reservering scopewijzigingen
- Kosten voortvloeiende uit EMVI-criteria
- BTW

Colofon

Projectleider:	ing. A.F. Hofmeijer
Projectdirecteur:	ir. G. Hamoen
Versie SSK:	CROW Publicatie 137 (2010) [genoemde § nummers refereren hiernaar]
Versie ramingmodel:	W+B SSK-2010 Rekenmodel 3.05a (22-06-2017)

Opdrachtgever:	Gemeente Texel	Prijspeil:	2019	Datum:	31-1-2019
Project:	MJOP Haven Oudeschild te Texel	Versie:	02	Projectcode:	107530
	Projectsamenvatting	Status:	Definitief	Auteur:	ing. S. Ilbrink

code post	omschrijving post	Directe kosten Benoemd	Directe kosten Nader te detailleren	Indirecte kosten	Voorziene kosten	Risico-reservering	Totaal
	INVESTERINGSKOSTEN (Indeling naar categorie)						
BK01	Bouwkosten Kademuren	€ 7.610.900	€ 1.522.180	€ 2.570.231	€ 11.703.311	€ 1.755.497	€ 13.458.808
BK02	Bouwkosten Meerpalen	€ 1.986.200	€ 397.240	€ 670.748	€ 3.054.188	€ 458.128	€ 3.512.316
BK	**TOTAAL BOUWKOSTEN**	**€ 9.597.100**	**€ 1.919.420**	**€ 3.240.979**	**€ 14.757.499**	**€ 2.213.625**	**€ 16.971.124**
VK	**TOTAAL VASTGOEDKOSTEN**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
EK	**TOTAAL ENGINEERINGSKOSTEN**	**€ 2.213.625**	**€ -**	**€ -**	**€ 2.213.625**	**€ 332.044**	**€ 2.545.669**
OBK	**TOTAAL OVERIGE BIJKOMENDE KOSTEN**	**€ 737.875**	**€ -**	**€ -**	**€ 737.875**	**€ 110.681**	**€ 848.556**
INV	**SUBTOTAAL INVESTERINGSKOSTEN**	**€ 12.548.600**	**€ 1.919.420**	**€ 3.240.979**	**€ 17.708.999**	**€ 2.656.350**	**€ 20.365.349**
OORINV	Objectoverstijgende risico's					€ 2.036.535	€ 2.036.535
	INVESTERINGSKOSTEN DETERMINISTISCH	**€ 12.548.600**	**€ 1.919.420**	**€ 3.240.979**	**€ 17.708.999**	**€ 4.692.885**	**€ 22.401.884**
BTW	BTW	exclusief			€ -	€ -	€ -
	INVESTERINGSKOSTEN EXCLUSIEF BTW				**€ 17.708.999**	**€ 4.692.885**	**€ 22.401.884**
	Bandbreedte: met 70% zekerheid liggen de investeringskosten exclusief BTW tussen				*€ 16.801.413*	*en*	*€ 28.002.354*
	Variatiecoëfficiënt (geschat)					*25%*	
	Risico's in relatie tot de voorziene kosten					*27%*	

Opdrachtgever:	Gemeente Texel	Prijspeil:	2019	Datum:	31-1-2019
Project:	MJOP Haven Oudeschild te Texel	Versie:	02	Projectcode:	107530
(Deel)raming:	Kademuren	Status:	Definitief	Auteur:	ing. S. Ilbrink

code post	omschrijving post	hoeveelheid	eenheid		prijs		totaal
1							
	INVESTERINGSKOSTEN						
20	**Verwijderen**						
200110	Trekken damwanden	26.656,00	m^2	€	25,00	€	666.400,00
200130	Verwijderen deksloof van beton	1.666,00	m	€	50,00	€	83.300,00
	Totaal Verwijderen			**€**	**749.700,00**		
30	**Kade**						
300110	Aanbrengen damwanden AZ28-700 (voor/achter bestaande damwand)	26.656,00	m^2	€	175,00	€	4.664.800,00
300120	Aanbrengen stalen gording	1.666,00	m	€	175,00	€	291.550,00
300130	Aanbrengen ankers L=20 m	600,00	st	€	2.250,00	€	1.350.000,00
300140	Aanbrengen anodes 50 kg/st	600,00	st	€	300,00	€	180.000,00
300150	Aanbrengen betonnen deksloof 0,5x0,6 m	1.666,00	m	€	225,00	€	374.850,00
	Totaal Kade			**€**	**6.861.200,00**		
	Benoemde directe bouwkosten					**€**	**7.610.900**
NTD011	Nader te detailleren bouwkosten	20,0%		€	7.610.900	€	1.522.180
	Directe bouwkosten					**€**	**9.133.080**
IK016	Eenmalige kosten	2,0%		€	9.133.080	€	182.662
IK017	Algemene bouwplaatskosten	1,0%		€	9.133.080	€	91.331
IK019	Uitvoeringskosten	10,0%		€	9.133.080	€	913.308
IK0110	Algemene kosten	8,0%		€	10.320.380	€	825.630
IK0111	Winst	3,0%		€	11.146.011	€	334.380
IK0112	Risico	2,0%		€	11.146.011	€	222.920
	Indirecte bouwkosten	28%				**€**	**2.570.231**
VZBK	**Voorziene bouwkosten**					**€**	**11.703.311**
RBK013	Niet benoemd objectrisico bouwkosten	15,0%		€	11.703.311	€	1.755.497
RBK	**Risico's bouwkosten**	15%				**€**	**1.755.497**
BK01	**Bouwkosten Kademuren**					**€**	**13.458.808**
VK01	**Vastgoedkosten Kademuren**					**€**	**-**
EK011	Engineeringskosten aannemer(s)/adviesbureau(s)	10,0%		€	11.703.311	€	1.170.331
EK013	Engineeringskosten opdrachtgever (overheid/instantie/bedrijf)	5,0%		€	11.703.311	€	585.166
	Benoemde directe engineeringskosten					**€**	**1.755.497**
EK0118	Niet benoemd objectrisico engineeringskosten	15,0%		€	1.755.497	€	263.325
EK01	**Engineeringskosten Kademuren**	17%				**€**	**2.018.821**
OK011	Leges en heffingen	3,0%		€	11.703.311	€	351.099
OK012	Verzekeringen	1,0%		€	11.703.311	€	117.033

Opdrachtgever:	Gemeente Texel	Prijspeil:	2019	Datum:	31-1-2019
Project:	MJOP Haven Oudeschild te Texel	Versie:	02	Projectcode:	107530
(Deel)raming:	Kademuren	Status:	Definitief	Auteur:	ing. S. Ilbrink

code post	omschrijving post	hoeveelheid	eenheid		prijs		totaal
1							
OK013	Overige bijkomende kosten	1,0%		€	11.703.311	€	117.033
	Benoemde directe overige bijkomende kosten					**€**	**585.166**
OK0137	Niet benoemd objectrisico overige bijkomende kosten	15,0%		€	585.166	€	87.775
OBK01	**Overige bijkomende kosten Kademuren**	6%				**€**	**672.940**
INV01	**Totaal investeringskosten Kademuren**					**€**	**16.150.570**

Opdrachtgever:	Gemeente Texel	Prijspeil:	2019	Datum:	31-1-2019
Project:	MJOP Haven Oudeschild te Texel	Versie:	02	Projectcode:	107530
(Deel)raming:	Meerpalen	Status:	Definitief	Auteur:	ing. S. Ilbrink

code post	omschrijving post	hoeveelheid	eenheid		prijs		totaal
2							
	INVESTERINGSKOSTEN						
20	**Verwijderen**						
200250	Verwijderen houten meerpaal 350x350 L=15 tot 17 m	230,00	st	€	500,00	€	115.000,00
200260	Verwijderen stalen meerpaal ø406 L=6,6 m	106,00	st	€	500,00	€	53.000,00
200270	Verwijderen dukdalf 4 palen	8,00	st	€	3.500,00	€	28.000,00
200280	Verwijderen koningspalen incl. schoorpalen	42,00	st	€	1.350,00	€	56.700,00
200290	Verwijderen kleine palen incl. schoorpaal	26,00	st	€	1.000,00	€	26.000,00
	Totaal Verwijderen			**€**	**278.700,00**		
40	**Afmeervoorzieningen**						
400210	Aanbrengen houten dukdalf - 4 palen 350x350 mm	8,00	st	€	17.500,00	€	140.000,00
400220	Aanbrengen houten meerpaal 300x350 mm L=15 m	230,00	st	€	3.500,00	€	805.000,00
400230	Aanbrengen stalen meerpaal L=6,6m	106,00	st	€	2.750,00	€	291.500,00
400240	Koningspaal hout 300x300mm L=17 m incl. schoorpalen en schoor	42,00	st	€	7.500,00	€	315.000,00
400250	Kleine paal hout 300x300 mm L=15 m incl. schoolpaal en schoor	26,00	st	€	6.000,00	€	156.000,00
	Totaal Afmeervoorzieningen			**€**	**1.707.500,00**		
	Benoemde directe bouwkosten					**€**	**1.986.200**
NTD021	Nader te detailleren bouwkosten	20,0%		€	1.986.200	€	397.240
	Directe bouwkosten					**€**	**2.383.440**
IK026	Eenmalige kosten	2,0%		€	2.383.440	€	47.669
IK027	Algemene bouwplaatskosten	1,0%		€	2.383.440	€	23.834
IK029	Uitvoeringskosten	10,0%		€	2.383.440	€	238.344
IK0210	Algemene kosten	8,0%		€	2.693.287	€	215.463
IK0211	Winst	3,0%		€	2.908.750	€	87.263
IK0212	Risico	2,0%		€	2.908.750	€	58.175
	Indirecte bouwkosten	28%				**€**	**670.748**
VZBK	**Voorziene bouwkosten**					**€**	**3.054.188**
RBK023	Niet benoemd objectrisico bouwkosten	15,0%		€	3.054.188	€	458.128
RBK	**Risico's bouwkosten**	15%				**€**	**458.128**
BK02	**Bouwkosten Meerpalen**					**€**	**3.512.316**
VK02	**Vastgoedkosten Meerpalen**					**€**	**-**
EK021	Engineeringskosten aannemer(s)/adviesbureau(s)	10,0%		€	3.054.188	€	305.419
EK023	Engineeringskosten opdrachtgever (overheid/instantie/bedrijf)	5,0%		€	3.054.188	€	152.709
	Benoemde directe engineeringskosten					**€**	**458.128**
EK0218	Niet benoemd objectrisico engineeringskosten	15,0%		€	458.128	€	68.719
EK02	**Engineeringskosten Meerpalen**	17%				**€**	**526.847**

Opdrachtgever:	Gemeente Texel	Prijspeil:	2019	Datum:	31-1-2019
Project:	MJOP Haven Oudeschild te Texel	Versie:	02	Projectcode:	107530
(Deel)raming:	Meerpalen	Status:	Definitief	Auteur:	ing. S. Ilbrink

code post	omschrijving post	hoeveelheid	eenheid		prijs		totaal
2							
OK021	Leges en heffingen	3,0%		€	3.054.188	€	91.626
OK022	Verzekeringen	1,0%		€	3.054.188	€	30.542
OK023	Overige bijkomende kosten	1,0%		€	3.054.188	€	30.542
	Benoemde directe overige bijkomende kosten					**€**	**152.709**
OK0237	Niet benoemd objectrisico overige bijkomende kosten	15,0%		€	152.709	€	22.906
OBK02	**Overige bijkomende kosten Meerpalen**	6%				**€**	**175.616**
INV02	**Totaal investeringskosten Meerpalen**					**€**	**4.214.779**

Gemeente Texel

.txl

Memo

Aan	de Raadscommissie	Datum	21 januari 2022
Van	Thomas de Greef	Telefoonnummer	0222 - 362 176
Zaaknummer	3115125		

Onderwerp Onderhoud en renovatie diverse voorzieningen haven Oudeschild 2022

Geachte leden van de Raadscommissie,

De Planningscommissie heeft aangegeven voorafgaand aan behandeling van het advies met bovengenoemd onderwerp graag een memo te willen ontvangen waarin wordt uitgelegd wat het verschil is van de zaken die in dit voorstel aan bod komen, ten opzichte van het voorstel dat in december door de raad van de agenda is gehaald.

Het advies zoals dat nu voorligt omvat slechts het noodzakelijk te plegen onderhoud dat in 2022 dient te worden uitgevoerd en waarvan verder uitstel onverstandig is omdat dit consequenties heeft voor de continuïteit van de voorzieningen. Hieronder valt ook de aanpak van het sanitair gebouw, waarvoor u als raad om een voorstel hebt gevraagd. De voorgestelde ingrepen in 2022 maakten onderdeel uit van het uitgebreidere voorstel dat in december door de raad van de agenda is gehaald. Zowel de kosten van het onderhoud als de uitvoering hiervan zijn overgenomen uit het (gevalideerde) meer jaren onderhoud plan en ongewijzigd ten opzichte van het eerdere voorstel.

Voor het noodzakelijke onderhoud in de komende vijf jaar wordt het voorstel gedaan, om het hiervoor benodigde bedrag vanuit de reeds opgebouwde reserve haven ten gunste van een voorziening te brengen conform de BBV. Die voorziening is alleen beschikbaar voor het geplande onderhoud, en expliciet niet voor investeringen en dergelijke.

Met het instellen van deze voorziening kan het onderhoud voor de komende jaren planmatig in plaats van ad-hoc worden uitgevoerd. Onze verwachting is dat in 2022 een exploitatieplan door u kan worden vastgesteld, waarbij het onderhoud in de komende vijf jaar (en verder), gewoon weer onderdeel uitmaakt van het grotere plan.

Met vriendelijke groet,

Thomas de Greef

Gemeente Texel

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

Onderhoud en renovatie diverse voorzieningen haven Oudeschild 2022

Doelenboom

Programma	**4**	**Texel werkt!**
Maatschappelijk doel	4.1	Een gezonde en brede economie stimuleren
Beleidsdoel	4.1.4	Visserij behouden en Havenactiviteiten stimuleren
Operationeel doel	4.1.4.2	Haven Oudeschild exploiteren

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Overwegende

- • Dat de gemeente eigenaar van de haven van Oudeschild is
- • Dat er een toekomstvisie voor de haven geldt
- • Dat er een Meer Jaren Onderhoud Plan is opgesteld

Besluit

1. Kennis te nemen van het beheerplan Meer Jaren Onderhoud Plan (MJOP)
2. Akkoord te gaan met het instellen van een voorziening onderhoud haven Oudeschild voor uitvoering van het MJOP gedurende de jaren 2022 tot en met 2026
3. In te stemmen met de renovatie van het sanitair gebouw Noorderhaven ad € 65.000 waarvan de kosten ad € 50.000 zijn opgenomen in het MJOP en akkoord te gaan met een vrijval van € 15.000 uit de voorziening rationeel gebouwenbeheer
4. Vanuit de reserves haven (frictie, personeel, egalisatie, onderhoud gelijk aan 5 jaar en onderhoud groter dan 5 jaar) een bedrag ad € 5.943.595 ten gunste te brengen van de voorziening onderhoud haven Oudeschild
5. Voor 2022 € 1.554.254 beschikbaar te stellen voor groot onderhoud zoals omschreven in het MJOP, het aanbrengen van anodes op de damwanden én renovatie sanitair gebouw Noorderhaven en dit bedrag ten laste te brengen van de nieuwe voorziening onderhoud haven Oudeschild

Ondertekening

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 16-02-2022,

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer 3115125

Bijlagen

Raadscommissie

Dossiernummer	906
Extern Zaak ID	3099282
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	1 februari 2022
Agendapunt	13
Titel	Texelse aanpak voor burgerparticipatie
Organisatieonderdeel	Advies & Ondersteuning
Portefeuillehouder	R. van de Belt
Aanleiding	Overig

Bijlagen
Concept-raadsbesluit - 3099282 - Texelse aanpak voor burgerparticipatie
Motie PvdA pro Texel - Texels Burgerberaad
Bijlage 1. Texelse aanpak voor burgerparticipatie
Advies - Texelse aanpak voor burgerparticipatie

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Planningscommisie	18 januari 2022
Raadscommissie	**1 februari 2022**
Raadsvergadering	16 februari 2022

Toelichting

Gemeente Texel wil de samenwerking (participatie) met inwoners en partners verbeteren en verduidelijken.
Participatie is niet nieuw binnen de gemeente Texel. Bijna bij elk onderwerp of project worden inwoners, ondernemers of andere relevante partijen betrokken. Dat is een logische ontwikkeling, want de samenleving wil, heeft en krijgt steeds meer invloed. Steeds vaker wordt de overheid ook verplicht om te participeren, kijk bijvoorbeeld naar de nieuwe Omgevingswet. Vanuit de samenleving, de gemeenteraad en de organisatie is behoefte aan meer duidelijkheid over de aanpak en keuzes van participatie: wanneer wel of niet participeren, wat zijn verschillende rollen, verantwoordelijkheden en verwachtingen van raadsleden, ambtenaren en inwoners. Vanuit een brede interne kwaliteitsgroep en verschillende sessies met raad en commissieleden is gekomen tot ’gezamenlijke aanpak’. Deze is uitgewerkt in de ‘Texelse aanpak voor burgerparticipatie’. De Texelse aanpak voor burgerparticipatie biedt een werkwijze die ondersteunt bij het bepalen van de intensiteit van een participatieroute en biedt handvatten voor een vaste aanpak voor de opzet en uitvoering van een participatietraject.

Het is een praktisch document waarin een vaste werkwijze van participatie is vastgelegd. Voor alle partners wordt ieders eigen rol en betrokkenheid inzichtelijk. Per project, onderwerp of initiatief kan de Texelse participatie aanpak worden doorlopen. De uitkomst van de aanpak is openbaar. Hiermee biedt deze eenduidige aanpak zowel duidelijkheid aan inwoners, gemeenteraad, college en ambtenaren.

Na vaststelling van deze werkwijze wordt de implementatie binnen de organisatie opgepakt. Hiervoor wordt een uitvoeringsplan gemaakt waarin o.a. wordt opgenomen op welke manier de uitkomsten van de Texelse participatie aanpak openbaar gemaakt worden en welke participatie-/communicatieinstrumenten ingezet kunnen worden. Zo is het voor iedereen transparant welke afweging er is gemaakt op het gebied van burgerparticipatie. Ook wanneer voor een participatietraject is gekozen, moet het voor iedereen mogelijk zijn om de aanpak en uitkomsten van het participatietraject te kunnen volgen. Hiervoor wordt o.a. het online participatieplatform Texel Spreekt ingezet. Volgens het principe ‘leren door te doen’ gaan we direct aan de slag met deze werkwijze. Te beginnen met de implementatie in de organisatie. Na 1 jaar volgt een terugkoppeling en evaluatie aan de raad. Bij de perspectiefnota 2024 volgt een structureel voorstel, gebaseerd op de uitkomsten van de evaluatie.

Voor de implementatie van deze aanpak en het uitvoeren van deze verbeterslag in de organisatie wordt voor een periode van twee jaar een coördinator Participatie aangesteld voor 24 uur per week.

Gemeente Texel

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

Texelse aanpak voor burgerparticipatie

Doelenboom

Programma	**1**	**Voor en door bewoners**
Maatschappelijk doel	1.1.	Dienstverlening optimaliseren
Beleidsdoel	1.1.2	Integer, transparant en daadkrachtig besturen
Operationeel doel	1.1.2.17	Meer doen met informatie, betere raadsvoorstellen en kijken naar de kwaliteit van de democratie

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Overwegende

- Dat inwoners, raads- en collegeleden en ambtenaren behoefte hebben aan verbetering en verduidelijking van de participatie aanpak van de gemeente Texel

Besluit

1. De Texelse aanpak voor burgerparticipatie vast te stellen
2. Een voorbereidingsbudget beschikbaar te stellen van € 25.000 voor de implementatie
3. Een budget van € 114.000 beschikbaar te stellen voor de invulling van een coördinator Burgerparticipatie voor een periode van twee jaar.

Ondertekening

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 16-02-2022,

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer 3099282

Bijlagen

Gemeente Texel

.txl

PvdA PRO Texel

MOTIE bij het voorstel: **Texelse aanpak voor burgerparticipatie**

Raad	16-02-2022
1 Voor en door bewoners	
Portefeuillehouder	R. van de Belt
Zaaknummer	3099282

Texels Burgerberaad

Bewoners betrekken op z'n best

Er wordt vaak een kloof ervaren tussen burgers en politiek. Met een burgerberaad kunnen we die kloof dichten, nemen we bewoners serieus, geven vertrouwen, en vooral: maken we gebruik van de kennis en kunde van Texelaars.

Burgerparticipatie kan vele vormen hebben: van slechts informeren tot het medevormgeven van beleid en het deelnemen in beslissingen. In de 'Texelse aanpak voor burgerparticipatie' staat dat prima beschreven.
Wat in onze ogen echter nog mist, is een krachtig middel voor betrekken van bewoners:
Een Burgerberaad.

Een Burgerberaad is een aanvulling op de huidige democratie. In een Burgerberaad wordt een groep burgers **geloot** die een goede afspiegeling vormt van de hele bevolking. Zij spreken in een onafhankelijk proces uitgebreid met experts en daarna met elkaar, met een duidelijke opdracht om **advies** te geven. Vrij van lobby en partijpolitiek bedenkt deze groep eerlijke en toereikende oplossingen. Een Burgerberaad kan per groot project of voor een vaste periode worden aangesteld. De politieke **democratische besluitvorming** vindt plaats in de gemeenteraad.

In een Burgerberaad worden onze bewoners serieus genomen en hun kennis en kunde benut.
Het Burgerberaad (ook wel beschreven als 'Meer dan een inspraakavond, beter dan een referendum') is een instrument dat wereldwijd, en ook in Nederland, wordt ingezet om burgers optimaal te betrekken. Dat kan zijn bij het vormen van beleid of het meningsvormen over onderwerpen. De gemeenteraad kan een Burgerberaad om advies vragen, bij duidelijk omschreven onderwerpen.

Wij denken dat een Texels Burgerberaad ons bestuur en eiland positief kan beïnvloeden.
Zowel voor de gemeenteraad en organisatie, doordat de mening van bewoners goed wordt doorgeleid. Als ook voor bewoners die niet alleen hun mening kunnen geven, maar ook meer besef krijgen van bestuurlijke en politieke processen.

Ook op Texel hebben alle politieke partijen het over beter luisteren naar bewoners. Het is tijd voor boter bij de vis. We vragen het college om het Burgerberaad als instrument uit te werken voor burgerparticipatie, de voors en tegens te schetsen, en aan te geven in welke gevallen een Burgerberaad voor Texel het beste werkt.

Daarom deze motie, als aanvulling op het uitvoeringsplan van *De Texelse aanpak voor burgerparticipatie*.

Vragen het college

Om bij het uitwerken van het uitvoeringsplan van 'De Texelse aanpak voor burgerparticipatie' uiterlijk 1 september 2022 een onderbouwd voorstel voor een Texels Burgerberaad voor te leggen aan de Gemeenteraad.

Gemeente Texel

.txl

Texelse aanpak voor burgerparticipatie



Status: concept

Communicatiesupport

Januari 2022

Inhoudsopgave

1. Samenwerken aan Texel 5

- Ontwikkel de gemeente met elkaar
- Dat vraagt om een betere aanpak
- Informele participatie en formele besluitvorming
- Meer duidelijkheid voor betrokkenen

2. Verbeterde aanpak participatie 6

- De Texelse aanpak voor participatie
- 2.1 Bepalen participatieroute
  - Impact is bepalend voor de participatie
  - Werken met verschillende participatieroutes
  - Uitwerking van de participatieroutes
  - Vastlegging van en terugkoppeling over het participatietraject
- 2.2 Invulling Participatietraject 9
  - Stap 1: Waarom in gesprek?
  - Stap 2: Waarover in gesprek?
  - Stap 3: Met wie in gesprek?
  - Stap 4: Hoe in gesprek?

3. De participatie aanpak in de praktijk 12

Bijlage 1: Vragen impactmeter
Bijlage 2: Checklist participatieplan
Bijlage 3: Verdieping stap 1 participatieplan a.d.h.v. drie voorbeelden
Bijlage 4: Online ondersteuningsinstrumenten

1. Samenwerken aan Texel

Ontwikkel de gemeente met elkaar



Een gemeenschap bouw je samen en daarvoor werk je samen. Deze samenwerking is nodig om verder te komen, om te ontwikkelen, om te beschermen. Samenwerking zorgt ervoor dat een gemeenschap succesvol en aantrekkelijk is én dat de onderlinge verhoudingen goed blijven. De wijze waarop we die samenwerking invullen, wordt voor een deel bepaald door onze lokale historie en cultuur. Daarnaast staat Texel natuurlijk niet los van bredere maatschappelijke ontwikkelingen. Daarin zien we dat de verwachtingen tussen inwoners en overheid veranderen. Inwoners willen betrokken worden bij onderwerpen die hen aangaan. De overheid zoekt naar manieren om die samenwerking beter in te vullen. Deze vorm van samenwerking noemen we participatie. Het belang van participatie neemt toe. Vanuit de Rijksoverheid zien we dit terug doordat in wetten en regels steeds meer aandacht gevraagd wordt voor participatie. De Omgevingswet is hier een actueel voorbeeld van.

Dat vraagt om een betere aanpak

Als gemeente hebben we te maken met steeds meer participatie. Maar het is tegelijkertijd niet iets nieuws. In de afgelopen jaren werd de samenleving regelmatig betrokken bij het aanpakken van vraagstukken. Onze aanpak van participatietrajecten is niet altijd hetzelfde. Ook gaat het de ene keer beter dan de andere keer. Om de kwaliteit van de participatietrajecten beter te kunnen garanderen gaat de gemeente werken met een verbeterde en meer gestructureerde Texelse aanpak voor participatie. Deze aanpak bevat handvatten en een werkwijze om op een betere manier allerlei verschillende participatievragen op te lossen. De keuze en uitkomsten van het participatie proces zijn met deze aanpak transparant, voor zowel inwoners, raadsleden als collega’s binnen de gemeente.

Informele participatie en formele besluitvorming

Door op een participerende manier samen te werken, kan een initiatief of beleid dat in ontwikkeling is beter worden. Bij goede participatie halen we belangen, meningen, ideeën en creativiteit naar boven. Dit zorgt voor betere initiatieven, beter beleid én betere onderlinge verhoudingen. Tegelijkertijd is participatie geen vervanging van de democratie, het is een aanvulling. Uitkomsten van een participatietraject worden vaak onderdeel van een formeel besluit. De gemeenteraad, het college en/of ambtenaren zullen aan de hand van de uitkomsten van het participatietraject een besluit moeten nemen. Om ook dit deel van het participatietraject goed te doorlopen, zijn afspraken en duidelijkheid over rollen en verantwoordelijkheden nodig.

Meer duidelijkheid voor betrokkenen

Door te werken met de Texelse aanpak voor participatie zullen inwoners, ondernemers en andere stakeholders merken dat er meer duidelijkheid komt in participatietrajecten. Hoe ziet het traject eruit? Waar gaan we aan werken? Wat gaat er met de opbrengst gebeuren? Wie beslist er uiteindelijk? Deze duidelijkheid, en daarmee verbetering van de kwaliteit, zorgt voor meer vertrouwen in participatie en alle voordelen die daarbij horen. Om die verbetering te bereiken, is nodig dat ambtenaren, college en gemeenteraad weten hoe deze Texelse aanpak voor participatie werkt en hoe ze deze kunnen toepassen. In dit document vindt u de uitwerking van de aanpak. We sluiten af met een voortuitblik op de manier waarop we de Texelse participatieaanpak in de praktijk gaan toepassen.

2. Verbeterde aanpak participatie

Participatie is niet iets nieuws in onze gemeente. We zetten het in bij allerlei situaties. We zien daarbij dat:

- onze participatieaanpakken wisselen;
- de verschillende betrokken partijen niet altijd goed weten wat er van elkaar verwacht mag worden;
- er vaker behoefte is aan het oplossen van vraagstukken met behulp van participatie.

Hoe kunnen we dit verbeteren? Hoe kunnen we participatie een vast onderdeel van onze werkwijze maken, zodat we het makkelijker kunnen inzetten? En hoe zorgen we ervoor dat de gemeenschap zich door de gemeente goed betrokken voelt om mee te denken over onderwerpen die spelen en van belang zijn?

Deze vragen zijn uitgewerkt in de Texelse aanpak voor participatie.

De Texelse aanpak voor participatie

Deze aanpak bestaat uit twee onderdelen:

1) **Bepalen van participatieroute**
   Het eerste onderdeel zorgt ervoor dat we zicht krijgen op de mate van participatie die nodig is. Wordt het een omvangrijk of een beperkt participatietraject? Wat betekent dat vervolgens voor de verantwoordelijkheden van verschillende betrokkenen en voor de terugkoppeling en verslaglegging?

2) **Invulling participatietraject**
   Het tweede onderdeel bevat een methode waarmee het opzetten en uitvoeren van een participatietraject wordt ondersteunt. Het begint ermee dat we aan de hand van vier stappen een goed participatieplan maken.

Participatie kent veel betekenissen

In de basis staat het woord participatie voor actieve deelname. Dit begrip wordt veelzijdig gebruikt:
De gemeente betrekt inwoners en anderen bij het bedenken van oplossingen. Dit noemen we ook wel **beleidsbeïnvloedende participatie**.

Wanneer inwoners ideeën en plannen hebben en de gemeente biedt ruimte en ondersteuning om deze mogelijk te maken, noemen we dat ook wel **zelfredzaamheidsparticipatie.**

De Omgevingswet stimuleert de participatie bij allerlei ontwikkelingen in de ruimtelijke omgeving. Een projectontwikkelaar die wil bouwen krijgt bijvoorbeeld de opdracht om de omgeving goed te betrekken. **Initiatiefnemersparticipatie** noemen we dit ook wel.

Deze Texelse aanpak voor participatie is met name van toepassing op beleidsbeïnvloedende participatie.

2.1 Bepalen participatieroute

We gebruiken 2 handvatten voor passende participatie.

Handvat 1) Impact is bepalend voor de participatie

De manier waarop participatie wordt ingezet is afhankelijk van de omvang en complexiteit van het onderwerp. We gebruiken daarbij het begrip **impact** als maat.

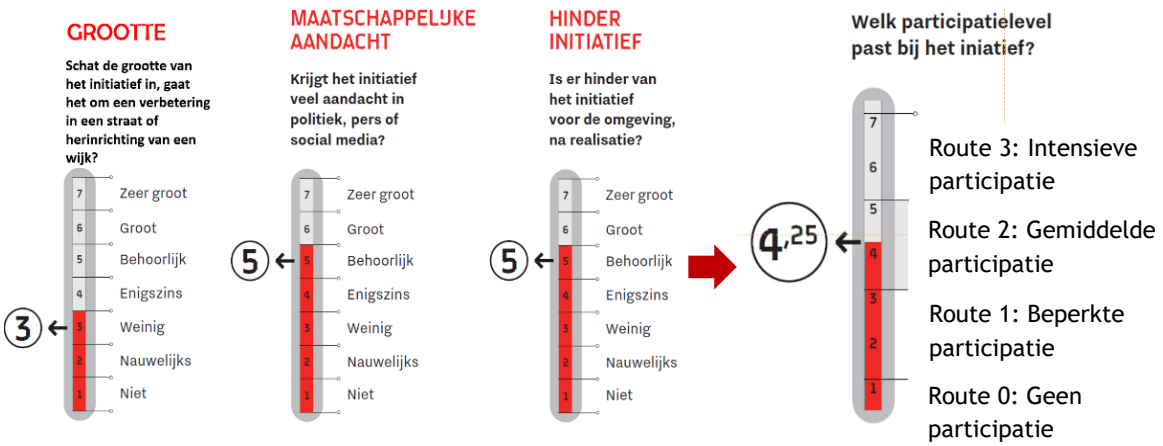
Impact meten we door te kijken naar drie aspecten:

- de omvang/ grootte van het onderwerp,
- de te verwachten reuring/of maatschappelijke aandacht
- de te verwachten hinder die het onderwerp veroorzaakt.

Om de hoeveelheid impact in te schatten gebruiken we een **Impactmeter**. Door beantwoorden van hulpvragen ingaan op deze aspecten krijgt het onderwerp een score. Deze score zorgt voor een verwijzing naar een **participatieroute****.
--* zie bijlage 1 met voorbeeld hulpvragen

**De impactmeter geeft eerste denkrichting van de mate van participatie. De definitieve mate van participatie wordt pas echt duidelijk bij het invullen van stap 1 van de participatieplan, waarom gaan we in gesprek, zie hiervoor bijlage 3. Zo kan het zijn dat de impact meter route 1 aangeeft (weinig impact) maar bij de uitwerking van het participatieplan kan uitkomen dat het nuttig kan zijn om de deelnemers meer actief te laten deelnemen. Of de impactmeter kan hoge impact aangeven, maar er is bijna bijvoorbeeld geen/ weinig ruimte voor inbreng van de deelnemers, dan zal de mate van participatie lager worden. Een lagere trede op de participatieladder.

Het invullen van de Impactmeter wordt onderdeel van ieder participatietraject. We nemen het ook als vast onderdeel in de terugkoppeling/ vastlegging van het participatietraject op.



Handvat 2) Werken met verschillende participatieroutes

We werken met vier verschillende participatieroutes. Route 0 staat voor 'Geen participatie'. Bij de andere routes is er wel sprake van participatie. Route 1 is lichtste participatieroute en is voor onderwerpen met weinig impact. Het stelt de minste eisen aan de participatieaanpak. De zwaarste participatieroute is voor onderwerpen met veel impact en stelt de hoogste eisen aan de aanpak. Bij iedere participatieroute horen verschillende rollen en verantwoordelijkheden voor ambtenaren, college en gemeenteraad. Iedere participatieroute geeft ook een indicatie voor manier waarop we de gemeenschap betrekken en de manier waarop de terugkoppeling en verslaglegging plaatsvindt. Dit laatste maakt het mogelijk dat ook niet-directbetrokkenen kunnen zien/lezen wat de aanpak is en wat de resultaten zijn van het participatietraject.

Uitwerking van de participatieroutes

De uitkomst van de Impactmeter verwijst door naar een participatieroute. We werken met vier verschillende routes.

- Route 0 staat voor Geen participatie
- Route 1 staat voor Beperkte participatie
- Route 2 staat voor Gemiddelde participatie
- Route 3 staat voor Intensieve participatie

We verwachten van de onderwerpen waarbij participatie gewenst is, dat zo'n 80% van de participatietrajecten onder Route 0/ 1 thuishoort. Dan gaat het om vragen met beperkte omvang, reuring en hinder. 15% van de participatietrajecten heeft meer aandacht nodig. Een voorbeeld daarvan: We gaan 8 bomen kappen in een straat. De omvang hiervan is niet zo groot, maar de reuring die dit in de straat kan opleveren zou wel eens groot kunnen zijn. Zo'n vraagstuk heeft dan een grondiger participatietraject nodig. Route 2 is dan passend. Tenslotte zijn er nog onderwerpen die qua omvang groot zijn, met veel aandacht en mogelijk ook veel hinder. Dit soort onderwerpen hoort onder Route 3 te vallen. We verwachten dat zo'n 5% van de vraagstukken hieronder valt. Voorbeelden zijn de Omgevingsvisie en het Toeristisch Toekomstplan. Bij iedere participatieroute horen verschillende rollen van ambtenaren, college en raad. In de tabel routes, rollen en verantwoordelijkheden lichten we die rollen verder toe.

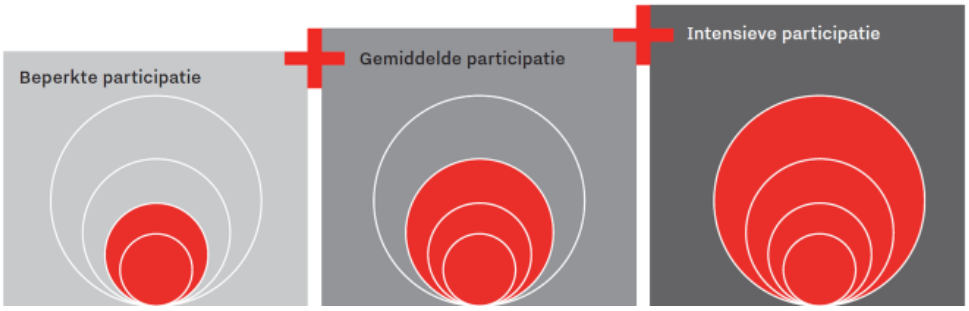




Vastlegging van en terugkoppeling over het participatietraject

Vaak worden uitkomsten van een participatietraject onderdeel van de besluitvorming. Het is daarom in verband met transparantie belangrijk dat ook niet-directbetrokkenen inzicht kunnen krijgen in de aanpak en uitkomsten van een participatietraject. Goede vastlegging is daarvoor belangrijk. Bij iedere route wordt aangegeven wat er vastgelegd moet worden. Zo kunnen ook de niet-directbetrokkenen inzicht krijgen in het traject. In de tabel 'Routes, rollen en verantwoordelijkheden', geven we een voorzet waaruit de verslaglegging per route bestaat. Dit wordt nog uitgewerkt in het uitvoeringsplan.

Tabel Routes, rollen verantwoordelijkheden



Spelers & proces	Route 1 bij beperkte participatie	Route 2 bij gemiddelde participatie	Route 3 bij intensieve participatie
Rol ambtenaar en college	Ambtenaar maakt kort participatieplan voor opgave. Geen rol voor college.	Ambtenaar maakt participatieplan en stemt af met college.	Ambtenaar betrekt college & raad bij maken participatieplan.
Rol gemeenteraad	Geen rol voor raad.	Raad actief informeren.	Raad kaders mee laten bepalen voor proces en inhoud.
Wie doen er mee ** (bewoners, ondernemers, verenigingen, maatschappelijke organisaties) De rol die we ze in ieder geval willen geven	Met name directbetrokkenen. Zij worden geïnformeerd en kunnen hun mening/vragen/zorgen delen.	Directbetrokkenen en andere belanghebbenden. Zij kunnen meedenken over het onderwerp.	Directbetrokkenen, andere belanghebbenden en bredere omgeving. Zij kunnen meewerken aan het oplossen van het onderwerp.
Verdeling van de participatievragen	80%	15%	5%
Vastlegging per participatievraag	1) Ingevulde impactmeter 2) Ingevulde participatiechecklist (=kort participatieplan) 3) Beknopt participatielogboek	1) Ingevulde impactmeter 2) Participatieplan 3) Uitgebreider participatielogboek 4) Publicatie op online participatieplatform Texel Spreekt	1) Ingevulde impactmeter 2) Verslag bespreking raad 3) Participatieplan 4) Rapportage met verslagen en uitkomsten 5) Publicatie op Texel Spreekt

** Dit schema geeft eerste denkrichting van de mate van participatie. De definitieve mate van participatie wordt pas echt duidelijk bij het invullen van stap 1 van de participatieplan, waarom gaan we in gesprek, zie hiervoor bijlage 3. Zo kan het zijn dat de impact meter route 1 aangeeft (weinig impact) maar bij de uitwerking van het participatieplan kan uitkomen dat het nuttig kan zijn om de deelnemers meer actief te laten deelnemen. Of de impactmeter kan hoge impact aangeven, maar er is bijna bijvoorbeeld geen/ weinig ruimte voor inbreng van de deelnemers, dan zal de mate van participatie lager worden. Een lagere trede op de participatieladder.

2.2 Invulling Participatietraject

Het tweede onderdeel in de Texelse aanpak voor participatie is de manier waarop het participatietraject wordt opgezet. Ieder onderwerp en iedere vraag waar participatie voor nodig is, is anders. Het participatietraject dat we gebruiken voor het beantwoorden van de vraag is ook maatwerk. Maar de manier waarop we komen tot dat participatietraject op maat, kunnen we wel standaardiseren. Hiervoor maken we gebruik van 4 stappen. Door het beantwoorden van de vragen die horen bij iedere stap*, komen we tot een goed participatieplan. De sleutels en de vragen die daarbij horen, dwingen af dat er goed wordt nagedacht voordat een traject start.
--* zie bijlage 2 voor de checklist participatieplan

Vul de 4 stappen van de checklist in

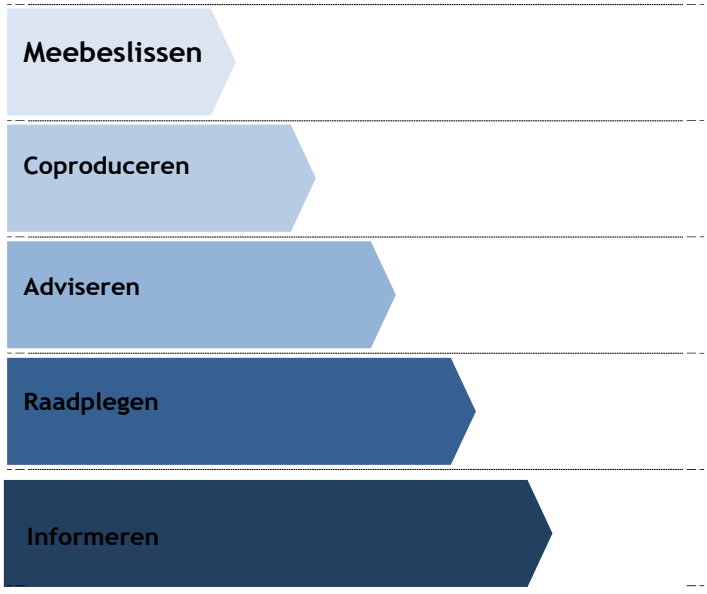
In de basis is een participatietraject een gesprek dat je voert met verschillende groepen uit de gemeenschap. De uitkomsten van dit gesprek hebben we nodig om te komen tot dat nieuwe beleid, een goed ruimtelijk initiatief, een richting voor de toekomst of een beter ingerichte straat. Het plan dat nodig is, kan kort of lang zijn, afhankelijk van het onderwerp. Maar in het plan worden iedere keer de 4 stappen van het participatiegesprek ingevuld. We lichten de stappen hieronder kort toe.



Stap 1: Waarom in gesprek?

Door de vragen te beantwoorden die bij deze stap horen, leggen we de basis voor het participatietraject. De vragen gaan over het einddoel dat we willen bereiken, wat de rol van participatie daarbij is, welke participatieruimte we kunnen bieden en welke kaders er zijn waar we rekening mee moeten houden. In de praktijk blijkt dat het beantwoorden van deze vragen vaak complex is en veel tijd kost. Het goed beantwoorden is belangrijk om de rest van het traject goed op te kunnen zetten en uit te kunnen voeren.

De vragen kunnen ook met de doelgroep samen beantwoord worden.
--* zie bijlage 3 voor een verdieping van stap 1 van het participatieplan met behulp van een voorbeeld.



Participatietrap die we gebruiken bij bepalen van participatieruimte

Stap 2: Waarover in gesprek?

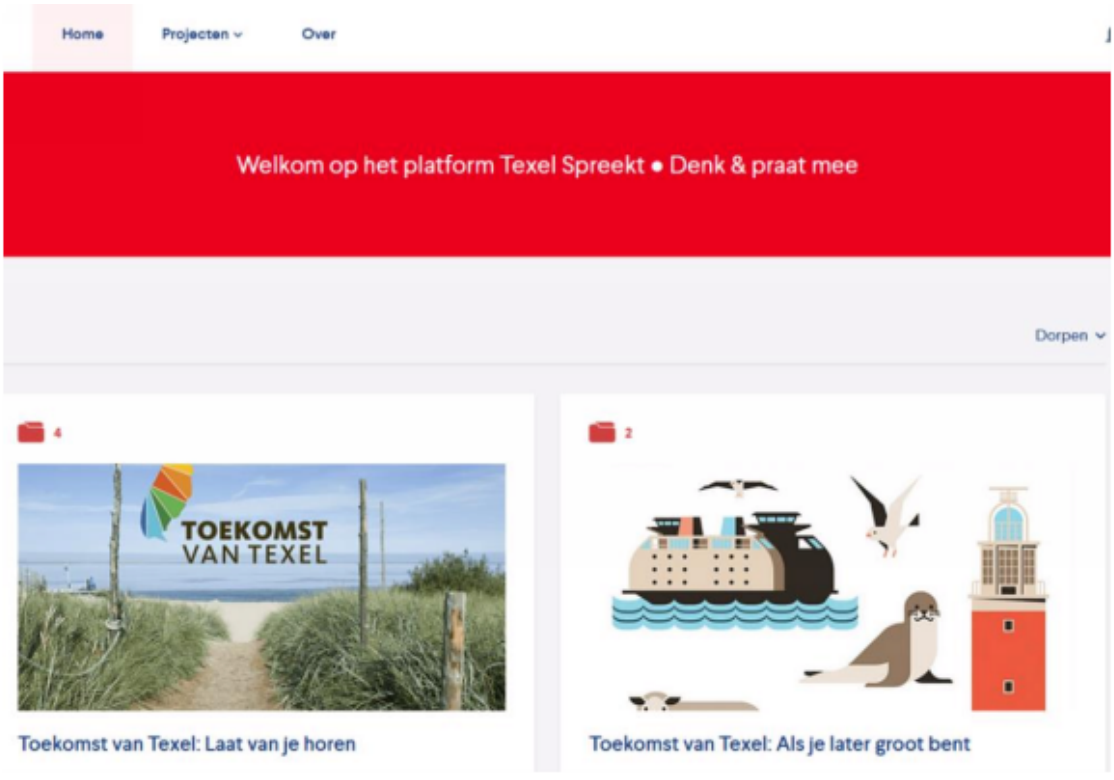
We weten waarom we in gesprek willen en hebben de participatieruimte bepaald. Nu worden de vraag/vragen geformuleerd die we hebben voor de deelnemers. Met welke vraag gaan we ophalen wat we nodig hebben aan het einde van het participatieproces? Een goede en aantrekkelijk geformuleerde vraag zal bijdragen aan het bereiken van meer publiek. Gaat het hier mis, dan haal je niet op wat je nodig hebt en bereik je niet de groepen die je mee wilt laten doen.

Stap 3: Met wie in gesprek?

Wie heb je nodig en wil je betrekken bij het beantwoorden van de participatievraag? Heb je alle inwoners nodig, of kies je kleinere groep met specifieke kenmerken zoals bijvoorbeeld de jongeren? Wil je ondernemers betrekken, heb je de dorpscommissies nodig? Kijk daarbij ook naar de gewenste betrokkenheid van de verschillende groepen. Is het nodig dat ze allemaal meewerken? Of is het voldoende om een deel goed te informeren en een ander deel echt mee te laten werken/mee te laten bepalen?

Stap 4: Hoe in gesprek?

Welke gespreksvorm past het best bij het onderwerp en het geselecteerde publiek? Gaan we werken met een buurtschouw, een online enquête of dorpenrondes? Of kiezen we voor een werkgroep met aan het eind de mogelijkheid een grotere groep te laten stemmen? Zo zijn er honderden gespreksvormen die we in kunnen inzetten. Keuzes hierin kun je maken nadat je de eerste 3 sleutels hebt beantwoord. Ook de inzet en de rol van onze participatieplatform Texel Spreekt wordt in deze stap bepaald.



3. Texelse aanpak voor participatie in praktijk

In de hoofdstukken 1 & 2 is beschreven hoe de twee onderdelen van de Texelse aanpak voor participatie er op hoofdlijnen uitzien. Na vaststelling in de gemeenteraad wordt deze aanpak in de organisatie geïmplementeerd. Voor ambtenaren betekent dit dat zij bekend raken met de Texelse aanpak voor Participatie. Hiervoor worden o.a. trainingen gegeven en wordt het onderwerp regelmatig op de agenda gezet. De participatie coördinator houdt het onderwerp ‘levend’ in het MT en bij de verschillende teams. Het college blijft via de portefeuillehouder op de hoogte van de ontwikkelingen. Na een jaar volgt een terugkoppeling en evaluatie aan de gemeenteraad.
Voor inwoners en andere stakeholders betekent dit dat ze zullen merken dat er meer duidelijkheid is in participatietrajecten. De deelnemers weten beter wat er van hen en de ander verwacht wordt, hoe het proces eruitziet en wat er met de opbrengst gedaan wordt. Dat geeft vertrouwen.

De vervolg stappen bestaan uit:

1) Implementatie en uitvoeringsplan opstellen
2) Verschillende ambtenaren, die in de praktijk met participatie te maken hebben/krijgen, trainen in deze Texelse aanpak voor participatie.
3) Daarbij horen een aantal praktische ondersteunende instrumenten. Eén daarvan is de uitgewerkte Impactmeter. Bijlage 5 verwijst naar 2 online instrumenten die gebruikt kunnen gaan worden: de publieksanalyse en de participatiebox.
4) Het komende jaar werken we volgens het principe ‘leren door te doen’. Daar waar mogelijk is passen we de Texelse aanpak voor participatie toe en wordt dit geëvalueerd.
5) Op ons participatieplatform Texel Spreekt worden deze trajecten zichtbaar en toegankelijk voor iedereen.
6) Na 1 jaar volgt een terugkoppeling en evaluatie aan het college en de raad. Bij de perspectiefnota 2024 volgt een structureel voorstel gebaseerd op de uitkomsten van de evaluatie.

Bijlage 1: Vragenlijst Impactmeter

De impact wordt bepaald aan de hand van 3 criteria met daaraan gekoppelde hulpvragen tot een eindscore te komen. Die score verwijst vervolgens daar naar 1 van de 4 participatieroutes. Met het uitwerken van het participatietraject wordt concreet duidelijk welke vorm van participatie mogelijk en/ of nodig is.

De criteria waarmee bepaald wordt wat de hoeveelheid impact is zijn:

1. Omvang van het onderwerp/initiatief
2. Maatschappelijke aandacht voor het onderwerp/initiatief
3. Mate van hinder van het onderwerp/initiatief

De uitwerking van de drie criteria met daarbij de hulpvragen zijn in deze bijlage gericht op de onderwerpen/initiatieven in de ruimtelijke omgeving. Afhankelijk van het onderwerp worden de vragen aangepast. Zo komt er een andere vragenlijst voor zaken in het sociaal domein.

Omvang van het onderwerp/initiatief

Met daarbij de volgende typen vragen:

1) Het onderwerp/initiatief bestaat uit bouw of verbouw?
   Gaat het om een lichte (ver)bouw activiteit, of gaat het om een zware bouwactiviteit, zoals de nieuwbouw van een groot appartementencomplex, of iets daar tussenin?

2) Het onderwerp/initiatief betreft de wijziging van een functie van een gebouw of gebied?
   Heeft het initiatief te maken met een lichte functiewijziging (bibliotheek krijgt extra functie), of met een zware functiewijziging (zonnevelden, onderwijsinstelling, inbreidingslocatie), of zit het er tussenin?

3) Het onderwerp/initiatief heeft te maken met een herstructurering van een gebied?
   Gaat het om een lichte herstructurering (kleinschalige woningbouw, herontwikkeling klein bedrijventerrein) of gaat het om zware herstructurering zoals de transformatie van een wijk of grootschalige woningbouw?

4) Het onderwerp/initiatief betreft een ingreep in de omgeving?
   Betreft het een grote herstructurering zoals het plaatsen van windturbine of een rondweg?

2.Maatschappelijke aandacht/ reuring voor het onderwerp/initiatief

Geef aan op een schaal van 1 tot 10 of u verwacht dat onderwerp/initiatief veel of weinig maatschappelijk aandacht of reuring krijgt:

Score 1: Er geen verwachting dat er publieke en/of politieke aandacht uitgaat naar het initiatief.
Score 2: Er een theoretische mogelijkheid is dat er publieke en/of politieke aandacht is voor het initiatief
Score 3 **:** Er enige indicatie is dat er publieke en/of politieke aandacht uitgaat naar het initiatief.
Score 5 : Er duidelijke indicatie is dat er publieke en/of politieke aandacht uitgaat naar het initiatief.
Score 8 : Publieke en/of politieke aandacht heeft zich al duidelijk getoond heeft.
Score 10: Publieke en/of politieke aandacht heeft zich al duidelijk getoond en geeft spanning.

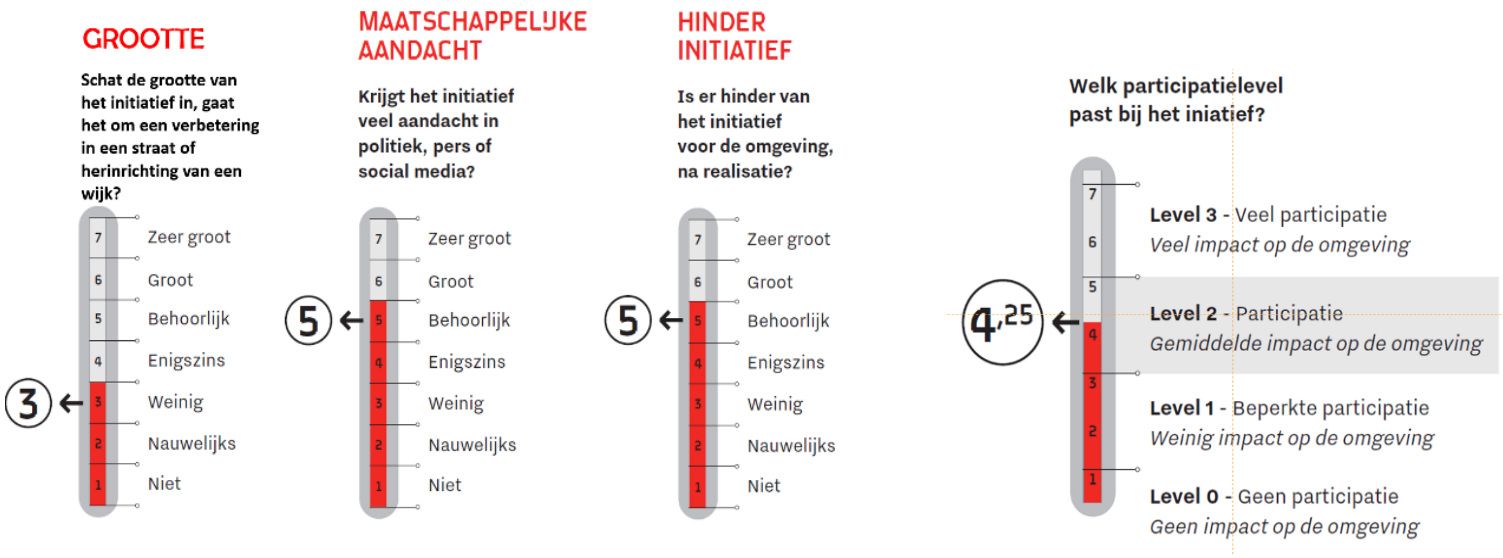
3.Mate van hinder van het onderwerp/initiatief

Geef aan op een schaal van 1 tot 5 of u verwacht dat het onderwerp/initiatief veel of weinig hinder veroorzaakt. De hulpvragen helpen u bij het maken van uw inschatting.

1) Is de visuele aantasting van de omgeving na de ontwikkeling van het initiatief klein, of heel groot (grote zichtbaarheid, aantasting dorpsgezicht)?
2) Verwacht u weinig of juist heel veel overlast **tijdens** de ontwikkeling/bouw van uw onderwerp/initiatief (geluid, verkeer, zwaar bouwmaterieel, afsluitingen)?
3) Verwacht u weinig of juist heel veel overlast **na** ontwikkeling van uw onderwerp/ initiatief (toegang, parkeren, drukte)?
4) Verwacht u dat uw initiatief de aantasting veroorzaakt van: natuur, milieu, cultuur, gezondheid(van totaal niet tot groot effect hierop)?

De scores worden verwerkt in onderstaande thermometers. Opgeteld bepalen ze een eerste indicatie van de particpatieroute. De definitieve keuze van de mate van participatie wordt uitgewerkt in een participatieplan. Zie voor de participatiechecklist bijlage 2, voor de uitwerking stap 1 van het participatieplan bijlage 3.

Hieronder een voorbeeld van een ingevulde impactmeter.



Bijlage 2: Checklist participatieplan

Door het beantwoorden van de 4 stappen van het participatiegesprek worden de belangrijke vragen voor het invullen van het participatieplan beantwoord. Bij een beperkte participatie worden de antwoorden gegeven in de vorm van een ingevulde participatiechecklist. Bij gemiddelde en intensieve participatie wordt op basis van de antwoorden een uitgebreider plan gemaakt. Het goed beantwoorden van vraag 1. Waarom in gesprek is bepalend voor de rest van het traject. In de praktijk blijkt dat het beantwoorden van deze vragen vaak complex is en veel tijd kost. Het goed beantwoorden is belangrijk om de rest van het traject goed op te kunnen zetten en uit te kunnen voeren.
In bijlage 3 wordt deze stap verder uitgewerkt aan de hand van een voorbeeld.



Sleutel 1. Doel

- ☐ 1.1 Wat is je beleidsdoel/projectdoel?
- ☐ 1.2 Wat is het participatiedoel?
- ☐ 1.3 Wat is de ruimte voor inbreng?



Sleutel 2. Onderwerp

- ☐ 2.1 Wat is de participatievraag?



Sleutel 3a. Publiek

- ☐ 3.1 Met welke publiekgroepen ga je in gesprek over jouw participatievraag en wat is hun betrokkenheid?

Sleutel 3b. Afzender

- ☐ 3.2 Vanuit welke afzender nodig je publiek uit?



Sleutel 4. Gespreksvorm

- ☐ 4.1 Wat is de best passende gespreksvorm?

Bijlage 3: Verdieping Stap 1 van het participatieplan

Stap 1: Waarom in gesprek

Waarom in gesprek?
Stap 1 bij het maken van een plan voor een participatieaanpak gaat over waarom we in gesprek willen en wat we daarmee willen bereiken. Door antwoorden te geven op de vragen die bij deze stap horen leg je de basis voor de participatieaanpak. Wanneer in de voorbereiding niet genoeg aandacht hieraan gegeven wordt, zal later in het traject vaak blijken dat er iets niet klopt: Je haalt bijvoorbeeld niet op wat je nodig hebt, de uitkomsten van het participatietraject kunnen niet meegenomen worden in de besluitvorming, het lukt niet om deelnemers voor je participatieaanpak te vinden. Om dit te voorkomen heb je antwoorden nodig op de volgende vragen:

1. Wat is het beleidsdoel/projectdoel dat je wilt bereiken
2. Wat is het participatiedoel dat je daarbij hebt
3. Wat is de ruimte voor inbreng die deelnemers krijgen

We lichten het beantwoorden van de vragen iedere keer toe aan de hand van 3 voorbeelden:

1. Wortelopdruk
2. Skeave Huse
3. Avontuurlijke speeltoestellen

1. Het beleidsdoel/projectdoel

Elk beleid of project, klein of groot, heeft een doel voor ogen. Je wilt iets veranderen, een effect bereiken. We starten met dit beleidsdoel te benoemen. Zodat we weten waar we naartoe werken. We willen daarom het volgende weten:

- Welk probleem lossen we op?
- Wat is er straks anders in de buitenwereld?
- Wat is het beleidsdoel/projectdoel?

Aan de hand van drie voorbeelden lichten we het 'Waarom in gesprek' verder toe.

Wortelopdruk
Er is wortelopdruk van oude bomen in een straat. De stoep en de straat zijn daardoor hobbelig geworden. Dit begint gevaarlijk te worden voor de gebruikers van de stoep en de straat.
Welk probleem lossen we op?
Minder overlast door wortelopdruk van de bomen.
Wat is er straks anders is in de buitenwereld?
Omwonenden en andere gebruikers hebben minder last van hobbels en kunnen daardoor veiliger gebruik maken van de straat.
Wat is het beleidsdoel/projectdoel?
Een oplossing vinden voor de wortelopdruk van de bomen.

Skeave Huse
De gemeente heeft een taak in het bieden van woonruimte aan inwoners die door hun problematiek moeilijk in een gangbare woning in een woonkern kunnen wonen. Door 4 zogenaamde skeave huse te laten ontwikkelen wil de gemeente die verantwoordelijkheid invullen. Er is een locatie gevonden net buiten een woonkern.
Welk probleem lossen we op?
We bieden passende woonruimte aan inwoners die moeilijk in een reguliere woonomgeving kunnen wonen.
Wat is er straks anders is in de buitenwereld?
Passende woonruimte lost (een deel van) het probleem van deze inwoners op. Dit heeft maatschappelijke voordelen.
Wat is het beleidsdoel/projectdoel?
Oplossing woonproblematiek voor inwoners met afstand tot regulier wonen om daarmee diverse maatschappelijke voordelen te behalen.

Avontuurlijke speeltoestellen
Een groep bewoners wil graag in hun buurt op een grasveld meer speelmogelijkheden bieden voor de kinderen. Ze zitten te denken aan een netpiramide waarin je lekker kunt klimmen en een kabelbaan waarmee je 30 meter heen en weer kunt zoeven. De gemeente staat hier in principe positief tegenover maar wil niet verantwoordelijk zijn voor het onderhoud en netjes houden.
Welk probleem lossen we op?
De openbare ruimte wordt aantrekkelijker gemaakt voor de kinderen en er ontstaat een plek waar buurtbewoners elkaar gemakkelijker ontmoeten.
Wat is er straks anders is in de buitenwereld?
Er is een avontuurlijke speelplek gecreëerd die wordt onderhouden/beheerd door de buurt.
Wat is het beleidsdoel/projectdoel?
De gemeente geeft hiermee invulling aan het speeltuinbeleid. Ook wordt hiermee actief burgerschap gestimuleerd.

2. Wat is het participatiedoel dat je daarbij hebt

Je hebt bepaald wat jouw beleidsdoel of projectdoel is. De volgende stap is het participatiedoel. Het participatiedoel geeft ons richting in de manier waarop we met de deelnemers willen samenwerken en geeft handvatten voor het managen van de verwachtingen. Als ons participatiedoel is om ideeën op te halen om vuurwerkoverlast te voorkomen, ligt een inventariserend gesprek voor de hand. Als het participatiedoel is om eigenaarschap te stimuleren, dan organiseren we een gesprek waarin we met de publieksgroepen cocreëren door samen oplossingen te ontwikkelen.
We kunnen werken met de volgende participatiedoelen:

- Bewustwording
- Kwaliteit
- Begrip
- Eigenaarschap
- Democratisch proces

Het participatiedoel dat je kiest is sterk van invloed op de manier waarop de rest van de aanpak ingevuld wordt.

Wortelopdruk
Er is wortelopdruk van oude bomen in een straat. De stoep en de straat zijn daardoor hobbelig geworden. Dit begint gevaarlijk te worden voor de gebruikers van de stoep en de straat.
Wat is het beleidsdoel/projectdoel
Een oplossing vinden voor de wortelopdruk van de bomen.
Wat is het participatiedoel?
De inwoners van de straat zijn gehecht aan hun bomen. We willen begrip van ze voor de maatregelen die we gaan nemen. We zouden ze daarbij ook graag meer eigenaar willen laten voelen van hun eigen omgeving. De participatiedoelen zijn daarmee: Begrip & Eigenaarschap

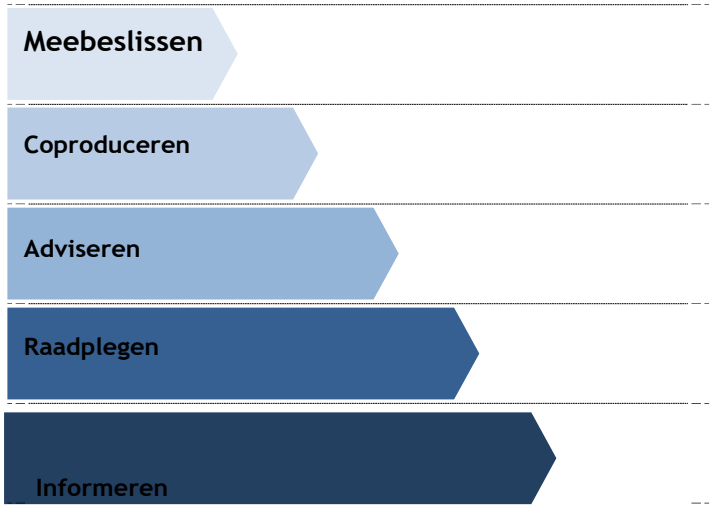
.

Skeave Huse
De gemeente wil 4 skeave huse laten te ontwikkelen voor inwoners met afstand tot regulier wonen
Wat is het beleidsdoel/projectdoel?
Oplossing woonproblematiek voor inwoners met afstand tot regulier wonen om daarmee diverse maatschappelijke voordelen te behalen.
Wat is het participatiedoel?
De inwoners die in de buurt van de gekozen locatie wonen zijn tegen de ontwikkeling op die plek. De plek is bepaald, maar de gemeente wil werk maken van een zo goed mogelijke inpassing. Daarvoor is inbreng nodig van de omwonenden. Zo wil de gemeente komen tot een zo goed mogelijke inpassing en meer begrip voor de gekozen oplossing. De participatiedoelen zijn daarmee: Kwaliteit & Begrip.

Speeltoestellen in de buurt
Inwoners willen graag een aantal avontuurlijke speeltoestellen in hun buurt.
Wat is het beleidsdoel/projectdoel?
De gemeente geeft hiermee invulling aan het speelbeleid. Ook wordt hiermee actief burgerschap gestimuleerd.
Wat is het participatiedoel?
We hebben een actieve rol van de inwoners nodig om dit initiatief te laten slagen. Het is belangrijk dat ze zich eigenaar gaan voelen. Eigenaarschap is dan ook het belangrijkste participatiedoel.

3. Wat is de ruimte voor inbreng die deelnemers krijgen

Hoeveel ruimte is er om werkelijk iets met de resultaten te doen? Het kan zijn dat de beschikbare ruimte beperkt is door politieke/bestuurlijke factoren of door tijdgebrek. Als van tevoren al duidelijk is dat er met ideeën en adviezen weinig zal gebeuren, dan heeft het geen nut om met participatie te beginnen. Sterker nog, dan vergroot je de kans op weerstand. Daarom kijken we in deze sleutel vast naar de ruimte voor inbreng. We gebruiken hiervoor de participatietrap.



Participatietrap die we gebruiken bij bepalen van participatieruimte

We verbinden nu de participatiedoelen die we hebben met de participatietrap. Waarbij we dus rekening houden met de mogelijkheden en kaders/grenzen die er zijn.

- **Bewustwording:** We willen dat ons publiek zich bewust is van een vraagstuk. Dit vraagt om goede en heldere communicatie. Dat is de trede **Informeren** op de participatieladder.
- **Kwaliteit:** We willen de inhoud van het project/beleid verbeteren. Dat kan door expertise en ervaringen op te halen bij publieksgroepen. Dat kan via de tredes **raadplegen** of **adviseren** op de participatieladder.
- **Begrip**: We willen elkaars standpunten kennen en begrijpen en rekening houden met elkaar. Dat kan via de tredes **adviseren**, **coproduceren** of **meebeslissen**.
- **Eigenaarschap**: We willen actief burgerschap stimuleren. Dat kan door samen met publieksgroepen aan het werk te gaan. Dat kan via de tredes **coproduceren** en **meebeslissen.**
- **Democratisch proces** werkt alleen als publieksgroepen de ruimte krijgen zelf aan de slag te gaan (binnen gestelde kaders) en daarna te kunnen kiezen. Dat kan via de tredes **coproduceren** en **meebeslissen.**

Wortelopdruk
Er is wortelopdruk van oude bomen in een straat. De stoep en de straat zijn daardoor hobbelig geworden. Dit begint gevaarlijk te worden voor de gebruikers van de stoep en de straat.
Wat is het beleidsdoel/projectdoel
Een oplossing vinden voor de wortelopdruk van de bomen.
Wat is het participatiedoel?
De inwoners van de straat zijn gehecht aan hun bomen. We willen begrip van ze voor de maatregelen die we gaan nemen. We zouden ze daarbij ook graag meer eigenaar willen laten voelen van hun eigen omgeving. De participatiedoelen zijn daarmee: Begrip & Eigenaarschap
Wat is de ruimte voor inbreng die deelnemers krijgen?
We willen werken aan begrip en eigenaarschap. Dat betekent dat we vrij hoog op de participatietrap moeten gaan staan. We kiezen dan ook voor coproduceren. Een samengestelde werkgroep van inwoners aangevuld met een bomenexpert onderzoekt de mogelijke oplossingen en doet een voorstel voor de oplossing. De gemeente heeft daarbij vooraf heldere kaders meegegeven

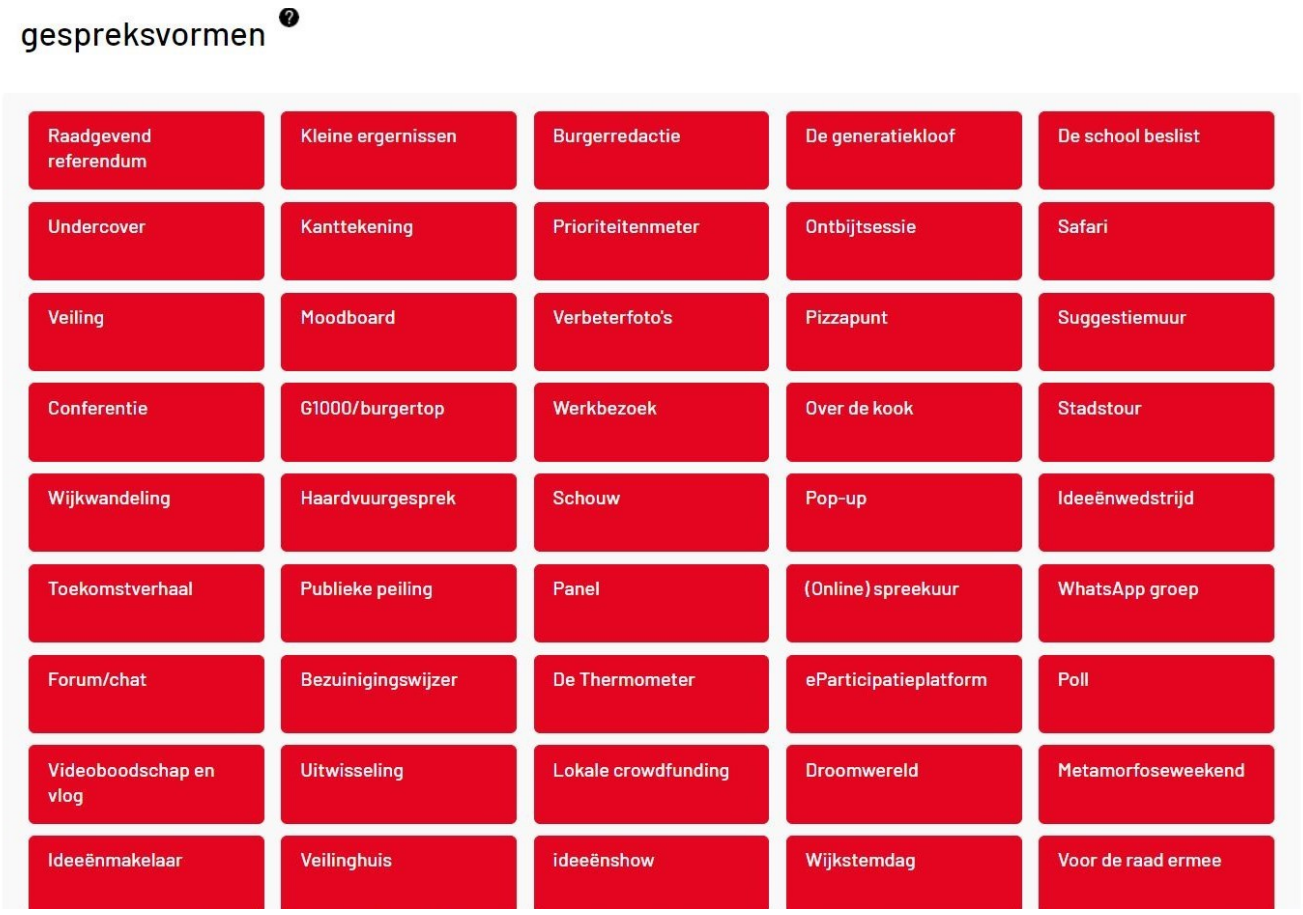
Skeave Huse
De gemeente wil 4 skeave huse laten te ontwikkelen voor inwoners met afstand tot regulier wonen
Wat is het beleidsdoel/projectdoel?
Oplossing woonproblematiek voor inwoners met afstand tot regulier wonen om daarmee diverse maatschappelijke voordelen te behalen.
Wat is het participatiedoel?
De inwoners die in de buurt van de gekozen locatie wonen zijn tegen de ontwikkeling op die plek. De plek is bepaald, maar de gemeente wil werk maken van een zo goed mogelijke inpassing. Daarvoor is inbreng nodig van de omwonenden. Zo willen we komen tot een zo goed mogelijke inpassing en meer begrip voor de gekozen oplossing. De participatiedoelen zijn daarmee: Kwaliteit & Begrip.
Wat is de ruimte voor inbreng die deelnemers krijgen?
We willen werken aan kwaliteit en begrip. Dat betekent dat we op de participatietrap op de trede adviseren gaan staan. De uitkomsten van dit participatietraject zijn niet bindend, maar wanneer de gemeente vooraf heldere kaders meegeeft zouden de uitkomsten wel overgenomen moeten worden.

Speeltoestellen in de buurt
Inwoners willen graag een aantal avontuurlijke speeltoestellen in hun buurt.
Wat is het beleidsdoel/projectdoel?
De gemeente geeft hiermee invulling aan het speelbeleid. Ook wordt hiermee actief burgerschap gestimuleerd.
Wat is het participatiedoel?
We hebben een actieve rol van de inwoners nodig om dit initiatief te laten slagen. Het is belangrijk dat ze zich eigenaar gaan voelen. Eigenaarschap is dan ook het belangrijkste participatiedoel. Dit doel hebben we nodig om ook afspraken te kunnen maken over beheer en onderhoud.
Wat is de ruimte voor inbreng die deelnemers krijgen?
We willen dat inwoners uit de buurt zich eigenaar voelen van de speeltoestellen. De gemeente en de initiatiefnemers gaan gezamenlijk dit proces in. Dit betekent we op de participatietrap in ieder geval doorklimmen tot en met de trede coproduceren.

Bijlage 4: Online ondersteuningsinstrumenten

Online publieksanalyse
Dit instrument helpt bij het vinden van alle groepen die we willen betrekken bij een traject. Vervolgens kunnen alle groepen ingedeeld op de cirkels van invloed. Zo ontstaat snel en goed inzicht in wie we willen betrekken en wat de rol is die al deze publieksgroepen kunnen spelen
https://publieksanalyse.sir.nl/

Online participatiebox
Dit instrument helpt bij het vinden van een passende gespreks- of werkvorm voor het participatietraject. Op basis van de participatietrap zijn er 110 gespreks- en werkvormen beschikbaar.
https://participatiebox.sir.nl/



Advies

Texelse aanpak voor burgerparticipatie

Doelenboom

Programma	**1**	**Voor en door bewoners**
Maatschappelijk doel	1.1.	Dienstverlening optimaliseren
Beleidsdoel	1.1.2	Integer, transparant en daadkrachtig besturen
Operationeel doel	1.1.2.17	Meer doen met informatie, betere raadsvoorstellen en kijken naar de kwaliteit van de democratie

Raadsvoorstel

Voorgesteld wordt te besluiten:

1. vaststelling Texelse aanpak voor burgerparticipatie
2. Een voorbereidingsbudget beschikbaar te stellen van € 25.000 voor de implementatie
3. Beschikbaar stellen van € 114.000 voor de invulling van een coördinator Burgerparticipatie voor een periode van twee jaar.

Toelichting

Gemeente Texel wil de samenwerking (participatie) met inwoners en partners verbeteren en verduidelijken. Vanuit een interne kwaliteitsgroep en met raad en commissieleden is gekomen tot een gezamenlijke aanpak. Deze is uitgewerkt in de “Texelse aanpak voor burgerparticipatie”. Een praktisch document waarin een vaste werkwijze van participatie is vastgelegd waar voor alle partners ieders rol en betrokkenheid inzichtelijk is. Een aanpak die zowel duidelijkheid biedt aan inwoners, gemeenteraad, college en ambtenaren. Voor implementatie van deze aanpak en het uitvoeren van deze verbeterslag organisatie breed wordt voor een periode van twee jaar een coördinator Participatie aangesteld voor 24 uur per week.

Consequenties

Financieel	☑ Ja ☐ Nee	Majeure risico’s	☐ Ja ☑ Nee
Personeel/Organisatie	☑ Ja ☐ Nee	Beheer	☐ Ja ☑ Nee
Juridisch	☐ Ja ☑ Nee	Belanghebbenden	☑ Ja ☐ Nee
Beleid	☑ Ja ☐ Nee	Structuurvisie	☐ Ja ☑ Nee
Inkoop/Aanbesteding	☐ Ja ☑ Nee	Regie	
Deregulering	☐ Ja ☑ Nee	**Zaaknummer**	3099282

Bijlagen

1. Texelse aanpak voor burgerparticipatie

Texelse aanpak voor burgerparticipatie

Samenvatting

Gemeente Texel wil de samenwerking (participatie) met inwoners en partners verbeteren en verduidelijken. Participatie is niet nieuw binnen de gemeente Texel. Bijna bij elk onderwerp of project worden inwoners, ondernemers of andere relevante partijen betrokken. Dat is een logische ontwikkeling, want de samenleving wil, heeft en krijgt steeds meer invloed. Steeds vaker wordt de overheid ook verplicht om te participeren, kijk bijvoorbeeld naar de nieuwe Omgevingswet. Vanuit de samenleving, de gemeenteraad en de organisatie is behoefte aan meer duidelijkheid over de aanpak en keuzes van participatie: wanneer wel of niet participeren, wat zijn verschillende rollen, verantwoordelijkheden en verwachtingen van raadsleden, ambtenaren en inwoners. Vanuit een brede interne kwaliteitsgroep en verschillende sessies met raad en commissieleden is gekomen tot ’gezamenlijke aanpak’. Deze is uitgewerkt in de ‘Texelse aanpak voor burgerparticipatie’. De Texelse aanpak voor burgerparticipatie biedt een werkwijze die ondersteunt bij het bepalen van de intensiteit van een participatieroute en biedt handvatten voor een vaste aanpak voor de opzet en uitvoering van een participatietraject.

Het is een praktisch document waarin een vaste werkwijze van participatie is vastgelegd. Voor alle partners wordt ieders eigen rol en betrokkenheid inzichtelijk. Per project, onderwerp of initiatief kan de Texelse participatie aanpak worden doorlopen. De uitkomst van de aanpak is openbaar. Hiermee biedt deze eenduidige aanpak zowel duidelijkheid aan inwoners, gemeenteraad, college en ambtenaren.

Na vaststelling van deze werkwijze wordt de implementatie binnen de organisatie opgepakt. Hiervoor wordt een uitvoeringsplan gemaakt waarin o.a. wordt opgenomen op welke manier de uitkomsten van de Texelse participatie aanpak openbaar gemaakt worden en welke participatie-/communicatieinstrumenten ingezet kunnen worden. Zo is het voor iedereen transparant welke afweging er is gemaakt op het gebied van burgerparticipatie. Ook wanneer voor een participatietraject is gekozen, moet het voor iedereen mogelijk zijn om de aanpak en uitkomsten van het participatietraject te kunnen volgen. Hiervoor wordt o.a. het online participatieplatform Texel Spreekt ingezet. Volgens het principe ‘leren door te doen’ gaan we direct aan de slag met deze werkwijze. Te beginnen met de implementatie in de organisatie. Na 1 jaar volgt een terugkoppeling en evaluatie aan de raad. Bij de perspectiefnota 2024 volgt een structureel voorstel, gebaseerd op de uitkomsten van de evaluatie.

Voor de implementatie van deze aanpak en het uitvoeren van deze verbeterslag in de organisatie wordt voor een periode van twee jaar een coördinator Participatie aangesteld voor 24 uur per week.

Texelse aanpak voor burgerparticipatie

Argumenten tot advies

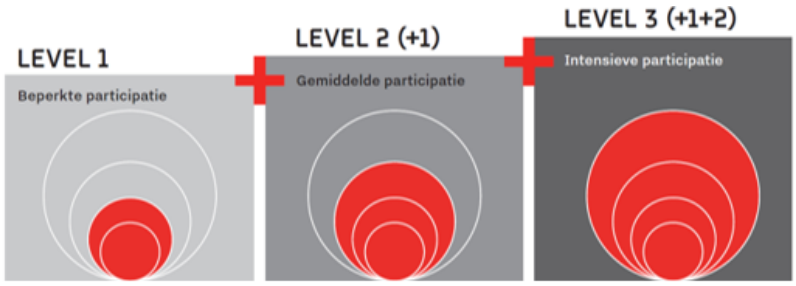
Participatie is niet nieuw binnen de gemeente Texel. Het wordt regelmatig bij diverse situaties toegepast. We zien echter dat onze participatie-/samenwerkingsaanpakken nogal verschillen en dat betrokken partijen niet goed weten wat ervan elkaar verwacht mag worden. Daarnaast wordt het belang van participatie steeds groter. Dit komt enerzijds door verwachtingen vanuit de samenleving, anderzijds ook door ontwikkelingen vanuit de Rijksoverheid, waarbij voor nieuwe regels en wetten meer aandacht voor participatie wordt gevraagd. De Omgevingswet is hier een actueel voorbeeld van.

Gemeente Texel wil de samenwerking (participatie) met inwoners en partners verbeteren en verduidelijken. Hiervoor is de Texelse aanpak voor burgerparticipatie opgesteld. In deze aanpak is vanuit een praktische insteek een vaste werkwijze van participatie vastgelegd waar voor alle partners ieders rol en betrokkenheid inzichtelijk is.

Wat houdt de Texelse aanpak voor burgerparticipatie in?
De Texelse aanpak voor burgerparticipatie bestaat uit twee onderdelen:

1. Bepalen van de participatieroute
2. Invulling van het participatietraject

Het eerste deel geeft duidelijkheid over de mate van participatie die nodig/wenselijk is voor het betreffende project of onderwerp. Wordt het een groot of een beperkt participatietraject? Hoeveel impact heeft het project of onderwerp op de omgeving? Over het algemeen geldt; meer impact leidt tot meer participatie. Ook wordt duidelijk wat dit vervolgens betekent voor de verantwoordelijkheden van verschillende betrokkenen voor de terugkoppeling en verslaglegging.
Bij de meeste gemeenten komt het er op neer dat voor zo'n 15% van de gemeentelijke projecten een gemiddeld participatietraject wordt uitgevoerd. Voor 5% geldt een intensief participatietraject. Voorbeelden zijn de omgevingsvisie en het Toeristisch Toekomstplan Texel.



Spelers			
Ambtenaar en college	Ambtenaar maakt participatieplan voor opgave. Geen rol voor college	Ambtenaar maakt participatieplan en stemt af met college	Ambtenaar betrekt college & raad bij maken participatieplan
Raad	Geen rol voor raad	Raad informeren	Raad kaders mee laten bepalen voor proces en inhoud.
Bewoners	Zijn direct betrokkenen: worden geïnformeerd en delen vragen/ meningen/zorgen	Zijn direct betrokkenen en belanghebbenden: mogen meedenken	Zijn direct betrokkenen, belanghebbenden en brede omgeving: morgen meewerken
Verdeling van opgaven	80%	15%	5%

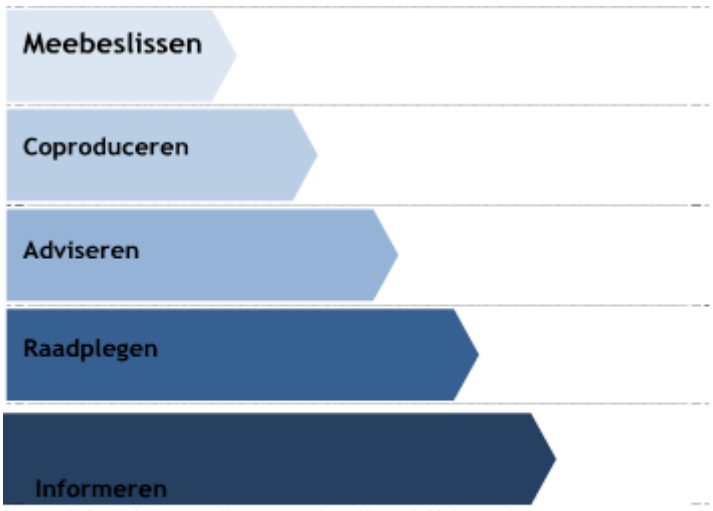
Het tweede deel van de Texelse aanpak voor burgerparticipatie biedt een methode voor de opzet en uitvoering van een participatietraject. Met behulp van vier stappen (participatiechecklist) wordt een participatieplan gemaakt, waarin duidelijk wordt wat het doel is van het participatie, waarover (welk onderwerp) in gesprek wordt gegaan, met wie in gesprek wordt gegaan en in welke vorm/welke

communicatie- of participatiemiddelen worden ingezet. In de basis is een participatietraject een gesprek dat je voert met verschillende groepen uit de gemeenschap. Afhankelijk van de intensiteit is het participatieplan beperkt of meer uitgebreid. De uitkomst van de participatie aanpak is altijd openbaar.

Participatiedoel
In de basis is een participatietraject een gesprek dat je voert met verschillende groepen uit de gemeenschap. De uitkomsten van dit gesprek is nodig voor bijvoorbeeld nieuw beleid, een goed ruimtelijk initiatief, een richting voor de toekomst of een beter ingerichte straat. De eerste stap van dit traject is om te bepalen is wat je wilt bereiken met de participatie. Waarom ga je in gesprek? Als het participatiedoel is om ideeën op te halen om vuurwerkoverlast te voorkomen, ligt een inventariserend gesprek voor de hand. Als het participatiedoel is om eigenaarschap te stimuleren, dan kan je bijvoorbeeld een gesprek organiseren waarin we met de publieksgroepen samen oplossingen ontwikkelen, een vorm van co-creëren. Daarnaast is het bepalend hoeveel **ruimte er is voor de inbreng** van de deelnemers. Het kan zijn dat de beschikbare ruimte beperkt is door politieke factoren of tijdgebrek. Als van te voren al duidelijk is dat er met de ideeën of adviezen weinig zal gebeuren dan heeft het geen nut om met participatie te beginnen. Sterker nog, dan vergroot je de kans op weerstand.

De participatiedoelen kunnen we verbinden met de participatietrap. Waarbij rekening houdend met de mogelijkheden en kaders/grenzen die er zijn.

- **Bewustwording:** We willen dat ons publiek zich bewust is van een vraagstuk. Dit vraagt om goede en heldere communicatie. Dat is de trede **Informeren** op de participatieladder.
- **Kwaliteit:** We willen de inhoud van het project/beleid verbeteren. Dat kan door expertise en ervaringen op te halen bij publieksgroepen. Dat kan via de tredes **raadplegen** of **adviseren** op de participatieladder.
- **Begrip**: We willen elkaars standpunten kennen en begrijpen en rekening houden met elkaar. Dat kan via de tredes **adviseren**, **coproduceren** of **meebeslissen**.
- **Eigenaarschap**: We willen actief burgerschap stimuleren. Dat kan door samen met publieksgroepen aan het werk te gaan. Dat kan via de tredes **coproduceren** en **meebeslissen.**
- **Democratisch proces** werkt alleen als publieksgroepen de ruimte krijgen zelf aan de slag te gaan (binnen gestelde kaders) en daarna te kunnen kiezen. Dat kan via de tredes **coproduceren** en **meebeslissen.**



Participatietrap die we gebruiken bij bepalen van participatieruimte

Coördinator participatie
Om tot een organisatie brede verbeterslag/ontwikkeling te komen is het noodzakelijk om een participatiecoördinator aan te stellen. De participatiecoördinator houdt overzicht (organisatie breed) over de participatie-aanpak en projecten binnen de organisatie. Hij/zij is aanspreekpunt en spil binnen de organisatie voor participatieprojecten, ondersteunt bij nieuwe projecten, verzamelt kennis en draagt deze uit, zorgt voor ontwikkeling en sturing vanuit een organisatie brede visie. De coördinator houdt het onderwerp Burgerparticipatie actief onder de aandacht, zowel binnen als buiten de organisatie. Bij zowel management, beleidmakers, projectleiders, het college als de gemeenteraad staat het onderwerp met enige regelmaat op de agenda.
Na vaststelling in de raad volgt een periode van implementatie in de organisatie, gecombineerd met trainingen en aanpassingen van gemeentelijke formats.

Alternatieven

- Het alternatief van de Texelse aanpak van burgerparticipatie is dat de huidige situatie blijft bestaan. We blijven met inwoners participeren maar er wordt geen organisatie brede aanpak en ontwikkeling in gang gezet

Consequenties van het advies

- **Financieel**

In de programmabegroting 2021 is al aangekondigd dat het college met een plan komt voor burgerparticipatie met daarbij een voorstel voor financiering.

Kosten		
Incidenteel (twee jaar)	Voor het jaar 2021/ 2022	€ 114.0000 + 25.000

Dekking: algemene reserve

- **Personele/Organisatorische consequenties**
  Ja, voor periode van 2 jaar

- **Beleidsmatige consequenties**
  Binnen het projectmatig werken zal de Texelse aanpak voor participatie worden opgenomen. Medewerkers krijgen training in het werken met deze aanpak en worden ondersteund in de uitvoering. Uiteindelijk zal de Texelse aanpak voor participatie een vast onderdeel worden van de reguliere aanpak van het werk.

Belanghebbenden

- **Dorpscommissie(s)**

- **Externe belanghebbende(n)**
  Raad, inwoners, stakeholders, maatschappelijke organisaties

Aanleiding / Voorgeschiedenis / Eerdere besluiten

In het samenwerkingsakkoord ‘Samen Zelfstandig’ staat verwoord: ‘De rol van de gemeente verandert. De gemeente kan en hoeft niet alles zelf te bedenken en uit te voeren. De gemeente moet soms het voortouw nemen en de regie houden maar moet vooral anderen de ruimte geven bij het maken van plannen. De gemeente kan mensen aan tafel brengen, initiatieven omarmen en daar waar mogelijk faciliteren. We willen bewoners die sterk betrokken zijn bij plannen en beleidsvorming’.

Dit sluit aan bij de communicatievisie ’Van vertellen naar in gesprek’ (2017):
Deze veranderingen vragen een gemeente die aansluit bij acties en initiatieven van inwoners, die gebruikmaakt van ‘Burgerkracht’, die duidelijk maakt waar ze voor staat, die informatie (ongevraagd) publiceert en het gesprek hanteert als centrale communicatiestijl. Kortom: een gemeente die faciliterend is in plaats van sturend, en partner is in het maatschappelijk gesprek (..).

Daarnaast wordt het belang van participatie steeds groter. Dit komt enerzijds door verwachtingen vanuit de samenleving, anderzijds ook door ontwikkelingen vanuit de Rijksoverheid, waarbij voor nieuwe regels, wetten meer aandacht voor participatie wordt gevraagd. De Omgevingswet is hier een actueel voorbeeld van.

De gemeente vindt het belangrijk dat jongeren een rol krijgen bij ontwikkelingen in hun directe leefomgeving of andere onderwerpen die jongeren direct aangaan. Jongeren moeten de kans krijgen om deze verantwoordelijkheid te krijgen en op te pakken. Jongeren zullen dus nadrukkelijk een positie krijgen in onze participatieprojecten en contact met de gemeente. De rol van jongeren bij besluitvorming wordt ook opgenomen in de nog op te stellen coalitie ‘gezond en veilig opgroeien’.

Daarnaast is de gemeente in gesprek met de verschillende dorpscommissies over communicatie en wederzijdse verwachtingen ook op het gebied van burgerparticipatie.

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

Texelse aanpak voor burgerparticipatie

Doelenboom

Programma	**1**	**Voor en door bewoners**
Maatschappelijk doel	1.1.	Dienstverlening optimaliseren
Beleidsdoel	1.1.2	Integer, transparant en daadkrachtig besturen
Operationeel doel	1.1.2.17	Meer doen met informatie, betere raadsvoorstellen en kijken naar de kwaliteit van de democratie

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Overwegende

- Dat inwoners, raads- en collegeleden en ambtenaren behoefte hebben aan verbetering en verduidelijking van de participatie aanpak van de gemeente Texel

Besluit

Voorgesteld wordt te besluiten:

1. De Texelse aanpak voor burgerparticipatie vast te stellen
2. Een voorbereidingsbudget beschikbaar te stellen van € 25.000 voor de implementatie
3. Een budget van € 114.000 beschikbaar te stellen voor de invulling van een coördinator Burgerparticipatie voor een periode van twee jaar.

Ondertekening

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van ,

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer 3099282

Bijlagen

1. Texelse aanpak voor burgerparticipatie

Raadscommissie

Dossiernummer	864
Extern Zaak ID	3100199
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	1 februari 2022
Agendapunt	14
Titel	Uitvoeringsprogramma Programma Waddeneilanden
Organisatieonderdeel	Beleid & Vergunningen
Portefeuillehouder	E. Kooiman

Aanleiding

Bijlagen
Advies - Uitvoeringsprogramma van het Programmaplan Waddeneilanden
Bijlage 1. Uitvoeringsprogramma V3.0 - nov 2021
Bijlage 2. Wensen en Bedenkingen - Antwoordnota
Bijlage 3. bij Uitvoeringsprogramma - Tijdlijn Inspanning
Bijlage 4. Programma Waddeneilanden definitief juni 2021
Bijlage 5. Memo Uitvoeringsprogramma Waddeneilanden en Uitvoeringsprogramma Agenda voor het Waddengebied 2050
Concept-raadsbesluit -3100199 -Uitvoeringsprogramma van Programma Waddeneilanden

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
B&W	21 december 2021
Planningscommisie	18 januari 2022
Raadscommissie	**1 februari 2022**
Raadscommissie	2 februari 2022
Raadsvergadering	16 februari 2022

Toelichting

Voor u ligt een raadsvoorstel met als toelichting: De raad besluit kennis te nemen van het Uitvoeringsprogramma van het Programma Waddeneilanden en het verdere proces. Daarnaast besluit de raad om een/geen zienswijze in te dienen bij de Stuurgroep Waddeneilanden.

Gemeente Texel

.txl

Advies

Uitvoeringsprogramma van het Programma Waddeneilanden

Doelenboom

Programma	**3**	**Mooi en gastvrij Texel**
Maatschappelijk doel	3.5.	Zorgdragen voor een goede ruimtelijke ordening met behoud van de Texelse kernwaarden
Beleidsdoel	3.5.1	Voor een goede ruimtelijke ordening zorgdragen

Raadsvoorstel

Voorgesteld wordt te besluiten:

1. Kennis te nemen van het Uitvoeringsprogramma van het Programma Waddeneilanden.
2. Kennis te nemen van de antwoordnota op de wensen en bedenkingen van de colleges.
3. Geen zienswijze in te dienen.

Toelichting

De raad besluit kennis te nemen van het Uitvoeringsprogramma van het Programma Waddeneilanden en de antwoordnota met daarin de reactie op de wensen en bedenkingen van de colleges van de Waddeneilanden. Daarnaast besluit de raad om geen zienswijze in te dienen bij de Stuurgroep Programma Waddeneilanden.

Consequenties

Financieel	☐ Ja	☑ Nee	Majeure risico's	☐ Ja	☑ Nee
Personeel/Organisatie	☐ Ja	☑ Nee	Beheer	☐ Ja	☑ Nee
Juridisch	☐ Ja	☑ Nee	Belanghebbenden	☐ Ja	☑ Nee
Beleid	☐ Ja	☑ Nee	Structuurvisie	☐ Ja	☑ Nee
Inkoop/Aanbesteding	☐ Ja	☑ Nee	Regie		
Deregulering	☐ Ja	☑ Nee	**Zaaknummer**	3100199	

Bijlagen

Uitvoeringsprogramma versie november 2021
Antwoordnota stuurgroep op wensen en bedenkingen colleges
Tijdlijn inspanningen (bijlage bij uitvoeringsprogramma)
Programma Waddeneilanden
Flyer ter ondersteuning van de bestuurlijke lobby

Uitvoeringsprogramma van het Programmaplan Waddeneilanden

Samenvatting

Om de eilander samenwerking te verstevigen en uitdagingen die op de eilanden afkomen het hoofd te bieden, heeft het Dagelijks Bestuur (hierna: DB) van de GR de Waddeneilanden opdracht gegeven een Programma op te zetten: een plan voor een programma om de leefbaarheid op de Waddeneilanden te behouden en te werken aan een duurzaam en vitaal toekomstperspectief.

De voor het programma benoemde thema's zijn ondergebracht in vijf programmalijnen:

- Goed Wonen & Leven
- Toekomstbestendig Ondernemen en Ontwikkelen
- Optimaal Bereikbaar & Verbonden
- Duurzame Energie
- Circulaire Economie

Het Programma Waddeneilanden is op 12 mei 2021 in de raad van Texel ter kennisname aangeboden. Er zijn geen zienswijzen ingediend, ook niet op de andere eilanden. Het Programma is vervolgens op 21 juni 2021 vastgesteld in het AB (Algemeen Bestuur).
In het Uitvoeringsprogramma is het Programma Waddeneilanden verder uitgewerkt in concrete acties die de Waddeneilanden de komende vijf jaar willen uitvoeren. In 2022 zal de programma organisatie verder worden opgebouwd. Nu er door het ministerie van BZK een bijdrage van 4,5 miljoen euro beschikbaar is gesteld voor woningbouw op de Waddeneilanden zal de aandacht in 2022 vooral uitgaan naar de verdere uitvoering van deze zogenoemde "Quickwin" projecten. De exacte voorwaarden en verdeling van de middelen wordt in 2022 helder. Overige langlopende projecten worden in de jaren daarna verder opgepakt. De periode van uitvoering (2022-2026) komt overeen met de looptijd van het Uitvoeringsprogramma voor het Waddengebied 2050 en die van het investeringskader Waddenfonds (IKW).

Het Uitvoeringsprogramma van het programma Waddeneilanden is in november 2021 besproken in de colleges voor wensen en bedenkingen. De stuurgroep heeft hierop een reactie gegeven via een antwoordnota. In de raadsbijeenkomst van 18 november hebben de raden een presentatie gekregen over dit programma en de samenhangende onderwerpen. Nu ligt het Uitvoeringsprogramma voor aan de raad voor het indienen van eventuele zienswijzen. Alle raden bespreken het Uitvoeringsprogramma in hun vergadering van januari of februari 2022.

Uitvoeringsprogramma van het Programmaplan Waddeneilanden

Argumenten tot advies

1.1 Het uitvoeringsprogramma is een concretisering van het eerder vastgestelde Programma Waddeneilanden
Het Programma Waddeneilanden is eerder in uw raad aan de orde geweest (mei 2021) en op 21 juni 2021 vastgesteld in het AB van de GR Waddeneilanden. Dit uitvoeringsprogramma is een verdere uitwerking in projecten en acties voor de vijf programmalijnen. Vakspecialisten van gemeente Texel hebben meegewerkt aan de verdere invulling in projecten binnen de verschillende programmalijnen. Op basis van dit document wordt het verdere gesprek aangegaan met financiers, stakeholders en samenwerkingspartners.

1.2 Het uitvoeringsprogramma geeft uw raad inzicht in wat de eilanden wensen te gaan doen om de ambitie 'versterken van de brede welvaart' te bereiken.
In het uitvoeringsprogramma wordt op hoofdlijnen aangegeven waar de eilanden de samenwerking met elkaar willen aangaan om in 2026 een flinke stap te hebben gemaakt richting de ambitie 'versterken van de brede welvaart'. Daarbij is ook zoveel mogelijk aangesloten op de programma's 2 t/m 5 en 7 en 8 uit het Coalitieakkoord "In balans" van de gemeente Texel en is er ook gekeken naar al lopende projecten op Texel.

2.1 In de antwoordnota vindt u een reactie op de wensen en bedenkingen waarvan de meeste opmerkingen vanuit Texel gemaakt zijn.
Het college van Texel heeft ingestemd met de inhoud van het uitvoeringsprogramma, maar had nog wel een aantal vragen die vervolgens zijn gesteld in de wensen en bedenkingen-ronde. Deze gingen vooral over governance en financiering, maar ook het verzoek om nog een slag te slaan in de verdere concretisering van een aantal projecten. Daarnaast zijn er vanuit de ambtelijke lijn ook inhoudelijke vragen gesteld per programmalijn. De stuurgroep geeft op veel punten aan dat hier nog aan wordt gewerkt: de bestuurlijke lobby en verdere uitwerking van de programmalijnen wordt in 2022 vervolgd en zal leiden tot meer antwoorden.

3.1 Het is aan de raad om te besluiten al dan niet een zienswijze in te dienen
Indien de raad zich kan vinden in de inhoud van het uitvoeringsprogramma en vertrouwt op de nadere invulling van de governance, financiering en nadere uitwerking van de projecten is het advies geen zienswijze in te dienen.

Alternatieven

Gemeente Texel heeft ook de mogelijkheid om haar eigen programma te blijven volgen of aan te sluiten bij andere gremia. Door de omvang van het programma en het draagvlak op de vijf eilanden, biedt dit programma echter een reële kans op cofinanciering van andere overheden en partijen. Als elk eiland een eigen programma optuigt is die kans kleiner. Bovendien heeft het Rijk intussen al een eerste cofinanciering toegezegd voor de Quick win projecten en is provincie Noord-Holland aangehaakt en trekt deze samen met Texel op bij het bepalen van welke projecten het beste aansluiten op de Texelse situatie.

Er kan ook gekozen worden om wel een zienswijze in te dienen indien de raad de wensen en bedenkingen vanuit het college over wil nemen en nog een keer onder de aandacht wil brengen bij de stuurgroep, ook als er andere wensen of bedenkingen zijn.

Consequenties van het advies

- **Personele / organisatorische consequenties**
  In 2022 wordt de programma organisatie verder vormgegeven. Elk eiland levert een bestuurlijk en ambtelijk trekker voor een programmalijn. In de werkgroepen van elke programmalijn leveren daarnaast de vakspecialisten van elk eiland en van beide provincies hun input om de projecten verder vorm te geven.
- **Financiële consequenties**
  De inzet voor het gehele programma is nog hetzelfde als de eerder gevraagde Regiodeal: in totaal 36 miljoen euro, waarvan circa 9 miljoen euro van de eilanden wordt gevraagd. Dit is echter de maximale inzet. De bedoeling is ook om het programma voor een periode van zes jaar aan te gaan waardoor de middelen over meerdere jaren en bestuursperiodes kunnen roden verdeeld. Op dit moment is het programma nog in ontwikkeling en vinden de verdiepende gesprekken met Rijk en provincies in 2022 verder plaats. Het eerste resultaat is reeds zichtbaar in de toekenning van 4,5 miljoen euro van het Rijk voor investeringen in woningbouw (Quick win projecten). Voor de voorbereidingskosten is daarom in de begroting 2022 voor Texel een bedrag van € 90.000,- opgenomen. Als er bij de Perspectiefnota 2023-2026 meer duidelijkheid is over het Uitvoeringsprogramma en de cofinanciering vanuit het Rijk en de provincies komt er een voorstel voor de meerjarige baten en lasten van het programma.

Aanleiding / Voorgeschiedenis / Eerdere besluiten

- Convenant Samenwerking Waddeneilanden (maart 2015)
- Regiodeal
- Agenda voor het Waddengebied 2050 (waarin het Uitvoeringsprogramma Waddeneilanden in zijn geheel wordt opgenomen als inhoud van hoofdstuk 6)

Bijlagen

- Uitvoeringsprogramma van Programma Waddeneilanden – versie november 2021
- Antwoordnota van de stuurgroep op wensen en bedenkingen colleges
- Tijdlijn inspanningen (bijlage bij uitvoeringsprogramma)
- Programma Waddeneilanden
- Flyer ter ondersteuning van de bestuurlijke lobby

Gemeente Texel

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

Uitvoeringsprogramma van het Programmaplan Waddeneilanden

Doelenboom

Programma	**3**	**Mooi en gastvrij Texel**
Maatschappelijk doel	3.5.	Zorgdragen voor een goede ruimtelijke ordening met behoud van de Texelse kernwaarden
Beleidsdoel	3.5.1	Voor een goede ruimtelijke ordening zorgdragen

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Overwegende

- Dat het van belang is om de eilander samenwerking te verstevigen en de uitdagingen in de toekomst die aan komen het hoofd te kunnen bieden;
- Dat dit programma de kans vergroot om cofinanciering voor meerdere projecten op de eilanden te kunnen realiseren;
- Dat er reeds beleid door de raad is vastgesteld en ook projecten lopen die aansluiten op de vijf themalijnen in het Uitvoeringsprogramma van het Programma Waddeneilanden.

Besluit

1. Kennis te nemen van het Uitvoeringsprogramma van het Programma Waddeneilanden.
2. Kennis te nemen van de antwoordnota op de wensen en bedenkingen van de colleges.
3. Geen zienswijze in te dienen.

Ondertekening

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van ,

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer 3100199

Bijlagen

Uitvoeringsprogramma versie november 2021
Antwoordnota stuurgroep op wensen en bedenkingen colleges
Tijdlijn inspanningen (bijlage bij uitvoeringsprogramma)
Programma Waddeneilanden
Flyer ter ondersteuning van de bestuurlijke lobby







PROGRAMMA
WADDENEILANDEN

vijf bloeiende, levendige gemeenschappen - nu en in de toekomst

UITVOERINGSPROGRAMMA

november 2021

De Waddeneilanden… vijf bloeiende, levendige gemeenschappen - nu en in de toekomst

Harlingen, november 2021
Versie: 3.0 (na collegeronde)

Foto's
Cover: Dorpsstraat Vlieland tijdens seizoen, speeltuin Terschelling,

MS Willem de Vlamingh (door Henry Drost)

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Goed Wonen & Leven	5
Quick Wins	10
Toekomstbestendig Ondernemen & Ontwikkelen	13
Optimaal Bereikbaar & Verbonden	18
Duurzame Energie	22
Circulaire Economie	28
Organisatie	34

BIJLAGEN
1. Inspanningen in tijdlijn (apart document)

Inleiding

Vijf bloeiende en levendige gemeenschappen. Dat willen de eilanden zijn én blijven. Eilanden waar het goed wonen, leven, ondernemen en recreëren is en waar duurzaamheid en een circulaire economie hoog in het vaandel staan.

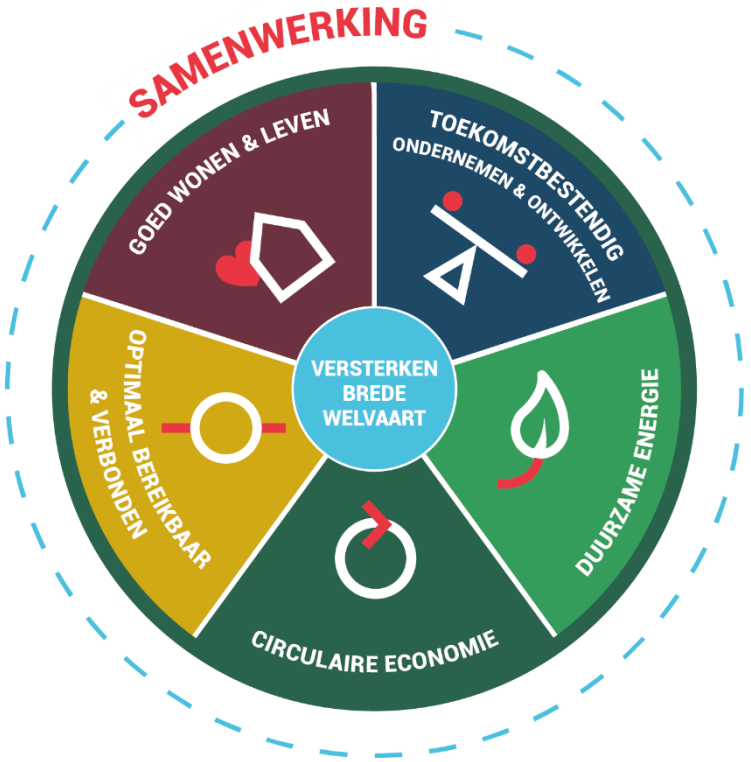
Het werken aan het Programma heeft een tweeledig doel. Enerzijds gaan we aan de slag met het versterken van de brede welvaart voor alle inwoners, nu en in de toekomst. Anderzijds versterken we door gestructureerd samen te werken aan dit programma, de bestuurlijke samenwerking tussen de eilanden onderling en met het Rijk, de beide provincies en andere partners.

In dit Uitvoeringsprogramma wordt het Programma Waddeneilanden van juni 2021 uitgewerkt in concrete acties die we in de komende vijf jaar willen uitvoeren.

Een groot deel van het programma wordt uitgevoerd in de periode van 2021-2026, met een uitloop voor projecten die een langere doorloop kennen door bijvoorbeeld vergunningstrajecten. Het eerste jaar is bedoeld voor het opbouwen van de programma-organisatie en quick wins en daaropvolgende jaren voor de uitvoering van grotere projecten die een langere opstartfase vragen. De periode 2022-2026 komt overeen met de looptijd van het Uitvoeringsprogramma van de Agenda voor het Waddengebied 2050 en die van het Investeringskader Waddenfonds (IKW).

De inhoud van het programma wordt tweejaarlijks geëvalueerd en zo nodig bijgesteld op basis van recente ontwikkelingen en inzichten.

Voor een toelichting op de programmalijnen en meer achtergrondinformatie over de eilander opgaven verwijzen we naar het in juni 2021 vastgestelde Programma Waddeneilanden dat het kader vormt voor dit Uitvoeringsprogramma.



DE WADDENEILANDEN

Het leven op de Waddeneilanden is uniek. Er heerst een 'eilandgevoel', een gevoel van saamhorigheid, we zijn op elkaar aangewezen. Het is voor velen ook een gevoel van onthaasten – een beleving die net als de prachtige natuur veel toeristen naar de eilanden trekt. Maar dat de leefbaarheid op de Waddeneilanden in stand blijft, is niet vanzelfsprekend.

'**Jelle** kan een mooie baan krijgen bij de gemeente Vlieland. Pendelen is geen optie, dus kijkt hij naar mogelijkheden om met zijn gezin op het eiland te wonen. Maar de huizen op Vlieland zijn schaars en daardoor duur. Al snel komt Jelle tot de conclusie dat hij zich moet terugtrekken. Jammer voor hem, maar zeker ook voor het eiland, want het is lastig om dit soort vacatures in te vullen en een gezin was welkom geweest om bijvoorbeeld de schoolklassen op peil te houden.'



VIJF BLOEIENDE, LEVENDIGE GEMEENSCHAPPEN - NU EN IN DE TOEKOMST

De Waddeneilanden, gelegen in een natuurgebied van wereldklasse, hebben ieder hun eigen karakter en charme. Het zijn vijf bloeiende, levendige gemeenschappen. Maar de leefbaarheid van deze eilandersamenlevingen staat onder druk, want:

Er is een tekort aan **woonruimte**. Door de schaarse ruimte en kwetsbare natuur zijn de huizen er duur en mogelijkheden om nieuwe huizen te bouwen beperkt. Jonge mensen vertrekken en potentiële nieuwe eilanders blijven weg, omdat ze geen betaalbare woning kunnen vinden.

Elk van de eilanden is voor **voorzieningen** op zichzelf aangewezen – je rijdt immers niet even naar een buurgemeente. Scholen, zorg en maatschappelijke ondersteuning moeten op de eilanden zelf georganiseerd worden en dat is relatief duur. Te kleine klassen maken het voor scholen op de kleinere Waddeneilanden sowieso moeilijk om overeind te blijven en zonder scholen trekken gezinnen weg.

De vraag naar arbeid is groot, maar eenzijdig – de **economie** leunt vooral op het toerisme en de horeca – en door het tekort aan woonruimte is het lastig om daar genoeg mensen voor te vinden.

De veerdiensten vervullen de functie van openbaar vervoer en zijn de levensader van de eilanden. Deze **bereikbaarheid** dient jaarrond gewaarborgd te zijn.

'**Hilde** heeft de horecaopleiding Gastheer/-vrouw afgerond aan de Texel Academy en werkt bij een strandpaviljoen op het eiland. Op Texel heeft zij haar vriend Peter ontmoet en ze zoeken er nu een eengezinswoning. Maar de wachttijd voor zo'n huurwoning is daar gemiddeld 5,5 jaar en betaalbare koopwoningen zijn er niet. Hoewel zij graag samen op Texel een leven zouden willen opbouwen, overwegen ze nu toch om het eiland te verlaten.'

Leefbare eilanden, dat is wat wij willen dat de Waddeneilanden blijven. Een leefbaar eiland is een eiland waar het prettig wonen, werken en recreëren is, met goede voorzieningen en een goede bereikbaarheid. We willen geen openluchtmuseum worden: een eiland waar vooral toeristen vertoeven en de oorspronkelijke bewoners dagelijks naartoe gaan voor hun werk en met de laatste boot weer terugvaren naar hun woning 'aan de wal'. Dan verliest de gemeenschap haar ziel.

'**Julia & Lennart** wonen en werken op Schiermonnikoog met hun twee kinderen. De jongste gaat naar de kinderopvang en de oudste zit in groep 4 van de basisschool. Hoewel het voorlopig nog niet zo ver is maken zij zich wel zorgen over de toekomst van het onderwijs op het eiland. De kwaliteit is goed maar het aantal leerlingen neemt af. De oudste zit nu nog maar met 10 kinderen in de klas. Zij hopen dat er snel een Leer- en ontwikkelcentrum komt met een breed aanbod voor leerlingen tot en met 16 jaar. Dan hoeven de kinderen niet heel jong al naar de wal voor vervolgonderwijs.'

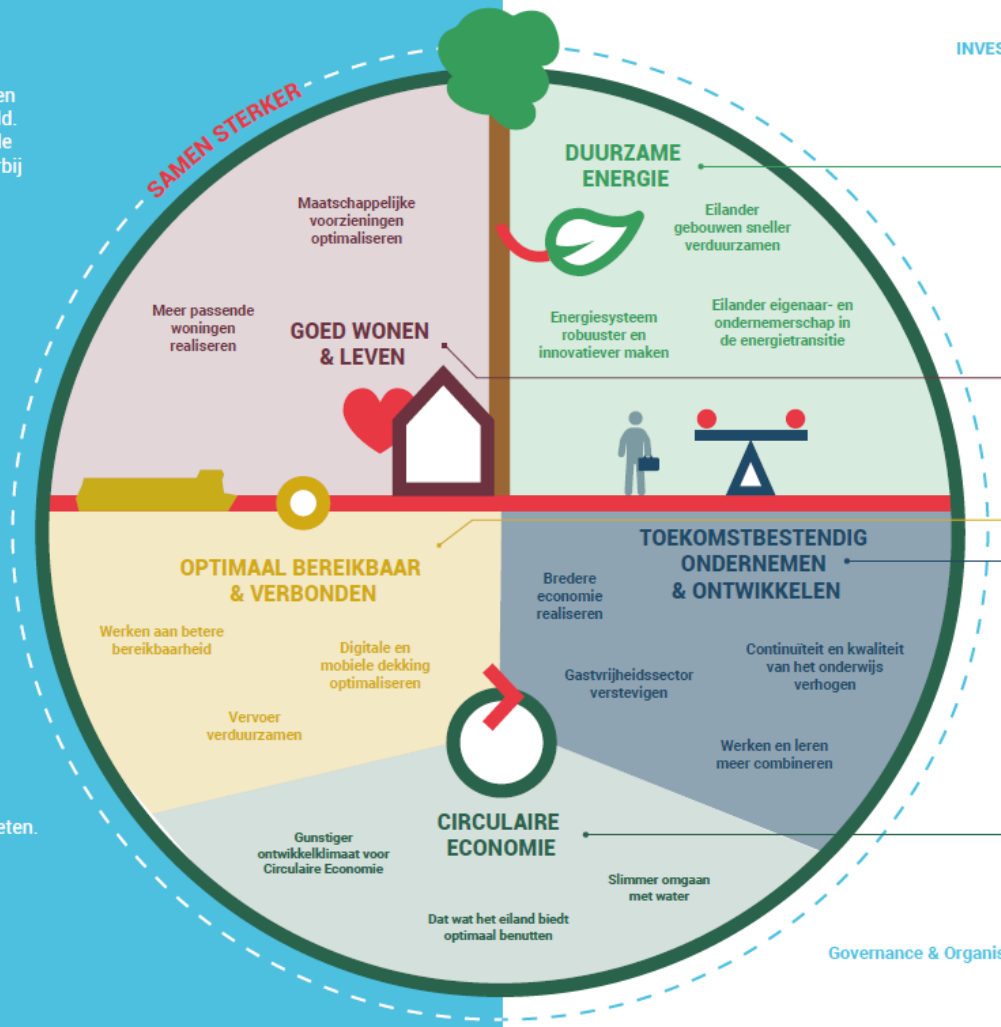
PROGRAMMA WADDENEILANDEN

De Waddeneilanden hebben de handen ineengeslagen en samen het Programma Waddeneilanden opgesteld. Dit bestaat uit vijf programmalijnen met verschillende actielijnen. Naast het thema leefbaarheid staan daarbij ook de thema's duurzame energie en circulaire economie centraal. Alle drie vallen ze onder brede welvaart. Want dat is wat de eilanden hun inwoners willen bieden, nu en in de toekomst.

Wij staan te popelen om met het programma aan de slag te gaan en de urgente 'eilanderopgaven' aan te pakken. Wat we daar zelf voor meebrengen – en in onze eilander genen zit – is **ondernemerschap, durf en doorzettingsvermogen**. We zijn gewend om creatief te denken en we passen graag **innovatieve oplossingen** toe. De Waddeneilanden zijn daar vanwege hun kleinschaligheid de ideale proeftuinen voor.

Dit lukt ons niet zonder hulp. Graag gaan wij deze mooie, grote uitdaging aan in samenwerking met onze convenantpartners provincie Fryslân, provincie Noord-Holland en het Rijk, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en eilander bedrijven. We hebben ruimte nodig om te kunnen **experimenteren, financiële steun en meedenkkracht**.

Alleen sámen kunnen we ervoor zorgen dat het unieke leven op onze prachtige Waddeneilanden behouden blijft voor de toekomst. En dat nog vele generaties eilanders en toeristen ervan kunnen genieten.



INVESTERINGSRAMING

DUURZAME ENERGIE	4.000.000
GOED WONEN & LEVEN	12.000.000
OPTIMAAL BEREIKBAAR & VERBONDEN	4.000.000
TOEKOMSTBESTENDIG ONDERNEMEN & ONTWIKKELEN	7.000.000
CIRCULAIRE ECONOMIE	6.000.000
Governance & Organisatie	3.000.000
Totaal	36.000.000

De Waddeneilanden: het investeren waard!

PROGRAMMALIJN 1

GOED WONEN & LEVEN

De geïsoleerde eilandligging brengt met zich mee dat wonen, werken en leven zich voor de meeste inwoners op dezelfde plek afspelen: het eiland. Daarvoor is het van groot belang dat er voldoende passende woonruimte beschikbaar is voor jonge mensen en nieuwe werknemers. Voor ouderen speelt juist vooral de wens om op het eiland te kunnen blijven, ook op het moment dat het met hun gezondheid misschien wat minder gaat.

De eilandsituatie maakt het nagenoeg onmogelijk om gebruik te maken van voorzieningen in andere gemeenten. Er is geen achterland waarop terug kan worden gevallen. De eilanden zijn dus genoodzaakt hun eigen boontjes te doppen.

Om de eilanden leefbaar te houden voor de eilanders zijn woningen cruciaal. Zonder geschikte woningen verdwijnen jongeren, starters, gezinnen en ouderen van het eiland. Hiermee verdwijnt de ziel uit het eiland.

Actielijn I Meer passende woningen realiseren

Het woningtekort kan onderverdeeld worden in 3 thema's; beschikbaarheid, betaalbaarheid en toekomstbestendigheid. Dit geldt uiteraard niet alleen op de eilanden. Maar wat het eilandspecifiek maakt, is dat er weinig tot geen extra grond beschikbaar is. En op de beperkte grond die wel beschikbaar is, kan niet zomaar gebouwd worden bijvoorbeeld omdat er natuurrestricties zijn. Daarnaast hebben eilanden te maken met extra bouwkosten (circa 20% hoger dan op het vasteland) door o.a. vervoerskosten en zijn de eilanden enorm populair voor niet-eilanders. Dit zorgt voor prijsopdrijving en verdringing door welgestelde senioren.

Eilandspecifiek

- Schaarse en begrensde ruimte en Werelderfgoed
- Koppeling van wonen, werken en (samen)leven
- Alle eilanders moeten op het eiland kunnen (blijven) wonen
- Hoge aantrekkingskracht
- Prijsopdrijving
- Landelijke stimuleringsmaatregelen gericht op grote volumes en daardoor niet passend voor eilanden

In deze actielijn willen we het woningtekort verkleinen door woningen bij te bouwen, te herstructureren of doorstroom op gang te brengen. Het herstructureren is een dure opgave maar noodzakelijk aangezien het beperkt aantal locaties dat voor nieuwbouw beschikbaar is. Stimuleren van kleinere woningen voor ouderen, studenten of starters met een tijdelijke vergunning. Daarnaast kan gedacht worden aan alternatieve woonvormen zoals Tiny houses, kleinschalige woonconcepten of flexwonen. Flexwoningen kunnen ingezet worden voor bijvoorbeeld personeelshuisvesting. De Waddeneilanden zijn voor een groot deel gericht op toerisme en horeca wat een piek oplevert aan personele bezetting die allen huisvesting nodig hebben. De opvang van deze piekdrukte moet beter gefaciliteerd worden.

Voor de betaalbaarheid willen we de veel hogere bouwkosten compenseren met een onrendabele toppenfonds. Landelijke wet- en regelgeving past veelal niet op de kleinere schaal van de Waddeneilanden. Hier is maatwerk gewenst.

Daarnaast is het noodzakelijk om passende wet -en regelgeving en capaciteit te regelen voor handhaving op illegaal gebruik van woningen op alle Waddeneilanden.

Actielijn I Meer passende woningen realiseren					
Thema	Handhaving	Kleinschalige woningbouw	Personeelshuisvesting	Betaalbare woningen	Herstructureren
Insapning	Handhaving Onderzoek en implementatie Juridisch en capaciteit	Tiny houses Clusteren in grondgebruik Onderzoek en pilot	Personeelshuisvesting Procedureel Tijdelijke units	Betaalbare woningen (antispeculatie) Onderzoek naar koopgarantconstructie met erfpacht	Beleef en inspiratiecentrum Tonnenloods Locatie Natuurmuseum woningen plaatsen
	Handhaving permanente bewoning: Onderzoek wettelijke middelen en capaciteit	Tiny houses Onderzoek	Nieuwbouw opvang piekdrukte personeel	Onrendabele toppenfonds / Rijkssubsidie voor sociale huur en koop	Stimuleren woning delen / splitsen
	Externe ondersteuning handhaving	Tiny houses In kwetsbare gebieden (ecologische footprint)	Personeelshuisvesting Onderzoek, Voor personeel, student en docent	Juridische mogelijkheden woningmarkt (koopgarant) voornamelijk starters	Inbreiding Onderzoek naar locaties
		Kleinschalige woningbouw In kwetsbare gebieden Onderzoek en draaiboek	House of Hospitality Vlieland*. Bestaande schoolreisgebouw ‘de Vliehorst’ verbouwen tot campus voor huisvesten en opleiden horecapersoneel	Wettelijke beleidsinstrumenten (woonprogramma 135+)	Agrarische bebouwing ombouwen naar betaalbare koop- en middelhuur Onderzoek en pilot (woongroepen, corporaties)
		Experiment Innovatief woonconcept Building with Nature		Inventarisatie, onderzoek Woonprogramma 135+	Herstructurering voormalige basisschool Texel*
				Flexibele woonconcepten en aanpassing wet- en regelgeving (tijdelijke vergunningen)	Herstructurering ‘gebouw op palen’ zeevaartschool Terschelling*
				2e fase (duurzame) bouw Ameland*	Herstructurering ‘De Kwekerij Ameland*’
					Herstructurering ‘de Stoek’ (vml dorpshuis) en vml. Noodslachtplaats Terschelling
					Inbreidingslocatie woningbouw Texel*

SMART-doelen	In 2022 wordt er op elk eiland goed gehandhaafd. Er is inzicht in het gebruik van de woningen, wettelijke bepalingen zijn gemaakt en er is voldoende capaciteit om te handhaven op niveau.	In 2022 is er een onderzoek gestart naar de mogelijkheden van 'building with nature'. In 2025 starten met een pilot 'building with nature'.	In 2022 is er een behoefte onderzoek naar personeelshuisvesting.	In 2025 gebruiken we de vergunning voor tijdelijke huisvesting om de tijdelijke piek in de woningmarkt op te vangen (20 jaar)	Herstructurering voormalige basisschool Texel 20 sociale huurwoningen 12 koop/ middeldure huurwoningen
		In 2025 is tenminste 1 pilot geweest met Tiny Houses.	In 2026 zijn waddeneilandenbreed 20 huurwoningen specifiek voor personeelshuisvesting gerealiseerd.	In 2026 zijn gerealiseerd: 20 sociale huurwoningen 12 koopwoningen of middeldure huur woningen 18 betaalbare sociale woningen 16 zelfstandige studio's	Herstructurering 'de Stoek' vml dorpshuis 14 appartementen Herstructurering voormalige noodslachtplaats 4 klein all-electric wooneenheden
				Nieuwbouwplannen worden mogelijk gemaakt door een onrendable toppenfonds of koopgarantconstructie	Inbreidingslocatie woningbouw 21 sociale huurwoningen 4 rijwoningen koop/ middeldure huurwoningen 3 vrijstaande woningen
				Wet- en regelgeving zijn aangepast specifiek voor de wadden ivm kleinschaligheid	Herstructurering 'De Kwekerij' 4 tot 6 huurwoningen Flexwonen (bepaalde tijd)
					Herstructurering 'gebouw op palen' voormalig internaatgebouw zeevaartschool 16 zelfstandige studio's voor specifieke doelgroepen
raming	€ 9.000.000				

*Initiatieven in blauw: 'Quick Wins' (zie verderop in dit hoofdstuk)

Actielijn II Maatschappelijke voorzieningen optimaliseren

Eilandspecifiek

- Geen achterland; je kunt niet naar elders uitwijken voor voorziening
- Kleinschalig qua gebruikers
- Hoge kosten voor realisatie en exploitatie
- Eilandgebonden
- Wens eilanders voor eiland te behouden
- Voldoende beschikbaarheid deskundig personeel

De eilanden zijn dun bevolkt en hiermee staan maatschappelijke voorzieningen onder druk. Multifunctionele accommodaties zijn nodig voor de leefbaarheid van de eilanders. Sport, cultuur, kunst en educatie spelen een grote rol in de samenleving. Door de kleinschaligheid zijn multifunctionele accommodaties de manier om deze onder een dak te brengen.

Om de eilanders hun leven lang op de eilanden te kunnen laten wonen, is aanwezigheid van van passende zorg van groot belang. Deze zorgvoorzieningen moeten op elk eiland aanwezig zijn. Kleinschalige woon/zorg complexen kunnen in deze behoefte voorzien. Daarnaast kunnen goede woon/zorg combinaties zorgen voor doorstroom op de woningmarkt, waardoor meer eengezinswoningen beschikbaar komen voor andere doelgroepen zoals starters.

Actielijn II Maatschappelijke voorzieningen optimaliseren				
Thema	Multifunctionele accomodaties	Onderzoeken maatschappelijke voorzieningen	Woon / zorg	Onderzoek zorg
Inspanningen	Thijssehuis Multifunctionele accommodatie Kunst/ cultuur/ educatie	Onderzoek voorzieningen structuur Multifunctionele accommodatie	Kleinschalige woon / zorg voorziening	E- health Onderzoek
	Revitalisatie voormalige campus Tijdelijk wonen maatschappelijke organisatie Onderwijsprogramma NHL	Ontschotting Financieringsstromen Onderzoek met als doel 1 uitvoeringsorganisatie	Meer wooneenheden Analyse woon / zorg opgave	Nieuwe MBO werk en leer opleidingen voor toerisme/ horeca / groen/ zorg Huisvesting voor studenten, docenten
	IJsbaangebied Den Burg, MFA accommodatie Huiskamer van Texel	Inventarisatie en optimalisatie maatschappelijke voorzieningen Onderzoek	Odense initiatief Opvang en zorg voor mensen met geheugen klachten, dementie etc.	
	Wonen, werken* Herbestemming Energiecentrale	Integraal Stafbureau Verenigingsondersteuning Onderzoeken	Nieuwbouw woonzorgcentrum de Stelp*; Zorg en clusters 44 zelfstandige woningen	
	Wonen, werken en leren* Duurzame nieuwbouw LOC in de dorpskern			
SMART-doelen	In 2025 is op een nieuwe locatie **een gymzaal en dorpshuis** gerealiseerd op Terschelling (de Stoek)	In 2023 zijn haalbaarheidsonderzoeken geweest naar maatschappelijke voorzieningen op elk eiland In 2023 is een onderzoek uitgevoerd naar ontschotting van financieringsstromen.	In 2026 is een **woonzorg complex** gerealiseerd (44 zorgwoningen) op Ameland	In 2026 is de **House of Hospitality Campus** op Vlieland verbouwd en opleidingen zijn van start gegaan
	In 2026 is **duurzame nieuwbouw in de dorpskern** van Schiermonnikoog gerealiseerd t.b.v. wonen, werken en leren			
	In 2026 **herbestemming Energiecentrale** Schiermonnikoog gerealiseerd (met wooneenheden en kantoor-/bedrijfsruimtes)			
raming	**€3.000.000**			

*Initiatieven in blauw: ‘Quick Wins’ (zie verderop in dit hoofdstuk)

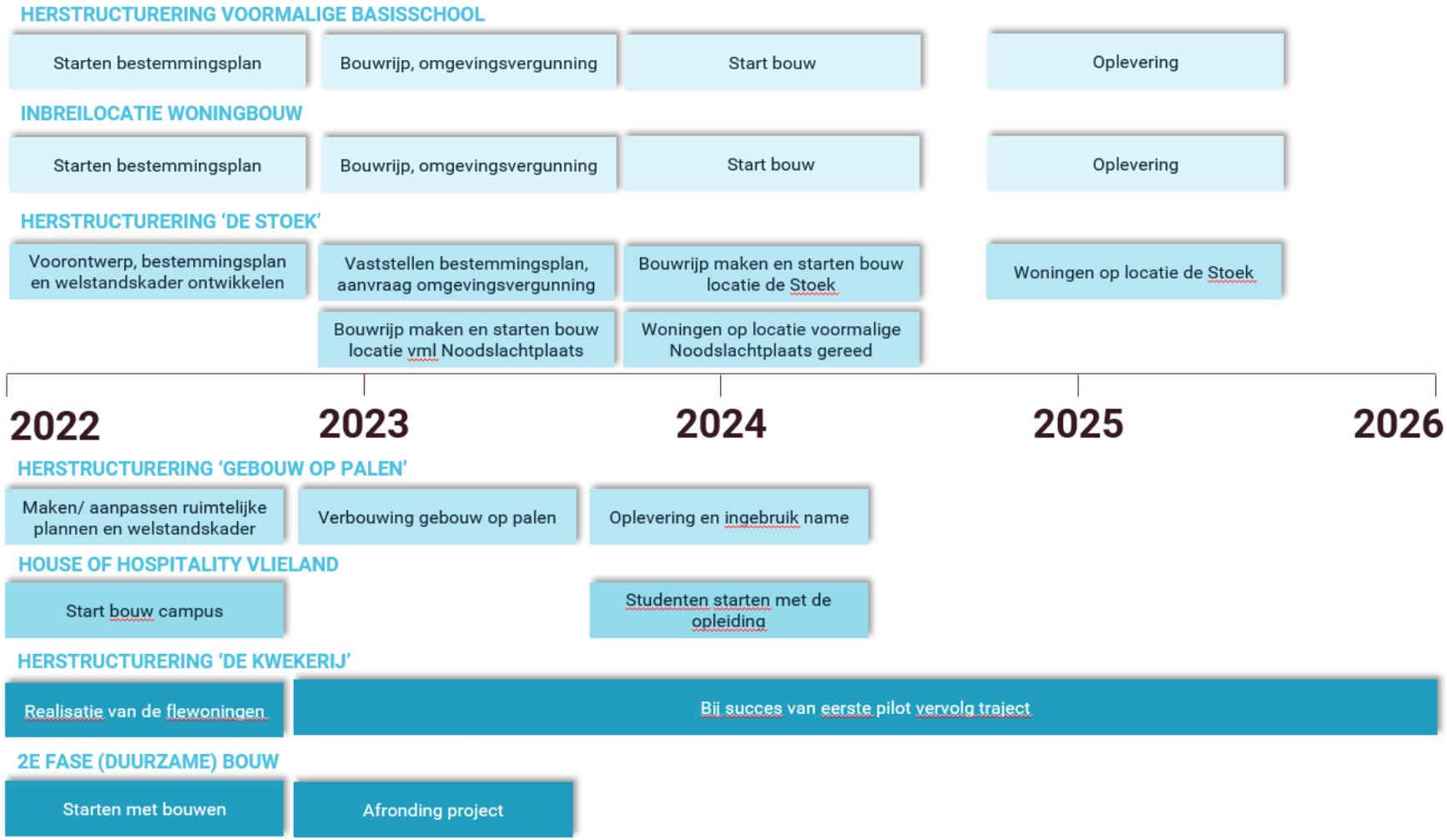
Quick Wins

De Quick Wins vormen een separaat traject binnen deze programmalijn vanwege de kans die zich op dit moment voordoet bij BZK. In het Dagelijks Bestuur is hierover afgesproken dat dit traject vraagt om een afzonderlijke aanpak met een eigen proces voor/op de eilanden, maar wel met gezamenlijke afstemming en gezamenlijk overleg met de provincies in het voortraject. Dit wordt opgepakt vanuit het Waddenkantoor.

	Omschrijving	**Investeringen**	**Onrendabele top**
Texel	**Betaalbare woningbouw Texel – Den Hoorn** 20 sociale huur en 12 koopwoningen Den Hoorn	7.040.000	700.000
Texel	**Betaalbare woningbouw Texel – Oosterend** 21 sociale huur en 7 koopwoningen Oosterend	6.160.000	530.000
Vlieland	**House of Hospitality Campus** woon-werk-leercampus, ombouw schoolreisgebouw geschat: 10 woonstudio's	3.000.000	600.000
Terschelling	**Herontwikkeling gemeentelijk vastgoed voor betaalbare sociale woningbouw (De Stoek en Noodslachtplaats)** 18 wooneenheden na afbraak dorpshuis en noodslachthuis	5.585.000	1.535.000
Terschelling	**Herontwikkeling "Gebouw op Palen"** 16 wooneenheden na herontwikkeling internaat zeevaartschool.	2.516.000	714.000
Ameland	**Flexwoningen** 6 flexwoningen als eerste pilot van mogelijk 18	1.500.000	300.000
Ameland	**De Nieuwe Stelp** 44 wooneenheden na ombouw verzorgingshuis (gem.reserve 3,2 mln.)	15.700.000	1.600.000
Ameland	**Tweede fase bouw 26 woningen** 26 huurwoningen	5.700.000	1.220.000
Schiermonnikoog	**Wonen, werken leren (project 1)** nieuwbouw onderwijscentrum 0-16 jarigen.	6.000.000	1.000.000
Schiermonnikoog	**De Energiecentrale** 8 wooneenheden plus werkunits na verbouw oude energiecentrale voor 1,4 miljoen excl.onrendabele top	1.4000.000 excl. onrendabele top	800.000
Totaal	200 woningen/ eenheden: w.o. transformaties en herbestemmingen en combinaties met zorg en onderwijs en welzijnsvoorzieningen. Totale investeringen 54,6 miljoen Totale onrendabele top : ruim 9 miljoen Claim bij BZK : 4,5 miljoen	54.600.000	9.000.000

QUICK WINS

TEXEL	Herstructurering voormalige basisschool 20 sociale huurwoningen 12 koop/ middeldure huurwoningen	Inbreidingslocatie woningbouw 21 sociale huurwoningen 4 rijwoningen koop/ middeldure huurwoningen 3 vrijstaande woningen	
TERSCHELLING	Herstructurering 'de Stoek' vml dorpshuis 14 appartementen Herstructurering voormalige noodslachtplaats 4 klein all-electric wooneenheden	Herstructurering 'gebouw op palen' voormalig internaatgebouw zeevaartschool 16 zelfstandige studio's voor specifieke doelgroepen	
VLIELAND	House of Hospitality Bestaande schoolreisgebouw 'de Vliehorst' verbouwen tot campus met groepsverblijf voor huisvesten en opleiden horecapersoneel		
AMELAND	Herstructurering 'De Kwekerij' 4 tot 6 huurwoningen Flexwonen (bepaalde tijd)	Nieuwbouw woonzorgcentrum de Stelp Kernvoorziening voor zwaarste zorg en flexibele schil van clusters van zelfstandige woningen. Circulair & duurzaam verbouwd	2e fase (duurzame) bouw 26 woningen van het gemeentelijk woningbedrijf. Sociale huurwoningen & huurwoningen voor huurders boven de inkomensgrens
SCHIERMONNIKOOG	Wonen, werken en leren Duurzame nieuwbouw in de dorpskern	Wonen, werken Herbestemming Energiecentrale 6 tot 8 wooneenheden 2 tot 6 kantoor/ bedrijfsruimtes	


HERSTRUCTURERING VOORMALIGE BASISSCHOOL
Starten bestemmingsplan
Bouwrijp, omgevingsvergunning
Start bouw
Oplevering
INBREILOCATIE WONINGBOUW
Starten bestemmingsplan
Bouwrijp, omgevingsvergunning
Start bouw
Oplevering
HERSTRUCTURERING 'DE STOEK'
Voorontwerp, bestemmingsplan en welstandskader ontwikkelen
Vaststellen bestemmingsplan, aanvraag omgevingsvergunning
Bouwrijp maken en starten bouw locatie de Stoek
Woningen op locatie de Stoek
Bouwrijp maken en starten bouw locatie vml Noodslachtplaats
Woningen op locatie voormalige Noodslachtplaats gereed
2022
2023
2024
2025
2026
HERSTRUCTURERING 'GEBOUW OP PALEN'
Maken/ aanpassen ruimtelijke plannen en welstandskader
Verbouwing gebouw op palen
Oplevering en ingebruik name
HOUSE OF HOSPITALITY VLIELAND
Start bouw campus
Studenten starten met de opleiding
HERSTRUCTURERING 'DE KWEKERIJ'
Realisatie van de flewoningen
Bij succes van eerste pilot vervolg traject
2E FASE (DUURZAME) BOUW
Starten met bouwen
Afronding project

PROGRAMMALIJN 2

TOEKOMSTBESTENDIG ONDERNEMEN & ONTWIKKELEN

De eilander economieën zijn grotendeels afhankelijk van toerisme. Dat is een kracht, maar maakt de eilanden tegelijkertijd kwetsbaar. Bedrijven zijn over het algemeen relatief klein en beschikken over weinig innovatiekracht. Er wordt noodzaak gevoeld de economie en het onderwijs te verstevigen en te verbreden. Juist dit blijkt voor eilanden, die afhankelijk zijn van een bootverbinding, in een kwetsbaar gebied liggen en een beperkte schaalgrootte hebben, een veel grotere uitdaging dan aan de vaste wal.

Eilandspecifiek

- Volop werkgelegenheid, maar eenzijdig en toerismegerelateerd
- Tekorten aan gekwalificeerd personeel in alle sectoren van toerisme tot zorg
- Om te kunnen werken op het eiland, moet je er ook kunnen wonen

- Voldoende bewoners zijn nodig om het voorzieningenniveau op peil te houden (besturen, vrijwilligers, vraag & aanbod etc.)

De meeste inspanningen binnen deze programmalijn relateren zich aan duurzame energie en circulaire economie. Inspanningen zoals het stimuleren van nieuwe vormen van bedrijvigheid op het gebied van voedsel, circulariteit. Maar ook het versterken van de toeristische basisinfrastructuur die een bijdrage levert aan de programmalijn optimaal bereikbaar en verbonden. Dat laat zien dat 1 inspanning, en dus ook de bijbehorende middelen, bijdragen aan meerdere doelen.

Binnen deze programmalijn ligt de focus voornamelijk op het realiseren van een bredere economie, het verstevigen van de gastvrijheidssector en de doorontwikkeling van het onderwijs.

Actielijn III Bredere economie realiseren

Door het aanboren van nieuwe sectoren, stimuleren van start-ups en inzetten van creatieve hubs wordt een bijdrage geleverd aan een bredere ecomie. Niet alleen voor het nu (bedrijvenverzamelgebouwen), maar ook voor de toekomst zoals het toekomstbestendig inrichten van bedrijventerreinen.
In onderstaande overzicht staan de inspanningen die we daarvoor gaan verrichten, de SMART-doelen die we minimaal willen bereiken en een raming van de kosten. De inspanningen bestaan uit onderzoek en concrete projecten.

Actielijn III Bredere economie realiseren		
Thema	Bredere economie	Lokaal (innovatief) ondernemerschap ondersteunen
Inspanningen	Bedrijvenverzamelgebouw realiseren	Nieuwe vormen van bedrijvigheid stimuleren
	Toekomstbestendig bedrijventerrein	
SMART-doelen	In 2026 zijn er minimaal 10 initiatieven ondersteund in een bedrijvenverzamelgebouw	In 2026 is een netwerk van kennis en daadwerkelijke productie van voedsel tussen de vijf eilanden ontstaan. Maatwerk per eiland is op deze wijze mogelijk. Tevens kan door het verkrijgen van massa een bestendige productielijn worden gewaarborgd.
	Er is in 2026 minimaal 1 bedrijvenverzamelgebouw gerealiseerd	In 2026 is er op elk eiland één van dit type initiatieven uitgevoerd.
	In 2024 is er voor ieder eiland bekend hoe een toekomstbestendig bedrijventerrein eruit ziet en wat de mogelijkheden zijn.	
raming	**€500.000**	**€ 1.000.000**

Actielijn IV Gastvrijheidssector verstevigen

Toerisme is de kurk waar de eilander economie op drijft. Binnen veel programmalijnen zijn er inspanningen die hieraan relateren. Zoals het optimaliseren van de keten bagagevervoer, het beter inrichten van parkeerplaatsen aan de vaste wal, goede wifi, vitale vakantieparken of het verduurzamen van recreatiewoningen.
De twee inspanningen die worden genoemd binnen deze actielijn zijn zeer breed van aard en relateren ook weer met andere programma's zoals Wadden 2050. Gezamenlijk dragen de inspanningen bij aan een duurzame basis en evenwichtige balans voor alle (toekomstige) doelgroepen. Er is overlap tussen doelen zoals beschreven in de agenda voor het Waddengebied 2050 en actielijnen van het Programma Waddeneilanden. In dit programma is juist, naast 'reguliere' doelstellingen, de duurzame plus meegenomen voor alle inspanningen. Deze bestaan uit onderzoeken en concrete projecten.

Actielijn IV Gastvrijheidssector verstevigen	
Thema	Duurzame basis en balans
Inspanningen	Toeristische basisinfrastructuur verstevigen
	Duurzame balans toerisme
SMART-doelen	In 2026 zijn er ten minste 25 duurzame initiatieven gerealiseerd ten behoeve van de toeristische basis infrastructuur
	De samenwerking met jonge start-ups is in 2026 verstevigd, er zijn ten minste 5 projecten uitgevoerd in deze samenwerking
	In 2023 is er een monitoringssysteem opgezet
	In 2026 zijn er ten minste 10 investeringen gedaan in de publieke infrastructuur
raming	**€ 1.626.000**

Actielijn V **Continuïteit en kwaliteit van het onderwijs verhogen**
Actielijn VI **Werken en leren meer combineren**

Het onderwijs kent in deze programmalijn een stevig aandeel. Hier liggen heldere en duidelijke toekomstige uitdagingen zoals het verstevigen van netwerken om meer onderzoek te realiseren en bestaande projecten daardoor verder te brengen. Maar ook het verbreden van het opleidingsaanbod zorgt voor diversiteit in werkgelegenheid en trekt meer jongeren naar de eilanden.
Daarbij spelen de actielijnen in op het verder brengen van huidige inspanningen rondom slimme combinaties van kindvoorzieningen.

In onderstaande overzicht staan de inspanningen die we daarvoor gaan verrichten, de SMART-doelen die we minimaal willen bereiken en een raming van de kosten. De inspanningen bestaan uit onderzoek en concrete projecten.

Actielijnen V & VI Continuïteit en kwaliteit van onderwijs verhogen & werken en leren meer combineren			
Thema	Combineren voorzieningen	HBO	VO en MBO
Inspanningen	Lokale infrastructuur onderwijs en jeugd	Onderzoek HBO, WO, Waddencampus	VO-MBO academies
SMART-doelen	In 2026 zijn er op Schiermonnikoog en Terschelling LOC's gerealiseerd.	In 2026 zijn er op ten minste 3 eilanden projecten uitgevoerd met soortgelijke netwerkinitiatieven.	Ambitie om binnen 5 jaar een sterk en betrokken netwerk, dat jaarlijks zo'n tien kennis- en onderwijsinstellingen naar het eiland weet te trekken. Jaarlijks 100 studenten aantrekken. Continuïteit in de structuur en in de uitvoering.
	In 2024 is er een onderzoek uitgevoerd voor mogelijkheden andere eilanden en waar nodig een start gemaakt met verdere ontwikkeling.	In 2026 zijn bestaande initiatieven uitgebreid met nieuwe samenwerkingspartners	Alle eilanden hebben in 2026 een eigen Academy
raming	**€ 3.000.000**	**€ 350.000**	**€ 525.000**

PROGRAMMALIJN 3

OPTIMAAL BEREIKBAAR & VERBONDEN

Het staat buiten kijf dat voor de eilanden het vervoer van personen én goederen van groot belang is. De veerboot is, als de schakel in de ontbrekende wegverbinding, misschien wel de belangrijkste voorziening die de eilanden kennen. De veerdiensten vervullen de functie van openbaar vervoer. Deze bereikbaarheid dient jaarrond gewaarborgd te zijn. De boot is de levensader van de eilanden.

Eilandspecifiek

- Volop werkgelegenheid, maar Betrouwbare bereikbaarheid (kwalitatief en kwantitatief) is cruciaal voor de economie, leefbaarheid en vitaliteit van de Waddeneilanden
- Stijgende zeespiegel heeft op termijn grote consequenties voor de Waddeneilanden. Alle eilanden hebben buitendijks gelegen gebieden en voorzieningen, zoals de havens/pieren waar de veerboten aanmeren

Alles in deze actielijn relateert aan elkaar, maar heeft ook een volgordelijkheid.

- Aansturen op minder auto-overzettingen betekent een compensatie voor de bezoeker en forens. Dus een inrichting voor goede en aantrekkelijke fietsinfra, de bootprijs en bagagevervoer. Maar ook goede en duurzame parkeervoorzieningen aan de wal.
- Het optimaliseren van de keten kan voorbeelden opleveren voor het effectief scheiden van vracht- en personenvervoer.
- Het opzetten van een meetnet over de Waddeneilanden, samen met inwoners, geeft ons inzicht in de effecten van het programma op het gebied van lucht, lichtkwaliteit, geluidskwaliteit en vervoersstromen.

Bij duurzame energie passen voorbeelden als CO2 neutraal goederenvervoer en het duurzaam inrichten van de havens met bijvoorbeeld waterstof.

Daarbij wordt een bredere economie gerealiseerd door het inrichten van autonoom goederenvervoer op het eiland en door het verstevigen van de fietsinfrastructuur en goede parkeervoorzieningen aan de vaste wal wordt ook de gastvrijheidssector verstevigd.

Dat laat zien dat 1 inspanning, en dus ook de bijbehorende middelen, bijdragen aan meerdere doelen.

Actielijn VII Werken aan betere bereikbaarheid

We werken aan een betere bereikbaarheid door het direct uitvoeren van pilot projecten en onderzoeken. In elke inspanning zijn er middelen gereserveerd voor concrete uitvoering na een onderzoek voor een vervolg. Met name inspanningen op het gebied van autonoom vervoer en slimme mobiliteit zijn binnen deze programmaperiode belangrijk als uitgangspunt. Het programma maakt het mogelijk om door middel van pilot projecten te zien hoe het slim vervoer op de eilanden de komende eilanden vorm krijgt.

In onderstaande overzicht staan de inspanningen die we daarvoor gaan verrichten, de SMART-doelen die we minimaal willen bereiken en een raming van de kosten. De inspanningen bestaan uit onderzoek en concrete projecten.

Actielijn VII Werken aan betere bereikbaarheid		
Thema	Inzetten op verbeterde OV-verbindingen en optimale veerverbindingen	Slimme mobiliteit
Inspanningen	Scheiden personen- en goederenvervoer	Autonoom goederenvervoer op het eiland
	Herinrichting structuur OV	Ketenoptimalisatie
	Loslaten wisseldag	
SMART-doelen	In 2025 zijn er tenminste 5 projecten uitgevoerd ten behoeve van het flexibel inrichten van het OV en/of gebruik deelauto's	In 2026 zijn er tenminste 3 projecten op het gebied van ketenoptimalisatie uitgevoerd
		Op tenminste 1 eiland is er een pilot uitgevoerd met autonoom goederenvervoer in 2026
raming	**€1.000.000**	**€ 1.100.000**

Actielijn VIII Vervoer verduurzamen

We werken aan het verduurzamen van vervoer door met name pilots op dit gebied uit te voeren en deze in breder verband verder te brengen over de andere eilanden. Een belangrijk uitgangspunt is het CO2 neutraal vervoer.

In onderstaande overzicht staan de inspanningen die we daarvoor gaan verrichten, de SMART-doelen die we minimaal willen bereiken en een raming van de kosten. De inspanningen bestaan uit onderzoek en concrete pilot projecten.

Actielijn VIII Vervoer verduurzamen		
Thema	Stimuleringsprojecten voor gebruik fiets- en wandelnetwerk en bewustwording	Pilots verduurzamen vervoer
Inspanningen	Bewegen, actief en gezond	CO2 neutraal goederenvervoer over het Wad
		Bruine vloot
		Autoluwe overtochten
		Green Shipping
		Concessie 2029
		Duurzaam ingerichte parkeerplekken aan de wal
SMART-doelen	In 2026 is er op ieder eiland tenminste 1 project gerealiseerd op het gebied van bewegen, actief en gezond.	In 2023 ligt er voor alle havens aan de vaste wal een plan voor het duurzaam inrichten parkeerplaatsen
	In 2026 zijn er minimaal 3 duurzame voorzieningen gerealiseerd langs fiets- en wandelpaden.	In 2023 is er geïnventariseerd welke eilanden in aanmerking komen voor Green Shipping
	In 2026 zijn er minimaal 5 ondernemers gestimuleerd om elektrische laadpalen te realiseren voor fietsen	In 2026 is er tenminste 1 autoluwe overtocht uitgevoerd incl. effectmeting.
		In 2024 weten we hoe emissieloos transport eruitziet en hoe we dit kunnen implementeren
		In 2026 is tenminsten 1 pilot met emissieloos goederenvervoer uitgevoerd (H2)
		In 2025 is er door ieder eiland een start gemaakt met het duurzaam inrichten van de havens
raming	**€65.000**	**€ 585.000**

Actielijn IX Digitale en mobiele dekking optimaliseren

Middels deze actielijn wordt een volledig dekkend glasvezelnetwerk op alle eilanden gerealiseerd en houden we bij welke effecten de inspanningen hebben binnen de programmatermijn.

In onderstaande overzicht staan de inspanningen die we daarvoor gaan verrichten, de SMART-doelen die we minimaal willen bereiken en een raming van de kosten. De inspanningen bestaan uit onderzoek en concrete projecten.

Actielijn IX Digitale en mobiele dekking optimaliseren		
Thema	Optimaliseren glasvezelnetwerk (volledig dekkend)	Onderzoek mogelijkheden verbeteren digitale bereikbaarheid en vervolgacties
Inspanningen	Realiseren glasvezelnetwerk Terschelling	Meetnet leefbare Waddeneilanden
SMART-doelen	In 2026 zijn alle eilanden voorzien van een volledig dekkend glasvezelnetwerk	In 2026 zijn geluid-, licht-, verkeersbewegingen en luchtkwaliteit gemeten op ieder eiland om o.a. de effecten van de projecten te meten. Op elk eiland worden inwoners betrokken bij de monitoring (participatieproject)
raming	**€750.000**	**€ 150.000**

PROGRAMMALIJN 4

DUURZAME ENERGIE

Nergens anders in Nederland past duurzame energie zo goed als op de Waddeneilanden. Nergens zijn er zoveel zonuren, wind en zeewater. Het is een overzichtelijk, afgebakend gebied, met een samenleving in het klein. Dit biedt aan innovatieve partijen een unieke kans om processen, systemen en projecten op kleine schaal te testen en toe te passen. Bovendien geeft het eilander bedrijven de kans om bij de koplopers in ontwikkelingen te horen. Het gaat om hoogwaardige werkgelegenheid buiten de toeristische sector, en sluit dus goed aan bij de programmalijn 'toekomstbestendig ondernemen en ontwikkelen'. De ligging in een gebied van wereldklasse past perfect bij een hoge standaard ten aanzien van duurzaamheid. Tegelijkertijd brengt de ligging in Natura 2000-gebied en aan het Unesco Werelderfgoed beperkingen met zich mee. Dit maakt de energietransitie op de Waddeneilanden een grotere uitdaging dan voor regio's aan de vaste wal.

Eilandspecifiek

- Unesco Wereld Erfgoed
- Een complete maatschappij in het klein: uitstekend geschikt als pilotgebied en etalagefunctie

Duurzame Energie speelt binnen heel Nederland een grote rol. Echter hebben de eilanden met een grotere uitdaging te maken gezien de beperkende mogelijkheden omdat ze liggen aan het Unesco Wereld Erfgoed. Dat is de reden dat het aanleggen van extra wadkabels voorkomen moet worden. De Wadden zijn een uniek gebied, wat kwetsbaar is en waar geen tot weinig impact mag komen op natuur en landschap. De fysieke barrière van de eilanden biedt kansen maar ook uitdagingen. Door op de eilanden samen te werken met gemeenten, provincies en het rijk kan het experimenteren op de eilanden gezien worden als proeftuin voor de rest van Nederland.

Actielijn X Energiesysteem robuuster en innovatiever maken

Een volledig geïntegreerd energiesysteem is de ambitie van alle eilanden. Door een robuust en innovatief energiesysteem te ontwikkelen zijn ze minder kwetsbaar en niet afhankelijk van bronnen buiten de eilanden. In dit programma worden gedeeltes van het volledig geïntrigeerde energiesysteem aangepakt. Het is een proces waarvan de uitkomst nog niet vast staat, gezien de vele ontwikkelingen op het gebied van duurzame energie, de onderzoeken die eerst uitgevoerd moeten worden en de complexiteit. Het zijn langdurige en kostbare trajecten. In dit programma wordt de focus gelegd op onderzoeken en pilots. De pilots worden uitgevoerd op 1 a 2 eilanden. De kennis en kunde van deze pilots zal gedeeld worden met de overige eilanden en de gezamenlijkheid wordt gezocht in het kopiëren en verbeteren van de processen op de overige eilanden.

In grote lijnen gaat het in deze actielijn om opwek, transport, opslag en gebruik. Duurzame, innovatieve, alternatieve vormen moeten hiervoor gevonden worden door middel van experimenten en pilots. De complexiteit zit vooral in de beperkte opslagmogelijkheden. Maar ook de enorme piekbehoefte die ontstaat gedurende het hoogseizoen. Het aandeel toeristen is op de eilanden enorm, wat zorgt voor een grote piekbehoefte in de vakantieperiodes. Deze moet opgevangen kunnen worden.

Tot slot is een goede samenwerking met Liander cruciaal. Door gezamenlijk een intentieovereenkomst te ondertekenen, kan een optimale samenwerking van start gaan.

Actielijn X Energiesysteem robuuster & innovatiever maken	
Thema	Geïntegreerd energiesysteem Waddeneilanden
Inspanningen	Pilot innovatieve systeem integratie Onderzoek opwekmiddelen + effect op capaciteit
	Bevorderen meervoudig ruimtegebruik Bv. Dijkverhoging met energieopwek
	Smart Grid Project Haven Oudeschild
	Zelfleveringsmodel
	Geïntegreerd energiesysteem
	Waterstof project
	Energierotonde Ballumerbocht Proeftuin slimme energiesysteem
SMART- doelen	Op één of meerdere de eilanden een **slim energiesysteem realiseren** en gebruiken als pilot voor de overige eilanden.
	Netcongestie oplossen of voorkomen door uitbreiding van bestaande slimme, duurzame energiesystemen ondersteunen door verdere integratie met nieuwe opwekkers, verbruikers en waar nodig opslag.
	Daadkrachtige samenwerking tussen eilander stakeholders en netbeheerder verduurzaming zo spoedig mogelijk te realiseren. Toepassen leerpunten uit leerervaringen op de andere eilanden
raming	**€ 3.000.000**

Actielijn XI Eilander gebouwen sneller verduurzamen

Deze actielijn betreft voornamelijk het verduurzamen van monumentale panden, maatschappelijke gebouwen en recreatiewoningen. Voor alle drie de categorieën zijn de oplossingen bijna pand specifiek. Belangrijk in deze actielijn is dat er onderzoeken komen om inzicht te krijgen in het gebruik van de woningen en er maatwerkadvies komt gezien de diversiteit aan gebouwen. De recreatiewoningen worden in de landelijke opgaven van de energietransitie overal buiten gelaten maar zijn voor de eilanden interessant gezien het hoge aandeel recreatiewoningen. Daarnaast een bijzondere groep omdat je praat over veel verschillende varianten: van gedateerde bungalows tot zeer luxe villa's, woningen die verhuurd worden (door eigenaar zelf of op andere manier) en die niet verhuurd worden, van veel gebruik tot weinig gebruik, kortom een grote groep die zeer uiteenloopt, dit vergt onderzoek vooraf. De formats voor deze actielijn kunnen toegepast worden op alle eilanden.

XI Eilander-gebouwen sneller verduurzamen			
Thema	Monumentale panden	Maatschappelijke gebouwen	Recreatiewoningen
Inspanningen	Verduurzamen beschermd dorpsgezicht	Verduurzamen maatschappelijke gebouwen (maatwerkadvies)	Verduurzamen recreatiewoningen Onderzoek gebruikers eigenaren/huurders
SMART -doelen	Inventarisatie **monumentale panden** en in 2025 zijn op alle eilanden een aantal panden verduurzaamd.	Inventarisatie **maatschappelijke gebouwen** en in 2025 zijn op alle eilanden een aantal panden verduurzaamd.	Inventarisatie **recreatiewoningen** en in 2025 zijn op alle eilanden een aantal woningen verduurzaamd.
raming			**€ 800.000**

Actielijn XII Eilander eigenaarschap en ondernemerschap in de energietransitie

Om eilanders en ondernemers te bewegen om te verduurzamen is het toegankelijk maken van kennis en kunde van belang. Het voorkomen dat iedereen het wiel zelf gaat uitvinden. In deze actielijn draait het om het delen van informatie, het toegankelijk maken om te verduurzamen en samenwerkingen of participatietrajecten in gang te zetten. Door de beperkte capaciteit op de eilanden en de expertise die noodzakelijk is, zal ook externe ondersteuning ingeschakeld moeten worden.

XII Eilander eigenaarschap en ondernemerschap in de energietransitie				
Thema	Collectieve opwek	Participatie traject	Kennispunt Waddenbreed	Energiediensten-organisatie
Inspanningen	Eigenaarschap collectieve opwekking (energie coöperatie)	Communicatie energie coaching / advies (campagne, energiearmoede voorlichting)	Gecoördineerd onderzoek subsidie mogelijkheden (vraagpunt/ kennis)	Energiediensten-organisatie draagvlakonderzoek
SMART doelen	Verschillende mogelijkheden zijn onderzocht op welke manier eilanders kunnen participeren in het opwekken van energie.	Op tenminste 1 eiland is een campagne opgezet voor het oplossen van energiearmoede.	Duurzame projecten **aanjagen en versnellen** door kennisnetwerk geïntegreerd programma	**Daadkrachtige samenwerking** tussen eilander, stakeholders en netbeheerder verduurzaming zo spoedig mogelijk te realiseren. Toepassen leerpunten uit leerervaringen op de andere eilanden.
	Op tenminste 1 eiland is een project van start gegaan met de participatie van eilanders in de collectieve opwekking	Op tenminste 1 eiland zijn energiecoaches en betere voorlichting ingezet om energie te besparen		
raming				**€ 200.000**

PROGRAMMALIJN 5

CIRCULAIRE ECONOMIE

Circulaire Economie is een opgave die alle programmalijnen raakt. Uitgangspunt van ons programma is dan ook om dat wat we binnen de programmalijnen doen ‘zo circulair mogelijk’ te doen. De uitgangspunten van een circulaire economie vragen nog wel om een stevige verankering op onze eilanden. Dit gaat dan om bewustwording, een gunstig ontwikkelklimaat voor Circulaire Economie, het verwaarden van productstromen en omgaan met water. Deze staan centraal in programmalijn 5.

Actielijn XIII Gunstiger ontwikkelklimaat voor Circulaire Economie

Eilandspecifieke uitdagingen

- Eenzijdigheid economie/bedrijvigheid
- Relatief kleine bedrijven
- Beperkt kennisnetwerk/achterland

We werken aan een gunstiger ontwikkelklimaat voor circulaire economie op onze eilanden door in te zetten op Circulair inkoop- en aanbestedingsbeleid, ondersteuning aan pilots en startende initiatieven en kennis, innovatie en talentontwikkeling. In onderstaande overzicht staan de inspanningen die we daarvoor gaan verrichten, de SMART-doelen die we minimaal willen bereiken en een raming van de kosten.

Actielijn XIII Gunstiger ontwikkelklimaat voor Circulaire Economie			
Thema	Circulair inkoop- en aanbestedingsbeleid ontwikkelen	Ondersteuning pilots en startende initiatieven	Kennis, innovatie & talentontwikkeling
Inspanningen	Inspiratie- en startbijeenkomst	Businesscases ondersteunen richting IKW / Waddenfonds e.d.	Campagne Circulair Ondernemen op de Waddeneilanden opzetten CIRCO-Track Waddeneilanden Duurzaam & Circulair inkopen bedrijven
	Gezamenlijke werkgroep met externe expertise (o.a. provincies)	CE Coach / Innovatieadviseur (maatwerkaanpak per eiland)	Circulaire Bouw Aanjager/ ambassadeur provincies
		Fysieke plek voor pilots en start-ups (bedrijfsverzamelgebouw)	Circulair in het onderwijs. Aansluiten bij 'Spark the movement'
SMART-doelen	In 2024 hebben alle eilanden een Circulair inkoop- en aanbestedingsbeleid.	Elk eiland heeft in 2024 een 'centrum' (fysiek en/of netwerk) voor circulaire initiatieven.	Er worden tussen 2022-2026 tenminste 50 bedrijven/organisaties ondersteund met maatwerk o.h.g.v. kennis, innovatie & talentontwikkeling (o.a. CIRCO-TRACKS).
		Er worden tussen 2022-2026 tenminste 25 pilots en/of startende initiatieven ondersteund door een coach/adviseur.	
		Er worden 5 projecten succesvol doorontwikkeld richting IKW, Waddenfonds of andere CE-subsidies.	
raming	**€200.000**	**€600.000**	**€ 400.000**

Actielijn XIV Dat wat het eiland biedt optimaal benutten

Eilandspecifiek

- Te midden van werelderfgoed en kwetsbare natuur
- Beperkte schaal, daardoor zijn projecten economisch vaak niet rendabel
- Transport met boten
- Toerisme; 25.000 inwoners & 5.000.000 toeristen
- Zelfvoorzienendheid zit de eilanders in de genen
- Goed meetbaar (aan- en afvoer)

We benutten dat wat onze eilanden bieden zo optimaal mogelijk door in te zetten op circulaire bouwprojecten op onze eilanden, het benutten van reststromen uit bouw, groen en horeca, Wadden plasticvrij, lokale voedselproductie en streekproducten en circulaire evenementen.
In onderstaande overzicht staan de inspanningen die we daarvoor gaan verrichten, de SMART-doelen die we minimaal willen bereiken en een raming van de kosten.

Actielijn XIV Dat wat het eiland biedt optimaal benutten					
Thema	Circulaire Bouw	Benutten reststromen bouw, groen en horeca	Wadden plastic (disposables) vrij	Lokale voedsel-productie & streek-producten	Circulaire evenementen
Inspanningen	Opzetten van een +Fonds voor circulaire bouw (i.c.m. een onrendabele toppenfonds voor wonen & maatschappelijke voorzieningen)	Grondstofstroomanalyses per eiland uitvoeren of verdiepen	Afbreekbare disposables horeca	Smaak van het huis	Circulaire evenementen ondersteunen
	Nieuwe Stelp circulair gebouwd	Green Goods Texel (II)	Plastic keten lokaal verwerken		
		Pilot Amelands Beton (geopolymeer)			
		Pilot hergebruik organische reststoffen Schiermonnikoog			
		Keukenafval Hogedrukvergister (vermalers in gootsteen)			
		Gescheiden inzameling bedrijfsafval (verkenning kansen & mogelijkheden)			
		Verkenning en ontwikkeling circulaire ambachtscentra			
		‘Kringloopwinkel’ voor bouwmaterialen			

SMART-doelen	Er wordt tussen 2022-2026 door elk eiland tenminste één circulair bouwproject uitgevoerd.	In 2023 hebben we inzicht in totale grondstof-stromen en -ketens. Elk eiland voert tenminste één pilotproject uit dat waardevol inzicht in de circulaire eilandketen verschaft. Op elk eiland wordt een (vorm van) een circulair ambachts-centrum gerealiseerd.	In 2026 zijn de eilander horeca en evenementen plastic (disposables) vrij & op tenminste 3 eilanden wordt lokaal plastic verwerkt.	Er worden tussen 2022-2026 op elk eiland circulaire lokale voedsel-productie- / streekproductinitiatieven ondersteund.	Er worden tussen 2022-2026 tenminste 10 eilander evenementen/festivals ondersteund op weg naar geheel* circulair.
raming	**€ 2.000.000**	**€ 1.200.000**	**€ 300.000**	**€ 150.000**	**€ 150.000**

Actielijn XV Slimmer omgaan met water

Eilandspecifieke uitdagingen:

- Te midden van zoutwater
- Enorme pieken in waterbehoefte door toerisme
- Deels afhankelijke van vasteland (wadleiding)

Om slimmer om te gaan met ons kostbare water zetten we in op een integraal waterplan, ondersteuning van innovatieve wateroplossingen, waterbesparing- en hergebruik.
In onderstaande overzicht staan de inspanningen die we daarvoor gaan verrichten, de SMART-doelen die we minimaal willen bereiken en een raming van de kosten.

Actielijn XV Slimmer omgaan met water			
Thema	Integraal Waterplan	Ondersteuning van innovatieve wateroplossingen	Waterbesparing- en hergebruik
Inspanningen	Inzicht en toekomstperspectief zoetwatervoorraad.	Zoete Toekomst (ondergrondse opslag van zoet water)	Opzetten van eilandbrede gedragscampagne gericht op inwoners, ondernemers en toeristen.
	Opstellen integraal waterplan per eiland	Businesscases / projecten ondersteunen richting IKW, Waddendfonds e.d. aanvragen	Opzetten subsidieregeling(en) kleine maatregelen particulieren en ondernemers (onderdeel campagne).
		Innovatieve riolering	Duurzame ondernemerskringen of vergelijkbare netwerken gericht op waterbesparing- en hergebruik faciliteren
		Klimaatadaptief (ver)bouwen	
SMART-doelen	Elk eiland heeft in 2024 een integraal waterplan met een toekomstperspectief voor de zoetwatervoorraad.	Elk eiland voert tussen 2022-2026 tenminste één innovatief (pilot)project uit o.h.g.v. zoetwaterberging, -besparing en/of -winning.	Er worden tussen 2022-2026 tenminste 50 bedrijven/organisaties ondersteund met maatwerk o.h.g.v. kennis & innovatie m.b.t. waterbesparing- en hergebruik.
		Er worden 3 projecten succesvol doorontwikkeld richting IKW, Waddenfonds of andere subsidies/fondsen.	Er is een gedragscampagne uitgevoerd waardoor inwoners, ondernemers en gasten bewuster zijn van water(schaarste) op een eiland.
			In 2026 heeft 25% van de eilander huishoudens geïnvesteerd in (kleine) waterbesparende maatregelen.
raming	**€ 250.000**	**€350.000**	**€ 400.000**

Organisatie & Governance

1. Vertrekpunt deel II Programma Waddeneilanden

In deel II van het Programma Waddeneilanden (maart 2021) wordt de ambtelijke programma-organisatie en de bestuurlijke governance beschreven. In de komende maanden wordt deze voorzet met de Directieraad en de Stuurgroep nader uitgewerkt.

Bijlage 1 Tijdlijn
Inspanningen uitgezet in de periode 2022-2026
(zie apart document)

	Wensen & Bedenkingen ingediend n.a.v. de collegeronde oktober 2021	Reactie namens Stuurgroep
	Schiermonnikoog	
1	Het uitvoeringsprogramma is akkoord hoewel het stuk erg theoretisch wordt bevonden. Nu is het zaak dat er vooruit gegaan moet worden en ook vol inzetten op de lobby. Voorts in de uitwerking en in de lobby inzetten op (concrete) eiland specifieke problematiek en projecten. Na een jaar moet er wel een deugdelijke evaluatie plaats vinden.	Zie v.w.b. lobby onder 3 De eilanden worden uitgenodigd ook vooral met voorbeelden van eilandspecifieke problematiek te komen via de werkgroepen. Evaluatie na 1 jaar
	Ameland	
2	Het college heeft geen 'formele' wensen en bedenkingen. De collegeleden zijn erop gericht met de huidige stukken tot actie te komen gericht op cofinanciering door derden en uitvoering van 'grote werken'.	Stuurgroep beschouwt dit signaal als ondersteuning van het Uitvoeringsprogramma.
	Terschelling	
	A. Wensen en bedenkingen	
	Wij hebben de volgende opmerkingen en vragen	
3	*Bestuurlijke organisatie* Wij missen in het hoofdstuk ''Organisatie'' (blz. 34 e.v.) en in de inleiding de bestuurlijke organisatie. De bestuurlijke organisatie is o.i. essentieel voor het slagen van het Programma Waddeneilanden. Wij denken daarbij aan: -rol, taken en bevoegdheden van de portefeuillehouder (lokaal en in de Waddensamenwerking), college en gemeenteraad en van het DB en AB van de Waddeneilanden. -werken met bestuurlijke opdrachten -werken met DVO's	*Besproken in AB van 21-10:* *Actuele stavaza:* • In de versie die naar de raden is gegaan is de paragraaf over de ambtelijke organisatie vervangen door een alinea waarin wordt aangegeven dat aan de governance nog wordt gewerkt

	-borgen dat de ambtelijke organisaties goed aanhaken. -borgen van de regie op de uitvoering	• in de inleiding van het UP is het doel van versterken bestuurlijke samenwerking toegevoegd • Governance: volgt aanzet vanuit Stuurgroep • Lobby belegd bij nieuwe secretaris-directeur • In Stuurgroep is een document 'Rollen, taken en bevoegdheden' besproken en vastgesteld. Gaat tzt samen met stuk Governance naar DB
4	*Subsidieprogramma of samenwerkingsprogramma?* Met uitzondering van de Quick Wins hebben wij het Uitvoeringsprogramma Waddeneilanden vooral benaderd vanuit de kansen die er liggen tot samenwerking en het belang van eiland specifieke projecten voor de samenwerking. Met het oog daarop heeft Terschelling bijvoorbeeld afgezien van het indienen van projecten als de Tonnenloods (realisatie van een belevingscentrum door de gemeente in samenwerking met Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer, investering 7 miljoen), het Havenproject (investering 20 miljoen) en Warmte West-Terschelling (investering 9 miljoen). Als wij het Uitvoeringsprogramma als een subsidieprogramma moeten zien dan willen wij deze projecten alsnog toevoegen.	*Besproken in AB van 21-10* Intentie is om aan te tonen dat we als eilanden met elkaar kunnen samenwerken om zo krachtig en zelfstandig te blijven, en het daarmee ook een hoger doel dient, namelijk het verbeteren van de leefbaarheid.
5	*Tussentijdse aanpassingen* Wij nemen aan dat de lijst met formats bij de verschillende thema's dienen als concrete voorbeelden die eilandbreed opgepakt zouden kunnen worden en dat ook nieuwe of andere niet genoemde projecten binnen de samenwerking opgepakt kunnen worden. Vraag: Is er ruimte voor tussentijdse aanpassingen van het Uitvoeringsprogramma als zich nieuwe kansen, projecten of ideeën voordoen?	*Besproken in AB van 21-10* Het is een dynamisch en daarmee flexibel Programma waardoor tussentijdse aanpassingen op inspanningenniveau mogelijk zijn. Ook wanneer zich bijvoorbeeld tussentijds kansen voordoen moet er ruimte voor zijn om daar op in te spelen, wel binnen de gestelde kaders. Visie en ambitie veranderen echter niet.
6	*Tekstuele opmerkingen*	
a	-Blz 6, kolom "Herstructureren"; Herstructurering voormalige noodslachtplaats mist.	Aangepast
b	-Blz 7 smart doelen; "Herstructurering 'de Stoek' vml dorpshuis 14 appartementen Herstructurering voormalige noodslachtplaats 4 klein all-electric wooneenheden" staat er 2x in.	Aangepast
c	-Blz 9: Kolom multifunctionele accommodaties; "Nieuwe "de Stoek" / multifunctioneel centrum bij 't Jok toevoegen bij de inspanningen.	Aangepast

d	-blz 10; Quick Wins; 18 wooneenheden na afbraak dorpshuis en noodslachtplaats; De totale investering, inclusief de investering door WoonFriesland is € 9.635.000.	Aangepast
7	***C en D. Gebruik inhoud en verdere uitwerking Uitvoeringsprogramma*** Het college van Terschelling stemt ermee in dat de inhoud uit het Uitvoeringsprogramma gebruikt mag worden om in gesprek te gaan met mogelijke subsidieverstrekkers en samenwerkingspartners en de informatie die de komende maanden beschikbaar komt, te gebruiken om het Uitvoeringsprogramma verder uit te werken. Hierbij tekenen wij aan dat wij voor de eiland specifieke projecten zelf het initiatief nemen om de lokale samenwerkingspartners te benaderen.	Stuurgroep beschouwt dit signaal als ondersteuning van het Uitvoeringsprogramma.
	Vlieland	
8	Vlieland heeft niet veel inhoudelijke opmerkingen. Wat ons college betreft een goed stuk.	Stuurgroep beschouwt dit signaal als ondersteuning van het Uitvoeringsprogramma.
9	Een paar zaken verdienen nog even de aandacht:	
a	• Graag aanpassen dat we geen onderdeel zijn van het Unesco Werelderfgoed (pag. 22)	Aangepast
b	• De vraag op pag 23 zou beantwoord kunnen/moeten worden (wie ondertekenen?)	Wanneer aan de orde gezamenlijk ondertekenen
c	• Hoofstuk XII de smartformulering is niet erg ambitieus (telkens slechts op 1 eiland. Dit zou toch op alle eilanden moeten?)	Besproken in AB 21-10: Er is voldoende ruimte om hierover na te denken in de komende fase.
d	• Tekstuele wijzigingen zoals aangegeven in document	Aangepast
	Texel	
10	Het college heeft ingestemd met de gevraagde beslispunten in de oplegnotitie.	Stuurgroep beschouwt dit signaal als ondersteuning van het Uitvoeringsprogramma.
11	Wethouder Kooiman wordt bestuurlijk trekker van programmalijn 5 en houdt daarbij ook ruggespraak met de burgemeester van Schiermonnikoog. Na de verkiezingen wordt opnieuw bekeken wie het beste de bestuurlijk trekker kan zijn.	Stuurgroep vult aan dat de bestuurlijk trekkers afstemming zoeken met hun collegae op alle eilanden.

12	Algemeen Het college van B&W van Texel heeft een positieve grondhouding ten opzichte van het uitvoeringsprogramma. Hiermee kan, binnen de verschillende thema's, gezamenlijk ingezet worden op projecten die voor de eilanden relatief groot zijn, maar toch buiten bestaande regelingen vallen van bijvoorbeeld het Rijk omdat ze daarvoor 'te klein' zijn. Daarnaast biedt het kansen voor andere partijen op het eiland Texel.	Stuurgroep beschouwt dit signaal als ondersteuning van het Uitvoeringsprogramma.
	Wensen algemeen	
13	Veel projecten zijn nog niet concreet genoeg en staan nog niet op de juiste financiering. Gebruik 2022 om projecten nog veel concreter (in inzet en potentiële financiering) te maken en ook te koppelen aan de diverse eilanden. Prioriteer, maak keuzes en zet dit in een stappenplan;	*Besproken in AB van 21-10:* Er wordt gewerkt op basis van jaarschijven. De Stuurgroep kan prioritering aangeven op basis van nog te bepalen criteria. Vanuit de Stuurgroep en het Waddenkantoor zal ook geanticipeerd worden op de nieuwe coalitieakkoorden en wat voor effect/invloed dit heeft op de jaarschijven van het Programma Waddeneilanden. Criterium van succesvol samenwerken is bovenal vertrouwen hebben en elkaar wat gunnen. Verwachting is dat in 2022 gestart wordt met de 'Quick Wins'. *Actuele stavaza*: Na akkoord op de inhoud vanuit de Raden komt er vanuit Stuurgroep een voorzet over prioritering en criteria
14	Maak een duidelijke tijdlijn voor de bestuurlijke trajecten (inclusief provincies en rijk) en geef ook inzicht in de afspraken die met het Rijk of provincies zijn of worden gemaakt – lobby moet gestructureerd aangepakt worden vanuit beide provincies/5 gemeenten richting Rijk;	Zie onder 3

15	Betere vertegenwoordiging van provincie Noord-Holland op bestuurlijk niveau (al dan niet in de stuurgroep), maar ook in de ambtelijke samenwerking;	*Besproken in AB 21-10* *Actuele stavaza:* Vertegenwoordiging in Stuurgroep is onderwerp van gesprek met provincies Ambtelijk is er inmiddels een coördinator (Tim van Rooijen) en zijn er twee provinciale ambtenaren afgevaardigd in de werkgroepen Duurzame Energie En Circulaire Economie
16	Werk de governance & financiering meer uit, met als uitgangspunt dat elk eiland naar rato zelf verantwoordelijk is voor haar middelen en personele inzet;	Voor Governance: zie onder 3 Voor Financiering: *Besproken in AB 21-10* Uitgangspunt is dat het een gezamenlijke opgave is. Co-financiering kan bij verschillende partijen vandaan komen; Gemeenten, Provincie, Waddenfonds etc. Een vraag die nog openstaat is of de financiering op programmaniveau of projectniveau aangevlogen gaat worden. Dit is ook afhankelijk van de manier waarop het geld binnenkomt. Dit raakt ook rechtsreeks aan de slagvaardigheid binnen het Programma. *Actuele stavaza:* Het spectrum met aan het ene uiterste financiering op projectniveau en aan het andere uiterste ‘bulkfinanciering is aan de orde gesteld in de presentatie aan de raden op 18-11.

		Discussie moet nog verder worden gevoerd binnen de samenwerking
17	Zorg er voor dat er straks per programmalijn – of liever nog per project – geld gereserveerd wordt voor een aanjager ofwel projectleider. Dat komt namelijk het resultaat ten goede: je kunt selecteren op inhoudelijke kennis, maar ook ontlast het de ambtelijke organisaties op de eilanden. Alleen bij Programmalijn 5 wordt een 'innovatieadviseur' genoemd.	Voor de organisatie van het programmateam is door de eilanden budget beschikbaar gesteld. Vanaf 2022 is er per programmalijn een trekker die 1 dag per week voor alle eilanden werkt op die betreffende programmalijn. Of/hoe dit straks op projectniveau ook gebeurt hangt af van de keuzes die vanuit het Samenwerkingsverband worden gemaakt over hoe er gewerkt en gefinancierd gaat worden binnen het programma.
18	Maak helder wat er qua inspanningen wordt verwacht van bestuurders en ambtenaren	Bestuurders Zie onder 3 Ambtenaren: Besproken in AB van 21-10 *Actuele stavaza*: Procedure aantrekken ambtelijk trekkers en opzetten ambtelijke organisatie van het programma loopt
19	De rol van de bestuurlijk trekker (en zijn ondersteunend ambtenaar) moet duidelijker gemaakt worden: wat houdt het in qua verantwoordelijkheden, inspanningen en tijdsplanning? Er is behoefte vanuit het college van Texel om de rol van de bestuurlijk trekker meer te expliciteren.	Zie onder 3
20	Na de verkiezingen in 2022 moet er opnieuw bekeken worden welke bestuurlijke trekkers er worden gekozen voor een bepaalde programmalijn. De verhoudingen zullen wellicht wijzigen en nieuwe portefeuillehouders met wellicht andere capaciteiten en interesses zullen toetreden in colleges. Texel kiest nu voor een tijdelijk trekker (de heer Kooiman) voor programmalijn 5 totdat er een nieuwe coalitie is geformeerd;	Besproken in AB van 21-10: Wordt op dat moment bekeken. Op dit moment hoeft hier geen rekening mee gehouden te worden.
21	De programmalijnen van het Waddenfonds/Investeringskader Waddengebied, Eilanden op Eigen Kracht (€6M) worden gesynchroniseerd met de programmalijnen in het Uitvoeringsprogramma van Programma Waddeneilanden (gelijke doelen voor duurzaamheid, circulariteit en duurzame brede welvaart/toerisme)	Niet alle opgaven op het gebied van duurzaamheid worden opgepakt vanuit het programma, alleen al omdat er daarvoor niet voldoende geld is voor deze programmalijn. Er kan daarmee dus ook verschil zitten in de doelen van de verschillende onderdelen.

	Bedenkingen algemeen	
22	Er zijn veel project formats ingediend voor een beperkt budget per programmalijn. Maak hier keuzes in. Geef aan welke prioriteit hebben met een duidelijke tijdlijn.	Zie onder 16
23	De consequenties voor ambtelijke en bestuurlijke capaciteit in 2022 zijn nog niet helder.	Zie onder 3 en 16
24	Stakeholders zijn nog niet voldoende aangehaakt. Voordat stukken openbaar worden moet dit wel gebeurd zijn.	Als er akkoord is op de inhoud kunnen de werkgroepen hiermee aan de slag
25	In het document waarin de projecten formats meer zijn uitgewerkt, wordt veelal 'betrokken eilanden' genoemd. Wat is de status van dit document? Vanuit Texel zijn hier zeker nog vragen over/aanmerkingen op. Soms wordt 1 specifiek eiland genoemd met de toevoeging 'alle eilanden'. Onduidelijk is wat dit inhoudt en wat dit betekent voor de gemeentelijke cofinanciering?	Deze formats zijn in de werkgroepen besproken. Welke projecten uiteindelijk op welk eiland wordt uitgevoerd bepalen eilanden zelf
	Wensen en bedenkingen programmalijn 1 – Goed Wonen en Leven	

<table>
<tr><td>26
27</td><td>Allereerst de wens dat er nog een keer naar de verdeling van de quickwins BZK wordt gekeken. Totaal wordt voor de Quick Wins BZK uitgegaan van € 9.000.000 inclusief cofinanciering voor provincie en gemeente 25%/25%. Ameland heeft bijvoorbeeld drie projecten aangeleverd i.p.v. de afgesproken 2. Wens voor Texel: neem dan ook het Thijssehuis alsnog onder de Quick Wins op. Zie huidige verdeling quick wins hieronder:

<table><tr><td>Texel</td><td>14%</td><td>€</td><td>1.230.000</td></tr><tr><td>Terschelling</td><td>25%</td><td>€</td><td>2.250.000</td></tr><tr><td>Ameland</td><td>35%</td><td>€</td><td>3.120.000</td></tr><tr><td>Vlieland</td><td>7%</td><td>€</td><td>600.000</td></tr><tr><td>Schiermonnikoog</td><td>20%</td><td>€</td><td>1.800.000</td></tr><tr><td></td><td>100%</td><td>€</td><td>9.000.000</td></tr></table>
2. Verder valt op dat de quickwins (QW) bij actielijn 1 en 2 van programmalijn 1 zijn ondergebracht. Dit is niet in lijn met wat eerder is afgesproken (zie ook de memo vanuit DR Wadden in de bijlagen). Waarom wordt dit nu toch onder het Waddenprogramma opgevoerd? Nu bestaat actielijn 1 in het programma financieel uitsluitend uit de QW (€ 9.000.000) en is er geen geld gereserveerd voor de overige projecten/formats. Deze overige projecten/formats zitten wel in de bijlage met tijdlijnen. Wens: hierover moet eerst meer duidelijkheid komen.</td><td>Relatie Quick Wins tot Programma Waddeneilanden. Vanwege het moment (zomer 2021) en het proces waarin het Programma toen zat, heeft het DB ervoor gekozen om procesmatig een onderscheid te maken tussen het Programma Waddeneilanden en het traject rondom de Quickwins met BZK.
Echter; de ingediende Quick Wins leveren wel een bijdrage aan het Programma en aan het bereiken van de ambitie. Het betreft ook grotendeels projecten die in eerdere stadia al waren genoemd als mogelijke projecten binnen het Programma. Vandaar dat ze wel in de betreffende actielijnen zijn opgenomen.
Qua financiën op actielijnniveau is er nog het eea uit te werken. Ten tijde van het schrijven van het UP moest een inschatting worden gemaakt van kosten en verdeling. Mogelijk dat die nog wijzigt. Ook is voor ons op dit moment onduidelijk of er nog meer co-financiering op deze lijn verwacht mag worden na de inmiddels door BZK toegezegde 4,5 miljoen.</td></tr>
<tr><td>28</td><td>3. In actielijn 2 is naast de QW’s voor de overige projecten/formats ca. € 3.000.000 opgenomen, maar voor een groot deel (waaronder het Thijssehuis) is niet duidelijk hoe dit geld aan de projecten/formats wordt toegerekend. Wens: hierover moet eerst meer duidelijkheid komen.</td><td>De inschatting is in de werkgroepen gemaakt en betreft slechts een grove eerste inschatting op basis van zeer grofmazig ingediende formats. In het vervolgtraject kan hierover pas meer duidelijkheid komen.</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>Wensen en bedenkingen Programmalijn 2 – Toekomstbestendig Ondernemen en Ontwikkelen</td><td></td></tr>
<tr><td>29</td><td>De omschrijving in het uitvoeringsprogramma is niet concreet genoeg om te duiden aan welk soort projecten wordt gedacht. Bedrijfsverzamelgebouwen spelen meer op de andere eilanden vanwege schaarste (er is geen ruimte om bedrijventerreinen aan te leggen). Voor de duidelijkheid</td><td>Hiervoor ligt een taak in de ambtelijke werkgroepen</td></tr>
</table>

	in het vervolgtraject graag concreter aangeven wat we met de invulling van de actielijnen bedoelen.	
	Wensen en bedenkingen Programmalijn 3 – Optimaal Bereikbaar en Verbonden	
	Wensen en bedenkingen Programmalijn 4- Duurzame Energie	
30a	1. Concreet aangeven hoe de bedragen (in totaal €4 miljoen) verdeeld worden over de eilanden en op welke wijze ingezet worden en welke tijdlijn daarvoor geldt. a. Procesgeld/ project ontwikkeling, tijdlijn is te kort voor project cofinanciering. b. Hoe wordt financiering per project beoogd c. Tijdlijn projecten en investeringsagenda	Hiervoor ligt een taak in de ambtelijke werkgroepen
b	2. Concrete doelstellingen en concreet uitgewerkte projectvoorstellen voor de korte termijn per eiland. a. Prioritering concrete projecten en actuele projectstatus en commitment partners in kaart brengen per eiland.	Hiervoor ligt een taak in de ambtelijke werkgroepen
c	3. Concrete doelstellingen voor langere termijn: a. Prioritering in tijdlijn en stappenplan om tot concrete projecten per eiland te komen.	Hiervoor ligt een taak in de ambtelijke werkgroepen
d	4. Prioriteiten per eiland voor eigen eiland en voor aanhaken bij andere eilanden aangeven. (In welk project zal welk eiland wel, en welk eiland niet bijdragen, dat schept duidelijkheid voor iedereen en dat is uit te leggen)	Hiervoor ligt een taak in de ambtelijke werkgroepen/op de eilanden
e	5. Lobby binnen en vanuit de provincie Noord-Holland en Texel ook bestuurlijk gestructureerd aanpakken naar het Rijk om belang en slagkracht Programma ook naar voren te brengen. a. Goede Noord-Hollandse of Texelse vertegenwoordiging op strategische plekken. b. Goede aansluiting Provinciale beleidsprogramma en ambtelijke taskforce met programma Waddeneilanden.	Zie ook onder 3 en 15

f	6. Kernachtige samenvatting concrete kansen voor de eilanden om zich voor in te spannen. a. Regionale fondsen en kansen om zo landelijke en EU Cofinancieringen voor concrete projecten per eiland b. De programmalijnen van het Waddenfonds/Investeringskader Waddengebied, Eilanden op Eigen Kracht (€6M) worden gesynchroniseerd met de Programma Waddeneilanden doelen voor duurzaamheid, circulariteit en duurzame brede welvaart/toerisme. c. Regionale fondsen en provincies (zie b) hebben aangegeven om samen met gemeenten, stakeholders en regionaal fondsengeld meer kans te maken om vanuit dit collectief ook Rijks- en Europese subsidies aan te vragen of deze te faciliteren. Voor de grote en complexe projecten kan dit met sterke partners waar eilanden mee te maken hebben zoals HHNK/RWS/SBB.	Hiervoor ligt een taak bij de trekker, programmateam en in de ambtelijke werkgroepen
	Wensen en bedenkingen Programmalijn 5 – Circulaire Economie	
	Voor de duidelijkheid in het vervolgtraject graag concreter aangeven wat we met de invulling van de actielijnen bedoelen.	Hiervoor ligt een taak in de ambtelijke werkgroepen

2022 2023 2024 2025 2026

Onderzoek handhaving
Juridisch en qua capaciteit

Uitbesteding externe capaciteit handhaving

Locatieonderzoek voor Tiny houses en kleine woonconcepten

Onderzoek Buildig with Nature.
Tiny houses Vlieland.

Pilot Buildig with Nature
Tiny houses Vlieland

Haalbaarheidsonderzoek voor Tiny houses en kleine woonconcepten

Planontwikkeling

Tiny houses en/of kleine woonconcepten realiseren op alle eilanden

Onderzoek behoefte personeelshuisvesting

Ontwikkeling

Nieuwbouw voor opvang piekdrukte personeel

Onderzoek naar koopgarant constructies met erfpacht

Tijdelijke units bouwen voor personeelshuisvesting

Onderzoeken inrichten onrendabele toppenfonds

Creëren
onrendabele toppenfonds

Toepassen tijdelijke vergunningen voor het versnellen van (tijdelijke) nieuwbouw en/of kleine woonconcepten

Subsidieregelingen en wetgeving waddenspecifiek voor stimulering van de volkshuisvesting

2de fase bouw 26 woningen (Ameland)

Betaalbare woningbouw Texel – Den Hoorn

Flexwoningen (Ameland)

Betaalbare woningbouw Texel – Oosterend

Herontwikkeling gemeentelijk vastgoed voor betaalbare sociale woningbouw (De Stoek & Noodslachtplaats Terschelling)

Herontwikkeling gebouw op Palen (16 studio woningen Terschelling)

Woonprogramma +135+ uitvoering en oplevering

Stimuleren woning delen splitsen
Onderzoek en instellen subsidiefonds

Onderzoek vrijkomen agrarische bebouwing

Opstarten pilot vrijkomen agrarische bebouwing

De Energiecentrale (herontwikkeling tot woon-werk locatie)

Wonen, werken en leren Schiermonnikoog (nieuwbouw LOC

House of Hospitality Campus (campus met groepsverblijf Vlieland)

Realisatie Thijssehuis MFA (kunst, cultuur, educatie)

IJsbaangebied Den Burg (huiskamer van Texel)

De Nieuwe Stelp (woon-zorg complex i.c.m. andere functies)

Odense initiatief Texel
(Opvang en zorg voor mensen met geheugen klachten, dementie etc.)

II

Kleinschalig woon-zorg initiatief

Analyse woon-zorg opgave

Verenigingsondersteuning
(Mogelijkheden integraal stafbureau)

Analyse voorzieningenstructuur
Inventarisatie en optimalisatie maatschappelijke voorzieningen

Ontschotting Financieringsstromen (ontschotting van de financieringsstromen (Zvw, Wlz, Wmo) onderzoeken)

Onderzoek & toepassing mogelijkheden E-Health

III

Bedrijvenverzamelgebouw (broedplaats voor nieuwe initiatieven) realiseren

Toekomstbestendige bedrijventerreinen (integrale gezamenlijke aanpak)

Nieuwe vormen van bedrijvigheid stimuleren (o.a. Blauwe Polder)

IV

Versterken toeristische basisinfrastructuur

Duurzame balans toerisme (onderzoek & monitoring)

V&VI

Onderzoek HBO – WO (verder brengen van initiatieven als Waddencampus Ameland en praktijkplaats Texel)

VO-MBO academies (lopende initiatieven van BBL-opleidingen gastvrijheidssector uitrollen over andere sectoren zoals de zorg, transport, bouw, installatietechniek en groen)

Lokale infrastructuur onderwijs en jeugd (LOC's op Terschelling en Schiermonnikoog + onderzoek en ontwikkelmiddelen voor alle andere eilanden)

2022 2023 2024 2025 2026

VII

- Scheiden personen- en goederenvervoer (onderzoek/pilot met verschillende boten en dienstregeling)
- Herinrichten structuur OV (minder gemotoriseerd verkeer of gebruik elektrische deelauto's)
- Loslaten wisseldag (Onderzoek/pilot i.r.t. duurzaamheidswinst op de Waddenmobiliteit)
- Autonoom goederenvervoer op het eiland (pilot Ameland gekoppeld aan optimalisatie horeca- en bagagetransport op Schiermonnikoog)
- Ketenoptimalisatie (o.a. optimaliseren horecatransport en aanvoer eerste levensbehoeften)

VIII

- Bewegen, actief en gezond (stimuleren fietsgebruik, rustplaatsen langs fietspaden)
- CO2-neutraal goederenvervoer over het Wad (haalbaarheidsonderzoek gescheiden goederenvervoer & pilot)
- Bruine vloot (benutten bestaande overtochten)
- Autoluwe overtochten (pilot autoluwe overtocht en onderzoek duurzaam parkeren en gebruik ontheffingen)
- Green shipping (stimuleren van verduurzamen vloot die thuishaven heeft op de Waddeneilanden)
- Concessie 2029 (Inbrengen van vraagstukken, ophalen kennis via WadLab-sessies)

IX

- Realiseren glasvezelnetwerk Terschelling
- Meetnet leefbare Waddeneilanden (aansluiting zoeken bij bestaande platforms zoals Telraam.net en sensor.community)

X

- Pilot innovatieve systeem integratie, onderzoek opwekmiddelen + effect op capaciteit
- Bevorderen meervoudig ruimtegebruik (bijvoorbeeld dijkverhoging met energieopwek)
- Smart Grid Haven Oudeschild
- Zelfleveringsmodel
- Geïntegreerd energiesysteem
- Waterstofproject Texel
- Energierotonde Ballumerbocht (realiseren energieketen: (hogedruk)vergister, zonnepark met batterij, brandstofcel en elektrolyser)

XI

- Verduurzamen beschermd dorpsgezicht (Schiermonnikoog)
- Verduurzamen maatschappelijke gebouwen (o.a. maatwerkadvies op de Friese eilanden, kennisdeling en procesbegeleiding)
- Onderzoek & plan verduurzamen recreatiewoningen

XII

- Eigenaarschap collectieve opwekking (Vlieland)
- Communicatie energie coaching / advies
- Gecoördineerd onderzoek subsidie- en ondersteuningsmogelijkheden (vraagpunt / kennis)
- Energiediensten-organisatie, draagvlakonderzoek
- Participatieprocessen energietransitie opzetten met inwoners en ondernemers

2022 2023 2024 2025 2026

XIII

- Inspiratie- en startbijeenkomst
- Gezamenlijke werkgroep met externe expertise (o.a. provincies)
- Businesscases ondersteunen richting IKW / Waddenfonds e.d.
- CE Coach / innovatieadviseur (maatwerkaanpak per eiland)
- Fysieke plek voor pilots en startups (bedrijfsverzamelgebouw)
- Campagne Circulair ondernemen op de Waddeneilanden (CIRCO-TRACK)
- Circulaire Bouw – aanjager/ambassadeur provincies
- Circulair in het onderwijs
  Aansluiten bij 'Spark the movement'

XIV

- Opzetten +Fonds voor Circulaire Bouw
- De Nieuwe Stelp Circulair gebouwd
- Grondstofstroomanalyses per eiland uitvoeren of verdiepen
- Pilot Hergebruik organische reststoffen Schiermonnikoog
- Green Goods Texel II (circulaire landbouw)
- Keukenafval Hogedrukvergister (vermalers in gootsteen)
- Pilot Amelands Beton (geopolymeer)
- 'Kringloopwinkel' voor bouwmaterialen
- Gescheiden inzameling bedrijfsafval
  (verkenning kansen & mogelijkheden)
- Verkenning en ontwikkeling circulaire ambachtscentra
- Afbreekbare Disposables Horeca
- Smaak van het huis
- Plasticketen lokaal verwerken
- Circulaire evenementen ondersteunen

XV

- Eilandbrede gedragscampagne gericht op inwoners, ondernemers en toeristen
- Opzetten subsidieregeling(en) kleine maatregelen particulieren en ondernemers
  (onderdeel van campagne)
- Duurzame ondernemerskringen of vergelijkbare netwerken gericht op waterbesparing- en hergebruik faciliteren
- Inzicht en toekomstperspectief zoetwatervoorraad
- Opstellen integraal waterplan per eiland
- Zoete toekomst
- Klimaatadaptief (ver)bouwen
- Innovatieve riolering (infiltratie)
- Businesscases ondersteunen richting IKW / Waddenfonds e.d.

LEGENDA

Goed wonen & leven
Actielijnen I&II

Toekomstbestendig ondernemen & ontwikkelen
Actielijnen III t/m VI

Optimaal bereikbaar & verbonden
Actielijnen VII t/m IX

Duurzame Energie
Actielijnen X t/m XII

Circulaire Economie
Actielijnen XIII t/m XV

- Inspanning (project, proces, onderzoek, pilot)
- Inspanning (project, proces, onderzoek, pilot)
- Inspanning (project, proces, onderzoek, pilot)
- Inspanning (project, proces, onderzoek, pilot)
- Inspanning (project, proces, onderzoek, pilot)

Aangedragen als 'Quickwin project BZK'







PROGRAMMA
WADDENEILANDEN

vijf bloeiende, levendige gemeenschappen - nu en in de toekomst

juni 2021

De Waddeneilanden…
vijf bloeiende, levendige gemeenschappen
- nu en in de toekomst

Harlingen, juni 2021

Foto's

Cover: Dorpsstraat Vlieland tijdens seizoen, speeltuin Terschelling, MS Willem de Vlamingh (door Henry Drost)
p. 3 Dorpsstraat Vlieland buiten seizoen
p. 10: Schapenboet,Texel (door Elly Rutten)
p. 12: Schiermonnikoog Schaakeiland
p. 15: Bouwlocatie Hollum, Ameland
p. 21: Junior Adviesbureau, Ameland
p. 22: Maritiem Instituut Willem Barentsz, Terschelling
p. 24: Haven, Terschelling (door Laura Conijn)
p. 27: Nieuwbouw, Vlieland
p. 28 Gemeentelijke werkplaats, Schiermonnikoog
p. 29: Sporthal Nes, Ameland
p. 32: Pluktuin, Schiermonnikoog
p. 37: Uitkijk, Terschelling (door Laura Conijn)
p. 40: Kotters in haven Oudeschild, Texel (door Elly Rutten)
p. 43: Zonsondergang, Terschelling (door Laura Conijn)

Voor u ligt het Programma Waddeneilanden om de leefbaarheid op de eilanden te behouden en te werken aan een duurzaam en vitaal toekomstperspectief.

De Waddeneilanden zijn unieke gemeenten in Nederland. Levendige gemeenschappen omgeven door water. De veerboot is de levensader, de omgeving van de eilanden is deel van Unesco Werelderfgoed.

In deze gemeenschappen wonen 25.000 mensen en komen jaarlijks 5 miljoen bezoekers. De eilanden kenmerken zich door hun kleine schaal, het ontbreken van achterland en de sterke mate van afhankelijkheid van het toerisme.

Omdat het eilanden zijn, kan voor veel voorzieningen niet makkelijk teruggevallen worden op andere gemeenten. Je rijdt niet even naar de buurgemeente. Scholen, zorg en maatschappelijke ondersteuning moeten daarom op de eilanden zelf georganiseerd worden en dat is relatief duur.

Door de prachtige leefomgeving en het noodzakelijke transport over water zijn huizen schaars en duur, waardoor het moeilijk is om werknemers te binden aan het eiland. Ook voor de eigen jeugd is het moeilijk om een huis te bemachtigen. Een investering in een verzorgingshuis is moeilijk te rond te krijgen op deze kleine schaal en toch willen inwoners een leven lang op hun eiland kunnen wonen.

Tegelijkertijd bieden de eilanden mogelijkheden om voorop te lopen in ontwikkelingen, bijvoorbeeld bij energietransitie en circulaire economie. Juist de geïsoleerde ligging in een natuurlijke omgeving biedt mogelijkheden voor experimenten met alternatieve vormen van energie. Tevens kan circulaire economie er op kleine schaal ontwikkeld en beproefd worden.

Langs 5 thema's wordt in het Programma Waddeneilanden gewerkt aan een breed scala aan projecten om de brede welvaart van de Waddeneilanden te behouden en te vergroten. Het doel is dat de eilanden een aantrekkelijk woon-, werk- en leefgebied blijven voor de inwoners, waar het voorzieningenniveau op peil is en iedereen een leven lang kan wonen.

Een programma waar de vijf Waddengemeenten gezamenlijk hun schouders onder zetten. Een ambitie waar de samenwerkende Waddeneilanden samen met de provincies Fryslân en Noord-Holland, maar ook in samenwerking met het Rijk, via het coördinerende ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, aan willen werken.

De Waddeneilanden, behorend tot de mooiste eilanden van de wereld, zijn geen openluchtmuseum, maar vijf bruisende en levendige gemeenschappen omgeven door water en in balans met een prachtig Waddengebied. En dat willen we blijven.

Leo Pieter Stoel	burgemeester Ameland en Voorzitter Dagelijks Bestuur Samenwerkingsverband De Waddeneilanden
Michiel Uitdehaag	burgemeester Texel
Tineke Schokker	burgemeester Vlieland
Caroline van de Pol	burgemeester Terschelling
Ineke van Gent	burgemeester Schiermonnikoog

Inhoudsopgave

Inleiding 3

Eilandspecifieke opgave en ambitie 5

Focus 8

Programma Waddeneilanden 9

Actielijnen 11

Integrale aanpak en samenhang 12

Programmalijn 1 Goed Wonen & Leven 14

Programmalijn 2 Toekomstbestendig Ondernemen & Ontwikkelen 19

Programmalijn 3 Optimaal Bereikbaar & Verbonden 23

Programmalijn 4 Duurzame Energie 26

Programmalijn 5 Circulaire Economie 30

Investeringsraming 33

Doelen van partners en beleidsontwikkelingen 35

Samenwerkende partijen en stakeholders 35

Governance 36

Monitoring en evaluatie 36

Programma in één oogopslag 37

BIJLAGE 1 Samenhang programmalijnen 41

BIJLAGE 2 Aanvullende financieringsbronnen 44

BIJLAGE 3 Beleid & doelen van partners 46

BIJLAGE 4 Samenwerkende partijen 50

BIJLAGE 5 Monitoring 52

Inleiding

Vijf bloeiende en levendige gemeenschappen. Dat willen de eilanden zijn én blijven. Eilanden waar het goed wonen, leven, ondernemen en recreëren is en waar duurzaamheid en een circulaire economie hoog in het vaandel staan.

De eilanden hebben elk hun eigen opgaven. Vooral behoud van leefbaarheid blijkt een uitdaging te zijn voor alle eilanden. Daarom is leefbaarheid (met als kernthema's Wonen, Werken, Voorzieningen en Bereikbaarheid) het verbindende thema voor de eilander samenwerking. Een tweede thema waarop de eilanden elkaar al jaren weten te vinden is duurzaamheid. Het relatief nieuwe begrip 'Brede Welvaart' biedt de kapstok om deze thema's samen te brengen.

Binnen het Programma Waddeneilanden gaan we aan de slag met het versterken van de brede welvaart voor alle inwoners, nu en in de toekomst. Dit doen we door gestructureerd samen te werken, als eilanden onderling en met andere partners.

Dit document schetst de programmalijnen en actielijnen waar we aan willen werken samen met onze convenantspartners provincies en Rijk.



Convenant

Ter ondersteuning van de bijzondere positie van de eilanden en de samenwerking met overheidspartners werken de eilanden al sinds 2009 samen met het Rijk en de provincies Fryslân en Noord-Holland in een ‘Convenant Samenwerking Waddeneilanden’. Uit de evaluatie van dit convenant in 2018 kwam de aanbeveling om de samenwerking tussen en met de Waddeneilanden te verstevigen door focus aan te brengen in de inhoudelijke opgaven waarover de samenwerking gaat en dan vooral voor opgaven waar elk van de Waddeneilanden belang bij heeft om ze gezamenlijk op te pakken.

De eilanden zien dit Programma nadrukkelijk als de manier om de onderlinge samenwerking te versterken en het netwerk van en met partners verder vorm te geven. Het opstellen en uitvoeren van dit programma levert meer op dan de som der delen en maakt niet alleen het Waddengebied, maar ook de afzonderlijke eilander gemeenten sterker.

We richten ons op projecten die in samenwerking tussen de Waddeneilanden, de Provincies en het Rijk tot stand kunnen worden gebracht. De eilanden geven in dit document aan welke resultaten nagestreefd worden, maar stemmen met provincies en Rijk af wat tot het gezamenlijke programma kan behoren. Tijdige (bestuurlijke) afstemming over inbreng en commitment met de provincies (en het Rijk) zijn onderdeel van het proces.

Eilandspecifieke opgave en ambitie

Net als veel regio's in Nederland hebben ook de eilanden te maken met ontgroening en vergrijzing. Dit zet voorzieningen zoals zorg en onderwijs onder druk. Maar de oorzaak en uitwerking daarvan op de eilanden verschilt in belangrijke mate van die in andere regio's.

Makkelijke oplossingen zijn er niet. Voorzieningen zijn door de eilandsituatie slechts beperkt te clusteren. Aan de vaste wal kan gebruik worden gemaakt van voorzieningen in naburige dorpen of steden. Op de eilanden is dit achterland er niet. We willen voorkomen dat onze eilanden 'leeglopen', dat vele eilanders aan de wal gaan wonen omdat er geen basisvoorzieningen zoals een school zijn, en er onvoldoende woonruimte of passend werk is. We willen geen openluchtmuseum worden. Een eiland zonder levendig authentieke gemeenschap waar vooral toeristen verblijven en de oorspronkelijke bewoners dagelijks naar het eiland komen voor hun werk in het toerisme en met de laatste boot weer terugvaren richting hun woning aan de wal. Dan verdwijnt de ziel uit de gemeenschap.

De opgaven grijpen als radertjes in elkaar (zie figuur 1): Zonder betaalbare huizen kunnen mensen wel werken op het eiland, maar er niet wonen. Als mensen er niet komen wonen, betekent dit minder mensen om de lokale samenleving draaiende te houden en geen kinderen voor de school. Als de school verdwijnt, wordt het eiland minder aantrekkelijk voor gezinnen. Die vertrekken naar de wal omdat ouders hun kinderen niet elke dag met de boot willen laten reizen. In deze negatieve spiraal willen we niet terechtkomen. De uitdagingen waarvoor we staan komen voort uit de unieke eilandersituatie, ons DNA, en we gaan ze als eilanden samen te lijf, met ondernemers, inwoners, maatschappelijke organisaties en andere overheden.

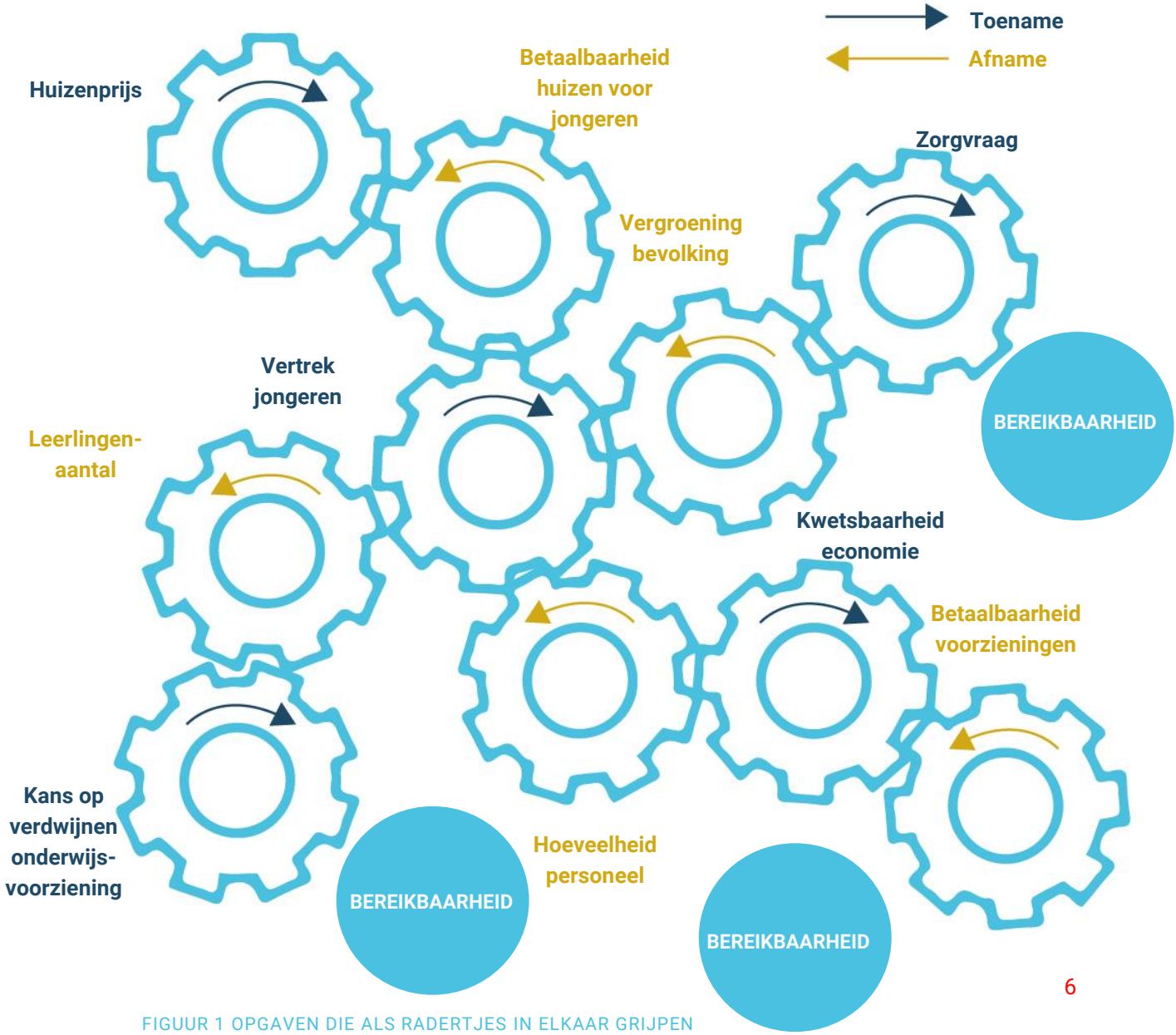
Hierbij zoeken we nadrukkelijk ook aansluiting bij de context waarin we ons bevinden, zoals de Agenda voor het Waddengebied 2050 en andere relevante (beleids)ontwikkelingen op Rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau, zoals de verschillende omgevingsvisies. Het Programma biedt een innovatief maatregelenpakket. Daarbij staat voorop dat we groei verwelkomen, maar wel op een duurzame en verantwoorde wijze die bijdraagt aan vitaliteit en brede welvaart op de eilanden en waarbij *people*, *planet* en *profit* in balans zijn vanuit de ambitie:

De Waddeneilanden… vijf bloeiende, levendige gemeenschappen - nu en in de toekomst

Wij willen deze ambitie bereiken door te werken aan het versterken van de brede welvaart. Dit doen we met een samenhangend pakket aan maatregelen en projecten en door gestructureerd samen te werken, als eilanden onderling en met onze partners. Daarvoor moeten we innoveren, intensiever samenwerken en zorgen dat we onze gezamenlijke schaalgrootte gebruiken om lokaal bereikbare en betaalbare voorzieningen aan te kunnen blijven bieden. Zo kunnen we leren van elkaars innovaties. Dit gaat niet vanzelf, soms staat ons eilanddenken dat in de weg. We zien deze programmatische aanpak dan ook als een stevige impuls voor de samenwerking in onze gemeenschappelijke regeling.

Om veranderingen mogelijk te maken zijn investeringen nodig die de eilanden en ondernemers zelf niet kunnen dragen. De besturen van de eilanden trekken gezamenlijk op bij deze opgave. Als eilanden kunnen we op die manier veel oppakken en doen, maar met ondersteuning van het Rijk en de Provincies kunnen we pas echt een slag maken om ook in de toekomst levendige en bloeiende gemeenschappen te blijven.

De eilanden zijn zich al langer bewust van hun grote afhankelijkheid van het toerisme en het effect hiervan op de gemeenschappen. Maar als de Coronacrisis één ding duidelijk heeft gemaakt, is het wel de kwetsbaarheid van de eilanden. De gevolgen zijn voor de Waddeneilanden groot door de eenzijdige economische structuur van de eilanden. Met meer dan 5 miljoen toeristen per jaar op 25.000 inwoners zijn vrijwel onze gehele economie en de gemeentelijke financiën direct en indirect afhankelijk van het toerisme. Dit maakt dat wij de al aanwezige niet-toerismegerelateerde werkgelegenheid op de eilanden koesteren en wensen te behouden, zoals die van onderzoeksinstituten of overheidsinstanties (Rijkswaterstaat of defensie). Bovendien zijn de eilanden regionaal en nationaal een belangrijke economische factor en vakantiebestemming.



FIGUUR 1 OPGAVEN DIE ALS RADERTJES IN ELKAAR GRIJPEN

Brede welvaart

Binnen de samenwerking spraken we in eerste instantie vooral over het behoud van ‘Leefbaarheid’. Om ons heen werd in deze context echter steeds vaker het begrip Brede welvaart gebruikt. Dit past ook beter bij onze opgaven, waartoe ook de thema’s Duurzaamheid en Circulaire Economie behoren. We gaan uit van de definitie die het CBS hanteert in de CBS-Monitor Brede Welvaart en Sustainable Development Goals*. Deze sluit tevens aan bij gangbare (inter)nationale definities en luidt:

Brede welvaart betreft de kwaliteit van leven in het hier en nu en de mate waarin deze al dan niet ten koste gaat van die van latere generaties en/of van die van mensen elders in de wereld.

Op basis van deze definitie maakt de Monitor Brede Welvaart een onderscheid tussen brede welvaart ‘Hier en Nu’, ‘Later’ en ‘Elders’:

Brede welvaart ‘Hier en Nu’ betreft de persoonlijke kenmerken van mensen en de kwaliteit van de omgeving waarin zij leven. En meer in het algemeen hun materiële welvaart en welzijn, en hun beleving daarvan. In de monitoring worden hiervoor 8 thema’s onderscheiden: welzijn, materiële welvaart, gezondheid, arbeid & vrije tijd, wonen, samenleving, veiligheid en milieu.

Brede welvaart ‘Later’ betreft de hulpbronnen die volgende generaties nodig hebben om eenzelfde niveau van welvaart te kunnen bereiken als de huidige generatie.
Om de kwaliteit van leven op peil te houden zijn allerlei hulpbronnen nodig. Deze worden hier aangeduid als ‘kapitaal’; vier soorten kapitaal worden daarbij onderscheiden: economisch, natuurlijk, menselijk en sociaal. De hoeveelheid kapitaal per inwoner moet op zijn minst gelijk blijven, willen volgende generaties eenzelfde niveau van welvaart kunnen bereiken.

Brede welvaart ‘Elders’ betreft de effecten van Nederlandse keuzes op banen, inkomens, (niet-hernieuwbare) hulpbronnen en het milieu in andere landen.
Met onze ambitie richten wij ons niet alleen op Brede welvaart voor later en nu op de eilanden, maar ook op Brede welvaart elders, bijvoorbeeld door aansluiting bij de Sustainable Development Goals (SDG’s) van de Verenigde Naties.

*https://longreads.cbs.nl/monitor-brede-welvaart-en-sdgs-2019/inleiding/

Focus

Programma Waddeneilanden

Ons programma heeft het versterken van de brede welvaart als uitgangspunt. Dat biedt een kader, maar ook nog steeds een breed scala aan onderwerpen. Daarom pakken we niet alle eilander opgaven binnen dit programma op, bijvoorbeeld als het een specifieke situatie op een van de eilanden betreft, het project 'toch wel loopt' of omdat het buiten de focus van dit programma valt. Want dat is wat we met dit programma vooral ook willen bereiken: FOCUS.

Om deze focus te behouden, bakenen we verder af door binnen de programmalijnen te kiezen voor die opgaven waarvoor we als eilanden zelf '*in the lead*' zijn en/of waarvan het *eigenaarschap* bij de eilanden ligt. Opgaven buiten de thema's en/of waarvoor het eigenaarschap primair ergens anders ligt, zijn buiten de aanpak vanuit dit programma gelaten.

Groen-blauwe thema's

Dit betekent echter niet dat we geen andere opgaven hebben. Die hebben we zeker. De opgaven op het gebied van de zogenaamde *groen-blauwe thema's* (natuur, landschap, landbouw, stikstofreductie, klimaatadaptatie, zeedefensie, verzilting en (drink)water) zijn op alle eilanden bijvoorbeeld groot. Wij kijken hoe er vanuit het programma een goede koppeling met de groen-blauwe thema's te maken is, want ook hierbij geldt dat alles met elkaar samenhangt. Maar omdat bij deze thema's het eigenaarschap primair ergens anders ligt, vragen ze om hun eigen aanpak qua governement en uitvoering. Daarom willen we onze opgaven, in verbinding met onze partners bij de provincies en bij de waterschappen, via drie verschillende assen oppakken:

- Programma Waddeneilanden
- Groen-blauwe thema's
- Agenda voor het Waddengebied 2050

Als eilanden maken we graag afspraken met rijk, provincies, waterschappen, terreinbeheerders en agrarische organisaties over hoe we de groen-blauwe opgaven gezamenlijk het beste kunnen oppakken.

Agenda voor het Waddengebied

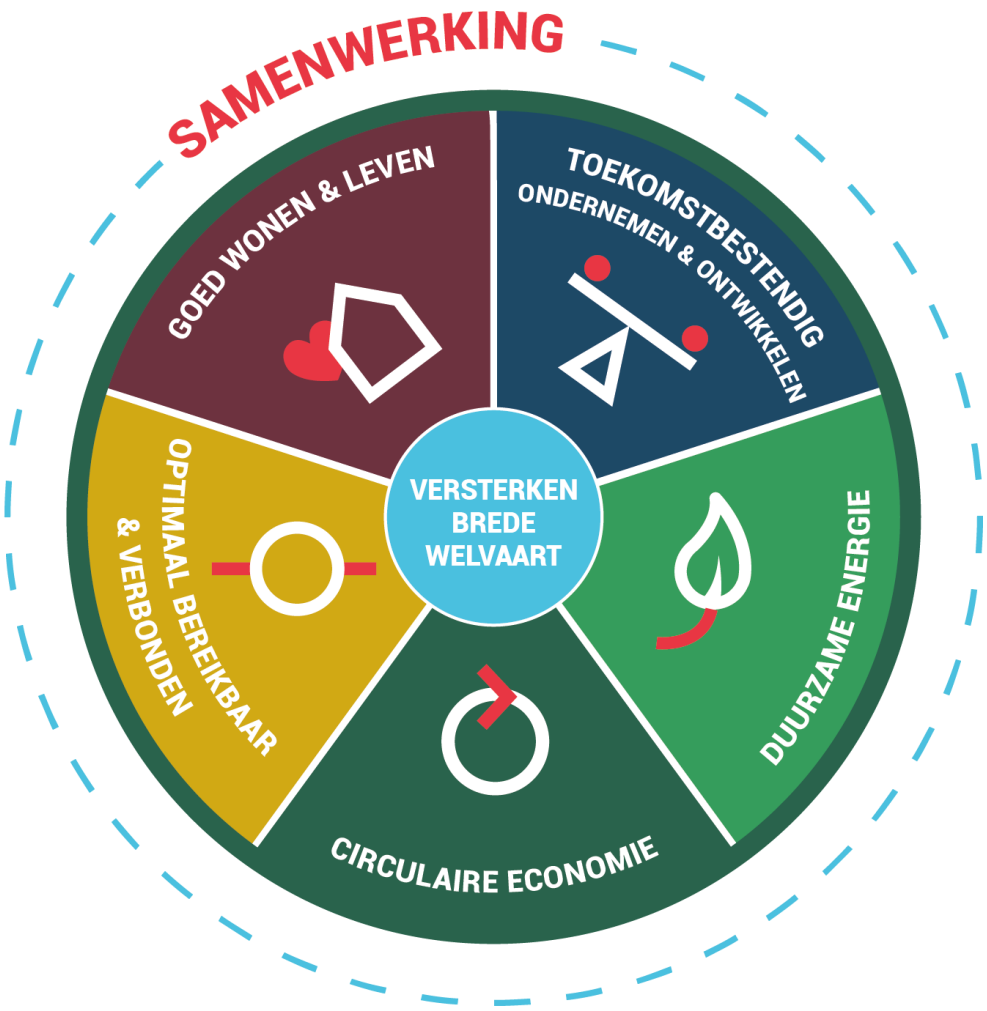
Voor de groen-blauwe thema's zien we ook grote samenhang met de kaders uit de Agenda voor het Waddengebied en het Uitvoeringsprogramma daarvan. Inzet vanuit de Agenda voor het Waddengebied is om ons programma in zijn geheel op te nemen in Uitvoeringsprogramma dat bij de Agenda hoort (onder lijn 9 'De Waddeneilanden in balans voor brede welvaart'). Hiermee geven we aan dat we met elkaar dezelfde kant op willen. Ons uitgangspunt is hierbij dat we zelf 'in the lead' blijven voor ons Programma.

Programma Waddeneilanden

De regio begint niet vanaf nul. Voor verschillende eilander opgaven lopen momenteel projecten en programma's, die medegefinancierd worden vanuit het Waddenfonds of met andere middelen van de provincies of het rijk. Maar voor de opgaven rondom brede welvaart ontbreekt het nu nog vaak aan een integrale aanpak met voldoende stuwkracht, middelen en menskracht. Dat is een complicerende factor voor de eilanden, immers "zonnepanelen op het dak van de school of zorgcomplex zijn mooi, maar zonder kinderen, *leraren, ouderen of zorgverleners is de gemeenschap waarom het gaat niet levensvatbaar*".

Daarin gaan we met dit programma verandering brengen. We brengen onze opgaven samen in deze vijf programmalijnen:

- **GOED WONEN & LEVEN**
- **TOEKOMSTBESTENDIG ONDERNEMEN & ONTWIKKELEN**
- **OPTIMAAL BEREIKBAAR & VERBONDEN**
- **DUURZAME ENERGIE**
- **CIRCULAIRE ECONOMIE**



FIGUUR 2 PROGRAMMALIJNEN

In de hoofdstukken hierna gaan we in op de vijf programmalijnen en op de inzet vanuit het programma op hoofdlijnen.

De concrete invulling volgt in fase II, als de programmalijnen worden uitgewerkt op projectniveau. Deze concretisering komt tot stand op basis van uitwisseling en samenwerking met ondernemers, instellingen, (maatschappelijke) organisaties en andere stakeholders. In fase II komt er ook zicht op de exact benodigde middelen aan capaciteit en financiering op projectniveau.

Een groot deel van het programma wordt uitgevoerd in de periode van 2021-2026, met een uitloop naar 2030 voor projecten die een langere doorloop kennen door bijvoorbeeld vergunningstrajecten. Het eerste jaar is bedoeld voor het opbouwen van de programma-organisatie en quick wins en daaropvolgende jaren voor de uitvoering van grotere projecten die een langere opstartfase vragen. De periode 2021-2026 komt overeen met de looptijd van het Uitvoeringsprogramma van de Agenda voor het Waddengebied 2050 en die van het Investeringskader Waddenfonds (IKW).

De inhoud van het programma wordt tweejaarlijks geëvalueerd en zo nodig bijgesteld op basis van recente ontwikkelingen en inzichten.



Actielijnen

Om onze ambitie te bereiken gaan we de brede welvaart op de eilanden versterken. Per programmalijn zijn daarvoor de volgende actielijnen geformuleerd:

GOED WONEN & LEVEN:

I Meer passende woningen realiseren
II Maatschappelijke voorzieningen optimaliseren

TOEKOMSTBESTENDIG ONDERNEMEN & ONTWIKKELEN:

III Bredere economie realiseren
IV Gastvrijheidssector verstevigen
V Continuïteit en kwaliteit van het onderwijs verhogen
VI Werken en leren meer combineren

OPTIMAAL BEREIKBAAR & VERBONDEN:

VII Werken aan betere bereikbaarheid
VIII Vervoer verduurzamen
IX Digitale en mobiele dekking optimaliseren

DUURZAME ENERGIE:

X Energiesysteem robuuster en innovatiever maken
XI Eilander gebouwen sneller verduurzamen
XII Eilander eigenaar- en ondernemerschap in de energietransitie

CIRCULAIRE ECONOMIE:

XIII Gunstiger ontwikkelklimaat voor Circulaire Economie
XIV Dat wat het eiland biedt optimaal benutten
XV Slimmer omgaan met water

Integrale aanpak en samenhang

De actielijnen en inspanningen zijn uitgebalanceerd en versterken elkaar. Zoals in figuur 1 al naar voren kwam, zijn de opgaven nauw met elkaar verbonden. Daarom zien we de aanpak van de opgaven ook als een integrale aanpak. Projecten binnen de ene programmalijn, dragen bij aan doelen van een andere programmalijn.

Enkele voorbeelden hiervan zijn:

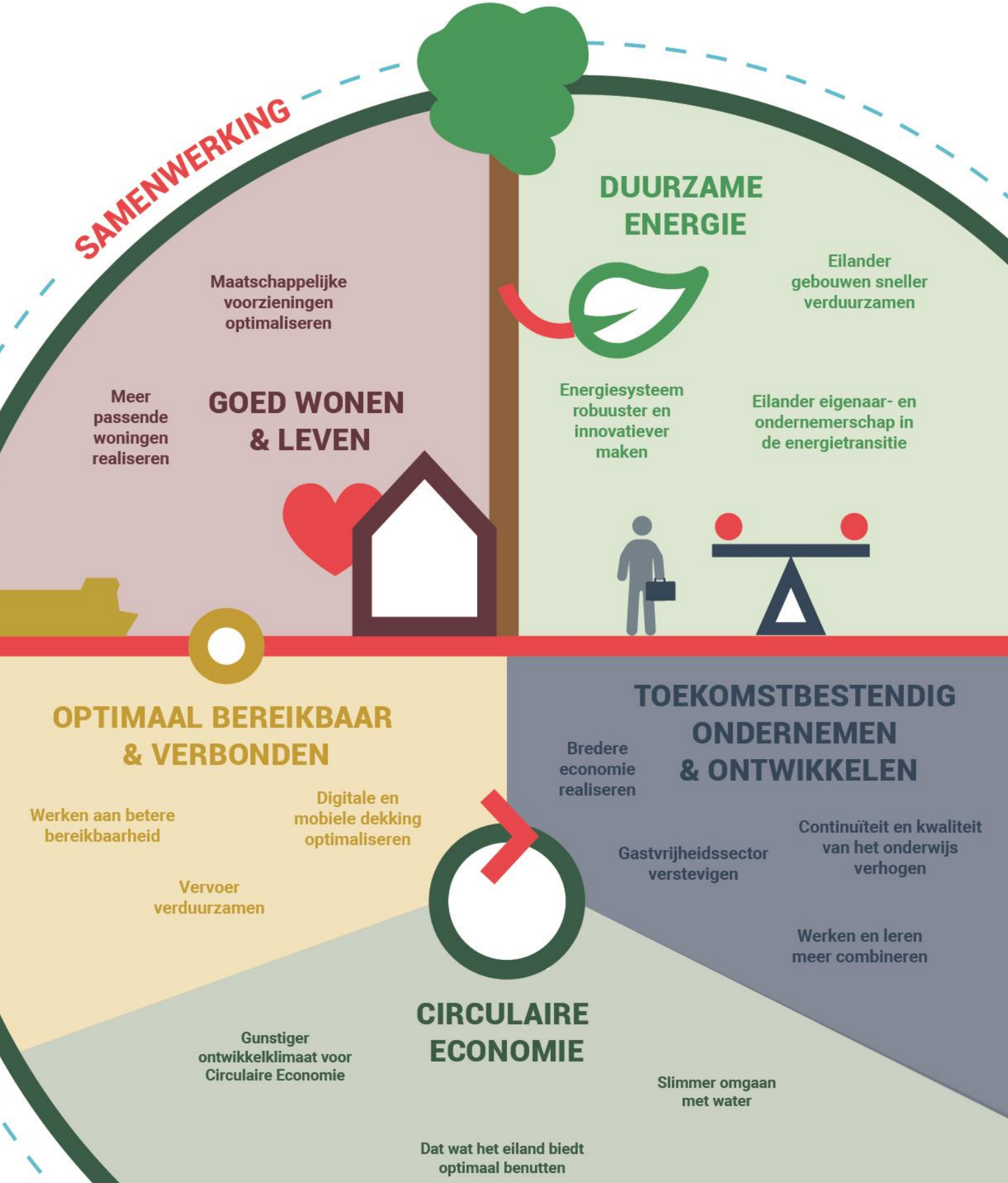
- Door vooral in te zetten op personeelswoningen snijdt het mes aan twee kanten: we maken het werken op de eilanden aantrekkelijker en tegelijk spelen we ruimte vrij in de bestaande voorraad voor eilanders.
- Door zorg te clusteren en passende woningen te bieden, worden efficiëntievoordelen geboekt en kunnen bewoners op hun eiland blijven wonen zo lang als ze dat willen.
- Meer samenwerking tussen de eilanden op het gebied van onderwijs moet ervoor zorgen dat alle jongeren optimale kansen krijgen zich te ontwikkelen en op de arbeidsmarkt voor te bereiden – zonder de eilanden te verlaten. Dit levert een actieve bijdrage aan de brede welvaart op de eilanden.
- De Circulaire Economie is een nieuwe manier van denken die vraagt om een creatieve aanpak. Deze rol wordt vaak opgepakt door jonge, hoogopgeleide mensen die via ‘start ups’ hun ideeën kunnen waarmaken. Dit draagt bij aan de verbreding van ondernemerschap en werkgelegenheid.

Meer voorbeelden van de samenhang tussen de verschillende programmalijnen staan in bijlage 1.

De programmalijnen en actielijnen staan samengevat in figuur 3.



FIGUUR 3 ACTIELIJNEN PER PROGRAMMALIJN



PROGRAMMALIJN 1

GOED WONEN & LEVEN

De geïsoleerde eilandligging brengt met zich mee dat wonen, werken en leven zich voor de meeste inwoners op dezelfde plek afspelen: het eiland. Daarvoor is het van groot belang dat er voldoende passende woonruimte beschikbaar is voor jonge mensen en nieuwe werknemers. Voor ouderen speelt juist vooral de wens om op het eiland te kunnen blijven, ook op het moment dat het met hun gezondheid misschien wat minder gaat.

De eilandsituatie maakt het nagenoeg onmogelijk om gebruik te maken van voorzieningen in andere gemeenten. Er is geen achterland waarop terug kan worden gevallen. De eilanden zijn dus genoodzaakt hun eigen boontjes te doppen.

1.1 Eilandspecifieke opgaven

Net als in grote delen van Nederland, is ook op de Waddeneilanden de woningmarkt overspannen. De mogelijkheden om daaraan iets te doen zijn echter veel geringer. Op de Waddeneilanden is de (bebouwbare) ruimte schaars. De koopwoningen zijn duur (o.a. door krapte op de woningmarkt, populaire woonbestemming, weinig beschikbare nieuwbouwlocaties). Prijzen die inwoners, starters en (het vaak seizoensgebonden) personeel niet kunnen betalen. En daartegenover staat een, in verhouding, veel geringer aanbod aan huurwoningen voor permanente bewoning. De overspannen woningmarkt leidt hierdoor tot onevenredig veel gevallen van scheefwonen. Ondernemers creëren zelf woonruimte voor hun personeel door (bestaande) woningen op te kopen die vervolgens niet meer beschikbaar zijn voor de reguliere woningmarkt. Ook worden hele of gedeeltelijke woningen soms oneigenlijk door particulieren verhuurd aan vakantiegangers.

De woonproblematiek maakt ook dat er voor ouderen weinig tot geen mogelijkheid is om vanuit hun grote (koop)woning kleiner te gaan wonen omdat er geen (betaalbare) kleinere huur- of koopwoningen beschikbaar zijn. Ook voor bewoners met een zorgvraag op de eilanden is niet altijd een alternatief beschikbaar. Tegelijkertijd is er door de vergrijzing op de eilanden behoefte aan meer fysieke en financiële ruimte voor (intra- en extramurale) zorg om voldoende voorzieningen te kunnen bieden aan oudere bewoners en voor mensen met een zorgbehoefte. De onrendabele top vormt bij deze projecten vaak een knelpunt.

De druk op de woningmarkt is hoog, mede vanwege de grote vraag door verschillende doelgroepen, zoals starters, personeel, senioren en pensionado's. Want daar waar mensen aan de wal nog in de omgeving op zoek kunnen naar een huis, kan dat op de eilanden niet. Om te voorkomen dat bewoners (en werknemers) de eilanden verlaten om aan de wal te gaan wonen, moet huisvesting worden geboden die past bij de doelgroep

en hun wensen (maatwerk). Er is behoefte aan een flexibele schil aan woningen om in de vraag te kunnen voorzien. Bijvoorbeeld woningen die je voor verschillende doelgroepen kunt gebruiken in verschillende fases (bijvoorbeeld eerst als eengezinswoning of personeelswoning en later als zorgwoning).

Vergeleken met dorpen van vergelijkbare grootte aan de wal is het voorzieningenniveau op de eilanden hoog. Dit is nodig omdat een achterland ontbreekt en omdat veel voorzieningen, zoals eerstelijnszorg, ook nodig zijn voor onze gasten. Vergrijzing en ontgroening hebben ook hun weerslag op het voorzieningenniveau, bijvoorbeeld doordat de vraag naar vrijwilligers toeneemt maar het aanbod afneemt. Dit zet het voortbestaan van verschillende verenigingen, structuren en vrijwilligersorganisaties onder druk.



Woonproblematiek



FIGUUR 4 RADERTJES WONINGMARKT

Ook bij de woonproblematiek grijpen verschillende radertjes in elkaar. Het oplossen van problemen lukt alleen als meerdere partijen gelijktijdig (en soms volgtijdelijk) aan de raderen draaien, elkaar opzoeken wanneer er obstakels zijn en gebruik maken van de bijzondere positie van de eilanden om maatwerkoplossingen te bedenken.

Niet altijd is duidelijk wat partijen van elkaar verwachten. Ter illustratie: waarom zou een corporatie energie steken in de aanpak van extreme scheefheid, als er geen alternatieven op de markt zijn? Waarom zou een provincie beleidsruimte voor woningbouw bieden als er geen duidelijk kader is waarmee het nut van bouwplannen is aan te tonen? Het is ook daarom van belang dat iedereen zijn best doen om tot oplossingen te komen. Het ene instrument heeft minder effect dan het andere, maar is daarom niet minder belangrijk; alle instrumenten samen maken dat de markt beweegt. Het schema illustreert de grote onderlinge samenhang en complexiteit van het werken aan een beter functionerende woningmarkt. Het overzicht is geen complete weergave; er zijn veel meer 'raderen' of instrumenten waaraan partijen kunnen draaien.

Uit: Figuur & Tekst uit woningmarktanalyse Friese Waddeneilanden-KAW

1.2 Inzet vanuit het programma

Actielijn I Meer passende woningen realiseren
Actielijn II Maatschappelijke voorzieningen optimaliseren

Om de druk op de woningmarkt te verminderen, kan aan een aantal radertjes worden gedraaid. De oplossing is niet het simpelweg bijbouwen van nieuwe woningen, maar het creëren van de juiste woonomgevingen. We willen de doorstroom op gang brengen door meer flexibele en permanente woningen voor zowel (tijdelijk) personeel als ook voor starters te realiseren. Prijzen zullen hierdoor naar verwachting minder snel stijgen en bestaande woningen komen hierdoor vrij voor (jonge) bewoners van de eilanden. Dit is een belangrijke voorwaarde om de huisvestingsproblematiek voor de bewoners van de eilanden op te lossen. Daarnaast is het van belang dat er wordt gereguleerd en gehandhaafd op ongeoorloofd gebruik van permanente woningen en leegstand. Dit is een ingewikkeld proces waarbij hulp van provincies en Rijk gewenst is. Om het voorzieningenniveau te optimaliseren worden slimme (zorg)concepten ontwikkeld. Ook de ontwikkeling van een zorgbuurt waarin wonen en zorg met elkaar worden gecombineerd past hierbij.

Actielijn I Meer passende woningen realiseren

Meer (flexibele) woningen verlagen de druk op de woningmarkt. Hiermee bieden we geschikte en betaalbare huisvesting voor seizoenpersoneel en permanent personeel in met name de gastvrijheidssector. Dit zorgt voor een betere doorstroming op de huizenmarkt.

Concreet betekent dit dat we:

a. Woningmarktverstorende ontwikkelingen (zoals het niet volgens bestemming gebruiken van woningen) inventariseren en aanpakken (bijvoorbeeld door handhaving), de aanpak tussen de eilanden verder afstemmen. En waar nodig intensiveren.
b. Kwalitatief onderzoek uitvoeren naar behoefte aan (tijdelijke) woonruimte.
c. Passende woningen realiseren voor personeel/studenten/starters door o.a. inbreiding en herbestemming. Op alle eilanden worden projecten ondersteund om deze flexibele woonruimte te realiseren door bestaande gebouwen te transformeren, leegstaande gebouwen een nieuwe bestemming te geven en/of inbreidingslocaties te ontwikkelen.
d. Passende woningen realiseren voor permanente bewoning.
e. Projecten ontwikkelen voor concepten waar wonen en zorg worden gecombineerd. Dit houdt levensloopbestendige woningen in, woonunits waar mensen met een indicatie dicht bij een zorginstelling kunnen wonen of complete zorgwoningen. Deze woon-zorg-combinaties bieden betaalbare oplossingen voor bewoners met een zorgbehoefte. Bovendien zal een passend aanbod de doorstroom op de woningmarkt kunnen ondersteunen. Door hierin ook andere maatschappelijke functies een plek te geven ontstaat een innovatieve gemeenschappelijke zorginfrastructuur. Zorgdiensten zoals specialistische medische hulp kunnen op die manier op de eilanden gerichter aan het werk (sluit ook aan bij actielijn II).

f. Ruimte bieden voor pilots met slimme woonconcepten zoals coöperatief bouwen om woningen betaalbaar te houden of doorstroomwoningen die mensen kunnen huren om de periode te overbruggen tot ze een koopwoning hebben gevonden. Dit vereist naast middelen ook ruimte om te experimenteren.

Actielijn II Maatschappelijke voorzieningen optimaliseren

Om voorzieningen te optimaliseren worden slimme zorgconcepten ontwikkeld. Zogenaamde e-healthtoepassingen halen de zorg dichterbij. Het optimaliseren van voorzieningen betreft niet alleen de zorg, maar ook de andere (maatschappelijke) voorzieningen op de eilanden; van multifunctionele gebouwen tot sport vallen binnen de scope van dit programma. Maar ook kunst, cultuur en cultuurhistorie zijn belangrijke dragers voor onze identiteit en juist evenementen dragen bij aan het toeristisch product en zijn tevens motor voor innovaties. Veel van deze inspanningen hebben met elkaar gemeen dat het steeds moeilijker wordt vrijwilligers te betrekken voor uitvoerende en bestuurstaken. Omdat het verenigingsleven van onschatbare waarde is voor de brede welvaart wordt binnen dit programma ingezet op projecten om vrijwilligers beter te faciliteren op verschillende niveaus.

Concreet betekent dit dat we:

g. Behoefte aan optimalisering (maatschappelijke) voorzieningen op eilanden inventariseren.
h. Initiatieven ter optimalisering van het aanbod en de kwaliteit van voorzieningen voor bijvoorbeeld kunst, sport en cultuur ondersteunen. Een voorbeeld hiervan is de ‘IJslandse/Eilander aanpak’. Het aanbieden van veel en diverse naschoolse activiteiten kan het middelengebruik onder de jeugd minimaliseren en het welzijn en geluksgevoel bevorderen. Dit draagt er ook weer aan bij dat de eilander jongeren graag op het eiland blijven en dan met de juiste, passende opleiding (uit lijn 2) en passende (starters)huisvesting een goede baan op het eiland kunnen gaan vervullen.
i. Slimme zorgconcepten (e-health) ontwikkelen en in gebruik nemen.
j. Een ondersteuningsproject voor vrijwilligers opzetten op alle eilanden, van onderop en samen met maatschappelijke instellingen.
k. Projecten opzetten voor multifunctionele accommodaties voor onderwijs-, cultuur-, sport- en maatschappelijke voorzieningen.

PROGRAMMALIJN 2

TOEKOMSTBESTENDIG ONDERNEMEN & ONTWIKKELEN

De eilander economieën zijn grotendeels afhankelijk van toerisme. Dat is een kracht, maar maakt de eilanden tegelijkertijd kwetsbaar. Bedrijven zijn over het algemeen relatief klein en beschikken over weinig innovatiekracht. Er wordt noodzaak gevoeld de economie en het onderwijs te verstevigen en te verbreden. Juist dit blijkt voor eilanden, die afhankelijk zijn van een bootverbinding, in een kwetsbaar gebied liggen en een beperkte schaalgrootte hebben, een veel grotere uitdaging dan aan de vaste wal.

2.1 Eilandspecifieke opgaven

De Waddeneilanden staan voor de uitdaging om leefbaar en vitaal te blijven. Op de eilanden is volop werkgelegenheid, al is die wel eenzijdig want het merendeel van de werkgelegenheid is toerisme gerelateerd. Niet het vinden van werk is een probleem, maar het aantrekken van voldoende gekwalificeerde werknemers. Naast de gastvrijheidssector hebben ook andere sectoren (bijvoorbeeld de zorg) te maken met een tekort aan (gekwalificeerd) personeel. De eerder geschetste overspannen woningmarkt maakt het probleem op de eilanden nog nijpender dan aan de vaste wal omdat werknemers zonder zicht op woonruimte, er niet voor kiezen om op het eiland te (gaan/blijven) werken. Daarnaast is vanwege het eenzijdige werkaanbod verbreding en vernieuwing, die tot innovatie, nieuwe bedrijvigheid en banen leidt, essentieel. Op korte termijn vergroot dit de druk op de woningmarkt, maar het is ook een oplossing voor de gewenste woon - werk balans die permanent het draagvlak voor voorzieningen en bestedingen vergroot.

2.2 Inzet vanuit het programma

Actielijn III	Bredere economie realiseren
Actielijn IV	Gastvrijheidssector verstevigen
Actielijn V	Continuïteit en kwaliteit van het onderwijs verhogen
Actielijn VI	Werken en leren meer combineren

Door in te zetten op leercampussen en proeftuinen voor de sectoren gastvrijheid, maritiem, zorg, duurzaamheid en circulaire economie willen we meer Voortgezet Onderwijsleerlingen op de Waddeneilanden behouden en mogelijk zelfs leerlingen van de wal aantrekken om hun opleiding op een eiland te volgen. Ook willen we onderzoek en innovatie bevorderen. Het lokaal ondernemerschap wordt hierdoor gestimuleerd en dat draagt bij aan een toeristisch product dat eigentijdser & sterker wordt en tegen een stootje kan. Praktisch opgeleide vakmensen zijn bovendien schaars. Door deze op de eilanden op te leiden en te laten werken snijdt het mes aan twee kanten.

Actielijn III Bredere economie realiseren

Bij het verstevigen en verbreden van de economie gaan we als overheden nauw samenwerken met ondernemers en onderwijs (triple helix). Want (nieuwe) ondernemers zijn degenen die deze verbreding werkelijk op gang kunnen brengen. Als gemeenten kunnen we hierin faciliteren en de juiste voorwaarden voor een goed ondernemersklimaat scheppen. Wij verliezen echter niet uit het oog dat toerisme de kurk blijft waarop de eilander economieën drijven. Deze kurk moet sterk genoeg zijn. Het streven is een toeristisch product dat klaar is voor de toekomst, aansluit bij de markt en dat voldoende sterk is om toekomstige tegenvallers te kunnen opvangen.

Concreet betekent dit dat we:

a. Bedrijfsverzamelgebouwen en woon-werklocaties realiseren met werkplekken voor bedrijven/startups/eenpitters/dienstverleners die digitaal willen werken en zich op het eiland willen vestigen. Afstandswerken wordt zo aantrekkelijker gemaakt.
b. Een eilandbrede proeftuinaanpak opzetten voor nieuwe ideeën (de zgn. triple-quintuple helix innovatie; uitleg hierover in bijlage 4). Bestaande proeftuinen zoals Lab Vlieland en de Waddencampus dragen hierin bij aan meer innovatiekracht.
c. Nieuwe vormen van bedrijvigheid stimuleren (nieuwe streekproducten, zilte teelten, projecten op het gebied van Circulaire Economie en Duurzame energie, etc.) (sluit ook aan bij IV).
d. Lokaal (innovatief) ondernemerschap ondersteunen.
   De programmalijn Circulaire Economie draagt bij aan de verbreding van ondernemerschap en werkgelegenheid. Deze nieuwe manier van denken vraagt om een creatieve aanpak. Deze rol wordt vaak opgepakt door jonge, goed opgeleide mensen die via ‘startups’ hun ideeën kunnen waarmaken. De eilanden moedigen dergelijke initiatieven aan en faciliteren ze. De programmalijn Duurzame Energie draagt bij aan de verbreding van de economie doordat de energietransitie veel werk met zich meebrengt (sluit ook aan bij IV).
e. Een innovatie-adviseur voor ondernemers en onderwijs aantrekken, specifiek voor en bekend op de eilanden (sluit ook aan bij IV).

Actielijn IV Gastvrijheidssector verstevigen

Naast de hier genoemde projecten dragen verschillende projecten in de andere actielijnen van deze pijler bij aan het verstevigen van de gastvrijheidssector.

Concreet betekent dit dat we:

f. Stimuleren dat Eilander bedrijven samen gaan optrekken bij gezamenlijke acquisitie en beoordeling/ personeelswerving.
g. Het productaanbod in de gastvrijheidssector helpen doorontwikkelen zodat deze vitaal is op lange termijn.

Actielijn V Continuïteit en kwaliteit van het onderwijs verhogen

De eilanden willen passend, toekomstgericht en kwalitatief hoogstaand onderwijs aanbieden aan hun kinderen en jongeren en daarbij aansluiten bij andere kindvoorzieningen. Om de kwaliteit en continuïteit van het onderwijs te waarborgen en verhogen, liggen er kansen in verdere samenwerking en integratie in zogenaamde leer- en ontwikkelcentra (LOC).

Concreet betekent dit dat we:

h. Inzetten op slimme combinaties van kindvoorzieningen (onderwijs, zorg, opvang, recreatie) om een goede balans te houden tussen financiën, nabijheid en kwaliteit. Hiermee wordt een kwalitatieve impuls gegeven aan het onderwijs en wordt dit toekomstbestendiger. Zo blijven de eilanden ook met minder jongeren en leerlingen een aantrekkelijke vestigingsgemeente voor jonge gezinnen.

i. Doorlopende leerlijnen, slimme samenwerkingsstructuren en een passend onderwijsnetwerk realiseren zodat elk kind op de eilanden de beste mogelijkheden krijgt om zich ‘thuisnabij’ te ontwikkelen. Hierbij gaat het om meer samenwerking onderling, met de wal en met het bedrijfsleven. Ook kunnen digitale toepassingen oplossingen bieden en mogelijk kosten verlagen. Diverse onderwijsinstellingen (PO, VO, Mbo) worden ingezet om goed geschoolde werknemers van de toekomst te vormen en om ook met minder kinderen en leerlingen kwalitatief hoogstaande voorzieningen aan te kunnen blijven bieden (sluit ook aan bij VI).



Actielijn VI Werken en leren meer combineren

Zelf opleiden van jongeren op het eiland en het aantrekken van jonge mensen van buitenaf biedt kansen om te voorzien in de vraag naar goed geschoold personeel. Niet alleen in sectoren waar nu werk is (gastvrijheidssector), maar ook in de toekomst (zorg/energietransitie) om zo een bijdrage te leveren aan het verbreden van de economie. Ook meer innovatiekracht draagt hieraan bij en stimuleert bovendien nieuwe bedrijvigheid.

Concreet betekent dit dat we:

j. Leerwerkinitiatieven ontwikkelen en uitbreiden en inzetten op stages en werkweken eilandbreed.
k. Voor de sectoren toerisme/gastvrijheid, techniek, maritiem, zorg en duurzame energie op de vijf eilanden een dekkend aanbod realiseren voor vervolgonderwijs (mbo, eventueel hbo, wetenschappelijk onderzoek) en om-, her- en bijscholingstrajecten. Bijvoorbeeld door uitbreiding van de Texel/Ameland Academy-aanpak en de MBO-koksopleiding op Terschelling naar andere eilanden en beroepsgroepen (sluit ook aan bij III, V en IV).



PROGRAMMALIJN 3

OPTIMAAL BEREIKBAAR & VERBONDEN

Het staat buiten kijf dat voor de eilanden het vervoer van personen én goederen van groot belang is. De veerboot is, als de schakel in de ontbrekende wegverbinding, misschien wel de belangrijkste voorziening die de eilanden kennen. De veerdiensten vervullen de functie van openbaar vervoer. Deze bereikbaarheid dient jaarrond gewaarborgd te zijn. Door Corona bleek eens te meer hoezeer de boot de levensader is van de eilanden. De eilandereconomieën kwamen pas weer op gang toen de veerdiensten werd toegestaan weer met volledige capaciteit te gaan varen.

3.1 Eilandspecifieke opgaven

Betrouwbare bereikbaarheid (kwalitatief en kwantitatief) is cruciaal voor de economie, leefbaarheid en vitaliteit van de Waddeneilanden. De Waddeneilanden richten zich al jarenlang op ontwikkelingen in de Waddenzee en de gevolgen hiervan op de bereikbaarheid voor bewoners, ondernemers en toeristen.

Ook de voorspelde stijging van de zeespiegel heeft op termijn grote consequenties voor de Waddeneilanden. Alle eilanden hebben buitendijks gelegen gebieden en voorzieningen, zoals de havens/pieren waar de veerboten aanmeren. Dit maakt niet alleen het veilig en leefbaar houden, maar ook het toegankelijk houden van eilanden een majeure opgave. Bij deze klimaatadaptatie hebben de eilanden hulp nodig (zie hiervoor ook de paragraaf over groen-blauwe thema's).

De Waddeneilanden hebben daarnaast de ambitie duurzame en zelfvoorzienende eilanden te zijn met zero-emissie/CO_2-neutraal vervoer. Daarom houden de eilanden zich al een aantal jaren bezig met de doorontwikkeling van het elektrisch auto-, vracht- en openbaar vervoer op de eilanden met plaats voor innovatieve, CO_2-neutrale ontwikkelingen (en andere stoffen zoals stikstof) en actieve begeleiding van ondernemers.

De mobiele en digitale verbindingen zijn niet overal even goed. Op sommige delen van de eilanden is er niet tot nauwelijks mobiel bereik. En ook zijn nog niet alle eilanden (volledig) aangesloten op een glasvezelnetwerk. Ook op momenten (zomerseizoen/festivals) of plekken (campings) waar veel mensen tegelijkertijd gebruik maken van het internet, laat de digitale bereikbaarheid nog wel eens te wensen over. Verder streven alle eilanden naar slimmere vormen van mobiliteit voor personen, goederen en bagage.

3.2 Inzet vanuit het programma

Actielijn VII	Werken aan betere bereikbaarheid
Actielijn VIII	Vervoer verduurzamen
Actielijn IX	Digitale en mobiele dekking optimaliseren

Gezamenlijk werken we aan de ontwikkeling van functioneel en toekomstbestendig emissie-vrij (goederen)vervoer gebaseerd op de behoeften van bewoners, ondernemers en toeristen. Tegelijk zorgt de ontwikkeling van o.a. elektrisch vervoer voor een verduurzaming van het toerisme en het bedrijfsleven op de Waddeneilanden.

Actielijn VII Werken aan betere bereikbaarheid

De (toeristische) infrastructuur staat onder druk. Er ligt een uitdaging om deze te innoveren en tegelijk te verduurzamen. De toeristenstroom vraagt veel van onze infrastructuur, dat geldt bijvoorbeeld voor de afwikkeling van auto- en fietsverkeer, maar ook voor afvalreststromen en klimaatadaptatie. We willen op zoek naar andere vormen van mobiliteit, slim en groen. Binnen deze programmalijn speelt ook de ‘aandacht voor de overkant’. Oplossingen rond mobiliteit op de eilanden vragen ook om een integrale afstemming met de aanlandpunten aan de wal in Den Helder, Harlingen, Holwerd en Lauwersoog, bijvoorbeeld voor de auto’s die daar achterblijven, het stroomlijnen van vervoersstromen (goederen en bagage) en de ketenreis, waar ook de veerboot onderdeel van is.

Concreet betekent dit dat we:

a. Inzetten op verbeterde OV-verbindingen en optimale veerverbindingen (kwalitatief en kwantitatief) om zo de aanvoerhavens, de eilanden zelf en de voorzieningen op de eilanden goed bereikbaar te maken.
b. Pilots voor slimme mobiliteit opzetten, zoals autonoom vervoer en een hub voor goederenvervoer (sluit ook aan bij VIII).



Actielijn VIII Vervoer verduurzamen

Om de stap te maken naar een duurzame en zelfvoorzienende samenleving op de Waddeneilanden willen we verdere reductie van CO_2 (en andere stoffen, zoals stikstof) realiseren. Daarom werken we aan meer zero-emissie vervoer over land en water om zo de balans tussen economie en natuur en landschap te borgen.

Concreet betekent dit dat we:

c. Pilots voor verduurzamen vervoer opzetten, terugdringen vervoersstromen/autoluw, slimme en groene manieren van (bagage)vervoer van en naar de steiger, niet-fossiele brandstoffen en nieuwe boten (minder diepgang, kleiner, duurzame aandrijving) (sluit ook aan bij VII).
d. Stimuleringsprojecten opzetten voor gebruik van fiets-, wandel- en OV voor vervoer naar en op de eilanden en voor bewustwording dat gasten waar mogelijk hun auto vaker aan de wal laten.
e. Flexpools inrichten van elektrische deelauto's aan de wal.
f. Op elk eiland Zero Emissie (ZE-)-zones realiseren.
g. Voldoende elektrische oplaadpunten realiseren op prominente plekken en in nabijheid van de (veer)havens op de Waddeneilanden en aan de wal.

Actielijn IX Digitale en mobiele dekking optimaliseren

Optimale digitale en mobiele dekking is voor veel andere projecten binnen deze pijler een randvoorwaarde, bijvoorbeeld voor verbreding werkgelegenheid en het verstevigen van de gastvrijheidseconomie.

Concreet betekent dit dat we:

h. Inzetten op aanleg van een volledig en dekkend glasvezelnetwerk op alle eilanden zodat er een betere /optimale digitale en mobiele dekking voor zowel bewoners als gasten is op alle eilanden. Als laatste witte vlek moet Terschelling nog volledig van glasvezel worden voorzien. Op de andere eilanden gaat het om optimaliseren van het glasvezelnetwerk.
i. Een onderzoek opzetten naar digitale bereikbaarheid en vervolgacties in beeld brengen. Er wordt een pilot opgestart met 5G; 5G is een randvoorwaarde voor zelfrijdende concepten en voor "real time" metingen van bijvoorbeeld passanten/bezoekers.

PROGRAMMALIJN 4

DUURZAME ENERGIE

Nergens anders in Nederland past duurzame energie zo goed als op de Waddeneilanden. Nergens zijn er zoveel zonuren, wind en zeewater. Het is een overzichtelijk, afgebakend gebied, met een samenleving in het klein. Dit biedt aan innovatieve partijen een unieke kans om processen, systemen en projecten op kleine schaal te testen en toe te passen. Bovendien geeft het eilander bedrijven de kans om bij de koplopers in ontwikkelingen te horen. Het gaat om hoogwaardige werkgelegenheid buiten de toeristische sector, en sluit dus goed aan bij de programmalijn 'toekomstbestendig ondernemen en ontwikkelen'. De ligging in een gebied van wereldklasse past perfect bij een hoge standaard ten aanzien van duurzaamheid. Tegelijkertijd brengt de ligging in Natura 2000-gebied en aan het Unesco Werelderfgoed beperkingen met zich mee. Dit maakt de energietransitie op de Waddeneilanden een grotere uitdaging dan voor regio's aan de vaste wal.

4.1 Eilandspecifieke opgaven

In 2007 hebben de Waddeneilanden afgesproken zich in te zetten om in 2020 zelfvoorzienend te zijn op het gebied van water en energie. Hoewel er flinke stappen zijn gezet, is deze ambitie nog niet volledig gerealiseerd. Ieder eiland legt andere accenten in haar energieambities: van 'zelfvoorzienend' en 'CO_2-neutraal' tot 'koploper zijn'. Dit laat onverlet dat de wens tot zelfvoorzienendheid breed gedeeld wordt. De Waddeneilanden streven ernaar om op het gebied van duurzaamheid en energietransitie onderscheidend te blijven en sneller dan andere regio's hun doelstellingen te bereiken.

De eilanden hebben vergelijkbare uitdagingen die in een gezamenlijk programma aangepakt moeten en kunnen worden. Allereerst betreft dat de energievoorziening. De afhankelijkheid van dure en kwetsbare (Waddenzee)kabels en leidingen vraagt om een maximale inzet voor opwek op (of rond) de eilanden zelf, inclusief het opvangen van de pieken en dalen in energievraag en -aanbod. Daarbij is een focus op technieken met een lage impact op het landschap en natuur essentieel. Dit alles vraagt om een geïntegreerde aanpak van opwek, distributie en opslag van energie. Er is volop ruimte om slimme oplossingen breed toe te passen op de Waddeneilanden. We kunnen onze ambities alleen realiseren in nauwe samenwerking met Rijk, de netbeheerder en vele andere partijen. Uiteraard is leveringszekerheid en een goede prijs voor alle afnemers een randvoorwaarde.

De Waddeneilanden hebben enkele unieke uitdagingen bij het verduurzamen van de woningvoorraad. In de oude dorpskernen, die zo belangrijk zijn voor het toeristisch product, staan veel oude karakteristieke en monumentale gebouwen, die vaak een slecht energielabel hebben en moeilijk te isoleren zijn. Daarnaast bestaat ongeveer de helft van

de woningen uit recreatiewoningen met een zeer divers eigenaarschap. Bouw- en installatiewerkzaamheden op de eilanden zijn relatief kostbaar vanwege transport- en verblijfkosten. De uitdaging voor de verduurzaming van gebouwen sluit nauw aan bij de opgave om een goede en betaalbare woningvoorraad te hebben en stappen te zetten in de circulaire economie.

4.2 Inzet vanuit het programma

Actielijn X	Energiesysteem robuuster en innovatiever maken
Actielijn XI	Eilander gebouwen sneller verduurzamen
Actielijn XII	Eilander eigenaar- en ondernemerschap in de energietransitie

De inzet op de genoemde actielijnen biedt een kans om de lokale economie te versterken en meer divers te maken, door nieuwe vormen van werkgelegenheid in de energietransitie, maar ook om de unieke leefomgeving en biodiversiteit te behouden en te verbeteren. Met een gezamenlijke inzet op de actielijnen zorgen we ervoor dat

- Op alle eilanden maximaal energie bespaard wordt door isolatie en bestaande verduurzamingsoplossingen.
- Er maximaal opgewekt wordt binnen het eilanderenergiesysteem en het maatschappelijk draagvlak.
- Lokaal verbruik en lokale opwek in evenwicht zijn. Voor de pieken worden slimme energieoplossingen per eiland gerealiseerd.
- De eilander energiecoöperaties en bevolking een toonaangevende rol spelen in de energietransitie en eigenaar zijn van de middelen voor opwek en opslag van duurzame energie.



Actielijn X Energiesysteem robuuster en innovatiever maken

De huidige en verwachte ontwikkelingen op het gebied van decentrale en duurzame energieproductie maken het onvermijdelijk dat er anders omgegaan zal moeten worden met de energie-infrastructuur op de Waddeneilanden en naar de wal. We moeten opwek, gebruik en opslag van energie goed in balans brengen voor ieder eiland. Op deze manier realiseren we een betrouwbaar en zelfvoorzienend energiesysteem dat aansluit bij de betreffende unieke eilandbehoefte. In sommige gevallen zijn nieuwe marktmodellen nodig om decentrale en duurzaam opgewekte energie op een slimme en efficiënte manier te verdelen en te beheren.

Het is in het belang van de eilanden om alle opties voor opwek en opslag van duurzame energie in te zetten. We denken daarbij aan wind en zon, maar ook aan waterstof, batterij- en andere vormen van opslag, warmte en energie uit (zee)water. We bieden ruimte aan kleinschalige pilots, maar zetten ook fors in op opschaling en bewezen technieken.

Door een integrale aanpak ontstaat er een unieke mogelijkheid om deze nieuwe marktmodellen te ontwikkelen en te testen op een beheersbare maar marktwaardige schaal. Nederland kan door het in de praktijk testen en invoeren van slimme energiesystemen op de Waddeneilanden een leidinggevende positie in Europa nemen op het gebied van Smart Grids en energietransitie. De Waddeneilanden vormen namelijk bij uitstek dé proeftuin voor slimme, efficiënte energiesystemen en innovatieve ontwikkelingen. Flexibiliteit om af te wijken van regelgeving kan daarbij soms nodig zijn.

Concreet betekent dit dat we:

a. Pilot opzetten voor innovatieve systeemintegratie (sluit ook aan bij XII).
b. Inzetten op aanleg van innovatieve (zee)warmtenetten (sluit ook aan bij XII).

Actielijn XI Eilander gebouwen sneller verduurzamen

We willen de verduurzaming van de gebouwen versnellen door onder andere fors in te zetten op voorlichting, het organiseren van schaalvoordeel door gezamenlijke inkoopacties, het ontsluiten van fondsen op Rijks- en mogelijk Europees niveau en het uitwisselen van kennis en ideeën. De verduurzaming biedt ook goede kansen om met eilander bouw- en installatiebedrijven meer circulair te gaan bouwen. We zoeken de samenwerking met de bouwsector en partijen als de Vereniging Circulair Fryslân om dit actief te stimuleren.



Concreet betekent dit dat we:

c. Participatieprojecten energietransitie opzetten met inwoners en ondernemers (sluit ook aan bij XII).
d. Besparingsprojecten opzetten met inwoners, ondernemers en (recreatie)huizenbezitters (sluit ook aan bij XII).
e. Innovatieve oplossingen voor recreatiewoningen ontwikkelen samen met (noordelijke) kennisinstellingen en bedrijfsleven.

Actielijn XII Eilander eigenaarschap en ondernemerschap in de energietransitie

Eilanders zijn gewend om hun eigen boontjes te doppen en de zaken op hun eigen manier aan te pakken. De wens om zelfvoorzienend te zijn zit in de eilander genen. Niet voor niets zijn veel duurzame energieprojecten volledig in lokale handen. Daarin zitten de eilanden in de kopgroep als het gaat om de ambitie uit het Klimaatakkoord ten aanzien van lokaal eigenaarschap. We streven naar honderd procent lokaal eigenaarschap voor alle projecten voor de opwek en opslag van duurzame energie op de Waddeneilanden. We willen dat de werkgelegenheid die voortkomt uit de eilander projecten zoveel mogelijk landt op de eilanden zelf. We werken samen met bedrijven en kennisinstellingen om deze ambitie te realiseren.

Concreet betekent dit dat we:

f. Gecoördineerd onderzoek gaan doen naar en verwerving van regionale, nationale en Europese subsidies en andere fondsen (sluit ook aan bij X en XI).
g. Het opstellen van een langetermijnplanning zelfvoorzienendheid in de energievoorziening op alle eilanden faciliteren (XII).



PROGRAMMALIJN 5

CIRCULAIRE ECONOMIE

Circulaire Economie is een opgave die alle programmalijnen raakt. Uitgangspunt van ons programma is dan ook om dat wat we binnen de programmalijnen doen 'zo circulair mogelijk' te doen. De uitgangspunten van een circulaire economie vragen nog wel om een stevige verankering op onze eilanden. Dit gaat dan om bewustwording, een gunstig ontwikkelklimaat voor Circulaire Economie, het verwaarden van productstromen en omgaan met water. Deze staan centraal in programmalijn 5.

5.1 Eilandspecifieke opgaven

Circulariteit past uitstekend bij de eilanden. Grondstofstromen zijn bijvoorbeeld goed inzichtelijk te maken omdat dat wat niet op het eiland aanwezig is, bijna altijd per boot aangevoerd moet worden. De eilanden zetten zich via verschillende programma's en initiatieven al jaren in voor het ontwikkelen van leefbare, aantrekkelijke, schone, duurzame en zelfvoorzienende eilanden. In het begin lag de focus hierbij op zelfvoorzienend worden voor energie en water. Door (lokale) dynamiek en voortschrijdend inzicht is dit streven verruimd. De eilanden willen ook graag zelfvoorzienend(er) worden voor grondstoffen, bijvoorbeeld door afvalstromen te reduceren en lokaal te hergebruiken en meer lokale voedselproductie te realiseren. Juist door de specifieke eilandsetting is een circulaire economie een kansrijk perspectief. Tegelijkertijd zijn de uitdagingen op de schaal van een eiland extra groot, omdat de mogelijkheden vaak juist kleiner zijn. Naast de gemeentelijke organisaties zijn ook de bedrijven gemiddeld klein van omvang, de innovatiekracht is daardoor beperkter. Maar ook de volumes (in termen van grondstofstromen) zijn relatief klein ten opzichte van andere regio's. Afvalverwerking is daarom op de schaal van een eiland vaak minder efficiënt dan in regionale structuren aan de wal. Dit vraagt om creatieve oplossingen en het uitvoeren van gerichte pilots om daarmee de nodige praktijkervaring op te doen en een circulaire transitie op gang te brengen. Een transitie die de eilander economieën niet alleen duurzamer maakt maar ook robuuster. Om dit te bewerkstelligen wordt nadrukkelijk de samenwerking met ondernemers, overheden, kennisinstellingen, festivals en bestaande netwerken en ondersteuningsstructuren gezocht in de vorm van proeftuinen (de zgn. triple-quintuple helix innovatie; uitleg hierover in bijlage 4)

5.2 Inzet vanuit het programma

Actielijn XIII	Gunstiger ontwikkelklimaat voor circulaire economie
Actielijn XIV	Dat wat het eiland biedt optimaal benutten
Actielijn XV	Slimmer omgaan met water

Dit programma dient als raamwerk om richting en focus aan circulaire ontwikkeling te geven. Circulaire Economie is geen project maar een proces: het is nooit klaar. Het is en blijft een dynamisch proces dat net als het getij in beweging blijft. De ambitie is om een proces in beweging te krijgen dat, vanuit het circulaire gedachtengoed, een duurzame ontwikkeling op de eilanden in gang zet. De eilanden kenmerken zich door kleinschaligheid en de kracht zit dan ook in de optelsom van een veelheid aan kleinschalige initiatieven waardoor je daadwerkelijk een circulair (eco)systeem ontwikkelt. Het zijn juist die projecten die zichtbaar zijn op de eilanden die zorgen voor acceptatie en beweging. Beweging naar een systeem dat bijdraagt aan verbreding van de economie, werkgelegenheid en leefbaarheid. Geen icoonpro*ject* dus, maar een icoonpro*ces*.

Actielijn XIII Gunstiger ontwikkelklimaat voor Circulaire Economie

Met meer coördinatie van de aanwezige inzet en investeringen, versterken we huidige en toekomstige projecten. Door intensievere samenwerking inspireren bedrijven en organisaties elkaar en vanuit een totaalbenadering weten zij de weg naar regelingen beter te vinden en te benutten. Hierdoor genereer je vanuit de samenhang een sneeuwbaleffect (1+1=3).

Uitgangpunt is het bieden van concrete handelingsperspectieven waar ondernemers, overheid, onderwijs, inwoners en gasten mee aan de slag kunnen: een gunstig ontwikkelklimaat voor Circulaire Economie. Initiatieven en projecten die aansluiten bij dit programma worden ondersteund met kennis, netwerk en/of middelen.

Concreet betekent dit dat we:

a. Trajecten opzetten gericht op kennis-, innovatie- en talentontwikkeling.
b. Projecten opzetten voor ondernemers om te kunnen ontwikkelen naar pilots en start-ups (i.s.m Ynbusiness, proeftuinen en kennisinstellingen en -platforms) (sluit ook aan bij XIV).

Actielijn XIV Dat wat het eiland biedt optimaal benutten

Concreet betekent dit dat we:

c. Per eiland grondstofstromenanalyses uitvoeren (en bestaande analyses verdiepen).
d. Festivals en evenementen sterker benutten door deze Circulair op te zetten (sluit ook aan bij XIII).
e. Een pilot gescheiden inzameling bedrijfsafval opzetten.
f. Een project Wadden plasticvrij opzetten.
g. Projecten opzetten voor het goed benutten van reststromen: bouwmaterialen hergebruiken en groene reststromen.
h. Op elk eiland een project opzetten met lokale voedselproductie en streekproducten.
i. Een verkenning uitvoeren naar de mogelijkheden van ‘circulaire ambachtscentra’ op de eilanden.

Actielijn XV Slimmer omgaan met water

Concreet betekent dit dat we:

j. Per eiland een integraal waterplan opstellen.
k. Een project opzetten voor stimuleren van circulaire rioolwaterzuiveringsinstallaties
l. Een project opzetten voor het stimuleren van waterbesparing en waterhergebruik (sluit ook aan bij XV, XIV).



Investeringsraming

Een accurate raming maken van de totale investeringen binnen het Programma Waddeneilanden (van zowel capaciteit als investeringen) kan pas als je precies weet wat je wilt gaan doen, wat de omvang per project op elk eiland is en welke inzet daarvoor nodig is. Dit gebeurt in fase II als de programmalijnen worden uitgewerkt op projectniveau.

Om in dit plan toch een denkrichting te geven over de orde van grootte, staat in onderstaande tabel welke verdeling van middelen we grofweg verwachten bij de uitvoering van het programma.

Programmalijnen	Raming
PROGRAMMALIJN 1 GOED WONEN & LEVEN	12.000.000
PROGRAMMALIJN 2 TOEKOMSTBESTENDIG ONDERNEMEN & ONTWIKKELEN	7.000.000
PROGRAMMALIJN 3 OPTIMAAL BEREIKBAAR & VERBONDEN	4.000.000
PROGRAMMALIJN 4 DUURZAME ENERGIE	4.000.000
PROGRAMMALIJN 5 CIRCULAIRE ECONOMIE	6.000.000
GOVERNANCE & ORGANISATIE	3.000.000
TOTAAL PROGRAMMA WADDENEILANDEN	36.000.000

FIGUUR 5 RAMING VAN DE PROGRAMMALIJNEN

Het zwaartepunt van de investeringen ligt bij de drie Programmalijnen die de eilandspecifieke opgaven en problematiek het meest raken en waarvoor weinig andere financieringsbronnen beschikbaar zijn. Duurzame Energie en Circulaire Economie kennen zeker ook eilandspecifieke aspecten, en de benodigde investeringen hiervoor zijn vele malen hoger dan de hierboven genoemde bedragen, maar ze sluiten ook nauwer aan bij uitdagingen die voor alle gemeenten in Nederland gelden. Voor deze twee programmalijnen kijken we aanvullend ook naar andere financieringsbronnen en (Europese) subsidies.

Financiering

Voor 2021 zijn er in de gemeentebegrotingen en in de begroting van de GR nog geen middelen gereserveerd voor de uitvoering van het programma. Het jaar 2021 wordt vooral gebruikt voor het uitwerken van de programmalijnen op projectniveau en het opzetten van de programma-organisatie (fase II). Hiervoor trekt het Samenwerkingsverband een kwartiermaker aan die fase II samen met eilander betrokkenen en stakeholders uitwerkt.

Maar ook als we vanaf 2022 wel bedragen reserveren in de eilander begrotingen, gaat de omvang van ons Programma onze begrotingen ver te boven. Het programma kan dus niet worden gerealiseerd zonder externe financiering. Daarom doen wij voor een deel een beroep op het Rijk en de beide provincies. Voor de geraamde omvang van €36.000.000 over 5 jaar denken we aan een verdeling van 50% door het Rijk, 25% door de beide provincies en 25% door de 5 eilanden.

Bovenop de in de tabel genoemde budgetten van Rijk en provincies zoeken we voor middelen op projectniveau ook aansluiting bij bronnen en programma's als het klimaatakkoord, het Waddenfonds, Europese subsidies voor energietransitie, circulaire economie en de agenda Waddengebied 2050. Ook kijken we bij projecten naar aanvullende investeringen door deelnemende partijen, het onderwijs, zorginstellingen, woningcorporaties en ondernemers. De investeringskracht van de eilanderondernemers is echter niet heel groot vanwege de relatief geringe omvang van de meeste eilander bedrijven. Daar bovenop komt dat de Coronacrisis juist deze eilanderondernemers hard raakt omdat deze veelal afhankelijk zijn van het toerisme. Dat maakt gerichte investeringen en subsidies van de overheden voor hen des te belangrijker.

Meer over mogelijke financieringsbronnen per programmalijn staat in bijlage 2.

Labeling middelen

Over de labeling van middelen gaan we graag in gesprek met Rijk en provincies. Als eilanden zetten we in op een lump-sumaanpak waarbij de middelen uit de verschillende bronnen worden gebundeld om ingezet te kunnen worden voor het hele programma. Dit geeft meer ruimte en voorkomt administratieve rompslomp die ontstaat als er voor elk project een aparte subsidieaanvraag met bijbehorende verantwoording nodig is op basis van andere voorwaarden.

Doelen van partners en beleidsontwikkelingen

Het Programma Waddeneilanden staat niet op zichzelf, maar komt tot stand binnen de context van huidige en toekomstige (beleids)ontwikkelingen op de eilanden en van partners. Twee meer integrale lichten we hier kort toe.

Omgevingsvisie

De op te stellen gemeentelijke omgevingsvisies geven een beeld van 'wat voor eiland(en) we willen zijn' en zijn daarmee op verschillende niveaus van invloed op het gemeentelijk beleid met betrekking tot de fysieke leefomgeving. Dus ook op dit programma. De thema's die de kern van het programma vormen, zullen raakvlakken hebben met de omgevingsvisies en vice versa. Projecten die binnen het programma worden opgepakt kunnen niet los worden gezien van de omgevingsvisies en zullen daar dan ook altijd aan getoetst moeten worden. Anderzijds geeft het programma een beeld van de uitdagingen en kansen voor de eilanden, die als input voor de omgevingsvisies kunnen dienen.

Sustainable Development Goals SDG's

Brede welvaart betreft niet alleen het hier en nu in de eigen omgeving, maar ook in hoeverre dit welvaartsstreven een druk legt op volgende generaties in Nederland (brede welvaart 'later') en op andere landen (brede welvaart 'elders). In ons programma nemen we de 17 Global Goals nadrukkelijk mee, bijvoorbeeld in de programmalijnen Duurzame Energie en Circulaire Economie. Texel en Schiermonnikoog zijn al officiële Global Goals-gemeenten.

Meer over de aansluiting bij beleidsontwikkelingen en doelen van partners is te vinden in bijlage 3.

Samenwerkende partijen en stakeholders

Om onze ambitie te bereiken, werken we als Waddeneilanden nauw samen in dit Programma. We schalen op waar we al goed in zijn en daardoor worden we efficiënter en leren we sneller. Bij een groot aantal projecten worden bovendien de partners uit de triple helix (overheid, ondernemingen en onderwijs: de 3O's) betrokken.

Deze partners worden ingezet voor de sturing van de uitvoering, het aanjagen van nieuwe initiatieven, trekken van projecten, delen van kennis en kunde en experimenteerruimte. Het samenwerkingsverband de Waddeneilanden heeft hierin een spilfunctie. Ook inwoners, maatschappelijke organisaties en andere stakeholders worden nauw betrokken.

Meer voorbeelden van partijen en stakeholders waarmee we willen samenwerken staan in bijlage 4.

Governance

De Gemeenschappelijke Regeling/Samenwerkingsverband De Waddeneilanden is eindverantwoordelijk voor het Programma. De governance is nog niet tot in detail ingevuld, maar op hoofdlijnen kunnen we zeggen dat die bestuurlijk gezien aansluit bij bestaande structuren binnen de GR van het Samenwerkingsverband; het Algemeen Bestuur (AB), het Dagelijks Bestuur (DB) en de Directieraad (DR). Over het beschikbaar stellen van de gevraagde financiële middelen besluiten de eilander gemeenteraden.

Voor het programma wordt een Stuurgroep samengesteld, met vertegenwoordigers uit AB, DB, DR en de programma-organisatie. Met Rijk, provincies en waterschappen maken we graag verdere afspraken over de wijze waarop zij, op bestuurlijk niveau, aansluiten bij de stuurgroep en betrokken blijven bij dit programma.

Op ambtelijk niveau wordt een programma-organisatie ingericht voor de uitvoering van het programma. In deze organisatie zijn de volgende rollen voorzien: een programmamanager, per programmalijn een trekker, teammedewerkers en enkele ondersteuners voor secretariële taken, financiën, subsidies, communicatie en lobby. De programmamanager en de vijf trekkers werken voor alle vijf de eilanden. Per programmalijn werkt de trekker samen met een team van inhoudelijk betrokken beleidsambtenaren die vanuit de vijf eilander organisaties worden afgevaardigd.

Per programmalijn wordt verder samengewerkt met ambtenaren van Rijk en provincies en met betreffende stakeholders vanuit onderwijs, ondernemers, inwoners en maatschappelijke organisaties.

Monitoring en evaluatie

Onderdeel van het programma is een monitoringsstructuur waarmee de voortgang per project, de financiën, de maatschappelijke impact en de bestuurlijke dynamiek worden bijgehouden en waar nodig bijgestuurd met nieuwe maatregelen/instrumenten.

Monitoring van de uitvoering en de impact van de projecten op de regionale economie vindt plaats per programmalijn en op drie verschillende niveaus in: projecten, coproductie en effecten. Per programmalijn kiezen we een aantal instrumenten, waaronder CBS-monitors.

Meer monitoringsinstrumenten staan in bijlage 5.

HET PROGRAMMA IN ÉÉN OOGOPSLAG

De actielijnen en inspanningen die een bijdrage leveren aan het bereiken van onze ambitie, staan bij elkaar in figuur 6A&B op de volgende pagina's. Hiermee is in één oogopslag te zien wat we in het programma gaan doen.



FIGUUR 6A PROGRAMMA IN ÉÉN OOGOPSLAG

De Waddeneilanden... vijf bloeiende, levendige gemeenschappen - nu en in de toekomst



GOED WONEN & LEVEN

I Meer passende woningen realiseren

Woningmarkt-verstorende otwikkelingen inventariseren en aanpakken

Kwalitatief onderzoek naar behoefte (tijdelijke) woonruimte

Passende woningen voor personeel studenten & starters door o.a. inbreiding en herbestemming

Passende woningen voor permanente bewoning

Concepten ontwikkelen voor woon-zorg combinaties

Ruimte bieden voor pilots met slimme woonconcepten

II Maat-schappelijke voorzieningen optimaliseren

Behoefte aan optimalisering voorzieningen inventariseren

Initiatieven ter optimalisering aanbod en kwaliteit voorzieningen ondersteunen

Slimme zorgconcepten ontwikkelen en in gebruik nemen

Ondersteunings-project voor vrijwilligers opzetten

Projecten opzetten voor multifunctionele accommodaties voor onderwijs-, cultuur-, sport- en maatschappelijke) voorzieningen

TOEKOMSTBESTENDIG ONDERNEMEN & ONTWIKKELEN

III Bredere economie realiseren

Bedrijfsverzamel-gebouwen en woon-werklocaties realiseren

Eilandbrede proeftuinaanpak opzetten voor nieuwe ideeën

Nieuwe vormen bedrijvigheid stimuleren

Lokaal (innovatief) ondernemerschap ondersteunen

Innovatie-adviseur voor ondernemers en onderwijs aantrekken

IV Gastvrijheids-sector verstevigen

Gezamenlijke acquisitie & werving door bedrijven stimuleren

Productaanbod gastvrijheids-sector helpen doorontwikkelen

V Continuïteit en kwaliteit van het onderwijs verhogen

Inzetten op slimme combinaties van kindvoorzieningen

Doorlopende leerlijnen, slimme samenwerkings-structuren en een passend onderwijsnetwerk realiseren (thuisnabij ontwikkelen)

VI Werken en leren meer combineren

Leerwerk-initiatieven ontwikkelen en uitbreiden en inzetten op stages en werkweken

Dekkend aanbod vervolgonderwijs (mbo, hbo, wetenschappelijk onderzoek) realiseren voor sectoren toerisme/ gastvrijheid, techniek, maritiem, zorg en duurzame energie

OPTIMAAL BEREIKBAAR & VERBONDEN

VII Werken aan betere bereikbaarheid

Inzetten op verbeterde OV-verbindingen en optimale veerverbindingen (kwalitatief en kwantitatief)

Pilots voor slimme mobiliteit opzetten (zoals autonoom vervoer en hub voor goederenvervoer)

VIII Vervoer verduurzamen

Opzetten pilots verduurzamen vervoer (autoluw, bagagevervoer, niet-fossiele brandstoffen en andere boten)

Stimulerings-projecten voor gebruik fiets-, wandel- en OV-netwerk en bewustwording

Flexpools inrichten van elektrische deelauto's aan de wal ZE-zone per eiland

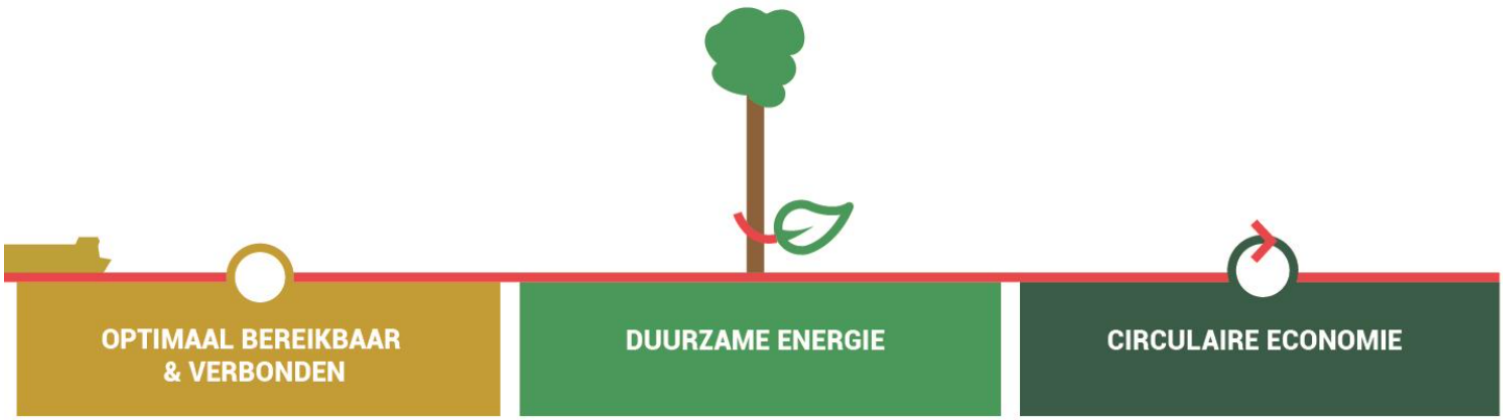
Voldoende elektrische oplaadpunten realiseren op prominente plekken en in nabijheid van de (veer)havens (op eiland en aan de wal)

IX Digitale en mobiele dekking optimaliseren

Optimaliseren glasvezelnetwerk (volledig dekkend netwerk)

Onderzoek mogelijkheden verbeteren digitale bereikbaarheid en vervolgacties

FIGUUR 6B PROGRAMMA IN ÉÉN OOGOPSLAG



OPTIMAAL BEREIKBAAR & VERBONDEN			DUURZAME ENERGIE			CIRCULAIRE ECONOMIE		
VII Werken aan betere bereikbaarheid	VIII Vervoer verduurzamen	IX Digitale en mobiele dekking optimaliseren	X Energiesysteem robuuster en innovatiever maken	XI Eilander gebouwen sneller verduurzamen	XII Eilander eigenaar- en ondernemer-schap in de energietransitie	XIII Gunstiger ontwikkel-klimaat voor circulaire economie	XIV Dat wat het eiland biedt optimaal benutten	XV Slimmer omgaan met water
Inzetten op verbeterde OV-verbindingen en optimale veerverbindingen (kwalitatief en kwantitatief) Pilots voor slimme mobiliteit opzetten (zoals autonoom vervoer en hub voor goederenvervoer)	Opzetten pilots verduurzamen vervoer (autoluw, bagagevervoer, niet-fossiele brandstoffen en andere boten) Stimulerings-projecten voor gebruik fiets-, wandel- en OV-netwerk en bewustwording Flexpools inrichten van elektrische deelauto's aan de wal ZE-zone per eiland Voldoende elektrische oplaadpunten realiseren op prominente plekken en in nabijheid van de (veer)havens (op eiland en aan de wal)	Optimaliseren glasvezelnetwerk (volledig dekkend netwerk) Onderzoek mogelijkheden verbeteren digitale bereikbaarheid en vervolgacties	Pilot opzetten voor innovatieve systeemintegratie Inzetten op aanleg innovatieve (zee)warmte-netten	Participatie-projecten energietransitie opzetten met inwoners en ondernemers Besparings-projecten opzetten met inwoners, ondernemers en (recreatieve) huizenbezitters Innovatieve oplossingen voor recreatiewoningen ontwikkelen samen met (noordelijke) kennisinstellingen en bedrijfsleven	Onderzoek naar- en verwerving van regionale, nationale en EU-subsidies en andere fondsen Opstellen langetermijn-planning zelfvoorzienend-heid in energie-voorziening op alle eilanden faciliteren	Trajecten opzetten gericht op kennis-, innovatie- en talentontwikkeling Projecten opzetten voor ondernemers om te kunnen ontwikkelen naar pilots en start-ups	Per eiland grondstofstromen analyses uitvoeren (of verdiepen) Festivals/evene-menten sterker benutten door circulaire opzet Pilot gescheiden inzameling bedrijfsafval Project Wadden plasticvrij Projecten voor het goed benutten van reststromen: bouwmaterialen en groene reststromen Op elk eiland project met lokale voedselproductie/ streekproducten Verkenning mogelijkheden 'circulaire ambachtscentra' op de eilanden	Per eiland een integraal waterplan opstellen Een project opzetten voor het stimuleren van circulaire rioolwater-zuiverings-installaties Een project opzetten voor het stimuleren van waterbesparing en waterhergebruik

BIJLAGEN



BIJLAGE 1 Samenhang programmalijnen

De opgaven hangen onderling met elkaar samen. Per programmalijn geven we een aantal voorbeelden van samenhang met de andere programmalijnen.

PROGRAMMALIJN 1 GOED WONEN & LEVEN

In deze programmalijn is er samenhang met:
Programmalijn 2 Ondernemen & Ontwikkelen
- Personeelshuisvesting
- Onderwijs
- Toeristische functie van voorzieningen

Programmalijn 3 Bereikbaar & Verbonden
- Goede fysieke bereikbaarheid van de eilanden en van voorzieningen is van belang voor inwoners
- Goede digitale en mobiele bereikbaarheid van de eilanden is van belang voor inwoners

Programmalijn 4 Integrale Energiesystemen
- Nul-op-de-meter bouwen

Programmalijn 5 Circulaire Economie
- Circulair Bouwen
- Inclusieve maatschappij

PROGRAMMALIJN 2 TOEKOMSTBESTENDIG ONDERNEMEN & ONTWIKKELEN

In deze programmalijn is er samenhang met:
Programmalijn 1 Wonen & Leven
- Personeelshuisvesting is van belang voor ondernemers en werknemers
- Voorzieningen bieden ook werkgelegenheid

Programmalijn 3 Bereikbaar & Verbonden
- Goede fysieke bereikbaarheid van de eilanden en van voorzieningen is van belang voor ondernemers en gasten
- Goede digitale en mobiele bereikbaarheid van de eilanden is van belang voor ondernemers en gasten

Programmalijn 4 Integrale Energiesystemen
- Het werk dat voortkomt uit de energietransitie draagt bij aan nieuwe werkgelegenheid en ondernemerschap

Programmalijn 5 Circulaire Economie
- Draagt bij aan nieuwe werkgelegenheid en ondernemerschap

PROGRAMMALIJN 3 OPTIMAAL BEREIKBAAR & VERBONDEN

In deze programmalijn is er samenhang met:
Programmalijn 1 Wonen & Leven

- Meer forensenvervoer vermindert de druk op de woningmarkt (op de grote eilanden is dit een optie, de kleine eilanden willen inwoners bij voorkeur behouden).
- Niet op de eilanden aanwezige voorzieningen aan de wal zijn goed bereikbaar

Programmalijn 2 Ondernemen & Ontwikkelen

- Voor het faciliteren van een goed en innovatief ondernemersklimaat zijn goede digitale verbindingen een randvoorwaarde.

Programmalijn 4 Integrale Energiesystemen

- Energietransitie brengt slimme mobiliteit dichterbij

PROGRAMMALIJN 4 DUURZAME ENERGIE

In deze programmalijn is er samenhang met:
Programmalijn 1 Wonen & Leven

- Nieuwbouw duurzaam & circulair bouwen
- Bestaande bouw gasloos, 0-op-de-meter en/of verduurzamen

Programmalijn 2 Werken & Ontwikkelen

- Grootste knelpunt in de energietransitie is niet het geld maar het tekort aan vakmensen en organisatiekracht om de maatregelen uit te voeren.

Programmalijn 3 Bereikbaar & Verbonden

- Energietransitie brengt slimme mobiliteit dichterbij en omgekeerd draagt slimme (elektrische) mobiliteit bij aan energiebesparing
- Duurzame mobiliteit en openbaar vervoer
- In lijn met Majeure Opgave Eilanden op eigen Kracht uit het Investeringskader Waddenfonds

Programmalijn 5 Circulaire Economie

- Duurzame eilanden vormen een onlosmakelijk deel van de ambitie vanuit circulaire economie. Het is belangrijk de maatregelen uit deze programmalijn af te stemmen en zo mogelijk te integreren met de maatregelen t.b.v. Circulaire Economie.

PROGRAMMALIJN 5 CIRCULAIRE ECONOMIE

In deze programmalijn is er samenhang met:
Programmalijn 1: Wonen & Leven

- Flexibel bouwen is nauw verbonden met Circulaire Economie. Door flexibel te bouwen kun je inspelen op de behoeften van de tijd en als deze behoeften veranderen dan kun je aanpassingen doen waarbij grondstoffen gemakkelijk hergebruikt kunnen worden. Speciale aandacht is wenselijk voor particuliere recreatiewoningen. Doordat deze niet worden gezien als hoofdverblijf of bedrijf vallen ze bij subsidieregelingen en stimuleringsmaatregelen vaak tussen wal en schip.
- Inclusiviteit is een belangrijk onderdeel van Circulaire Economie, bijvoorbeeld door samenwerking tussen toerisme en zorg en tussen scholen en sportclubs.

Programmalijn 2: Ondernemen & Ontwikkelen:

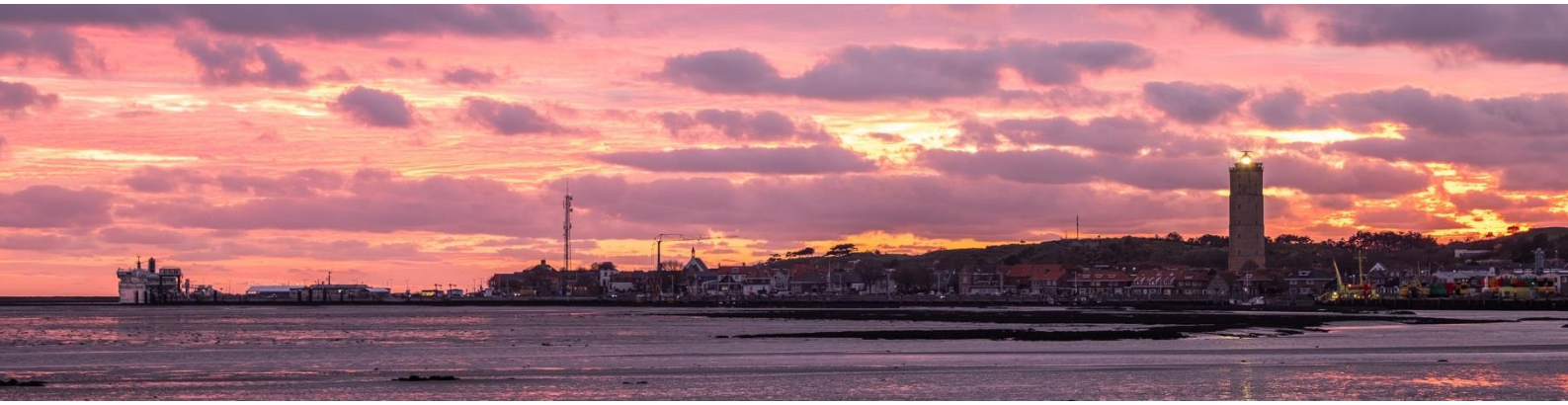
- De Waddencampus is een belangrijk en logisch kenniscentrum om een rol te spelen in de bewustwording en kennisontwikkeling.
- Via leerwerkbedrijven kan ingezet worden op de inclusieve samenleving/participatie: Via leer/werktrajecten kunnen mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ook bijdragen aan de doelstellingen rondom CE.
- Samenwerking tussen toerisme en zorg

Programmalijn 3 Optimaal Bereikbaar & Verbonden

- Kijken hoe het aantal vervoersstromen verminderd kan worden, dan kijken hoe dat zo efficiënt en effectief mogelijk kan met zo weinig mogelijk CO2 uitstoot (R-ladder).
- Aansluiten bij de ambities voor mobiliteit. Via STOMP-model (‘**S**tappen & **T**rappen’ stimuleren, **O**V, **M**obility as a Service (MaaS), **P**rivéauto)

Programmalijn 4 Integrale Energiesystemen

- Duurzame eilanden vormen een onlosmakelijk deel van de ambitie vanuit circulaire economie. Het is belangrijk de maatregelen uit deze programmalijn af te stemmen en zo mogelijk te integreren met de maatregelen t.b.v. Circulaire Economie.



BIJLAGE 2 Aanvullende financieringsbronnen

In fase II wordt elke programmalijn nader uitgewerkt in een projectenlijst met daarin opgenomen wat in het project gerealiseerd wordt, door wie, met welke financiering en welke planning.

Onze inschatting is dat we, naast eigen gemeentelijke bijdragen, voor ondersteuning binnen deze programmalijn (mogelijk) een beroep kunnen doen op de volgende andere fondsen en subsidies.

PROGRAMMALIJN 1 GOED WONEN & LEVEN

- Volkshuisvestingsfonds voor leefbaarheid en duurzaamheid
- Rijk (o.a. Regeling voor verduurzaming maatschappelijke gebouwen, Volkshuisvestingsfonds, Rijksregeling Flexpools, Herstructurering/Transitiefonds (alle nog in ontwikkeling)
- Provincies
  Noord-Holland: Sport, Verduurzaming accommodaties, Versnellingsgeld Woningbouw, Woonfonds
  Fryslân: 'Friese Projecten Machine' als mogelijk haakje naar Europese subsidies
- Iepen Mienskipsfûns, inclusief dorpshuizenregeling
- Fytsimpuls voor veiligheid
- Budget Lokale Innovaties\
- EU-subsidies (ESF)
- KNHM-fondsen
- Huisartsenregeling: kosten voor adviseur tot € 5000
- Bijdragen van:
    - Bedrijfsleven
    - Zorgverzekeraars
    - Woningcoöperaties

PROGRAMMALIJN 2 TOEKOMSTBESTENDIG ONDERNEMEN & ONTWIKKELEN

- Rijk/Provincies/lokale overheden
- 'Friese Projecten Machine' als mogelijk haakje naar Europese subsidies
- MKB-voucher voor individuele ondernemingen voor HRM of adviseur maximaal € 2500 via SNN
- FOM doefonds voor financiering en leningen
- Bedrijfsleven
- Onderwijs
- EU-subsidies
- KIEM (voor 1-jarig onderzoek door onderwijsinstellingen i.c.m. MKB)
- De reservering en EU-geld voor het noorden via EFRO en Just Transition Fund. Op dit moment worden de programma's verder uitgewerkt en de inschatting is dat na de zomer van 2021 de openstellingen volgen. Voor innovaties (brede werkgelegenheid, CE, Energie) geeft dit ook de eilanden vast kansen.

PROGRAMMALIJN 3 OPTIMAAL BEREIKBAAR & VERBONDEN

- Waddenfonds-nieuw uitvoeringskader (2021)
- Programma Rijke Waddenzee
- Bedrijfsleven
- Rijk/provincies
- ‘Friese Projecten Machine’ als mogelijk haakje naar Europese subsidies
- Nationale klimaatadaptiestrategie (NAS) en het Deltaprogramma

PROGRAMMALIJN 4 DUURZAME ENERGIE

- Waddenfonds-nieuw uitvoeringskader (2021)
- Investeringskader Waddenfonds (IKW), programmalijn Eilanden op Eigen kracht.
- Budget Lokale Innovaties is voor projecten tot € 50.000 en richt zich op versterken netwerken
- Provinciale subsidies en investeringsfondsen
- Nationale regelingen op projectniveau: SDE++, HER+, DEI (voor pilots), subsidie coöperatieve energieopwekking
- Private projectpartners en investeerders, Europese fondsen en ondersteuningsprogramma’s
- NESOI fonds, New Energy Solutions Optimised for Islands onder het Horizon 2020/Europe Program van de Europese Unie
- FSFE: fonds voor leningen met dusdanig risicoprofiel dat banken er niet in stappen; vergelijkbaar met de Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij (NOM).
- Voucherregeling voor Energie Coöperaties; bijna aflopend en loopt via SNN
- Energiebesparing voor particulieren. Tien procent extra op de Rijksregelingen via RVO
- Samenwerkingsverband Noord Nederland i.s.m. Europees Fonds Regionale Ontwikkeling
- Kansen voor West (Noord-Holland) i.s.m. Europees Fonds Regionale Ontwikkeling
- ‘Friese Projecten Machine’ als mogelijk haakje naar Europese subsidies

PROGRAMMALIJN 5 CIRCULAIRE ECONOMIE

- Cofinanciering uit Europese Middelen
- ‘Friese Projecten Machine’ als mogelijk haakje naar Europese subsidies

BIJLAGE 3 Beleid & doelen van partners

Per programmalijn benoemen wij de doelen en het beleid van de partners waarvan wij denken dat we er een bijdrage aan leveren. Maar we gaan graag het gesprek hierover aan om gezamenlijk deze lijst te checken en waar mogelijk uit te breiden.

PROGRAMMALIJN 1 GOED WONEN & LEVEN

Rijk/Ministeries BZK, SoZa, VWS
- Stimuleringsaanpak Flexwonen
- Actieplan Bevolkingsdaling
- Pact voor de ouderenzorg
- Zorg- en verblijfsvormen kwetsbare ouderen
- Aanpak uitkomstgerichte Zorg

Provincie Fryslân
- Concept-Uitvoeringsagenda Wonen (2021)
- Collegeprogramma Geluk op 1
- Beleidsbrief Leefbaarheid (2018)
- Bestuursakkoord; resultaten 26, (27, 28), 29 en 31

Provincie Noord-Holland

- Woonagenda 2020-2025 (o.a. stimuleren circulair bouwen, cofinanciering voor versnellingsprojecten woningbouw)
- Beleid voor sport en verduurzaming accommodaties
- Coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken (2019-2023)

Agenda voor het Waddengebied 2050
- Een Leefbaar Waddengebied
- Woningkwaliteit op peil houden of brengen voor toekomstige bewoners

Sustainable Development Goals
- SDG 3: Goede gezondheid en welzijn

PROGRAMMALIJN 2 TOEKOMSTBESTENDIG ONDERNEMEN & ONTWIKKELEN

Rijk/Ministeries OCW/EZK
- Ruimte voor de regio
- Leven lang ontwikkelen
- Regionaal Investeringsfonds Mbo
- Techniekpact

Provincie Fryslân
- Taskforce Samenwerking in de gastvrijheidssector
- Position Paper Gastvrij Fryslân 2030

- Beleidsnota Gastvrij Fryslân: 7 opgaven waarbij De Waddeneilanden/organisaties en bedrijven op de eilanden bijvoorbeeld goed kunnen aansluiten bij provinciale acties gekoppeld aan toekomstbestendige banen in de Gastvrijheidssector
- Bestuursakkoord

Provincie Noord-Holland
- Inclusieve arbeidsmarkt
- Coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken (2019-2023)

Agenda voor het Waddengebied 2050
- Een Leefbaar Waddengebied

Sustainable Development Goals
- SDG 4 Kwaliteitsonderwijs
- SDG 8: Waardig werk en economische groei

PROGRAMMALIJN 3 OPTIMAAL BEREIKBAAR & VERBONDEN

Rijk/Ministerie IenW
- Programma Rijke Waddenzee
- Klimaatakkoord
- Brandstofvisie
- Programma Digitale Connectiviteit (overal snel internet)
- Green deal Autonoom vervoer in SNN verband
- Nationale klimaatadaptiestrategie (NAS)
- Deltaprogramma

Provincie Fryslân
- Noorden heeft Green deal Autonoom vervoer met Rijk in SNN verband. In het BO MIRT zouden hierover nadere afspraken gemaakt kunnen worden voor één of meerdere eilanden
- Bestuursakkoord

Provincie Noord-Holland
- Coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken (2019-2023)
- Verbetering OV-knooppunten (20 mln)
- Stimuleren OV (o.a. knooppunten) en vervoer per fiets
- Oplossen knelpunten in en nabij Den Helder.
- Verdubbeling spoor Alkmaar – Den Helder (lobby bij Rijk)
- Netwerkregisseur aangesteld uitbreiden watergebonden bedrijventerreinen
- Digitale bereikbaarheid: Glasvezel in NH

Agenda voor het Waddengebied 2050
- Verkenning duurzame bereikbaarheid lange termijn
- Een Leefbaar Waddengebied
- Duurzame bereikbaarheid

Sustainable Development Goals
- SDG 9 Industrie, innovatie en infrastructuur

PROGRAMMALIJN 4 DUURZAME ENERGIE

Rijk/ministerie van EZK, LNV

- Klimaatakkoord
- Opgave Stikstofreductie
- Opgave CO_2reductie
- Waterstofstrategie Noord-Nederland
- Natuurinclusieve landbouw

Provincie Fryslân

- Regionale Energiestrategie (RES)
- Nieuwe waterstofstrategie
- Omgevingsvisie Fryslân
- Bestuursakkoord

Provincie Noord-Holland

- Regionale Energiestrategie (RES)
- Coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken' (2019-2023)
- Visie op de benutting van de bodem voor warmtenetten
- Geothermie en havens NH worden genoemd voor productie/opslag waterstof
- Waterstofstrategie Noord-Holland
- Energiebesparingsakkoord Noord-Holland
- Doelstelling sluit aan bij de provinciale doelstelling om uiterlijk in 2050 klimaatneutraal te zijn. Een stap die nog toegevoegd kan worden is inventariseren van de bestaande provinciale/rijks en Europese regelingen waar gebruik van kan worden gemaakt. Bv. REACT voor 2021 en Kansen voor West III van 2022.

Agenda voor het Waddengebied 2050

- Een Leefbaar Waddengebied
- Dark Sky
- Energietransitie
- Clean Energy for EU Islands Transition Agenda (waar in EU-green deal naar verwezen wordt)

Sustainable Development Goals

- SDG 7 Betaalbare en Duurzame Energie
- SDG 13 Klimaatactie

PROGRAMMALIJN 5 CIRCULAIRE ECONOMIE

Rijk/ministerie van EZK, LNV, IenW

- Rijksbreed programma Circulair
- Green deal (Timmermans); wordt specifiek ingegaan op positie waddeneilanden

Provincie Fryslân

- Bestuursakkoord
- Beleidsbrief Circulaire Economie
- De provincie ziet circulaire economie als een kans voor het versterken van de “diversificatie” van de werkgelegenheid op de eilanden, dat heel goed per branche/sector uitgewerkt kan worden

Provincie Noord-Holland

- Coalitieakkoord ‘Duurzaam doorpakken’ (2019-2023)
- Nationaal Grondstoffenakkoord’
- Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie
- Actieagenda Circulaire Economie 2017-2020
- Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 ‘Balans tussen economische groei en leefbaarheid’. Vanwege het aflopen van de Actieagenda Circulaire Economie 2017 – 2020 en de herbevestiging van de ambitie in het Coalitieakkoord ‘Duurzaam Doorpakken’ is dit de nieuwe Actieagenda Circulaire Economie van de provincie Noord-Holland voor de jaren 2021 -2025 (verder te noemen ‘Actieagenda’.

Sustainable Development Goals

- SDG 8 Waardig werk en economische groei
- SDG 12 Verantwoorde consumptie en productie
- SGD 13 klimaatactie

BIJLAGE 4 Samenwerkende partijen

De partners en stakeholders met wie de eilanden in dit programma onder andere gaan samenwerken zijn per programmalijn:

PROGRAMMALIJN 1 GOED WONEN & LEVEN

- Rijk/Ministerie van Binnenlandse Zaken
- Ministerie van Sociale Zaken en werkgelegenheid
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
- Provincies Fryslân en Noord-Holland
- Ondernemers(-verenigingen)
- Woningcorporaties en gemeentelijk woningbedrijf
- Zorgverzekeraars
- Lab Vlieland / Waddencampus e.a.
- Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer (Tonnenloods)
- Maatschappelijke organisaties
- Inwoners

PROGRAMMALIJN 2 TOEKOMSTBESTENDIG ONDERNEMEN & ONTWIKKELEN

- Ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschappen
- Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
- Eilander onderwijsinstellingen
- Eilander ondernemersverenigingen, VVV's en marketingorganisaties
- Texel Academy / Ameland Academy e.a.
- Proeftuininitiatieven zoals Lab Vlieland en de Waddencampus
- Mbo-opleidingen
- Leerwerkbedrijven
- ROC's, MBO-, HBO-opleidingen en universiteiten
- Taskforce Samenwerking in de gastvrijheidssector

PROGRAMMALIJN 3 OPTIMAAL BEREIKBAAR & VERBONDEN

- Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
- Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
- Provincies Fryslân en Noord-Holland
- Rijkswaterstaat/PRW
- Gebiedsbeheerders
- Rederijen
- Urgenda
- Coalitie Wadden Natuurlijk (CWN)
- Ontwikkelingsmaatschappijen
- Kennis- c.q. onderwijsinstellingen (voor onderzoek i.v.m. Taskforce)
- Vervoerders
- Inwoners

PROGRAMMALIJN 4 DUURZAME ENERGIE

- Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
- Europese partners, zoals Clean energy for EU Islands
- Eilander energiecoöperaties
- Inwoners
- Netbeheerders
- Provincies Fryslân en Noord-Holland
- Waterschappen
- Bouw- en installatiebranche, op en buiten de eilanden
- Lokale bedrijven
- Hogescholen, universiteiten en andere kennisinstellingen
- Bedrijven van de wal die echt willen helpen in verschillende vormen (geld, kennis, denkkracht, innovaties, menskracht).

PROGRAMMALIJN 5 CIRCULAIRE ECONOMIE

- Provincies Fryslân en Noord-Holland
- Vereniging Circulair Fryslân
- Ministerie van LNV
- Ministerie van IenW
- Proeftuininitiatieven zoals LabVlieland en Waddencampus
- Onderwijsinstellingen
- Organisaties als Innovest, ITGWO
- Ondernemersverenigingen (incl. landbouw)
- Inwoners

Triple-Quintuple Helix innovatie

Quintuple Helix innovatie model Dit model gaat uit van het creëren van duurzame ontwikkeling door verschillende perspectieven met elkaar te combineren. In een netwerk van onderwijs, ondernemers, overheid, burgers en de natuurlijke omgeving wordt kennis uitgewisseld, om uiteindelijk weer nieuwe kennis te creëren. Met kennis als input wordt duurzame ontwikkeling gecreëerd.

Voorgangers van het model zijn het **Triple Helix innovatie model** (het combineren van onderwijs, ondernemers en overheid) en het **Quadruple Helix innovatie model** (het combineren van onderwijs, ondernemers, overheid en burgers). De toegevoegde waarde van het Quintuple Helix model is het feit dat het expliciet rekening houdt met de natuurlijke omgeving ofwel het natuurlijk kapitaal. Het model is daarom in het bijzonder geschikt om te hanteren bij het oplossen van brede welvaartsvraagstukken.

BIJLAGE 5 Monitoring

Per programmalijn zetten we een aantal indicatoren in om de voortgang en resultaten van deze programmalijn te monitoren:

PROGRAMMALIJN 1 GOED WONEN & LEVEN

- Monitor Brede Welvaart (CBS)
    - Kwaliteit van de fysieke leefomgeving
    - Kwaliteit van de woning
    - Tevredenheid met het leven
- Ervaren leefbaarheid (FSP Fryslân)
- Ervaren gezondheid (GGD)
- Dekkingsgraad voorzieningen

PROGRAMMALIJN 2 TOEKOMSTBESTENDIG ONDERNEMEN & ONTWIKKELEN

- Bruto Toegevoegde Waarde (CBS)
- Werkgelegenheidsmonitor (CBS)
- Banen per sector (UWV)
- Nieuwe vestigingen (CBS)
- Gastenonderzoek Waddeneilanden
- Monitor Brede welvaart (CBS)
    - % midden – en hoger opgeleiden in de potentiële beroepsbevolking 15-75 jaar (CBS)

PROGRAMMALIJN 3 OPTIMAAL BEREIKBAAR & VERBONDEN

- Monitor Brede Welvaart (CBS)
    - Cumulatieve CO_2 (-equivalenten)-emissies

PROGRAMMALIJN 4 DUURZAME ENERGIE

- Monitor Brede Welvaart (CBS)
    - Cumulatieve CO_2 (-equivalenten)-emissies

PROGRAMMALIJN 5 CIRCULAIRE ECONOMIE

Monitor Brede Welvaart (CBS)

- Volume van naar de wal afgevoerd afval
- Materialenstroom per eiland
- Percentage ondernemers dat ondersteund is bij het meer circulair maken van hun verdienmodel
- Basismonitoring Wadden

DE WADDENEILANDEN

MEMO

Aan: Dagelijks Bestuur en griffiers
Van: Quirinus Schouten
Datum: 07 december
Onderwerp: **Raadsbehandeling Uitvoeringsprogramma van het Programma Waddeneilanden én het Uitvoeringsprogramma 2021 - 2026 van de Agenda voor het Waddengebied 2050**

Uitvoeringsprogramma van het Programma Waddeneilanden
Op 18 november jl. heeft een digitale Raadsbijeenkomst plaatsgevonden over het Uitvoeringsprogramma van het Programma Waddeneilanden.

Na deze presentatie is het Uitvoeringsprogramma op route gegaan naar de raden voor wensen en bedenkingen. Hanneke op den Buysch heeft daartoe een concept-raadsvoorstel geschreven voor de eilanden. Dit concept is afgestemd met de Stuurgroep.

Volgens afspraak in de DR hebben de secretarissen dit raadsvoorstel inmiddels doorgeleid via de colleges naar de raden. Zoals tijdens de raadsbijeenkomst ook is besproken, is het van belang dat het stuk geagendeerd wordt voor de raads-vergadering van januari of februari en de behandeling nog in deze raadsperiode plaatsvindt.

Uitvoeringsprogramma 2021 – 2026 van de Agenda voor het Waddengebied 2050
Na het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BOW) van 8 december a.s. wordt het Uitvoeringsprogramma 2021 – 2026 als uitwerking van de Agenda voor het Waddengebied 2050 vrijgegeven voor de achterban, w.o. de eilander gemeenteraden voor wensen en bedenkingen.

Quirinus Schouten heeft hiervoor een concept raadsvoorstel geschreven dat is afgestemd met de eilandmedewerkers Hans de Vries (Tx), Jan Kleefstra (V), Joost Hellevoort (Ts), Gerlof Metz (A) en Anton Baarda (S) en is besproken in het DB van 02 december jl.

Op 14 december wordt dit Uitvoeringsprogramma 2021-2026 toegelicht in een Digitale Raadsbijeenkomst.

Het Rijk vraagt een reactie in elk geval uiterlijk 1 maart. Dit betekent dat dit brede Uitvoeringsprogramma voor het gehele Waddengebied ook wordt geagendeerd voor de raadsvergaderingen van januari of februari.

Behandelvoorstel
Omdat het twee stukken betreft met eenzelfde naam (Uitvoeringsprogramma) en deels overlappende inhoud (het programma Waddeneilanden is integraal opgenomen in het Uitvoeringsprogramma 2021-2026 van de Agenda 2050) willen wij u vragen hiermee rekening te houden bij het aanbieden en behandelen van de beide stukken.

Qua volgorde van behandeling stellen wij voor:

1. het Uitvoeringsprogramma van het Programma Waddeneilanden (afkomstig van de eilanden en geldend alleen voor de Waddeneilanden)
2. het Uitvoeringsprogramma 2021 – 2026 van de Agenda voor het Waddengebied 2050 (afkomstig van Rijk/Regio en geldend voor het gehele brede Waddengebied

Op deze manier kunnen de raadsleden eerst met elkaar van gedachten wisselen over het Programma Waddeneilanden. Zo wordt voorkomen dat opmerkingen over de inhoud van het Programma Waddeneilanden in de discussie over het Uitvoeringsprogramma van de Agenda 2050 ter tafel komen.

Gemeente Texel

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

Uitvoeringsprogramma van het Programmaplan Waddeneilanden

Doelenboom

Programma	**3**	**Mooi en gastvrij Texel**
Maatschappelijk doel	3.5.	Zorgdragen voor een goede ruimtelijke ordening met behoud van de Texelse kernwaarden
Beleidsdoel	3.5.1	Voor een goede ruimtelijke ordening zorgdragen

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Overwegende

- Dat het van belang is om de eilander samenwerking te verstevigen en de uitdagingen in de toekomst die aan komen het hoofd te kunnen bieden;
- Dat dit programma de kans vergroot om cofinanciering voor meerdere projecten op de eilanden te kunnen realiseren;
- Dat er reeds beleid door de raad is vastgesteld en ook projecten lopen die aansluiten op de vijf themalijnen in het Uitvoeringsprogramma van het Programma Waddeneilanden.

Besluit

1. Kennis te nemen van het Uitvoeringsprogramma van het Programma Waddeneilanden.
2. Kennis te nemen van de antwoordnota op de wensen en bedenkingen van de colleges.
3. Geen zienswijze in te dienen.

Ondertekening

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 16-02-2022,

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer 3100199

Bijlagen

Post voor de gemeenteraad

De gemeenteraad ontvangt regelmatig post. Dat kan een (papieren) brief zijn of een e-mail.
In principe is alle post aan de gemeenteraad openbaar. Maar er zijn ook regels om de privacy van mensen te beschermen. Dit vraagt dus om een goede aanpak.
Hieronder staat beschreven hoe we omgaan met post voor de gemeenteraad.

Wat voor post ontvangt de gemeenteraad?

De gemeenteraad krijgt brieven, e-mails, uitnodigingen, rapporten en documenten die speciaal naar de raad gestuurd zijn. Soms krijgt de raad ook brieven, e-mails, rapporten en documenten die aan iemand anders gericht zijn. Deze post ontvangt de gemeenteraad dan in kopie. Dat houdt in dat de raad de informatie kan lezen of bekijken, maar dat er verder geen (re)actie wordt verwacht.
Post aan de gemeenteraad kan afkomstig zijn van burgers, bedrijven, verenigingen en van andere organisaties.

Met uitzondering van de nieuwsbrieven, is de post aan de gemeenteraad te vinden in het overzicht "Brieven aan de raad".

Anonieme post

Anonieme post is post waarvan niet duidelijk is van wie die komt, omdat dat niet in de brief of e-mail staat. Als niet bekend is van wie bepaalde informatie is, dan kan niet gecontroleerd of deze informatie juist is. Daarom wordt anonieme post niet verspreid en ook niet op de website gezet.

Wat gebeurt er met de post?

Post voor de gemeenteraad kan zowel bij de gemeente als bij de griffie(r) binnenkomen.
Na binnenkomst wordt de post ingeschreven in het postregistratiesysteem (Mozard). Hierdoor is informatie later gemakkelijk terug te vinden.
Nadat de post is ingeschreven wordt deze binnen de organisatie verspreid: Er gaat een kopie naar de griffie, naar het college en, afhankelijk van het onderwerp, naar een inhoudelijk deskundige van de gemeente.

Niet alle post wordt overigens ingeschreven in het postregistratiesysteem. Zo worden uitnodigingen en nieuwsbrieven bijvoorbeeld alleen op de website van de gemeenteraad gezet bij 'Uitnodigingen' of 'Ingekomen nieuwsbrieven'.

Wanneer post met als kenmerk VERTROUWELIJK of GEHEIM aan de gemeenteraad wordt gestuurd, dan wordt deze NIET standaard bekendgemaakt bij college en ambtelijke organisatie. Dit gebeurt pas na overleg met de schrijver van brief of e-mail.

Ontvangstbevestiging of niet?

Iemand die een brief of e-mail stuurt aan de gemeenteraad ontvangt een ontvangstbevestiging van de griffie. Hierin wordt uitgelegd wat er met de ontvangen brief of e-mail gaat gebeuren.

Een ontvangstbevestiging wordt verstuurd bij:

- een brief of e-mail van een inwoner;
- een brief of e-mail (niet commercieel) van een bedrijf of organisatie gericht aan de gemeenteraad;
- een brief of e-mail van een charitatieve organisatie, vereniging of stichting aan de gemeenteraad.

In sommige gevallen wordt **geen** ontvangstbevestiging gestuurd:

- een motie of brief van een andere gemeente aan de gemeenteraad van Texel (tenzij er specifiek om gevraagd wordt);
- post van een 'Verbonden partij[1]' (tenzij er specifiek om wordt gevraagd);
- informatie van de Rijksoverheid;
- nieuwsbrieven van organisaties en instellingen;
- een uitnodiging.

Post vindbaar op de website

De griffie zorgt ervoor dat alle post geanonimiseerd op de website van de gemeenteraad wordt gezet. Afhankelijk van het soort, komt het terecht in één van onderstaande overzichten:

- Brieven aan de raad
- Ingekomen nieuwsbrieven
- Uitnodigingen
- Raadsinformatiebrieven
- Antwoord op raadsvragen

Afhandeling van de post

De gemeenteraad ontvangt brieven en e-mails in allerlei soorten en maten.
Al deze post wordt geanonimiseerd op de website van de gemeenteraad geplaatst. Een raads- of commissielid kan de originele stukken opvragen bij de griffie.
Daarnaast wordt maandelijks het overzicht van ingekomen brieven en e-mails onder de aandacht gebracht tijdens een commissievergadering.
Het is aan individuele raadsleden of raadsfracties wat zij met de aangeboden informatie doen. In ieder geval lezen ze alles en nemen het mee in hun afwegingen bij besluitvorming.

Post voor behandeling bij college

Bij sommige post is een reactie of advies van het college nodig. Bijvoorbeeld wanneer inhoudelijke vragen gesteld worden of wanneer het gaat om zienswijzen in een bestemmingsplanprocedure.
De griffie geeft deze post dan door aan het college. Het college is namelijk verantwoordelijk voor de uitvoering van beleid. Op een later moment worden raad en commissie geïnformeerd over de reactie van het college: via een nota van zienswijze die in de raad wordt behandeld of via een kopie van de reactie die het college aan de briefschrijver heeft gestuurd.

Ter bespreking op de agenda van de commissie

Een fractie, een raadslid of een commissielid kan de griffie vragen om een brief of e-mail op de agenda van een raadscommissie te zetten. Dit houdt in dat de brief wordt besproken tijdens een commissievergadering. Bij dit verzoek wordt ook de reden benoemd waarom de brief op de agenda wordt gezet. Zo kunnen de andere commissieleden en het college zich ook voorbereiden.
Daarnaast is er elke commissieronde het agendapunt "Overzicht brieven aan de raad, Raadsinformatiebrieven en de Lange Termijn Planning. Dit agendapunt is informatief bedoeld.

Wanneer een brief of e-mail op de agenda van een raadscommissie wordt geplaatst neemt de griffie contact op met de schrijver. Hij/zij wordt geïnformeerd over de commissievergadering, zodat hij/zij de keuze heeft om daarbij aanwezig te zijn. Door aanwezig te zijn tijdens de commissievergadering kan nog een nadere korte toelichting worden gegeven en kunnen eventuele vragen van de commissieleden worden beantwoord.

Specifiek bij brieven met een actueel onderwerp

Wanneer de griffie een brief of e-mail ontvangt over een actueel onderwerp, wat op een al gepubliceerde agenda staat bij raad of commissie, dan wordt deze informatie actief per e-mail verspreid aan raad, commissie en college. Verder zorgt de griffie ervoor dat de (geanonimiseerde) brief zo snel mogelijk bij het betreffende agendapunt van de digitale vergaderstukken wordt geplaatst.

[1] Verbonden Partij – een organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Meestal worden verbonden partijen opgericht om gezamenlijk een (wettelijke) taak uit te voeren.

Dat geldt ook voor de beantwoording van vragen. Ook deze wordt bij het agendapunt geplaatst door de griffie.
Zo wordt ervoor gezorgd dat alle relevante informatie geordend beschikbaar is bij de behandeling van een onderwerp.

Privacy en bescherming van persoonsgegevens

De bescherming van natuurlijke personen[2] bij de verwerking van persoonsgegevens is een grondrecht en het is bij wet verboden om bepaalde zaken openbaar te publiceren. Vanwege de openbaarheid van informatie aan de raad moet de griffie in het bijzonder rekening houden met de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Uitvoeringswet Algemene Verordening Gegevensbescherming (U-AVG) voordat tot publicatie overgegaan wordt.
De AVG en de U-AVG zijn er met name op gericht om de privacy van natuurlijke personen te beschermen. Dat een inwoner een brief stuurt naar de gemeenteraad betekent niet dat deze persoon zich er ook van bewust is dat zijn gegevens openbaar gepubliceerd worden. Het vraagt van de griffie maatwerk en zorgvuldigheid om correct met deze informatie om te gaan.
De bescherming van privacy geldt overigens niet alleen voor burgers, maar geldt in zekere mate ook voor ambtenaren, politieke ambtsdragers en zakelijke contacten van de gemeente.

Om de privacy te beschermen is niet toegestaan openbaar te publiceren:

- Naam, adres, woonplaats en directe contactgegevens, zoals telefoonnummer en email-adres;
- Geboortedatum;
- Persoonsgebonden gegevens, zoals paspoortnummers en bankrekeningnummers;
- Handtekeningen en parafen van natuurlijke personen.

Daarnaast is het vanwege de AVG verboden om openbaar te publiceren:

1. Unieke identificatiegegevens, inclusief genetische gegevens of vermelding van ras of etnische afkomst;
2. godsdienst of levensovertuiging;
3. lidmaatschap van een vakbond;
4. politieke gezindheid;
5. gezondheid;
6. seksuele leven.

Wat betekent dit in de praktijk?
Brieven van inwoners worden uit voorzorg geanonimiseerd geplaatst op de website van de gemeenteraad. Een raads- of commissielid kan de originele stukken opvragen bij de griffie.
Contracten en overeenkomsten die de gemeente aangaat met derden worden geanonimiseerd in zoverre dat handtekeningen en parafen, bankgegevens, persoonsgebonden informatie of bedrijfsgevoelige informatie onleesbaar zijn gemaakt.

Politieke ambtsdragers en ambtenaren:
Bestuurders (wethouders en raadsleden) zijn publieke functionarissen. Wethouders en raadsleden hebben een bewuste keuze gemaakt om als volksvertegenwoordiger aanspreekbaar te zijn en aandacht te krijgen in de media. Dat maakt dat er voor publieke functionarissen sprake is van een verminderde bescherming van persoonsgegevens. Dat betekent dat meer gegevens vrij gepubliceerd kunnen worden dan van niet publieke personen, maar alleen voor zover het functioneel is en het werk van het raadslid of de wethouder betreft. Denk hierbij aan het vrijgeven van de naam, handtekening en voorkeur voor politieke partij.

Hoewel ambtenaren publieke functionarissen zijn, moet er een afweging gemaakt worden welke zaken wel en niet van belang zijn om openbaar te vermelden. Op het moment dat door burgers stukken aangeboden worden waarin namen en contactgegevens genoemd worden van ambtenaren worden deze gegevens verwijderd. De publicatie van de naam van de ambtenaar is niet van belang voor de strekking en inhoud van

[2] Een natuurlijk persoon is iemand, een mens van vlees en bloed, die rechten en plichten heeft.

de brief. Daarnaast kan een brief van een burger onderdeel uitmaken van het publieke en politieke debat en dit debat wordt gevoerd met het college en niet met de ambtelijke organisatie.

Onderwerp	Raad kwartaal	Datum Raad	Programma	Bron	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Actualisatie financiële verordeningen ex artikel 212 Gemeentewet	2022-2	20220420 - 20 april 2022	1 De Gemeente Texel: voor en door bewoners	Overig	Huisman	Door de Auditcommissie is het advies gegeven aan de raad om de verordening van advies van de Auditcommissie te voorzien en nog niet te behandelen in de raad van november. In de Auditcommissie is afgesproken om een advies aan de nieuwe raad over de verordening mee te geven. Dus behandeling in april 2022.
Nota Risicomanagement	2022-2	20220420 - 20 april 2022	1 De Gemeente Texel: voor en door bewoners	Overig	Huisman	De afgelopen periode is er voorrang gegeven aan andere werkzaamheden, onder andere om te komen tot de (dubbele) rapportage met betrekking tot de Grote Projecten. Dit naast de (onvoorziene) inzet richting de Belastingdienst over de door de gemeente gedane Vennootschapsbelasting-aangiften. De Belastingdienst is gestart met de aangifte over 2016, wat voor ons langdurig overleg en aanvullend onderzoek & informatie overdracht betekend heeft. De gesprekken over de aangiftes Vennootschapsbelasting met de Belastingdienst zijn nog niet afgerond. Mede daarom verschuiving oplevering naar het 4e kwartaal 2021. Volgens afspraak met de planningscommissie wordt dit de novemberraad.
Bestemmingsplan Akenbuurt 12	2022-2	20220420 - 20 april 2022	3 Mooi en gastvrij Texel	Overig	Huisman	Bestemmingsplan is aangeleverd, maar nog niet compleet. ontbrekende stukken aangeleverd in augustus, maar nog steeds niet voldoende om verder mee te kunnen. September 2021; Er zijn opnieuw wijzigingen in het plan aangevraagd. Deze zijn beoordeeld (oktober) en zijn half oktober aangepast. Deze aangepaste versie is beoordeeld en nog niet akkoord. Opnieuw verzonden naar de opdrachtgevers in november. Collegeadvies voor inzagelegging wordt gemaakt. Als de aanpassingen akkoord zijn dan kan dit verder. Nu is de planning voor raad februari niet meer haalbaar. Dat wordt raad april 2022
MOTIE - Openbare, toegankelijke en feitelijke registratie bedden	2022-2	20220420 - 20 april 2022	3 Mooi en gastvrij Texel	Volgend uit raadsbesluit	Huisman	College zal nader onderzoek verrichten of het organisatorisch, juridisch en financieel haalbaar is om een raadpleegbare website te ontwikkelen waar van elke Texelse logiesverstrekker per adres, het daadwerkelijk aantal recreatieve bedden inzichtelijk en raadpleegbaar is gemaakt. In verband met het uitvallen van de vergadering in maart is nu het streven om in het tweede kwartaal van 2022 met een voorstel te komen.
Reparatieplan Bestemmingsplan Buitengebied vaststellen	2022-2	20220420 - 20 april 2022	3 Mooi en gastvrij Texel	Overig	Van de Belt	gestart
Beheersverordening Waddenzee en Noordzee	2022-2	20220420 - 20 april 2022	6 Samen beleven en bewegen	Overig	Van de Belt	De concept-beheersverordening wordt eerst ter consultatie aan de overlegpartners gezonden.
Ontwikkelen kerkenvisie Texel	2022-2	20220420 - 20 april 2022	6 Samen beleven en bewegen	-	Van de Belt	nog niet opgestart; planning betreft plan van aanpak.
Reconstructie fietspaden Staatsbosbeheer jaarcluster 2022	2022-2	20220420 - 20 april 2022	8 Goed wonen, goede bereikbaarheid	Overig	Uitdehaag	De mogelijkheden voor de verschillende fietspaden die staan gepland voor het cluster 2022 worden op dit moment onderzocht, aan de hand daarvan wordt een raming gemaakt, en komen we met een voorstel naar de raad.
Woningbouwlocatie Jozefschool Den Burg	2022-2	20220420 - 20 april 2022	8 Goed wonen, goede bereikbaarheid	Overig	Huisman	Er wordt op dit moment door een extern bureau een uitgifte- en een tenderstrategie opgesteld.

Onderwerp	Raad kwartaal	Datum Raad	Programma	Bron	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Woningbouwlocatie Fonteinschool Den Burg	2022-2	20220420 - 20 april 2022	8 Goed wonen, goede bereikbaarheid	Overig	Huisman	Door een extern bureau wordt op dit moment een bureau een uitgifte- en een tenderstrategie opgesteld.
Omgevingsvergunning Texel Zoo	2022-2	20220420 - 20 april 2022	8 Goed wonen, goede bereikbaarheid	Overig	Huisman	Wachten op aanpassingen van de ruimtelijke onderbouwing
Evaluatie vergunning parkeren - incl. betalingsbereidheid	2022-2	20220420 - 20 april 2022	8 Goed wonen, goede bereikbaarheid	Coalitieprogramma	Huisman	2021-4 wordt 2022-2 omdat we de evaluatie graag over een heel jaar (2021) willen doen.
Verordening individuele studietoeslag en individuele inkomenstoeslag gemeente Texel 2022	2022-2	20220525 - 25 mei 2022	2 Zorg voor elkaar, veiligheid op orde	Volgend uit antwoord op raadsvraag	Van de Belt	Dit wordt begin 2022 opgepakt.
Evaluatie Preventie- en Handhavingsplan Alcohol en Drugs	2022-2	20220525 - 25 mei 2022	2 Zorg voor elkaar, veiligheid op orde	Overig	Van de Belt	2021-4 is gewijzigd naar 2022-1 in verband met afstemming partijen. Moet gelijktijdig met het Lokaal gezondheidsbeleid worden vastgesteld.
Omgevingswet invoeren - besluit adviesrecht	2022-2	20220525 - 25 mei 2022	3 Mooi en gastvrij Texel	Overig	Van de Belt	Q2 2021 wordt Q1 2022 vanwege opschuiven datum inwerkingtreding Omgevingswet. Op 26/10 RIA over dit onderwerp (en de Omgevingswet). Op 4-11-21 opgesplitst in losse besluiten (delegatiebesluit los van het adviesrecht) en in aparte zaken gezien de aard van het besluit. In december '21 in het college akkoord bevonden. Wordt in april aan het nieuwe college voorgelegd.
Omgevingswet invoeren - Delegatiebesluit	2022-2	20220525 - 25 mei 2022	3 Mooi en gastvrij Texel	Overig	Van de Belt	Deze zaak was eerst verbonden met 2930270 (delegatiebesluit + bindend advies), is vanwege de duidelijk andere inhoud op 4-11-2021 gesplitst. Op 26/10 RIA geweest over dit onderwerp (en de Omgevingswet). In december in het college akkoord bevonden. Wordt ook weer aan het nieuwe college voorgelegd.
Omgevingswet invoeren - participatieverordening vaststellen	2022-2	20220525 - 25 mei 2022	3 Mooi en gastvrij Texel	Overig	Van de Belt	Start met burgerparticipatie (vanuit wethouder vd Belt en communicatie) met RIA in sept.-21, werksessie met raad op 8 november en algemene visie burgerparticipatie in Q1-22. In Q2-22 voorstel voor participatiebeleid en participatieverordening in kader Omgevingswet in raad.
Omgevingswet invoeren - Gevallen van buitenplanse o.p.a.'n waarvoor participatie verplicht is	2022-2	20220525 - 25 mei 2022	3 Mooi en gastvrij Texel	Overig	Van de Belt	Dit besluit betreft (een lijst van) gevallen die (in theorie) dezelfde is als de lijst bij het adviesrecht (en de vvgb die vervalt). Op 28 okt is hierover (en de Omgevingswet) een RIA geweest.
Paraplubestemmingsplan Texel	2022-2	20220525 - 25 mei 2022	3 Mooi en gastvrij Texel	Volgend uit raadsbesluit	Huisman	Offerte Rho uitstaan
Omgevingswet invoeren - Participatiebeleid over de gevallen waarin participatie verplicht is	2022-2	20220525 - 25 mei 2022	3 Mooi en gastvrij Texel	Overig	Van de Belt	De participatie is vormvrij maar juist voor die gevallen waarin participatie door de raad verplicht is gesteld, is beleid nodig. Dat beleid zal mede zijn gebaseerd op de mening van de raad rondom (burger)participatie in het algemeen. In dat kader is in oktober 21 een RIA geweest en op 8 november een werksessie met de raad. Die uitkomsten worden afgewacht.
Nieuwe Uitvoeringsregeling Subsidie schapenboeten en monumenten	2022-2	20220525 - 25 mei 2022	6 Samen beleven en bewegen	Volgend uit RIB	Van de Belt	Evaluatie subsidieregeling is uitgevoerd. RIA op 7 december 2021.
Actualisatie grondbeleid	2022-2	20220525 - 25 mei 2022	8 Goed wonen, goede bereikbaarheid	Volgend uit antwoord op raadsvraag	Huisman	Actualisatie is opgestart.
Gebiedsontwikkeling ijsbaan	2022-2	20220622 - 22 juni 2022 (P	8 Goed wonen, goede bereikbaarheid	Coalitieprogramma	Van de Belt	Op aangeven college uitgesteld tot kwartaal 2
Actualisatie financiële verordeningen ex artikel 213 en 213a Gemeentewet	2022-2	20220713 - 13 juli 2022	1 De Gemeente Texel: voor en door bewoners	Overig	Huisman	In overleg met de accountant wordt de verordening aangepast aan de nieuwe rechtmatigheidsverklaring die moet worden afgegeven door het college. Hier moet een afspraak raad/college voor worden gemaakt. Met de nieuwe Raad.

Onderwerp	Raad kwartaal	Datum Raad	Programma	Bron	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Periodieke aanpassing APV en evt. uitvoeringsregelingen	2022-2	-	2 Zorg voor elkaar, veiligheid op orde	Overig	Uitdehaag	Het gaat om periodieke aanpassingen en evt. wijzigingen i.v.m. de invoering van de Omgevingswet. Waar mogelijk worden beide wijzigingen gecombineerd in een voorstel. I.v.m. met uitstel invoering Omgevingswet (nu: 1-1-2022) is ook de planning voor het aanpassen van de APV opgeschoven naar 2022).
Evaluatie Actieplan Gezondheidsbeleid 2018-2022	2022-2	-	2 Zorg voor elkaar, veiligheid op orde	Overig	Van de Belt	een tussenevaluatie is opgenomen in de evaluatie sociaal domein (vastgesteld door de raad op 17-1-2021)
Omgevingswet invoeren - nieuwe contracten met uitvoeringsdiensten	2022-2	-	3 Mooi en gastvrij Texel	Overig	Van de Belt	Duidelijkheid over welke regels wanneer van rijk/provincie naar de gemeenten (resp. uitvoeringsdiensten) komen ontbreekt nog. Dat bemoeilijkt het opstellen en vaststellen van een dienstenovereenkomst.
Zendmastenbeleid actualiseren	2022-2	-	3 Mooi en gastvrij Texel	Programmabegroting	Huisman	Aangezien er nog veel onduidelijkheden bestaan, zal er nu nog geen nieuw zendmastenbeleid worden gemaakt. Het zendmastenbeleid wordt doorgeschoven naar 2020. (zie RIB 13 november 2019 met zaaknummer 1771715 Antene-installaties(zendmasten)) In het Plan van Aanpak vanuit de Regio dat in september 2020 in de regionale raadscommissie wordt behandeld staat dat in 2021 het opstellen van antennebeleid wordt gestart. Er zijn op dit moment nog teveel onduidelijkheden over de impact van de uitrol van 5G en dan met name de ‘small cells’. Het zendmastenbeleid dat in samenwerking met de regio wordt voorbereid, schuift qua planning door naar Q 2 2022.
update uitvoerings- en handhavingsstrategie	2022-2	-	3 Mooi en gastvrij Texel	Overig	Uitdehaag	nog niet gestart
Exploitatieplan Onderwijshuisvesting vaststellen m.n. buitendorpen	2022-2	-	5 Toekomst voor de jeugd	Overig	Van de Belt	In Den Burg is de huisvesting op orde (OCT en OSG). In overleg met Schooltij zal dit jaar een plan gemaakt worden voor de scholen in de buitendorpen waarin in elk geval de aspecten duurzaamheid en capaciteit aan de orden zullen
Grondstoffenplan vaststellen	2022-2	-	7 Duurzaam, schoon en innovatief	Overig	Kooiman	Behandeling van het plan in de raad is verschoven van Q4-2021 naar Q2-2022. De evaluatie van het vorige grondstoffenplan is eind 2020 aan de raad verstuurd. In maart 2021 is er samen met de HVC een toelichting op de evaluatie gegeven, inclusief de mogelijke doelstellingen van het nieuwe grondstoffenplan, tijdens een RIA. Op dit moment worden de mogelijke maatregelen onderzocht. Er lijkt geen draagvlak voor het invoeren van een variabel tarief, dus wordt gezocht naar andere maatregelen.
Woningbouwlocatie Tuunen II	2022-2	-	8 Goed wonen, goede bereikbaarheid	Overig	Van de Belt	September 2021: We lopen voor op de planning, houden 2e kwartaal aan.

Onderwerp	Raad kwartaal	Datum Raad	Programma	Bron	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Omgevingswet invoeren - contourennota Omgevingsvisie	2022-3	20220713 - 13 juli 2022	3 Mooi en gastvrij Texel	Overig	Van de Belt	M.b.t. de omgevingsvisie: Informatie opgehaald in precorona 2019 en 2020. Contourdocument naar PO en collega's in Jan-Feb 22. Eerst duidelijkheid over participatiebeleid (participatie 'in de geest van de Omgevingswet') via RIA en raadssessie op 8 november '21 over 'burgerparticipatie'. In Q3 2022 Contourennota Omgevingsvisie, met op 18 mei een avond voor de raad over dit onderwerp.
Beschermd wonen	2022-3	-	2 Zorg voor elkaar, veiligheid op orde	Overig	Van de Belt	Op 7-12-2020 is besloten om de invoering van het nieuwe objectieve verdeelmodel met één jaar uit te stellen naar 1 januari 2023. Dit heeft invloed op de decentralisatie van beschermd wonen, met name voor de financiële doordecentralisatie van centrumgemeenten naar lokale gemeenten. Het inhoudelijke proces loopt door. Er wordt meer ruimte genomen om de regionale uitvoeringsafspraken te maken tussen de vier gemeente. In 2022-3 nemen de individuele gemeenteraden een besluit over de middelen BW die in de voorjaarsnota/kadernota worden opgenomen.
Strategisch Uitvoeringsprogramma VTH 2023-2027	2022-3	-	3 Mooi en gastvrij Texel	-	Uitdehaag	
Aanpassing Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Texel.	2022-3	-	5 Toekomst voor de jeugd	Overig	Van de Belt	De VNG heeft recentelijk bekend gemaakt dat de eerder aangekondigde (omvangrijke) wijziging van de verordening in 2023 volgt. Derhalve volgt een voorstel in 2022 om de recente technisch-inhoudelijke wijzigingen van de verordening over te nemen. Deze worden voorgelegd in het eerstvolgende Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) met de schoolbesturen.
Wijziging verordening materiële financiële gelijkstelling	2022-3	-	5 Toekomst voor de jeugd	Overig	Van de Belt	Is gestart. Vanaf Q3 wordt het Lokaal Onderwijsbeleid in samenwerking met de schoolbesturern geëvalueerd en in overeenstemming gebracht met het nieuwe GOAB-
Herijken subsidiebeleid met oog voor verenigingsondersteuner	2022-3	-	6 Samen beleven en bewegen	Coalitieprogramma	Van de Belt	Dit is onderdeel van de uitvoering van het Lokaal Sportakkoord.
Evaluatie - Delegatiebesluit en beleidregels uithangen bijzondere vlaggen	2022-4	20221026 - 26 okt 2022	1 De Gemeente Texel: voor en door bewoners	Overig	Uitdehaag	Verzoeken worden nu door het college afgehandeld. het overzicht wordt bijgewerkt voor
De nieuwe Omgevingswet invoeren - nieuwe Omgevingsvisie vaststellen	2022-4	20221026 - 26 okt 2022	3 Mooi en gastvrij Texel	Programmabegroting	Van de Belt	In april 2017 is de organisatie gestart met het project 'anticiperen op de invoering Omgevingswet'. De kadernota voor het onderdeel 'Omgevingsvisie' is vastgesteld door de raad op 27 februari 2019. Het interactieve participatie proces is gestart in het 3e kwartaal van 2019 en afgerond in het 2e kwartaal van 2020. In april 2021 is besloten de omgevingsvisie een jaar uit te stellen. Na de verkiezingen kan dan in 2022 de Omgevingsvisie door de nieuwe raad weer opgepakt worden. Dan ligt er ook een vastgesteld Contourendocument met de kaders.
Schapenboetenbeleid	2022-4	20221215 - 15 dec 2022	6 Samen beleven en bewegen	Volgend uit RIB	Van de Belt	Enquête schapenboeten en evaluatie monumentensubsidie uitgevoerd. RIA op 7 december 2021. Nadere uitwerking onderzoeksresultaten.
Nota Reserves en Voorzieningen 2022 opstellen	2022-4	-	1 De Gemeente Texel: voor en door bewoners	Overig	Huisman	nog niet gestart

Onderwerp	Raad kwartaal	Datum Raad	Programma	Bron	Portefeuillehouder	Stand van zaken
Actualiseren van het Dorpshuizenbeleid	2022-4	-	2 Zorg voor elkaar, veiligheid op orde	Programmabegroting	Van de Belt	Het dorpshuizenbeleid zal zich voornamelijk richten op 3 aspecten nl, ‘maatschappelijke ondersteuning en meedoen’, ‘vastgoed van dorpshuizen’ en ‘relatiebeheer dorpscommissies – gemeenten’. Het eerste onderdeel valt onder het 'Uitvoeringsprogramma Maatschappelijke ondersteuning en meedoen 2022-2023'. Waarin een pilot wordt voorgesteld met in elk geval 1 dorpscommissie en dorpshuis. De ervaringen en opbrengsten hieruit worden opgenomen in het integrale dorpshuizenbeleid. De planning is dat dit in het 4e kwartaal van 2022 naar de raad komt.
Evaluatie van pilotjaar Praktijkplaats Texel (sept 2021- sept 2022)	2022-4	-	5 Toekomst voor de jeugd	Volgend uit raadsbesluit	Van de Belt	
Aanbieden notitie over Rioolheffing	2022-4	-	7 Duurzaam, schoon en innovatief	Overig	Huisman	Uitgesteld tot eind 2022 ivm Covid-19 in relatie tot het ondernemerschap en nieuwe modelverordening VNG met andere heffingsgrondslagen.
Evaluatie beheer en exploitatie TXL Sporthal	2023-2	-	6 Samen beleven en bewegen	Volgend uit antwoord op raadsvraag	Van de Belt	
Evaluatie Huisvestingsverordening 2020 in 1e kwartaal 2023	2023-2	-	8 Goed wonen, goede bereikbaarheid	Overig	Huisman	
Tentoonstellingsruimte archeologie Den Burg realiseren	2023-4	2023 – 4e kwartaal	6 Samen beleven en bewegen	Coalitieprogramma	Van de Belt	RIB verzonden 2021-2 waarin tentoonstellingsruimte gekoppeld is aan 2de fase Groeneplaats project. datum vervolg onbekend.
Plan voor hybride werken en de gevolgen voor dienstverlening en beschikbaarheid gemeentehuis	-	-	1 De Gemeente Texel: voor en door bewoners	Volgend uit antwoord op raadsvraag	Uitdehaag	
Plan van aanpak Parkeerterreinen Strandslagen	-	-	3 Mooi en gastvrij Texel	Volgend uit RIB	Uitdehaag	
Verzoek om financiële ruimte voor nieuwe uitvoeringsregeling ‘Eenmalige subsidie sport’	-	-	6 Samen beleven en bewegen	Volgend uit antwoord op raadsvraag	Van de Belt	
Omgevingsvergunning zonnepanelen op waterbasin Schorreweg 12	-	-	7 Duurzaam, schoon en innovatief	Overig	Huisman	Plan gaat waarschijnlijk niet door omdat Liander de stroom niet kan afvoeren. Tenzij de aanvrager 1 miljoen betaalt. Wordt waarschijnlijk binnenkort ingetrokken. Volgend jaar weer?
MOTIE - Voors- en tegens verruiming woningsplitsing in kaart brengen	-	-	8 Goed wonen, goede bereikbaarheid	Motie	Huisman	
Evaluatie Parkeer- en verkeerscirculatieplan De Koog	-	-	8 Goed wonen, goede bereikbaarheid	Volgend uit raadsbesluit	Huisman	
verklaring van geen bedenking 3 woningen aan de Joan Hodsonstraat	N.v.t.	-	3 Mooi en gastvrij Texel	Overig	Huisman	De aanvraag is volledig en de ontwerp omgevingsvergunning is gemaakt. Een verklaring van geen bedenkingen nog noodzakelijk. Deze komt nu in de gemeenteraad om een verklaring van geen bedenkingen in ontwerp ter inzage te leggen. We stellen voor dat als er geen zienswijzen tegen de ontwerpverklaring wordt ingediend deze niet meer terug hoeft naar de raad voor vaststelling (apart beslispunt, raad 10 november 2021).
Fietsparkeren	N.v.t.	-	8 Goed wonen, goede bereikbaarheid	Overig	Uitdehaag	Voorbereidende werkzaamheden zijn gestart.
Meer voorzieningen opladen E-bikes realiseren	N.v.t.	-	8 Goed wonen, goede bereikbaarheid	Coalitieprogramma	Kooiman	Oplaadpunten zullen vooral in overleg met de toeristische sector worden gerealiseerd. Kan ook worden meegenomen in de aanpak van fietspaden.